بیرەوەریەکان و ژیانی پەرلەمانتاریم

حەمە عەلی تۆفیق میرزا

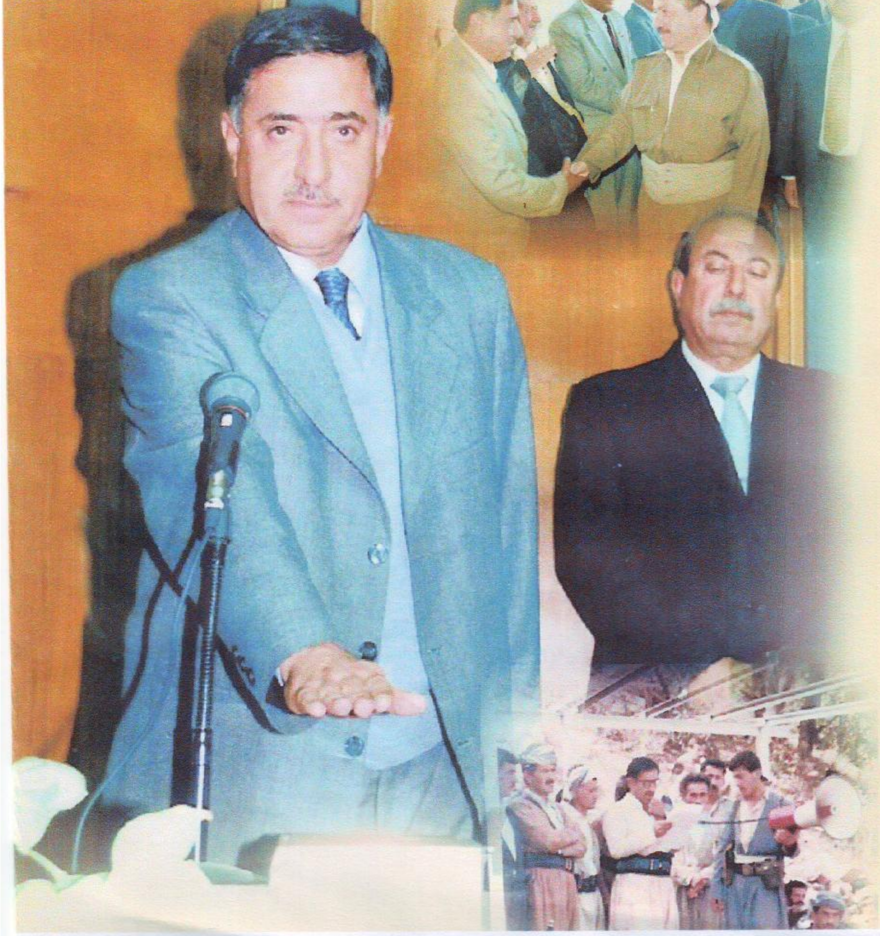

بیرەوەریەکان و ژیانی پەرلەمانتاریم

٢٠٠٧

حەمە عەلی تۆفیق میرزا

بیرەوەریەکان و ژیانی پەرلەمانتاریم

پەرتووك : بیرەوەریەکان و ژیانە پەرلەمانتاریم
نوسەر : حمه علی توفیق میرزا
تیراژ : 1000 دانه
ژمارەی سپاردن له کتێبخانەکانی گشتی (366) ساڵی 2007
له چاپخانەی پێنوس له هەولێر به چاپ گەیشتووه

تێبینی :
خوێنەرانی بەرێز ، بەهۆی ئاسانکردنی خوێندنەوەی ئەم کتێبە هەندێ له وێنەکانمان لاداوه لیێ ، بۆ ئاگاداری و لەگەڵ رێزماندا .

نوسەر
مانگی 12 / 2009

پێشەکی

دوای کۆتایی هاتنی تەمەنی پلەی خزمەت ، کە دوا پلەی خزمەتم ئەندام پەرلەمانی بوو ، بۆیە بیرم لەوە کردەوە کەلە دووتوێی کتێبێکدا ئەو رووداو و بەسەرهاتانەی کە لە تەمەنی لاویەتیمەوە هەتاشۆرشی ئەیلول و دوور خستنەوەم بۆ خواروی عێراق و دواتر ژیانی فەرمانبەریم ودیسان گەرانەوەم بۆناو شۆرش وکیمیابارانی هەلەبجەوراپەرین و زۆر کارەساتی تر کە بەسەر شۆرش و گەلی کوردا هاتوە لەگەڵ ژیانی پەرلەمانتاریم هەتا ئیستا تۆماری بکەم . بەلاّم لەگەڵ نوسینی بارووداوخی دوو رووداودا نەبووم ، لەوانە سالأنی 66 و شەری براکوژی چونکە ئەو دوو رووداوە رەنگە بابەتی زۆر هەڵبگرێت و برینەکانیش بکولێنێتەوە بۆیە من لای خۆمەوە لەبیرم کردوون . زیاتریش بۆ مەبەستی ئاگادار بوونی نەوەکانم و کەسوکارم لە چۆنیەتی بەسەر بردنی ژیانم لەو تەمەنەی کە من تێدا ژیاوم ، هەروەها بۆ ئەوەی سود لە کارە باشەکان وەرگرن و خۆیان لەو شتانەش بپارێزن کە من بە هەڵە یان لە ناشارەزایی توشی بووم ، بەو هیوایەی سودی هەبێت . هیوادارم خوێنەرانی ئازیزی کتێبەکەم لەکەم و کوریەکانی بمبورن داوای لێ بوردنیش لەو هەڤاڵ و کەسانە دەکەم کە لە زۆربەی رووداوەکان لەگەڵم بوون و لەم کتێبە ناوم نەهێناون یان لە بیرم کردون . هەرچەندە نەئەتوانرا زۆر ناو تومار بکەم تەنها ئەوانە نەبێت کە راستەوخۆ پەیوەندیان بە رووداوەکانەوە هەبوە . هەروەها داوای لێ بوردن لە خانەوادەمان و خزمانم ئەکەم کە بە هۆی منەوە توشی ئەزیەت ودەربەدەری و هیلاکی بوون ، بەو هیوایەی کە جارێکی تر ناخۆشی نەبینن .

حەمە علی تۆفیق

مانگی / 3 / 2007

(نوسەر)

(((بیرەوەریەکان و ژیانی پەرلەمانتاریم)))

زۆر لـە کۆنـەوە بەتـەمای ئـەوە بـووم کـە ژیاننامـەی خـۆم بنوسمـەوە ، بـەلأم دواکـەوت ، بۆیـە ژیاننامەکەم گۆری بە (**بیرەوەریەکان و ژیانی پەرلەمانتاریم**) . ئەوەش بۆ مەبەستی ئەوەیە کە نەوەکانم و هەر برایەکی تر چاویك بە ژیانی من دا بخشێنێت بۆ ئایندەیان ، بە باشی یا بە هەڵە سوود لەو ژیانەی من بۆ خۆیان وەرگرن و هیوادارم سوود بەخش بێت ..

لەسالأنی چلەکاندا و لەکاتێکدا کە لە وولأتی عێراقدا گرانی و سەختی ژیان بووە ، بە هۆی شـەری جیهـانی دووەم و داگیرکردنـی وولأتمـان لەلایـەن بێگانـەوە لـە نێـو خێزانێکـی مـام ناوەندی لە سالی1943 ، لە شارە خنجیلانەکەی هەڵەبجە و لە گەرەکی پیر محمد دا چاوم بە دوونیـادا هـەڵهێناوە ، نـاونراوم بە(حمـە علـی کـوری تۆفیـق کـوری میـرزا فتـاح کـوری حـاجی رحمن هەتا دوایی ...) باوکم لەو کاتەدا خەریکی بەخێو کردنی ئێمە بوە بە هۆی کاسپی کردن لە دوکانێکدا لە ناوشار ، هەرچەندە باوکم لـە پێش ئـەوەدا بێتـە شاری هەڵەبجـە لـە بیـارە بـووە و لەسـالی 1937 وە هاتوەتـە ناوشـار بـۆ کاسـپی کـردن و (بـە تۆفیـق هـەورامی) ناسراوە .

لە پاش تێپەربونی حەوت سالْ بەسەر تەمنم دا خراومەتە قوتابخانـە ، بـۆ وەرگـرتن لـە قوتابخانـە ، پێویسـت بـوو تەمـەنی لـە حـەوت سـالْ کـەمتر نـەبێت ، کەواتـە لەسـالی 1950 دا بـۆ یەکـەم جـار چومە قوتابخانەی هەڵەبجـەی سـەرەتایی کـوڕان کـە ناسـرا بـو بـە (**مەکتـەبی پـەرۆ**) لەگـەڕەکی پـیر محمـد ، لـەماوەی هەشـت سـالْدا تـوانیم مـاوەی خوێنـدنی سـەرەتایی تـەواو بکـەم چـونکە لـە پۆلـەکانی چـوارو شەشـدا ماومەتـەوە ، لـەماوەی ئـەو هەشـت سـالەدا لـەکاتی مۆلەتـەکانی قوتابخانەدا و لە نیوەی سالْ و سەری سالْدا من خـەریکی کـارکردن بـووم ، ئـەویش بـۆ هـاوکاری کردنی باوکم بوو .

رۆژی 14ی تەموزی سالی 1958 دەسەلأت لە عێراق گۆراو دارو دەستەی شاهنشاهی لە عێراقـدا رووخـا و دەسـەلأت بـوە کۆمـاری و دلـی هەمووجـەماوەری عێـراق بـە کـورد و عـەرەب و هـەموو نەتەوەکانی تر شاد بوو ,

لێرەدا ئەمەویْ باسی هەندیْ لـەو رووداوانـە بکـەم کەلـە مابـەینی ژیـانی مـن لـە سـالی 1943هـەتا ئێستا بە چەند بەشێك باس بکەم .

بەشی یەکەم :- سالی 1943 تا 1958

1- لەسـالی 1948 دا لـەیادم دێـت کەچـەند ڕۆژێـك دانیشـتوانی هەڵەبجـە سـەرقالی ئـەوەبوون کـە کەلوپـەل لەمالـە جولەکـەکان بکـڕن بـەهۆی ئـەوەی کەئـەوان ئەگوێزرانـەوە بـۆ جێگـای خۆیـان لـە ئیسرائیل ، بۆیە لەیادم دێت کە لەگـەلْ خـەلْکێکی زۆردا لەسـەر رێگـای گشـتی و لـە نزیـك تـەیارە خانەکـە ، جێگایـەك بـوو لـە خـوار پـیر محمـد ، لەمبـەرو ئەوبـەری رێگاکـە وەسـتابووین و جولەکەکانیش خواحافیزیان ئەکرد لە خەلکی و بەسەیارە ئەرۆیشتن .

2- رۆژێك له دوكانی باوكم بووم وا دەركەوت كه هەندێ نائارامی هەیه لەشاردا و پۆلیسی رژێمی سەردەم كەوتبونه ناو شار و هێزی پیاده كه تازه هێنابویان لەسەر بینایەك كه كەوتبوه سەر ئەوجادەی ئەچو بۆ مزگەوتی جامعه و ئەو كاته كرابوو به دائرەی غابات دانرابوون ، بۆیه كه باوكم بەمەی زانی پیێ ی ووتم كه زوو برۆمەوه بۆ ماڵەوه ، هەر له ریگادا بووم دەست كرا به گوله باران له هەموو لایەكەوه ، منیش به پەله گەیشتمەوه ماڵەوه ، پاشان ووتیان ئەوه له ئەنجامی خۆپیشاندانیكی برادەرانی حزبی شیوعی بوه له دژی رژێم ، جا بەتەواوی نازانم ئەو رووداوه له هاوینی ساڵی 1952 بوو یا 1953 .

3- قوتابی بووم بەشداری دانانی باغی گشتی هەڵەبجەم كرد كەلەو كاتەدا **(عمر علی)** موتەصرفی سلیمانی بوو له ئاهەنگی كردنەوەی ئەو باخەدا بەشداربووم به ناوی جەژنی داروو درەخت .

4- له قوتابخانه داوایان لێ كردین ببینه كەشافه و رۆژێك كۆیان كردینەوه و پیێ یان ووتین كه (**مەلیك**) دێت بۆ هەڵەبجه و ئەبێ پێشوازی لیێ بكەین ، لەوێشدا من بەشداریم كرد لەو پێشوازیكردنەی (**مەلیك فەیسەڵی دووەم**) له نزیك پردی یەكەم لەسەر ریگای گشتی هەڵەبجه – سلێمانی ، هەروەها پاش هاتنی مەلیك به ماوەیەكی تر وەصی (**عبدولیلا**) ش هات بۆ هەڵەبجه و سەردانی بیاره و تەویڵەی كرد ، له پێشوازی كردنی ئەویش بەشدار بووم .

5- زۆر جار باسی ئەوەئەكرا كه كۆمەڵێك كەس له دەسەڵاتی رژێمی ئەو كاته یاخی بوون و لێپرسراویان ناسراوه به (**خوله پیزه**) هەمیشه پیاوانی رژێمی ئەو كاته بەدوایاندا ئەگەران و ئەوانیش بەرگریان له خۆیان ئەكرد ، زۆر جار شەر له نێوان ئەوان و پیاوانی رژێم رووی ئەدا ، له یەكێ لەوشەرانەدا ئاگاداربووم كه حاكمێك له هەڵەبجه وه لەگەڵ چەند كەسێكی تری خەلكی بیاره ویستبویان بچن بۆ پێنچوێن ، له رێگا له نێوان ملەكەوه و ناڵپاریز تەقەیان لێ ئەكرێت و حاكمەكه ئەكوژرێت و حمەخان بەگ و حمه سالح سلێمان بەگ كەلەگەڵ حاكم بووبون بریندار بون ، جا نازانم ئەوان لێیان دابوون یان كەسانێكی تر .

6- لەماوەی ئەو چەند ساڵەدا له هەموو كاتێكی بەهاراندا خەڵكی هەڵەبجه لەرۆژانی چوارشەممه و هەینی كۆمەڵ به كۆمەڵ لەشار دەرئەچون بۆ سەیران بۆ شوێنه سەیرانگاكانی دەوروبەری هەڵەبجه وەك (**گولانی سەروو و باغی شێخ مۆمن و چاوگی باوەكۆچەك و كانی شێخ ی ریگای بامۆك و شەخسی عبابەیلێ و مله قه وی له مابەینی عەنەب وبیاوێڵه و كانی توه ووشك**) و هەندێكیش بەرەو سەیرانگاكانی دووری شار ئەرۆیشتن وەك (**ئەحمەد ئاوا- ئاوی گەراوی خورماڵ - بیارەو تەوێڵه - سەراوی سوبحان ئاغا- پردی كۆن لەسەر ریگای هەڵەبجه- سلێمانی و ناوگردان و حاجی رەقه و گردی شەریف - تووەقوت - هاوار - دەرەشیشی سەروو**) هەر خێزانێك به كۆمەڵ لەگەڵ چەند خێزانێكی تر خواردن و خواردنەوەیان لەگەڵ خۆیان ئەبرد و لەو شوێنانه ئەبوه هەڵپەركێ و رەش بەڵەك و گۆرانی ووتن هەتا نزیكی ئێواره و پاشان ئەگەرانەوه شار . جگه لەمەش هەموو ئێوارەیەك گەنجەكانی شار بەرەو باخەكانی (**میر و شێخ جلال و شێخ سمایل و خری خەزێنه وچەمی كولەبۆز كه لەسەر ریگای بامۆك - هەلەبجه**)

کۆمەڵ کۆمەڵ پیاسەیان دەکرد و لە نزیکی عەسر تا بانگی مـەغریب بە گۆرانی و قسـەی خـۆش بەسەریان ئەبرد .

7- هەرەکوو پێشتر باسم کرد لە 14ی تەموزی ساڵی 1958 دا کە حوکمی پاشایەتی لـە عێـراق کۆتایی پیێ هات و کۆماری عێراق بە سەرکردایەتی (عبـدالکریم قاسـم) هاتـە سـەر حـوکم مـن لـە پۆلی شەش دەرچوبووم بۆ پـۆلی یەکـەمی ناوەنـدی و ئـەو سـاڵەش بـەهۆی ئـەو سـەرکەوتنەوە هـەر قوتابیـەك لـە هـەر پۆلێك مـابوەوە بـەپیێ بریـاری کۆمـاری گوێزرایـەوە بـۆ پـۆلی پێشـتر ، بۆیـە لـەو کاتەداپیێ ی ئەوترا (**زحف**) و هەندێکی تر پێان ئەوت فلاَن قوتابی بەر لافاو کەوتوە .

ئەو کاتە هەموو ساڵێك یادی 14ی تەموز دەکرایەوە ئەو رۆژە دەبوە ئاهەنگ و سـەیران و خۆشـی ، جـەماوەری هەڵەبجـەش لـەو خۆشـیە بـیێ بـەش نـەبوون ، بـەڵکو زیـاتر هـەرۆژە لـە سـەیران و خۆشیدا بون بەهۆی دامەزراندنی رێکخـراوە جەماوەری و پیشـەیەکان و کردنـەوەی بارەگاکانیـان لـە هەڵەبجـە وەکـو سـەندیکا و یەکیەتیـە جەماوەریـەکانی (**کرێکـاران و لاوان و قوتابیـان و ئافرەتـان و شـۆفێران و جوتیـاران وکاسـبکاران و مامۆسـتایان**) و چـەندین ریکخـراوی تـر ، هـەروەها بارەگـای پـارتی دیمـوکراتی کوردسـتان و بارەگـای حزبـی شـیوعی کرابونـەوە . بۆیـە هەریەکـە لەجـەماوەری شـاری هەڵەبجـە بەشـدار بـوون لـە هەریـەك لـەو ریکخسـتنانەدا و هـەتا خەلکانی بەتەمنیش لەناو (**کۆمەڵەی ئاشتی خواز**) ریکخرابوون.

<u>بەشی دووەم :- ساڵی 1958 تا 1963</u>

سـاڵی 1958 – 1959 پـۆلی یەکـەمی ناوەنـدی و سـاڵی 1959 – 1960 پـۆلی دووەم و سـاڵی 1960 - 1961 پـۆلی سـێهەمی ناوەنـدیم تـەواو کـرد ، لەبـەر ئـەوەی لـە وانـەکانی (**بیرکـاری وئینگلیـزی**) دا بـاش بـووم بۆیـە هـەوڵم دا کـە سـاڵی خوێنـدنی نـوێم 1961-1962 لـەپۆلی 4ی زانستی دەوام بکەم , ئەوکاتە پۆلی چوارەم لە هەڵەبجە نەبوو ئەبوایە لە سلێمانی بمخوێندایە ، بۆیـە لەسـەرەتایی دەسـت پـیێ کردنـی خوێنـدن چـومە سـلێمانی و لـە قوتابخانـەی دواناوەنـدی سلێمانی وەرگیرام وپاش هەفتەیەك دەوام کـردن لەلایـەن بەرێوەبـەری قوتابخانـەوە ئاگـادار کـرام کـە 4ی وێـژەیی لـە هەڵەبجـە کراوەتـەوە ئـەبیێ بگەریتـەوە بـۆ هەڵەبجـە ، چـونکە قوتابیـان کەمـەو تۆش دانیشتووی ئەوێیت ، هەرچەندە من ئەم بریارەم پـیێ خـۆش نـەبوو بـەلاَم لەلایـەکی تریشـەوە خوێنـدن بـۆ مـن لـە سلیمانی زۆر زەحمـەت بـوو ، چـونکە کەسـێك نـەبوو لـە بـرادەرە قوتابیـەکانم لەویێ بمێنێتەوە هەتا پێکەوە ژورێك بگرین ، ئـەو هەفتەیەشم لەیـەکیێ لـە ئوتێلـەکان بـردە سـەر ، بەو شێوەیە نەم ئەتوانی ساڵ ببمە سەر ، بۆیە ناچار بووم کە بگەرێمـەوە بـۆ هەڵەبجـە ، ئـەو سـاڵە پـۆلی چوارەمم تـەواو کـردو دەرچـوم بـۆ پـۆلی پێنجـەمی وێـژەیی کـە دوا پـۆلی ئەوکاتـە بـوو ، بـەلاَم نمرەکانم جگە لە وانەکانی بیرکاری و ئینگلیزی هەمووی لاواز بوون ، چـونکە خویندنەکەم بەبیێ رەغبـەت تـەواو کـرد ، بەهـەرحاڵ سـالی دوایـش پـۆلی پێنچـەمم تـەواو کـردوو بـۆ تـاقی کردنـەوەی سەری ساڵ (**بەکەلۆریا**) داخڵ بووم تاقی کردنەوەکەشمان لە سلێمانی بوو .

بەهۆی هاتنە سەرحوکمی دکتاتۆر عبدالسلام عارف و دژایەتی رژێم بۆ گەلی کورد و بـەرپا بـوونی شۆرشی کوردستان ، بارودۆخی ناوچەکە زۆر خراپ بوو ، لیـوای 20 بەسـەرکردایەتی (**زەعـیم**

صـديق) نێردرابـوه كوردسـتان بەتايبـەتی بـۆ پارێزگـای سـلێمانی ، بـە تونـدترين شـێوە دژی جەماوەری كوردستان دەجەنگی ، هەر لەو كاتەدا بوو گوندی (**سيارە**) لە نزيك دەربنديخان ، بۆ دواجـار لەسـەر نەخشـەی كوردسـتانی سـڕيەوە و هەرچـی خـەلكی تيـابوو هـەمووی كوشـتن و سـوتاندن بەگـەورە و بچـوكەوە منـيش لـەو كاتـەدا هەسـتی نەتەوايـەتيم پەيـدا كردبـوو وخـۆم بەيـەكێك لەوجـەماوەرە چەوسێنەرە ئەزانی و هەميشـە حـەزم لێ بـوو كـە دژايـەتی ڕژێم بكـەم و لـە ريزەكانی يەكيتی قوتابيانی كوردستان ئيشم دەكرد ، بۆيە ئەو ساڵە بەتەواوەتی جگـە لـەوەی كـە ڕەغبـەتی خوێنـدنم نـەبوو ئـەو نائارميـەش ڕووی تێكردبـووم ، وا هەسـتم ئـەكرد كـە نـەتوانم بەشداری لە تاقی كردنەوەكە بكەم و خۆئامادەكرنيشمان بۆ تاقی كردنەوەكە زۆر كەم بـوو بـەهۆی بارودوخی تايبەتی هەلەبجە كە شەو ڕۆژ شەر لـەناو شـاروو دەوروبـەری هـەبوو ، منـيش بـەهۆی ئـەوەوە ماوەيـەك چـوبومە بيـارە بـۆ مـاڵی مـامم . ئاگـادار كرامـەوە كـە ئـەبی بچـينە سـليمانی بـۆ تاقيكردنەوەكانی سـەری سـاڵ ، ڕۆژێك لەگـەڵ چـەند قوتابيـەك لەگـەل قافلەيـەكی سـەربازی بـەرێ كەوتين بەرەو سلێمانی و هەر ئەوەندەمان خۆش بـوو تـا گـەيشـتينە نزيـك سـەرای سـوبحان ئاغـا ، هەتا ئەوێ بەبێ ئەزيەت بووين ، تەنها ئەوەندە ترسمان هەبوو لە نێوان ڕێگـادا تووشـی شـەرببين و كە گەيشتينە سەراو ، پۆلێك سـەربازی ڕژێم لـە سـەرجادە وەسـتابوون لەگـەڵ چـەند تانكێك كـە يەكێك لە تانكەكان لە جادە لای دابوو لە چاڵێكدا لەناو قور چـەقی بـوو ، قافڵەكـە لـە لايـان وەسـتا و هەرئەوەندەمان زانی هەر سەربازبو بەقسەی ناشيرين و پاڵ نان پێمانەوەو هەرەشە كـردن لێمـان نزيـك بوونـەوە ، ئـەيان ووت ئەگـەر لێـرەدا تەقـەمان لێ بكرێـت ئێـوە ڕەمـی ئەكـەين ، بۆيـە ئـەو ماوەيـەمان زۆر بـە نارەحـەتی بەسـەرد بـرد و هـەر داوامـان وابـوو لـە دڵـی خۆمانـدا كە تەقـەيان لێ نەكرێت بۆئەوەی ئێمە بـە سـەلامەتی دەرچين ، پـاش دەرچـونی تانكەكە قافڵەكـەمان بـەرێ كـەوت هـەتا گەيشـتينە عەربـەت و قافڵەكە لـەوێ وەسـتا ، كـاتيش بـەرەو نيـوەڕۆ ئەڕۆشـت ، پرسـيارمان كرد بۆ قافڵەكە ناروات ووتيان ريگای عەربەت – سـليمانی تەقـەی تيدايـە ، پـاش نيـوەڕۆ قافڵەكـە گـۆڕا بـە قافڵـەی سـلێمانی و بـەرێ كـەوت و زۆر لەسـەر خۆيـان ئەڕۆيشـتن هـەتا گەيشـتينە نزيـك سـلێمانی لـە ئاسـتی گونـدی قرگـە قافڵەكـە وەسـتاو چـەند سـەربازێك كەلـە ئەمبـەرو ئەوبـەری جادەكـەدا بـوون هـاتن ئێمـەيان لـەناو سـەيارەكە بەقسـەی ناشـيرين و پـاڵ پێوەنـان دابەزانـد و برديانين بۆ لای ئەفسەرێك ، هەموومانی ريز كردوو ووتـی ئيسـتا هـەمووتان ڕەمـی دەكـەم چونكە ئێوە (**مخرب**)ن بەتايبەتی هەر زۆر منيان بـەگير هێنا لەبـەر ئـەوەی دەسـتێ جلـی كـوردی خـاكيم لەبـەردا بـوو ئـەيانوت ئەمـە جلـی (م**خربـە**) پـاش ئەزيـەتێكی زۆر و كاتـژمێرێك زيـاتر لەمانـەوە بەچەند شەق و زلەيەك نەجاتمان بوو . دووبارە سـوار بووينـەوە و گەيشـتينە سلێمانی ، لـە بـازار دابەزين وەكو لە شارێكی چۆڵ و هۆلدا بين ، سەرشـەقامەكان جگـە لـە هەنـدێ منداڵ و ئافرەت و پيرەمێرد ، كـەسمان بـەدی نەئـەكرد و ئـەو شـەوە هەرچۆن بـوو لەيـەكێ لـە ئوتێلـەكانی شـار بـەبێ خواردن و بەترس و لەرزەوە ڕۆژمان كـردەوە ، ڕۆژی دوای مراجعـەتی دائـرەی معـارفی ئەوسـەردە مەمان كرد كە ئيمە هاتوين ، داوامان لی كردن بۆ شوێنی خەوتنمان و شـوێنی تاقيكردنەوەكـەمان هەر لەوێ بينايـەك لـە ئەسحابەسپی يـان بـۆ ديـاری كـردين كـە خـۆی جێگـای نـاوخووی قوتابيـان

بوبو بۆ خەوتنمان و قوتابخانەی ناوەندی لای نەخۆشخانەی فریا کەوتن یان بۆدیاری کردین کەلەویٚ تاقیکردنەوەکە ئەبێت ، ئێمەش کە نزیکەی(18–19)قوتابی بوین چوینە بیناکە و نەمان ئەتوانی لەبەر گرتن بێینە خوارەوە و لەبەر چۆڵی بازار خواردنمان دەست نەئەکەوت ، لە دوکانێکی بچوکدا هەندیٚ بسکویتمان دەست کەوت و بەفرسەت لەنانەواخانەیەك لە ئەسحابەسپی نانمان کری ، شەویش هەتابەیانی لەبەر تەقە نەمان ئەتوانی مراجعەتی دەرسەکانمان بکەین بەڵکو خەویشمان نەبوو ، هەر لەو چەند رۆژانەدا بوو کە زەعیم صدیق کەوتبووە ناو شارو هەرچی کەسێکی تیا بوو گرتبوی لەخەڵکی کاسبکارو کرێکارو فەرمانبەر و دکتۆرو پارێزەر و هەتا سەروکی دائیرەکانیش ، هەموویانیان لە جێگای وولاّخەکانی سەربازگەی حامیەی سلێمانی زیندانی کردبوون ، هەواڵمان زانی ناو بەناو جەماعەتێکیان لیٚ بردبوون بۆ لێکۆڵینەوە و هەندێکیان لە پشت سەربازگەکەوە بە زیندوی خستبونە چاڵ و بە شۆفلّ خۆڵیان کردبوو بەسەریاندا ، لەرۆژی دیاری کراوی تاقی کردنەوە چوینە قوتابخانە ، لە پۆلدا دانیشتبوین لە پر قوتابخانەکە پر بوو لە سەربازو هەندێك قوتابی لەوگیراوانەیان هێنابووبۆ تاقی کردنەوە ، لە پۆلەکەدا لەسەر سەرمان وەستان ، هەر لەهەمان رۆژدا بوو کە رژێم هێرشی کرد بۆ شاخی ئەزمەر بەتەیارەو تۆپ ، دەنگی تەقەی تۆپ و بۆردومانی تەیارە زۆر دڵگرانی کردبووین ئەو رۆژە یەکەم تاقی کردنەوەمان ، وانەی عەرەبی بوو ، جا بە هۆی ئەم هەموو بارەناهەموارانەوە لە راستیدا هیچ رۆشناییەك نەبوو کە ئێمە لەو تاقی کردنەوەیەدا سەرکەوتوو بین ، هەرچۆن بوو ئەورۆژە و چەند رۆژێکی ترمان بەهەمان شێوە گوزەراند ، تاقی کردنەوەکانیش رۆژی نا رۆژیٚ بوو ، چەند رۆژێك تێپەری ئاگاداریان کردین کە تاقی کردنەوەی عەرەبی ئەبی دووبارە بکەینەوە لەبەر ئەوەی گوایە پرسیارەکان دزراون ، ئەمەش بوە هۆی دواکەوتنی کاتی تاقی کردنەوەکە ، بەهەرحاڵ ماوەی یەك مانگمان پیٚ چوو هەتا تەواو بوو ، جا بۆ گەرانەوەمان بۆ هەڵەبجە کەوتینە هەولدان ، داوامان لە دائرەی معارف و متصرفیەت کرد کە ئاسان کاری گەرانەوەمان بۆ بکەن ، لەوکاتەدا هیزی پیشمەرگە ، ریگای هەلەبجە ـ سیدسادق یان گرتبو بەتایبەتی لە پردی زەلم ، بۆیە رۆژێکیان بۆ دیاری کردین کە لەگەڵ قافڵەیەك بەریٚ بکەوین و ئەو رۆژە خۆمان ئامادە کرد و لەگەڵ قافڵەکە بەریٚ کەوتین و ترسێکی زۆرمان هەبووبەوەی کە لە رێگا توشی تەقە ببین و سەربازەکان بمان کوژن ، وادیار بوو قافڵەکە بۆ سیدسادق نێردرابوو بۆیە پاش نیوەرۆ گەیشتینە ئەویٚ و ئەو شەوە لە سیدسادق ماینەوە ، بۆ بەیانی سەردانی مدیری ناحیەمان کردوداوامان لیٚ کردکە ئاسان کاریمان بۆ بکات بۆ گەرانەوەمان بۆ هەڵەبجە ، پاش هەوڵدانیکی زۆری لەگەل قائمقامی هەڵەبجە و لێپرسراوانی سەربازی ، وایان ووتبوو گوایە لەسەر مسئولیەتی خۆمان ئەتوانین برۆین ، ئیتر بەبیٚ وەرەقە یان سەیارە کەوتینە ریٚ و لە ناوشارۆچکەکەدا سەیارەیەکی گەلاّبە مان توش بوو ، چەند بەرمیلە گازوایلێکی بار کردبوو بۆ مەکینەکانی کارەبای هەڵەبجە و خاوەنەکەی (**حاجی علی مستەفا خانەلی**) بوو ، بەرەو هەڵەبجە دەرۆشت ، دەستمان لیٚ راگرت و داوامان لی کرد کە لەگەڵ خۆی سوارمان بکات و سەری خستین ، هێشتا لەشاری سید سادق دەرنەچوبوین رەبیەکانی سەر

شاخی پشت قەبرسانەکە دەستیان کرد بەتەقەکردن لیّمان ، خوا رەحمی پیّ کردین کەسمان لیّ نەکوژرا بۆیە بەپەلە گەراینەوە ناو شارو چوینەوە لای مدیری ناحیە و پاش ئاگادار کردنی رەبیە کە بۆ جاریّکی تر بە ترس و لەرزەوە لەشار دوور کەوتینەوە تا گەیشتینە پردی زەلّم ، بینیمان ئەمبەرو ئەو بەری پردەکە و جادەکە هەمووی پر بوە لە برایانی پیّشمەرگە ، خەریکی سەنگەر لیّ دان بوون بۆ خۆ ئامادە کردن بۆ روبەروبونەوەی هیرشی رژیم ، بە چاوپیّکەوتنیان بە ئیّمە خۆشحالّ بوون ، چونکە هەندیّ دەنگوباسی ئیّمە بەخراپ گەیشتبووە لای ئەوان و کەس و کارمان . بە پەلە گەلأبە گازوایلەکەیان لادا ووتیان ئەمە بۆ مەکینەکانی کارەبای تەویلّە باشە ، شارۆچکەی تەویلّە بنکەی سەرەکی شۆرش بوو لە ناوچەی هەلّەبجە منیش هەر لەویّ لەسەر فەرمانی لیّپرسراوی ئەو پیّشمەرگانە کە بەریّز کاکە حەمەی فەرج بوو لەگەلّ گەلأبەکە نیّردرام بۆ بیارە کە گاز وایلەکە تەسلیم بە لیّپرسراوی پیّشمەرگە بکەم لە مەخفەری بیارە و لەویّشەوە بینیّرن بۆ تەویلّە ، ئەو رۆژە بەتەواوی نازانم چ رۆژیّک بوو بەلأم دلّنیام کەلە مانگی تەموزی سالّی 1963دا بوو ، ئەو رۆژەم دیاری کردوە بە یەکەمین رۆژی پەیوەندیم بە شۆرش و پیّشمەرگایەتی .

<u>بەشی سیّ یەم :- سالّی 1963 تا 1975</u>

لە بیارە لەیەکیّ لەریّکخستنەکانی حزبدا دەستم بە ئیش کردن کرد لە ریکخراوی بیارە ، پاش چەند رۆژیّک زەعیم سدیق بە هیّزیّکی گەورەوە رووی کردە هەلّەبجەولە ریّگا لە پردی زەلّم لەلایەن هیزی پیّشمەرگەوە لییان درا ، دوای شەریّکی قورس و چەندرۆژە ئەنجا توانیبووی ریّگاکە بکاتەوە ، زیانیّکی زۆری لیّ کەوتبوو ، قوربانی شۆرشیش شەهیدبونی چەند پیّشمەرگەیەکی قارەمان بون کەلەگەلّ دەبابەکانی رژیم بەچەنگ هاتبون ، هەتا گەیشتبوە ئەوەی کە شەهید حەمە گولّپی پەلاماری یەکیّ لەدەبابەکانی دابوو بە خەنجەر و مام ئەمین دەرگا شیّخانی پارچە پارچە لاشەی کۆکرایەوە لەژیّر پیّی دەبابەکاندا ، هەروەها شەهید صابر حمە حەسەن و علی ئەحمەد کەچەلّ و چەند قارەمانیّکی تر شەهید بوون .

پاش هاتنی زەعیم صدیق بۆ هەلّەبجە و نزیک بوونەوەی قوەتەکەی لە گوندی زەردەهالّ و خەرپانی و بوردومان کردنی ناوچەکە بەتەیارە و تۆپ و لیّدانی لەلایەن هیّزی پیّشمەرگەی کوردستانەوە ، ئەوکاتە من هەر لە بیارە بووم مالّی باوکم لە هەلّەبجە بوون هەرچەند رۆژیّک پیّشتر لە ترسی زەعیم سدیق خەلّکی هەلّەبجە شاریان بەجیّ هیّشتبوو بەلأم بەهۆی ئەوەی کەهەندیّ لەخەلّکی عەشائیری ناوچەی هەلّەبجە کاتی خۆی هەلّەبجەیان بەجیّ هیّشتبوو چوبونە لای رژیم لە دەربەندیخان و چەکیان هەلّگرتبوو لەگەلّ قوەتەکەی زەعیم صدیق گەرابونەوە بۆ هەلّەبجە ، ئەمەش بۆ ئەوەبووکە قوەتیّکیان هەبیّت بۆ پاریّزگاری خۆیان و کەسوکاریان لە ناوچەی هەلّەبجە ، ئەم راستیەش کاتیّك ئاشکرا بو ، لەسالّی 1966دا ، چەند لیپرسراویّکی ئەو چەکدارانە راستەو خۆ پەیوەندیان لەگەلّ ئیمەدا کردو زۆر هاوکاریان ئەکردین لە ناوچەکەدا ، ئەمەش هەموو چەکدارەکان نەبوون ، بەلّکو هەندیّکی زۆر خراپیان تییادابوو ، هەندیّ کاری

توندو تیژیان ئەنجام ئەدا ، بەلاَم ئەوەی رژیم لە سلیمانی کردبویان لە هەڵەبجە نەیانکرد ، چەکدارەکان ئەوەی ویستیان و نەخشەیان بۆ کێشابوو سەری گرت بەوەی کە خەلکێکی زۆر چەکی هەڵگرت و رژێم کەوتە لێدانی خەڵك بەتایبەت ئەوانەی چەکیان هەڵنەگرتبو بۆیان و شکیان لێ ی هەبوو , یەکێك لەوانە کەتوشی ئەو لێدانە هاتن ماڵی باوکم بوو ، کۆمەلیك لەو جاشانە بەبیانووی نەبوونی منەوە چوبونە ماڵەوە و هەرچیمان هەبوبو بردبویان و باوکمیان گرتبووهەندێکیشیان لێ دابوو گەیشبوە ئەوەی کە سەری بشکێت و چەند جارێك بریاری کوشتنیان دابوو، لەوێشەوە دووکانەکەشیان تالاَن کردبوو ، رۆژێك تا ئێوارە بەدەست ئەو جاشانەوە بووبوو ، ئێوارە ئیزنیان دابوو کە بەیانی زوو بچێتەوە لایان ، بۆیە هەر دوای ئازاد کردنی ، شەو لەگەڵ دایکم و خوشکێکم بەرەو توەووشك ئەرۆن وهەڵەبجە و ماڵ و دوکان بەجێ دەهێڵن وبەیانی گەیشتنە بیارە ، بەهۆی یارمەتی دانی خزمانمان لە بیارە و هانەگەرمڵە ، لە بیارە نیشتەجێ بووین و بەهۆی بۆردوومان کردنی بیارە و هێرشی دوژمن ناچار چووینە گوندی (هانەگەرمڵە).

جارێکیان فرۆکەکانی رژێم هێرشێکی گەورەیان کردە سەر شارۆچکەی بیارە و زۆر بە خەستی و بە ناپاڵم وساروخی تر ناو شاروو دەوروبەریان بۆردوومان کرد . جێگای خۆشحالی هەموولایەك بووئەو هەمووناپاڵم و ساروخانە زیانی ماڵی وزیانی گیانیشی نەبوو، بەعەقیدەی خەڵکی بیارە و هەموو لایەك دەیانگێرایەوە بۆ بێ تاوانی ئەو خەڵکە و بوونی مەزارە پیرۆزەکانی شێخانی نەقشبەندی کە لە خانەقای بیارە مەزاری پیرۆزیان هەیە .

ساڵی 1963 مان بەو شێوەیە بەسەربرد لەژێر رەحمی توپ و تەیارە و ئاوارەیی و دەربەدەری ، بۆمن سەرەتایەکی زۆر ناخۆش بوو لە لایەکەوە , ماڵمان لەسەرمن سەریان لێ شێواوە و لە لایەکی تریشەوە هیوام بەرز بوو بەوەی کە ئیتر من بریاری تەواوم داوە و بۆ ماڵەوەشمان ئاشکرا بوو کەمن ئیتر ناتوانم بگەرێمەوە و ئەبێت ژیانی پێشمەرگایەتی هەڵبژێرم و بەردەوام بم ، وەك ئەندامێکی حزب لە ریزی هەڤاڵانی رێکخراوی بیارە کارم دەکرد و چالاکیشمان هەبوو بە تایبەتی لە یادەکاندا ، لەیادی نەورۆزی ساڵی 1964 لە بیارە بۆ یەکەمین جار شانۆگەری (کاوەی ئاسنگەر) مان پێش کەش کرد کە من یەکێك بووم لەو ئەکتەرانە ، پاش پەیدا بوونی جیاوازی بیروڕای ئەو کاتەی مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتی پارتی و جیابوونەوەی هەندێ لە ئەندامانی سەرکردایەتی ، هێشتا من نەچوبومە ریزی لەشکری شۆرشگێری کوردستان ، پاش کۆتایی هێنان بەو شەرەی کە دروست بوو، جەماعەتی جیابوەوە لە مەکتەبی سیاسی بەرەو ئێران چون بۆ هەمەدان ، رێکخستنەوەی تازە لە هێزو بەتالێون و لقەکاندا کرا ، لەم تەشکیلاتە تازەیەدا لقێك بۆ یەکەمین جار لە ناوچەی نەورۆلی کرایەوە و شەهیدی خوالێخۆشبوو هەڤاڵ قادر حمەساڵح ناسراو بە (**قاڵە سوور**) کرایە سەر لق ، لە ناوەراستی ساڵی 1964 دا ، رۆژێك لیژنەی ناوچەی هەڵەبجە کە بارەگایان لە بیارە بوو ، ئەو کاتە خوالێخۆشبوو هەڤاڵ جمال سعودی لێپرسراوی ناوچە بوو بانگیان کردم ، ووتیان پێویستە ببیتە پێشمەرگە و بچیتە ئەو لقە تازەیە لە نەورۆلی و کاروباری ئیدارە و دارایی بگریتە ئەستۆ

، لەبەر ئەوەی لەو لقەدا کەسێکی خوێندەوار نەبوو، هەر بە بیستنی داواکاریەکە زۆر خۆشحاڵ بووم ، نامەیەکی تایبەتیان بۆ کردم بۆ فەرماندەیی بەتالیۆنی(7) هێزی خەبات ، ئەوکاتە خوالێخۆشبوو کاك مولازم جەمال نامق فەرماندەی بەتالیونەکە بوو ، کە چومە لای زۆر رێزی لێ گرتم و ئەویش نامەیەکی تایبەتی بۆ کردم بۆ لقەکە و لەگەڵ خوالێخۆشبوو کاکە فەرج رحمن ناسراو بوو بە (**فەرەجی لەمە**) لێپرسراوی ریکخراوی نەورۆڵی بوو ئەو کاتە ، کەوتینە رێ و چوینە گوندی (**گونە**) لە ناوچەی نەورۆڵی کە بارەگای لق لەوێ بوو ، فەرماندەی لق و پێشمەرگە وخەلکی ناوچەکە خۆشحاڵ بوون بە چونم بۆ لایان ، دەست بەجێ دەستمان کرد بە کارکردن و رێکوپێك کردنی ئیدارەی لقەکە ودروست کردنی گیانی تەبایی و برایەتی لە نێوان برا پێشمەرگەکاندا ، کارمان دەکرد وەکو کەسێك کە بۆ چەندین ساڵ بووبێت لە ناویاندا ، بە گورجی پەیوەندی برایانە و کۆمەلآیەتیم لەگەڵ زۆربەی زۆری خەڵکی ناوچەکە دروست کرد و بە پیر هەموو کێشەو گیرو گرفتەکانیانەوە دەچوم و هەوڵی چارەسەرم بۆ دەدان لە هەموو خۆشی و ناخۆشیەکانیاندا بەشداریم دەکرد , بۆیە هەردەم ووتەکانم لەلایان پەسەندبوو جێگای رەزامەندیان بووم و رێزم لێ دەگیرا.

پاش چەند مانگێك هەڤاڵ قادر حمەصاڵح گوێزرایەوە بۆلقی سەرتەك لە بەمۆ ، ماوەیەك من لەگەڵ هەڤاڵ (**حمەامین تریفەیی و کاك حمەرشید فتاح و کاك فرج حاجی محمود**) کارەکانی ئەو لقەمان بەرێوە ئەبرد هەتا هەڤاڵی خوالێخۆشبوو کاك (**محمد شمێرانی**) کرایە فەرماندەی لقەکەمان ، ناوبراویش خۆشحاڵ بوو بە بونی من لەوێ ، ناوبراو نەخوێندەوار بوو لەگەڵ ئەوەش خزمی خۆی لەگەڵ بوو، کاروو‌باری بۆ ئەنجام بدات ، بەلآم هەر کە هاتە ئەوێ زۆر گرنگی بەمن داو زیاد لە پێویست رێزی لێ دەگرتم و هەرچی ئیش و کاری حزبی و تایبەتی و شەخسی هەبوایە دەبوایە لە رێگای منەوە بیکردایە و پرس و رای منی وەرگرتایە ، بۆیە منیش بەرامبەر بەو رێز لێنانە کارەکانم بەبێ ئەندازە و بێ هیلاك بوون بەشەوو بە رۆژ ئەنجامم دەدا ، من لەگەڵ ئەو بەرێزە ماوەی زیاترلە 13ساڵ لە پێشمەرگایەتی و ئاوارەی و دوور خستنەوەمان بۆ خوارووی عێراق بردە سەر وەك دوو برای خۆشەویست بە بێ ئەوەی رۆژێك لە رۆژان لە یەکتر دڵ زویر بین ، ئەو ماوەیەش چەندین جار ناخۆشی و شکستی و نارەحەتیمان توش بوبو ، هەندێ جار لە کێشە شەخسیەکانیدا لەگەڵی بووم وەکو هاوەلێك و هەوڵم داوە کە تووشی کێشە نەبێت و تەنها رۆژێك لەگەڵی نەبووم و بێ ئاگا بووم لە هەڵوێستی توشیی ئەو شەرە دڵ تەزێنە بوو لە گوندی (**پریس**) کە بە لە گیان لە دەست دانی چەند برایەکی بێ تاوان تەواو بوو ، ئاکامی ئەو شەرەش بوە هۆی گیان لەدەست دانی خۆی لەساڵی 1978لەشاری هەڵەبجە.

شایەنی باسە لە زستانی ساڵی1966 دا بو ، شەوێکیان لەگەڵ برای بەرێزم کاك عوسمان محمد ناسراو بە عوسمانی حمەی هەژە ، ناوبراو برینپێچی لقەکەمان بوو بە میوانی لای برای خۆشەویستمان کاك فرج الله بووین لە گوندی هانەژاڵە ، کاك عوسمان دەمانچەیەکی تۆپلی پێ بوو ، خەریکی پاککردنەوەی بوو ، پاشان دەستی بە هەڵبەستنەوەی کرد ، وادیاربو فیشەکێکی لەگەڵ هەڵبەستن چوبوە سەر پێ ، هەرکە چرکەی لە زنادەکە هێنا دەنگێکی گەورە هات و چرای

ژورەکەی کوژاندەوە و تەپوتۆزێکی زۆر پەیدا بوو ، زانیمان فیشەکێ دەرچوو لە دەمانچەکە ، نەمانزانی چیی کردوە ، هەر یەکەمان بەوی ترمان ئەوت لە توّی نەداوە ؟ هەتا وەکو دەرزیەك بکەیت بە قاچی مندا ئەوەندە ئازارم بۆ پەیدا بوو ، کاتی سەیری قاچم کرد ، خوێنێکی زۆری لێ دەرۆشت ، ئەنجا زانیمان لە منی داوە ، باشتر سەیرمان کرد گولەکە دابووی لە قولەی پێم و لەژێرپێمەوە دەرچوبوو ، ئیتر بە پێ خۆم لەگەڵ ئەوان بە پەلە چوینەوە بۆ بارەگاکەمان و کاك عوسمان زۆر بە شەرمەوە دەستی کرد بەتەداوی کردنی برینەکە ، پێم ووت هیچ گوێ مەدەری و ئەوە موقەدەرە ، بەراستی ئەوەندە بە چاکی و بە باشی تەداوی کرد بە ماوەیەکی زۆر کەم چاك بومەوە .

(ساڵی 1968)

ماوەیی پێشمەرگایەتیم درێژەی هەبوو هەتا نسکۆی شۆرش لە ساڵی 1975 ، لەو ماوەیەدا چەندین هەڵویست و سەرکەوتن و نوشستی مان بەسەردا هاتوە کە گرنگە کانیان بەم شێوەیەی لای خوارەوەن :-

1ـ بەنسبەت کاری من هیچ ناوێکی لێپرسراویم نەبوو بەپێچەوانەشەوە بەرپرسیار بووم لە هەموو کارێکی گەورەو بچوك ، لە کارە ئیداریەکان ودارایی و کارەکانی رێکخستنی پێشمەرگە و کۆمەلآیەتی و ناو جەماوەر ، هەرچی کێشە و گیرو گرفتە کانی ناوچەکە هەبو وەکو دادوەرێك چارەسەرم دەکردن ، زۆرجاری وا هەبو لەلایەن لێپرسراوانی بەتالیۆن و هێز ودادوەرەکانی شۆڕش لە ناوچەی هەورامان توشی ڕەخنە دەبوم کە بەو کارە هەڵدەستام ڕەخنەکە لەوەدابو کەمن خاوەنی بڕوانامەی یاسایی نیم ، منیش بەهەستی کۆتایی هێنان بەکێشە و گیرو گرفتەکانی خەڵکەکەوە و خۆشحاڵی ئەوان بەوە دەردەبڕی کەزۆربەی داواکانم لەرێگای شەرعەوە و لەڕێگای مامۆستایانی ئاینی لەناوچەکە جێ بەجێ ئەکرد ، زۆر گوێم لەو ڕەخنانە نەدەبو . هەرچەندە لە پێکهاتەی سەربازی لێپرسراوی لق و جێگری لێپرسراو و چەند سەرپەل و لێژنەی ڕێکخراوی حزبی هەبون بەڵام بونی من بەبێ ناونیشان جێگای دیاری خۆی هەبو لای بەر پرسان و جەماوەریش و تائێستاش شانازیم بەو چەند ساڵەی خەباتی خۆم هەیە کەلەو ناوچەیە بەسەرم بردوە و هەمیشە خۆم بە نزیکترین کەسی ئەو ناوچەیە دەزانم ، دووجار لەسەر فەرمانی فەرماندەی بەتالیۆن و هێز گۆیزراومەتەوە بۆ بارەگای بەتالیۆن لە بیارە ، پاش ماوەیەکی کەم بە فەرمانی شەهیدی سەرکردە کاکە ئیدریس بارزانی گەراومەتەوە بۆ ئەو شوێنەی کە شەهیدکاکە

حمەشمێرانی تێدا بەرپرس بوو ، چونکە بەراستی کاکە حەمە وای لێ هاتبوو کە بەبێ من کاری پێ نەدەکرا ، بۆیە هەمیشە دەبوایە پێکەوە بوینایە.

2 ـ لەساڵی 1965 دوژمن هێرشی کردە سەر ناوچەی پێنچوێن و سەربازو جاشێکی زۆری بەناوی (خالد بن وەلید کە لە وولاتی سوریاوە هێنابویانن و صلاح الدین ئەیوبی لای خۆمان) هێنابووبۆ ناوچەی شانەدەری و لەوێ خەیمەیان هەڵ دابوو ، هێزی خەبات فەرمانی دابوە بەتالیۆنەکانی 7 و 8 لەبیارە و چوارتا ، کە هاوکاری بەتالیۆنی 10 بکەن لە پێنچوێن . بەتاڵۆنی 7 هێزێکی لقی نەورۆڵی ئێمەو لقی بیارەیان دیاری کرد کە بەشداری بکەین و لقی بەرزنجە و هێزەکەی خوالێخۆش بووکاك (**حسێن بەگی جوانرۆش**) لەلای بەتالیۆنی 8 وە بەشداری بکەن ، بەتالیۆنی (10) لقی شەهید کاك (**احمد جەقژی**) یان لە پێشەوەی بەرەکە دانابوو لە پردی کەولۆس هەتا شاخی وڵەسمت و نەوێ ، لقی ئێمەش چوینە شاخی (زوالقرنین) لە پشت وڵەسمت و خوالێ خۆش بوو کاك (**عبدالوهاب ئەتروشی**) فەرماندەی هێز ، فەرماندەی گشتی هێزەکان بوو لەو شەرەدا . ئێوارەیەك تۆپێکیان هێنا ، کە بۆیەکم جار بوو شۆرش لە سنوری هێزی خەبات شتی وا ببینێ ناوی (**توپە هەتیو**) یان لێ نابوو ، وابزانم (81) ملم بوو لەگەڵ چەند گولە تۆپێك ، چەند کەسێکیان دیاری کرد بۆ هەڵگرتن و شاردنەوەی پارچە تۆپەکە پاش تەقاندنی ، یەکێ لەوانە من بووم ، تۆپ دانراو کۆمەڵێك گولەیان پێ تەقاند بۆ ناو سەربازگەی شانەدەری ، زۆر بە چاکی دەگەیشت و هیچ کاتێ ئەو سەربازگەیە نەیدەزانی شتی وای بۆ دەروا ، بۆیە پێم وایە ئامادە باشی نەبوو بو بۆی ، بۆردومانەکە کاریگەریەکی باشی هەبوو ، لە ئاکامی ئەو بوردومانە زۆر چادریان سوتاو تۆزو دوکەڵێکی زۆری دروست کرد و دڵنیابووین لەوەی کە کوژراو بریندارێکی زۆریان هەبوو ، لە پێش چاومان سەیارەی اسعاف و سەیارەی تریش بەپەلە هاتوچۆیان دەکرد ، بۆبەیانی دوژمن هێرشێکی هێنایە سەر ئەو شوێنەی کە تۆپەکەی لێ بوو ، بە فرۆکەو توپ باران و هێرشی زەمینی ، جاش و جەیش گوندی وڵەسمتیان گرت لەگەڵ هەندێ بەرزایی کە ویستبوویان زیاتر بەرز ببنەوە رووبەرووی بەرەنگاریەکی باش بونەوە ، پێشمەرگەکانی لقەکانی نەورۆڵی و بیارە و وڵەسمت و بارەگای هێز لێیان هاتنە دەست و بەراستی کارێکیان پێ کردن کە جیش و جاش نەیان دەزانی چۆن هەڵبێن ، گرنگی ئەم باسەمان بۆ ئەم پاڵەوانیەی شەهید کاکە حمە شەمێرانی بوو کەلەهەڵمەتەکانی بۆ شکاندنی هێزەکانی رژێم ، رووبەرووی یەکێ لەو رەبیانەی دوژمن بوەوە کە دانرابوون بۆ پشتیوانی هێزەکانیان و رەشاشێکی برێنی ئینگلیزی تێدا بو بە ئارەزووی خۆی تەقەی ئەکرد ، کاکەحەمە لەگەڵ 3 پێشمەرگە خۆیان گەیاندە بەردەم لولەی رەشاشەکە ولەگەڵ شەهید عمر علی (**پیشمەرگەیەکی قارەمانی خەڵکی عەبابەیلی بوو**) لە لولەی رەشاشەکە نزیك بونەوە و بەدەستی راستی لولەی رەشاشەکەی گرت ، رەشاشەکە ئەوەندە تەقەی پێ کرابوو لولەکەی گەرم بوبو دەستی سوتاندبو بەڵام بەرەلا ی نەکردبوو ، سەربازی سەر رەشاشەکەش وا دیار بوو بەهێز بوبوو کە زانیبوی لولەکەی گیراوە هەوڵی راکێشانی دابوو بۆ ناو رەبیەکە بە شەهید حمە شەمێرانیشەوە بۆیە کاکە حەمە هاوار دەکات لە شەهید عمر کە فریای بکەوێت لە خوارەوە

قاچی رابکێشی بۆ ئەوەی سەربازەکە راینەکێشیٚ ، ئەویش بەزوویی قاچی دەگرێت , ئیتر کاکە حەمە دڵنیا دەبێت و بە دەستی چەپی دەمانجەکەی دەرئەهێنێت و بە دەمی دەیهێنێتە سەر پیٚ و هەر بە دەستی چەپی بەرزی دەکاتەوە بۆ ناو رەبیەکە و سەربازەکەی پیٚ دەکوژێت ، ئەو سەربازە دیاربوە هەر بۆ خۆی بە تەنها مابوەوە ، بەم شێوەیە ئەو رەبیەی کە دوا مۆلگەیان بوو گیرا ، دوژمن شکا و تا چەند رۆژێك دەستی شەهید کاکە حەمە کە سوتابوو تەداوی دەکرا ، پاش چەند رۆژێکی تر دوژمن هێرشێکی زۆر بەربلاٚو توندی بە فرۆکەو تۆپ و سەربازو جاش کردە سەرناوچەکە ، لەو هێرشە توانی پردی کەولۆس و بەرزایەکانی پشتی بگرێت ئێمەش ناچار کشاینەوە بۆ پشتی سیامێوە لە شەرێکی تردا لە نزیکی خرنوك شەهید کاکە حمە شەمێرانی بریندار بوو .

3 ـ ئەو کاتەی عزیز عقیلی بوە وەزیری بەرگری عێراقی و بریاری دا لە ماوەیەکی کورتدا شۆرشی کورد کە ئەوان بە (**تمرد**) ناویان دەبردلە ناو بەرن ، پاش بلاٚو کردنەوەی بریارەکەی ، توندو تیژی و هەواڵ لە هەموو بەرەکانی شەر گەرم بوو ، هەوالێکی زۆر دروست بۆ ئێمە لە نەورۆڵی هات کە سبەی وەزیر بۆ هێرش بردنە سەر ناوچەکانی شۆرش لە سنوری هەڵەبجە دێتە هەڵەبجە ، ئێمەش بەپەلە بریارماندا کە مەفرەزەیەکی (6) نەفەری بچێتە سەرێگای هەڵەبجە ـ سیروان و تەقە لە کاروانەکەی وەزیر بکات ، هەڵسااین بە نوسینی بروسکەیەکی جوان پێش ئەنجام دانی کارەکە و لای بیٚ تەل بە جێمان هێلاٚ بۆ ئەوەی کە کارەکە جیٚ بەجیٚ کرا بروسکەکە بدەنە هەموو شوێنەکان و بلاٚو بکرێتەوە ، شەش نەفەرەکە ئەمانە بوون (**شەهید کاکە حمە شەمێرانی ، کاك حمەامین شەمێرانی برای شەهید وخوالیخوشبو شێخ نوری تاڵە بانی و بەندە و کاك محمد حەسەن شەمێرانی ناسراو بە (حمە شوتە) وشەهید سلێمان شەمیرانی برای شەهیدحمە شەمێرانی**) زۆر بە نهێنی بەیانی چوینە گوندی حسن ئاوا کە زۆر نزیکە لە هەڵەبجەوە ، هەروەها نزیکی جادەی گشتی هەڵەبجە ـ سیروان بوو ، لەویٚ (2 و 2) دوو دوو ، شوێنمان بۆ خۆمان دیاری کرد لە (3) شوێن ، هەرکات قافڵەی عزیز عوقەیلی هات تەقەیان لیٚ بکەین ، رەنگ بو تەقەکەمان کاریگەریەکی وای نەئەبو لە زیان کەوتن لە دوژمن ، بەلاٚم تەنها بۆ ئەوەمان بو کە ناوبراو ناتوانی شۆرش لەناو ببات بەڵکو کورانی شۆرش لەناو جەرگەی سوپاکەیاندا لیٚ یان دەدات ، بۆ رەتدانەوەی ئەو راگەیاندنانەی ئەوان بو ، لە گوندەکە ئاگاداری خەڵکمان کرد کە کەس نابیٚ هاتوچۆ بکات بەتایبەتی بۆ هەڵەبجە هەرکەس لەماڵی خۆی بێت ، ئێمە نازانین چۆن کەسێکی خزمی یەکێك لە جاشەکان خۆی گەیاندبوە هەڵەبجە ودوژمنی لە بوونی ئێمەی لەوی ئاگادار کردبوەوە ، کاتێکمان زانی چەند دەبابەیەك لە سەربازگەی هەڵەبجەوە بەرەو ناوشار هاتن و بە بروای ئێمەش ئەمانە بەرەو پیری قافڵەی وەزیر دەرۆن ، لەشار یەکێکیان بەرەوخری خەزێنە هات ئاگامان لەوانی تر نەما هەتا کاتێکمان زانی لە رێگەی پریسەوە لە شێخ سمایلەوە بەرەو گوندی هەسەن ئاوا دوو تانکی تر هاتن هەتا ئێمە خۆمان کۆکردەوە و بوینەوە بەیەك ، یەك تانك لە سەرووی ئاوایی و یەکێکی تر لە خواررووی ئاوایی و ئەوی تریشیان لە تەنیشت گوندەوە وەستان ، ئێمە ئەوکاتە کەوتینە خۆمان بۆ چونیەتی

رووبەرووبونەوە ، یان دەرباز بوون ، پیشتر ئێمە هێزێکمان ناردبوە گوندی چاوگی باوەکۆچەك بۆ ئەوەی لەوێوە ئەگەر ئێمە لە کاری خۆمان توشی نارەحەتی بوین وە یان کەوتینە شەرو تەقە ، ئەوانیش بێنە باوەکۆچەك و گولاّن ، سەربازگە و هەڵەبجە بدەنە بەر تەقە وەك هاوکاریەك ، پێشمەرگەیەکمان بە چەکێکی برنەوە وە لەسەر ملەی گۆرە جولەکەکە ی سەر ڕێگای پریس دانابوو بۆ چاودێری کردن و ئەگەر زانی هێز بۆ لای ئێمە هات تەقەیان لێ بکات هەتا ئێمە ئاگادار بین ، ئەو کە دەبابەکان هاتبوون شوێنەکەی بەجیٚ هێشتبوو ، هەقی بوو چونکە شەر لەگەلّ دەبابە ناکرێت ، هێزەکەش لە چاوگ خۆیان کردبوەو لەویٚ لە ئیسراحەت دا بوون . ئێمە هیچ ئاگامان لە هێزی پیادە نەبوو تەنها لە سەروو خوارووی ئاواییەکە دەبابە وەستا بوون ، بریارمان دا کە خەریکی خۆ دەرباز کردن بین لەوەی تەقە یان شەر بکەین ، چونکە هیچ نەئەکرا بەرامبەر بە دەبابە ، بۆ دەرباز بوون بوینە سیٚ رەئی ، یەکیٚ ئەیوت با لە چەمی گولاّنەوە بەرەو گولاّنی سەروو برۆین ، رایەکی تریش ئەیوت با بەچەمدا بەرەو پریسی خواروو برۆین ، رای منیش وا بوو کە هەردوو شوێن لە لایەن دەبابەکانەوە خراونەتە ژێر چاودێری ، کە بە تاکە ڕێگای دەرچونمانی دەزانن ، بۆیە پێم باش بوو کە بەرەوو بەرزاییەکەی بەرامبەر ئاوایی بە زوویی دەمانگەێنێتە دۆلێك کەلە هەردوو دەبابەکە بە دیار نامێنین ، هەتا نزیکی ملەی گۆرە جولەکەکە لەوێش پشت بە یەزدان دەتوانین چارەیەك بکەین ، هەموو یان راکەیان پیٚ باش بوو ، هەرچی کاغەزو مستمسکاتمان پیٚ بوو دراندمانن تەنها چەکەکانمان پیٚ مابوو ، بەناوی خوا روومان لەو گردە بچوکە کرد لەوبەری چەمەکە ، زۆر بەتوندی رامان کرد و گردەکەمان بری هیچ تەقەمان لیٚ نەکرا ، وا دیار بوو ئەوان چاودێری ناو چەمەکە لە سەروو خوارەوەیان دەکرد بۆ پەیدا بوونی ئێمە ، ئێمەش کەوتینە دۆلەکەوەو زۆر ماندوو بوبوین ، ووردە ووردە بەرەو ژور دەرویشتین و لا پێچێکی ترمان لەریٚ بوو کە لەو دۆلە و لە ترس نەجاتمان بێت ، چونکە هەتا بەرز دەبوینەوە بە دیار دەکەوتین ، لە کۆتایی بەرزاییەکە تەقەمان لیٚ کرا بە دۆشکە و تۆپ ، بەلاّم سوپاس بۆ خوا کەسمان پێوە نەبوین و چوینە بەردەم گۆرە جولەکەکە و لەویٚ بریارمان دا کە یەکە یەکە خۆمان دەرباز بکەین ، منیش پێشەکی بەراکردن چومە ئەو دیو ، بەلاّم هەروەك چۆن هەلّم بگرن و فریٚم بدەن ، بەو شێوەیە کەوتم ، وا دیار بوو دەبابەکان روویان لەو جادەیە کردبوو دەیانزانی لەویوە دەرباز ئەبین ، هەر بە دەرکەوتنی من تۆپێکیان تەقاندوو سەری کرد ولە نزیك پریس کەوتە ئەرز ، کەوتنی من بەهۆی هەوای گوولە تۆپەکەوە بوو ، منیش بە زوویی هەستامەوە و چومە پالّ گۆرە جولەکەکە و بە هەڤالەکانم ووت من شوکر ساغم و وا تەقەش ئەکەم بەلّکو ئێوەش رزگارتان بێت ، منیش دەستم کرد بە تەقەکردن و لە هەمووو لایەکەوە بوو بە تەقە ، هێزەکەی سەرچاوگ پاش ئەو تەقانەی دەبابەکان ، هاتبوونە خوارەوە بەرەو گولاّن ودەستیان کرد بە تەقە کردن لە دوژمن بەرەو رووی دەبابەکانی هەسەن ئاوا ، دەبابەکان روویان لەوان کرد ولەو فرسەتەشدا شەهید کاکە حەمەو هەڤالان بەرەو لای من هاتن ، پاش پشوویەکی کەم ئێمەش دەستمان کرد بە تەقە کردن لە دوژمن جگە لە دەبابەکان چی جاش و سەربازو پۆلیس هەبوون لە هەڵەبجە هاتبوونە ئەو شەرەوە ، کە زانیان لە باوەکۆچەك و گولاّنی سەروو و

لای ئێمە شەوە دەست کرا بەتەقە کردن لێ یان ، جاشەکان و هێزەکانی پیادە ، رایان ئەکردەوە بەرەو هەڵەبجە ، ئێمەش بەدەم تەقە کردنەوە جارێکی تر هەتا چەمی گولاّن و ناو گوندی هەسەن ئاوا گەراینەوەو کۆتایی بەشەرەکە هات و هاتنی وەزیریش بە درۆ دەرچوو وئەو بەزمەش بەسەر ئێمەدا هات . لێرەدا ئەمەۆی وەکوو ویژدان هەندی قسە لەسەر کەسایەتی و قارەمانیەتی کاك حەمە شەمیرانی بکەم ، وەکوو لەسەرەوە باسم کردوە ، ئەم هەڵۆیستەی ئەو بۆ دیاری کردنی ئەو شەش کەسە کە دووانیان برای خۆی بوون ویەکیکی تر لە خزمە نزیکەکانی بوو لەگەڵ من کە ئەوپەری خۆشەویستی بۆم هەبوو ئاخر کەسیش کە شێخ نوری تاڵەبانی بوو ، ئەو بەسەردان و خۆشەویستی کاکە حەمە هاتبوو بۆ لای ، چوینە ئەو شوینە مەترسیدارە و کەوتینە ناو ئابڵوقەی دوژمن کە زۆر بە زەحمەت رزگارمان بوو ، ئەوە مانای خۆ فیدای کردن بوو بۆ شۆرش ، جگە لەمەش ئەو پیاوە بە دەستی خۆی و لەپێشەوەی هەموو شەرەکان ئەجەنگی ، هەمیشە ئاگای لە هەموو رووداوەکانی ئەو شەرەو کۆتای هێنانی هەبوو ، شەری بیێ پلان دانانی نەئەکرد ، جگە لەو شەرانەی بەبی ئاگا تووش ببوایە ، ئەم کردارانەی وای کردبوو کە لە شەرەکاندا هەمیشە سەرکەوتوو ئەبوو ، وەفادار بوو بۆ دۆست و برادەرەکانی ، زۆر حەزی لە ناسینی خەڵکی ئەکرد بەتایبەتی خەڵکی ئازا ، زۆر لە پێشمەرگەی ئەم لاو ئەولا هەوڵیان ئەدا خۆیان بگوازنەوە بۆ لای ، خۆشەویستی زۆری لای لیپرسراوان هەبوو بەتایبەتی لای سەرکردایەتی شۆرش و شەخسی هەرگیز نەمر جەنابی بارزانی ، پاش سەرکەوتن لە شەرەکانیدا ، پێش گشت جێگایك بروسکەی پیرۆزبای جەنابی سەرۆکی بۆ دەهات ، زۆر ماوە لەسەر ئەم کەڵە پیاوە بوتری ، من لیرەدا داوا لە کەسوکاروو دۆست و ناسراوی ئەم جورە پیاوانە ئەکەم کە خەبات و تێکوشان و ماندوبوونی ئەوانە لە یاد نەکەن و تۆماریان بکەن بۆ مێژووی هەڵویستی جوامێرانەیان ، لەم جۆرە پیاوانە زۆرن و گەلەکەشمان بۆ ئایندە پیویستی بە مێژوویان دەبێت .

4ـ مۆتەکەی شەری ناوخۆ کەلەساڵی1963 وە لە رووی سیاسی و لەساڵی 1964ە وە لەرووی سەربازی سەری هەڵدا ، وەك ڤایرۆسێکی کوشندە و ترسناکی هەتا هەتایی لە ناو گەلی کوردا رەگی دا کوتا ، پاش گەرانەوەی ئەوانەی لە شۆرش هەڵگەرابوونەوە و چوبونە ئێران لە ساڵی 1964 دا ، سەرۆکی کورد (**مستەفا بارزانی**) نەمر لە ساڵی 1965دا لێبوردنی دانیٚ و گەرانەوە بۆ ناو شۆرش ، هەموویان کاریان پیٚ درایەوە لە دەزگاکانی سەربازی و سیاسیدا ، لە هەندیٚ جێگای تایبەتیشدا ، لەناوجەرگەی هێزی قەرەداغ دا لەساڵی 1966 شەرەکە دەستی پیٚ کردەوە و ئەمجارە بەسوودی رژێمی عێراق تەواو بوو ، بەراستی من نامەویٚ لەسەر ئەو بابەتە هیچ بنوسم چونکە هەمیشە دژی بووم و زۆریشمان ئەزیەت لە پێناویدا خواردوە وەبەمن بێت ئەو باسانە لەگۆر بنرێت باشترە ، هەتا ئەو یادە ناخۆشانە بەبیری خۆت و خەڵکدا بهێنیتەوە ، هەزار شوکر بۆ یەزدان کە لە رێککەوتنامەی 11ی ئازاری ساڵی 1970 رژێمی فاشی عێراقی وای دانابوو کەبەو رێککەوتنە بتوانێت زیاتر برینەکانی ناوخۆی گەلی کورد قوڵتر بکات ، بەلاّم حەکیمانەی سەرۆك بارزانی ئەو نیازە گلاّوانەی ئەوانی پوچەڵ کردەوەو جارێکی تر لیٚ بووردن

و پێکەوە ژیانی هێنایە کایەوە و هاتنەوە ناو ریزەکانی پارتی هەتا نسکۆی شۆرش پێکەوە خەباتمان کرد .

5 ـ لەساڵی 1967 ئیتر کاتی ئەوەم بوو کە خێزان پێکەوە بنێم بۆیە باشترین کەسێك کە بویە هاوسەرم کچە مامی خۆم بەناوی (حمیدە عابد میرزا فتاح) ماڵیان لە بیارە بوو دیاریم کردوو پاش رەزامەندی ئەوان بوینە هاوسەرو لەهەمان ساڵ بە ئاهەنگێکی خنجیلانە لە خورماڵ خێزانمان پێك هێنا ، لەساڵی 1970 یەزدان کورێکی پێ بەخشین و لە مانگی ئازار بەبۆنەی رێکەوتنی شۆرش لەگەڵ میری لە ئاهەنگێکی خنجیلانەی خێزانیدا ناومان لێ نا (هەورامان) ، لە ساڵی 1972 کورێکی ترمان بوو ناوی لێ نرا (مەریوان) و لەساڵی 1973 کورێکی تر بەناوی (بیساران) وە لە ساڵی 1974 لە ئاوارەیی لە ئێران کچێکمان بوو ناو نرا (لیلی) ، ئەم منداڵانە لەسەردەمی شۆرش دا لە دایك بوون .

6 ـ پاش پێنچ مانگ لە گواستنەوەی هاوسەرم من لە لقی نەورۆڵی بووم کێشەیەك دروست بوو لە نێوان لقی زمناکۆی سەر بە بەتالیونی6 ی بەمۆ و خەڵکی ناوچەی شەمیران ، کێشەکە گەیشتبوە ئەوەی شەر روو بدات ، شەهید کاکە حەمە شەمێرانی کە خۆی خەڵکی شەمێران بوو هەوڵی زۆری دا ئەو کێشەیە چارەسەر بکات ، پەیوەندی لەگەڵ بەتالیۆن و هێزەوە بەردەوام بوو بۆ ئەوەی شەر روونەدات لە نێوان لقی زمناکۆ و خەڵکی شەمیران دا ، دیاربو بەتالیۆنی (6) بەمۆ بەرگری لە لقی زمناکۆ دەکرد ، شەهید کاکە حەمە داوای لە بەتالیۆن و هێز کرد کە بچێتە ناوچەی شەمێران و دەست بەسەر وەزعەکەدا بگرێت و نەهێڵێت ئەو شەڕە دروست ببێت ، ئەوانیش بۆ ئەم مەبەستە رازی بون ، زۆربەی زۆری لقەکەمان پەڕینەوە بۆ ناوچەی شەمێران ، بەپەڕینەوەی ئێمە بەتالیۆن (6) و لقی زمناکۆ زۆر نارەحەت بون و داوایان کرد کە لقی نەورۆڵی بە هیچ شێوەیەك نەیەتە سنوری ئەوان چونکە ناوچەی شەمێران لەسنوری ئەواندا بو ، (2 تا 3) ڕۆژ لەوێ ماینەوە جگە لە ڕێگای ئامێری لاسلکی هیچ پەیوەندیەکی تر نەبو لەنێوان ئێمەو بەتالیۆن (6) و هێزی خەبات و سەرکردایەتی شۆڕش ، بروسکەکانیش وردە وردە بەرەو توندی دەڕۆشتن ، کاروای لێ هات بەتالیۆنی (6)هێزی ئامادە کرد بۆ هاتنەسەر هێزەکەی ئێمە و جەنابی فەرماندەی هێز پشتگیری لێ دەکردن ، ئێمەش حەزمان لەو روو بەروو بونەوەیە نەبوو هەوڵیشمان چارەسەری کێشەکە بوو، لەو کێشەی تازە کە درووست بوو لەنێوان ئێمە و بەتالیۆنی (6) ئێمە لای هێز تاوانبار دەرچوین ، وەزعەکەمان زۆر خراپ بوو ، یان دەبوایە شەڕ هەڵبژێرین لەگەڵ بەتالیۆنی (6)وەیان گەڕانەوە و ئامادەی سزادان بین لەلایەن هێزەوە ، هەردووکیان لامان گران بوو، کاکە حەمە تەنها لای من پێشنیارێکی درکاند و ووتی هیچ چارەمان نیە ئەو دوو ئەگەرە زۆر خراپن و ئەگەری سێ هەم کە زۆر نادیارە خۆبەدەستەوە دانمانە بە میری لەڕێگای دەربەندیخانەوە ، بە ڕاستی منیش ئەوەی لە خەیاڵمدا نەبوو تەنها ئەو ئەگەرەبوو ، پێم ووت با بگەرێینەوە محاسەبەکە قبول بکەین ، رازی نەبوو ، وا دیار بوو رێگەی سێ هەمی پێ پەسەند بوو ، بۆیە بەزوویی من پێم ووت کە من دەگەرێمەوە بۆ نەورۆلی و لەگەڵت نابم ئەویش ووتی من نامەوێت بچمە لای رژێم یان هیچ کەسێکی تر ، دەمەوێت لەم کێشەیە خۆم

دەرباز بکەم و پێویستیشم زۆر بە تۆ هەیە ، منیش ووتم باشە بەشەرتێك هەر ئیستا ئەم نیازە بە جیهاز بە بروسکەی تایبەتی بۆ خۆم دەیدەمە سەرۆك بارزانی و ئەگەر پەسەندی کرد ئەوا لەگەڵت دەبم ئەگەر پەسەند نەکرا ئەوا دەگەڕێمەوە ، بۆیە منیش دەست بەجێ بروسکەیەکی راست و دروستم لەبارەی کێشەکەوە بۆ سەرۆك بارزانی کرد و بۆخۆشم بە جیهازەکە دامە جیهازی ئەوان ، کاکە حەمە زۆری پەلە کرد پاش بروسکەکە رانەوەستا بۆ وەڵامەکەی ، بەرەو زمناکۆ چووین و لە نزیك سەدەکە کاك رووف عبیدی نارد بۆ دەربەندیخان و پاش چەند کاتژمێرێك هەواڵمان بۆ هات کە داغڵ ببین ، ئیتر ئێمە 66 کەس بووین جگە لە هەندێ خێزان ، چووینە ناو دەربەندیخان ، میری وەکو ئامر قوەی دەربەندیخان بە باشی هاتن بە پیریمانەوە و رێزی باشیان لێ گرتین و ووتیان پاش یەك دوو رۆژ ئیسراحەت سەردانی بەغدا بکەن ، لەو یەك دوو رۆژەدا بە هەلم زانی نوسینی نامەیەك بۆ شەخصی بارزانی نەمر بە بیری کاکە حەمەدا بهێنمەوە و شەوێکیان هەتا بەیانی دووقۆڵی نەخەوتین و نامەیەکی دوورو درێژ ، هەرچی رووی دابوو بۆمان نوسی و دڵنیامان کرد کە ئیستا تەنها بۆ خۆ دوورخستنەوە ئەمەمان بریار داوە و ئامادەین بۆ هەموو فەرمانیك ، بەیانی کاك علی حمەامین وازۆڵی کەسایەتیەکی ناودارو شیاو بوو، بانگمان کرد و داوامان لێ کرد کە نامەکەمان بباتە سەرەوە بۆ مەکتەبی سەرۆك ، ئێمەش شەش کەس لەگەڵ کاکە حەمە چووین بۆ بەغدا و چەند رۆژێك لەوێ ماینەوە ، بەنیسبەت منەوە زۆر ناخۆش بوو چونکە لەلایەك تازە خێزانم گواستبویەوە لەلایەکی تریش شۆرش تەنها لەگەڵ من ئیجرائاتی کردبوو باوکمی زیندانی کردبوو دەمزانی خەڵکیش قسەم پێ دەڵێن کە من بۆ ئەم کارەم کردوە و چۆن کەوتومەتە شوێنی ئەو بیرە عەشائیریەوە ، راستیەکەی هیچ پەیوەندیەکی بە منەوە نەبوە تەنها دڵخۆشی خۆمم بەوە دەدایەوە کە دوا رۆژ دەرئەکەوێ کە من بۆچی هاتووم . ئەو چەند رۆژە کاکە حەمە دیار بوو لێپرسراوانی میری لە مخابرات و ئەمنی عامەی چاو پێ ی کەوتبوو ، هەروەها مام جلالیشی چاوپێ کەوتبوو و سەیاریەکی لاندرۆڤەری کورتی نوێ ی دابویە بە دیاری ، ئێمە کاتی خۆی بەڵێنمان لەگەڵ یەك وابوو کە خۆمان بۆ هیچ لایەك ساخ نەکەینەوە ، لای میری بڵێین بۆ لای ئێوە هاتووین ، لای مام جلال و جەماعەتەکەی بڵێن بۆ لای ئێوە هاتووین ، هەتا کارەکەمان تەواو دەبێت و دەگەڕێینەوە بۆ شوێنی خۆمان پاش گەرانەوەمان بۆ دەربەندیخان و چاومان کەوت بە کاك علی حەمەامین وازۆڵی ، دڵنیایی کردین کە نامەکەی گەیاندوەتەدەستی شەخصی شەهید ئیدریس بارزانی ، بۆخۆشی چاوی پێ کەوتووە و بەدەمی پێ ی وتبوو کە پێمان بڵێ ئەوان هەر براکەی جارانی ئێمەن و کاریان بۆ دەکەین غەمیان نەبی و ئاگاداری خۆیان بن ، هەندێ دڵگران بووین لە نەبوونی وەڵامی نامەکەمان ، چەند رۆژێك پاش گەرانەوەی کاك علی ، رۆژێك لە بازار بووم یەکێك بانگی کردم ووتی کاکە پیاوێك هاتوە بۆ لای ئێوە و هەوالتان ئەپرسێ ووتم کێ یە ؟ ووتی وەرە لەم چایخانەیە دانیشتوە کە چوم و سلاوم لێ کرد ، دڵنیا بوو کە من ئەوم ، ووتی بابرۆین بۆ لای کاکە حەمە ، لەگەڵ خۆم بردمەوە بۆ ماڵەوەو داوای کرد کە هەردووکمان بێمێنین و ژورەکەمان داخست ، سەیرمان کرد نامەیەکی شەهید ئیدریس بارزانی پێ یە بۆمان و نامەکەی زۆر دڵخۆش کەر بوو ، تێایدا دیاری کرابوو کە

هەردوو هێزی خەبات و قەرەداغ یان ئاگادار کردوە لە وەزعی ئێمە و بەنهینی ئاگایان هەیە لێتان و خـەریکی کـاری تریشـین ، ئێمـە دیسـان شـەو بـە نهێنـی وەلأمـی نامەکـەمان دایـەوە لەگـەڵ ئەوشتانەی لەو ماوەیەدا کە روویان دابوو وەکوسەفەری بەغدا و جێگاو رێگامـان ، بەراستی هـاوڕێ یـانی حزبـی شـیوعی هاوکارمـان بـوون لەوبارەیـەوە ، لـە دەربەنـدیخانیش زۆر هـەبوون ، هەمیشە ئاگامـان لـەدەرەوە ی ناوچەکە هـەبوو بەبۆنـەی ئەوانـەوە ، هـەواڵی گواستنەوەی شـەهید فـازڵ تاڵـەبانی مـان پـێ گەیشـت ، پـاش ماوەیـەکی تـر هـەواڵی هـاتنی شـەهیدکاك فـاخیر مێرگەسووریشمان پێ گەیشت بۆ ناوچەی بەمۆ ، رۆژێك بە هـۆی برایانی حزبی شیوعی یەوە دوو نامەی کاك فاخر مان بۆ هات یەکێکیان بۆ من و ئەوی تریان بۆ کاکە حەمە ، هـەردوو نامەکە دەبـێ هـەر مـن بیخوێنمـەوە ، چـونکە کاکـە حەمـە نەخوێنـدەواربوو ، ویسـتم نامەکـەی ئـەو بیخوێنمـەوە ووتـی نامەکـەی خـۆت بخوێنـەرەوە ، لەراسـتیدا نامەکـەی مـن زۆر بـەرێزو خۆشەویستی و نەرمی نوسرابوو لەگەڵ سوپاس کردنم لەو هەڵوێستەم ، زۆر خۆشحال بووم کە نیـازی مـن لایـان ئاشـکرا بـوە ، دوایـی نامەکـەی کاکـە حەمـەم خوێنـدەوە زۆر تونـد بـوو ، زۆر بـە گلەیی بـوو ، نوسـیبووی کـە نـەدەبوو ئـەوە بکـەن ببنـەجاش ، لـە پاشـاندا داوای وەلأمـی کردبـوو لەگـەڵ بـەردەوام بـوون لەسـەر نامـە گۆرینـەوە ، کاکـە حەمـە تـورە بـوو ، خـەریك بـوو بلـێ وەلأمـی نادەمەوە ، بەرای خۆشم شکێکی لەمن پەیدا کردبوو ، بەلأم من دڵنیام کرد بـەوەی حـەقی خۆیانـە ، تۆ لێپرسراوی شۆرش بووی نەك عەشیرەت نە ئەبوو ئەمە بکەی ، بەهـەرحاڵ هـاتنی کـاك فـاخیر بۆ ناوچەکە بۆ چارەسەری کێشـەی ئێمـە هـاتوە ئـەبێ وەلأمـیش بدرێتـەوە بـە جـوانی ، بـەگوێ ی کردم و نامەیەکی جوانم لە وەلأمی نامـە توندەکـەی بـۆ نوسـیەوەو داواشـمان کـرد کـە هاوکاریمـان بکات و هەر فەرمانێکی هەبێ لێرە جێ بەجێ ی بکەین ، منیش بە ناوی خـۆم نامەیـەکی سـوپاس گوزاریم نوسی و دڵنیام کرد کە من یەك چرکە لە شۆرش نەپچراوم ، بـەڵکو دەبـێ خـەباتی مـن بـە چـەند قـات بنوسـرێ ئـەم سـەفەرەی ئێمـە پێـنچ مـانگی تـەواوی خایانـد ، رۆژێکیـان چـەند پێشمەرگەیەکی ئێمـە لـە کـەلارەوە بـەرەو دەربەنـدیخان دەگەرانـەوە لـە رێگـا مەفرەزەیـەکی هێـزی قـەرەداغ هاتبوونـە سـەر رێگـاو تەقـەیان لێ کردبـوون کـە خـوا لێ خوشـبوو (عبـدالرحیم لاورانـی) لێپرسـراویان بـوو ، لـە جەماعـەتی ئێمـە تـەنها نجـم الـدین محمـوود بریندار بـوو و دووپێشمەرگەشمان بە دیل گیرابوون ، لەوانیش دیاربوو لێپرسراوی مەفرەزەکەیان شەهید بوبوو ، هەرکـە زانیبویـان گیراوەکـان لـە جەماعـەتی ئیمـە بـوون ئـیتر وەکـوو دیـل سـەیر نـەکرابوون و بەرێزەوە رەوانەی تەوێڵەیان کردبونـەوە و ناردبوونیانـەوە بـۆ مـاڵی خۆیـان ، جگـە لـەو رۆژە هـیچ جاریکی تر توشی هیچ شەرو نارەحەتی نەبووین و هەوڵ درا لەگەڵمان کە تـوش بـین ، بـەلأم ئێمـە بە بیانووی جۆراو جۆر خۆمان لێ رزگار دەکرد، رۆژێکیان کاك فاخر هـەواڵی ناردبوو کە سـەرۆك بارزانی فەرمانی داوە بگەرێینەوە بۆ ناو شۆرش ، ئێمـە داوامـان کـرد کـە شـتێك بکـەین ، وەلأمـی دایـەوە کـە سـەرۆك فەرموویـەتی گیـانی خۆیـان لای ئێمـە بەقـەد هـەموو دەسـتکەوتەکانی ئـەوان دەبێت ئەگەر هەر یەکێك دەبابەیەکیش لەگەڵ خۆیان بهێنێن با بەسەلامەتی بـۆ خۆیـان بگەرێنـەوە ، شـەوێکیان هاورێـانی حزبـی شـیوعی هـەموو ئامادەباشـیەکیان کـرد بـۆ پەرینـەوەمان لـە ئـاوی

سیروان ، بۆ ناو گوندی (**ژاڵە ناو**) ، من یەکەم کەس پەریمەوە تەماشام کرد هێزیکی زۆر هاتوون بۆ هاوکاریمان ، زۆر دڵخۆش بووین کە هەندێکیان ناسراوبوون ، بە دوای مندا برادەرانمان دەپەرینەوە ، منیان برد بۆ ماڵێك كە ئیسراحەت بکەم و هەندێ راکشام کاتێکم زانی یەکێك لەسەر سەرمە و خەبەرم دەکاتەوە ، چاوم هەڵهێنا تەماشام کرد جامانە سورێکە ووتی هەستە کاك علی یاخوا بەخێربێنەوە من (**فاخر**) م ، منیش بە گورجی هەستام و ئەملا و ئەولای یەکتریمان ماچ کرد و ووتی تۆ ئیسراحەت بکە هەتا دەچم بەدەم کاکە حەمەوە ، ئەوانیش هەموویان پەرینەوە ، لە گوندەکە کۆبوینەوە ، کاك فاخر ووتی هەرچەندە ئێوە ماندوون بەڵام نابێ رۆژ بکاتەوە ئێوە لێرە بن دەبێ هەتا رۆژ نەبوەتەوە بەرێ بکەون بەرەو گوندەکانی (**کوێرەك و شمشێر کول**) ، من دوو سێ رۆژ لەوێ مامەوە و داوام لە کاك فاخر کرد کە بچمەوە بۆ بیارە بۆ ماڵەوە ، جگە لەوەی بروسکەیەکی جوانی کرد بۆ بەتالیۆن و هێز ، دوو نامەشی دامێ بۆ کاك جمال نامق و کاك عبدالوهاب ئەتروشی ، دوو پێشمەرگەشی لەگەڵ ناردم هەتا نەورۆڵی لەوێشەوە ئەوان پەراندمیانەوە هەتا عنب ، چومەوە بۆ بیارە و لەوێ چومە لای کاك جمال ، زۆر رێزی لێ گرتم و بۆخۆشی لەگەڵم هات بۆ لای کاك عبدالوهاب لە تەوێڵە ، بەراستی ئەویش زۆر رێزی لێ گرتم هەندێکمان لەو وەزعە گێرایەوە ، کاتێ ئیجرائاتی لەگەل باوکی رەحمەتیم کردبوو لەگەڵ بەند کردنەکەشی 120 دیناریان لێ سەندبوو ، لەوێ پارەکەی بۆ من گێرایەوەو داوای لێ بوردنی کرد لەو ئیجرائاتە و کەهاوسەریشمیان دابوو بە کەفیل بە مامەم کە نەیەت بۆ لام ، ئەو کاتە هەردوو فەرماندە بریاریان دا کە نابێ من جارێکی تر بگەرێمەوە بۆ سنوری نەورۆڵی و بەمۆ بۆیە فەرمانیان دا لە بارەگای بەتالیۆنی7 لێپرسراوی ئیدارەی بەتالیۆن بم لە بیارە ، تەنها دوو مانگ لە بیارە بووم رۆژێکیان کاك جمال بانگی کردم و ووتی وا بروسکەی کاك ئیدریس هاتوە داوامان لێ ئەکات کە بگەرێیتەوە بۆ لای کاك حەمە شەمێرانی و تەشکیلاتی تازە کراوە ، بەراستی حەزم لەو هەواڵە نەبوو زۆریشم پێ ناخۆش بوو هەوڵم دا لەگەڵ کاك عبدالوهاب بێ فائیدە بوو ، چونکە مەکتەبی سەرۆك رازی نەدەبوون ، بۆیە بە ناچاری جارێکی تر چومەوە لقی زمناکۆ و لقەکەمان دروست کرد لە گوندی سەراو ، پاش چەند رۆژێك لەگەڵ کاکە حەمە وچەند پێشمەرگەیەك چوین بۆ سەردانی کاك جەوهەرمێرگە سووری برای کاك فاخر کە لە جێگەی ئەو بوو لە بیلولە ، کاك رئیس عرفا احمدیش جێگری فەرماندەی بەتالیۆن 6 بوو ، کاکە حەمە لەگەڵ کاك جەوهەر قسەی کرد کە جەولەیەکی گەرمیان بۆ ناوچەی خانەقین بکەین ، ئەویش قبوڵی کرد ، کاکە حەمە بە منی ووت بەڵکو شتێ بکەین ، ئەوەی کەبەسەرمان هاتوە بیسرینەوە . خوا کردی لەو بەناو جەولەیە ، هەر سێ مەخفەری چوار کلاووسەرقزل و محموود قەجەر گیران ، کاك حاجی علی کە سەرۆکی فورسان بوو لەوێ هاوکاری کردین وهەرچی چەکیان هەبوو دایان بە ئیمە ، پاشان دوژمن هێرشی هێنا ، لەو هێرشەشدا بارەگای فەوجێك بە تەواوی دەستی بەسەردا گیرا ، لەم شەرانەدا دەستکەوتێکی یەکجار زۆرمان هەبوو ، ژمارەیەکی زۆریش کوژراو بریندار هەبوو لە دوژمن ، سەرکەوتنێکی زۆر گەورەبوو بۆ ئێمە ، من لەگەڵ گرتنی یەکەمین مەخفەر بە جیهازی لاسلکی مەخفەرەکە پەیوەندیم کرد بە هەموو هێزو بەتالیۆن و سەرکردایەتی شۆرشەوە

و هەواڵی سەرکەوتنەکانمان پێ ڕاگەیاندن ، ئەم سەرکەوتنە ئێمەی جارێکی تر دروست کردەوە . دەستکەوتەکان ئەوەندە زۆر بوون لە سەیارەو چەکی قورس و سوك و جیهازی لاسلکی و مۆلیداتی کارەبایی و فیشەك و دەیان چادر و شتی ترمان دەسکەوت ، نەمان دەزانی چی لێ بکەین ، بەشی هەموو لایەکی دەکرد وهەتا سەیارە یەکیش بە دیاری بۆ هێزی خەبات نێردرا ، ئێمە لقی خۆمان لە زمناکۆ بەتەواوی ئاوەدان کردەوە . پاش ماوەیەك بە مۆڵەت گەرامەوە بۆ بیارە ئەمجارەش پێیان ووتم ئیتر بەسە وا کاکە حەمە گەرایەوە جێگای خۆی و تۆش لێرە بمێنەوە ، بەڵێ ئەمجارە بوو بەراستی هەرچەندە کاکە حەمە زۆر هەوڵی دا و هاتە بیارە بە شوێنمدا بەڵام بەراستی من نەگەڕامەوە و لە بیارە مامەوە .

(ساڵی 1970)

7 ــ لەناوەراستی ساڵی 1968 وە لە بارەگای بەتالیۆنی7 هێزی خەبات لە بیارە بە لێپرسراویەتی ئیدارەو دارایی بەتالیۆن دەست بە کار بووم ، لەگەڵ ئەم کارە چەندین کاری ترم ئەنجام دەدا وەکو کاری تایبەت و کار کردن لەسەر جیهازی لاسلکی تایبەت ، لە هەمووی گرنگتریان کار کردن بوو لەگەڵ هەڤاڵی سەرکردە شەهید فاخر مێرگەسوری کەماوەی زیاتر لەساڵێك پێکەوە بووین ، جگەلەوەی کەوەکو برایەك هەڵسوکەوتمان دەکردلەکارەکاندا ، قوتابخانەیەکی زۆر گرنگ بوو بۆ من ئەو ماوەیەی کە لە گەڵ ناوبراودا کارم کرد ، زۆر سوودم لێ وەرگرت لەرووی رۆشنبیری و شۆرشگێری و کۆمەڵایەتیەوە ، لەو ماوەیەدا هەرچەندە گفتوگۆی نهێنی نێوان شۆرش و رژێم هەبوو بەڵام شەری بەرەکانی جەنگ لە هەموو کوردستان زۆر توند بوو بەتایبەتی لە ناوچەی هێزی خەبات و هەلەبجە ، رژێم چەکدارێکی زۆری لەگەڵ سوپا هینابوویە ناوچەکە وچەند جار پەلاماری بارەگاکانی پێشمەرگەکانیان دەدا لە نەورۆڵی و عەبابەیلێ و خورماڵ و شارەزوور و سورێن و جارێکیان نزیکی بیارەش بونەوە ، ئەم هەوڵانەیان بێ سوود بوو هێزی پێشمەرگە ناچاریان دەکردن بە کشانەوە بۆ ناو شار ، وا دیار بوو بەهەمان شێوە لەگەشت ناوچەکانی شۆرش لە کوردستان بەم شێوەیە بوون ، بۆیە رژێم زیاتر ناچار بوو بە رێککەوتن لەگەل سەرکردایەتی شۆرش ، لەساڵی 1969دا ، بۆ دەورەیەکی تایبەت من نێردرام بۆ سەرکردایەتی لە چۆمان ، ئەوروژەی ئیمە گەیشتینە ئەوێ صدام حسین بە سەرۆکایەتی وەفدێك هاتە ئەوی و ئێمەش لە مەراسیمی پێشوازیکەدا بەشداریمان کرد ، پاش ئەم سەردانە ئەوە بوو رێکەوتننامەی 11 ئازاری ساڵی1970 راگەیەندرا ، ئەم رێککەوتنەش بەپێ ی بەرنامەیەکی فرتوفێڵ دارێژراو دانرابوو کە لە ماوەی دیاری کراویدا کە چوارساڵ بوو

پوچەڵی بکەنەوە ، هەروەك بەو شێوەیەش بوو ، ئەوەندەی من بۆ خۆم لێ ی بە ئاگا بووم لە چەند پیلانێك بۆ ئەو مەبەستە ئەمانە بوون .

أ ــ پاش چەند رۆژێك لە خوێندنەوەی بەیاننامەکەو گەرماو گەرمی کەیف و خۆشی خەڵکی کوردستان و نارەزایی و نارەحەتی ئەو چەکدارانەی لەگەڵ رژێم بوون رۆژێك فەرماندەی فەوجی سەربازی رژێم لە هەڵەبجە لەگەڵ لێپرسراوی ئیستخباراتی سەربازی و قائمقامی هەڵەبجە کە کەسێکی عەرەب بوو پاش ئەو قائمقامە کوردە هێنایان کە پێشتر لەوێ بوو ، لەگەڵ خوێندنەوەی بەیاننامەی 11 ی ئازار لایان داو ئەو کەسە عەرەبە بەعسیەیان دانا لە جێگای ، پیلانێکیان دانابوو کەلێپرسراونی شۆرش دەعوەت بکەن بۆ ناو سەربازگەکەو لەولاشەوە لێپرسراوی چەکدارانی مام جەلالیان دەعوەت کردبوو بەبێ ئەوەی هیچ لایەك ئاگاداری یەکتر بن بە مەبەستی بە گژا چونەوەیەك لەگەڵ یەکدا ، بەڵام بەهۆی حەکیمی و هەڵوێستی لێپرسراوانی شۆرش لە بارەگای هێزی خەبات و فەرماندەی بەتالیۆنی 7 و لێپرسراوی ناوچەی هەڵەبجە ، توانرا کارێك بکرێ ئەو بەگژا چونەوەیە روو نەدا ، من یەکێك بووم لەو کەسانەی لەگەڵ لێپرسراوەکاندا بووم ئێمە هیچ ئاگامان لەوە نی یە کە کەسی تر جگە لە ئێمە بێتە ئەودەعوەتە ، هەرچەندە شوینەکە ناو مەعسکەر بوو بەلام بۆ دڵنیایی چەند پێشمەرگەیەکی باش و یەکە یەکیمان لەگەڵ بوو بە چەکەکانیانەوە لەکاتی پێشوازی کردن لە دەروازەی شار هیچیان نەوت و لە دەروازەی سەربازگەکە نیازیان بوو لە یەکێ لە شوێنەکانی سەربازگەکە پێشمەرگەکان بە جێ بهێلین بەڵام رازی نەبوین و لەگەڵ خۆمان و بۆ دەورووبەری شوێنی ئێمە بردمانن ، وادیاربوو پێش ئێمە ، ئەوانیشیان هێنابوو لە شوێنێکی تر دایان نابون ، پاش دانیشتن و بەخێرهاتن ئینجاباسی ئەوەیان کرد کە ئەوان بەنیازن بێنە لاتان هەر ئەم باسە کرا ، دەست بەجێ لێپرسراوانی شۆرش بە شێوەیەکی توند نارەزاییان پیشان داو بەبێ هیچ گفتو گۆیەك ووتیان هەستن بابرۆین ، ئێمە کە هەستاین لێپرسراونی رژێم زۆر ترسان و دەست بەجێ ووتیان راوەستن ئێستا ئەوان دەرئەکەین ئێمە رازی نەبوین و دیار بوو لەم دەنگە دەنگەمان پێشمەرگەکانیش بە ئاگا هاتن و دەرپەرینە دەرەوەو خۆیان ئامادە کرد ، زیاتر ترس کەوتە ناو سەربازگەکە ، یەکێ لە لێپرسراوانی رژێم کە وابزانم لێپرسراوی ئیستخبارات بوو بەپەلە رۆیشتوو ئەو جەماعەتەی لە سەربازگەکە دەرکرد ، ئینجا دڵنیابووین کە هەر خۆمانین ، ئەو کات و زۆر بە حەزەرەوە بەناو نان خواردنێکمان خواردوو بە پەلە گەراینەوە ، ئێمە لەوە دڵگران نە بووین کە ئەوان مان بە واتا لێپرسراوانی چەکدارەکانمان ناوێت بیانبینین ، بەڵام لە پیلانەکە دەترساین کە سەربگرێ بۆیان .

ب ــ لێپرسراوانی رژێم بەتایبەتی جاسوسیەکان وەك ئەمن و موخابەرات و ئیستخبارات دەستیان کرد بە گرتنی خەڵکی ، هەر لە ناوچەی ئێمە مەلا علی بیارە کە مامۆستایەکی ئاینی بوو گیرا هەتا بارزانی نەمر تەداخولی نەکرد ئازاد نەبوو چەندین خەڵکی تریان گرت و چەندینی تر هەولَی گرتنی دەدراو لەناو بارەگاکانی شورش دەشاردرانەوە .

ج ـ هەوڵی تێکدانی نێوان هەردوو حزبی شیوعی عێراقی و پارتی دا و لەم هەوڵە سەرکەوتنی بەدەست هێنا و کێشەیەکی بۆ شۆڕش و خەڵکی کوردستان دروست کرد.
د ـ چەندین ئاستەنگی بۆ جێ بەجیکردنی بەیاننامەکە دروست کرد لەوانەی کەدەیزانی شۆڕش بەهیچ جۆری رازی نابی ، وەکو کێشەی کەرکوك و باسی کێشە نەتەوەییەکەمان وەکو (**گەلی عێراق بەشێکە لە گەلی عەرەب و نەوتی عێراق نەوتی عەرەبە**) هەروەها دەیوست دروشمی (**امة عربية واحدة ذات رسالة خالدة**) بەسەر ئێمەشدا بسەپێنی ، بۆیە ئەمانە هیچی قابیلی رازی بوون نەبوو و زۆر بە ئاشکرا دژی ئەو هەڵویستانە بەرۆژنامەی برایەتی رۆژانە دەدرایەوەو هەموو خەڵکی کوردستان و عێراقی لێ ئاگاداردەکرایەوە .
ه ـ رۆڵی حکیمانەی بارزانی نەمر بۆ رووبەروبونەوەی پیلانەکانی رژێم زور چالاکانە کاری دەکرد ، لەوانە هەرکە هەست بەوەکرا کە رژێم ئەیەوێت کینەو دوژمنایەتی زیاتر لەنێوان کۆمەلی چەکدارانی مام جەلال و شورش زیاتر بکات و بەمەبەستە گلاٌوەکانیان بگەن ، بارزانی نەمر دەست بەجێ لێ بووردنی گشتی راگەیاند کە رژێم ئەمەی پێ خۆش نەبوو ، پاش ئەمە لەهەموو ناوچەکان تێکەلاو بوونەوە رووی داو گەلی کوردجارێکی تر یەکریزی بەخۆیەوە بینیەوە و زیاتر خوشی و کامەرانی کەوتە ناو جەماوەر .
و ـ گرنگی نەدان ، بەلکو رێگەگرتن لەجی بەجی کردنی کاری ئاوەدان کردنەوە و دانانی بوجە بۆ پارێزگاکانی کوردستان ، تەنها لە رێگای وەزارەتی ئاوەدانکردنەوە (**وەزارة اعمارالشمال**) چەند پرۆژەیەکی بچوك ئەنجام درا .
ز ـ (12) دوانزە فەوجی حرس حدود (**پاسەوانی سنوور**) دامەزرا و هەر فەوجی (500) کەس بوو ، هیشتا فەوجەکان بە تەواوەتی دانەمەزرابوون کەوتنە گیانی فەرماندەکانیان و تومەتباریان دەکردن و لایان دەدان و نیازیان وابوو فەرماندەی عەرەبیان بۆ دیاری بکەن .
ح ـ کادرانی شورش وهەندێ لێپرسراوان پۆستی پارێزگارو قایمقام و بەرێوەبەری ناحیەو بەرێوەبەری شارەوانی و پۆلیس و چەند فەرمانگەیەکی تر لە پارێزگاکانی سلیمانی و هەولێر و دهوك و هەندێکیش لەکەرکوك بە فەرمانی ئەنجومەنی فەرماندەی شورش لە عێراق دادەمەزران ، پاش دامەزراندن و دەست بەکاربونیان ، جاسوسەکانی رژێم کێشەیان بۆدروست دەکردن ، ئاکامەکەشی یان گرتن وەیان دەرکردن وەیان ڕاکردن بوو لەوکارە ، بۆنموونەش بەپێ ی پێشنیاری شوڕش بەرەسمی من بوومە بەرێوەبەری شارەوانی بیارە ، ڕۆژێکیان ویستبوویان فەردەیەك ئارد بەرەو گووندی هانەگەرملە بەرن کەئەم کارە شتیکی ئاسای بووە ، چونکە هەردوو گووندی هانە گەرملەو بیارە جگە لەوەی سنووریان تەنها جوگەیەکی ئاوە ، هەمووش کەسووکاری یەکترن و هیچ کاتێك نەتوانراوە کونترۆڵی رێگەگرتن بگیرێ لەنیوانیاندا ، جاسووسەکان ئەو فەردە ئاردەیان گەورە کردبوو ، تومەتەکەشیان دابووە پال من کەبەریوەبەری شارەوانیم ، بەهیچ یاسایەك من پەیوەندیم لەگەل ئەو کارە قاچاغیەدا نیە ، چونکە نەپولیسی گومرگم و نەپاسەوانی سنور ، بێ ئەوەی ئاگاداربم لەلایەن دادگای هەڵەبجەوە لەسەر داوای ئەمنی هەلەبجە فەرمانی گرتنم و ئامادەبوونم لەدادگا دەرچووبوو منیش پەیوەندیم کرد

بەبەریوەبـەری ناحیـەی خورمـال و قائمقـامی هەلەبجـە و پارێزگـاوە ، وادیـاربوو قائمقـام لەگـەڵ ئەمنی هەڵەبجەو حاکم قسەی کردبوو ، بۆ جی بەجی کردنی بریاری دادگا تەنها لەبەردەم دادوەر ئامادەبووم و نکـوڵیم کـرد لـە تاوانەکـەو ئـەویش فـەرمانی ئـازادکردنی دام ، دیـارە سـەدان کـاری واکـراوە بەرامبـەر بـە لێپرسـراوان ، بویـە یـان دەبـو واز لـە وەزیفەکـە بێنـی یـان تووشـی مشـاکل دەبویت .

ت ـ خۆتەقاندنەوەی کۆمەڵیك جاسوس بە پۆشاکی مامۆستایانی ئایینیـەوە لـە بارەگـای بـارزانی و لەبـەر دەم شەخسـی سـەرۆك دا کـە یـەزدانی مـەزن پارێزگـاری لی کـرد و نـەجاتی بـوو ، هـەروەها تەقە کردن لە وەفدی شۆرش لە ناو شاری بغداد کـە سـەرۆکایەتی وەفدەکـە سـەرکردەی هەمیشـە زینـدو کـاك ئیـدریس بـارزانی بـوو ، نیشـانەی ناپـاکی سـەرکردایەتی رژێـم و فرتوفێـڵ یـان بـوو لـە جیٚ بەجیٚ نەکردنی رێکەتننامەکە .

8ـ هەروەکو لەسەرەوە باسم کردووە مـن بـەپیٚ ی پیشـنیاری شـورش یـەکیك بـووم لـەو هەڤاڵانـەی کەلـە پۆسـتێکی مـیری دابمـەزریم و بەپوسـتی بەریوەبـەری شـارەوانی بیـارە دامـەزرام و لـە 1971\1\20 دا دەست بـەکاربوم. بـە هـۆی ئـەوەی کـە خـەڵکی ناوچـەکە بـوم و پێشـتر هـەر لـەویٚ کارم کردبو ، و سەرپەرشتی هەندیٚ کارو باری شارەوانیم لەگەڵ کارەکـانی شـۆڕش ئـەنجام دەدا. کارەکـەم لاگـران نـەبو لەگـەڵ ئـەوەش بەڕاسـتی خـەلکی ناوچـەکە بەتایبـەتی بیـارە زۆر هاوکاریـان دەکردم ، جگە لەبەڕێوەبردنی کارەکانی ئیداری کـەجێگای ڕەزامەنـدی شـارەوانیەکانی پارێزگـا و وەزارەتی شارەوانیەکان بو ، هەندیٚ کارم بۆڕەخسا کـەجیٚ بـەجیٚ کـرا ئـەویش کـاری شـەو و ڕۆژم بو ، چونکە زۆر بەگەرمی کارم تێدا دەکردو مەبەستم بـو کـە کارەکـان تـەواو ببن و بەنیـەتی کـاری زیاتر لە ناوچەکە جیٚ بەجیٚ بکرێت و لە ئاکامی جیٚ بەجیٚ کردنی کارەکان وادیار بـو جـەماوەری ناوچەکە زۆر پێخۆشحاڵ بون ، هەروەها بەهۆی چاکی و زوو تەواو بون و بیٚ کـەموکورتی و پـاکو خـاوێنی خـەرج بـونی پارەکـانی پرۆژەکانـەوە چـەندین سـوپاس نامـەم لـە شەخسـی وەزیـری شـارەوانیەکان و پارێزگـاری سـلێمانی و شـارەوانیەکانی سـلێمانی و قائیمقـامی هەڵبجـەوە بـۆ ئاراستە دەکرا ، جگە لەمەش سەرپەرشتی پرۆژەکانی ئەو سنورە کە پەیوەست بوون بـە ئیـدارەی محەلی سلیمانیەوە لەلایەن برای بەرێز مهندس کاك عمر فتاح وە ئەکرا ، بەم هۆیـەوە کـە جـارو بـار منیش لەگەڵی دەبوومە لیژنە بۆ وەرگرتنی کارەکان ، دۆستایەتیمان پەیدا کردبوو ، ئـەویش زۆر خۆشحاڵ ئەبوو بەکارەکانی ئیمە ، هەمیشە لە پاریزگادا باسـی ئـەکردین ، ئـەویش بەراسـتی بـەو بۆنەیەوە حەزی لیٚ بوو کە کـاری زیـاتر بـۆ ئـەو سنورەی ئیمـە بکرێـت ، ئـەم دۆسـتایەتیەمان هـەر مایـەوە ، لـە ئـیران چـاومان بەیـەك کـەوت و یـادەوەری کارەکانمـان دەکـردەوە ، ئیسـتاش هـەمان خۆشەویسـتی هـەر مـاوە لـە نێوانمانـدا ، لـە ڕۆژی دەسـت بـە کـاربونم لـە 1971\1\20 تـا 1974\3\11 کـەڕۆژی کۆتـایی هـاتنی کارەکـەم بـو توشـی هـیچ لێپرسـینەوەیەك نـەبوم جگـە لەدەست خۆشی کردن نەبێت و ئەم کارە گرینگانەشم ئەنجام داوە لەگەڵ کارە ئیداریەکاندا.

(ساڵی 1971)

أ . چەمی بیارە بەناوەڕاستی گوندەکەدا دەڕۆشت جگە لەپردێکی گەورە بۆ پەڕینەوەی ئۆتۆمبیل لەسەر ڕێگای هەڵەبجە ـ تەوێڵە کەبەناو بیارەدا تێ دەپەڕی هیچ دیوارێك و پردێك بۆ هاڵاتیان نەبو ، بۆیە پێشنیاری دروست کردنی دیواری پاڵپشت بۆ هەردو بەری چەمەکەو دروست کردنی (2) پردی پەڕینەوەی خەڵکم کردو پارەی بۆ دیاری کرا و ئەوکارەمان کرد بەڕاستی زۆر سود بەخش بو .

(بیارە – 1971)

(فرج رەحمان ، ئەسوەد محمد ، شیخ رووف شیخ عوسمان ، بەندە)

ب ـ لەناو بیارە هیچ ئاوەڕۆ نەبو هەندێ ئاوەڕۆی سەرەکیم بۆدروست کرد و هەندێ پاکو خاوێنی لەناو کۆڵانەکان بەدیار کەوت.

ج ـ بەهۆی بۆریەکی (2) ئینجی کاتی خۆی لەزەمانی کۆن لەسەر سنور لەکانی ئاوێکەوە ئاو دەگوێزرایەوە تەنها بۆ یەك شوێن ولەوێ خەڵکی ئاویان دەگواستەوە بۆ ماڵەکانیان بەدەستی ، هەندێ گۆڕانکاریمان لەو پرۆژەیەدا کرد ، حەوزێکمان لەسەر کانیەکە دروست کرد و هەندی لەبۆریەکانمان گۆڕین ، جگە لەوشوێنە تایبەتیانە کەهەبو بۆخەڵکی چەند بۆریەکی ترمان بەو

شوێنانەدا ڕاکێشا کەئاوەکە دەیگرێتەوەو ئەم کارە بوە هۆی ڕاکێشانی ئاو بۆچەندین خانو کە نزیکەی (30 تا35) خانو ئاوی بۆڕاکێشرا .

د ــ بەهۆی بونی بنایەکی خراپ بریتی بو لە خانێکی وولاغ و بازاڕێکی کۆن و چەند ئاودەستێکی کۆنی خانەقای بیارە ڕێگای چونە ناو گوندی لە ئۆتۆمبێلەکان گرتبو ، کەبەڕاستی ئەمە زۆر گرنگ بو کەئۆتۆمبیلەکان بچنە ناو گوند هەتا ساحەی بەردەم قوتابخانەی گوندو نزیک بونەوە لە نەخۆشخانەکە و لەدوکانەکان ، من وەکو بەڕێوبەری شارەوانی سەردانی بەڕێوبەری ئەوقافی سلێمانیم کردو ئەوبابەتەم لەگەڵ باس کردن ، پێم ووتن ئێمە ئامادەین ئەوخانو و زەویەی کەهی خانەقایە بەیاسای ئیستملاك بیکڕین و بەمەرجێ پارەکەی تەنها بۆ خانەقا خەرج بکرێت و ڕیزە دوکانێك لەگەڵ دروستکردنی ئاودەستەکان بەشێوەیەکی ڕێکو پێك ، ئەوانیش پێخۆشحاڵ بون وبەڵێنیان دا کە ئەو کارە بکەن ، ئێمە ویستمان قسە لەگەڵ خوا لێخۆشبو کاك شێخ ڕۆوف شێخ عوسمان بکەین ، وادیار بو ئەوقاف نارازی نەبون و وتیان بەپێی یاسا خانەقا سەربە دائیرەی ئێمەیە و پێویستە لەگەڵ ئێمە ئەو کارەئەنجام بدەن ، بۆئەم کارە هەستام بەوەر گرتنی ڕای ڕیش سپیان و پیاو ماقوڵانی بیارەو بەرپرسانی شۆڕش لەناوچەکەو جێگای ڕەزامەندیان بو ، خوا لێخۆش بو کاك شێخ ڕۆوف کەزانی کارەکە لەدەست ئەو نابێ کەوتە ناڕەزایی دەربڕین ، ئێمە دەستمان بەکارکردن کرد بەشێوەیەکی یاسایی لەدادگای ئیستملاك و لەبوجە ی شارەوانی و بوجەی ئەوقاف پارەی پێویست دانرا چ بۆ ئیستملاك و چ بۆ دروستکردنی دوکانەکان و ئاودەستەکان ، نارەزایی یەکان لەچەند جێگایەك سەری هەڵدا ، یەکەمیان لە پارێزگای سلێمانیەوە کە ڕێزدار کاك علی عبداللە پاریزگاری بوو ، ناردی بەشوێنما و پێی ووتم چۆن خانەقا دەروخێنی ، بەلاَم دەمزانی ئەوبانگ کردنە بۆ ئەوەیە ، بەڕێز کاك حسێن عبداللە بەرێوبەری گشتی شارەوانیەکان لە سلێمانی کەکارەکانمان لەرێگای ئەوەوە جێ بەجێ دەکرا لەگەڵ خۆم بردم بۆ لای رێزدار کاك علی و هەرچی موستمسکات هەبو پێمان بوو ، دیار بوو ئەو هەواڵەکانی لەدەرەوەی کاری پارێزگا پێ گەیشتبو گوایە ئێمە خانەقا دەروخێنین و دەیکەین بەجادە , بەلاَم کاتێ تی گەیشت ووتی کاری خۆتان بکەن ، دووەهەمیان بەرێز مامۆستا ملاعلی عبدالعزیز کە ئەو کاتە لەیەکیەتی زانایانی ئاینی ئیسلامی کوردستان کاری دەکرد لەناوچەکە ، سەردانی ئیمەی کرد لەشارەوانی بیارە ، پێ ی ووتم کاکە علی تۆ کوری کێت پێ ئەڵێن چۆن جورئەت ئەکەی شۆفل لەخانەقا بدەیت ؟ لەو کاتەدا چەند ئەندامیکی ئەنجومەنی شارەوانی بیارە کەیەکێکیان خوالێخۆشبو مامۆستا ملا تاهر بو لەوێ ئامادەبوو ، ئەوان لەجێگای من وەلامیان دایەوە و تێیانگەیاند کە کارەکە بەوشێوەیە نییە و بۆ ئەم مەبەستەیە ، بەراستی کەمامۆستا لەمەوزوعەکە گەیشت ووتی من کە کاك علی م ناسیوە بەم شێوەیەم ناسیوە نەك بەخراپە کاری ، بۆیە خۆشحاڵ بو، بەهەر حاڵ کارەکەمان لەگەڵ ئەو نا ڕازی بونەش تەواو کردو خە ڵکی بیارە زۆر خۆشحاڵ بون و ڕێگای ئۆتۆمبێلیش کرایەوە بۆناو شارۆچکەی بیارە و ریزێك دوکانی تازەش لەگەڵ چەند سەرئاوێك بۆ خانەقاش دروست کران .

(ساڵی 1972)

ه . شارۆچکەی بیارە هەتا ساڵی 1970 کارەبای نەبو ، پاش دەرچونی ڕێکەوتننامەی 11/ ئازار و پێش ئەوەی من ببمە بەڕیوبەری شارەوانی لە ڕێگای بەڕێز کاک جمال نامیق فەرماندەی بەتالیۆن و پاشان بوە فەرماندەی هێز، هەوڵماندا کە شتێکیان بۆ بکەین یان مۆلیدەیان بۆدابنێین یان کارەبایان بۆڕاکێشین لەڕێگای هەڵەبجەوە ، ئەویش هەولی دابو (2) مۆلیدەی بچوك کەهەر یەکەیان (25) کەی ڤی دەبون کاتی خۆی بۆ چوارتا یان دانابون ، دەست کرابو بەڕاکێشانی کارەبا بۆ ئەوان ، وای کرد ئەو(2) مۆلیدە گەیاندرانە بیارە و لەژێرخانی بینای شارەوانی دانران و دەستمان کرد بە دامەزراندنیان ، وەکو لەپێشەوە باسم کرد لەگەڵ کارەکانی تری شۆڕش کاری شارەوانیشم ئەکرد ، بۆیە هەر خۆم سەرپەرشتی ئەم کارەم دەکرد ، کار پێ کردنی مۆلیدەکان دەبوایە بەهەندل بوایەو مەکینەکان قورس بون و هێزی باشی ئەویست بۆیە هەمو ئێوارەیەك چەندین کوری گەنج ، خەڵکی بیارە کۆدەبونەوە بۆ هەندل لێدان و مەکینەکەیان بەکار دەخست و کارەبا دەدرایە خەڵکی. ئەمە بەردەوام بو هەتا من بە بەرێوبەری شارەوانی دامەزرام و بۆخۆم ئەرکی هەرە گەورەم دانا بۆ دابین کردنی کارەبا ، بەراکێشانی هێڵی تایبەتی لەکارەبای هەڵەبجەوە ، ئەم هەوڵەم سەری گرت و پرۆژەکەش لەناوچەی هەڵەبجە زۆر بو لەوانە کارەبا بۆ خورماڵ و چەند گوندێکی تر وەکو بیارە و گوڵپ و بەڵخەو تەوێڵە ، چەند لێژنەیەکیان دروست کرد یەکێکیان لێژنەی ئێمە بو کەپێك هاتبو لە ئەندازیارێك و من و یەکێکی کارەبایی کەبەناوی (**کامل الیشاع**) بو لە سەرچنار دائەنیشت هەردوکیان بەزەحمەت بوون بۆجێ بەجێ کردنی کارەکە ، من پێم ووتن ئێوە تەنها لە هەفتەیەك یان دووهەفتە یان مانگی جارێك سەردانم بکەن من بۆخۆم هەموو کارەکانتان بۆ ئەنجام دەدەم ، کارەکەش بەپێ ی نەخشەو کاری فەنی بوو بەلام من هەر بەلێنم دا کە جێ بەجێ ی ئەکەم ، هەرچۆن بوو ئەوانم رازی کرد بۆ یەك جار هاتن ومنیش بۆخۆم دەست بەکاربووم ، پێشەکی چوومە شارەوانی هەڵەبجەو داوام کرد کە کرێکاریکی کارەبام بۆچەند رۆژێك بدەنێ و داواشم کرد لەگەنجەکانی بیارە هاوکاریم بکەن با کرێکار لە شوێنیکی ترنەهێنین ، بەراستی زۆر مەردانە هاتنە ناو کارەکە هەروەکو بۆماڵی خۆیانی بکەن ، زۆر جار ئێواران دەموت بەسە بابرۆین ئەوان دەیان ووت نا ، بائەو عەمودەی تریش دابنین ، بۆخۆم بومە مهندس ، فەنی ، کرێکار ، شوفێری سەیارە ، کارمان کرد رۆژی دەست بەکاربوونی ئیشەکەمان بەبروسکە رەوانەی پارێزگاو وەزارەت کردبوو ، ماوەی تەواو بونی کاری دانانی عەمودەکان بەپێ پلانی خۆیان (5)پێنج مانگ بوو ، راکێشانی تەل ودامەزراندنی هیلی کارەبای ناو شارۆچکە و دانانی محویلە کان ئەویش (2)دوو مانگ بو ، پارەیەکی زۆری بۆدیاری کرابوو ، پێش ئەوەی بدرێتە لیژنە لەبەغداد خرابویە مناقصە ،

بەلینـدەر داوای (15) پـانزە دینـاری کردبـو بۆدانـانی هـەر عمودێـك بـەکاملی ، بـەڵام ئـەوان (14)دیناریـان وەکـو کشـف بـۆ دانـابوو ، بۆیـە بریاریـان دابـو کـە لـە ریگـای لیژنـەوە جـی بـەجی بکریت ، کاری دانانی عەمودەکانی رێگا لە هەڵەبجەوە هەتا بیارە و لە بیارە شەوە بەرەو تەوێڵە هـەتا پاشـی دەرگـا شـێخان هـەر بـەردەوام بـوین و عمودەکـانی نـاو شارۆچکەکەشمان دادەنـان ، بروسکەیەکم کرد کە وا کاری عەمودەکانمان تەواوکردوە ، بەڵکو تەل و پێداویستەکانی ترمان بۆ بنێـرن لەگـەڵ موحاویلـەکان ، هـەر کەبروسـکەکەم دەگاتـە دەسـتی بەڕێوەبەرایـەتی گشـتی کارەبـا لەدیوانی وەزارەت کە ئەو کاتە بەڕێز کاك حسن زێوەر کەخەڵکی سلێمانی بوو مهندیسی کارەبا بوو ئەویش بروسکەکە دەبات بۆ دیوانی وەزارەت و دەیداتە بەڕێوبەری گشتی و تەماشای رۆژی دەسـتبەکاربونمان دەکـەن کەماوەیـەکی زۆر کەمـەو تـەنها(21) بیسـت و یـەك ڕۆژی پـێ چـووە ، دەڵێن بە عەرەبی (**هذامخبل**) باوەڕ ناکەن ، دەڵێن کاکە حسن لەگـەڵ یـەکێکی تـر بـڕۆن بـزانن چـی ی کـراوە ، ئێمـە خـەریکی دانـانی ئـاخر دوو عمـودی کـە بـۆ جێگـای محاویلـەی سـاحەکەی بیـارە بـوین و خـۆم بـەجلی کوردییـەوە هـەر وەکـو کرێکارەکـان لەگـەڵیان بـوم ، سـەیردەکەین سـەیارەیەك هات و چەند ئەفەنیەك دابەزین و نزیك بونەوە لێمان و کاك حسـن بەکوردی ووتـی کـاك حمـە علـی بەڕێوبەری شارەوانی لەکوێ دائەنیشی ؟ بۆ خۆم وەڵامم دایەوە و پێم ووت فەرمون بەخێربێن من ئـەوم ، زۆر خۆشـحاڵ بـوو ڕووی کـردە ئـەوی تـر ووتـی (هاماگلـت) دیـار بـوو زوتـر کەتەماشـای کارەکەیان کرد بوو لە ڕێگا باسیان کردبوو ، چوینە شارەوانی و میوانداریمان کردن و ووتیـان کـەس بـاوەڕی نـەدەکرد ئێـوە بـەم شـێوەیە بـەبێ مهنـدس ، بـەبی فـەنی و بـەم شـێوەیە جـوان و ڕێکوپیکە کارەکە تەواو بکەن ، ووتم کاکە هەندێکیشمان بوو تەویلـەش دانـاوە چونکە عمودمـان بۆیان گواستبوەوە و نەمان هیلا لە ئەرز بمێنن ، ئەگەر عمودی تر هەبوایـە کارەکـەمان ڕانـەدەگرت هـەتا تەویلـەش ، بەڕاسـی زۆر زۆر خۆشـحاڵ بـوون ، ووتیـان ئێمەشـی وەعـدێکتان دەدەیـنێ بـە گەڕانـەوەمان دەبـی بەپەلـە تـەل و پێداویسـتیەکان ڕەوانـە بکـەین تەلێکیشـتان بـۆ دەنێـرین کـە تـا ئێسـتا لـە عێـراق بـەکار نـەهاتووە تـازە لەکوێتـە وە هێنـراوە ، کامـل الیشـاع لـە کوێـت دەورەی چۆنیەتی کار پێکردنی دیوە وا دەکەین بۆ چەند رۆژێك بێتە لاتان هـەتا کارەکـە تـەواو ئەکـەن و تەلەکەش فافۆنـە ، ئـەو کاتـە تـەلی مس بـەکار ئـەهات ، هـەر کەگـەڕانـەوە بـۆ بغـداد زۆری نـەبرد بـە بروسـکە سوپاسـنامەی بەڕێوەبـەری گشـتی کارەبـای وەزارەت و شەخسـی وەزیـر بـەڕێز کـاك ئیحسان شێرزاد و پارێزگاری سلیمانی و چەند شوێنێکی ترم بۆ هات ،

لە کۆبونەوەیەکی گشتی شارەوانیەکان لـە سلیمانی ڕێزدار کاك علی عبدالله سوپاسـی کـردم و زۆری بـە سـەردا هەلـدام و دیـاری وەزیـری شـارەوانیەکانی پـێ بەخشـیم کـە سـەعاتێکی دەسـتی نایاب بوو کە هەتا چەند ساڵێك هەرلام مابوو ، بەڕاستی منیش ئەمانـە و بـەڕێوە چـونی کارەکە و گـەرم و گـووڕی گـەنجانی بیـارە و پـێ خۆشـحاڵی خـەڵکی ناوچـەکە نـەك هـەر بیـارە بـەڵکو خـەڵکی تەوێڵـەش زۆریـان بـاس ئـەکردم وای لێ کردبـوم کـە شـەوو ڕۆژ خـەریکی کارەکـەم بم ، مـن پەلـەم ئەوەبوو کـەبتوانین لـە ڕۆژی 3/21 واتـا ڕۆژی نـەورۆز ئێـوارە لەگـەڵ داگیرسـاندنی ئـاگری نـەورۆز ئێمەش کارەباکە داگیرسێنین ، بەڕاسـتی وەزارەت بـەزووی تـەل و پێداویسـتیەکانیان نـارد لەگـەڵ

تێبینەری تەکنیکی دەستمان کرد بە بەستنی تەل ، زۆر بەئاسانی ئەویش تەواو بوو، ئاگاداری دانیشتوانی بیارەمان کرد هەمووی خەریکی دانانی کارەبای ناو ماڵەکانیان بن ، شتێکی باش بوو کەبەرنامەکەمان بۆ رۆژی دیاری کراو کە شەوی نەورۆز بوو تەواو بوو ، لە کۆبونەوەیەکی جەماوەری لە بیارەدا بەبۆنەی جەژنی نەورۆز و لەگەڵ کردنەوەی ئاگری نەورۆز کارەباکەم داگیرساند ، ئەنجا هەموو بیارە رۆشن بوو ، دەستکرا بەهەڵپەرکێ و خۆشی و تەقەکردن هەتادرەنگانی شەو، پاش هەژمار کردنی خەرجی کارەکە وادەرکەوت کە خەرجی هەر عەمودێك تەنها (6) شەش دینار و شتێکی تێ چووبو لەو برە پارەیەیی کە وەکو کشف بە (14) چواردە دینار بۆی دانرابوو ، ئەمەش زیاتر خۆشەویستی ئێمەی لای بەرپرسان زیاتر کردبوو ، بۆیە داوام کرد کە رەزامەندی لەسەر راکێشانی کارەبا بۆ گوندی (**گولپ**) بکەن و ئەوانیش رازی بوون و بەکاتێکی کەم کارەباشمان بۆ ئەو گوندە راکێشا ، دیاربوو کاری راکێشانی کارەبا لە خورماڵ و گوندەکانی بەسستی دەڕۆشت ، پاش ئەوەی من کارەکانم تەواو بوو کردمیانە سەرۆکی لیژنەی راکێشانی کارەبای هەردوو گوندی (خێڵی حمە و گۆمەلار) سەر بەناحیەی خورماڵ و کارەبای ئەو دوو گوندەشمان تەواو کرد .

و ـ بەڕێوەبەرایەتی ناحیەی بیارە تازە کرایەوە و یەکەمین بەڕێوەبەری ناحیە خوالێخۆشبوو (فازیل سعید عمر) خەڵکی هەولێر بوو ، پیاوێکی زۆر باش و رێکوپێك بوو ، پاش چەند مانگێك توشی نەخۆشی هات و چوو بۆ چارەسەرکردن بەهۆی نەخۆشییەکەی ئەمری خوای کرد و ناحیەکە بەبێ بەڕێوەبەر مایەوە و لێ پرسراوی پۆلیسی ناحیە کاك حەسەن ناوێك بوو کە موفەوەز بوو بەڵام نەخوێندەوار بوو ، باقی دائیرەکانی تر هەندێك هەبوون و هەندێك نەبوون ، کاتی چوونی بەڕێوبەری ناحیە بۆ چارەسەری نەخۆشیەکەی ، خوالێخۆشبوو کاك جمال نامق قایمقامی هەڵەبجە بانگی کردم ووتی هەرچەندە بە رەسمی نابیت فەرمانبەری وەزارەتیکی تر بکریتە وەکیلی فەرمانبەری وەزارەتیکی غەیری ئەو وەزارەتە ، بەلام ئیمە ناچارین و لە تۆ باشترمان دەست ناکەویت کە بیکەینە وەکیلی بەریوەبەری ناحیەی بیارە و کارەکانیان بو ئەنجام بدە هەتا کاك فازیل دەگەریتەوە . من زیاتر لە (3) مانگ وەکیل بووم و زۆر ئیشم جێ بەجێ دەکرد وادیار بوو لەسەر ئەم کارە هەندێ بەخالەت هەبوو بۆیە ڕاپۆرتی ژێر بەژێریان گەیاندبوە وەزارەتی ناوخۆی عێراق و لەوێوە نارەزایی نیشاندرابو ، منیشیان لەو وەکالەتە لادا . کۆتایی هات بەو کارە و بەرێوبەری ناحیەی خورماڵ یان کردە وەکیل و کارەکانی ناحیە قورس بو چ بۆخەڵکی چ بۆفەرمانبەرەکان ، هەر لەو زەمانەدابو (2) دوو کاری تر هەبون کەلای خەلکی ناوچەکە گرنگ بوون و زۆر جار خەڵکی دیار سودیان لێ وەردەگرتن و ئەوانەی کە حەقی خۆیان بوو سوودیان لێ وەرنەدەگرت ، ئەویش دابەش کردنی (دۆنم) بۆجوتیاران بۆکاری فەحص کردنی توتن و (بەیان) بۆناردنی (فستق و کشمیش و ناوکە کولەکە و قەیسی) . خوا لێخۆش بو کاك جمال نامق ساڵێکان هەردوو کارەکەی سپارد بەمن کە دابەشی بکەم لەسەر سنوری ناوچەی هەورامان ، بەراستی منیش ئەو ساڵە ئەو دو شتەم دابەش کرد بە شێوەیەکی وا کەشوێن و

کەسایەتی واهەبوون بە هیچ جۆرێ و هیچ کاتێ ئەو شتەیان پێ نەدرابوو کە زۆر مستەحەقی بوون و پێیان نەدرابوو چونکە پێشتر و پاشتریش کەسانی دیار سودیان لێ وەردەگرت .

ز- لەگەڵ ئەوەش کەمن بەڕێوەبەری شارەوانی بووم ، ئەندامی ڕێکخراوی بیارەش بووم و زۆر کاری حزبیشم ئەنجام دەدا پاش نیوەڕوان و ڕۆژانی مۆڵەت دەوری کاریگەریم هەبوو لەگەڵ هەڤاڵانی ڕێکخراو . ڕێکخراوەکەمان پێکهاتبوو لە هەڤاڵان (خالیخۆشبوو کاک حەمەصالح سلێمان بگ لێپرسراو – کاک فایق واحد و من وکاک شوکت سلێمان و کاک حبیب محمود) ئەندامانی ڕێکخراو بووین ، ئەم چەند کەسایەتیە پێکەوە وەکو یەك کارمان ئەکرد .

ح – پاش ڕێکەوتننامەی 11/ازاری ساڵی 1970 وردە وردە لێ پرسراوانی شۆرش دامەزران لە فەرمانگەکانی حکومەت ، خوالێخۆشبوو کاك عبدالدوهاب ئەتروشی فەرماندەی هێزی خەبات بوو هەر زوو کرایە پارێزگاری رومادی و خوالێخۆشبوو کاك جمال نامق کرایە فەرماندەی هێز و بەڕێز کاك شوکت حاجی علی کە جێگری کاك جمال بوو کرایە فەرماندەی بەتالیۆن . لەماوەیەکی کەمدا هەردوو بەڕێز کاك جمال کرایە قایمقامی هەڵەبجە و کاك شوکت کرایە جێگری بەڕێوەبەری پەروەردەی سلیمانی و بەتالیۆن و هێز بێ کەس مانەوە و بۆ هێز لیژنەیەك دانرا بۆ سەرپەرشتی کردن کەیەکێکیان من بووم و بۆخۆشم سەرپەرشتی بەتالیۆنم دەکرد . لەو کاتانەشدا فەرمانی دروست کردنی فەوجەکانی حەرەس حدوود هاتبوو و سەرکردایەتی شۆڕش لە گشت هێزەکان سەر قاڵی دامەزراندنی ئەو فەوجانە بوون چونکە بەڕاستی بۆ ئەوکاتە دەستکەوتیکی زۆر گرنگ بوو کەبەڕەسمی پێشمەرگە وەکو حەرەس حدوود ناسراو و 12 فەوجیش کەم نەبوو ، هەموو تەشکیلاتیش بە فەرماندە و ئەفسەرو دەرەجەدارە وە هەمووی لە نێوان پێشمەرگەکاندا دیاری دەکران و وابزانم تەنها یەك نەفەری سەربە حکومەت هەبوو ئەویش بۆ پەیوەندی نێوان فەوجەکە و ئەو دەزگایانەی میری کە پەیوەست بوون پێیەوە ، ماوەیەکی زۆر بەو کارەشەوە سەرقاڵ بوین وورده وورده هیزو بەتالیۆنەکان کەم دەبونەوە تا وای لێ هات هەندێ لە لێپرسراو و پێشمەرگەکان خۆیان حەزیان لە تەشکیلاتی فەوجەکان نەبوو وە یان ڕێگایان نەدەبوەوە ، چونکە هێزی پێشمەرگە لەو ژمارەی دیاری کراوو زیاتربوو ، سەرکردایەتی شۆرش بۆ ئەوانیش بریاری مانەوەی بەتالیۆن و هێزەکانی دابوو کە کاری خۆیان بکەن ، جا لەو کاتانەدا زیاتر من بە کاری نوێنەرایەتی هێزو بەتالیۆن هەڵئەستام ، چ بۆ کۆبونەوەکانی ناوچە ورەسمیەکان لە قائمقامیەت و هەندێ جاریش بۆ لقی 4 لەو کارانەش کە دیاری بوون .

یەکەمین ئاهەنگی جەماوەری بۆ ناوچەی بەتالیۆنی 7 کە لە خورماڵ ساز کرا بە سەرپەرشتی من بوو بۆ خۆشم ووتاری بەتالیۆنم خوێندەوە . کە ئاهەنگێکی زۆر قەرەباڵغ بوو . نوێنەری بارزانی نەمر ئەو کاتە حاکم حەسەنی خوالێخۆشبوو بوو کە لەگەڵ فەرماندەیی لیوای سەربازی عێراق بە هەلیکۆپتەر هاتن بۆ بەشداری کردنی ئاهەنگەکە .

دووهەمینیان نوێنەری هێز بووم کە چەند فەرماندەیەکی هێزی پێشمەرگەی سنوری بەتالیۆنی 7 م لەگەڵ بوو بۆ بەشداری کردن لە گواستنەوەی تەرمی خوالێخۆشبوو ، شاعری نەمر (ملا نجم

الدینی ملا) كه له سلێمانی یەوه بۆ سەر شاخی ئەزمەر گواسترایەوه لەوێ من ووتاری هێزم خوێندەوه و ئەم بۆنەیەش له تەلەفزیۆنی كەركوكەوه بلأو كرایەوه .
سێ هەمین : هەڤاڵی خوالێخۆشبوو كاك فتاح حمەامین ئاغا كرایە فەرماندەیی هێزی خەبات و كه هاتە بیارە بە منی ووت پێیان ووتووم لەگەڵ تۆ پەیوەندی بكەم بۆ دەست بە كاربوونم و دەبێ بەراستی هاوكاریم بكەیت ، منیش خۆشحاڵ بووم بە هاتنی و دەست بە جێ و بە ئامادەبوونی هەڤاڵی خوالێخۆشبوو كاك رەسوڵ مەمەند كە ئەو كاتە لێپرسراوی ناوچەی هەڵەبجە بوو هەڵساین بە تەسلیم كردنی بارەگای هێز له تەوێڵە بە بەرێزیان بە شێوەیەكی رێك و پێك و هەرچی هەبوو بەوانەشەوه كه ماوەیەك پێشتر هەرچی چەكی قورس هەبوون لەوێ بە شێوەیەكی رەسمی و لە سەر فەرمانی مەكتەبی عەسكری تەسلیم بە نوێنەریان كرابونەوه ، تەسلیم بە كاك فەتاح كرا ، هەروەها ئەو كاتە خوالیخۆشبوو بەرێز كاك سعید یەعقوبی قائیمقامی هەلەبجە بوو ، پەیوەندی دۆستانەمان لەگەڵ یەكتر هەبوو و ئەویش ئاگاداری ئەو كارەمان بوو ، لە ساڵی 1987 لە ئێران لە ئۆردوگای دزڵی خوالێخۆشبوو كاك رەسوڵ مامەند ئەوكاتە سكرتێری حزبی سۆشیالیستی كوردستان بوو ، بۆ سەردانی لقەكەیان هاتبوه ئەوێ ، حەزم كرد سەردانی بكەم و چومە لای زۆر زۆری پێ خۆش بوو كه چاوی پێم كەوت و لەبەر چاوی هەموو لێپرسراوانی خۆیان كه لەوێ بوون زۆر رێزی لێ گرتم و ووتی بەراستی من هەتا ماوم ئەو كارە جوان و هەست به لێپرسراویەتیەی كاك علی م لە یاد ناچێ كە چۆن ئەو دەورو تەسلیمە جوانەی هێزی خەباتی لەگەڵ خوالێخۆشبوو كاك فەتاح ئاغا كرد. هەروەها پاش راپەرین و لەساڵەكانی 992 و 993 كە لە سنوری رانیە بووم ، بارەگای سەركردایەتی سوشیالیست لەو ناوچەیە بوو كە خوالیخۆشبو كاك رسول سەۆركیان بوو ، من ئەو كاتە جاروبار سەردانیم ئەكرد و زۆر رێزی لێ ئەگرتم .
9 ـ پێش ئەوەی شەر دروست بێتەوه لە كۆتایی ساڵی 1973 رژێم كارێكی وای كردكه نێوانی شۆرش وحزبی شیوعی عێراقی زۆر توند بوو هەتا گەیشتە ئەوەی شەر لە چەند شوێنێك ووردە ووردە دەستی پێ كرد لە قوڵی سنوری هێزی خەبات و قەرەداغ لە گوندەكانی كانی ساردو سێوسێنان و بانیخێلأن و كوێرەك و ژاڵەناو و دەورووبەری دەربەندیخان ، بە داخەوه ئەم پیلانە گلأوەی رژێم و بەعسیەكان كە هەمیشە بۆكوردیان دادەرشت بوە هۆی شەهید بونی چەند كەسانێكی شۆرشگێرو بوه مایەی زیان بۆكورد .
10ـ لەمانگەكانی 1و2 ی ساڵی1974رۆژ لە دوای رۆژ نێوانی شۆڕش ورژێم بەرەوخراپی دەرۆشت ، راگەیاندن توندبوبونەوه بە هۆی شەڕی نێوان شۆڕش و حزبی شیوعی ، بەرەكانی جەنگ توند بون و هێزی پێشمەرگەش له هەمو شوێنێك لە ئامادە باشیدابوون ، مەزەندە دەكرا كەهێزەكانی رژێم لەناوچەكانی تر پەلاماری هێزی پێشمەرگە بدات و لە قوڵی گەرمیان هەندێ هاتبونە پێشەوەوچەند شوێنێكیان گرتبوو لە شاخی زمناكۆ ئەو شوێنەیان گرتبوەوه كە پێشتربەهۆی رێككەوتن لەگەڵ شۆرش بەرەڵایان كردبوو ، وەكو(قوتەی مهندس) بەم شێوەیە لەگشت ناوچەكانی تردەستی كردبوه فەرمان دان دژی فەرماندەی فەوجەحەرەس حدودەكان چ

بەگواستنەوەیان وەیان دەرکردنی فەرماندەکان و فەرمانی گرتنیان درابوو، ئەم هەمووپیلانانە بۆکۆتایی هێنان بوو بە ڕێککەوتننامەی 11/ ئازار کە 4 ساڵی خۆی تەواو بکات ، ڕژێم لەلایەن خۆیەوە پرۆژەیەکی یاسای ئۆتۆنۆمی زۆر بێ سودی ئامادە کردبوو بۆ ئەوەی ڕۆژی 11 / ئازاری ساڵی 1974 لە ڕاگەیاندنە کانەوە بڵاوی بکەنەوە بۆ خەڵکی کوردستان ، ئەم پرۆژەیە تەنها کاری لە هەر 3 پارێزگای سلێمانی و هەولێرو دهۆك بوو ، بە هیچ شێوەیەك پارێزگای کەرکوك و ناوچەکانی سنجاروخانەقین و شوێنە کوردیەکانی تری تێدا نەبوو ، ئەوان لەگەڵ نوێنەرانی شۆڕش هەر لە سەرەتای ڕاگەیاندنی بەیاننامەکە لە ئازاری 1970 هەتا چەند ڕۆژێك پێش ئازاری ساڵی 1974 لە گفتو گۆدا بوون ، بەڵام داواکاریەکانی شۆڕش ئەو کاتە پرۆژەیەکی یاسایی بۆ ئۆتۆنۆمیەکی ڕاستەقینە کە گشت شوێن و جێگاکانی کورد نشین لە کوردستاندا بە کەرکوکیشەوە بگرێتەوە وهەروەهاش داواکاری شۆڕش لە ڕژێم هێنانە کایەی پرۆسەیەکی دیموکراتیانە لە عێراقدا و نەهێڵانی دەسەڵاتی تاکە حزبی ولەسەرئەساسی شەراکەتی برایانەی کوردو عەرەب لە عێراقدا دەسەڵاتەکان دیاری بکرێت و لەم چوار چێوەیەشدا یاسای ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان ڕابگەیەنرێ ، شۆڤینیەتی عەربی ومل هوری بەعسیەکان ئەم داواکاریەیان پێ هەزم نەکراو ئەو جا پیلانی شەڕێکی تازەیان نایەوە ، بەراستی خەڵکی کوردیش مەردانە لە گشت شار و شارۆچکەکانەوە ڕژێمیان جێ هێڵا ، بەسەربازوپۆلیس وفەرمانبەروقوتابی وماموٚستایان و گشت چین و توێژەکان ، ڕوویان لە بارەگاکانی شۆڕش کرد ، هەرچەندە ئەم کارە لەرووی سیاسیەوە شتێکی گەورە بوو بەڵام لە رووی
ەکی ترەوە ئەم زیانانەی هەبوو .

أ ــ قورساییەکی زۆر کەوتە سەر شۆڕش بۆ جێ کردنەوەی ئەو خەڵکانە ، کە شۆڕش هیچ ئامادەکاریەکی بۆ ئەم مەبەستە نەبوو .

ب ـ ناچار کردنی شۆڕش بۆ هانا بردن بۆ ووڵاتی ئێران ، کە ئەو خەڵکە بە تایبەتی ژن و منداڵ و پیرو پەککەوتە جێگا بکاتەوە لە ئۆردوگای تایبەتی .

ج ـ ناچار بوونی شۆڕش بۆ وەرگرتنی هاوکاریەکانی شەرلە ڕژێمی ئێران لە گشت ڕوەکانەوە .

د ـ پێك هێنانی تەشکیلاتی تازەی سەربازی و ئیداری بە شێوەیەکی بەر فراوان ودامەزراندنی چەند دەزگایەك لە شێوەی وەزارەت بۆ مەبەستی ڕێکخستنی ئەوشۆڕشگێرانەی تازە پەیوەندیان بە شۆڕشەوە کردو گواستنەوەی زانکۆی سلێمانی بۆ قلآدزە بەمەبەستی بەردەوام بوون لە خوێندن و گواستنەوەی نەخۆشخانەکانی پێویست لە شارە گەورەکان بۆ شارو شارۆچکە کانی ژێر دەسەڵاتی شۆڕش.

11ــ لە کاتی دیاری کراوی خۆی لە شەوی 1974/3/11دا ڕژێم یاسای کارتۆنی بە ناو ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان کە بە ویستوو ئارەزووی خۆی و تاکە لایەن داینابو خوێندەوە ، سەرکردایەتی شۆڕش دەست بەجێ ئەو یاسایەی ڕەت کردەوە ، ئەم هەڵوێستە بوە هۆی دەست پێ کردنەوەی شەر لە نێوان ڕژێم و شۆڕش . لەو ڕۆژەوە هێزەکانی ڕژێم دەستیان بە هێرش کردن کرد بۆ سەر ناوچەکان لە گشت لایەك بە هێزی زەمینی و ئاسمانی و بە خراپترین شێوە

دژی کورد شەریان کرد . ئەو رۆژانە من بە نوێنەرایەتی هێز ، کە(هێزی زمناکۆ) بوو ، چونکە هێزی خەبات وەکو لەسەرەوە باسم کرد لە تەشکیلاتی تازە بوە 2 هێزوو بارەگای هێزی خەبات چوە پێنجوین و هێزی زمناکۆش لە ناوچەی هەورامان دامەزرا ، لە لیژنەی ئیستیعاب بووم بارەگامان لە بارەگای لیژنەی ناوچەی هەڵەبجە بوو لە ناو شار ، بەراستی خەڵکێکی زۆر روویان لە هەڵەبجە کرد هەر لە ناوچەی خانەقین و گەرمیان و هەندێ لە بغداد و کەرکوك و سلێمانی و شارو شارۆچکەو گوندەکانی تر. وای لێ هاتبوو زۆر نارەحەت بوو جیگابکرێنەوە ، بە بەردەوام خێزانەکان رەوانەی ئەودیو سنور دەکران ، ناو باغەکانی تەوێڵەو بیارەو گوندەکانی تری هەورامان پر بوبون لە خێزان و دەزگاکان و فەرمانگاکانی حکومی ، قوتابی و لاو گەنجێکی زۆر هاتبوون هەندێ لە قوتابیەکان کە هی زانکۆ بوون رەوانەی قلادزێ کران ، ئەوانی تر لە قوتابخانەکان و هەندێ شوێنی تردانرابوون هەتا رێگایان بکرێتەوە و چەندینیان چونەریزی تەشکیلاتی هێزی پێشمەرگەی کوردستان . ئەم کارە زۆری سەر قاڵ کردبوین ، لە پاش ئەو بۆردومانە توند و وەحشیانەی ، کە بە هۆی فرۆکەکان کرایە سەر شاری قەلادزە لە 1974/4/24و بوە هۆی شەهید و بریندار بوونی خەڵکیکی زۆری بێ بەرگری لەوێ ، ئەوە بوو لە رۆژی 4/26 واتا پاش دوو رۆژ هەمان هێرش کرایە سەر شاری هەڵەبجە ، ئەو کاتە من هەرچی کەل و پەل و ئەوراق و سجلاتی رەسمی شارەوانی هەبوو دابومە دەست خوالێخۆشبوو کاك (احمد حمە سالح بگ) کە محاسبی شارەوانی بوو بۆ خۆشم لەسەر فەرمانی شۆرش گەرامەوە بۆ ناو هێزی پێشمەرگە و لە بەتالیۆنی 7 وەك هاوکاری فەرماندەی بەتالیۆن خوالێخۆشبوو کاکە حمە شەمێرانی کە ئەو کاتە فەرماندەی بەتالیۆنەکە بوو دەست بە کار بوومەوە ئەو رۆژە واتە4/26 لەگەڵ کاکە حەمە بەیانیەکەی چوینە ناو شاری هەلەبجە بۆ ئامادەکاری چەند دۆشکەیەك و 30 ملمیکی دژە هەوایی بۆ رووبەروو بونەوەی هێزی ئاسمانی ، مەزەندەمان کردبوو پاش قەلادزە لە هەڵەبجەش بدرێت ، ئێمە سەردانی بارەگای لقی پشتیوانی مان کرد کە تازە دامەزرابوون دۆشکەو 30 ملم کەمان لە چەند شوێنێك دامەزراندن و ئاگاداری ئەوانیش و ناوچەو خەڵکی تریشمان کرد کە مەترسی بۆردومان هەیە با خەڵك بە رۆژ زۆر لە شاردا نەبن ، بەلأم لە راستیدا ئەو قەرەبالغیەی کە رووی لە شار کردبوو کەمکردنەوەی زەحمەت بوو ، بۆ هەر شوێنێك دەچوی خەڵکی لێ بوو . پاش ئەوەی کارەکەمان تەواو بوو ئێمە گەراینەوە بۆ بیارە ، ئۆتۆمبێلێکی شۆفرلێت پیك اب مان پێ بوو ، من لێمدەخوری هەر کە گەیشتینە بیارە و هێشتا لە ئۆتۆمبیلەکە نەهاتبووینە خوارێ دەنگی تەیارەو بۆردومان مان بیست . خەڵکی بیارە شڵەژان و ئێمە بەبێ وەستان یەکسەر گەراینەوە بۆ هەڵەبجە ، هەرچەندە خەلك هاواریان دەکرد جارێ مەرۆن تەیارە لە ئاسمانە ، بەلأم ئێمە بێ گوێدانە کەس و زۆر بە توندی کەوتینە رێ بۆ ناو شار و هەتا ئێمە گەیشتین بووردومان تەواو بو بوو . تۆزو دوکەڵ و ئاگر لە زۆر شوێنی شار بەرز دەبونەوە کە چوینە نزیکی شوێنی بوردومانەکە بەراستی چەندین دووکان و خانووبەرەی کاول کردبوو و چەندین خەڵکی شەهید و بریندار کردبوو چەندین خێزانیش بە پێ شاریان بە جێ دەهێشت و روویان لە دەوروبەری شار دەکرد زۆربەیان بەرەو بیارە و تەوێڵە و احمد ئاوادەچون

. ئەو بوردومانە کارەساتێکی زۆر دڵگران بوو بۆ خەڵکی هەڵەبجە ، ئێمە لەگەڵ ئەوەی هاوکاری خەڵکیمان دەکرد بۆ دەرهێنانی تەرمی کوژراو بریندار لە ژێر خانوو دوکانە رووخاوەکاندا سەردانی نەخۆشخانەی هەڵەبجەمان کردو ئیسعاف و ئوتۆمبیلی ترمان ئامادە دەکرد بۆ گواستنەوەی بریندارەکان بۆ بیارە و تەوێڵە خەتەرەکانیش بۆ ئێران ، هەروەها لەگەڵ ناوچەی هەڵەبجە خەریکی تەرتیباتی دانانی پێشمەرگە بووین بۆ پاراستنی کەل و پەلی هاوولاتیان لەناو ماڵەکاندا کە بەجێ یان هێلاً بوو ، جێگای شانازی و سەربەرزی بوو ئەوکاتە کە چەندین مانگ خەڵکی ماڵ و حاڵی خۆی بەجێ هێلاً بوو جارو بار یەکێك لە خێزانەکەیان سەردانی ماڵەوەی دەکرد دەیبینی هیچ دەستکاری ناوماڵی نەکراوە و هیچ کەسێك لەو روەوە زەرەرمەند نەبوو .

12 ـ لەپاش بوردومانی هەڵەبجە شەر لە گشت بەرەکاندا توند بوبوو ، دوژمن هێرشی دەهێناو رۆژ لە دوای رۆژ شوێنەکانی دەگرت یەکێ لەو هێرشانەی کردبوی بۆ گکرتنەوەی تەواوی شاخی زمناکۆ بو کە پێشتر هەندێکی بەجێ هێلاً بوو. لەسنوری ناوچەی شەمێران و زمناکۆ و نەورۆڵی هێزێك هەبوو بەناوی (قوەتی سیروان) کە فەرماندەکەی بەرێز کاك (نادر هەورامی) بوو ئەوان بەرەنگاری هێرشی دوژمن بووبونەوە لە شاخی زمناکۆ وزیانیان بە دوژمن گەیاند بوو ، بەلاًم بەهۆی زۆری و توندی هێرشەکەی دوژمن نەتوانرا بوو هێرشەکەیان راگرن و دوژمن دەیویست لەشاخی زمناکۆش بەرەو گوندەکانی شەمێران دابەزن ، ئەم هەواڵە وای کرد کە سەرکردایەتی شۆرش بریار بدا هێزی بەتالیۆنی 7 بەهانای هێزی سیروان برۆن و هێزەکەش بە فەرماندەیی بەرێز کاك (حمە شەمێرانی) بوو منیش یەکێك بووم لەگەڵیان ، زۆر بە پەلە هێزەکەما ن پەرینەوە بۆ ناوچەی شەمێران و بە گەیشتنمان بۆ لای هیزی سیروان و بەرێز کاك نادر هەورامی کە فەرماندەی ئەو هێزە بوو ، ئاگادار بووین لە شوێن و جێگای سەربازەکانی رژێم لە شاخی زمناکۆ ، دەست بەجێ هەردوو بەرێزان کاك حمە شەمیرانی و کاك نادر هەورامی پلانێکی تۆکمە و جوانیان دانا کە هێرشی بەرامبەریان بکرێتە سەر هەتا ئەوان خۆیان قایم نەکردوە لە شوێنەکانی داگیرکراودا ، هێرش دەستی پێ کرد بە هاوکاری هێزێکی تری بەتالیۆنی 6 ی بەمۆ و لقی زمناکۆی سەر بەو بەتالیۆنە لە ئێوارە درەنگانێکدا ، دوژمن لەو باوەرەدا نەبوو کە هێزی پێشمەرگە بەو شێوەیە هێرشیان بۆ بەرێت زۆر بە توندی لە چەند قوڵێکەوەو لێ یان دان هەر زوو دوژمن شکستی هێناو رەبیەو شوێن لە دوای شوێن هەموو شاخی زمناکۆ لە دوژمن لەماوەیەکی کورت دا پاك کرایەوە ، زۆریان لێ کوژرا و هەندێ بە برینداری بەجێ مابوون و هەندێکی تر بە دیل گیران و باقی تر هەڵهاتن بۆ ناو دەربەندیخان . پێم وایە تاکە شوێن کەلەسەر سەدەکەی دەربەندیخان بوو دوژمنی پێوە مابوو. وەکو باسیان دەکرد سەرباز لەناو شاری دەربەندیخانیش هەڵدەهاتن ، بەراستی شکستێکی گەورە بوو بۆ دوژمن هەتا درەنگانێکی شەو دوژمن هیچ دەنگی نەبوو تەقە لە هەموو شوێنێك وەستابوو جگە لە ناوچەکانی شۆرش بۆ خۆشی تەقە دەکرا ، زۆر بە ئیسراحەت لەسەر شاخ دەگەراین بە شوێن سەربازو دەستکەوتەکاندا و دەمانگواستنەوە بۆ خوارەوە و چەند هێزێك دانران لە شوێنە گرنگەکان بۆ رووبە رووبونەوەی دوژمن ئەگەر جارێکی تر هێرشیان هێنا ، سەرکەوتنێکی

گـەورەو مانــدوبونێکی زۆرو ســەرقاڵ بونمــان لــە گواســتنەوەی دیــل و دەســتکەوت و پــاش درەنگانێکی شەو کە دوژمن زانی ئیتر هیچ ئومێدێکی بەو شاخە نەما دەستی کرد بە تۆپ باران کردنی شاخەکە لە گشت سەربازگەکانی دەربەندیخان و مەیدان و شوێنەکانی تر هەتا بەیانی ، دەتوانم بڵێم شوێنی ئەو شاخە نەمابوو کە بەر ئەو بوردومانە توندە نەکەوتبێت و هەندێ لە گولە تۆپەکانیش سەریان دەکرد ، ئێمە لەو کاتەدا لە شاخ هاتبوینە خوارەوە خەریکی ناردنی هەواڵی شەرەکە بوین بە جیهاز بۆ سەرکردایەتی و گشت بارەگاکان ، هەر لە بەرەبەیانی رۆژی دوای فرۆکـەکانی رژێم بـە کۆمـەڵ و تـاك و بـە هـەموو جۆرەکانیـان و بـە هـەموو جـۆرە چـەکێك بوردومانی شاخ و گوند و ئەو ناوچانەیان دەکرد ، بەراستی هێرشەکە چی بە تۆپ و بە تەیارە بە شێوەیەك بوو کە رێگای هاتوچۆی پێشمەرگەیان نەدەدا و نەدەتوانرا هیچ کارێکی سەربازی ئەنجام بدرێ و لەگەڵ ئەم هێرشە بۆردومانە توندەدا هێرشی زەمینی لەلایەن رژێمەوە دەستی پێ کردبوو ، بەهەرحاڵ پێشمەرگەکان توانای رووبەروو بونەوەیان نەبوو لەگەڵ ئەوەشدا شەری باشیان کـردو چـەند شـەهیدێکیش تەرمـەکانیان بـە جـێ مـان ئـەوانی تـریش بـەدەم شـەرەوە دەکشانەوە هەتا دوژمن گەرایەوە شوێنی خۆی ، بەڵام زیانێکی زۆر گەورەی لێ دراو چی تر توانای هاتنە خوارەوەی نەبوو لەو شاخە .

13ـ پاش ئەو سەرکەوتنە گەورەیە لەو شەرەی زمناکۆ سەرکردایەتی شۆرش بریاری دا بە کردنەوەی بەتالیۆنێك بۆ سنوری پشت شاخی بەمۆ هەتا ئاوی سیروان بە واتا بۆ سنوری ناوچـەی تـاوگۆزی و شـەمێران و زمنـاکۆ و ناوچـەی پشـتە و بـەروین . بەتالیۆنەکـە بـەناوی بەتالیۆنی (5) ەوە بوو , تەشکیلاتەکەی بەم شێوەیە بوو .

شەهید حمە شەمێرانی	فەرماندەی بەتالیۆن
نادر هەورامی	جێگری فەرماندە
خوالێخۆشبوو عبدالرحیم لاورانی	جێگری فەرماندە
علی تۆفێق	لێ پرسراوی ئیدارەی بەتالیۆن

بەتالیۆنەکەمان زۆر بە هێزو چالاك بوو کۆمەڵێك کادری باش و ئازا و دیاری تێدا بوو . لە زۆر چالاکی سەربازی بەشداریان دەکرد هەرچەندە بەتالیۆنەکە ماوەی کەم بوو کەمتر لە ساڵێك بەردەوام بوو بە هۆی نسکۆی شۆرش لە ساڵی 1975 ، بەڵام زۆر چست و چالاك بوو ، یەکێ لەو چالاکیانەی کە دەنگۆی باشی هەبوو بەشداری کردن بوو لەو شەرەی شاخی سەرتیژ لە ناوچەی (دیانا) کە منیش یەکێك بووم لەو هێزە .

هەروەکو لەسەرەوە باسم کرد دوژمن لە هەموو بەرەکانی شەر هەوڵی دەدا شوێنەکان لە هێزی پێشمەرگە بسێنێتەوە ، ئەگەر لە هەندێ شوێن شەرەکانی تەنها بەمەبەستی سەرقاڵ بوونی پێشمەرگەی ئەو سنورە بوبێت ، ئەوە نیازی گرتنەوەی ناوچەی (دیانا) هەتا حاجی ئۆمەرانی هەبوو ، لەگەڵ داخستنی رێگای هاتوچۆی نێوان بادینان و سەرکردایەتی شۆرش ، لەپاش دەست پێ کردنەوەی شەر لە مانگی 3 ی ساڵی 1974 وە هێزەکانی بە هەموو توانایەکی سەربازی لە محوەری رێگای سەرەکی هەولێر - حاجی ئۆمەرانەوە دەستی بەشەر کردن کرد و بە

نیازی پاك كردنەوەی شوێنەكان . شەڕێكی سەخت و سەرشێتانەی بەرامبەرهێزە پاڵەوانەكانی ئەو سنورە كرد ، زیانێكی زۆر لە دوژمن كەوت ، هەروەها هێزی پێشمەرگەش زیانی پێ كەوت لە شەهید بوونی قارەمانەكان و بریندار بوون و لە دەست دانی شوێنەكان ، خەلكی ئەو سنورە بەر فراوانەش هەمووی ڕەوی كردبوو بەرەو سەركردایەتی و لەوێشەوە بۆ ناو وولاتی ئێران ، لە هەموو شەڕەكاندا جگە لە هێزی باڵەك و سەفین ، ئەو هێزانەی تر كە لەو سنورەدا بوون بەشداریان لە شەڕەكاندا دەكردن ، ئیتر لە بادینانەوە هەتا خانەقین و لەم هێزانەش چەندین پێشمەرگە و سەركردەی ئازاو پاڵەوان شەهید دەبوون لە مانگی 1974/10 دا داوا لە بەتالیۆنی ئێمە كرا بۆ هاوكاری كردنی هێزی باڵەك ، وادیار بوو دوژمن شاخەكانی زۆزك و سەرتیژیان گرتبوو ، دەیانویست شاخی حەسەن بەگ بگرن بۆ ئەوەی ئەو ڕێگا سەرەكیەی پەیوەستە بە ناوچەی بارزان و بادینان بۆ سەركردایەتی لە ناوچەی باڵەكایەتی بگرن ، ڕێگاكەش بە بناری شاخی حەسەن بەگ دا دەرۆیشت و بەگەلی (بێ شێ) دا بۆ ڕێگای سەرەكی دیانا ـ حاجی ئۆمەران .

هێزەكەی ئێمە بە حدوودی زیاتر لە 70 پێشمەرگە بوین و لە ڕێگای ئێرانەوە گەیشتینە حاجی ئۆمەران و پاش ڕۆژێك ئیسراحەت بەرەو شوێنی دیاری كراو نێردراین كەلە ئاخری گەلی بێ شێ بوو لەسەر شاخێكی نزیك لە شاخی سەرتیز كە دوژمنی پێوە بوو ، بەرێز كاك عبداللە پشدەری فەرماندەی هێزی باڵەك سەرپەرشتی ئەو جەبهەیەی دەكرد ، بەتالیۆنی 4 ی زۆزك كە فەرماندەكەی بەرێز كاك ملازم یونس ڕۆژ بەیانی بوو وە یاریدەدەرەكەشی كاك ملازم دڵشاد بوو ، ئەوانیش لەوشوینەدا بون ، چەند پیشمەرگەیەكی سنوری هەڵەبجە و هەورامان كاتی خۆی سەربازی ڕژێم بوبوون و پەیوەندیان بە شۆڕشەوە كردبوو لە بەتالیۆنەكەی ئەواندا بوون ، یەكی لەوانە كاك نورالدین حاجی ئەبوبكری دەرگاشیخانی بوو ، من داوام لە كاك یونس كرد كە ناوبراوم بۆ بگوازێتەوە بۆ لای خۆمان ، ئەویش ڕازی بوو ، ناوبراومان لەگەڵ خۆمان هێنایەوە ، ئێمە شارەزای ناوچەكە نەبووین لەنزیك بارەگای فەرماندەی هێزی باڵەك لە شاخەكە شوێنێكیان بۆ دیاری كردین كە دەبوو پاسەوانی تێدا بگرین ، نەوەكو دوژمن هێرشی بۆ بهێنێ لەگەڵ گرتنی سەری حەسەن بەگ ، چەند جارێك دوژمن هەولی بۆ دابوو سەركەوتوو نەبوبوو ، شوێنەكە زۆر نزیكی دوژمن بوو ، هەموو جۆرە بۆردومانێكی بەبەردەوامی و بەسەختی لەسەر بوو ، هاتوچۆ لەو ڕێگایە تەنها بەشەو بەبێ لایت ئۆتۆمبێلەكان هاتوچۆیان دەكرد ، ئێمە هەموومان 2 و 2 بە ڕۆژو بە شەو لەناو ئەو كونانەدا دەبوین كە پێشتر هەڵكەندرابوون بۆ خۆشاردنەوە ، ئیتر بۆ كارێكی تایبەتی ئەگەر یەكێ لەو كونانە بهاتایەتە دەرەوە ئەوا دەبوایە بەپەلەو لە كاتێكدا بوایە كە تەیارە لە ئاسماندا نەبوایە ، ئەم دەرفەتە زۆر كەم بوو تەیارە هەبوایە یان نەبوایە ئەوا بۆردومانی گولە تۆپەكان بە لێشاو بەردەوامیان هەبوو . مەبەست لە هێنانی هێزی ئێمە بۆ ئەو شوێنە ، بۆ هێرش كردن بوو بۆ سەر ڕەبیەكانی شاخی سەرتیزو دوورخستنەوەی دوژمن لە شاخی حەسەن بەگ و ئەو ڕێگایەی كە بارزان و بادینانی بە سەركردایەتیەوە بەستبووەوە ، ئاگادار كراین كە خۆمان ئامادە بكەین بۆ هێرش كردنێك بۆ سەر

رەبیەکانی سەرتیز ، شەهید کاك حمە شەمێرانی خاوەنی ئەزمونێکی گەورە بوو لە چۆنیەتی شەرکردن و سەرکەوتن ، هەمیشە هەوڵی دەدا کە شەرێك ئەگەر سەرکەوتنی تێدا بەدەست نەیێت زۆر تێکەڵی نەدەبوو ، ئەم شەرەش بوە حەتمی لەسەرمان ، شەوێکیان دوو قۆڵی قسەی زۆرمان لەسەرکرد لە ئاکامدا گەیشتینە ئەو قەناعەتەی کە بەیانی بچینە سەرەوەو لە نزیکەوە استتلاعێك بکەین و فکرەیەك لەسەر چۆنیەتی هێرشەکەمان هەبێت و تەقدیری هێز بۆ ئەم هێرشە بکەین ، هەرچەندە پێشتریش خۆی وفەرماندەکانی کەلەگەڵ مان بوون سەردانێکی جەبهەکەیان کردبوو ، هەندی فکرەیان لیی وەرگرتبوو ، بەڵام لەبەر سەختی شاخەکەو شوێنی شەرەکە ، بیری لە زۆر شت ئەکردەوە بۆ ئەوەی سەرکەوتن بەدەست بهێنی ، بریاری دا کە تەنها لە رێگەی مەکتەبی سەرۆك بارزانی یەوە راستەو خۆ سەرپەرشتی هیرشەکەو کارەکانی تر جی بەجی بکات ، چونکە بەپێ ی ووتەی ئەو پێ ی وابوو کە ئێمە لە دوورەوە دێین و شارەزای ناوچەکە نین و دەدرێینە دەست فەرماندەیەك لە محوەرەکە و بە ئارەزووی خۆی ڕوویان لەشەر دەکات لە جیاتی ئەوەی سوودی لێ وەرگرن بەڵام زیان بەخش دەبن و چەندین فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمان بەم شێوەیە شەهید و بریندار بوون ، بۆیە ووتی من نامەوێت بەهەمان ئەو شێوەیە بچمە ناو ئەو شەرە ، ئێمە جیهازی خۆمان لەگەڵ بوو پەیوەندیمان لەگەڵ سەرکردایەتی و هێزەکانی تر هەبوو ، بەیانی پاش ئەوەی چوینە نزیك شوێنی هێرشەکەو جێگاکانمان دی و دیاریشی کرد کە چۆن و لەکوێوە هێرش بکرێت ، بروسکەیەکی بۆ جەنابی بارزانی نەمر کرد و ئامادەی خۆی نیشان دا بۆ هێرشەکەو داوای لێ کرد کە ئەم هێرشە دەبێ لە ژێر چاودێری بەرێزیاندا بێت و داوای کرد کە نوێنەرێکی خۆی بنێرێ بۆ لامان ، بەرێز کاك علی خلیل لە مەکتەبی سەرۆکەوە هاتە لامان و ووتی چی ئەڵێن جەنابی سەرۆك ئەفەرموێ بۆتان جێ بەجێ ئەکەم ، ئەو بووە نوینەری سەرۆك بۆ سەرپەرشتی هێرشەکە ، کاکە حمەش داوای وابوو لە کاك علی خلیل کە پێکەوە سەردانێکی فەرماندەی تۆپە دوور هاوێژەکان بکەن کە دانرابوون لە ناوچەکە بۆ ئەوەی تەنسیق بکرێت لەگەڵیان و کەسێکی خۆمان رەسەدیمان بۆ بکات نەك کەسی ئەوان و بۆ ئەم مەبەستە پەیوەندیان کرد لەگەڵ بەرێز کاك یونس رۆژ بەیانی و داوای کاك ملازم دڵشادیان کرد بۆ ئەم کارە و سەردانی فەرماندەی تۆپەکان کرا و هەموو پێداویستیەك ئامادە کراو تۆپەکان هەر لە سەعات 11ی پێش نیوەرۆوە بە هۆی رەسەدی خۆمانەوە کەوتنە بۆردومان کردنی سەربازگەی سەرتیزو رەبیەکانی و هەروەها بووردومانی زۆزك و دیاناشیان دەکرد ، زۆر بە توندی لە سەرتیزیان دا ، دوژمن وەڵامێکی وای نەبوو ، هێزەکانمان لە ئامادەباشیدا بوون ، کاکە حەمە پێشتر هێزێکی لە شوێنێکی تر دانابوو بۆ لا چەپی شاخەکە هەتا لەوێوە و لە پشتەوە هێرش بەرن ، نزیکی ئێوارە هێرش دەستی پێ کرد ، سەربازەکانی ئەو سەر شاخە زیانیان لێ کەوتبوو هەموو خۆیان شاردبووەوە ، پێشمەرگە زۆر بە ئاسانی توانی جێگاکانیان بگرن ، هیچ بۆ ئەوان نەمابوو تەنها راکردن یان تەسلیم بوون نەبێ ، بو بە هەرایەکی گەورە لەو شاخە ، بیگرن و رای کرد ، تەقە وەستا هاتو چۆ و گەران بۆ دەستکەوت و دۆزینەوەی سەرباز ئاسان بوو ، (14) سەرباز یەکێکیان دەرەجەدار بوو بە دیلی

هینایـانن بـوو لای ئێمـە لەگـەڵ چـەکێکی زۆر دەسـتکەوت بـوو لـە هـەمووجۆرێك ، مایـەوە سـەر ئەوەی ئەو هێزەی دانرابوو بۆ پاش پاککردنەوە بچێتە شاخ وڕەبیـەکان ، پارێزگاری لـە شاخەکە بکەن ، لێپرسراوێکیان هاتەئەوێ شوێنەکە زۆر تاریك بوو بە هـوی شقارتە شاخەکەمان تەسلیم کـردن ، و هێزەکـانی ئێمـەش ووردە ووردە کشـاینەوە بـۆ جێگـای خۆمـان ، کەوتینـە سـەر ژمێـر کردنی پێشمەرگەکانمان 3 شەهیدمان هەبوو لەگەڵ چەند برینداریك و 2 پێشمەرگەشمان دیار نـەبوون بـە تایبـەتی ئەوانـەی کـە بـۆلای چـەپ و پشـتەوە چـوبون ، پـاش گـەرانێکی زۆر هـەتا بـۆ رۆژی دوایش مەفرەزەیەکی تایبەتیش چون 2 شەهیدەکە هەر نەدۆزرانەوە ، ئەو هێزەی کە بۆ جێگـای ئێمـە دانرابـوو ، لەیـەکێ لـەو دۆڵانـەی نـاو شـاخی سـەرتیز بـە کۆمـەڵ دانیشـتبوون هـەتا فەرمانیان پێ بدرێت کە برۆنە جێگای خۆیان ، کە دوژمن زانی بەتەواوی شکاوە لە سەرتیزو کەسـیان لـەوێ نـەماوە دەسـتی بـە تـۆپ بـارانێکی خەسـت کـرد ، ئێمـە هاتبوینـەوە جێگـای پێشـوومان . یـەکێ لـەو گولـە تۆپانـە دەکەوێتـە نـاو ئـەو کۆمەڵـە پێشـمەرگانە کـە لـەو دۆڵـەدا چاوەروان بون بە راستی کارەساتی دروست کرد کە بوەهـۆی شـەهیدو برینـدار بـوونی زیـاتر لـە 35پێشمەرگە ، بۆیـە هێزەکە نەگەیشـبوە جێگـای خـۆی ئـەو زیانـە گـەورەیان لێ کـەوت کـە ناچـار بەپەلـە شـەهیدو برینـدارەکانیان گواسـتەوە بـۆ بـەرەی دواوەو پێشـمەرگەکانی ئێمـەش ئەوەنـدە هیلاك و ماندوو بوون توانای گەرانـەوەیان نـەبوو لەگـەڵ ئـەوەش ئـەرکی خۆیـان کـە هێـرش بـردن بوو بەجێ یان گەیاندبوو بە سەرکەوتووی ، بۆیە شاخەکە بەبێ حەراسـەت مایەوەوبـەیانی زوو لـە ژێـر چـاودێری بووردومـانی قـورس و تـەیارە هێزەکـانی دوژمـن بـەبێ بـەرگری گەرانـەوە شـوێنی خۆیـان ، هـەر ئـەو شـەوە هـەواڵی سـەرکەوتنەکەمان راگەیانـدو بـوە مایـەی خۆشـی لەسەرانسـەری کوردسـتان وەدەسـتکەوتەکان ئەوەنـدە زۆر بـوون نـەمان دەزانـی چـییان لێ بکـەین ، بروسـکەی سـەرۆك بارزانی نـەمر هـاتبوو کـە هـەمووی کردبـوە خـەڵاتی خۆمـان جگـە لـە چـەکە قورسـەکان . پاشان گەراینەوە ، من لە چۆمان سەیارەیەکی جیبی ئەمریکی بچوکم بە 500 دینـار کـری و لـە رێگای ئێرانەوەگەیاندمەوەلای خۆمان .

14ـ پـاش کۆبونـەوە شـومە سـێ قۆلیەکـەی صـدام و شـای ئێـران و وەزیـری دەرەوەی جـەزائیر لەمانگی 6 ساڵی 1975 دا کە رێککەوتنە شومەکەی بەناو 6ی حوزەیرانی لێکەوتـەوە ، شـۆرش ئومێـدی بـەردەوام بـوونی نـەما چـونکە بـە شـێوەیەك رێککـەوتبوون ئەگـەر بـەردەوامی هـەبێت پێویسـتە رژێمـی ئێـران هاوکـاری عێـراق بکـات بـۆ لێ دانـی شـۆرش لـە پشـتەوە ، جـەماوەری کوردستان بەم رێککەوتنە زۆر نارەحەت بوون هەندێ لە فەرماندەو پێشمەرگە بە هەسـتی گـەرمی شۆرشـگێریان دەیـانوت ئێمـە بـەردەوام دەبـین ، بـەڵام هەرچـی لیکۆلینـەوەی بـۆ دەکـرا هـەر ئـەو هەڵوێستە حەکیمانە راست بوو کە سەرۆك بارزانی نەمر رایگەیانـد ، ئەویش ئەوەبوو کە شـۆرش لـە چالاکی سـەربازی رادەوەسـتێ و جـەماوەری کـورد ئـازادە بـۆ هـەر کـوێ بـروات ، چـەند جـار ووتیان ئەم شێوەیە کاتی یە ، خەڵکی شۆرشگێری کوردستان زۆر دڵگران بوون ، هەندێکی زۆر گەرانەوە بۆ ناو حکومەت و لە جێگاو رێگای خۆیـان دانرانـەوە ، رژێـم بریـاری لێ بـوردنی یـەك لـە دوای یـەکی دەردەکـرد ، ئێـران داوای لـە شـۆرش کـرد کەناوچـەکانی چـۆڵ بکـات ، چـونکە

رێككەوتن هەیە كە هەردوو وولاتی عێراق و ئێران بگەرێنەوە سەر سنوری خۆیان ، لەولاشەوە خەڵكێكی زۆر لە ئێران مانەوە ، بەراستی سەر لێشێواوی بوو ، كەس داهاتووی خۆی نەدەزانی ، بریار دان زۆر قورس بوو ، من لەو كاتەدا توشی نەخۆشی گرانەتا بووبوم لە ماڵەوە لە ئۆردوگای ئەنزلی لای قەسری شیرین بووم ، هەواڵیان بۆ ناردم كە بچمەوە بۆ بارەگای بەتالیۆن لە گوندی (بەرۆین) ی بناری بەمۆ ، سەیارەكەم لەوێ بوو هەواڵەكەمان بە رادیۆ بیستبوو بەلاّم ئاگاداری بریارو كارەكانی بەتالیۆن نەبووم ، ناچار بە نەخۆشی چومەوە بۆ بەتالیۆن ، وەزعێكی زۆر خراپ هەبوو پێشمەرگەكان چەكیان دائەناو هەندێك دەگریان نەیان دەزانی چ بریارێك بدەن ، هەرئەوەندە بوو كە هەركەس بۆ خۆی بریاری خۆی ئەدات ، ئێمەش ئەوەی پێویست بوو لە كۆكردنەوەی بارەگای بەتالیۆن و تەسلیم كردنی بە شوێنی دیاری كراو ، سەیارەكەم لەگەڵ خۆم بردەوە بۆ ناو ئۆردوگا و كەوتینە ئەوەی چی بكەین هەندێ خزم و كەس و كار هەبوون لەگەڵمان پێمان ووتن ئێوە برۆنەوە باشترە ، ئێمە ماینەوە و نەمان دەزانی چ بریارێك بدەین و چی بكەین دنیا زۆر گەرم بوو وردە ووردە بەرەو هاوین دەرۆیشتین شوێنەكەش زرۆ گەرم بوو مناڵەكانمان وورد بوون توانای ئەو گەرمایەیان نەبوو ئێرانیەكانیش زووزوو هانی خەڵكیان دەدا كە بگەرێنەوە بۆ عێراق لەم هەڵوێستانە زۆر سەرسام مابوین ، رۆژێكیان لەگەڵ كاك حەمەامین شەمێرانی برای شەهید كاكەحەمە شەمێرانی بریارمان دا سەردانی لێ پرسراوی بەشی پەناهندەكان لە كرماشان بكەین ، چونكە پێشتر هاتوچۆ هەبوو لە نێوان ئێمەو ئەوان بەتایبەتی بۆ كاری ئۆردوگاو جێ كردنەوەی خێزانی پێشمەرگەكانمان ، مەبەستی سەردانەكەمان بۆ ئەوەبوو بەڵكو رەزامەندی لێ وەربگرین بۆ گواستنەوەمان بۆ یەكێ لە ئۆردوگاكانی دەورووبەری كرماشان كە خانوو بون و خزمەتگوزاری باشیان هەبوو ، لێپرسراوەكانیان بردبونە ئۆردوگای روانسەروباقی خەڵك لە خەیمە دانرابوون ، كە چوینە لای و كارەكەمان پێ ووت ، وەلاّمی ئەو هاندانمان بوو بۆ گەرانەوەمان و دەیوت چەند رۆژێكی تر دوای تەواو بونی ماوەی لێ بوردنی عێراق ، لێپرسراوان بەرەو ئۆردوگایەك دەنێرین ، ئێوەش دابەش دەكرێن بەسەر شارەكانی ئێراندا ، جابۆیە چونەوەتان باشترە بۆ عێراق ، دیارە ئەم هەڵوێستە مەركەزی بوو كە هانی خەڵكی بدەن بۆ گەرانەوە هەتا قورسایی لەسەریان كەمتر بێتەوە و نیاز پاكیان لە رێككەوتنامەكە دەركەوێ ، ئێمە ووتمان ناگەرێینەوە ، ناچار داواكەمان دووبارە كردەوە كە بمانگوێزنەوە ، ئەویش رازی بوو نامەیەكی داینێ و خێزانەكانمان گواستەوە كە نزیكی 10 خێزان بوین بۆ ئۆردوگای (سەرابلە) لە نزیكی كرماشان و تاقەۆسان بوو ، هەتا مانگی 1975/10لەوێ ماینەوە ، رۆژێكیان خوالێخۆشبوو كاك شفێق ئاغا هاتە ئۆردوگاو ناردی بە شوێن مندا ، بەهۆی هاتوچۆی ناوبراو لەكاتی شۆرش بۆ ناوچەكانی ئێمە وەك نوێنەری سەرۆك بارزانی ناسراویەتیمان هەبوو بۆیە ووتی بۆ شتێك هاتووم بۆ لاتان ، ئەویش ئەوەیە كە ئێمە خەڵكێكی زۆر لە فەرماندەو پێشمەرگە بریاری گەرانەوەمان داوە بۆ عێراق ، چونكە ئێران ئەم ئۆردوگایانە ناهێڵێ و هەمووی دەگوازیتەوە بۆ شارەكانی خواروو ژوورو و رۆژهەلاّت و ناوەراستی ئێران و كەس لەگەڵ كەسی تر ناهێڵن و بلاّوە بە هەموی ئەكەن ، بەراستی ئەم قسەیە راست بوو چونكە

من بۆ خۆم یەكێك بووم لەو كەسانەی كە چەند رۆژێك خۆم دەشاردەوە لە لیپرسراوانی ئۆردوگا ، چونكە ناوم دەرچووبو بۆ شاری شیرازو بەپیٚ ی ئەوەی كە من بەرێوەبەری شارەوانی بووم كرابومە لێپرسراوی یەكیٚ لە پاسەوانەكانی جەنگەڵبانی لە سنوری ئەو شارە و 18 كەس لە لیستەكەدابوون كە كەسیانم نەدەناسی ، تەنها یەكێكیان نەبێت ئیتر ماڵی باوكم و صابری برام كە پێكەوە بووین لەگەڵ ئەو هەموو دۆست و برادەرانەی تر كە پێكەوە بریاری مانەوەمان دا بوو كەسم لەگەڵ نەبوو ، بۆیە هەر زوو ئەو كارەم رەت كردەوە و لێپرسراوانی ئۆردوگا پیٚ یان ووتم كە تەنها سیٚ رۆژ مۆڵەتت هەیە كە بریاری خۆت بدەی یان دەبیٚ برۆیت ، یان دەبیٚ بگەرێیتەوە بۆ عێراق و فۆرمی تایبەتی هەیە بۆ ئەم مەبەستە ، پێشتر برادەرێكم هاتە لام و فۆرمی چونە دەرەوەی بۆ وولاٌتی هۆڵندە بۆ هێنام ووتی پری بكەرەوە ، بەلاٌم بەراستی من ئەو كاتە خۆم بە ماڵی باوكم و صابری برامەوە بەستەوە بۆیە ئەو كارە سەری نەگرت ، خۆشم لەگەڵ چەندهەڤاڵێك كەوا رێك كەوت خوالێخۆشبوو كاك حسێن بەگی جوانرۆش بوە هاوریٚ مان پێكەوە سەردانی بارەگای سەركردایەتیمان كرد كە ئەو كاتە لە شاری نەغەدە بوو ، پێش چونمان بۆ نەغەدە شەوێك لە مەهاباد ماینەوە لەویٚ چاوم بە خوالێخۆشبوو كاك سعید یەعقوبی كەوت كە پێشتر قائمقامی هەڵەبجە بوو ، باسی بارووودۆخەكەمان كرد ، ئەویش رای تەواوی نەبوو وەكو ئێمە ، داوای لیٚ كردم كە هەركاتیٚ بریارتان دا چی بكەن بەڵكو ئاگادارم بكەن و منیش هەر بریارێكم دا ئاگادارتان دەكەم ، بەیانی چوینە بارەگای سەركردایەتی و لەویٚ چاومان بە شەهیدی سەركردە كاك(ئیدریس بارزانی) كەوت ، هەریەكەمان باسی بارووودۆخی لای خۆی و وەزعی و شوێن و جێگاكەی كرد ، منیش ووتم ناوم دەرچوە بۆ شیرازو نەچووم و هۆیەكەشی جیاكردنەوەی منە لە باوكم و براو دۆست و برادەرانم و زۆر هەوڵم داوە كە ئەوان لەگەڵم بن بەلاٌم بیٚ سوود بوو ئایا چی دەكرێت ، وەكو بۆم دەركەوت ئەو بریارانە لەسەر ئاستی مەركەزی ئێران وا دانرابوو كە نەدەكرا هیچی لەسەر بووترێت ، منیش ئەم قسانەم بۆ بەرێز كاك شفێق ئاغا گێرایەوە ووتیشم لیٚ بوردنەكانی عێراق تەواو بوە و ئیستا لیٚ بوردن نییە ، چۆن دەتوانین بگەرێینەوە ؟ ئەویش ووتی راستە كەس هیچی پیٚ ناكریٚ ، بریارەكە لە نێوان هەردوو رژێمە و دەبیٚ جیٚ بەجیٚ بكرێت ، بۆ مەسەلەی لیٚ بوردنیش ئێمە لەگەڵ حسن علی وەزیری تجارەی عێراقی كە بەنوێنەرایەتی عێراق هاتوەتە ئێران و چاوی بە چەند كەسایەتیەكی كورد كەوتوەو ووتویەتی ئەگەر خەڵكی بگەرێتەوە ئەوا لیٚ بوردنمان بە نهێنی هەیە ، بەلاٌم ئەو خەڵكە ناچنەوە جێگای خۆیان لە كوردستان و ممكنە بۆ خوارووی عێراق بێت ، جارێكی تر ووتی ئێمە خەڵكێكی زۆرین لە فەرماندەكان و بریارە سەردانی سەفیری عێراقی بكەین ، بزانین چۆنە ئەگەر وابوو ئەوا ئاگادارتان دەكەمەوە ، هەتا چەند رۆژێك لە بڵندگۆیەكانی ئۆردوگا هەر ناوی من یان دەخوێندەوە ، بەلاٌم خۆم نیشان نەدەدا ، چونكە هێشتا بریارم نەدابوو چی بكەم ، پاش سیٚ رۆژێك ، خوالێخۆشبوو كاكە حەمە شەمێرانی هاتە لامان ، دیار بوو ئەو زیاتر هەواڵی پیٚ بوو داوای لیٚ كردین كە ناوی خۆمان بنوسین و ناوی خەڵكێكی زۆری هێنا لە فەرماندەو كەسایەتی تركە دەگەرێنەوە ووتی ئەگەر خوارووی عێراقیش بێت باشترە لە خواروو یان رۆژ

هەلاَتی ئێران کە کەسی تیا ناناسین ، بۆیە ئێمەش بریارماندا بە گەرانەوە و خەڵکێکی زۆر لەویَ ناونوس کران و لە رۆژی 1975/10/13 بەریَ کەوتین بۆ سەر سنوری عێراق لە رێگای قەسری شیرین و خەسرەویەوە .

15 – دەمەویَ وەکو ویژدان هەندی باس لەسەر کارو کرداری لیپرسراوان و هەندی کەسایەتی سنوری چالاکی ئەو دەڤەرەی من کارم تیدا کردوە لە ماوەی بونم بە پیشمەرکە هەتا نسکۆی سالَی 1995 بکەم ، پیشەکی ئەوەش دەخەمە روو کە هیچ کەس بیی هەلە نییە ، لەوانەیە لەم لاو ئەولا هەندی کاری خراپ کرابی یان هەندی هەلە کرابی ، ئەمە ئەوە ناگەینی کە شۆرش ئەو هەڵەیە یان ئەو خراپەی کردووە بەڵکو ئەوە بۆ کەسەکە دەگەرێتەوە ، زۆر جار سەرکردایەتی شۆرش بۆ بەرگری لەو جۆرە کارانە چەندین بار لیپرسینەوەی لەگەڵ لیپرسراوان کردوە و چەندانی ئاڵوگور لەم جیگایە بۆ جیگای تر ناردوە ، هەندی جار ئەوانەی داوەتە دادگای شۆرش و سزای خۆیان وەرگرتوە ، ئەم پێشەکیەم بۆ ئەوە بوو ، کەمن ئەمەویَ باس لەسەر هەندی هەڵوێستی ئەوانە بکەم کە خۆم کارم لەگەڵیان کردوە ، یان بە شێوازێکی تر رەنگە بمەوێت بەراوردێك لە نێوان هەڵویست و کاری ئەوان لەگەڵ ئیستادا بکەم .

من لە ماوەی خەباتم لە سالَی 1994 وە هەتا سالَی 1995 لەگەڵ چەندین لیپرسراوی شۆرش کارم کردوە ، یان لە نزیکەوە ناسیومن ، ئەو کاتە من وام لێك ئەدایەوە کە بۆخۆم و بە ئارەزووی خۆم ئەو رێگایەم هەڵبژاردوە و هەموو ساتیَ چاوەریَ مەرگم ئەکرد لە پێناو نیشتیمان و شۆرشدا ، جگە لەمەش هیچ جۆرە کارێکی خراپ یان دژ بە جەماوەر و شۆرشم نەئەکرد و شەو و رۆژ خەریکی خەبات بووم ، بۆیە بەهیچ جۆریك سلَم لە هیچ لیپرسراوێك نەکردوەتەوە ، هەرچیم بوبیت بەبی منەت باسم کردوە ، کارێکی وام نەکردوە کە رێگام لیبگیریت سەردانیان نەکەم بەڵکو بە پێچەوانەوە دەمتوانی لە هەموو دانیشتنەکانیان جگە لە کۆبونەوە فەرمیەکان دانیشم و بە ئارەزووی خۆشم قسە بکەم ، ئەوانیش رێزیان لێگرتووم ، ئەوانەی کە زۆرتر پەیوەندی راستەوخۆم لەگەڵیان هەبوو ئەمانە بوون :

خوالیخۆشبوان : عبدوالوهاب ئەتروشی – جمال نامق – قادر حمە سالح – حەمە شەمیرانی – معاون کمال شێخ غریب – فتاح اغا – کاك شەوکەت حاجی علی – لەتیف سالح – بوون ، هەروەها ئەمانەش بە کاتی کارم لەگەڵ کردوون : فاخر مێرگەسوری – معاون شێخ محمد سید علی – فازیل سۆرانی – عزیز ئەتروشی – جلال لاورانی .

جگە لەمانەش پەیوەندی زۆر باشم لەگەڵ ئەو لیپرسراوانەی تر کە لەوانەی سەرەوە پلەیان کەمتر بوو هەبوو لەوانە : نادر هەورامی – عریف جلال سیاگوێزی – حسن محمود بەگ – کریم عبداللە خاسە – عبدالرحیم لاورانی – حەمە امین شەمیرانی – حمەرشید حاجی فتاح – حمە فرج حاجی محمود – حەمە عزیز حاجی – عوسمانی علی چەتون – نسرالدین عبداللە هەورامی – نوری حمە علی – علی خرە – احمد شەریف ئامە – عمر فرج داراغەیی – عزیز حمە خورشید – ملازم ئەنوەر مجید سولَتان – قادر کۆکۆیی – حسین عارف – ئەمانە لە ریزی پێشمەرگە و لە ناو حزب : جمال سعودی – لەتیف قادر – شێخ سعید موفتی – احمد حمە امین – رەسولَ

مەمەند – ئەسوەد فقی اسماعیل – احمد رشید – نجیب حاجی ناجی – حەمەسالح سلێمان بەگ – مەلا لەتیف بامۆکی – حکمەت مەلا علی – رووف درویش تۆفیق – خالد حاجی فرج زەرە – کۆیخا رۆستەم – کریم دەرویش – محمد حاجی علی – عوسمان حاجی علی – علی شاوەیس – جلال عزیز – شێخ عفان نقشبەندی – شەوکەت سلێمان – فایق واحد – حبیب محمود – هیوا مەلا احمد – لە کەسایەتی دیاری ئەو سنورە کە هەمیشە ماڵەکانیان وەکو بارەگایەکی شۆرش بوو : شێخ کمال عەبابەیلێ – دیاری حامید بەگ – حەمە امین عباس بەگی ئاوای رۆستەم بەگ – یار احمد افراسیاب بەگ لە بنجۆی درە – سەباح حمە سعید بەگ لە دەرەشیش – شێخ رەؤوف شێخ عوسمان لە بیارە – شێخ جلال شێخ محمد لە گوڵپ – حاجی علی سور لە تەوێڵە – محمود بەگی پالأنیا – محمود بەگی بەڵخە – حاجی حمە وەیس لە بیارە – حەمە سالح فتاح لە هانەژاڵە – عبدالمحمد حمە امین لە پریس – سید عبالحمن تاوگۆزی – سیدمحسن تاوگۆزی – حەمەبۆر لە باوەکۆچەك – مەلا کریم مۆردینی – مصتەفا ئەفەندی لە خورماڵ – شێخ محمود لە بیاوێڵە – میرزا حسن لە خێڵی حەمە – حەمە رشید عبدالمحمد لە گردی گۆ – شێخ خالید و حاجی علی لە لامەرکەزی – محمود مایجان لە دەڵەمەر – حاجی حامد لە دەرەی مەر – شێخ جافر لە سەرگەت – حاجی احمد لە گەچینە – حاجی عوسمان لە تەپی سەفا – حاجی حەمە امین لە قاجر – و چەند بەرێزێکی تر کە بەراستی ناوەکانیانم لە بیر نییە بە داوای لیبوردنەوە کە هەموویان جێگای رێزمن ، ئەمانەی سەرەوە لە دەستپێکردنی شۆرش لەو ناوچەیە وەکو پێشمەرگەیەکی خۆنەویست شۆرشیان هەڵگیرساند .

ئەم بەرێزانەی سەرەوە چی لیپرسراوانی بەرز و ئەوانی تر لە ریزەکانی پیشمەرگەدا وە یان ئەوانەی لە ریزی حزبدا کاریان ئەکرد بەبی پاداشت بوو ، بەڵکو خەباتێکی رێکو پێکیان ئەکرد ، چەندین جار توشی ناخۆشی و شکست ئەبوون بەهۆی بارودۆخەکان وە یان شەرەکانی داسەپاو لە ناوچەکانیان ، هیچ تەئسیریکی لەسەر نەئەکردن و ئەوان زیاتر گەرم دەبوون لەسەر خەبات ، ئەمانە هیچ هەوڵێکیان بۆ خۆ دەوڵەمەندکردن نەئەدا ، هیچ قەسروقسورێکیان نەبوو ، هەندێکی زۆریان لەگەڵ پیشمەرگەکان نانیان ئەخوارد و ئەخەوتن ، لە شەرەکاندا پێش پێشمەرگەکان ئەکەوتن وە یان شانبەشانی ئەوان شەریان ئەکرد ، دەستکەوتەکانیان بەباشی ئەپاراست و دەیاندایە دەست لیپرسراوی خۆیان ، هەوڵیان ئەدا کیشە لەناوچەکانیان دروست نەبیت ، هەمیشە وەکو برا وابوون لەگەڵ یەکتر ، لە شەرەکاندا بەهانای یەکتر ئەچون ، وەکو لەسەرەوە باسم کردوە هەتا ساڵی 1970 پیشمەرگە تەنها جارێك یارمەتی فەرمی وەرگرت ، ئەویش کاك رەمەزان ئاکریی ئەندامی سەرکردایەتی بۆخۆی هاتە ناوچەکەی ئیمە بۆ دابەش کردنی ، رۆژیکیان لەگەڵ کاك جمال نامق هاتنە لقی ئیمە لە نەورۆڵی و یارمەتیەکەیان دابەش کردوو پاشان منیان راسپارد کە لە بریتی کاك رمەزان بچم بۆ بەتالیۆنی 6 بەمۆ و یارمەتیەکە دابەش بکەم ، منیش خۆم ئامادە کرد لەگەڵ چەند پیشمەرگەیەك ، کاتێ ئامادەبووین وتیان ئەو فەردە پارەیە بخەنە سەر وولاغیك و برۆن ، پێم سەیر بوو بەبی ژماردنی پارەکەو بێ حساب وا ئەو فەردەیان دامی لەگەڵ هەندی ئامۆژگاری لە چۆنیەتی دابەشکردنەکە ، من بەو بێ حساب کردنە

چومە بەتالیۆنی 6 لە شاخی بەمۆ ، لەوێ 3 لق و بارەگای بەتالیۆن هەبوو ، پارەتیەکەم بەپێی لیست دابەش کرد و باقی پارە کە مابویەوە لەگەڵ لیستەکان لە گەرانەوەمان تەسلیم بە کاک رەمەزان کردەوە لە بیارە بێ ئەوەی هیچ حسابێکم لەگەڵ بکەن و سوپاسیان کردم ، ئەمە بەراستی هەڵویستی موتمانەیە کە سەرکردایەتی بە خواروی خۆی هەیبو ، رەنگە زۆر شتی تر لەم بابەتانە رۆژانە هەبووبیت بەڵام هەمووی نانوسرین ، ئەوە تەنها بۆ نمونە لێرەدا نوسیم ، نمونەیەکی تری ئازایەتی و جوامێری هاوکاری کردنی یەکتر ، رۆژێکیان من لەگەڵ 2 پیشمەرگە دەمانویست لە ناوچەی نەورۆڵیەوە بەرەو سنوری خورماڵ بڕۆین ، تەنها رێگامان دەبوو لە گوندی حسن ئاواوە برۆینە سەر جادەی گشتی سیروان – هەڵەبجە ، ئوتومۆبیلێکی جێب لاندرۆڤرمان پیبوو ، هەر کە گەیشتینە سەر جادەکە کە دەبوایە ماوەیەك بەسەر جادەکەدا بڕۆین ئەنجا بپەرینەوە ، ووتم بە شۆفێرکە کە ناوی کریم علی بوو راوەستە لیرە با ئیمە دابەزین ، تۆ بەبەتاڵی برۆ هەتا دەگەیتە ئەو جیگایەی لا دەدەیتەوە ، برۆ لە گوندی زەمەقی خواروو چاوەروانی ئیمە بکە وا ئیمەش بە پێ بەرەو زەمەقی سەروو ئەرۆین و پاشان یەکدەگرینەوە ، ئەم کارەشم لەبەر ئەوەکرد هێشتا ئیمە نەگەیشتبوینە سەرجادەی گشتی ، جادەکەمان بەچۆڵی چاوپێ کەوت چونکە هاتوچۆی ئوتومۆبیلەکان دیار نەبوو ، جگە لەمەش لە دورەوە لەو جێگایەی ئیمە دەمانویست لیی لابدەینەوە بۆ ئەوبەری جادە هەندی جموجۆڵم بەرچاو کەوت بۆیە ووتم با ئیمە بە پێ بڕۆین ، حسابەکەی من راست بوو ، کۆمەڵیکی زۆری جاشەکان کەوتبونە ئەو جادەیە بە پێ و ئۆتومبیلیان پێبووە ، هەرکە جێبەکە دەگاتە لایان و بۆیان دیار ئەبی کە ئیمەی پێ بووە ، ئەوا دەست بەجێ سواری ئوتومبیلی خۆیان ئەبن و بەرەو شوێنی دابەزینی ئیمە هاتن و لەوی دابەزین ، شوێنی ئیمە هێشتا مابومان بگەینە گوندەکە و لە دەشتەکەدا بووین ئەوان دابەزین و دەستیان بە تەقەکردن کرد لێمان ، منیش بە برادەرەکانم ووت لەیەکتر دۆر بکەونەوە و خێرا با خۆمان بگەینینە گوند ، پێش گوندەکە جۆگەلەیەکی ئاو هەبوو ، من لەوێ دانیشتم و دەستم کرد بە تەقەکردنەوە لەوان ، چەند فیشەکێکم تەقاند و تەماشای برادەرانم کرد ئەوان خۆیان گەیاندبوە گوندەکە ، جاشەکان هەر لە جێگای خۆیانەوە تەقەیان ئەکرد ، منیش فرسەتێکم وەرگرت و چومەوە لای برادەرەکانم ، هەوڵماندا کە لەو گوندەش دوور بکەوینەوە نەوەکو لەملاوئەولاوە هێرشمان بۆ بهێنن ، هەر ئەوەندەمان زانی لە پشتمانەوە جێبیکی لاندرۆڤەر بەرەو رووی ئیمە دێت ، ئیمە لامان وابوو کە جاشن و خۆمان بۆشەر ئامادە کرد ، ئەوان دابەزین و سەنگەریان گرت ، یەکێکیان هاواری کرد ئیوە کێن ، هەرزوو دەنگیم ناسی کە کاك نەسرالدین عبدالله بوو ، هاوارم کرد کەمن فلأن کەسم ، ئیتر هەردوولامان هەڵساین و چوینەلای یەکتر ، هەتا ئەم کەینو بەینەکرا رۆژ بەرەو ئاوابوون ئەرۆشت ، بۆیە جاشەکان وازیان لە تەقەکردن کردن هێنا و چونەوە بۆ ناوشاری هەڵەبجە ، ئەم بەهاناوە هاتنەی ئەو پیشمەرگانە لەو کاتەدا کە هیچ مەوقیفیکی دیاری نەبوو بۆ ناو ئەو شەرە بەراستی جوامێرانەبوو ، ئەوە بوو هەڵوێستی پیشمەرگەی شۆرش ئەیلول ، باسی ئەو جوامێرانەی پیاوماقولأنی ناوچەکە ئەوانەی ناوم هێناون و ئەوانەی کە ناویان نەهاتووە ، هەمیشە لە

ئامادەباشیدا بوون بۆ میوانداری کردنی پیشمەرگەو لێپرسراوەکانیان جگە لەوەش کەخۆیان و چــەکەکانیان هەمیشــە وەك هێزێکــی پشــتیوانی ئامــادە بــوون ، هــێچ کــاتێ بیــزاری بــە ناوچەوانیانەوە نەئەبینرا بەڵکو رۆژ لەدوای رۆژ گەرم تر دەبوون ، ئەمە بوو خەباتی خەڵکی کوردستان ، خۆ باقی جەماوەرەکەی تر هەمیشە لە خزمەتی شۆرشدا بوون , خۆیان لە پیشمەرگەیەك بە کەمتر نەدەزانی ، ماڵەکانیان دەرگای کراوە بوو بۆ شۆرشگێرەکان ، بەم شێوەیە لێپرسراوان و جەماوەر شۆرشیان ئەکرد ، هەر بۆیە تەمەنی شۆرشی ئەیلول لە زیادبوندا دەبوو ئەگەر ئەو گەلەکۆمەکیە سێ قۆڵەیی جەزایر نەبوایە لە ساڵی 1975 دا .

بەشی چوارەم :- لە 1975/10/13 بۆ 1987/5/13

لەرۆژی 1975/10/13 لەگەڵ کۆمەلیك خێزانی تر کەوتینەرێ بەرەوو سنوری خەسرەوی لەوێ دیار بوو لە شوێنەکانی تری ئۆردوگاکانی ئێرانەوە خەلکی تر هاتبونەوە ، یەکێ لەوانە خوالێخۆشبوو کاك (سعید یعقوبی)بوو هێشتا مەرحەبای یەکتریمان نەکردبوو ووتی دلْمان پاك بوو پێکەوە گەراینەوە ، هەرئەوەندەمان خۆش بوو هەتا کەوتینە ئەم دیو سنور ، سەیارەیەکی زۆری بارهەڵگر لە ترێلە درێژەکان وەستابوون ، ناومان خوێندرایەوە و جارێکی تر نوسرایەوەو کەلوپەلەکانمان لە لۆری ئێراندا گوێزرایەوە بۆ ناو ئەو ترێلە گەورانە کە سەربازی عێراقی باریان دەکردن و هیچ حسابێکیان بۆ هیچ کەل و پەلێك نەئەکرد و بە ئارەزووی خۆیان فرێ یان دەدانە ناو ترێلەکانەوە بە تێکەڵ و پێکەڵ ، ئێمەش لە دوورەوە سەیرمان ئەکرد و نەمان دەتوانی هیچ بڵێن ، تەنها بیرم لەوە دەکردەوە ژمارەی ئەو ترێلەیە بنوسم کە بارەکەی ئێمەی تێدایە ، هەتا کاتژمێر 4 ی ئێوارە لەوێماینەوە دواتر ئاگاداریان کردین کە سواربین ، سواری چی ؟ سواری ئەو ترێلە درێژانە ، پیاو ژن و منداڵ پێکەوە سوار کراین و بوە قافڵەیەکی گەورە و بەرێ کەوتین ، شار بە شار هەتا گەیشتینە ناو بەغدا ، قافڵەکە بەرەو رێگای ابو غرێب دەچوو ، لە پر گەرایەوە بۆ رێگای حلە و لەوێشەوە بەرەو دیوانیە ، کاتژمێر 2 ی شەو گەیشتینە شوێنێکی چۆڵ ، چەند گولۆپێك هەبوون ، ئۆتۆمبیلەکان راوەستان ووتیان دابەزن ، ئێمە نازانین ئەم شوێنە کوێ یە ، ژن و منداڵ هەمووی هیلاکن ، بەتایبەتی مناڵ خەوتبوون ، ئەم قافڵەیە هەر لە شوێنی سواربونمان لە سنوری خانەقین هەتا ئەو شوێنە نەوەستان ، من دابەزیم و هەوڵم دا بزانم ئەو بارهەڵگرەی کەل و پەلەکانی ئێمەی تێدابوو هاتوەتە ئەوێ ، زۆر دوور نەکەوتمەوە ئۆتۆمبیلەکەم دۆزیەوە و ئاگاداری برادەرانی ترم کردو چوین هەندێ جێگامان هێنا بۆ مناڵەکان ، شوێنەکە دەشتێکی لماوی بوو هەواش زۆر ساردبوو .

رۆژی 1975/10/14 بەیانی زوو تەماشامان کرد لە پشت ئەو شوێنەی کە ئیمەی لێبووین سریفەیەکی زۆر لە حەسیر دروست کراون بە واتا خانوو بە حەسیر ، هەندێکی جێگای سوتاندنی پێوە دیار بوو ، چەند کەسێکی بێ خێزان لەوێ بوون ، ئەوانیش هەر خەڵکی کوردستان بوون و پێش ئێمە هاتبوونە ئەوێ ئەوان ووتیان ئێرە پێ دەلێن سریفەکانی (دەغارە) و ئەم جێگایە بۆ ئەو سەربازو پۆلیسە کوردانە دروست کرابوو کە گەرابونەوە هەندێکی ئاگری تێ بەر بوو بوو چەند کەسێکیش سوتابوون ، ئێمە نەماندەزانی چی بکەین تەنها چاوەرێ ی

فـەرمانی پیاوەکـانی رژێممـان دەکـرد ، ئەوەنـدەمان زانـی دوو کـەس هـاتن و هەنـدێ فـۆرم و کاغەزیان پێ بوو ، روویان لە ئێمە کـرد چونکە وارێکـەوتبوو ئێمـە لـە نزیـك دائیرەکـەی ئەوانـەوە دابـەزیبووین ، برادەرانـی تـریش لـە دەورووبـەرمان بـوون ، هاتنـە لامـان و سـەلامیان لێ کـردین ووتیان ئێمە هاتووین ناوتان بنوسین ، دەستی کرد بە ناونوس کردنمـان ، مـن بـە زمـانی عـەرەبی قسەم لەگەڵ دەکردن ، کە لای ئێمە تەواو بوون بە منیان ووت کاکە بەڵکو هاوکاریـەکمان بکـەیت لەگەڵمان بێت بۆ تەرجمە نەوەکو ئەوانی تـر عـەرەبی نـەزانن ، بەراسـتی مـن ئـەم داوایـەم زۆر لا قورس بوو ، دەست بەجێ من ووتم ناتوانم ئەم کارە بکەم و شتێکی ئاسای یە خەلکەکە ئەوەنـدە دەزانن کـەوەلأمتان بدەنـەوە ، دیـار بـو وەلأمەکـەی منیـان پـێ نـاخۆش بـوو، ئـەوان ڕۆشـتن بـە لای کـاری خۆیـان و مـن و چـەند برایـەکی تـر کـە پێکـەوە بـوین دانیشـتبوین و قسـەمان دەکـرد ئەوەندەمان زانی یەکێك لەوانە کە هاتبوون بۆ ناونوس کردنەکە هاتـە لامـان و بـە منـی ووت وەرە لەگەڵم بۆ دائیرە ، منیش لەگـەڵی رۆیشـتم بـەلأم بـە برادەرەکـانم ووت کـە ئاگـاداری منالّـەکانم بـن ، هەرچەندە ماڵی باوکم و سابیری برام لەگەڵم بوون ، هەر کە گەیشـتمە دائیرەکـە یـەکێ بـەمنی ووت کاکـە لـە دیوانیـە بانگـت ئەکـەن ، فـەرموو سـواربە ، سـەیارەیەکی فۆکسـواگۆنی بچـوك لـەوێبوو ، لەگـەڵ شـۆفێرەکەی سـووواربووم و گەیشـتینە دیوانیـە لـە رێگـە لـە هـۆی داواکـردنم پرسـی لـە شۆفیرەکە ووتـی نـازانم ، چوینە بینایـەك کە هـیچ تـابلۆ یـان نوسـینێکی لەسـەر نـەبوو تـابزانم چ شـوێنێکە منیـان بـۆ هێنـاوە ، بۆیـە لـە دڵـی خـۆم ووتم ئەمـەدائرەی ئەمنـە ، چـوینە ژورەوەو سـەرکەوتین بـۆ قـاتی دووهـەم رووی لـە دەرگـای ژورێـك کـرد کـە لـە سـەر دەرگاکـەی نوسـرابوو (مساعد) کە چوینە ژوورەوە 3 ئەفەندی لەوێ بوون یـەکێ لەسـەر مێـزو ئـەوانی تـر دانیشـتبوون ، منیش دەستێ جلی کوردیم لەبەدا بوو ، تۆزی ترێلەکان مابوو بەدەموچاومەوە ، لەبـەر دەمیـان وەسـتام و کـابرای پشـت مێـز ووتـی نـاوت چـی یـە و موالیـد و خێزانـداری یـان نـا لـەم بابەتانـە پرسیاری لێ کردم ، کاتێ جوابی ئەوانەم دایەوە پرسیاری لێ کردم لای تمرد چی بووی ، ئەویشـم وەلأم دایەوە کە پێشمەرگە بووم و تەنانەت عینوانی کارەکەم و شـوێنەکەشمیان پرسـی ، پرسـیان هیچ وەزیفەی حکومەتت هەبوە ، ئەویشم پێ ووتن کە بەرێوەبـەری شـارەوانی بـووم ، خـەریك بـوو پرسـیاری تـر بکـات یـەکێ لەوانـەی دانیشـتبوو ووتـی کاکـە دانیشـە و داوای چـایان بـۆ کـردم و جگەرەیـەکیان دامـێ ، ئینجـا ووتیـان تـۆ گـەنجێك و فەرمانبـەرو نـان خـۆری حکومـەت و شۆرشـی عێراق بویت بۆ شوێن ئەو موخەریبانە کەوتویت ، منیش کە زانیم مەجالی قسە کردن پەیـدا بـوو ، ووتم بەراسـتی مـن ئێسـتا پەشـیمانم لـە گەرانـەوەم بـۆ عێـراق ، نـەم دەزانـی بـەم شـێوەیە ئێـوە پێشوازیمان لێ دەکەن ، من و ماڵ و منالّم و ئەو خەڵکە ی کە پێکەوە گەراوینەتـەوە بە ئارەزووی خۆمـان هاتوینەتـەوە ، ئێمـە نـە دیلـین و نـە لـە ئێـرانیش دەرکـراوین ، بـەڵکو بـۆ خۆمـان بـە لێبوردنەکانی حکومەت گەراوینەتەوە ، کەچی ئەمە هەڵوێستی ئێوەیـە ، کـابرای دانیشـتوو رووی لـەوانی تـر کـرد ووتـی کاکـە راسـت ئـەکات ، بـۆ خۆیـان گەراونەتـەوە و هیـوادارین کـە هـەموو ئـەو خەڵکانـەی تـریش بگەرێنـەوە ، ئینجا زیـاتر هاتمـە قسـە کـردن چونکە پشتێکم پەیـدا کـرد ، پێم ووتن کە ئەوانە هەموویان وەکو منن و هەمووی بە ئارەزووی خۆیان هاتوەنەتـەوە شـتێکی تریشـم

ووت کە وەلاّم بو بۆ ئەو پرسیارەی تریان کە چۆن دوای مخرب کەوتووم ووتم ئێمە ئەو تەمەرودەی کە ئێوە باسی لێوە دەکەن ، بە شۆرشمان زانیوە و ئێوەش اعترافتان پێ کردوە و بەياننامەی 11ی ئازارتان لەگەڵی ئیمزا کردوە و نەگەیشتونەتە ئاکام و ئێستا ئێمەش بە پێ ی لێبوردنی گشتی گەراوینەتەوە و خۆمان بە گوناهبار نازانین و نەدەبوو بەم شێوەیە رەفتارمان لەگەڵ بکەن ، هێشتا ئێمە جێگامان دیار نی یە و ئاوو چایەکی ئێوەمان نەخواردوە راپێچی لێکۆلینەوەتان کردووین ، کە ئەم قسانەم کرد بەراستی ئەو یەکەیان زوو زوو سەری رادەوەشاندوو زۆری لاپەسەند بوو ووتی راست ئەکەی کاکە ، دەستی کردبە پاساو هێنانەوە و ووتی ئێوە عێراقین و ئێستا و لەمەو دوا لەگەڵ برا عەرەبەکانتاندا دەژین و باشتان کردوە ئەم رێگەیەتان هەڵبژاردوە ، ئێوەش دابەش دەبن بەسەر قەزاو ناحیەکان و بۆخۆتان ئیسراحەت دەکەن ، بانگی کابرایان کرد کە منی هێنابوو پێیان ووت کاکە بیگەیەنەرەوە بۆ شوێنی خۆی هەر کە گەیشتمەوە لای منداڵ و برادەران زۆر دڵخۆشبوون و ووتیان بەراستی نارەحەت بوین ، منیش پێم ووتن بەناوی هەمووتانەوە قسەم کردوە و هەموویم بۆ گێرانەوە ووتم ترستان نەبێ هەرکامێکتان بانگ کرا لەو قسانە بکەن پاش من چەند کەسێکی تریان بردبوو بەهەمان شێوە گەرانەوە و هەمان قسەیان لەگەڵ کرابوو ، پاش دوو رۆژ مانەوە لەو شوێنە ، رۆژێکیان سەیارەی لۆری زۆریان هێناو ووتیان ئامادەبن بۆ گواستنەوە ، ئێمە هەوڵمان دەدا کە چەند برادەرێکی ناسراو بەیەك لەگەڵ یەك بین ، جگە لەماڵی باوکم و سابیری برام ماڵەکان کاك حمەرشید حمەخورشید و خوالێخۆشبوو کاك عزیز حمە خورشید و کاك نوری حاجی باقی و کاك وەستا احمد و کاك ناسری حاجی حمە تەشی و کاك رەسوڵ بەڵخەیی و چوار خێزانی تری عەشیرەتی هەرکی نێردراین بۆ کۆمەڵگەیەکی جوتیاری کە سەر بە مەرکەزی قەزای حەمزە بوو لە پارێزگای دیوانیە و کۆمەڵگەکە ناوی (یەکی حوزەیران) بوو ، لەناو چەند خانویەکی قورو سەری گیراو بە حەسیر دانراین ، کۆمەڵگاکە خەڵکی تری تیدا بوو نزیکەی 50 ماڵێك بوون .

لەو رۆژەوە هەتا مانگی 3 ساڵی 1979 کە گەراینەوە بۆ کوردستان دەتوانم بەسەرهات و شێوەکانی ژیان لەوی بەم چەند خاڵەی لای خوارەوە باس بکەم .

1) لەسەرەتای جێگیر بونمان لەو کۆمەڵگایە ، چاودێریەکی توندمان لەسەر بوو ، ئێمەش هەوڵمان دەدا بزانین شوێنەکە کوێ یەو چۆن پەیوەندی بە کەس و کارمانەوە بکەین لە کوردستان ، بۆئەوەی ئاگادار بن کە ئێمە گەراوینەتەوەو لەو شوێنەین ، دوای دوو رۆژ سەردانێکی شاری حەمزەمان کرد ، بەهیوای ئەوەی بەڵکو یەکێکمان بەرچاو بکەوێت و هەندێ کەل و پەل و خواردن بکرین ، لەناو شار چاومان بە چەند کەسێك کەوت کە هاتبوون بە شوێن کەس و کاریاندا و هەواڵیان نەدەزانی ، ئێمە هەواڵی خۆمانمان پێ دان لەگەڵ ئەوانەی کە لەگەلمان بوون لە دەغارە ، ئەوان ووتیان دائرەی ئەمن زۆر توندن و رێگا نادەن بێینە لاتان ، باش بوو ئێمەش هەواڵی خۆمان بۆ کەس و کارمان نارد ئیتر ووردە ووردە چاومان دەکرایەوە ، ئاوی خواردنەوەی کۆمەڵگاکە جۆگەلەیەك بوو کە هەموو شتیکی لەسەر دەکرا و بۆ خواردنەوەش بەکار دەهێنرا ، رۆژێکیان من سەردانی شارەوانی حەمزەم کرد و خۆمم پێ

ناسـاندن و داوام لێ کـردن کـه تانکـەرێ ئـاوی خواردنــەوەمان بـۆ رەوانــه بکـەن و چـەند رۆژ جارێکیش بۆمان دووباره بکەنەوه ، چەند فەرمانبـەرێکی رێك و پێکی لێ بوو که دڵیان به ئێمه دەسووتا ، تەنکەرێکیان بـۆ ئامادە کـردم و لەگـەڵ خـۆم بـردم و چـەند جـارێکی تـریش بۆیـان ناردینەوه ، رۆژێك قائمقامی حەمزه سەردانی کـردین و ووتـی هەرکەسێ فەرمانبـەر بـوه دەتوانێ بێت و بگەرێتەوه بۆ کاری خۆی و ئەوانی تـریش یـان دابمـەزرێن یـان دەتـوانن بـۆ خۆیـان کاسـبی بکەن ، من پێم ووت که بەرێوەبەری شارەوانی بووم و مستمسەکاتم پێ یه پێی خۆش بـوو ووتـی بەیانی وەره لامان با موعامەلاتی گەرانەوەت بۆ بکەم ، هەروەها هەریەکه لەو برایانەی لـەوێ بـوو باسی حاڵی خۆیان کرد ، رۆژێکیان له لایەن بەرپرسی جوتیارانی قەزای حـەمزه کـه ماڵەکـەی لـەو کۆمەڵگایه بوو بۆخۆشی ئەندامێکی بەرزی حزبی بەعسی بوو داوای لێ کردین کـه شـەو سـەردانی بکەین له دیوەخانی خۆی ، ئێمەش هەموو برادەران کۆبوینـەوەو سـەردانمان کـرد و زۆر رێـزی لێ گـرتین ، کابرایـەکی عشـائیری بـوو ، حـەزی دەکرد هاوکاریمـان بکـات وەکـو ووتـی بۆخـۆی هـاتوه داوای ئەوەنده خێزانی کـردوه بـۆ کۆمەڵگاکـەیان و ئامـادەیی خۆشـی نیشـان دا کـه هـەر کارێك هـەبێت جـێ بـەجێ ی بکـات بۆمـان ، پـاش خواردنـەوەی قـاوه ووتـی مـن پـەیامێکی حـزبیم هەیـه بۆتـان کـه پێتـانی رادەگـەێنم ، ئـەویش ئەوەیـه کـه ئێـوه ئـیتر بـیر لـەوه نەکەنـەوه کـه جـارێکی تـر بگەرێنەوه بۆ باکوری عێراق و لەمەودوا کاری نفوس و جنسیه و تەجنیدتان هەمووی دێتـه ئێـره و دەبێ بۆ ئەم کارانه مراجەعەتی دائیرەکانی ئێره بکەن و هەوڵ بدەن بۆ گەنجەکانتان لـه کـور ، کچه عەرەبی بۆ بهێنن و ئێمەش داوای کچتان لێ دەکەین بۆ کورەکانمان ، لەسەر ئەم بابەتـه زۆری ووت که بەراستی ئێمەی زۆر دڵگران کرد کـه تـەواو بـوو ، مـن رووم تـێ کـردوو ووتم (ابـو علـی) خـۆی نـاوی کـریم بـوو ، پرسـیارێکم لێـت هەیـه ، ئایـا تـۆ وەکـو ئەنـدامێکی حزبـی بـاوەرت بـه گۆرانکـاری هەیــه لــەم عێراقــەدا ؟ ووتــی بــەڵێ ، منــیش ئــەو بــاوەرەم هەیــەو لــه پرۆگرامــی حزبەکەشمدا هەیه ، ووتم دەباشه مادام وایه نەدەبوو ئەم پەیامـه رابگـەێنیت ، چـونکه ئـەم بـاروو دۆخەی ئێمه باروو دۆخێکی سیاسی و کاتی یه و قابیلی گۆرانـه ، ئێمـه بـه نـەژاد کـوردین ، هـیچ کاتێ نابینه عەرەب و ئێوەش عەرەبن نابنه کـورد ، ئەوانـەی تـر وەکـو هێنـانی نفـوس و جنسـیەو تەجنید ئێمه هیچ وەلامێکمان نی یه بۆی ، ئەوه بریـاری خۆتانـه و دەسـەلاتمان نـی یـه ، بـەلام بـۆ کـاری ژن دان و ژن هێنــان بـه ئـارەزووی خۆمانــه و رێگــا نـادەین بـەزۆر پێمـان بکرێـت ، بـەلام شتێکی تر دەلێم ووتم (**کاکەابو علی وەلله رۆژێك دیێت هەرخۆت دێت و بـەم شـێوەیه کۆمـان دەکەیتەوەو پێمان دەڵێیت کاکه ئێوه دەگەرێنـەوه بـۆ شـوێنی خۆتـان**) ، دەسـتی بـه پێکـەنین کردو ووتی من تەنها پەیامەکەم بۆتان راگەیاند . پاش زیاتر له دوو ساڵ ، ساڵی 1978 بوو من له شارەوانی حمزه محاسب بووم ، رۆژێك ابو علی هاتـه لام و ووتی بەراستی ئێوه سیاسین و ئێمـه هیچـی لێ نـازانین ووتم فـەرموو دانیشـه ، چـی یـه چـی بـوه ، وەکـو لەسـەرەوه باسـم کـرد پیـاوێکی زۆر بـاش بـوو هەمیشـه سـەردانی دەکـردین ووتــی فــەرمان هــاتوه بـه گەرانــەوەی هەندێکتان بۆ شوێنی خۆتان ، بەلام تۆ ناگرێیتەوه ، ووتم باشه ئەم اعترافه دەکەن و دەبێ وابێ ، شوکر بۆ خودا نه ژنمان دانـێ و نـه ژنمـان لێ هێنـان ، هەرچـەنده وابزانم 2 خێـزان ئـەم کارەیـان

کردبوو لەو دەوروبەرەی ئێمە ، بەراستی برادەرانیش بەتایبەتی خوالێخۆشبوو کاک عزیز حمە خورشید و کاک حمە رشیدی برای و کاک نوری حاجی باقی زۆر نارەحەت بوون ، ووتیان ئەمە ناحەقی یە هەر لەوێ بوین نفوس و جنسیە و تەجنید هاتە ئەوێ و کاک اکرم حمە رشید ناسراو بە اکرم دێکۆنی ، ئەو کاتە تازە موالیدی هاتبوەوە بۆ سەربازی ، بوە سەرباز، وابزانم ئیجازەیەك یان دووئیجازە هاتەوە بۆ ماڵەوە ئیتر لەوە بە دواوە دیار نەماو زانیمان پەیوەندی کردوە بە شۆرشەوە ، ئەو هەڵوێستەی رژێم بەرامبەر بە خەڵکی کورد هەتا لەو دوورە وولاتەشەوە وای کردبوو کە خەڵکی دەگەرا بۆ رێگا چارەیەك کە خۆی رزگار بکات ، بیستمان کە کاک سلاح چاو شین ئەو کاتە فەرمانبەرێك بوو لە دیوانیە ئەویش گەراوەتەوە ناو شۆرش ، هەروەها خوالێخۆشبوو کاک علی عسکری بەرێوەبەری شارەوانی بوو لە شەترە لای ناسریە ئەویش گەرابوەوە ناو شۆرش ، دەنگ و باسی دەست پێ کردنەوەی شۆرش لە ساڵی 1976 لەوێ بلاّ و بوەوە ، بەرێوەبەری شارەوانی حەمزە بە فەرمانی حزب نێردرابوو بۆ جیشی شەعبی و ناردبویان بۆلای ناڵپارێز ، جارێکیان هاتەوە بە ئیجازە بانگی کردم و ووتی کاکە لای ئێوە (تەق و تۆق) هەیە شەوانە دێنە سەرمان ، ووتم بەڵێ بیستومانە ، ئەوە سیاسەتی خۆتانە وا دەکات ، وەکو لەسەرەوە باسم کرد لە ساڵی 1978 بووروژێکیان داوای گشت کوردەکانیان کردبوو لە هۆلێك کۆیان کردنەوە تەنها ئەوانەی کە کاتی خۆی ناویان نوسیبوو کە ئەوان هیچ نەبوون قسەیان بۆ کردبوون گوایە سەرۆك کۆمارو سەرۆکایەتی بەعس لێبوردنی دەرکردوە کە ئەوان بگەرێنەوە بۆ جێگای خۆیان لە هەر کوێ بوون لە باکوری عێراق ، گەراندنیانەوەو ئەوەی شمولی نەکردن ئەوانە بوون کە گوایە پێشمەرگەو لێپرسراوی شۆرش بوون ، لە لایەکی ترەوە ئاگاداری ئێمەشیان کرد ئەوانەی کە فەرمانبەرن دەتوانن لە رێگە دائیرەکانیانەوە بگوازرێنەوە ، من بەش بەحاڵی خۆم 3 جار داوای گواستنەوەم کرد یەکێ بۆ هەڵەبجە و یەکێکی تر بۆ سلێمانی هەردوو داواکاریەکەم دەگەیشتنە ئەمنی هەڵەبجە و سلێمانی قبولّ نە ئەکران و رەت یان دەکردەوە کە پێیان پەسەند نی یە بگەرێتەوە دواجار داواکاریم کرد بۆ شارەوانی چمچەماڵ ماڵی مامم لەوێ بوون ووتم بەڵکو بۆ ئەوێ رازی بن باش بوو رەزامەندی وەرگیراو لە 1979/3/7 گەرامەوە بۆ چەمچەماڵ .

2) پاش ماوەیەك کە لە کۆمەڵگاکە ماینەوە من موعامەلاتی گێرانەوەم بۆ فەرمانبەری کرد بە عنوانی نوسەر لە بەرێوەبەرایەتی شارەوانی حەمزە لە 1976/2/2 دەست بەکار بووم ، لەبەر ئەوەی شارەزایم لە کاروباری شارەوانیەکان باش پەیدا کردبوو زۆر شتم دەزانی هەر لەوێ کەوتمە کار کردن و زۆر لە فەرمانبەرەکانی خۆیان هەتا بە محاسبیشەوە شارەزا تربووم ، لە مانگی 1976/3 ەوە ئیشو کاری محاسبیم دەکرد لە میزانیەی ساڵی 1977 دا لە میلاکدا ناونیشانم گۆرا بە معاون مدقق ، شارەوانی کارگەیەکی خشتی سووری هەبوو زۆر بێ سەروو بەربوو بەرووبومی کەم بووو ، ماوەیەکی زۆر بوومە بەرێوەبەری ئەو کارگەیەش لەگەڵ ئیشی خۆم کارگەکەم زیندو کردەوەو پێشم خست و کارگەی تازەم لە پێشانگای نێو دەولەتی بەغدا لە شەریکەیەکی ئیتاڵی کری و هەر خۆمیان کردە سەرۆکی لیژنەی کرین ، لای فەرمانبەران و

خەڵکی تریش زۆر ڕێزم لێ دەگیرا ڕۆژانە هەر خەڵکی کورد بوو عەرەبێکی دەهێنا داوای خشتیان دەکرد منیش بە فەرمانی شارەوانیەکانی پارێزگا ڕۆژانە دەمتوانی بڕی(5000) پێنج هەزارخشت بە دەسەڵاتی خۆم بفرۆشم ، بۆیە لەوە ئەو داواکاریانەم پێ جێ بەجێ دەکرد ، 8 کەس لە برا بارزانی یەکانی ئۆردوگاکانی قوشتەپەو بەحرکە کە ڕاگوێز کرابوونە سنوری پارێزگای دیوانیە لە شارەوانی حەمزە بە کرێکار دامەزراندبوون ، بەراستی ناوەکانیانم لە بیر نەماوە من زۆر بەزەیم پێواندا دەهاتەوە چونکە لەو کاتەدا لە هەموو کەس زیاتر غەدریان لێ کرابوو ، ڕۆژێك بانگم کردن بۆ ژوورەکەی خۆم لە شارەوانی پێم ووتن من کوردم ، ئیوە ڕۆژانە لە ماڵی خۆتان کە لە نزیکی دیوانیەن ، دینە سەر ئیش و دەگەڕینەوە ، هەر کارێکتان هەیە بە چاودێرەکانی شارەوانی مەڵێن وەرن بۆ لای خۆم ، ووتم یەکێکتان بکەنە برا گەورەی خۆتان ، ئەو دەکەمە چاودێرتان و بۆ خۆتان کاری خۆتان بکەن ، زۆر خۆشحاڵ بوون ، زۆر هاوکاریم دەکردن جاری وا هەبوو بە چەندین ڕۆژ موڵەتم دەدانێ هەتا لەوێ بووم بەو شێوەیە بوون .

3) برادەرانی تریش هەریەکەیان بە کارێکەوە سەرقاڵ بوون بۆ نموونە کاك حەمەرشیدحەمە خورشید دوکانێکی دەلاکی دانابوو خوالێخۆشبوو کاك عزیزی برای سەیارەیەکی قەمەرەی تەکسی کری بوو کاری پێ دەکرد ، بەڵام بەداخەوە ئەم کارەی کاکە عزیز زۆری نەخایاند تووشی کارەسات هات و شەهید بوو ، کاك نوری حاجی باقیش چوە سەر چایخانەیەك کە خوالێخۆشبوو کاك حەمە شەمێرانی بە ئیجاری گرتبوو ، هەندێکیش دامەزران لەوانە سابیری برام دەورەی شۆفیری تەواو کردو لە شارەوانی بە شۆفێر دامەزرا ، پاشان بوە فەرمانبەر لە کشتوکاڵی دیوانیە و باوکم دوکانێکی دانا ، ڕۆژێکیان کابرایەکی عەرەب دیار بوو پیاوێکی بە شەخسیەت بوو ، هاتە لام لە شارەوانی و منیش زۆر ڕێزم لێ گرت و خۆی ناساند کەناوی (محمد الشعلان) ە و لە گوندێکی زۆر نزیك لە شار دەژی و خەڵکی ئێرەیە ، ووتی بۆیە هاتووم بۆ لات کە پێم بڵێ ی ئایا هیچ کەسێکی خەڵکی هەڵەبجە لە گەڵتاندایە لێرە ، هەر ئەمەی ووت بەراستی من یەکسەرساڵی 1962 م بە بیر هاتەوە کە ئەوکات یەکێکی وەکو ئەو لەگەڵ (عبدالخالق سامرائی) بە دوور خراوەیی لە هەڵەبجە بوون ، لەو بینایەی کە پێ ی دەوترا بینای ئیستراحەت لە سەرووی باخچەی گشتی هەڵەبجەوە بوون ، ڕۆژێکیان فرۆکەکانی ڕژێم بوردومانی سەر شاخەکانی دەوروبەری عەنەب و جەلیلەیان دەکرد منیش بەرەو ماڵەوە دەگەڕامەوە ، ماڵمان لە پشت مەرکەزی سەراو قائمقامیەتەوە بوو ، هەر ئەو دوو کەسایەتیانەش هاتبوونە دەرەوە و لەسەر لێواری باخچەکە ڕاوەستابوون سەیری فرۆکەکانیان دەکرد و منیش لێ یان نزیك بوومەوە دیار بوو قسەیان بە ڕژێم دەوت ، هەر کە ناوی هەڵەبجەی برد هەر زوو زانیم ئەو کەسە ئەو بوە ، لێم پرسی جەنابت بووی لەگەڵ عبدالخالق سامرائی لە هەڵەبجە دوور خرابوونەوە ، ووتی بەڵی تۆ چۆن ئەزانی ووتم من خەڵکی هەڵەبجەم ، ئێوەم لەوێ دیوە و ناونیشانەکەم بۆ گێڕایەوە ، هەڵسایە سەرپێ و جارێکی تر تەوقەی لەگەڵ کردم و ووتی خۆشحاڵبووم کە یەکەمین کەس لە براکانی کوردی هەڵەبجەم چاو پێ کەوت و ووتی کاکە بێ منەت بە حەزم لێ یە ئەو پیاوەتیەی خەڵکی هەڵەبجەلەگەڵ مندا کردوویانە ئیستا بیدەمەوە بە

زیـادەوە حـەز ئەکـەم ئەوانـەی خـەڵکی هەڵەبجـەن پـێم بناسـێنیت . کـاك عمـر خـەزان خـۆی و کورەکانی ئەوانیش دوای دابەش بوونەکە کەوتبونـە ناحیـەی شـنافیە ، شوێنێکی زۆر نـاخۆش بوو هەولێکی زۆریان دابوو بێنە ناو قەزاکە خۆی و کورەکانی کاری دارتاشی باشیان دەزانی و بە منیان ووت بەڵکو یەکیَ بدۆزینەوە یان لەگەڵی ئیش بکەن یان دوکانێك پەیدا بکەن ، منیش ئەوەم بە فرسەت زانی کە لە رێگای شیخ محمد شعلانەوە ئەو کارە بکەم ، پاش ئەوەی کاك عمرو خوالێخۆشبوو کاکە حەمە شەمێرانی و ئەوانی تر کە لەویَ بوون پـیَ یانم ناساند ، رۆژێك پێم ووت شێخ ئێمە کاك عمر مان هەیە پێویستی بەوە هەیە هاوکاری بکەین ، هەتا دەکەوێتە کارو حەز ئەکەم لە گوندەکەی خۆتان جێگای بکەیتەوە و بفەرمووی یەکیَ لەو دارتاشانە بەڵکو کاریان لەگەڵدا بکات ، زۆری پـیَ باش بوو ووتـی مـن دەیانبەمـە لای خـۆم ، زەویشمان هەیـە بابۆخۆیان بیکەنـەوە بـە خـانوو ، تـۆش پارچـە خشـت لـە مەعمـەل و منـیش لای خـۆم هاوکاریـان دەکـەم ، بـەڵیَ بـەم جـۆرە کـاك عمـر بـوە خـاوەن خـانووی خـۆی ودوکانێکیشـی دانـابۆ خـۆی و منداڵەکانی ، الحمدالله وەزعیان باش بوو .

4) خوالێخۆشبوو کاك شێخ سەعید موفتی کە پێشتر لێپرسراوی ناوچەی هەڵەبجە بوو ئەویش لەگەڵ کاك ئەسوەدی فەقیَ ئیسماعیل و چەند کادیری تری پارتی لـە گشـت سنورەکان راگوێزی ئەو ناوەیان کردبوون ، کاك شێخ سەعید و چەند برادەرێکی تر بەیناو بـەین سـەردانیان دەکـردین و ئێمـەش سـەردانمان دەکـردن ، رۆژێـك کـاك شـێخ هـات و زۆر نـارەزایی خۆیـان لەفەرمانگـەی کشتوکاڵی قەزای(رمیسە) دەربری و ووتی ئێمەیان بە زۆر کردوە بە کریکاری غابات و من و کاك ئەسوەد لە دائیرە دایان ناوین ، لێپرسراوەکە داوامان لیَ دەکات کە کاك ئەسوەد کاری فەراشی بکات و منیش کاری ئاودانی باغەکە بکەم ، وامان لیَ هاتوە هەڵبێین وەیان داوای گواستنەوە بکەین ، منیش ووتم کاك شێخ بزانە لێپرسراوەکەتان خەڵکی کویَ یە ، رەنگە بەعسیەکی خراپ بیَ ، ئەو رۆژە جمعە بوو ، زۆر سەیر بوو رۆژی شەمە کاك شیخ چوبو بۆ دەوام لێپرسراوی دائرەکەی بانگی کردبوو پیَ ی ووتبوو کاکە تۆ ئەو کاکەیە دەناسی کەلە حمزەیەو مدیری معمل تابوقە ، ئەویش پێشەکی بەتەواوی نەیوتبوو بەلیَ دەیناسم تا بزانێت بۆچی هەواڵم دەپرسیَ و داوای کردبوو کە بێت بۆ لای من و بەڵکو رەزامەند بم لەسەر پێدانی 4 هەزار خشت بۆی ، گوایە خانوو دروست ئەکات لە حمزە ، ووتوبوی من خەڵکی (گوام) م ، رۆژی شەمە کاك شێخ هاتەوە لام و قسەی بۆ کردم ووتم باشە لەبەر خاتری جەنابت و کاك ئەسوەد بەیانی بابێت ، بەبیَ سەرە با پارە تەسلیم بکات و لەماوەی 2 هەفتەدا 4 هەزار خشت ، کە 6 مانگی دەویست هەتا وەریبگرتایە ببیات ، کاك شێخ رۆیشت و بۆ بەیانی کابرا هات ، رەشیکی ناشیرین و قاتێکی وەکو رەفیق حزبی لەبەر کردبوو ، کە هاتە لام و خۆی ناساند منیش رێزم لیَ گرت و داوای چام بۆ کرد و پێم ووت تۆ ئەو دوو کەسایەتیەی کە لاتە بە چی یان دەزانی ؟ بامن راستیت پـیَ بلێم ، ئەوانە کەسایەتی سیاسی بوون و هەریەکەیان کەسایەتێکی دیاری ناو کۆمەڵیان هەیە ، ئێوە لێرە چۆن شێخ و کەسایەتی خۆتان رێز لیَ دەگرن ، ئەوانەش لای ئێمە وان ، حەیفە تۆ بەو شێوەیە هەڵسووکەوتیان لەگەڵ دەکەی ، یەکێکیان بە فەراش و یەکێکی تریان بە باغەوان دات

ناون ، کابرا زۆر لە خۆی بوەوە ووتی کاکە وەعد بێ خۆم ئەزانم لەمەو دوا هەڵوێستم چۆن ئەبێ بەرامبەریان ، منیش بانگی خەزنەدارم کرد و نامەیەکم دایێ کە پارەی 4 هەزار خشتی لێ وەربگرن و وەسڵی بۆ بکەن ، هەر زوو کارەکە ئەنجام دراو پێم ووت ئەم هەفتەیە 2 هەزارخشت وەرگرە و هەفتەی داهاتووش 2 هەزارەکەی تر ، کابرای عەرەب لە خۆشیاندا نەیدەزانی چی بکات ، دوای ئەوەی هەستایەوە ئەملاو ئەولای ماچ کردم و رۆیی ، بۆ بەیانی ناوبراو گەرابوەوە دائرەکەی و هەردووکیانی بانگ کردبوو پیێ ی ووتوبون بەراستی ئێوە لەمەو دوا بۆخۆتان لای من ئازادن و هەرکاتێ مۆڵەتتان ویست ئاگادارم بکەن و لەمەو دواش لە دائرە بن و بۆخۆتان هیچ کارێك مەکەن .

5) خوالێخۆشبوو کاك سعید یەعقوبی کاتی خۆی قائمقامی هەڵەبجە بوو بەراستی کەسایەتیەکی زۆر رێك و پێك و قسە خۆش و راست گۆ بوو ، بەهۆی ئەو کارەی لە هەڵەبجە بوینە دۆست و برادەرێکی باشی یەکتری ، وەکو لەسەرەوە باسم کرد لەسەر سنوری خەسرەوی پێکەوە گەراینەوە تەنانەت تا سریفەکانی دەغارە یش بەیەکەوە بوین لە دابەش کردنەکەمان ئەو بەر ناحیەی شنافیەی سەر بە قەزای حەمزە کەوت بوو ، بردبوویان بۆ شوێنێکی زۆر خراپ ، جارێکیان هاتە لام لە حەمزەو دوای هەواڵپرسینی یەکتر ووتی شوێنەکەم زۆر خراپە لەکاتی پرکردنەوەی فۆرمەکان و نانوس کردنمان لە ئەمن نەیووتبوو کە قائمقام بووم ، بەرێوەبەری ناحیەکەیان جاروبار دەبووە جێگری قائمقام لە حمزە ، هەروەها دەبوە بەرێوەبەری شارەوانیش بە وەکالەت ، چونکە بەرێوەبەرەکەمان زۆر کەم لەوێ دەبوو ، ناوبراو ناوی سید محمد بوو خەڵکی نەجەف بوو لەسەیدەکانیش بوو پیاوێکی باش بوو ، زیاتر بە هۆی کاك سیروان فوزی کە ملاحییز تحریری قائمقامیەت بوو ، ئەویش یەکێك بوو لەو راگوێزراوانە ی کورد کاتی خۆی لە ناحیەی هێرۆی سەر بە قەزای قلاّدزە بەرێوەبەری ناحیە بو ، زۆر پیاوێکی باش بوو ، لەگەڵ ئێمە تێکەڵ بووبوو بەبێ ئێمەی نەدەکرا و هەمیشە بەیەکەوە بوین ، ئەویش کاك سعیدی رەحمەتی باش دەناسی هەردووکمان بریارماندا کە ئەگەر جارێکی تر کاك سید محمد بوە وەکیلی قائمقام پێکەوە کاری کاك سعید تەواو بکەین ، پاش ماوەیەك سید محمد بوە وەکیلی قائمقام و کاك سیروان ووتی هاتوە ، من رۆژانە ئەوراقی شارەوانیم بۆ دەبرد بۆ ئیمزا کردن کە چومە لای بە کاك سیروانیشم ووت کە بێت ، پێکەوە پێمان ووت کە کارێکمان هەیە و دەمانەوێت بۆمان جێ بەجێ بکەیت و کارەکەش پەیوەندی بە گواستنەوەی کاك سعید یەعقوبی یەوە هەیە بۆ ناو مەرکەزی پاریزگا بۆ دیوانیە ، ئێمە لە سید محمد نەدەترساین چونکە رەفیق حزبی نەبوو ، لای ئێمە زەمی حکومەت و بەعسی دەکرد ، بەراستی زۆر پیاوانە کارەکەی بۆ ئێمە کردو لەسەر بەلێنی خۆی کەگەرابوەوە ناحیە ، بۆ خۆی چوبوە لای کاك سعید و گلەیی لێ کردبوو کە بۆچی بۆخۆی باسی نەکردوە ، بۆ چەند رۆژێك هەتا معامەلاتی گواستنەوەی بۆ دیوانیە بۆ کردبۆ هێنابویە ناحیە بۆلای خۆی و کارەکەی بۆ تەواو کردبوو ، کاك سەعید خۆی گواستەوە بۆ دیوانیەو پەیوەندی کرد بە سەندیکای پارێزەرانەوەو بوە پارێزەر و سید محمدیش دەرکەوت کە لەگەڵ بەعس نەبوو بۆیە بیستمان کە گیراوەو لە سێدارەش دراوە .

6) کاک رەئیس یوسف میران ئەویش راگوێز کرابوو بۆ قەزای حمزە بە خۆی و ماڵ و منداڵیەوە ، بەسیارەیەکی بچوک هەندێ کەل و پەل یان لەسەری دانا بوو ، بەیانیەك لەماڵەوە بۆ شارەوانی دەچووم ، ئەو سەیارەیەم لەبەردەمی ئەو ئوتێلە چاو پیکەوت کە کاك سیروان فەوزی و کاك حسن عوسمانی تیدا بوون ، هەر کە گەیشتمە شارەوانی کاك سیروان هاتە لام و ووتی کاك علی دوێنێ ئێوارە کاك رئیس یوسف بە خۆی و منالەکانیەوە هێناویانەتە ئێرە و لە ئوتێلەکەی ئێمە دایان ناون ئوتێلەکەش خاوێن نییە ، ناچار کاك حسن جێگای خۆی بۆ چوڵ کردون ، بەڵکو ئەمرۆ کارێك بکەین جێگایەکیان بۆ پەیدا بکەین ، کاك حسن عوسمانیش یەکێك بو لە دورخراوەکان ، ماڵی باوکی لە بەغدا بوو ، ماموستای ناوەندی بوو کەسێکی زۆر رێکوپێك بوو ، حەزی لە هاوکاری کوردەکان بو ، لەگەڵ ئیمە تێکەلأوی پەیدا کردبوو ، هەتا پاش گەرانەوەشمان بۆ کوردستان ، هاتوچۆنی یەکترمان ئەکرد ، برایەکی بوە پیشمەرگەی سوشیالیست و وابزانم لەلایەن هێزەکانی رژێمەوە گیرابوو ، لە سێدارە درا ، بۆخۆشی پاشان بویە پیشمەرگە ، لە سالأنی 992 و 993 لە رانیە لە بارەگای حزبی سۆشیالیست بو ، زۆر جار یەکترمان دەدی ، پاش قسەکە من چوم ئاگاداری کاك حمە شەمێرانی و هەندێ برادری ترم کرد ، چوم بۆ ئوتێلەکە بۆلای کاك یوسف و بەراستی زۆر نارەحەت بوو ، ووتی منیان بەزۆر هێناوە بۆ ئێرە و ئەمرێکی ئیداریان پێ داوم کە لە زراعەی ئێرە دەوام بکەم ، ئەمرۆش دەبێ بچم بۆ دائیرەی ئەمنی ئێرە ، نازانم بۆ چی یان داوا کردووم ئەمەش وەزعی ئێمەیەو ئوتێلەکەش زۆر پیسە و سوپاسی کاك سیروان و کاك حەسەنی کرد کە هاوکاریان کردوە ، منیش زۆر دلم دایەوە و پێم ووت کە هەموومان لەو وەزعە خراپترمان بەسەر هاتوە و گوێ مەدەرێ و هەوڵ دەدەین شوێنێك پەیدا بکەین بۆتان و من بۆ خۆم دێم لەگەڵت بۆ دائرەی ئەمن ، بەهۆی وەزیفەکەوە کە هەموو کەس کاری بە شارەوانی هەبوو هەندێ لە ئەمنەکان ناسراو بوبوون ، پێم ووت هەموومان ئەو فۆرمانەمان پر کردۆتەوە هیچ نی یە تەنها زانیاری گشتی یە ، پێکەوە چوین و فۆرمەکەی پر کردەوە و گەراینەوە شارەوانی ، کورێکی فەرمانبەرمان هەبوو کوری شێخێکی عەرەب بوو باوکی جاروبار دەهاتە لامان زۆر پیاوی باش بوو ، کورەکەم بانگ کردوو ووتم دەزانی باوکت لە کوێ یە ؟ ووتی بەلێ لە ماڵەوەیە ، لەگەڵ ئۆتۆمبیلێکی شارەوانیدا ناردم بە شوێنیاو هێنایان بۆ شارەوانی و کاکە حەمە شەمێرانیش هات بۆ لامان کە (ابو کازم) هات کاك یوسف مان پێ ناساند ، لەویش نەدەترساین چونکە ئەویش پیاوی رژێم و بەعسی نەبوو ، داوامان کرد لیی کە جێگایەکمان بۆ پەیدا بکات بۆ کاك یوسف ، زۆر مەردانە ووتی جارێ من بۆ خۆم دیوەخانەکەم دەدەم پێ یان هەتا شوێنێك دەست ئەخەین ، هەموومانی برد بۆ ماڵی خۆیان کە خانوەکەیان لە قەراغ شار بوو لە نزیك باغێك و چوین تەماشای دیوەخانەکەمان کرد کە پێ ی دەوت (موزیف) شوێنێکی باش بوو هەموومان سوپاسمان کرد بەراستی کاك یوسف زۆر خۆشحاڵ بوو بە ناسینی ئەو پیاوەو ماڵەوەی چونە لایان و بونە ناسراوو هاوکاری یەکتری و ماوەیەکی زۆری نەخایاند کاك یوسف یان گواستەوە بۆ دیوانیە و کردیانە بەرێوەبەری کارگەی چنین وخوری دیوانیە .

7) هەورامانی کورم تەمەنی 6 ساڵان بوو کە چوینە شاری حەمزە گوێچکەی ئازاری هەبوو ، بردم بۆ لای دکتۆر لە نەخۆشخانەکەی حەمزە پاش پشکنینی ، دەرزی یەکی بۆ نوسی ووتی لای ئەو برین پێچە دەرزی یەکەی بۆ بکەن ، کە بردمە لای کابرای برین پێچ یەکێکی رەش تاڵەی ناشیرین بوو هێشتا دەرزیەکەم نەدابویە دەستی ، رووی تیٚ کردم و ووتی کاکە ئەگەر ئێوە لە جێگای ئێمەدا بونایە چیتان ئەکرد ، قسەکەی وا دەگەیاند کە ئەوان رەحممان پیٚ دەکەن ، منیش دەستم گێرایەوەو دەرزیەکەم خستە گیرفانم و دەستی هەورامانم گرت و وەڵامم دایەوە ووتم ئێمە نەمانزانیوە لیٚ بوردنی میری رەزامەندی تۆشی دەویٚ ، مادام وایە من دڵنیا نیم لە پاکی تۆ کە ئەو دەرزیە بۆ ئەو کورە بکەیت ، پاشان هاتمە دەرەوە ، کابرا زۆر هاواری کرد کە بگەرێمەوە ، بەڵام من نەگەرامەوە پاش ماوەیەك هەر ئەو کابرایە ئیشی کەوتە شارەوانی ، منیش محاسبی شارەوانی بووم و جێگاکەم پاش بەرێوەبەر بوو ، زۆر رێزم لیٚ دەگیرا و ژورێکی باشم هەبوو کاتێکم زانی فراشەکە ووتی کابرایەك لە نەخۆشخانەوە هاتوە بۆ لات فەرمووم لیٚ کرد تەماشا ئەکەم ئەوە ، ئەویش منی ناسیەوە زۆر ماتەمینی گرتی و دەست بەجیٚ پاش سلاٚو کردن ووتی کاکە من داوای لیٚ بوردن دەکەم من مەبەستم وانەبوو کە تۆ زویر بوویت ، ووتم دانیشە باچاك تێتبگەینم ، ئێمە گەلێکین وەکو ئێوە حەقی خۆمانە مافمان هەبێت ، شەرمان کردوە لەگەڵ حکومەت نەك لەگەڵ خەڵکی عەرەب ، چونکە حکومەت مافی ئێمەی پێشێل کردوە ، منیش نازانم تۆ لە کامیانی ، ئەگەر حکومەت بیت ئەوا لیٚ بوردنی دەرکردوە بۆمان و دوریشی خستوینەتەوە لە وولاٚتی خۆمان ، ئەگەر عەرەبیشی ئەوا ئێمە شەرمان لەگەڵ ئێوە نەبوە ، بەراستی زۆر زیاتر لە خۆی بویەوە من بەرێزەوە کارەکەم بۆ جیٚ بەجیٚ کرد بۆ ئەوەی زیاتر لە خۆی ببێتەوە .

8) لەساڵی 1977دا بوو رۆژێکیان کاك حمە شەمێرانی بە شپرزەیی هاتە لام و ووتی کابرایەك لە ئەمنی عامەوە لە بەغدادەوە هاتوە بە شوێنمدا ، گوایە لەویٚ بانگم دەکەن و لە ئەمنی حەمزە دانیشتوە هەتا خۆم ئامادە بکەم لەگەڵی بچم ، بەراستی هەواڵەکەی ناخۆش بوو ، پێم ووت جا تۆ چۆن ئەرۆیت بەبیٚ ئاگاداری کەس ، ووتی نازانم چی بکەم ، ووتم ئێستا من ئاگاداری قائمقام ئەکەم وتێی ئەگەێنم کە ئێمە لەژێر چاودێری ئەوداین ، بەبیٚ ئاگاداری ئەو نابیٚ برۆیت ، ووتی باشە من خۆم دوا ئەخەم بەڵکو ئەو کارە بکەیت ، چومە لای کاك سیروان فەوزی و لە کێشەکە ئاگادارم کرد ، ئەویش ووتی باشە بچۆ پیٚ ی بڵیٚ ، قائمقام پیاوێکی باش بوو چومە لای و پێم ووت شتێکی وا هەیە ، حەز ئەکەم بە ئاگاداری جەنابت ئەم کارە بکرێت ، نەوەکو کاکە حەمە بەرن و بیٚ سەرو شوێن بێت ، ووتی زۆر باشە تەلەفۆنی کرد بۆ دائرەی ئەمن و کابرای بانگ کرد و منیش لەویٚ بووم پیٚ ی ووت ئێوە کێن ئەو کەسە گەراوەتان دەوێت ، ئێوە پێویستە لە رێگای ئێمەوە داوای هەر کەسیٚ بکەن ، هەتا نامەی فەرمی نەهێنی ، من ناهێڵم ئەو کەسە بەرن ، کارەکە کێشەی بۆ دروست بوو هەموو لایەکیان کەوتنە تەلەفۆن و تەلەفۆن کاری ، قائمقام دەست بەجیٚ تەلەفۆنی کرد بۆ پارێزگاری دیوانیە ، ئەویش خۆشبەختانە پشتگیری کردو ووتی مەهێڵە بروات ، وا دیار بوو کاکە حەمە دەبوایە هەر برۆشتایە بۆ ئەو جێگایەی

داوایان کردبوو ، بۆیە بۆ ڕۆژی دوایی قائمقام داوای کرد کە کاکە حەمە با بروات لەگەڵی و پسوڵەیەکی لە کابرا وەرگرت ، کاکە حەمە ڕۆیشت و پاش دووڕۆژ گەرایەوە ، ووتی لە یەکیّ لە شعبەکانی ئەمنی عامە بانگ کرام و هەندیّ قسەیان لەگەڵ کردم ، زۆر شتی بۆ ئێمە باس نەکرد چونکە ڕۆژی تریان بۆ دیاری کردبوو کە بگەرێتەوە بۆ لایان ، لەکاتی دیاری کراوی خۆی چوبوەوە بۆ لایان لە بغداد لە نزیکی وەزارەتی بەرگری لە کاتی پەرینەوەی لە جادەکە ئۆتۆمبێلێك لیّ دەدات و ئازاری زۆری پیّ گەیاندبوو قاجێك و قۆلێکی شکا بوون ، زۆر ئازاری تری بوبوو ، هەواڵەکەمان زانی ئەوانەی پێکەوە بوین چوین بۆ سەردانی لە نەخۆشخانە لە بغداد ، پاش تەداوی و چاك بوونەوەی ، هەر وازیان لیّ نەهێنابوو هێشتا بە تەواوی چاك نەبوبوەوە جارێکی تر ناردبویانەوە بە شوێنیا ، هاتوچۆ بەردەوام بوو ، لەناو خەڵکی کوردی ئەو ناوە قسەو قسەڵۆك پەیدا بوو کە کاکە حەمە دەیەوێت بگەرێتەوە بۆ هەڵەبجە و چەك هەڵگریّ ، منیش هەتا چەند جارێك هەر وام دەزانی کە بۆ لێکۆڵینەوە بانگی دەکەن ، بۆ خۆی ڕۆژێکیان بە نهێنی بانگی کردم و پیّ ووتم کەوا خەڵکی ڕاست ئەکەن ووتی بەڵیّ وایە ، بەلاّم سوێندی زۆری بۆ خواردم کە ئەم قسەیە نهێنیە و تەنها لای تۆ باسی ئەکەم ، ووتی منیش ڕازی بووم بە نیەتی ئەوەی کە گەرامەوە و چەکم وەرگرت پاشان پەیوەندی بە شۆڕشەوە بکەمەوە ، داواشی لە من کرد کە لە گەڵی بم بۆ ئەو کارە ، زۆرمان گفتو گۆ کرد لەسەر ئەم مەسەلەیە ، من ڕام وابوو ئەگەر تەنها مەبەست گەرانەوەیە بۆ ناو شۆڕش با بگەرێینەوە با بیّ چەك بین ، پێویست ناکات سومعەی خۆمان خراپ بکەین لە ناو خەڵکی ، ئەگەر تۆ وابزانی ئەم کاتە ئەو کاتەیە کە چوینە دەربەندیخان و بە گورجی سەرکردایەتی شۆڕش هات بە دەممانەوە ئێستا وانی یە ، بیّ سوود بوو قسەکانمان ، بۆیە من پێم ووت بە هیچ جۆرێك لەگەڵت نیم و نابم بۆ خۆت چی ئەکەیت کەیفی خۆتە و سەرکەوتووش نابیت ، ئەو بەڵێنی دابوو دەبوایە بیکات بۆ خۆی و چەند خێزانێك گەرانەوە بۆ هەڵەبجە ، لە ساڵی 1978 بوو هەواڵی کۆچی دوایی ئامۆژنم کە دەکاتە دایکی خیزانم لە بیارە پێمان گەیشت منیش چووم بەرەسمی مۆڵەتم وەرگرت و لەگەڵ مناڵەکانم چوینەوە بۆ هەڵەبجەو نەمهێلاّ کەس پێمان بزانیّ ، بەهۆی مختاری گەرەکێکی هەڵەبجەوە داوام کرد کە ئەمنی هەڵەبجە ئاگاداربن کە من دەچمەوە بۆ بیارە ، ممکنە شەوێك یان دوو شەو دەمێنمەوە با توشی شتێك نەبین لەویّ ئەو کاتە ناوچەی هەورامان خەڵکی خراپی تیّ کەوتبوو ، زۆر ناحەزی کەوادری شۆڕشی ئەیلول هەبوون بۆیە منیش ئەو کارەم کرد ، بەسەلامەتی چوین و گەراینەوە بۆ هەڵەبجە پاش ئێمە سابیری برام و خێزانی چوبونەوە بۆ هەمان مەبەست ، ئەوان ئەو کارەی ئێمەیان نەکردبوو لە بیارە خۆی و خێزانی دەگرن و ناهێڵن لەویّ بمێننەوە ، بە کەفیلی خزمێکیان ڕەوانەی هەڵەبجەیان کردبونەوە ، من کە گەرامەوە بۆ هەڵەبجە ویستم دوو ڕۆژێك لەویّ بمێنمەوە ، لە کاتی چونم برادەران هەردوو خوالیێخۆشبوو کاك فرج رحمن و کاك امینی حاجی حمە وەیس م چاو پی کەوتبون ، ئەوانیش هەواڵیان دابوە کاك حەمە شەمێرانی کاتێکم زانی هەرسێکیان هاتنە ماڵی شەمسەی خوشکم و کاکە حەمە ووتی چی یە هاتویتەوەو خۆتمان لیّ ئەشاریتەوە ، لەگەڵ خۆیان سواریان کردم ، ووتم کاکە بەناو شاردا من مەگێرن با

منـیش ئـارداوی نـەبم ، چـوینەوە مـاڵی خۆیـان و لـەوێ دانیشـتین و کـاك محمـد حمـە کـریم کوردستانیش لەوێ بوو ، ناوبراو لە شۆرش لیپرسراوی گشت ئامێرەکانی بێتەل بوو ، کەسێکی زۆر بـاش بـوو هەمیشـە هاوکـاری ئیمـەی ئـەکرد لـە کارەکـەی خۆیـدا و لەکـەڵ کاکـە حەمـە دۆسـتاییەکی زۆر باشـیان هـەبوو ، ئـەویش بەخـەمی دوارۆژی کاکـە حەمـەوە بـو ، جـارێکی تـر کەوتینەوە قسە کردن لەسەر مەوزوعی گەرانەوە بۆ هەڵەبجە ، تەماشا ئەکەم دەمانچەی پـێ یـە ، پێم ووت جا کاکە وا تۆ منت بۆ قەناعەت پێ کرا کەمەبەستت چی یە ، ئەی بەو هـەموو خەڵکـە چی ئـەڵێیت کە دەتبینن چەکت پـێ یە و هـاتو چۆی سەراو ئەمن ئەکەیت ، ووتـی دوای لێ ی ئاگـادار ئـەبن ، لـە نـاو هـەموویان دەسـتی گـرتم و بردمیـە ژورێکـی تـر ، دوو سـندووق چـەکی کلاشـینکۆفی نیشـان دام ووتـی ئەمانـەیان بـۆ نـاردووم بـەلآم مـن ووتوومـە لـە 100 پارچـە چـەك کەمتر بێت وەری نـاگرم ، کـە 100 پارچەکەم وەرگـرت ئـەو کاتـە خـەڵکی خـۆم ئاگـادار کـردوە و دەگەرێمـەوە بۆنـاو شـۆرش ، منـیش پـێم ووت باشـە تـازە تـۆ بریـاری خۆتـت داوە ، بـەلآم زۆر پێویستە ئاگاداری خۆت بی ، بەم شێوەیە خۆت و یـەکێکی تـر بەبێ چەك سواری ئۆتۆمبیل دەبی و بـەبێ غـەم دەگـەریت کـارێکی خراپـە ، تۆ لای خـەڵکی تـازە واناسـراویت پەیوەنـدیت بـە حکومەتـەوە کـردوە نیـازی چـەك هـەڵگرتنت هەیـە ، بـۆ پارێزگـاری خـۆت لـەو چـەکانە 3 تـا 4 چەکیان هەڵگرە با لەگەڵت بن ، هەتا کارەکانت تەواو ئەبن ، خۆی لە راستیدا نیازەکـەی درووسـت بـوو ، بـەلآم پێویسـتی بـە خۆپاراسـتن هـەبوو چونکە ناحـەزی هـەبوو ، مـن زیاتر نەمامـەوەو هـەر ئەوەنـدەش چـاوم پـێ ی کـەوت ، بـەیانی گەرامـەوە بـۆ حـەمزە ، پـاش 2 –3 مـانگ بەسـەر ئـەو کاتـەدا تـێ پـەری هـەواڵمان بـۆ هـات کـە کاکـە حەمـە کـوژراوە لـە لایـەن مـلا عبداللـە ی کـوری خوالیخۆشبو کاك احمد حمەامین پریسـی کە کـاتی خـۆی بـاوکی لـە شـەرێکی ئـەوان و ئـەودا لـە پریس کـوژراوە کـە هـەردووکیان لێ پرسـراوی شـۆرش بـوون ، کاکـە حەمـە سـەر لـق و کـاك احمـد حمە امین ئەنـدامی لقـی 4 لـە بەشـێکی ئـەم نوسینەم لەسـەرەوە باسـێکی کـورتم کـردوە کـە ئـەو شـەوە مـن لـەوێ نـەبووم ئـەو کارەسـاتە خـۆ بـە خـۆ روویـدا و ئـەو نارەحـەتی و ناخۆشـیەی لێ کەوتەوە کە بە نەمانی هەردووکیان تەواو بوو ، کەسێك سوود مەنـد نـەبوو تـەنها دوژمنـانی کـورد نەبێ ، هەزار شوکر بـۆ یـەزدان ئـەم کێشـەیەی نێـوان ئـەم دوو خانـەوادە کـورد پەروەرانـە لەسـەر دەسـت و بـە ئاگـا بـوونی پـارتی دیمـوکراتی کوردسـتان کۆتـایی پـێ هـات و ئاشـتەوایی کەوتـە ناویانەوە کە پێشتر وەك و دووبرای ئازیزو خۆشەویستی یەکتری بوون .

9) لـە بـەرواری 979/3/27 مـن لـە شـارەوانی چەمچـەمال بـە هـۆی نـەبونی ملاکـی م. مـدقق بەناونیشـانی کاتـب دەسـتبە کـار بـووم بـە خێزانـەوە لەچەمچـەمال ماوەیـەك لەگـەل مـاڵی مـامم و ماوەیـەکیش لـەخانوی کـرێ ماینـەوە ، ئـەو ماوەیـە هـەتا مـانگی979/8 خایانـد ، برادەرانـی بەرێوبەرایـەتی شـارەوانیەکانی سـلێمانی بـەهۆی ناسـراوی و کارکردنمـان پێکـەوە لـە سـاڵەکانی 971ـ974 زۆر هاوکاریـان دەکـردم و بـە ڵێنیـان دامـێ کـە بمگوازنـەوە بۆسلێمانی ، بـە تایبـەتی هاوکـاری بـرای بـەرێز کـاك محمـد ملاعمـر کـە سـەرۆکی تێبینـەرەکانی ئەوبەرێوبەرایەتیـەبوو لەبیرناکـــەم ، هەرلـــەمانگی 8هەشـــتەوە فـــەرمانی تنســـیب کردنـــی منیـــان دەرکـــرد بۆنـــاو

بەڕێوبەرایەتیەکەیان بۆکاروباری تدقیق ، لە هەمان فەرمانیاندا داوایان لە وەزارەت کردبوو کە بە ناونیشانی مدقق بە یەکجاری بگوازرێمەوە بۆ لایان ،

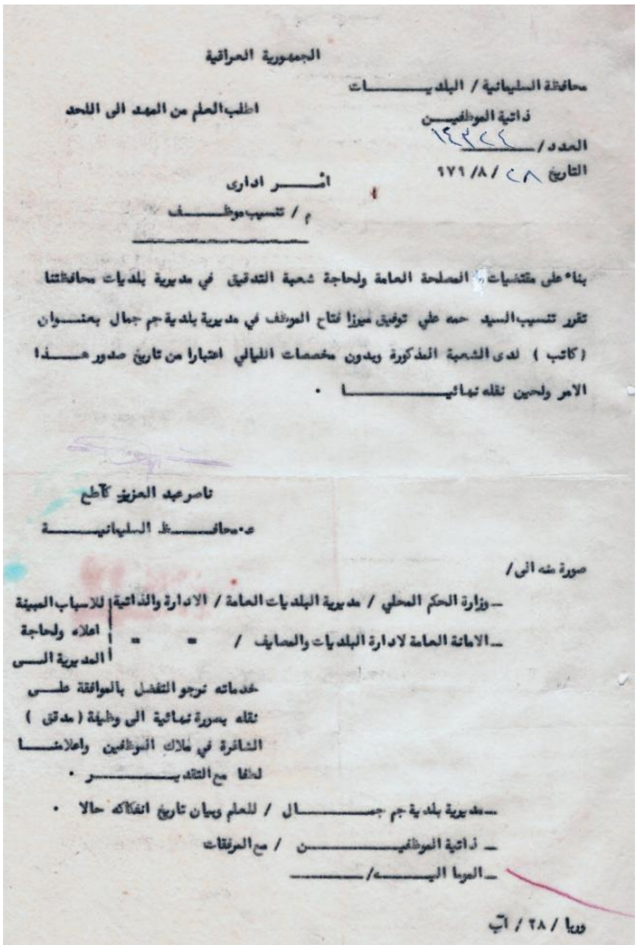
الجمهورية العراقية

محافظة السليمانية / البلديـــــات
ذاتية الموظفيـــن
العدد / ١٤٢٢٢
التاريخ ٢٨ / ٨ / ٩٧٩

اطلب العلم من المهد الى اللحد

امــــــر اداري
م / تنسيب موظــــف

بناء على مقتضيات المصلحة العامة ولحاجة شعبة التدقيق في مديرية بلديات محافظتنا تقرر تنسيب السيد حمه علي توفيق ميرزا فتاح الموظف في مديرية بلدية جم جمال بعنـــوان (كاتب) لدى الشعبة المذكورة وبدون مخصصات الليالي اعتبارا من تاريخ صدور هـــذا الامر ولحين نقله نهائيـــــــا .

ناصر عبد العزيز كاطع
م. محافـــظ السليمانيـــة

صورة منه الى /
- وزارة الحكم المحلي / مديرية البلديات العامة / الادارة والذاتية | للاسباب المبينة اعلاه ولحاجة المديرية الـى خدماته نرجو التفضل بالموافقة علــى نقله بصورة نهائية الى وظيفة (مدقق) الشاغرة في ملاك الموظفين واعلامنـــا لطفا مع التقديـــر .
- الامانة العامة لادارة البلديات والمصايف / = =
- مديرية بلدية جم جمـــال / للعلم وبيان تاريخ انفكاكه حالا .
- ذاتية الموظفيـــن / مع المرفقات
- الموبا اليـــه / ـــــ

ورپا / ٢٨ / آب

منیش ماڵەکم گواستەوە بۆ سلێمانی و لە گەرەکی حاجی ئاوا خانویەکم بەکرێ گرت زۆر شارەزایی بارودۆخی سلێمانی نەبووم ، وا دیار بوو زۆر خراپ بوو ، بەیناو بەین هەر کادرانی پارتی و شۆڕشی ئەیلول بوو تەقەی لێ دەکرا و هەندێ شەهید دەبوون هەندێکی تریش بریندار دەبوون ، لەماوەی تەنسیبم هەندێ کاروو باری تدقیق و تەفتیشم لە هەندێ شارەوانی یەکانی قەزاو ناحیەکان ئەنجام دا کە هەندێکیان کاروباری حسابیان خراپ بوو ، بۆم چاک کردن و بومە ئەندامی ئەو لیژنەیەی کە فەرمانگاکانی ئاوی لە شارەوانیەکانی پارێزگاو قەزاو ناحیەکان جیا کردەوە ، بۆیە بریاری گواستنەوەی یەکجارەکیم لە شارەوانی چەمچەماڵەوە بۆ بەڕێوەبەرایەتی شارەوانی یەکانی پارێزگای سلێمانی بە ناو نیشانی مدقق دەرچوو لە 1979/9/16 وە بە ناونیشانی تازە دەست بەکار بووم ، بەهۆی شارەزایم لە کارەکانی دارایی و ئیداری ، پێشنیار کرا بۆ کردنەوەی بەشی تەفتیش و متابعە و من کرامە بەرپرسی ئەو بەشە و چەند فەرمانبەرێکی رێك و پێك وەکو بەرێزان کاك(عزالدین محمد حسن و کاك محمد سعید جۆلا و خوشکە پرشنگ محمد) کە پێکەوە کارو باری ئەو بەشەمان جێ بەجێ ئەکرد ، ئەویش بریتی بوو لە رێنمایی کردنی ژمێریارەکانی گشت شارەوانیەکان لەسەر کاروباری خۆیان و

خولێکی ژمێریاریمان بۆ کردنەوە ، کارمان وەکو کۆمەڵێك برای ئازیز ئەنجام دەدا چ لە ناو خۆمان و چ لە ناو گشت فەرمانبەرەکانی شارەوانی یەکاندا کە هەتا ئێستاش ئەو برادەرایەتیەمان ماوە لەگەڵ زۆربەی ئەو برایانەدا ، برایانی شارەوانی یەکان وەکو لەسەرەوە باسم کرد بەراستی زۆر هاوکاریان کردم کە هیچ کاتێ لە یادم ناچێ نەیانهێشت لە 4 مانگ زیاتر لە خانووی کرێ بمێنمەوە ، چەند خانویەك لە گەرەکی چوار باخ استملاك کرابوون بۆ شارەوانی ، پرۆژەکە دوا خرابوو خانوەکان مابوونەوە لەو خانوانە یەکیکیان چۆڵ بوو ، هەوڵیان دا خانوەکەیان وەرگرت بۆ من و چومە ناوی ، موچەی ئەو کاتەم زۆر کەم بوو منیش بووبومە خێزان و لە ساڵی 1977 لە قەزای حەمزە ، یەزدان کچێکی تری پێ بەخشین ناومان نا (شهلا) و لەساڵی 1978یش هەر لە هەمان شوێن کچێکی ترمان بوو ناومان لێ نا (گۆنا) کە هەردووکیان تا ئێستاش ناسنامەکەیان هی ئەو شارەیە ، بۆیە ژمارەمان لەو کاتەدا (8) سەر خێزان بووین زۆری نەبرد کارە دۆستایەتی و پیاو چاکانەی برادەرانی شارەوانیەکان کە ئەم جارەش بەرێز کاك (بەختیار بابان) بەشداری مەردانەی تیدا کردوو پارچەیەك زەوی یان بۆ دابین کردم لە سەرچنار ، تەنانەت پارەکەشیان بۆ کردم بە مانگانە ، بەهۆی قەرزی خانوو بەرە کە ئەو کاتە شەری ئێران ـ عێراق لە ساڵی 1980 وە دەستی پێ کردبوو لەگەڵ قەرزی خانو و قەرزی ژێر خانیشیان دەدا ، بۆیە توانیم بە هەردوو قەرزەکە خانویەکی هەرچۆن باشە لەسەر زەویەکە کە هاوکاری هەندێ لە خزمانیشی تیابوو بکەینەوە و خانووی بەکرێ ی شارەوانی کە تیایدا بووم دامانە سابیری برام و کە ئەویش ئەو کاتە گوێزرابوەوە بۆ کشتوکاڵی سلێمانی و لەوێشەوە بە هۆی ئەو برادەرانەمەوەگواستمانەوە بۆ شارەوانیەکانی سلێمانی ، پاشان چوە دەورەی مەساحی و بو بە مەساح ، هیچ کاتێ هاوکاری برای بەرێزم ئەندازیار کاکە عزیز بەکرم لە یاد ناچێ کە ماوەیەکی زۆر بەرێوەبەری شارەوانییەکانی سلێمانی بوو ، هەروەها کاکە حسن حاجی و کاکە حاجی جبار حاجی قادر و ئەندازیار وەهاب صالح و کاکە یاسین فارس و کاکە علی قادرو خوالێخۆشبوو کاکە عبدالرحمن عبداللە رسوڵ کە لە سەربازی کوژرا و هەموو فەرمانبەرانی ناو ئەو بەرێوەبەرایەتیە کە هەمووومان وەکو برا رەفتارمان لەگەڵ یەکتر دەکرد و هەمیشە یان یەکی یان دووکەس لە پیاوانی رژێم لە ناو فەرمانگەکەماندا بوون ئەوانیش کەس هیچ گرنگی پێ نەئەدان ، زۆر بە ناشیرینی سەیریان دەکرا ، ئێمە هەمیشە پاش نیوەروان چەند کەسێکمان پێکەوە دەچوینە سەیران ، ئەو ماوەیەم بەخۆشی بردە سەر لەگەڵ ئەوەش نا ئارامی لەناو شاردا زۆر بوو ، شەوانە تەقەو چونە سەر خەڵك و خەڵك گرتن هەبوو لەناو فەرمانگاکاندا فەرمانبەرەکانیان بە زۆر راپێچی جیشی شەعبی دەکردن ، هەر بمانزانیایە سەرەی فەرمانگای ئێمە هاتوە هەر یەك بە بیانووی کارێکەوە ئەو رۆژە لەوێ نەدەماین ، من بیانووی باشم هەبوو کە دەچومە شارەوانیەکانی قەزاو ناحیەکان ، جارێکیان برادەرانیان بە گیر هێنابوو لەسەر من کە دەبێ ئاگادار بکرێم بچمە جیش شەعبی ، ئەوان پێ یان ووتووبون ئەو لە رانیەیە کاری هەیە ، دەتوانن بۆ خۆتان پەیوەندی لەگەڵ شارەوانی رانیە بکەن ، پاش نیوەرۆ ئاگاداریان کردم کە بە شوێنمەوەن و رەنگە لە شارەوانی رانیە داوات بکەن ، منیش دەست بەجێ گەرامەوە بۆ

سلێمانی و لەوێ فەرمانەکەم گۆڕی بۆ شارەوانی کەلارو بەیانی چوم بۆ کەلار ، بەم شێوەیە خوم رزگار کرد لە دەستیان ، بەم بۆنەیەوە لەگەڵ فەرمانبەرانی شارەوانی یەکانی قەزاو ناحیەکانی سنوری سلێمانی هەر لە کەلارەوە هەتا قەلادزە یەکە یەکە بوینە هاورێ و دۆست و هاوکاری یەکتریمان دەکرد ، وەك بەرێزان کاك(محموود رەشید لە قەلادزەو کاك سەردار لە رانیەو کاك ملا عبدالرحمن لە سەنگەسەرو کاك عمر عزیز لە چوار قورنەو کاك عمر سورداشی و کاك اختیار صدیق لە هەڵەبجە و کاك محمد محموود لە پیباز و کاك بارزان تاڵەبانی لە دەربەندیخان و کاك علی عارف و کاك محموود شاسوار لە پێنچوێن و کاك شێخ لەتیف لە سید سادق و) چەندانی تر لەو برادەرانە کە بەراستی رەنگە هەندێکیانم لە بیر نەمابێ ، رێزی زۆرم هەیە بۆیان لەگەڵ داوای لێ بووردن ، رێزی تایبەتیم بۆ کاك مهندیس عمر عنایەت هەیە ، بەراستی جگە لە ناسراوی و کارکردنمان پێکەوە هەمیشە لە یادی یەکتردا بوین ، هیچ کاتێ ئەو هاوکاریەم لە یاد ناچێ کە من لەساڵی 1987 گەرامەوە بۆ ناو شۆرش و دەیزانی باری ژیانم باش نەبوو ، بە هاوکاری برایەکانی تر لە شارەوانیەکان مووچەی ئەو مانگەی بۆ وەرگرتبووم و بۆی ناردم بۆ شاخ ، لە هەڵەبجەش (کاك عارف فتاح و کاك نوری حمەسعید بەگ و حمەکریم بەڵخەیی و خوالێخۆشبوو تاهیر محمد مەلاك لە بیارە) ئەمانە چی وەکو خزم و هاوەڵ هەمیشە ئاگاداری یەکتری بووین ، لەگەڵ سەرقاڵ بوونم بەو کارانەوە بە هۆی شەری ئێران و عێراق و نائارامی لە گشت شوێنەکان و راگوێز کردنی گوندەکان لەسەر سنور هەتا نزیکی شارەکان و دروست کردنی ئۆردوگا زۆرە ملیەکان لە زۆر شوێنی کوردستان و گرتن و لەسێدارەدانی گەنجەکان و شەری دوژمن لەگەڵ شۆرشەکانی کوردستان لە چەندین ناوچەوە ژیان لە کوردستان تەواو ناخۆش بوو ، بێزاریەکی زۆر هەبوو لە ناو جەماوەر لە چەند شوێنێك راپەرین ئەنجام دەدرا ، بەڵام بە شێوەیەکی زۆر درەندانە بەرپەرچیان دەدایەوە ، بۆ ئەوەی چاو ترسێن ببن ، زیانی گیانی و مادیی زۆردەدرا لە خەڵکی لە هەر شوێنێك و گەرەکێك کارێك دژ بەرژێم بکرایە ، رژێم سزای گشت ئەو شوێن و جێگەیەی ئەدا بە کۆمەڵ ، لەگەڵ ئەمەشدا خەڵکی کورد ی شۆرشگێرو چاونەترس ، هەر رۆژەو هەرجارەلە شوێنێك چالاکی خۆیان دەکردو زیانیان لە دوژمن ئەدا ، ئێمەش هەمیشە چاوەروانی کارەساتێك بووین و چاریش نەبوو بە هۆی کارەکەمانەوە دەبوایە سەردانی قەزاو ناحیەکان بکەین و چەندین جار لەو رێگاو بانانەدا تووشی کارەسات دەبووین ، جگە لەمانەش بە هۆی برادەرێکی دۆستمەوە ئاگاداریان کردم کە منیش ناوم هەیە لە نێوان ئەو ناوانەی کە بریار دراوە تیرۆر بکرێن و داوایان لێ کردم کە خۆم بپارێزم ، منیش بەراستی زۆر کەم لە ماڵەوە دەبووم کە دەچومە قەزاو ناحیەکان زۆر جار شەوانە لەوێ دەمامەوە ، کەمتر لە ناو شار دەردەکەوتم ئەمانەی گشتی شارەوانیەکان لە هەولێر داوایان کردم کە بچمە لایان بۆ تەفتیش ، رازی نەبووم ، شێخ سعاد تاڵەبانی ئەمینی گشتی بوو بانگی کردم ووتی مادام رازی نابیت بێیتە لامان ، وەرە کاری تەفتیش و تدقیقی شارەوانیەکانی هەردوو پارێزگای دهۆك و هەولێرمان بۆ بکە ، ئەوان فەرمانبەری شارەزاییان لەو بۆارەدا نەبوو ، پێشتر مودەقیقێکی عەرەبیان لە موسڵ هێنابوو بۆ ئەو کارە ئەویش پیر بوو

بوو تاقەتی نەمابوو منیش لە لایەك حەزم كرد كە هیچ نەبێ ماوەیەك لە سلێمانی دوور دەكەومەوەو لە لایەكی تریش شەرتێكم لەگەڵ كاك شێخ سعاد كرد كە خۆم ئازاد بكەن لەو كارە و من بە شێوەی لیژنەكانی تر كار ناكەم ، لە بریتی لێكۆلینەوەو خەڵك ترساندن ، من كاری فێر كردن و رێنمایی كردنی فەرمانبەرەكان دەكەم و هەڵەكانیان بۆ راست دەكەمەوەو تێیان دەگەیێنم چۆن كارەكانیان ئەنجام بدەن و تەماشای كارەكانیان دەكەم و هەوڵ ئەدەم كە كاری سزا دان نەیەتە رێگام ، من تێكەڵ دەبم لەگەڵیان دوایی خەڵك نەیەت بڵێ فلانە لیژنە خاتری خەڵك دەگرن یان بۆ تێكەڵ بوون لەگەڵ فەرمانبەرەكان ، ئەگەر بەم شێوەیە پێتان باشە ئەوا ئەرۆم و دەبێ دوو فەرمانبەری رێك و پێكیش لەگەڵم بن هەمان هەڵوێستی منیان هەبێت ، بە راستی كاك شێخ سعاد قسەكانی زۆر بە دڵ بوو ، ووتی تۆ پێش من كەوتیت من بۆ خۆم زۆر جار كە لە بەغدادیش لە وەزارەتیش بووم زۆر نارازی بووین لە هەڵسوكەوتی ئەو لیژنە تەفتیشانە ، ویستم من ئامۆژگاریت بكەم لەو بارەیەوە كەواتە برۆ بۆ خۆت ئازاد بە فەرمانیان بۆ دەركردم ، یەكمجار بۆ پارێزگای دهۆك و هەردوو بەرێزان كاك(عبدالغەنی معرووف ژمێریاری شارەوانی هەولێرو كاك كاكول عبداللە فەرمانبەر لە دیوانی ئەمانەی گشتی) كرانە ئەندامی لیژنەكەو لە بەرواری 1982/1/16 وە دەست بە كاری خۆمان كرد ، ماوەی 9 مانگ لە سنوری پارێزگای دهۆك بووین ، لێپرسراوانی ئەو پارێزگایە هەر لە بەرێوەبەری شارەوانیەكان هەتا یەكە یەكەی گشت شارەوانیەكانی قەزاو ناحیەكان زۆر رێزیان لێ دەگرتین ، ئێمە وەكو برادەرێكی تازەی خۆیان چوینە ناو كارەكە هیچ كاتێ وا خۆمان نیشان نەئەدا كە ئێمە بۆ تەفتیش چوین ، تەماشای هەموو كارەكانی حسابی و ئیداری و هەتا ئەندازیاریشمان دەكرد لە ناو پرۆژەكانیاندا زۆر هەڵەو نارێك و پێكیمان چاو پێ دەكەوت كە هەوڵمان ئەدا بە شێوەیەكی وا چارەی بكەین كە ئەوان سوود لە زانیاریەكانمان وەرگرن ، هەر خەرجیەكی نایاسیش بوبێ بە دڵێكی خۆشحاڵ و فراوانەوە پاش ئەوەی پیان دە سەلمێندرا كە وایە ، دەهێنرایەوە بۆ جێگای خۆی ، رەنگە هەندێ پێشنیارمان بو بێت و گۆرانی هەندێك لەم جێگایە بۆ جێگایەكی تر لەمە زیاتر سزامان نەبوە ، تەنها كەسێك لە سنوری قەزای سمێل بۆ خۆی پێش چونی ئێمە بۆ لای هەڵهاتبوو بۆ خۆی زانیبووی چی كردوە ، ئەم حاڵەتە لە دەست ئێمە نەما بوە داواكاری شارەوانی لەسەری بۆیە پاش گەرانەوەی بۆ چەند سالێك بەند كرا ، لای فەرمانبەران لەو سنورە وا بلاْ و بوەوە و سوێندیان دەخوارد كەنەلەمەو پێش لیژنەی وامان بۆ هاتوە و نەلەمەودواش بۆمان دێت ، ئەو ماوەیە بوە هۆی ناساندنی چەندین كەسایەتی لەو دەڤەرە و ئەو ناسیاویەش هەتا ئێستا لای هەندێك هەر ماوە ، كارەكانیشمان جێگای رەزامەندی لێ پرسراوانی ئەمانەی گشتی بوون ، پاش كاك شێخ سعاد تالەبانی بەرێز كاك محمد محی الدین هات كە هەمان رێزی لێ دەگرتین ، پاش تەواو بوونی پارێزگای دهۆك چوینە پارێزگای هەولێرو لەوێش 6 مانگماینەوە ، تەدقیقی تەنها شارەوانی هەولێر نزیكی ئەو ماوەیەی خایاند ، چونكە زۆر بوو لەوێ ، هەندێ توندیمان نواند بەرامبەر بە بەلێندەرێكی عەرەب كە بە تایبەتی پرۆژەیەكی پێ درابوو كارەكەشی خراپ بوو ، هەرچەندە پارێزگار دەیویست هاوكاری بكات بەلاْم ئێمە رازی نەدەبووین پارەیەكی

زۆرمـان لێوەرگرتـەوە بـۆ شـارەوانی ، بەهـەمان شـێوەی پارێزگـای دهـۆکیش مامەڵـەمان لەگـەڵ فەرمانبـەرەکانی شـارەوانی هـەولێر دەکـرد ، زۆر خۆشـحاڵ بـوون ، رۆژێکیـان کـاك سـعید یعقوبی ئێـوارە خـوانیکی بـۆ لیژنەکـەمان ئامـادە کردبـوو ، لەودانیشـتنەدا ئاشـنایمان لەگـەڵ بـەرێز کـاك حاکم توفیق عبدالکریم پەیدا کرد و زانیمان کاتی خۆی لـە شـورش بەرێوەبـەری ناحییـەی گەلاڵـە بووە و ئەوکاتـە کرابووە فەرمانبـەری بەشـی یاسـای لـە شـارەوانی هـەولێر ، لـەم دوایـە لـە سـاڵی 2002 مـن لـە لیژنـەی شـارەوانیەکان بـووم لـە پەرلـەمانی کوردسـتان ، جـارو بـار سـەردانی شـارەوانیمان دەکـرد ، رۆژێکیـان محاسـبی شـارەوانیم دی ، زانـی کـەمن ئـەو کەسـەم سـەرۆکی لیژنەی تەفتیش بووم لـەو شارەوانیە ووتـی بەراستی کاك حمە علی ئیسـتاش ئێمـە پـەیرەوی ئەو راپۆرتە جوانەی تۆ دەکەین کە وەکو رێنمایی لەساڵی 1983 وە ناردووتـە بـۆ ئێـرە ، پـاش تـەدقیق کردنـی حسـاباتی چـەند سـاڵەی شـارەوانی و زۆر سوپاسـت ئەکـەین ، منـیش پـێم ووت کاکە ئێسـتاش لێـرەم و لـە لیژنـەی شـارەوانیەکانم چ کارێکتـان هەیـە وەرن بـا بۆتـان جـێ بـەجێ بکەم و هەر لەوێ داوای لێ کردم چوینە ژورەکەی خۆی و پرسـیارێکی حسـابی لێ کـردم و ڕایـەکی حسابی ڕێکوپێکم داێ کەچی بکات ووتی بەراستی ئێمە قەد نەدە چووین بەلای ئەم رایەی تودا.

لـەو مـاوەی کـە لـە دهـۆك و هـەولێر بـووم دوو هـە فتـە جارێـك ڕۆژانـی 4شـەممە دە گەڕاینـەوە بـۆ سـلێمانی و ڕۆژی شـەممە دە چـوینەوە بـۆ سـەر کـاری خۆمـان ، پـاش تـەواو بـوونی ئـەو کارانـە گەراینــەوە بــۆ ســلێمانی و لــە وێــش دەســتمان کــرد بەهــەمان کــار لــە شــارەوانیەکانی قــە زا و ناحیەکانەوە و لەگەڵ ئیش و کاری ناو فەرمانگەکەش ، لە مانگی 5 ساڵی 1986شەوی 15/14 کات ژمێر حـەوتی ئێـوارە لەماڵـەوە بـوم لەسەرچـنار کـاتێکم زانـی جەرەسـی دەرگـا لێـدرا و یـەکێ لەمناڵـەکان چـو بـەدەم جەرەسـەوە و بەپەلـە گەڕایـەوە و ووتـی کابرایـەکی چـەکدارەو دەموچـاوی داپۆشیوە ، دایکـی مناڵـەکان ووتـی تـۆ مەیـە مـن ئـە چـم بـزانم کـێ یـە هـەموو مناڵـەکان جگـە لـە کچێکی بچوك کە یـەزدان لـە سـاڵی 1983 پێـی بەخشـین و نـاومـان لێنـا(لینـا) لای مـن مـابوەوە ، چـوون لەگـەڵ دایکییـان بـە دەم کـابراوە ، مـاوەی چـەند خولـەکێك دایکـی مناڵـەکان نەگەڕایـەوە و دیار بو هەر قسەیان ئەکرد و منیش لە دڵی خۆم ووتم بزانە کێ بێت هـەواڵی یـەکێکی تـر بپرسـێت بابڕۆم بزانم چی یە هەر کە گەیشتمە بـەردەمی رووی تـێ کـردم و بـە سـوکی ووتـی تـۆ علـی یـت ؟ ووتم بەڵێ لە گـەڵ بـەڵێیَ مـن ، چـاوم لێ بـو ئـەو بەدەسـتی چەکەکـەی بـەرز کـردەوەو مـن یـە کسـەر لەبەردەمی هەلاتم بۆ دواوە بە ڕاکردن بۆناومال ، لەوکاتەدا دایکی منالان قۆلی کابرای گرتـوە ئـەو تەنها فریای یەك سەلیە گولە کەوت بەشوینی مندا تەقاندی وتەنها یەك فیشـەکم بەرکـەوت لـەرانی دام وکـابراش دایکـی منـالانی راتەکانـدبو وە لـەبـەر هـاواری منالـەکان بـەجی هیلابـون ، منـیش لـە پشــت مالەکــەمان مــالیکی زۆر ریکوپیــك هــەبوو هەرچــۆن بــوو بەبرینــداری خــۆم فریدایــە حەوشــەکەیانەوە دەرگایــان لەپشــتەوە لی کردمــەوە دەســت بــەجی برینکــەیان بۆبەســتم وچــەند خولەکێك وەستاین بزانین چی تردەبێت ، خزمێکی ئەوماڵە لەوێ بوو ئۆتۆمبیلی پی بـوو یەکسـەر سـواری کـردم بـۆ نەخۆشـخانەی سـلێمانی وتـەداویان کـردم و پـۆلیس وتیـان شـکت لـەکێ هەیـە پێمـان بلـێ ، ووتم لەکـەس چـونکە دیارنـەبوو کـێ یـە تـەنها زانـیم قەمسـەڵەیەکی سـەربازی و

پانتۆلێکی لەبەردا بوو، لەوپرسیارەش زیاتر قسەم لێ نەبیستن ، پاش تەداوی نە چومەوە بۆ ماڵی خۆمان چومە ماڵی سابیری برام وپاش یەك رۆژ لەوێش چوم بۆ هەڵەبجە بە بریندار‌ی بۆ ماڵی باوکم ، پاش ماوە یەك مام برزۆ یەکێك بوو لە دراوسێکانمان پیاوێکی زۆر باش بوو خەڵکی خانقین بوو گوێزرابونەوە بۆ سلێمانی پاش ئەمە هاتەلام بۆ هەڵەبجە پێ ی ووتم بە نهێنی کە دوو ڕۆژ پێش ئەوەی تەقەت لێ بکرێت دوو پیاو لە پیاوانی ئەمنی سەرچنار هاتنە گەرەك و لەویان پرسی بوو کە ماڵی علی تۆفیق کامەیە ئەویش گوایە لە پێشدا پی نە وتبون وتبوی بۆ چیتانە هەتا خۆیان ئاشکرا کردوە ئنجا وتویەتی بەڵی ، بەم قسەیە زۆربەی قەناعەتمان چوو بۆ ئەو پیاوانەی ڕژێم چونکە ئەم کارانە لەوان دەوەشایەوە کە بەنهنیی خەڵکی تیرۆربکەن چونکە نەیان دەتوانی هیچ شتێك لەمن بدۆزنەوە هەتا بەند بکریم من بەڕاستی پەیوەندیم بە شۆڕشی و پارتی و هیچ حزبێکی ترەوە پاش گەڕانەوەمان نەمابوو ، بەڵام هەستی شۆڕشگێڕی و کوردایەتی و نیشتمان پەروەریمان لەناو ئەوهەموو زولم و زۆرداریە دا رۆژ لەدوای رۆژ گەرمتر دەبوو هەوالەکانی شۆڕشمان لەڕێگای ئیزگەکانەوە دەزانی کە هەمیشە دەمانکردەوە هەندێ جاریش بەهۆی فەرمانبەرەکانی نزیك سنورەکان بەتایبەتی هی ناحیەکان هەندێ هەواڵمان دەزانی ئێمە لەگەل زۆربەی فەرمانبەرەکان لەیەکتر شارەزا بوبوین و ترسی قسەکردنمان نەبوو زۆر جار بەئاشکرا قسەمان دەکرد بۆنمونە ڕۆژێکیان لە سلێمانی لەدائرە ئەفسەری ئەمن هەبوو منی بانگ کرد و ئاگاداری کردم کەپاش نیوەڕۆ کاتژمێر 2 دەبێ لە بارەگای شعبەی پارتی بەعس ئامادەبیت ، ووتم بۆچی یە ووتی نازانم چومەلای کاك عزیز بکر کەبەرێوبەربوو ووتم ئاگاداریەکی وایان کردووم دەمەوێت نەچم ووتی هەرتۆنیت 3 کەسن ئاگادارکراون تۆ دواجار ئاگادارکراویت ئەوانەی تر کاك حسن حاجی و کاك حاجی جبارە چومەلای هەردووکیان تەماشام کرد زۆر بێ تاقەتن رایان وابوو کەنەچین چوینەوە لای کاك عەزیز بۆ زیاتر قسەکردن لەسەری ولەوی من ووتم بەراستی باشیان دیاری کردوین وادیارە منیان بە پارتی حساب کردوە کاك حسن حاجی بەیەکیەتی و کاك حاجی جبار بە ئیسلامی ئەگینا بوو لەناو (60 – 70) فەرمانبەر تەنها ئەم سێ کەسەمان ، من ڕام وابوو کەبڕۆین بزانین چیە ، بڕیاری چونمان داو لەکاتی دیاری کراودا چوین و بەڕاستی ڕێزیان لێ گرتین و بردینیانە هۆلی کۆبونەوەکانیان و تەماشائەکەین هۆلەکە خەلکی زۆری لێ یە و هەموو ئەوانەش هەروەکوو ئێمە وابون بەواتا کەسی بەعسی خۆیان لەوێ نەبوون ، لێپرسراوی حزبی کەوتە قسەکردن بۆمان قسەکانی هەمووی باسی شەڕی ئیران و عێراق و هاوکاری خەلك بوو بویان و هەندێکیش بە سەروپۆتکی شۆرشی کوردا هاتن کە ئەوانە هاوکاری ئێران دەکەن ولەم بابەتانە ، هیچ داوایەکیان نەبوو لەمە زیاتر بەلام بومان ئاشکرا بوو کە ئەوان بەرەوشکست دەچن لەوشەڕە ناهەموارەی سەپاندبویان بەسەر هەردوو گەلی عێراق و ئێراندا ، ڕۆژێکی تر من و خوالێخۆشبوو کاك عبدالرحمان عبدالله رسول کە ئەویش مدقق بو بۆ کاری رەسمی چوبوینە ناوچەی ڕانیەو لە گەڕانەوەماندا سەردانی شارەوانی دوکانمان کرد بۆهەندێ کاروبار، ئۆتۆمبیلێکی پیکابی دووقەمەرە کە هی شەخسی کاك عبدالرحمان بوو پێمان بوو بۆخۆی لێی دەخوڕی و پاش

نیوەڕۆیـەکی درەنـگ لەدوکانـەوە دووقـۆڵی بـەرەو سـلێمانی دەگەڕاینـەوە ، ئەوکاتـە ڕەبایـەکانی کاتی کە ڕۆژانە لەو سەر ڕێگایە دادەنران ، هەڵگیرابوون ، تەماشادەکەین جادەکە وەکو چۆڵ بێت کـەموکورت هاتوچـۆ هـەبو، ووتم عبـدالرحمان بەئاگاداریـەوە لێخـورە ، بۆخـۆی شـۆفێریەکەی زۆرتـەواو نـەبوو ئێمـە گەیشـتینە راسـتی چـەمی زێوە لەبـەردەم شـاخی پیرە مـەگروون ، کۆمـەڵێك پێشمەرگەبەچەکەکانیانەوە هاتنـە سـەرجادەو ئێمـەیان ڕاگـرت و بـەبێ پرسـیار لایـان داینـە خـوار جادەکـە بۆنـاو چاڵاییەك و هـەر ئەوەنـدەمان زانـی سـیارەیەکی تـر کـە هەردووبـەریزان کـاك حسـن پەرخی و کاك هوشیار بابان و سیارەیەکی تر چەند کەسێکی تری تیا بووڕایان گـرتن و بەپەلـە هەریەکە لەخۆیان چونە سەرسوکانی سیارەکان و ئێمەیان سوار کردەوەو بەرەو شـاخیان بـردین ، نەمان زانی نیازیان چی یە ، گەیشتینە ئەو گوندەی نزیکی جادەکە وەسـتاین و دابـەزین و مـن لـە یەکێکیانم پرسـی کـێ لێپرسـراوتانە پـێ ی نـەووتم و ووتـی پەلـە مەکـەن ئێسـتا تەماشـای لیسـت ئەکەین بزانین ئێوە چین ، ووتم پێی بەخوا نێچیری باشتان گرتووە ، جگە لە خۆمـان کـاك حسـن و کـاك هوشیاریشـمان دەناسـین کـە هـیچ نـین ئـەوانی تـریش دیـاربو کاسـب کـاربون ، ئـەوانیان ناردنەوە ، ئێمە ئەو چوار کەسەماینەوە ، ڕێگای قسـە کردنیـان نـەدەداین جارێکی تـر سـوار یـان کردینـەوە و بۆخۆیـان سـەیارەکانیان لێ دەخـوڕی بـەرەو شـاخەکە بـە ڕێگایـەکی زۆر بـەرداوی و سـەخت هـەتا گەیشـتینە نـاو شـاخەکە و بـە دۆڵێکـدا بـەرەو گونـدی زێـوی یـان بـردین ، لـەوێ بارەگایـان هـەبوو بردنیانـە بارەگاکـە لـە ژورێـك دایـان نـاین و داوای هەوییـەکانیان لێ کـردین و ووتیـان بـەراوردی دەکـەین لەگـەڵ ئەولیسـتانەی لامانـە ، پـاش کـەمێك هەوییـەکانیان هێنایـەوە ووتیان فەرمون بۆلای کاك هەڵۆ ، ناوبراوکوری کاك ئەحمد ڕۆستەم ناسراو بە ئەحمد سمێڵ بوو ، لێپرسراوی ئەو بارەگاییە بو ، فەرموی لێ کردین و ڕێزی زۆری لێ گرتین لەگەڵ داوای لێبـوردن ، ئێمـە ئـەومان نەئەناسـی بـەڵام دیـار بـو ئـەو کـاك حسـن پـەرخی ناسـیبو و زووش ئاگـاداری خوالێخۆشـبوی بـاوکی کردبـو کـەماڵیان لـەناو گوندەکـەبو ، ئـەویش ئاگـاداری کردبـو کـە لەگـەڵ خۆی بمانباتەوە ماڵەوە ، بە ڕاسـتی کـە چـوین و چـاوی بـە ئێمـە کـەوت زۆر ناڕەحـەت بووهەنـدێ قسەی بەکاك هـەڵۆ ووت ، ووتـی تـۆ چـۆن دەهێڵـی پێشـمەرگە وا لەگـەڵ دۆسـت و ناسـراوەکانمان بکـەن ، ئەمانـە فەرمانبـەرو خـەڵکی لای خۆمـانن وئەگـەر شـتێك بونایـە چۆن بەوئێوارەیـە دەهاتنـە بەر دەستی ئێوە وەڵامی کاك هەڵۆ ئەوە بو ووتی من بێ ئاگـابوم ، ئەومـەفرەزە ئـەمڕۆ بـەیانی زوو تـەرمی شـەهیدێکیان پەڕاندووەتـەوەو سـەرلەئێوارەگەڕاونەتەوە ئـەمانیان لەگـەڵ خۆیـان هێنـاون ، ئەو شـەوە بەڕاسـتی خوالێخۆشـبو کاك ئەحمد زۆر خزمـەتی کـردین و ئـەمری کـرد کـە هـەر شـەو سەیارەکانمان پڕبکەن لە بەنزین و بەیانی زوو پـێش خۆرهـەڵاتن دەبـێ چۆنتان هێنـاون هـەرواش بیانبەنەوە سەر جادە هەتا ڕەبیەکان نەهاتون ، بەم شـێوەیە گەڕاینـەوە زۆر ترسـمان هـەبو کـەڕژێم بەم شتە بزانێ ، باش بو هەروا بەبێ دەنگ تێ پەڕی ، تەنها ئاگـاداری برادەرانـی خۆمـان کـرد کـە شتێکی وامان بەسەرهاتوە ،.

ماوەیـەکی بـاش بـەهۆی برینداریمـەوە مۆڵـەتم وەرگـرت و لـە هەڵەبجـە بـووم ، کەوتمـە خولیـای ئەوەی چۆن خۆم لە سلێمانی ڕزگار بکەم هەتا کاتێکی شیاوم دەسـت کـەوێت بـە مـاڵ و منداڵـەوە

پەیوەندی لەگەڵ شۆڕش بکەمەوە ، لە هەولێرەوە دەیانویست خۆم بگوێزمەوە بۆ ئەویٚ ڕازی نەبوم ، برادەرانی دائرەکەم هەر وەکو لە سەرەوە باسم کرد زۆربە تەنگمەوە بون و دەیانوت چی بەباش دەزانی باوابکەین ، زوو زوو سەردانیان دەکردم بە هەمومان کاریٚکمان دۆزیەوە کە لەگەڵ بەڕێز موهەندس کاك عمر عنایەت بچینە سەر کارگەی قیری عربت و لەوێشەوە سەرپەرشتی قیرتاوکردنی جادەو کۆڵانەکانی شارو شارۆچکەکانی ئەو ناوانە بکەین ، بە کاتی کارەکەم پەسەند کرد و لەلایەکی تریشەوە لە هەڵەبجە هەر خەریکی هەواڵ پرسین بوین بۆ چۆنیەتی دەربازبونمان ، هەندیٚ لەخزمان بەتایبەتی صابری براشم هەموو لەوەزیفەکانیان وازیان هێنابو بەهۆی نەچونیان بۆ سەربازی و جیش شەعبی و ئەمانە هەموو لەدەوری یەکتر بوین ، من بە ڕۆژ لە هەڵەبجەوە لەگەڵ مهندس عمر دەچوین بۆسەر کار لەو کارەشدا خزمەتێکی باشی هەندیٚ شوێنمان کرد وەکو ناحیەی سیروان و سید صادق و کلار لە ڕۆژی 987/5/13 دا کە ئێمە لە کلار کارمان دەکرد و شەوانە دەگەڕاینەوە بۆ هەڵەبجە ، ڕاپەڕین لە خوڕماڵ هەتا سیروان دەستی پیٚ کردبو ، خەڵکی ئەو ناوچانە دەستیان بەسەر سەربازگەو هەتا چەند دەبابەیەکیشدا گرتبو ، کۆنترۆڵی ڕێگای خوڕماڵ ـ پردی زەڵم یان کردبو ، ئێمە کە لە کەلار گەڕاینەوە ئێوارە زۆر بە نارەحەت و بەڕێگای گوندەکانی شارەزورەوە لەبارودۆخێکی زۆر ناهەموار بەناو سەربازو جاشێکی زۆردا گەیشتینەوە هەڵەبجە و ڕۆژی دواتر نەچوین بۆسەر کار چونکە ناوشاری هەڵەبجەش ئاڵۆز بوو ، ئەو شەوە کاتێکمان زانی لە بڵند گۆکانی هەندیٚ لە مزگەوتەکان سرودی نیشتیمانی لیٚ دەدریٚ و هۆنراوەی شۆڕشگێڕی و دژ بە ڕژێم دەوترێتەوە و پاش ئەمە بوە تەقەیەکی زۆر هەتا درەنگانی شەو ِ بەیانی ڕژێم کەوتە گیانی گەڕەکی کانی عاشقان لە ناو شاری هەڵەبجەو دەستی بە گرتنی خەڵك و ڕووخاندنی خانوو بەرەکان کرد ، بیستمان خەڵکی زۆر بە خێزانەوە هەڵاتون لە ڕێگای نەوروٚلیٚ و بامۆکەوە و خەڵکی شارەزورو خورماڵ و سیدصادق و ئەو گوندانەش لە ڕێگای خورماڵ و ئەحمد ئاواوە بەرەو شاخ دەڕۆن ، بە ڕاستی ئێمەش ئەوەمان بە هەل زانی و لە شەوی 15- 987/5/16 لەگەڵ منداڵەکان و ئەو کەسانەی لەگەڵمان بون بڕیاری چونەدەرەوەمان داو هەروا کەلوپەلەکانمان لە ماڵەکاندا بەجیٚ هێلاٍ

بەشی پینجهەم:- لە1987/5/16 بۆ مانگی 1991/4.

لە رۆژی 1987/5/16 پیش هاتنی مغرب بە سیارەیەکی جیب لاندرۆڤەر چوینە گوندی خارگیلان و تەماشامان کرد چەند خیزانیکی تر لەوین ، ئەوانیش بۆ هەمان مەبەست هاتبون ، لەوانە کاك احمد حمە صالح ومام علی حاجی رحمن و هەردووکۆری کاك عوسمان و کاك شەریف و خیزانیان ، هەردوکیان خزم وناسراو بون بە ئیمە ، بە بینینی ئەوان زۆر خۆشحاڵ بووین ، ئیمەش دوو خیزان ، ئێمە و صابیری برام ، دوو زگوردی تر کە (کاك مەنزەر فریدون و کاك بیگەرد محمد) بوین ، پیکەوە لەو گوندە کەسیکمان بە کریٚ گرت کە لە پیشمانەوە بروات بۆ شارەزایی ولە رەبیئەکان ومین رزگارمان بکات ، مندالمان ورد بوون بەلام هیچمان پی نەبۆ ، کەوتینە ریگا هەر لەو گوندەوە بە پی و بە تاك تاك بە شوین یەکتردا ، شەویش تاریك بو ، زۆر

رۆشتین و زانیمان ریگای بیاره ــ خورمال مان بریوه و روومان له بەرزایەکانی سێ تەپانی بەرامبەر گوندی گوڵپ کردوه ، که گەیشتینه ئەوی لەدۆلیکدا توشی چەند خیزانیکی تر بوین که له خورمال وشارەزورەوه هاتبون ، زۆر بەنارەحەت ئەو شەوه هەتا بەیانی مەلا بانگی دا ئینجا له سنوری دوژمن له عیراق نەجاتمان بوو ، مندال ، گەورە ، وون ئەبون له یەکتر به نارەحەت دەدۆزرانەوه ، شوینیك هەبو که لەلایەن رەبیەکانی رژیمەوه هەمیشه دەدرایه بەر هاوەن و گولە دۆشکه ، دەبوایه به پەله و ئاگاداریەوه دەرباز بویتایه . چەند کەسیك لەو شوینه بریندار بو بون ، ئیمه به سەلامەتی رزگارمان بو . چوینه لای کانی و ئاویك لەو شاخه ناوی (**هانه نەوه**) بو ، شوینیکی ئازاد بوو ، کۆمەلیك پیشمەرگەی پارتی هاتن به دەممانەوه ، لیپرسراوەکەیان کاك محمد رەمەزان بو ، کەمپوتی ئیرانی و نان یان بو هینایین و ریزیان لی گرتین و ووتیان لیره بحەسینەوه هەتا بەیانی و ئەنجا سەرکەون بو سەر شاخ و دەبی بچنه ئەو دیو ، لەوی ئیرانیەکان ئوتوموبیل یان ئامادە کردوه ، دەتان گویزنەوه بۆ مەریوان . پرسیاری ئەوانەی لەو سنورەن له کاکه حەمەم کرد ، بەپی ووەلامی ئەو وا دیاربو زوربەیان هەر ئەو کەسانه بون که پیشتر له شورشی ئەیلول پیکەوه بوین و هەندیکی تری لاویش تازه پاش نسکو پەیوەندیان به شورشەوه کردوه ، من هەر وەکو له سەرەوه باسم کردوه پیشتر هیچ پەیوەندیەکم لەگەل شورش نەبو ، لەگەڵ ئەوەش هەمیشه دڵم لای شۆرش بوو ، زۆر جاریش قسەم ئەکرد بەتایبەتی لای ئەوانەی لییان نەئەترسام ، هەروەها بەهوی کارەکانم له فەرمانگەکانی رژیم زۆر خزمەتی خەلکیم کردوه ، بەتایبەتی ئەو پیشمەرگانەی شورشی ئەیلول که له دائرەکاندا بوون وەیان مراجعەتی دائیرەکەیان دەکرد ، هیچ شتێکم نەبو که خۆمی پیێ لاواز نیشان بدەم جگه لەوەی کەدواکەوتوم لەپەیوەندی کردنەوه کەئەوەش بەدەستی خۆم نەبو ، چونکه هیچ کاتی نەمدەویست بەتەنها پەیوەندی بکەم و مال و منال بەجیێ بهیلم ، بویه تائەوکاتە که بەو شێوەیە رێکەوت ، مابومەوه ، شەویك لەو شوینه ماینەوه ، بەیانی بەپی سەرکەوتینه سەر شاخ ، زۆر بەرز بو منالەکان ماندو بوبون ، که گەیشتینه ئەودیو چەند پاسیك وەستا بون و چەند کارمەندو سوپایی وەستا بون ، ناونوسیان کردین و سواریان کردین بو شاری مەریوان ، بردینیانه ناو قوتابخانەیەکی چول ، زوربەی مال و دائیره و قوتابخانەکان له ترسی بوردومانی فرۆکەکانی عیراق چۆل کرابون و خەلکەکەشی له ترساندا هەلهاتبون بو گوندەکان ، ئیمه که چوینه ئەوی خەلکی ناسراو و خزم و دۆست له برا پیشمەرگەکان لەو سنوره هاتنه لامان و خواردن و پیداویستی یان بو دەهینایین ، هەروەها برایانی پەیوەندیەکانی لاینەسیاسیەکانی کوردستانی دەهاتن ، بەتایبەتی کاك فایق تۆفیق که هەندی شتیشی هینا بۆمان ، ماوەیەك لەوی ماینەوه هەر چاوەری گواستنەوه بوین بۆ ئوردوگا ، پی یان ووتین وا ئۆردوگا له دزلی ئامادە دەکریت بوتان ، ئەبی لیره بمینن هەتا تەواو دەبیت ، ئەوان لەسەر خۆیان کاریان ئەکرد ، ئیمەش خۆمان وەکو بەند حساب ئەکرد ، کەس نەیئەتوانی هاتو چۆمان بکات و خۆشمان چونه دەرەوەمان لی قەدەغه بو ، تەنها بۆ خۆشتن به ئوتۆمۆبیل دەیان بردین و دەیان هینداینەوه ، کۆی ئەوانەی لەو شۆینەدا بوین زیاتر له (400) کەس بوین ، له چوار شۆێنی تر خەڵکی وەکوو ئێمه هەبوون ، هەمو برادەران منیان دیاری کرد

به نوینەری خۆیان ، رۆژیك گۆیمان لە رادیۆ بو هەوالی بۆردومان كردنی شاری (بانە) ی راگەیاند ، ئەم هەواڵە بوە مایەی ترسی خەلكەكە و هاتنە لام ووتیان با چارەیەك بدۆزینەوە ، هیچ دور نیە بەیانیش ئیرە بۆردومان نەكریت ، با داوا بكەین ئەم شەو بمانگویزنەوە ، منیش لەسەر بریاری ئەوان چومە لای لیپرسراوانی ئۆردوگاكە و پیم ووتن ئەمرۆ شاری بانە بۆردوومان كراوە و مەترسیی بۆردوومانی ئێرەش هەیە ، پیویستە ئەم شەو ئەم مال و مندالانە بگوازنەوە بۆ ئۆردوگای دزلی ، ئەگەر نەیگوازنەوە ئەوا بەرەبەیانی زوو ئیمە بۆ خۆمان دەرۆین ، ئەوان ووتیان ئەم كارە بەدەستی ئیمە نیە ، ووتم ئاگاداری لیپرسراوەكانتان بكەن ، ئەمەمان وەكو هەرەشەیەك ووت هەتا بە دەنگمانەوە بین ، زۆری پی نە چو ، ناردیان بە شوینمدا ، تەماشام كرد چەند لیپرسراویك هاتوون و هیزیان لەگەلدایە و سەر دیوارەكانی چواردەوری بیناییەكەیان گرتوە ، یەكیكیان بەمنی ووت برادەر ، ئیوە چۆن لە خۆتانەوە بریاری وا دەدەن ، ئیمە لیپرسراوین لە گیانی ئیوە و بریار بە دەستی ئیمەیە ، منیش ووتم برادەر ئیمەش كە هاتوین بو ئیرە بەهوی كارەساتیكی سروشتی نەهاتوین ، بەلكو لە ئاكامی راپەرینیك لە دژی رژیمی صدام لە ناوچەی هەلەبجە وە هاتوین و رژیم زەرەرمەند بوە و ئیمەش دەولەتی خۆمان باش ئەناسین و ئەزانین ئەوان ئەزانن ئیمە لەم شارەین ، بویە ترسمان هەیە تۆلەی خۆی بكاتەوە و بۆردومانمان بكات ، ئیوە بۆخۆتان شارەكەتان چۆل كردوە و تەنها ئیمەی تیداین و مال و مندال داوای گواستنەوەمان لی ئەكەن ، ئیوە هەرچۆنتان كردوە هەندی ئۆتۆمۆبیل بهینن با مندالەكان بگویزرینەوە بۆ هەر شۆینیكی تر ، ئیمە پیاوەكان دەمینینەوە ، هیچ سودی نەبو ، ئەوان هەر ئەیان ووت ئۆردوگا ئامادەنیە و خۆمان ئامادەنەكردوە ، چەند برادەریكی تری ئاوارە هاتبونە لامان ، ئەوانیش پشتگیری ووتەكانی من یان كرد ، ووتیان ئەوە بریاریكەو داومانە ، ئەگەر ئۆتۆمۆبیل یشمان بۆ نەهینن ئەوا ئیمە بە پیٚ ئەرۆین و ئەم شوینە بەجی ئەهیلین ، ئەوشەوە نە ئیمە و نە ئەوان نەخەوتین هەتا بەیانی ، مەلا بانگی دا تەماشا ئەكەین چەند پاسیك هاتن و ووتیان با ژن و مندال سوار بن ، دەست كرابە سواركردنیان هەتا دنیا تۆزی رۆشن بوەوە ، چەند پاسیكمان بەری كردبۆ ، هەرئەوەندەمان زانی دەنگی فرۆكە هات و بۆردومانیان دەست پی كرد ، شار شلەژا و دەست كرا بە خۆ شاردنەوە ، نە حەرەس نە پاسدار لە دەوروبەری ئیمە نەمان ، ئیمەش ناشارەزا بوین لە جیگای خۆمان ماینەوە ، بۆردومانەكە لە هەندی شوینی ناو شاری دابو ، دەنگی فرۆكەكان نەما ، پاسدارو فەرمانبەرەكان گەرانەوە بو لامان ووتیان بەخوا ئیوە راستتان كرد ، زوكەن ئیوەش وەرن سواربن بابرۆین هەتا فرۆكەكان نەگەراونەتەوە ، ئیمە و ئەوانی تریش لە شوینەكانی تر ئەو رۆژە هەموی گوازرانەوە بو ئۆردوگای (دزلی) . لە ئۆردوگا چادریان بەسەردا دابەش كردین و هەلمان دان ، ئەوان بەنیازی دروست كردنی هەندی خانو بون ، خانوەكان تەواو بو بەشی هەموو خەلكەكەی نەكرد ، كاتیش بوبوە پایز و سەرما دەستی پی كرد , دابەش كردنەكە لەوكەسانەوە دەستی پی كرد كە لەخۆیانەوە نزیك بون ، ئەوانەی بیٚ بەش مانەوە ئەوانە بون سەر بە هەردو لایەنی پارتی و یەكیەتی بوون ، ئیمەش قسەیەكمان نەبو ، چادرەكانمان بە نایلۆن داپۆشین و لە ژیر باران و بەفردا چەندمانگیك ماینەوە ، دیار بو كاك

نادر هەورامی چوبویە لای لیپرسراوانی ئیرانی و گلەی کردبو لییان لەسەر دابەش کردنەکە ، پاشان داوای منیان کرد بچم بۆ دزلی , چووم بۆ لای لیپرسراوی قەرارگا ، ئاغای محمدی لەوی بو لیپرسراوی گشتی قرارگا بو ، ووتی کاکە ئیمە هەر ئەوەندە خانومان بۆ کراوە ، بەشی ئیوە و برادەرانی یەکیەتی نەکردوە ، ئیستا دەمانەوی شتیٚ بکەین بوتان ، بزانین رای ئیوە چیە ، منیش پیم ووت بە راستی فەرق و جیاوازیتان کرد لە دابەش کردنەکە ، ئیمە هیچمان پی نیە بیلین وا چادرەکانی خۆمان توند کردوە و لە ناویا ئەژین ، هەمو شتیکیش لای خۆتانە ، ووتی راستە تازە وای لیهاتوە ، ئیمە پیشنیاریکمان هەیە و حەز ئەکەین ئیوەش یارمەتیمان بدەن ، ووتی دەمانەویت بلۆکی گەورە ، گەورە بهینین و بە پەلە خانوتان بۆ دروست بکەین و خۆتان سەرپەرشتی دروست کردنەکە بکەن ، منیش کارەکەم پی باش بو ، پیم ووت با بگەریمەوە بۆ ئۆردوگا لەگەل برادەران قسە بکەم ، پاشان ئاگادارتان دەکەمەوە ، کە گەرامەوە لەگەل برادەران بە گشتی قسەم کرد ، ئەوانیش پێیان باش بو ، بە ئارەزووی خۆمان چۆنمان ویست دوو رییز خانومان دروست کرد و چوینە ناوی ، ژیانی ئاوارەیمان درێژەی هەبو هەتا راپەرینەکەی سالی 1991 ، لە سالی 1990 لە ئۆردوگای دزلی باوکم بەهۆی نەخۆشی شیرپەنجە کە لە ئاکامی بریندار بوونی بە چەکی کیمیایی لە هەڵەبجە ، وەفاتی کرد و تەرمەکەیمان هەر لەو ئۆردوگایە بە خاك سپارد و تا ئیستاش هەر لەوێە ، چەند بابەتیك کە شیاوی باس بێت لەو ماوەیەی لە ئاوارایدا بوین هەتا راپەرین ، بەم چەند خالانەی لای خوارەوە باسی لیوە دەکەین .

1ـ هەر بە گەیشتنم بۆ ئیران ، برادەرانی خۆمان زۆر خۆشحالبون بە گەرانەوەم بۆ ناو شۆرش و سەردانیان کردین بو بەخیرهاتنەوەمان ، بەریز کاك نادر هەورامی یەکیك بو لەوانەی زۆری پیی خۆش بو ، لیپرسراوی لقی 4 بو لەو بەشەی کە لەسەر سنوری ئیران ـ عیراق دابو ، بەریز ماموستا حمید ئەفەندی لیپرسراوی یەکەمی لق بو لە قرەداغ ، من بە شیوەی رەسمی پەیوەندیم کردەوە و کرامە نوینەری پارتی لەو ئۆردوگایەو ئۆردوگای بارام ئاواش ، چەند برایەك لەو ئاوارەتازانە کە پیکەوە بووین بونە پیشمەرگە ، جگە لە ئیمەش خەلکێکی تری زۆری هەلەبجەی لە ریگای نەورۆلی و لاوران و سازان و سیمانەوە بەرەو ئیران هاتبون ، لە ئۆردوگای سەریاسی لای پاوە دانرابون ، چەند جاریك لەگەل بەریز کاك نادر هەورامی سەردانی ئەوانیشمان کرد ،

(ئۆردوگای دزلی سالی 1987)

چەندین کەسیش لەوی بونە پیشمەرگە . لە پەیوەندیەکانی لقی 4 یش بۆ کاروباری سنوری مەریوان کارم ئەکرد ، لیژنەیەکی بەرەی کوردستانی دامەزرا بۆ سەرپەرشتی ئاوارەکان لە ئیران ، ئەم لیژنەیە یەکەمین لیژنەی هاوبەش بو پاش دروست بونی بەرەی کوردستانی ، لیژنەی بالاَ چەند جارێك سەردانیان ئەکردین ، برای بەرێزم کاك مهندس عبدالرحمن علی کوردە نوینەری پارتی بو لەو لیژنەیە ، پاش ماوەیەك ناوبراو گوردرا بە کاك حاجی حاجی ابراهیم ، لەم رێگایەوە لەگەڵ ئەو دووبەرێزە بووینە دۆست و برادەر کە تا ئیستاش بەردەوامی هەیە ، من ئەندامی ئەو لیژنەیەبوم لە سنوری ئۆستانی کوردستان ، کارکردن لەو لیژنەیە دا زۆر خۆش بو ، شتیکی تازەو ریکو پیك بوو ، من دەتوانم بلیم لیژنەی ئیمە کە پیکهاتبو لە نوینەرانی (پارتی و یەکیەتی و سوشیالیست وبزوتنەوەی ئیسلامی و پارتی گەل) وەکو لەیك حزب دابین کارمان ئەکرد ، پیشنیارو بریارەکانمان هەمیشە لە بەرژەوەندی ئاوارەکانابو نەك حزبایەتی ،

(ئەندامانی لیژنەی سەرپەرشتی ئاوارەکان)

زور جار هەریەکەمان دەمانتوانی نوینەرایەتی ئەوی تر بکەین ، کاتیکی زۆر سەرکەوتومان بەسەر برد ، زۆر کاریشمان ئەنجامدا ، لەوانە سەرقالیمان بۆ خەلکەکە دروست کرد ، بە دروست کردنی یاریگایەك بۆ لاوەکان و پرۆژەی کۆمەلەی هونەرو ویژەی کوردیمان دانا ، پەیرەو پرۆگرامەمان بو دانا و کۆمەلەکە دروست بو ، چەندین چالاکی هونەری وەکو (شانۆ . گۆرانی . کردنەوەی پیشانگا) و چەندین ئاهەنگی جوراو جور لە یادو بونەکاندا ساز دەکرا .

نمونەیەك بو لە یەکریزی لیژنەی بەرەیی مان ، رۆژیکیان لە مالەوە بوم ، برادەریکی یەکیەتی هاتە لام ووتی کاك علی فریاکەوە وا (**هیرۆ خان**) خیزانی بەریز مام جلال کە بۆسەردانی مالە شەهیدەکان بە گشتی هاتوەتە ئۆردوگا و لەلایەن دەفتەری سەرپەرستیەوە گیراوە و نوینەرەکانمان لیرە نین ، منیش بەپەلە چومە دەفتەر و تەماشا ئەکەم خاتو هیرۆ خان لە هولەکەدایە ، چومە ژۆری لیپرسراو ، دەبینم بە تەلەفون قسە لەگەل لیپرسراوانی ئوستانداری کوردستان ئەکات و باسی هاتنی نایاسای خاتو هیرۆخان ئەکات و ئەلی ئەو ئەندامی دەفتەری سیاسی یەکیەتیە و بەبی ئاگاداری ئیمە هاتوە بۆ کاری سیا سی بۆ ناو ئۆردوگا ، منیش لەگەل تەلەفونەکەی راستەوخۆ دەستم بە قسە کردن کرد و ووتم ئاغا راوەستە من بۆ ئەو کارە هاتووم با هەندی قسەی لەسەر بکەین ، ئەویش گورج بەوی ووت وا برادەری نمایندەی پارتی هاتوە بو

ئەو مەسئەلەیە و پاشان تەلەفونت بۆ ئەکەمەوە ، بەخێر هاتنی کردم و رووی لە کاك حاکم قادر کرد کە لەوی دانیشتبو ، ئەو لەگەل خاتو هیرۆدا بو ، پیی ووت بزانە ئەم برادەرە نمایندەی حزبیکە و هەر کەسیك لە لیپرسراوانی خۆیان بیەویت بیتە ئۆردوگا ئەوا پیشتر بە ئیمە ئەلی ، بەلام ئیوە هیچ ئاگاداریەکی ئیمەتان نەکردوە ، کاك قادر وەلامی دایەوە ، ووتی ئیمەش ئاگاداری نمایندەی خۆمان کردوە ممکنە سەرقالی کاریکی تر بوبن ، بەهەر حال من بە لیپرسراوی ئۆردوگام ووت ، ئەم کارەی ئیوە لەگەل خاتو هیرۆ کاریکی باش نیە ، ئەو ئافرەتە ، و خیزانی جەنابی مام جلالە و من لە ترسی ئەو هاتووم بەپەلە بۆلای تۆ چونکە بە راستی لە تۆش و لە ئیمەش دلگران ئەبیت ، تۆ لەلایەك رۆژانە لەگەل نمایندە و لیپرسراوانی ئەوان هەلسو کەوت ئەکەیت و هاتو چۆتان هەیە ، بۆ ئیستا لەم کارەدا وا توندی ، ئەبی خاتو هیرۆ بنیرینەوە بۆ (کانی دینار) بۆلای برادەرانی خۆیان ، وا کاك قادر لیرەیە ئەو پیاوە چی ئەلین قەیدی نیە ، جاریکی تر تەلەفونەکەی هەلگرت و ئەو قسانەی کرا بە وانی ووت ، دیار بو ئەوانیش لەسەر داواکەی من رازی بوون و خاتو هیرۆمان رەوانەی لای برادەرانی خۆیان کرد و ئەویش سوپاسی منی کرد .

پاش پەیوەندی کردنم و دامەزراندنمان لە ئۆردوگا ، بە یاوەری کاك نادر هەورامی و ماموستا حمید ئەفەندی کە تازە لە قەرەداغەوە گەرابووەوە سەردانی بارەگای سەرکردایەتی پارتیمان لە راژان کرد ، چاوم بە ریزدار سەرۆکی پارتی کاك مسعود بارزانی و بەریز کاك علی عبداللە و کاك نیچیرەوان بارزانی و برادەرانی تر کەوت .

(نێچیرەوان بارزانی و بەندە لە راژان)

خۆشحال بوون بە گەرانەوەم بو ناو شۆرش و باسیکمان لەسەر بارودۆخی خەلکی هەلەبجە و ئاوارەکان کرد و باسی هاتنی ماموستای خوالیخۆشبو ماموستا ملا عوسمان عبدالعزیز و ماموستا ملا علی برای و چەند ماموستایەکی ترمان کرد کە هاتبونە ئیران لەو راپەرینەدا ، جەنابی کاك مسعود فەرموی بەناوی منەوە برۆ سەردانیان بکە و بەخیرهاتنیان لی بکە و پێیان بلی لەبەر هەندی بارودۆخی تایبەتی لیرە ناتوانم سەردانیان بکەم ئەگینا بۆ خۆم ئەهاتمە لایان و بە ماموستا ملا عوسمان بلی ، ئەو شوین و جیگایەی کە بارزانی نەمر دابویە ئەو لە شۆرشی ئەیلولدا تا ئیستا هەر ماوە و حەزم لێیە جەنابی بفەرمویت بۆ هەمان شوین ، کە ئەویش (

یەکیەتی زانایانی ئاینی ئیسلامی کوردستانە) با ئەو قورئانەکە هەلگریت و منیش چەکەکە بۆ خزمەتی گەلەکەمان هەتا رزگاری دەبیت . من داوام لە سەرۆك کرد کە هەر چەندە خۆم کەسیکی ناسراوم لای ئەوان و ریزیشم ئەگرن ، بەلام حەز ئەکەم یەکی لە ماموستایانی ئاینی لەگەلم بیت ، باشترە ، بەریز کاك علی عبدالله ماموستا ملا عبدالرحمن قازی دیاری کرد کە پیکەوە بڕۆین ، هەر لەویٚ چاوم بە بەڕێز کاك حاکم توفیق عبدالکریم کەوت ، دیاربوو پێش من ئەو گەرابووەوە ناو شۆرش و خۆشحاڵبوین بە دیداری یەکتر ، ئەو کاروباری یاسای بۆ مەکتەبی سیاسی ئەکرد لەگەڵ بەڕێز کاك حاکم ئەسعەد ، پاشان سەفەرەکەمان بۆ لای ماموستا مەلا عوسمان ئەنجام دا و ماموستا ملا حسن شاخی یشمان لەگەلدا هات کە لێپرسراوی پەیوەندیەکانی لقی4 بوو ، زۆر کادرو کەسێکی بەتوانا وچالاك بوو لە کارەکەی خۆیدا ، هاوکاری زۆری ئاوارەکانی ئەکرد ، و چوینە ئۆردوگای سەریاس لە نزیك پاوە و پەیامەکەمان گەیاندە خزمەتی هەردوو ماموستا و بەلینیان دا کە ئەوان سەردانی سەرکرداتی دەکەن ، بەلام بە داغەوە ئەوان داواکاریەکەی سەرۆك بارزانیان پەسەند نەکرد ، لەجیاتی ئەوە دامەزراندنی حزبیکی ئیسلامی یان هەلبژارد بە ناوی (بزوتنەوەی ئیسلامی لە کوردستانی عیراق) کە ئیمەی کورد لەو کاتەدا زۆرمان پیویست بەو جۆرە حزبانە نەبو ، هەر لە سەرەتای دروست بونی حزبەکە وە توشی نارەحەتی بوون و پاشان ململانی دەسەلات ، پارچە پارچەی کردن ، لە سەرەتای کارکردنیان شارەزایان لە چۆنیەتی مامەلە کردن لەگەل لایەنەکانی تری کوردستانی نەبو ، بەمەبەستی ئەوەی ئەوان تیکەل بە خەلکی کوردستان و لایەنەسیاسیەکانی کوردستان ببنەوە ، لەسەر داوای خۆیان هەندی رێنمایم کردن کە چۆن هەڵسوکەوتی خۆیان لەگەڵ لایەنەکان دروست بکەن .

لەو سەردانانەماندا بۆ بارەگای مەکتەبی سیاسی لە راژان ، جارێکیان لەگەڵ شەهید نسرادین عابد لەویٚ بوین و شەهیدی نەمر کاك علی بابا ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی پارتی و لیپرسراوی لقی 4 مان چاو پێکەوت ، ووتی ئەمشەو حەزئەکەم پێکەوە بین ، بەراستی ئیمەش پێمان خۆش بوو ، ووتمان ئیمە ئەمشەو لای بەرێز کاك مەلا حاجی دێلۆی لە ئیدارە میوانین ، ئەگەر ئیوەش بینە ئەویٚ وا لە خزمەت ئەبین ، زۆر خۆشحال بوو ، ووتی کەوابوو ناچینە ئۆرمیە و لێرە ئەبین ، هەروەها ووتی من برادەرێکم لەگەلە خەلکی تورکیایە ، خۆ هیچ مانعتان نییە ؟ ووتمان بە پێچەوانەوە مادام میوانی ئیوەیە خۆشحالێن ، شەو هەمومان پێکەوە لە ژورێکی ئیدارە بووین ، لەنێوان قسەکردندا کاك د. علی بابا و ئەو برادەرەی بە زمانی ئەڵمانی قسەیان بۆ خۆیان ئەکرد ، من و کاك نەسرەالدین یش ناچار پێکەوە بە زمانی هەورامی قسەمان ئەکرد ، هەر ئەوەندەمان زانی ئەو برادەرەی کوردی تورکیا رووی لە ئیمە کرد و ووتی ئیوە چۆن زمانی من دەزانن و قسەی پیٚ ئەکەن ؟ ئیمەش ووتمان ئەوە زمانی ئیمەیە بۆچی هی تۆیە ؟ ووتی من زازام ، ئیمە ئیستا دوو ملیون کەسین ، ئیمەش باسیکمان لەسەر هەورامان و هەورامی لە ناوچەکانی ئیران و عیراق کرد ، ئەو زۆر سەری سورما ، ووتی ئەمەم نەبیستوە و خۆشحاڵ بوو بەو شێوەیە کە بووی ئاشکرا بو، داوای لیٚ کردین کە سەردانێکی ناوچەی هەورامان بکات ، ئیمە ئەو دەرفەتەمان نەبوو ، لەبەر ئەوەی زۆر بە ئیشوکاری خۆمانەوە سەرقاڵ بووین ، ئەمەویٚ لێرەدا سوپاسی برای

هێژامان کاك مەلا حاجی دێلۆی بکەم کە ناوبراو لەو پۆستە یدا (لیپرسراوی ئیدارە) هەمیشە لە خزمەت هەڤاڵانیدا بوو ، بەتایبەتی ئیمە کە دەچوینە لایان .
خەلکیکی تری زۆر هەبون لە ئۆردوگاکان بی کار بوون ، منیش پیشنیاریکم کرد بۆ دروست کردنی ریکخستنیك بۆیان ، پیشنیارەکەم پەسەند کرا و یەکەم جار لە سنوری مریوان ریکخراویك بۆ ئاوارەکان دروست کرا ، (شەهید کاك ئەکرەم حەمە علی و من و کاك حمە سعید حاجی عنایەت) تیایا کارمان ئەکرد و پاشان لە ئاکامی بۆردومانی کیمیایی هەلەبجە و ئاوارە بونی خەلکەکەی بو ئیران ، ریکخراوەکە گەورە تر بوو ، کرایە لیژنەیەك کە سنوری هەردوو ئۆستانی کرماشان و کوردستانی دەگرتەوە ، هەر لەسولاسی باوەجانی هەتا گوندەکانی دەوروبەری بانەو سەقزی دەگرتەوە ، پەیوەندی راستەوخۆمان لەگەڵ مەکتەبی سیاسی دابو ، ئیمەش هەمیشە لەناو خەلکەکەدا بوین ، سەرقالیەکی باش دروست بو بۆیان ، کیشەو داواکاریەکانیانمان دەبردە سەرکردایەتی و وەلامەکانیشمان بو دەهینانەوە ، سەرکردایەتی پارتی بەم کارە خۆشحال بو ، کاتی راپەرینەکەی سالی 1991 توانیمان زیاتر لە (200) کەس وەکو پیشمەرگە لەو ئاوارانە بەشداری لە راپەرینەکە بکەین ، ئەو هەڤالانەی بەشداری راستەو خۆیان لەم کارەدابو (شەهیدی خوالیخۆشبو کاکە نسرالدین عابد و بەندە و کاکە علی شاوەیس و ماموستا ملا علی زمناکۆی و کاکە صالح کۆیخا موستەفا و کاك رووٚف رەحیم و کاك محی الدین حەمە سعید و کاك عمر محمد رحیم و کاکە شیخ عبداللە شیخ رۆوف و کاکە احمد حمە صالح و کاکە والی عزیز و کاکە قوربانی رەحمن) بوون ، هەڤالانی تر زۆر بون لەم روەوە هاوکاریان ئەکردین ، لەوانە خوالیخۆشبوان کاکە حکمت ملا علی و ماموستا ملا عارف ، جگە لەم کارەش هەولی باشمان دا بۆ دروست کردنی یەکیەتی قوتابیان و لاوانی دیموکراتی کوردستان بەهوی چەند لاویك لەوانە هەورامانی کورم و هەلکەوت حکمت ملا علی وەکو بەرپرس و چەندین لاو و قوتابی تر، ئەمانەش بەشداری راپەرینیان کرد و توانیان ریکخستنەکانی خۆیان جاریکی تر بە سەر پەرشتی سکرتاریەت لە پاریزگای سلیمانی دروست بکەنەوە .
2 ـ لەسالی 1988 لە مانگی 3 دا لەو کاتەدا شەری نیوان ئیران . عیراق زۆر توند بو بو هەر رۆژەی لە شوێنیکەوە هیرش دەکرا و جاری وا هەبو هیرشەکان سەرئەکەوتن و هەندیکیان شکستیان ئەهینا و ناوچەکانی کوردستانیش لەم هیرشانەدا هەمیشە بەشی گەورەی هەبو ، هەردوو لای شەرکەر حەزیان لی بو کە شەرەکان لە کوردستان بکریت ، بە هیوای ئەوەی لەم شەرانەدا کورد زەرەرمەند بیت ، لەو رۆژانەدا دەنگوباسی هیرش بردنە سەر ناوچەی هەلەبجە پەیدا بو ، گوایە بەرزایەکانی دەوروبەری هەلەبجە و خورمال و ناوچەی هەورامان ئازاد دەکرین ، سوپایەکی زۆر گەورە رووی لە سنوری دزلی و مەریوان کرد ، ئەم سوپایە ئەوەندە زۆر بوو ، دەمانوت تۆ بلی بۆ گرتنی هەمو پاریزگای سلیمانی نەبیت ، ئیمە بەراستی نەماندەزانی ئامانجی ئەوان چیە ،لایەنە سیاسیەکانی کوردستان لەم هیرشە ئاگادار بون ، ئەوانیش بەتەواوەتی لە ئامانجی هیرشەکە نەگەیشتبون ، هیزەکانی خۆیان ئامادە کرد ، هیزی لایەنەکان لەچاو هیزی ئەوان شتیکی وانەبو بەلام دەکرا سودی لی وەربگیری ، ئیمە داخلی شەرەکە بوین

بەلام نە بەگوێمان کرا و نە ریگاشیان پی داین بۆ خۆمان هەرچی بکەین ، ئاگامان لی نەبو شەریان دەست پی کرد ، ئەوان نزیکی خورمال بوبونەوە ئەنجا هیزەکانی ئیمە بەشوینیاندا دابەزین ، ناچار هیزەکانی ئیمە وەکو پارتی بریاری هاوکاری کردنی خەلکی دا ، بەراستی جوری هیرشەکە ئالۆز بوو ، سوپای هێرش بەرلە چەندین جۆر پاسدارو گروهی عیراقی عەرەب و هیزی ئیسلامی شیعەو سوننە بە تیکەلاوی پیکهاتبو ، لەشەوی 13-14 /3 بو ، ئاگاداری ئیمەیان کرد گوایە سوپا دیواریان شکاند ، واتا هیرشیان دەست پی کردو سەنگەرەکانی پیشەوەیان شکاند ، دەبابەکانیان چوبونە پیشەوە و دابەزیبونە ناو خاکی عیراق لەو ریگایەی لە شاخی ملەخوردەوە دروستیان کردبو ، بەیانی کە رۆژ بوەوە هیزەکانی ئیمە بەنیازی چون بەدوایاندا بو ناو احمد ئاوا ، سوپا تەقەی لی کردن و 2 پیشمەرگە بریندار بون ، مانای وابو ئەوان رازی نابن کەس پیشیان بکەویت ، جگە لەمەش پاش چەند سەعاتیك لە جیگایەکی تر روبەرو بونەیك روی دابو لەگەلیان چەند پیشمەرگەیەکمان شەهید بون ، ئەمەو چەندین جار ریگا گرتن و داوای پسولەی عبور و تقسیم بەندی ناوچەکە لەسەر هیزی لایەنەکاندا ، ئەگەر کاری هاوکاری کردنی خەلکەکە نەبوایە بونی هیزەکان لەوی تەنها بو دروست بونی کیشە بو ، هیزەکانی پارتی خورمال هەتا سیروانی بو دیاری کرابو ، هیزەکانی یەکیەتی و بزوتنەوەی ئیسلامی ناو شاری هەلەبجەیان بو دیاری کرابو هیزەکانی سوشیالیست ، سورین و شارەزوریان بو دانابون ، هەلەبجەش گیرا و ناوچەکە بەتەواوەتی لە سوپای عیراقی پاك کرایەوە ، دیلیکی زور لەگەل دەستکەوتیکی زور دەست سوپای ئیران کەوت ، هەندێکیش دەست لایەنەکان کەوت ، ئیمە بەهوی جهازی لاسلکی پەیوەندیمان لەگەل برادەرانی یەکیەتی هەبو . خەلکی خورمال و سیروان وگوندەکانیان وردە وردە بەرەو چەمی احمد ئاوا دەهاتن ، ئاگادار بوین لە هەلەبجە خەلکی دوکانی داناوە و کەمتر هەولی دەرچونیان هەیە لە شار . ئیمەش ترسی زۆرمان هەیە کە رژیمی عیراق تۆلەی خۆی بستینی . لەلایەن خۆمانەوە هەر لە کەسی یەکەمەوە کە ماموستا حمید ئەفەندی بو هەتا پیشمەرگەیەك هەولی دەدا کە خیزانەکان شوینی خۆیان بەجی بهیلن لەبەر ئەوەی نەوەکو رژیم لێیان بدات ، لەسیروان مال بە مال دەگەران و ئاگاداریان دەکردن ، لە رۆژی 16/ 3 پیش نیوەرۆ رژیمی عیراق دەستی کرد بە بوردومان کردنی هەلەبجە و سیروان و شارەزور بە تۆپی دور هاویژ و فروکە ، لە کاتژمیر (11) فرۆکەکان بە خەستی دەستیان بە بۆردومانی ناو شاری هەلەبجە کرد ، من لەو کاتەدا لەسەر شاخی پشت احمد ئاوا بوم ، دوکەلو تەپوتوزیکی چر لەناو شارو دەوروبەری هەلسا ، گرمەو دەنگی بوردومان هەتا ئیوارە ونزیکی تاریکی بەردەوام بو ، لە کاتژمیر 12 ی نیوەرۆ بەهوی جهازی بیتەل پەیوەندیم لەگەل برادەرانی یەکیەتی کرد ، لەحال و ئەحوالی ئەوان و خەلکەکە و زیانەکانم پرسی ، ووتی بۆردومانەکە زۆر توندە ، هیچ مەجالی هاتو چو نادات ، ووتم شار چۆل بوە یان خەلکی تیایە ، ووتی خەلکی تیایە و ئیمەش هەول دەدەین خۆمان و ئەوانیش لە شار دەرچین و داوای لیبوردنی کرد کە ناتوانی چی تر جهازەکەی بکاتەوە ، فرۆکەکان ئەوەندە زۆر بون فریای بۆردومان کردنی سنورەکان و لە هەندی شوین ناو دیوی ئیرانیش بەتایبەتی دزلی و ئۆردوگای دزلی و دەوروبەری مەریوان

دەکـەوتن . پـاش عەسـر برادەرانـی ئیمـە لەگـەل ماموسـتا حمیـد دەیانـەویت بـو هـەوال زانـین سەردانی هەلەبجە بکـەن ، لـەریگا پاسـدارەکان ریگایـان نـەدابوون ، ئیمـە پەیوەنـدی هەمیشـەیمان لەگەل برادەرانمان چی لەشارەزور و چی لـە قـەرەداغ هـەبو ، ئیـوارە هـەوالی بوردومـانی کیمیـاوی بلاو بویەوە ، کاك محمد حمە سعید ئەو کاتە لیپرسراوی ناوچەی هەلەبجە بو ، هـەولی زوری دابـو لەگـەل پاسـدارەکان ، ریگایـان پـی درا بروات‌ـە نـاو شـار ، ئـەویش جهـازیکی پـی بـو لەگـەل مـن پەیوەندی هەبو ، هەر کە گەیشتە ناو شار پیٚ ووتم راستە کیمیایی وەشینراوە ، وا خـەلك ئـەبینم کەوتون ، ئەو کاتـە ئـەو لـە نزیکـی کارگـەی پاککردنـەوەی توتنەکـە بـو لـە گـەرەکی پیرمحمـد ، مـن زیاتر لیم پرسی و حەزم کرد زۆرتر بزانم چی روویـداوە ، ووتـی هـا خـۆت لەگـەل ئـەو ژن منالانـە قسـە بکـەن ، هـەمویان ئـەگریان و باسـی نـەمانی کەسـوکاریان ئـەکرد ، هیشـتا نـەدەتوانرا قسـە لەسەر زیانەکان بکریت ، بوردومانی کیمیـایی بـوە شـتیکی دروسـت ، هـەولم دا لەگـەل کاکـە حمـە ئامـاریکی پیشـەکی وەیـان تەقـدیریك مـان بـداتی هـەتا لەگـەل راگەیانـدنی هەوالەکـە باسـیك لـە زیانەکانی بکەین ، لەبەر ئەوەی کاتەکە شەو بە بەراستی هەر تقدیریك جیگـای خـۆی نـەبو ، ئیمـە لەگەل کاکە حەمە تقدیریکمان دایە سەرکردایەتی بەهۆی بـەریزان (کـاك عزالـدین بـەرواری و کـاك ملا حاجی و خوالیخوشبو کاك سیداصالح) کە لـە قـەرەداغ بـوون ، پەیوەنـدی بـەردەوامان لەگـەل ئـەوانیش هـەبو ، سـەرۆك بـارزانی ئـەو ئامـارەی پـی راسـت و دروسـت نـەبوو هـەر هـەمان شـەو فەرمانی دابو کە پیویستە بەیانی لیژنەیەك بچیتە هەلەبجە و ئاماریك لەنزیکـەوە بـدەن ، بویـە ئـەو شەوە لیژنەکـە دروسـت بـو لـە بـەریزان (کـاك نـادر هـەورامی و بەنـدە و کـاك عوسمـان بەلـخـەیی). ئاگاداریـان کـردین کـە پیویسـتە دەسـت بـەکار بـین ، بـەیانی زوو هەرسـیکمان لـە (کـەرەجال) یەکمان گرتەوە و کەوتینە رییٚ بەرەو زەلم و احمد ئاوا و چەند پیشمەرگەیەکیشـمان لەگەلـدابون . لیرەدا هەندی دەگەریمەوە بۆ هـەوالی مال و منـدال لـە ئۆردوگـا ، ئیمـە چـەند شـەو و رۆژیـك بـو بـو نەگەرابوینەوە بولایان وکەمتر هەوالیانمان دەزانـی ، ئیـوارەی رۆژی 3/16 کـاتیکم زانـی بـە جهـاز لە دزلیەوە ئاگاداریان کردم کە ئۆردوگـاش بۆردومـان کـراوە و مـالی ئیمـەش رۆکیتـی بەرکـەوتوە و سـوتاوە و هیچـمان بـو دەرنەچـوە ، منالـەکان سـەلامەت بـون چـونکە لـەوی نـەبون و چـوبونە ئەشـکەوتەکانی دۆلـی (مـەرگاوان) ، لـەویش بوردومـان کرابـون ، بـەهوی سـەختی و قـولای شـوینەکە سـەلامەت بوبـون ، زۆر نارەحـەتیان تـوش بوبـو ، خـەلکی تـر مـالو منـدالیان بـو شـوینە دورەکـان گواسـتبووەوە ، بـەهوی سـەرقالی مـن لـە شـەرەکە ئـەوان و چـەند مـالیکی تـر لـە مابـەینی ئۆردوگاو مەرگاوان مابونەوە ، هیلال احمر هەندی کەلوپەلی پی دابون ، ماموسـتا حمیـد ئەفەنـدی بە جهاز پی ووتم غەمت نەبیت ئیمە تدابیری پیداویستی مندالەکان ئەکـەین . لیژنەکـەمان هـەر کـە گەیشـتینە سـەروی چـەمەی زەلم ، فرۆکـەکانی رژیـم دەنگیـان دەهـات و بوردومـانی احمـد ئـاواو چـەمەکەیان دەکـرد و چـەکی کیمیایشـیان بـەکار ئـەهینا ، ئیمـە بـۆ جـیٚ بـەجیٚ کردنـی فـەرمانی سەرۆك ناچار بوین بەردەوام بین لەسەر رۆشتن و بەو هیوایەی کە روبەروی ناو بـاغ و ئـاو دەرۆیـن ، لـەریگا توشـی پۆلیـك پیشـمەرگەی برایـانی سۆشیالیسـت بـوین کـە ئـەوانیش بـۆ خـوارەوە دەرۆشتن و کاك (تەها تەیفور) ئەو کاتە لای ئەوان بو لەگەلیاندا بو ، کامیرەیەکی ڤیدیوی پی بـو

، وینـەی دەگـرت بـە تایبـەتی هـی ئـەو خەلکانـەی کـە لـە خـوارەوە بـەرەو زۆر بـۆ ئـیران دەچـون ، هەنـدی لەوانـە کیمیاویەکـە لی دابـون ، لەسـەر ریگاکـان کـەوتبون بـەلام نـەمردبون ، هـەولمان دەدا لەگـەلیان کـە خۆیـان دوا نەخـەن و بـرۆن باشـترە ، چـەند سـەر مـەرو مـالات مـردار بوبونـەوە ، کاك تەها لەگەل کاری وینە گرتنیش دەرزی دژە کیمیایی پی بو دەیدا لەوانەی پیویستیان پـی هـەبو .
بەراسـتی ئیمـەش لەبـەر تونـدی بوردومانەکـە نەمانـدەتوانی بـە گـورجی بـرۆین ، ئـەو رۆژە هـەتا ئیوارە هەر لەناو ئەو باغانەدا ماینەوە و ئیوارە چوینە احمد ئاوا ، تەماشا ئەکـەین سـەیارەیەکی زۆر لـەوین و یـەکی لـە پیشـمەرگەکان سـەیارەی مـالی خۆیـانی ناسـیەوە و هەرچـۆن بـوو بـەکاری خست و سوار بوین و کاتیش بەرەو تاریکی دەرۆشت و ئەو جیگایەی کە پیمـان بـاش بـو شـەو لی بمینینـەوە تـەنها شارۆچـکەی (بیـارە) بـو ، هـەوالمان زانـی کـە هەنـدی خـەلکی تیدایـە . چـوینە ئەوی و رووومان لە مالی کاك کۆیخا موستەفا کرد و شـەو هـەوالی باشـمان دەسـت کـەوت ، بـەیانی کاك صالح کۆیخا موستەفا بە سەیارەکەی خۆیەوە لەگەلمان هات بۆ هەلەبجە ، گەیشـتینە گونـدی بیاویلە و لەویشەوە بو ملەقەوی و ئەنجا باغەکانی عەنەب ، بەراستی ئەوەی ئیمـە لـەو شـوینانەدا چاومان پی کەوت هیچ کـاتی لـەبیرو عـەقلی ئیمـەدا نـەبو ، ئۆتوموبیـل بـەپر لـە سەرنشـینەکانیەوە کەوتبوە لای جادەو هەرچی تیدا بوبو شەهید بوبوون ،

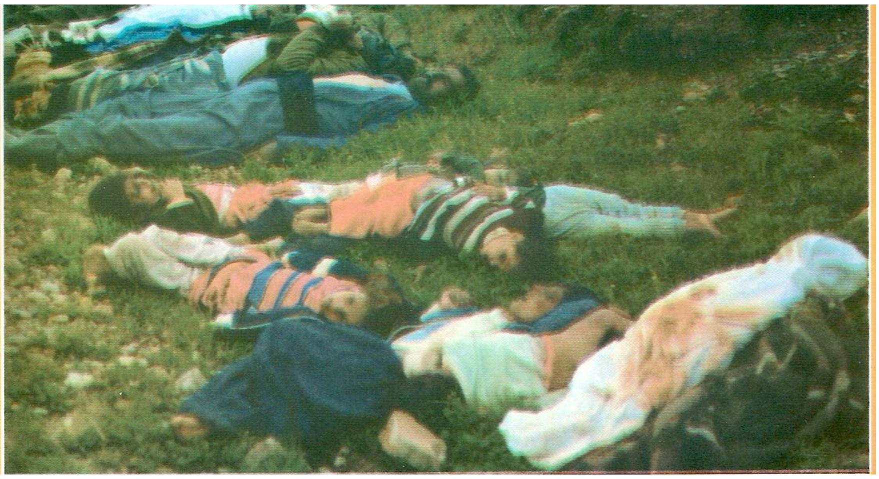

دایك و کۆرپەکەی باوشیان بەیەکدا کردبو لە قەراغ جادە شەهید بوبون ، زیاتر لە (13) کـەس لـە دەوروبەری ئەستیرکەکەی ملەقەوی راکشابون و دەمیـان لـەناو ئاوەکـە نـابو شـەهید بوبـون ، هـەتا ملەقەوی سیارەکەمان توانی بروات لەوی بەهوی بونی تەرمیکی زور نەدەتوانرا زیـاتر بـرۆین ، بـە پـی هەنـدیك چـوین بـی سـود بـو هـەتا دەچـویت تەرمـەکان زیـاتر دەبـون ، کـەلاکی هەنـدی وولاغ و حەیوان بە مرداربوی تیکەلی تەرمەکان بوبوون ، بۆ هەر کوی تەماشـات دەکـرد لـە دورو نزیـك هـەر تەرم بو ، لە جادەی پشت قوتابخانەکەی عەنەبەوە ویستمان بـەرەو گونـد بـرۆین لـەویش خـراپتر ، کارەسـاتەکە بەشـیوەیەك بـو نـەمان دەزانـی چـۆنی بـاس بکـەین ، سـەرمان سـورمابو ، هەرچـی بیردەکرایـەوە هـیچ مـان پـی نەئـەکرا ، هـەتا ئـەوەی بـوی هـاتبوین بەقەناعـەتمان نـەدەتوانرا بەشیوەیەکی دروست ئاماریکی تەواو رابگەینین ، چەند کەسیکمان چاو پی کـەوتن کـە بەشـوین

کەسوکاریاندا دەگەران ، یەکی لەوانە خەلکی بیارە بو ، تەرمی کورەکەی دۆزیەوە و هاواری لی هەلسا ، چوینە لای ، ووتم ناوی چیە ، ناوەکەی پی ووتم ، منیش بریارم دا لەو ناوەوە دەست بەنوسینی ناوی شەهیدەکان بکەم ، هەولمان دا بچینە هەلەبجە لەویوە ریگامان نەبو ، لە ئاکامی ئەو پرسیارانەی دەمانکرد لەو هەندە خەلکەی چاومان پی دەکەوتن ، بۆمان دەرکەوت کارەساتەکە گەورەیە و بەهیچ جۆری ناتوانری ئاماریك بە زیانەکانی بە تەواوەتی بزانری ، کۆلانەکان و ژیرخانەکان و دەشت و جادە هەموی تەرمن ، ئەوەی مایەوە کە ئیمە بیلین پاش گفتو گۆ وامان بە باش زانی کە تەقدیری زیانە گیانیەکان بکەین بە (5) پینج هەزار شەهید و (10) هەزار بریندار و کاریگەری کیمیایەکە لە پانتایی (4) کیلومتر چوارگۆشەدا بووە ، بە بەریز کاك نادرم ووت فەرمو ئامارەکە بدەنە بردەران ، ئەو دەستی بە گریان کرد و ووتی خۆت پێیان بلی ، منیش ئامارەکەم دایە بەریز کاك عزالدین بەرواری و ئەوانیش دابویانە سەرکردایەتی ، ئەم ئامارە درایە گشت لایەك و بوە ئاماریکی فەرمی کەتا ئیستاش باسی دەکریت ، ئیرانیەکان پاش بۆردومانەکە لەگەل ئەو لایەنانەی لەوی بون کەوتبونە گواستنەوەی خەلك بەتایبەتی بریندارەکان ، خەلکی بۆخۆشیان بە هەر چوار دەوری شاردا دەرچوبون ، ئەوەی مابو رووی لە سنوری ئیران کردبو ، ئەم دەرچونەش بەشیوەی ئاسای نەبوبو ، خیزانەکان لیك پچرابون ، هەندیکیان بەهوی ریگای سەخت و دور توشی نارەحەتی بوبون ، پاش تەواو بونی ئەو کارەی بۆی هاتبوین ، بریارمان دا بکەوینە شوین زیندوەکان و بزانین بۆ کوییان دەبەن ، چی ئەکەن ، ئاگاداری برادەرانمان کرد کە ئیمە بەو کارە هەلدەستین و پاشان ئاگادارتان دەکەینەوە ، جگە لەمەش ئیمەش کەسوکارمان لە هەلەبجەدا بوون و هیچ هەوالمان نەئەزانین ، من باوکم و دایکم وخوشکم خوشکەزام و ئامۆزا و پورزا و کەسوکاری ترم لەوی بوبون ، هەروەهاش بە نسبەت ئەو برادەرانەی تریش ، بەرەو سنوری ئیران بەری کەوتین ، بەپەرینەوەمان بۆ ناو خاکی ئیران ، خەلکی هەلەبجەو دەوروبەریمان چاو پی کەوتن بە پی و هەندیك سواری ئوتومبیلی بارهەلگری ئیرانی کرابون بۆ گواستنەوە ، بەرەو کرماشانیان دەبردن ، چوند پرسیاریکمان لە چەند کەسیك کرد ، تەنها هەوالی خۆیان دەزانی ، ئیمە لە پاوە شەو ماینەوە چونکە کات درەنگ بو ، هەوالیکی وامان دەست نەکەوت تەنها ئەوە نەبیت کە خەلکەکە بەرەو کرماشان دەبرین ، رۆژی دوای ئیمەش بەرەو کرماشان بەری کەوتین و لە ریگا لە شارۆچکەی روانسەر هەندی برادەرانی ئاوارەی خۆمان مان چاو پی کەوت و ئاگاداریان کردین کە خەلکەکە بۆ شارەکانی (**هەرسین و سنقور و کنگاوەر**) ی سەر بە ئوستانی کرماشان دەبرین و دابەش دەکرین بەسەر گوندەکانیشدا ، ئاوارەکان کە لە ریگای احمد ئاواوە هاتون دابەش کراون لەسەر شوینەکانی (**کامیران و وەرمەهەنگ و شویشە و هەزارخانی و بارام ئاوا**) دا ، لەگەل کاك نادر بریارمان دا کە سەردانی ئەو شوینانە بکەین لە هەردوو ئوستان ، سەردانی گشت شوین و ئەو جیگایانەمان کرد کە خەلکەکەی لی دانرابون لە سنوری ئوستانی کرماشان ، هەتا گوندەکانی نزیك هەمەدان یش چوین ،ئەم سەردانەمان بە شەو بە رۆژ بو ، (3) رۆژی خایاند ، بەراستی چاومان بە دیمەنیکی ناهەموارو ناخۆش کەوت ، ئەو خەلکەی ئیمە پیشتر چۆنمان بینیبون و

ئەو کاتە چۆنمان دەبینین ولەچی باریکی سەرلیشیواوی دا بوون ، هەرچی هەبوە لەدەستی داوە ، هەندیکیان هەوالی مالو مندالی نازانی ، نازانن بریندارەکانیان بوکوی بردون و تەندروستیان چونە ، زۆر خیزان لیك دابرابون هەوالی یەکتریان نەدەزانی ، لەناو بینایەی قوتابخانەکان و دائرەکان و مزگەوتەکان و خانوی بەتال دانرابون ، کەس هیچی پی نەبو ، خەلکی بەشەرەفی ئیرانی ئەو دەورو بەرە خواردن و جلو پۆشاکیان بۆ کۆدەکردنەوە ، ئیمە لەگەل لیپرسراوانی ئیرانی باسی ئەمەمان کرد ، ووتیان ئیمە هیچ ئامادەیی ئەم کارەمان نەبوە ، بۆ ئیمە کوتوپر بوو ، بە هەمو توانامان خەریکین چادر هەلدەدەین بویان لە شیوەی ئۆردوگا و کەلو پەلیان بەسەردا دابەش دەکەین ، ئیستا ئەوەی لەبەر دەستایە وا خەریکی دابەش کردنین ، روومان لە هەر شوینیك دەکرد ، ئیمە و خەلکەکە جگە لە گریان هیچی ترمان پی نەئەوترا ، بەناوی سەرکردایەتی پارتی و بەتایبەتی سەرۆك بارزانیەوە سەرەخۆشیمان لی ئەکردن ، کاك نادر هەورامی دەوریکی زور باشی گیرا لەم روەوە ، لە یەکی لە شوینەکان برادەریکی خەلکی تەویلە هاواری لی کردین و ووتی من لە مالو منالم دابراوم و هەوالیان نازانم ، بەلکو هەمەتی بکەن بۆم بدوزرینەوە ، کەچوینە شوینیکی تر تەماشامان کرد خیزانەکی لەوین ، داوامان کرد لە لیپرسراوانی شوینەکە و خیزانەکەمان یەکخستنەوە . ئەمە نمونەیك بو لە هەزاران کارەساتی لەو جۆرە و ناخۆشی تر ، تا ماوەیکی زۆر ئەنجا توانرا خیزانەکان یەکتر بەتەواوەتی بدۆزنەوە ، جگە لەوانەی بریندارەیان سەخت بوە و رەوانەی دەرەوەی ئیران کرابون ، هەندی لە بریندارەکان کە نیردرابون بو نەخوشخانەکانی ئیران لە تاران و شارەکانی تر لەبەر سەختی برینەکەیان شەهید بوبون و بەهوی نەزانینی ناسنامەیان ئەوا لەوی بەخاك سپیردرا بوون ، ئەم کارەساتە ئەگەر یەکیك بۆخوی تیایا نەبوبیت وە یان بەچاوی خۆی نەیدیبی ، نازانی چۆن و بەچی شیوەیەك بوە ، شاریك وویران بوە ،خەلکەکەی بە کومەل لی شەهید بوە ، بە هەزارەهای لی بریندار بوە ، کەلوپەلی و هەرچی لە سەروەت و سامانی هەبوە بەجیماوە ، تالان کراوە ، لە کەسوکار دابراوە ، رەوانەی ئۆردوگا کراوە ، خەلکی لە رری خوادا هاوکاری خواردن و پۆشاکی دەدات ، ریگای نیە بەدوای کەسوکارو شەهیدو بریندارەکانیدا بگەری ، پارەی پی نیە پیداویستیەکانی دوای کارەساتی پی دابین بکات ، ئەمانە و چەندین دەردی سەری تر ی ژیان و لیقەوماوی ، لیرەدا ئەبی پیاوەتی خەلکی ئیران لەیاد نەکەین تا بە دەولەتەکەیشیان دەگات کە پیاوانە هاوکاری جوراو جوریان کرد ، ئیمە لەو ماوەیەدا بە رۆژ بە سەر شوینەکان و خەلکەکەدا ئەگەراین و دوا بە دوای ئیمەش وەکو ئاگادار بوین سید باقر الحکیم سەرۆکی ئەنجومەنی بالای شۆرشی ئیسلامی لە عیراق دەگەرا بە سەر خەلکەکەدا و سەرەخۆشی لی دەکردن ، پاش تەواو کردنی شوینەکانی سەر بە ئوستانی کرماشان ، بەهەمان شیوە چوینە شوینەکانی سەر بە ئوستانی کوردستانیش لە کامیران و وەرمەهەنگ و شویشە و هەزارخانی و هەتا هەردوو ئوردوگای دزلی و بارام ئاواش کە خەلکی تازەیان بۆ هاتبون ، لەو شوینانەش بەهەمان شیوە هەوالی خەلکەکەمان دەپرسی ، کارەساتەکان لە نیوان ئەو خەلکەی کە لە ریگای خورمال . ئەحمد ئاواوە هاتبون کەمتر بون ، چونکە ئەمانە زۆربەیان خەلکی شارەزور و سیروان و خورمال بون و

کەمتر بەر بۆردومانی کیمیایی کەوتبون و کەمتر هەبو تیایاندا کەسوکاریان وون بوبیت ، لەو روەوە باشتر بون ، بەلام بەهەمان شیوەی هەلەبجە ئەمانیش هەرچی کەلوپەلیان هەبوبیت بەجێیان هیلأبو ، ئیمە کە گەراینەوە بۆ دزلی منالەکانم هیشتا لەناو دەربەندی دزلی و خانوەکانی گوندی (مەرگاوان) مابونەوە لەگەل چەند خیزانیکی تر ، بە رۆژ لە ترسی بوردومانی فرۆکەکان چوبونە ناو ئەشکەوتەکان و بە شەو هاتبونەوە ناو گوند ، چەند رۆژیکی سەخت و نارەحەت و پر لەمەترسیان بەسەر بردبو ، ئەو دەڤەرە تاکو ترا خیزانی تیا مابو ، منیش ناچار منالەکانم گواستنەوە بۆ ئۆردوگای هەزارخانی کە تازە بۆ ئەوانەی هاتبون دروست کرابو ، لەوی تەنها چادریان بویان هەلدابون ، کاتیش بەرەو نەمانی سەرما دەرۆشت و بەپەلە منالەکانم دامەزراند چونکە ریزدار کاك مسعود بارزانی ناردبوی بەشوین (4) کەسدا کە یەکیکیان من بوم بو ئەوەی لە نزیکەوە لە هەوالی دروستی کارەساتەکەی هەلەبجە بزانی ، ئیمە (3) کەسمان چوینە خزمەتیان ، بۆ من دەرفەتیکی باش بو کە قسە لەسەر کارەساتەکە بکەم و هەرچی زانیاری باش هەبو لای خۆم یاداشتم کردبون و زۆر بە چاکی چۆنیەتی کارەساتەکەم بۆ بەریزیان و بەریز کاك علی عبدالله گەراندەوە ، ئەوانەی لەسەرەوە باسم کردون لەگەل هەندی شتی تر ، هەستم دەکرد سەرۆك زۆر نارەحەت ئەبو و زۆری پی ناخۆش بوو بەتایبەتی لەو ووتەیەی کە ووتم حەق نەبو ئیمە داخلی ئەو جورە شەرانە ببین ، کارەساتیکی واگەورە بەسەر گەلەکەماندا چوون پاساوی بۆ بدەین ، ئەمە دواکارەساتیش نابی و لە شوینەکانی تریش روودەدا بەتایبەتی شاری قەلادزەش لەریگادایە ، وەلامی ئەم چەند ووشانەی دامەوە و ووتی کاکە باوەرت هەبی ئەوانە درۆیان لەگەل ئیمەش کرد ، کاتی ئیوە هەوالی گرتنی هەلەبجەتان راگەیاند من زۆر سەرسام بوم ، چونکە گرتنی هەلەبجە لە ئارادا نەبو ، لای من تەنها گرتنی شاخەکانی هەورامان و بیارە و تەویلە بوون ، پیمان کاریکی باش بو ، هیچ نەبی جیگایەکی ئازاد بۆ ئیوە دەبو ، بەلام کە هەوالی گرتنی هەلەبجەم بیست بەراستی زۆر نارەحەت بوم و منیش لەو باوەرەدا بووم کە دوژمن تۆلەی خۆی دەکاتەوە ، ئیستاش من ناردومە بە شوین ئەو لیپرسراوانەی کاتی خۆی هاتنەلامان و ووتیان هیرشەکە تەنها بو ناوچەی هەورامانە ، بزانین بۆ وای لیهاتوە ،ئەنجا زانیم کە رەنگە لایەنەکانی کوردی تەنها لەگەل یەکی لە گروهەکانی ئیرانی ووتو ویژیان کردبیت ، ئەو شەرە ئەوەندە گەورە بو رەنگە چەندین گروهی جوراو جۆر بەشداریان کردبیت ، وەکو لە سەرەوە ئامارەم پی داوە ئەوان ریگایان نەدەدا هیزی پیشمەرگە بەشداری بکەن و چەند جاریك توشی شەرو پیك دادان بون و شەهید و بریندارمان هەبون ، هەندی لەو گروهانە ممکنە هەر ناوی پیشمەرگەشیان نەزانیبی . دانیشتنەکەمان شەوی بەسەرا هات و بریاریان دا بەیانیش جاریکی تر دانیشینەوە ، ئیمە چوین بو شوینی ئیسراحەتمان و من وکاك نادر هەورامی لە ژۆریك بوین ، درەنگانیکی شەو تەماشامان کرد هەردو بەریزان شەهید کاکە فرنسو هەریری و کاکە یونس رۆژبەیانی هاتنە لامان و بەخیرهاتنی منیان کرد و ووتیان کاك علی چیت لەگەل سەرۆك باس کردوە چونکە زور نارەحەتە ، ووتم بە دریژی باسی شەرو کارەساتەکەم بۆ کردون و ووتومە حەق نەبو ئیمە بەشداری لەو شەرەدا بکەین ، ئەویش وەلامی بەو شیوەیە داومەتەوە ، ووتیان دەستت خۆش

بەراستی ئەمە حەقی لیپرسراوەکانی تر بو ئەو باسانەی لەگەل بکەن و تۆ کادریکی راست و دروستی و لەگەل نارەحەت بونی سەرۆك بۆ کارەساتەکە ، زۆر تقدیری تۆی دەکرد کە بەو شیوەیە قسەکانت بۆ کردوە . رۆژی دوای جاریکی تر چوینەوە لای سەرۆك و چەند بابەتیکی تر هەر لەو بارەوە باس کرا و دواجار فەرموی حەز ئەکەم بە ناوی منەوە جاریکی تر برۆیتەوە بو ناو ئۆردوگاکان و سەرەخۆشیان لێ بکەن و پێیان بلێن کە ئیمەش وەکو ئەوان نارەحەتین و انشاالله هەول دەدەین چیمان پی بکریت بو وەزعی ئەوان جی بەجی ئەکەین ، بە ئیمەشی ووت کە ئەبی پەیوەندی هەمیشەیتان لەگەلیان هەبیت و بەیناو بەین لە بارودۆغ و هەوالیان ئاگادارم بکەنەوە ، هەر وەکو لەسەرەوە باسم کردوە من یەکیك بوم لەو لیژنەیەی کە سەرپەرشتی ئاوارەکانی ئەکرد و راستەوخۆش پەیوەست بوین بە مەکتەبی سیاسیەوە ، مانگانە لە هەوالیان ئاگادارمان دەکردن . من جاریکی تر بەهاورێیەتی هەردوو بەریزان کاك ملا حسن شاخی و کاك ملا عباس کە ئەویش نوینەری لق 3 بو لە روانسەر بو ، بەراستی پیاویکی زۆر دلسوز بو و هاوکاری ئیمەشی ئەکرد و لەو سنورەش هاوکاری باشی ئاوارەکانی ئەکرد و ئەوانیش زۆر ریزیان لێ ئەگرت ، لەسەر فەرمانی سەرۆك سەردانی ئۆردوگاکانمان کردەوە و سەردانی چەندین کەسایەتی مان کردو و لەچەندین چاوپیکەوتنی بەکۆمەل لەگەل ئاوارەکان ، سەلام و سەرەخۆشی بەریزیان مان پی رائەگەیاندن کە جیگای خۆشحالی ئەوان بو ، لەم سەفەرەمدا بۆ ئۆردوگاکان کە جیگاو ریگایان هەندی باش بووبو ، لە شوینە جیاجیاکاندا نەمابون ، لە چەند ئۆردوگایەك کۆکرابونەوە ، کەلوپەلیان لەلایەن مانگی سورەوە پی درا بو ، بەفرسەتم زانی بەلینەکەی خۆم بەجی بهینم بۆ وەرگرتنی ناوی شەهیدەکان کە لەیەکەم رۆژ لەسەر تەرمەکان لە گوندی عەنەب دەستم پێ کرد ، تەواوی بکەم , بۆیە داوام لە هەڤالان و خزمان و دۆستان کرد کە هەر یەکە لە لایەن خۆیەوە و لەوگەرەکەی خۆی و لەناو گوندی خۆی ، خیزان بە خیزان ناوی شەهیدەکانم بۆ بنوسن و لای خۆیان دای بنێن هەتا دەگەریمەوە لایان وە یان ئەگەر کەسیکیان دەست کەوت بۆمی بنێرن ، بەم شیوەیە زۆر کەسم راسپارد ، لەگەل ئەوەش هەندی ناوم دەست کەوتن ، حەزم ئەکرد هەندی بەپەلە ناوەکانم دەست بکەویت چونکە خەلکی وردە وردە کەوتبونە ئەوەی بە تاك و بە خیزانەوە بگەرینەوە بۆ عیراق ، من بۆ تەواو کردنی ئامارەکە زیاتر لە سالیکم پێ چو ، ناوەکان بە لیست و دەفتەر بۆم هاتبون ، زۆر زۆر بون کە سەیرم ئەکردن ناوی دووبارە و سی بارەی زۆرم ئەدی ، کاتیکی زۆرم بەسەر برد هەتا بەحسابی خۆم لەو دووبارە و سی بارە رزگارم بوە ، پاشان ناوەکانم لە دەفتەریکی تایبەت دا تۆمار کردن ، هەولم دا شەهیدەکانی ناو شار بە جیا و هی گوندەکانیش بەجیا و هەوەهاش خیزان بە خیزان ، ئەم کارە زۆر گران بوو چونکە رژیمی فاشستی عیراق گوندەکانی نەهیلابو ، خەلکەکەی لە ناو ئوردوگاکانی دەوروبەری شار دانابون ، وەکو عەنەب و زەمەقی کە هەردووکیان تیکەل بە هەلەبجە بووبون ، هەندی ناوی شەهیدەکانیان بەناوی گوندەوە نوسیبو هەندیکی تریان بە ناوی شارەوە ، ئەمەش کیشەی بو دروست کردبوم ، بە هەرحال ئامارەکەم تەواو کرد کە تەواو نەبوە بەو شیوەیەی کە بە تەواوەتی دروست بیت ، بەلام سەرەتایەکی باش و ئاماریکی بێ ئامانج و بێ مەرام بو ، تەنها بۆ زانینی

ژمارەی شەهیدەکان بو ، پاش راپەرین چەندین جار باسم لەو ئامارە کرد زۆر گوی پی نەدرا چونکە ئاماری مەرام دار پەیدا بوون ، لەبەر ئەوەی ئامارەکە نەفەوتیت بەسوپاسەوە دەزگای ئاراس لە هەولیر لە دوتۆیی نامیلکەیەکدا بەناوی (هەلەبجە) کە سەر نوسەرەکەی (هەورامان) ی کورم بوو لەچاپ درا و دابەش کرا ،

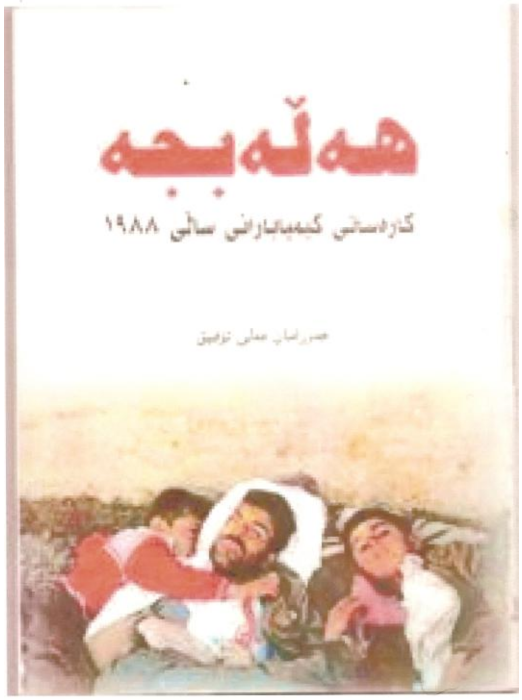

نازانم ئەو ئامارە تا ئیستا سودی لی وەرگیراوە یان نە ، ئامارەکەی من کۆی گشتی نەئەگەیشتە(3000) سێی هەزار شەهید . وەکو لە نامیلکەکەدا باسم کردوە ئەو ژمارەیە دواین ئامار نیە چونکە رەنگە هەندیکمان لەیادچوبیت وەیان ناویان مان دەست نەکەوتبیت ، لەگەل ئەو هەموو ماندو بونەش هەندی دووبارەی تیداماوە ، رەنگە هەندی ناویشی تیدا بیت کە شەهید نەبوبیت بەهوی وونبونی لەو کاتەدا ناوی بە شەهید هاتبی ، دەسەلاتدارانی کوردی لە هەریمی کوردستان دەیانتوانی وەکو بنەمایەك بۆ کاری شەهیدان سودیان لی وەرگرتایە ، ئامارەکە دور بو لە تێروانینی حزبایەتی ، لەو سەفەرەدا چاومان بە چەند کەسایەتیەکی رۆشنبیری هەلەبجە کەوت وەکو بەریزان (مامۆستا ملا لەتیف بامۆکی و مهندس کاك عمر عنایت و کاك ئەنوەرحمەامین بەگ و کاك تەها شیخ عابد) و چەند کەسیکی تر ، با سمان لە بارودۆخی خەلکەکە کرد و هەلویستی سەرکردایەتی کورد و دەولەتی ئیران و بارودۆخی عیراق و چەند بابەتیکی ترمان هەلسەنگاند و دواجار ئەوان وایان پی باش بو کە لیژنەیەك پیك بهینن بە ناوی خەلکی هەلەبجەوە سەردانی سەرکردایەتی لاینەسیاسیەکانی کوردستانی عیراق بکەن و لەگەلیان باسی بارودۆخی ئاوارەکان بکەن و لە ریگای ئەوانیشەوە بتوانن پەیوەندی لەگەل لیپرسراوانی بالای ئیرانی و خیرخوازانی جهانی بکەن ، ئیمە هەندی ریوشوینی پیویستمان پی نیشاندان و کە چوینەوە جیگای خۆمان ئاگاداری سەرکردایەتی خۆمان مان کرد لەکاری ئەو

لیژنەیە و سەردانیان بۆ لایان ، وەکو ئاگادار بوم لیژنەکە مەبەستی خویان بەجی گەیاندبو و سەردانی سەرکردایەتی لایەنەسیاسیەکانیان کردبو ، ئەمەش بوە بنەمایەك بۆ دروست کردنی کۆمەلەی ژیانەوەی هەلەبجە .

3 . پاش ئەوەی هەردوو رژیمی ئیران . عیراق لە سالی 1988 دا و پاش هەشت سال شەرو کاول کاری و قوربانی دان و زیان گەیاندان بە گەلانی هەردوو وولات ، شەرەکەیان راگرت و دەستیان بە ووتو ویژ کردن کرد لەگەل یەکتر و جاریکی تریش هاتنەوە سەر سەرووگوێ کورد و کوردستان ، بەندیك لە ریکەوتنەکەیان چۆل کردنی سنورەکانی هەردوو لایان بو ، بە تایبەتی لە کوردستانەوە و ریگا نەدان بە هیزو لایەنە سیاسیەکانی کوردی لە شاخەکاندا، ئەم کارە ئالوزیەکی تری بو لایەنەکانی کوردستان دروست کرد ، ئەوانیش بریاری ناردنی هیزەکانی خۆیان بو ناوەوەی کوردستان دا ، بۆ ناوچەکانی گەرمیان و قەرەداغ و دەشتی هەولیر و دۆلی بالیسان و بادینان و چەندین شوینی تر ، باقی ئەو کەسانەی توانای چونە ناوەوەی نەبو بەهۆی تەمەن و نەخۆشی ئەوا لە ئۆردوگاکان مانەوە ، رژیمی عیراق هەرلەشەری ئیران نەجاتی بو ، هەموهیزەکانی خۆی کۆکردەوە و بە ناوی شەری (ئەنفال) رووی لە کوردستان کرد و دروست لە گەرمیانەوە ، دەستی بە هیرشیکی زۆر گەورە و بەر بلاو بەگشت توانای سەربازی خۆیەوە کە پیشتر شەری دەولەتی ئیرانی پی ئەکرد کرد ، بەرگری هیزی پیشمەرگەی کوردستانیش بە گشت لایەنەکانەوە تەنها بە چەکی سوك بوو، بەهوی پەلاماری فرۆکەکانەوە بە کۆپتەرو جەنگاوەریەکانی ترەوە نەیان ئەتوانی چەکی قورس بەکار بهینن ، هیزی پیشمەرگە ئەوەی لەتوانایابو پالەوانانە بەرەنگاریی خۆی کرد و شوین لە دوای شوین بە ناچاری جیگاکانیان پی چۆل ئەکرا ، باریان بەرەو خراپی دەچو ، لە هیرشی بەدناوی ئەنفالدا ، چەکی کیمیایش بەکار هات ، خەلکی گوندەکان ، یان رایان ئەکرد وە یان بە کۆمەل هیزەکانی دوژمن دەیانگرتن ، بەم شیوەیە ناوچەکە بەرەو چۆلی ئەرۆشت ، هیزەکانی پیشمەرگەش پەرتو بلاوبوبونەوە ، چەند رۆژیك بو لە هەوالیان ئاگادار نەمابوین ، مەکتەبی سیاسی بەریز ئیمە یان لە دزلی ئاگادارکرد بەلکو هەوالیکیان بزانین ، من بە جهازیکەوە چومە سەر شاخی سورین و لە ملەی شەرەفی کە شوینیکی بەرز بو بەئومیدی ئەوەی پەیوەندیەکیان لەگەلدا بکەم ، هەر کە جهازەکەم کردەوە و بۆ چەند جاریك بانگی جهازەکانی ئەویم کرد ، جهازیك وەلامی دامەوە و لیم پرسی کە کیە و داوام لی کرد بە ئاشکرا پیم بلی ، ووتی من (**ئەکبەر حەیدەر**) م لە لقی 3 ، منیش خۆم پی ناساند ، زۆر خوشحال بو و ووتی ئیمە وەزعمان زۆر خراپە و برادەران هەندیکیان پەریونەتەوە بەرەو ناوچەی بازیان و ئیمەش لە شوینیکی بەرز داین لە سنوری سەنگاو و ئەم پەیوەندیەشمان دوا پەیوەندی ئەبی و بەرەو ئەوان دەرۆین ، ئیمە ئیتر لە شوینیکی ترەوە دەگەرینەوە و پەیوەندیمان لەگەل ئیوە نامینی و هەول دەدەین پەیوەندی بە سەرکردایەتیەوە بکەین ، ئەو هەوالە کورتە دواین هەوالیان بو ، منیش گەرامەوە و هەوالەکەم دایە سەرکردایەتی ، هیرشی دوژمن وەکو باسم کرد زۆر توند و بەرفراوان بو ، هەر کەس بەردەستیان بکەوتایە بە دیلی (ئەنفال) دادەنرا ، جا ئەو (182) سەدوو هەشتاو دوو هەزار کەسەی کورد کە پی دەلین بە ئەنفال لەناو براون بەم

شیوەیە بوە ، هێرشەکە لە ناوچەی سیدەکان و بارزانەوە بەنیازی گرتنی سێی گۆشەی سنوری (ئێران . تورکیا . عێراق) بوون لە شاخی (**خوا کورك**) ، هێزەکانی پارتی لەو سنورە دا کۆبوبونەوە ، سەرکردایەتی بەتایبەتی سەرۆکی پارتی بریاریان دا کە لەو سنورە شەری مان و نەمان لەگەل دوژمن بکەن و بە هەموو دنیای بسەلمینن کەشەر لە کوردستان رانەوەستاوە و شەری کورد پەیوەندی بە شەری ئێران – عیراقەوە نیە ، کیشەی کورد جیایە و هەتا بە مافەرەواکانی نەگات شەری خۆی راناگریت ، داوا لە لقەکانی (2 . 3 . 4) و گشت ریکخراوەکانی سنوری سەرکردایەتی کرا بەشداری بکەن ، هێزەکان پالەوانانە بەرەنگاری ئەو سوپا گەورەیە بە گشت چەکی پیشکەوتویەوە بونەوە و چەندین پەلاماریان شکاند و زیانی گەورەیان لی دان و چەندین سەرباز و دەرەجەدار بە دیل گیران و دەستکەوتیکی زۆر لە چەك و تەقەمەنی هەبو ، گرنگ ئەوەبو کە نەهیلرا دوژمن بە ئامانجەکانی خوی بگات ، رژنامەنوسان و ئاژانسەکانی هەوالی تەلەفزیۆنی و رادیۆیی جهانی بەشداریان لە شەرەکەدا کرد و هەوالەکانیان دەگواستەوە ، بەداغەوە لەم داستانەدا کۆمەلیك قارەمان گیانی خۆیان بەخشی بەو ریگایە و خوینی خۆیان بە شاخ و بەردەکانی خواکوردا رژاند وچەند برینداریکیش هەبو . لیرەدا مەبەستی من لە باس کردنی ئەم داستانە بۆ ئەوە بو کە هەلویستی شورشگیری و بە ئەمەك و مەردانەی ئاوارەکانی ئۆردوگاکان بە تایبەتی ئاوارە لێقەوماو و زیان لی کەوتوەکانی هەلەبجە بە دیار بخەین ، گیرانەوەی ئەو داستانە بۆ خۆی پەرتوکیك هەلدەگری . مەکتەبی سیاسی وای پی باش بو کە ئیمەی سەرپەرشتی ئاوارەکان بە هاوکاری لەگەل لیژنەی ناوچەی هەلەبجە لە هەوالی ئەو شەرە و مەبەستی بەرەنگاربونەوەی بە ئاوارە خۆراگرەکان بگەینین ، لە کوبونەوەیەکدا لەگەل لیژنەی ناوچەی هەڵەبجە کە ئەو کاتە برای بەرێزم کاك شێخ جعفەر شێخ موستەفا لیپرسراوی بوو ، بریاری پیکهینانی لیژنەیەکمان دا بۆ ئەو مەبەستە و بە پەلە سەردانی گشت ئاوارەکان بکات لە گشت شوینەکانی نیشتەجیێ یان لە سنوری هەردوو ئۆستانی کرماشان و کوردستان و کاریێ بکریت کە بتوانریت کۆبونەوەی جەماوەری یان بۆ ساز بدریت و هەڤالان (کاك شیخ جعفەر شیخ موستەفا و شەهید کاك ئەکرەم حەمە علی و بەندە و کاك جمال فتاح و کاك احمد حەمە صالح و کاك سالار صابر) دیاری کران بۆ ئەو مەبەستە ، لیژنەکەمان بە هاوکاری بەریز ماموستا ملا حسن شاخی توانی رەزامەندی لیپرسراوانی ئۆردوگاکان وەرگرن بۆ ئەو کوبونەوانە و ماموستا بۆخۆشی تا کۆتای کارەکە لەگەڵ بوو وە دەورێکی زۆر رێکوپێکی هەبوو ، ئیمە دەستمان بەکاری خۆمان کرد هەر لە ئۆردوگایەکی زووگوردی لە نزیکی سولاسی باوەجانی و ئوردوگای سولاس و جوانرۆ و سەریاس و هەرسین و کنگاوەر و سونقور و ئەو شارو و شارۆچکە و گوندانەی سەر بە ئوستانی کرماشان کە ئاوارەی لی بو سەردانمان کردن و لەگشت شوینەکان ئاوارەکان مان کۆئەکردەوە و باسیکی بارودۆخەکان مان بۆ ئەکردن لەگەل چۆنیەتی هەلویستی پارتی لەسەر ئەو دۆخانە و شەری خواکورك و خۆراگری شۆرش لەسەر ئەو هەمو پیلان و ریکەوتننامانەی دژ بە گەلەکەمان ئەکرا ، ئەو کاتە بارودۆخەکان زۆر ئالۆز بوون و هەلویستی پارتیش لە جیگای خویدا بو ، بویە خەلکە ئاوارەکە بە گشت بیروبۆچونەکانیانەوە

پشـتگیری خۆیـان لـەو هەلویسـتە رائەگەیانـد ، جیگـای ئامـاژە بـۆ کردنـە کـە هەلویسـتی بـرا پیشمەرگە زووگوردیەکانی ناو ئەو ئۆردوگایەی نزیك سولاسی باوەجانی کە زوربەی زۆریان لە پیشـمەرگەکانی یەکیـەتی نیشـتیمانی بـوون لـە یـاد نەکـەین کـە ئامادەباشـی خۆیـان بـە راسـتی راگەیاند بۆ بەشداری کردن لەو شەرە و داوایان کرد کە ئاسانکاریان بۆ بکەین ، لەگەل ئەوەش ئامـادەیی بەخشـینی هەنـدی کۆمـەکی مادییـان دا بـو پشـتیوانی کـردن لـەو شـەرە ، لەگـەل سوپاسیکی زورمـان بویـان ، کۆمەکەکـەمان لی قبـول کـردن ، ئـەم هەلویسـتە ئۆردوگـاو شـوین لـە دوای شـوین زیـادی ئـەکرد بەتایبـەتی لـە نیـوان ئـاوارە و لی قـەوماوانی کیمیابـارانی هەلەبجـە و هەلویسـتیان بەیـەکیك لـە جـۆری تۆلـە سـەندنەوەیان ئـەزانی بەرامبـەر بـە رژیمـی فاشـی عـیراق ، لەســەر داواکــاری هەنــدی لاوی هەلەبجــەیی چــەند کەســیکمان رەوانــەی شــەرەکە کــرد لەوانــە شەهیدیان بەخشی بە کوردستان ، جگە لەمەش لاوانی کور و کچ ئامادەی خۆین بەخشین بون بۆ هاوکاری بریندارەکان ، لەسەرووی ئەمانەوە دەستیان بە کۆکردنـەوەی کۆمـەك کـرد ، پـاش تـەواو بـون لـە ئۆسـتانی کرماشـان ، بـەرەو ئۆسـتانی کوردسـتان چـوین و لـە ئۆردوگاکـانی کـامیران و وەرمەهـەنگ و شۆیشـە وهـەزارخانی و دزلی و بـارام ئـاوا و سـەراوی سـەقز و شـارو و شارۆچکە و گونـدەکانی ئـەو ئۆسـتانەش بـە هـەمان شـیوەی ئۆسـتانی کرماشـان کارەکـەمان تـەواو کـرد هـەتا شـاری بانـە ، لـەوی لـە دوا قۆنـاغی کارەکـەمان بـە راپـۆرتیکی تـیرو تەسـەل لەسـەر هەلویسـتەکان وکۆی کۆمەکەکانیشمان بە دەستی هـەڤالی بـەریز کـاك درویـش عبـدالرحمن نـاردە سـەرکردایەتی ، کارەکە جیگـای رەزامەنـدی و خوشـحالی ئـەوان بـو لەلایـەن خۆیانـەوە سوپاسـی ئـەو هەلویسـتەیان کرد .

4 . لە پاش ریکەوتننامـەی نیـوان ئیران و عیراق و تـەواو بـونی شـەری هەشـت سـالەی نیوانیـان و پاشان هاتنەکایـەی پرۆسـەی پرۆستریکای بلـۆکی رۆژهـەلات و لیـك نزیـك بونـەوەی بیروراییـەکانی هەردوو بلوکی رۆژهەلات و رۆژئاوا و ساردبونەوەی جەنگی سارد لە جهانـدا ، ئێمـەی کـوردی بـیّ پشـت و پـەنا و ئـاوارە لـە ئێـران کـە وردە وردە خەڵکـە شۆڕشـگێڕەکان هـەوڵیان دەدا ئێـران بـەجیّ بهێڵن بەرەو ئەوروپا برۆن ، لەلایەکی تریشەوە ڕژێمی عێراق دەستی کردبـە دەرکردنـی لیبـوردنی گشتی بۆ کوردەکان. خەڵکی بێچارەی کوردیش کەهەمیشە بارودۆخـەکان وای لێـدەکات کەتوشـی سەرئێشەو سەر لێشێواوی ببێتەوە و ترسـی لـە دوبـارە بونـەوەی مێـژووەکان هەیـە . بۆیـە نـازانیّ چـۆن بڕیـار بـۆ دوا ڕۆژی خـۆی بـدات ، لەلایـەك دەنگوباسـەکان وا بـلاو دەبونـەوە کـەئێران ، ئاوارەکان دەگوازێتـەوە بـۆ (جەهروم) ، بـەناو بـانگترین شـوینی ناخۆشـی ئیران چی لـە دوری لـە کوردسـتانەوە و گـەرمای هـاوین ، مـن نەمـد یبـوو بـەلام وایـان بـاس ئـەکرد ،خـەلکی لەترسـی ئـەم حالەتانە ناچار ئەبو خۆی بنوسی بوگەرانەوە بو عیراق و رازی بیت بـە لیبوردنـە درۆیـەکانی رژیـم و خۆیو مالومنالی تەسلیم بەو رژیمە خوین ریژە دەکردەوە ، ئەوەشـی دانـی بەخۆیـدا گـرت ، هـەتا یەزدانی مەزن بەپیر دۆعاو نزای خەلکی کوردەوە هات و دیکتاتۆر سەدام حسین هەلسا بـە هـیرش بردنە سەر دەولەتی کویتی دراوسیی ، ئەو وولاتـەی کـە لـە شـەری هەشـت سـالەی خۆیـدا لەگـەل ئیران هاوکـاری ئـەکرد ، رژیمـی عیراق چـۆن وەفـای بـو گەلەکـەی خـۆی نـەبو ئـاواش وەفـای بـو

دراوسیکانی نەبو ، بەبیستنی ئەم هەواڵە ، کوردی عیراقی چی ئەوانی لە ناوەوەی کوردستان بوون و چی ئەوانەی لە ئاوارەیدا بوون دلخۆش بوون ، رژیمی فاشی بەغدا هەڵەیەکی زۆر گەورەیان کردوە و چەندین تاوانی گەورەیان لەو وولاتە ئەنجام داوە کە جیگای رازی بوونی وولاتانی جهانی نیە بە تایبەتی ئەنجومەنی ئاسایشی نیو دەولەتی ، ئاکامەکەی بە زیانیکی گەورەی رژیمی عیراق کۆتای دیت ، وەکو لەسەرەوەش ئاماژەم پی کردوە بارودۆخی ئاوارەکان لە ئیران لەو سەردەمەدا زۆر خراب بوو زۆر بیتاقەت بوون لە دوا رۆژی خۆیان ، ئەم هەواڵە گیانیکی تری بەبەردا کردین و ئومیدی گەورەمان بۆ دروست بوو ، ئیمە لە لیژنەی ئاوارەکان لە رۆژی 990/8/13 لە بارەگای سەرکردایەتی بوین ، رژیمی عیراق لە 8/2/ هیرشەکەی کردبوە سەر کویت ، هەمان رۆژ ئیمە ریزدار کاك مسعود بارزانی مان چاو پیٚ کەوت و لەو بارەیەوە هەندی باسی بۆ کردین ، ووتی صدام حسین دەستی راکیشراوە بۆ ئەم کارە نابەجیٚ یە کە هەمو کەس ئەزانی کات و ساتی داگیر کردنی وولاتان بەسەر چوە ، ئەو وولاتە ئەندامیکی فەرمی نەتەوە یەکگرتوەکانە ، صدام بۆخوی بریاری داوە کە نەخشەی ئەو وولاتە بسریتەوە و بیکاتەوە بە ناوچەیەکی عیراق ، خەلکی زۆری لەو وولاتە کوشتوە و بریندار کردوە و هەندیکی بەدیل گرتوە ، ریگای داوە تالانی تەواو بکریت ، ئەمانەی هیچی لی قبول ناکریت و رەنگە گەلەکومەیەکی نیودەولەتی دەرحەق بکریت و سوپاکەی بە زۆر لەوی دەربکەن ، ووتی من لە 8/8 دا یاداشتیکم داوەتی بە ناوی سەرکردایەتی پارتی یەوە و داوام لی کردوە کە سوپاکەی بکیشیتەوە چونکە بە زۆر دەری ئەکەن ، ماوەیەکی تری پیٚ چوو لەمانگی دوایی تر سەردانمان کردەوە و بەهەمان شێوە چاومان بە بەرێزیان کەوت و لەگەڵ باس کردنی بارودۆخەکانی عێراق ووتی من دەمەوێت لە ئێوەی کادر بپرسم ئایا ئێوە ئێستا ڕازی دەبن من بە فەردە دۆلار بهێنم و ماڵ بەماڵی ئاوارە دابەشی بکەم ، یان هەڵوێستێکی نیشتمان پەروەری و کوردینە وەرگرین ، ئێمەش لەوەڵامی ئەم پرسیارە ووتمان بەراستی بارودۆخەکە لەوە ئەکات کە لەبەرژەوەندی کورد و خەلکی عیراقدا بیت ، مادام بارەکە بەرەو ئەو ئاقارە ئەروات و ئیمەش وا چەند سالە خۆمان راگرتوە ، با ئەم چەند ماوەیەش خۆراگر بین و نیشتیمان پەروەریمان پی باشترە لە دۆلار و مل کەچ کردن بۆ خەلکی تر ، پاشان ووتی با دوو هەلویست هەیە بۆتانی باس بکەم ، پیویستە ئیوە لی ئاگاداربن ، یەکەم : بەهوی ئەم بارەتازەیەوە کە لە عیراق و ناوچەکە هاتوەتە ئاراوە سەردانیکی تارانم کرد و لە وەزارەتی دەرەوەی ئیرانی ، کاتیك کارم تەواو بوبو بەرەو دەرەوە ئەهاتین لە سالۆنی بینایەکە دووکس بەرەو روومان هاتن یەکیکیان عەگال بەسەر بوئەوتر قاتی لەبەر بو ، زانیم عەگال بەسەرەکە سەفیری دەوولەتی کۆیتە و سەلامیان لی کردین و کابرای سەفیر یەکسەر ئەوی تریانی پی ناساندم کە وەزیری دەرەوەی کۆیتە و داوای لی کردم کە لەگەلیان دانیشم ، سەرۆك سۆیندی خوارد بۆمان و ووتی هەر کە گۆیم لە ناوی وەزیری دەرەوە بو تەماشای ناوچاوم کرد ووینەی شەهیدانی کیمیابارانی هەلەبجەم لە ناو چاویا بینی و بە گورجی ووەلامم دایەوە و پیم ووت با عیراق رزگار ببیت ئەو کاتە لە بەغداد یەکتر دەبینین ، ئەمەش لەبەر ئەوە بو کە وەزیری ناوبراو لە کاتی کیمیابارانی هەلەبجەدا رایگەیاندبو کە عیراق

کیمیاوی نەرژاندوە لە هەلەبجە ، دووهەم : لەم رۆژانەدا مەلیکی سعودیە (فهد) ناردویەتی بۆلام کە من بەلین بدەم بە هاوکاریان لە کوردستانەوە ، هەرچی چەك و تەقەمەنی هەیە جگە لە فرۆکە دەماندەنی و هەرچیش داوا بکەین لە هاوکاری ئامادەن جی بەجی بکەن ، ئەم ئامادەباشیەی ئەو وولاتانەیە کە دەلیم ئیمە نیشتیمان پەروەر بین یا دۆلار وەرگر ، بویە سوپاسی هەلویستی ئیوەش ئەکەم و انشاالله پشت بەیەزدان رزگارمان ئەبیت و چی تر ملکەچی جەندرمەکانی تورك و پاسدارانی ئیرانی و سەربازانی عیراقی نابین ، بۆ خۆمان مافی خۆمان بەدەست ئەهینین و ئیوەش خۆتان ئامادە بکەن و بچنە ناو ئاوارەکان و ئۆمیدی تەواویان پی بدەن و ئیمەش بۆخۆمان وەکو بەرەی کوردستانی کاری خۆمان ئەنجام ئەدەین و ملکەچی کەس نابین .

5 . رۆژ لەدوای رۆژ هەلویستە نیو نەتەوەیەکان دژی صدام زیادی ئەکرد و وولاتانی جهان کەوتنە کۆکردنەوەی هیز بەناوی (هاوپەیمانی) کە دواجار بونە (30) سیی وولات بە سەرۆکایەتی ولایەتەیەکگرتوەکانی ئەمریکا و لە مانگی 991/2 دا دەستیان بە هیرش دژ بە سوپای عیراق لە کویت کرد ، پاش ئەوەی بە توندی بۆردومانی گشت سەربازگەو شوینە دیارو کارگەو پردو جادە و ئەو شوینانەی پێویست بو کرا ، لەم ماوەیەدا و پیشتریش چەندین کۆبونەوەی بەرەی کوردستانی لەسەر ئاستی سەرکردایەتی بەسترا بۆ مەبەستی خۆ ئامادە کردن ، پاش لێدانی رژێمی عێراق هێزەکانی کوردستانیش بەسەر پەرشتی بەرەی کوردستانی لەکوردستانەوە دەست بەکار بێت. لەدوا کۆبونەوەی سەرکردایەتی سیاسی بەرەدا بەرنامەیەکی کاری تایبەتی زۆر رێکو پێك دارێژرابوو کە کاری لەسەربکرێت، من بەشبەحالی خۆم زۆر خۆشحالٚ بوم کە ئەو بەرنامەیەم خوێندەوە و ئومێدی زۆرم بەسەرکردایەتی کورد پەیداکرد کە انشاالله بەم شێوەیە کورد دەبێتە شتێك بۆخۆی و نەجاتی دەبێت لە دەردی سەری و دەربەدەری . بەپێی ئەو بەرنامەیە لێژنەکانی ناوچەیی و هەرێمی دروست بوبون ، لیژنەی سنوری ناوچەی هەلەبجە پێك هێنرا و منیش یەکێك بووم لە ئەندامەکانی و لیژنەی ئیمە لیپرسراویەتی شارۆچکەی هەلەبجەی تازەی پیٚ سپێردرابوو ، ئەم شارۆچکەیە لە دەشتی شارەزور لە کوندی مالوان دروست کرابو ، هەر چەندە بەرنامەی کارەکە زۆر شتی باشی تیا بو بەلام پێویستی بە وردەکاری زیاتر بو بەتایبەتی سەرپەرشتی کردنی راستەو خۆی جەماوەر ، بۆیە لە کۆبونەوەی لیژنەکەمان کەهێشتا لە ئیران بوین من پێشنیاری هەندی خالی تازەم بو سەر بەرنامەکە کرد و بە سوپاسەوە رەزامەندی گشتی لەسەر کرا و ، کاك حامدی حاجی خالد کە ئەندامی لیژنەی پاریزگا بو لە کۆبونەوەکەی ئیمە ئامادە بو ، ووتی کورینە هیچ غەمتان نەبێت مادام کاك علی لەگەل ئیوەیە لیژنەکەتان سەرکەوتو ئەبیت و بە قسەی بکەن ، من سوپاسی ئەو هەلویستەی کاك حامدم کرد و هەمان هەلویستی بەرامبەر بە من لە زۆر شوینی تر دەربریوە کە جێگای رێز بون بۆ من و سوپاسی ئەکەم ، ئیمە وەکو ئاوارەکان ماوەی نزیکی یەك مانگ زیاتر لە (200) کەس کە لە گشت ئۆردوگاکانەوە هاتبون لە دەوروبەری دزلی چاوەروانی فەرمانی دابەزینمان ئەکرد ، لەم ژمارەیە زیاتر ئامادە ئەبون بەلام خۆمان لەوە زیاترمان قەبول نەکرد ، پێش راپەرین چەندین هێزی بچوك بچوکی گشت لایەنەکان دابەزیبونە ناو جەماوەر بە نهێنی و

پەیوەندیان لەگەل ڕێکخستنەکان و چەکدارەکانی کوردی لای ڕژیم و کەسایەتی دیاری ناوچەکان کردبو ، بۆ خۆئامادە کردن بۆ ئەگەری ڕاپەرین . شەر لە خۆارووی عیراق ڕۆژ لە دوای ڕۆژ تۆند ئەبو ، وولاتی کوێت ئازاد کرا و هاوپەیمانان هێرشەکەیان هێنایە ناو خاکی عیراق و سوپای عیراق شکستی هینا و وردە وردە لە شارەکانی خواروی عیراق ڕاپەرین دەستی پێ کرد ، ئەوەبوو هەواڵی ڕاپەڕینی خەڵکی قارەمانی دەڤەری ڕانیەش ڕاگەیاندرا ، کە لە ڕۆژی 991/3/5 وە دەستی پێ کرد ، ئەم دەستپێکە پاڵەوانیەی خەڵکی ڕانیەو دەوروبەری بووە هاندە ڕێك بۆ گشت شار و شارۆچکەکانی تری کوردستان کەیەك لەدوای یەك خەڵکی بەهاوکاری هێزەکانی پێشمەرگەی بەرەی کوردستانی ڕادەپەڕین و شارەکان ئازاد دەکران. ئەو شارەی کەئێمە لیژنە بووین بۆسەرپەرشتی کردن لەڕۆژی 1991/3/9 ئازاد بوو بو ، کەمن گەیشتمە ئەوێ ئازاد بوبو بەهۆی ڕێگاوە هەندێ دواکەوتین، من زۆر ناشارەزا بووم لەو شارە تازەیە چونکە نەم دیبوو شارێکی گەورەی بەربلاو و جادەی قیری زۆری بۆ کرابوو وەکو سەربازگەیەکی کراوە ، چوینە ناو شار و هەواڵی بارەگای بەرەی کوردستانیمان پرسی کەس نەیدەزانی ، هەر چۆن بوو چوینە بارەگای حزبی شیۆعی و کاك(**نجم الدین صوّفی**) ئەوسا شیۆعی بوو لێپرسراوی بارەگاکەبوو لێم پرسی و ووتم ئەی بارەگای بەرە ووتی کاکە بەرەی چی ، کەهاتوینەتە ئەم شارە بەرەیان تێك داوە و هەرکەس بۆخۆی بارەگای داناوە ، تۆش بچۆ بۆخۆت بارەگایەك دابنێ، منیش زۆرم پێ ناخۆش بوو کاتەکەش شەو بوو بەبرادەرانی خۆمانم ووت تازە ئەمشەو بڕۆن و هەریەکە لەشوێنێك بۆخۆتان ئیسراحەت بکەن و بەیانی وەرنەوە بۆلای ئەم قوتابخانەیە کەبەناوی (ئەحمەد مختار) وە بوو . بەیانی کۆبوینەوە و چوم بۆ سەردانی بارەگای یەکیەتی نیشتمانی کوردستان و قەرەباڵغیەکی زۆریان هەبو ، لیپرسراوانی بارەگاکە هەر ئەو کەسانە بوون کە پێکەوە لە ئیران کۆبوبوینەوە و ڕێکەوتننامەمان ئیمزا کردبو ، پێم ووتن کاکە بۆچی واتان کردوە ، ووتیان بەدەست ئیمە نیە و فەرمان مان بۆ هاتوە و تۆش بچو بو خوت بارەگا دابنی ، زۆرم لا ناخۆش بو ووتم بەراستی کارێکی باش نەبو بەهەر حال ئیمەش بارەگا دائەنێن بەلام با تەنسیق لە نیوانماندا هەبیت بۆ کارەکانی گشتی کە پێویست ئەکات هەمومانی لێ ئاگادار بین ، ووتیان باشە ، بەداغەوە هیچمان نەکرد و هەرکەس بۆ خۆی بو ، هەتا لە کاری سەربازیەکەشدا وەکو پێویست نەبوین هەتا گەلەکەمان توشی ڕەوە جەماوەریە سەرتاسەریەکە بوین کە بە گیان لە دەستدانی چەندین خەلك و ئاوارە بونەوەیەکی ترو و مال وێرانی و تالان کردن و لە دەست دانی چەندین شارو شارۆچکەو شوینی کوردستان کۆتای هات .

6 . پاش گرتنی شاری کەرکوك و هەول دان بۆ تونـدو تـۆل کردنی جێگاکانی پێویست ، هێشتا ڕێگە بە کورد نەدرابو کە بە ئاسانی بە شاری باوەگورگور شادبێتەوە و لێ دڵنیا نەبون لەو شارەدا چی ئەکات بۆیە بەپێی ئاژانسەکانی هەوالی جیهانی ، هاوپەیمانان بە سەرۆکایەتی ئەمریکا چرای سەوزی بۆ ڕژیمی عێراق داگیرساندبو کە فرۆکەکانی دژی ئەو هیرشە بۆ سەر کەرکوك بەکار بهێنێ و هێزەکان لەو شارە دور بخەنەوە ، ئەوەبو لە ڕۆژانی کۆتای مانگی 1991/3 بە دواوە سوپای عیراق لە گشت ناوچەکانەوە هێرشی دەست پێ کرد هەر لە زاخۆ هەتا

خانەقین بەو سوپا شکست خواردویەیەوە ، ئەوەندەی پیّ مابو کە پەلاماری کوردستانی پیّ بدات و کەوتە ویّزەی خەلکی بیّ تاوان و بۆردومان کردنی شارو و شارۆچکەکان و خەڵکی لە ترسی درۆندەیی رژیمی فاشی صدام ناچار هەلهات و جاریّکی تر رەویّکی سەرتاسەری روو بە رووی بووەوە و ئەو کاتە ناو دەبرا بە رەوی (چوار ملیونی) ، ئەم رەوە بەکۆمەڵە دونیای هەژاند و لەبەردەم کامیرا و راگەیاندنەکانی جیهانیدا رۆژانە لە تەلەڤزیۆنەکاندا بلاو دەکرایەوە ، خێرخوازان و وولاتانی خێرخواز کەوتنەئەوەی بە هانای ئەم گەلەوە بێن و نەهێلن لەوە زیاتر توشی ناهەمواری ببێت ، رەوە بەکۆمەڵەکە شتێکی نەبینراو بوو جگە لەوەش سەرتاسەری بوو لەکوردستاندا ، گەورەو بچوك ، لاو و پیر ، ژن و پیاو ، بەلەش ساغ و نەخۆشەوە ، ڕیگای هات و نەهاتیان گرتبووە بەر ، بەرەو سنورەکانی تورکیا و ئێران ، باران و بەفر ، سەرماو زوقم ، قوڕو لیتە ، ئۆتۆمۆبێلی بیّ بەنزین و شکاوی بیّ وەستاو فیتەر ، بەجیّ دەمان بەکەلوپەلیانەوە ، ولاّغ و حەیوان ڕگایان گرتبوە بەر ، بیّ خواردن و خواردنەوە ، لیّ یان بەجیّ دەماو مردار دەبوونەوە ، کارەساتەکە زۆر گەورەبوو نە کورد بەخۆیەوە دیبوی نە جیهان ، ڕاستە کورد فێری ئاوارەیی و ڕاکردن بو بوو ، بەلاّم ئەو دیاردەیە پێشتر ناوچەیی ، یان چەند خێزان ، وەیان کۆمەڵێك بەیناو بەین ئاوەرە دەبون ، نەك بەم شێوەیە ، شارو شارۆچکەکان هەموی نیمچە چۆل ّو هۆلیەکی پێوە دیار بوو ، ڕژێمی صەدام هەولی دەدا کەزیاتر ناوچەکانی کوردستان بخاتەوە ژێر دەستەلاّتی خۆی لە لایەك ، هێزی پێشمەرگەی کوردستان جگە لەو کارەساتە ڕەوە بەکۆمەڵە کە هەمووخێزانێکی گرتبوە وە سەرقالی ئەوە بوون لە جێگایەکی باش و تۆکمە دا خۆیان بگرنەوە و بەرگری بکەن ، ئەم ڕوداوە کتوپڕەش ڕووی داو خێزانەکانی پارێزگاکانی کەرکوك و هەولێر و سولەیمانی ئەوەی تواناى هەبوو بەسەیارە ڕویان دەکردە سنوری ئێران ، خێزانەکانی پارێزگای دهۆك بەرەو سنوری تورکیا ، دەتوانم بڵێم کارەساتەکە ئەوەندە گەورەبوو هەتا سەرکردایەتی سیاسیش نەیدەتوانی بڕیاری تەواوی خۆی بدات ، ڕادیۆو جهازەکان لەگۆاستنەوە و جمو جۆلدا بوون ، یەکیّ دەیوت بەرەنگار دەبینەوە یەکێکی تر دەیوت هات ، هات هاتەکە دەنگی گەورەتر بوو ، بۆیە خەڵکی زیاتر ڕای دەکرد ، ئێمە چەند کات ژمێرێك لەڕۆژانی کۆتایی سەری مانگی 991/3 دا ڕێگامان لە خەڵکی گرت کە نەڕۆن ، بەلام دیار بو لێشاوی جەماوەر لەو ڕێگاگرتنە گەورەتر بو کە ملیان بۆ هیچ فەرمان و کەسێك نەئەگرت ، ئەوەبو رەوەکە پێشینەی خەڵکی گەیشتە سنورەکانی ئیران و تورکیا روبەرووی ڕێگری بوونەوە لە چونە ناو ئەو سنورانە ، هەندی خەڵك لە گوندە روخاۆ و کاولەکان لە نزیکی سنورەکان مابونەوە و چاوەریّ بارودوخەکانیان ئەکرد ، ئیمەش ناچار لەگەل جەماوەری ئەو سنورە بەرەو شارە کۆن و وێران و چۆڵوهۆلەکەی بە کیمیاباران کەوتوەکەی هەلەبجەی شەهید رۆیشتین و لەوی هەندی لە کەسوکارو خزمانی خۆمان مان دۆزینەوە ، پێمان ووتن یان لێرە بمێنن وە یان بچنە گوندی احمد ئاوا و چەمی زەڵم و لەوە زیاتر نەرۆن ، شەوێك لە هەڵەبجە ماینەوە و خەڵکی رانەدەوەستان و بەرەو سنور ئەرۆیشتن ، بەیانی چوینە احمد ئاوا و لەوی من بریارم دا کە بارەگایەك لەوی دابنیین و هەڤالاّنی ئاوارە کە پێکەوە هاتبوینە خوارەوە لەوی کۆببینەوە ، وردە

ورده کۆبونەوە ، خێزانەکان لەوێش زۆر دەترسان و هەر کە چاویان بە خەڵکی تر ئەکەوت بەرەو سنور ئەچون ئەمانیش رانەئەوەستان ، هەواڵمان زانی خەڵکێکی زۆر لەسەر شاخی مڵەخوردی پشت احمد ئاوا لەسەر سنور کۆبونەتەوە و ئیران رێگایان پێ نادات بچنە ناوەوە ، منیش سەردانێکم کردن و تەماشا ئەکەم نزیکی (15) پانزە هەزار کەس لەو شاخە لەناو ئەوبەردانەدا و لەژێر نایلۆن و بەتانی چاوەڕێ ئێران ئەکەن سنوریان بۆ بکاتەوە ، خەڵکی ناسراو لێم کۆبونەوە و داوایان لێ کردم کە کاری بکەین بۆ ئەوەی رێگایان پێ بدرێت و بچنە ناو ئێران و لەو سەرماو نارەحەتیە نەجاتیان بێت ، ئێرانیەکان جار جار بە ئۆتومۆبیلیك هەندی نان و خواردن و بە تەنکەرێکیش ئاویان بۆ ئەهێنان و بە زەحمەت دابەش ئەکرا بەسەریاندا ، جارو بار باران ئەباری چونکە هێشتا سەرما مابوی و شوێنەکەش کوێستان بو ، زۆرم بەزەیی بە خەڵکەکەدا هاتەوە ، بەحسابی خۆم من پێشتر لەو دیوی ئەو سنورەوە نوێنەری پارتی بووم و زۆربەی لیپرسراوەکانیان ئەناسم ، بەو شێوەیە چومە پێشەوە بۆلای پاسدارەکان ، دیار بو ئەوان قەدەغەیان کردبو کەسیان لێوە نزیك بێتەوە ، من بە فارسی قسەم کرد و ووتم من نمایندەم و چومە لایان ، لەئاکامی قسە کردن لەگەڵیان و هەواڵ پرسینی لیپرسراوانی ئەو سنورە وا دەرکەوت ئەمانە زۆر ناشارەزابوون و هی سوپایەکی تازە بوون و هاتبونە ئەو سنورە و ئاگایان لە هیچ شتێك نیە ، تەنها ئەوە ئەزانن کە ناهێڵن کەس نزیکیان بێتەوە یان بچێتە ناو ئێران ، لەو کاتەدا کە من لایان بووم و قسەم لەگەل ئەکردن ئوتۆمبیلیکی سوپایی هات و یەکیك لە کارمەندانی ئۆردوگای درژلی لەگەڵ لیپرسراوێکی ئەو سوپا تازەیە پێکەوە هاتن بۆ بازگەکە و ئەو برادەرەی ئۆردوگا هاتە لام و ئەملاو ئەولای ماچ کردم ووتی چی ئەکەن و منیش لە حالی ئەو خەڵکە هەندی قسەم بۆ کرد ، ئەویش منی بەو لیپرسراوەی سوپا ناساند ، ووتیان زۆر باشە ، ئیمە هەواڵی هاتنی ئەم خەڵکەمان داوەتە مەرکەز و چاوەڕێ وەڵامیانین ، منیش پێم ووتن ئیوە کارێکی بەپەلە ئەنجام بدەن و بەفریای ئەمانە بکەون و هەندێ چادرو خواردەمەنی یان بۆ بهێنن هەتا فەرمانتان بۆ ئەگەرێتەوە ، ووتیان باشە ئیمە ئیستا ئەگەرینەوە بۆ مەریوان و لەگەل لێپسراوان قسە ئەکەین و ئاگادارتان دەکەینەوە و منیشیان بە لێپرسراوی پاسدارەکانی ئەو سنورە ناساند کە نمایندەم و ڕێگام پێ پدەن هاتو چۆیان بکەم ، من گەڕامەوە بۆلای خەڵکەکە و زۆربەیان لێم کۆبونەوەو پێم ڕاگەیاندن کە خەریکی کارێکین بۆیان ، لەو کاتەدا بەرێزکاك محمد حاجی محمود لە حزبی سوشیالیست کە ئەو کاتە لێپرسراوی لقی سلێمانیان بۆ ، هات ، ناردبوی بۆلای پاسدارەکان کە دەیویست بڕوات بۆ ئێران ڕێگایان نەدابوو ، بەمنیان ووت کارەکە وایە و ڕێگانادەن بە کاکە حمە ، ئەو ووتی بەڕاستی من زۆر خۆشحاڵم کە تۆ لێرە ئەبینم و ئەزانم کار بۆ ئەو خەڵکە دەکەیت و بەخەڵکەکەی ووت هیچ بێ تاقەت مەبن و ئەوە من لەجیاتی هەموو برادەرانی بەرەی کوردستانی کاك علی نوێنەری هەمومان دەبێت لێرە لەگەڵ ئێوە ، هەتا کارەکانتان بۆجێ بەجێ دەکات ، منیش چومە لای لێپرسراوی پاسدارەکان و کاکە حەمەم پێ ناساندن و رێگایان داو سەفەری کرد، ئەو شەوە هەواڵە کانی جیهانی باسیان لە بڕیارەکانی نێو دەوڵەتی و هێزەکانی هاوپەیمانی کرد کەهاوکاری گەلی کوردستان بکەن لەڕووی مرۆڤایەتی و

پارێزگاری لەهێڵی (36) هەوائی دژ بە فڕۆکە و جمو جوڵی سوپای عێراقی بکەن و چی تر هێرش نەکرێتە سەر کوردەکان و بڕیاری (688) دەرچو. لەلایەکی ترەوە هێزەکانی لایەنە سیاسیەکان لەچەند شوێنێکی باشدا بەرنگاری سوپای هێرشی بەری عێراقی بوونەتەوە و شەڕ دەستی پێ کردوە بەتایبەتی لە شاخی ئەزمەری پشت سلێمانی و گوندی کۆڕێ لەنێوان شەقلاوە و مەصیف صەلاّحەدین و چەند شوێنێکی تر لە بادینان ، هێزە هێرش بەرەکان لەو بەرنگار بونەوەیە دا کە دژیان کرابوو شکا بوون هێزی پێشمەرگە سەرکەو تنیان بەدەست هێنابوو ، بەتایبەتی لە گوندی کۆڕێ و شاخی ئەزمەڕ و دوژمن چی تر نەیتوانی بوو هێرش بەرێت ، وەکو لەسەرەوە با سمان کرد لەولاشەوە پاڵە پەستۆی جیهانی لەسەر ڕژێمی عێراقی زۆر توند بوو ، ڕژێم لەترسی مانەوەی لە سەر دەستەلاّتی خۆی و خۆ دورخستنەوە لەلێدانی تری و ڕووخاندنی ، ناچار داوای گفتو گۆی کرد لەگەڵ سەرکردایەتی سیاسی کورد ، ئەوەبوو سەرکردایەتی بەرەی کوردستانی ڕازی بوون بە پرۆسەی گفتو گۆ ، بۆئەم مەبەستە شەڕ ڕاگیرا و وەڤدێك لەسەر ئاستی بالاّی کورد سەردانی بەغدایان کرد و گفتو گۆ دەستی پێ کرد و خەڵکی ئاوارەش وردە وردە گەڕانەوە ، پاش ئەوەی دڵنیا بوون لەسەر پارێزگاری کردنیان لەلایەن هاوپەیمانانەوە ، هەندێ دەگەڕێمەوە بۆڕوژە تاڵ و ناخۆشەکانی چەند ڕۆژەی سەرشاخی ملەخورد کە ئەو خەڵکە بەماڵ و منداڵەوە لەچاوەڕوانی ڕەزامەندی ئێران دا بوون بۆ چونە ناوەوە ، کەهەواڵەکانی جیهانی بەتایبەتی پاراستنی کورد لەکوردستانی عێراق ڕاگەیاندرا ، من خەڵکەکەم کۆکردەوە و زۆر قسەم بۆکردن و پێم وتن وا کۆمەکی نێو دەوڵەتی و هاوکاری و پاراستنیان لە گەلی کورد دەستی پێ کردوە و داواتان لێ دەکەم بگەڕێنەوە بۆ ئەحمەد ئاوا و ئێوەش خۆتان ئاوارە مەکەن و بەم زوانە دەگەڕێنەوە جێگای خۆتان ، بەلاّم بێ سود بوو ، ئەوان داواکاریان چونە ناوەوە بوو بۆئێران ، لێپرسراوان لەئیدارە و سوپا هاتنە ئەوێ پاش 5 تا 6 ڕۆژ ئەنجا ڕازی بوون کەخەڵکەکە بچێتە ناو ئێران و گوێزرانەوە بۆ ئۆردوگا ، ئێمەش گەڕاینەوە ناو شاری هەڵەبجە و لەوێ لەگەڵ لایەنە سیاسیەکان لەڕێگای لیژنەی ناوچەی هەڵەبجەوە کەئەو کاتە بەڕێز کاك شێخ جعفەر شێخ عەلی لێ پرسراوی بوو ، داوای لەمن کرد کەنوێنەرایەتیان بکەم لەو لیژنە بەرەیە کە دروست بوو بۆ کارکردن و سەرپەرشتی ئەو خەڵکە کەماوە لەوێ و ئەوانەی دێنەوە بۆناو شار ، لێژنەکەمان دەست بەکار بوو ، چەندین لێژنەو دەستگای دروست کرد وەکو کاری ئیداری و دادگاو لێژنەیەك بۆ سەر ژمێری ئەو خێزانانەی لەوێ نیشتە جێ بوون داواشمان لەخەڵکی کرد کە کارێکی هەرەوەزی بکەن بۆ پاککردنەوەی هەندێ لە جادەکان کە پێویست بوون بۆ هاتوچوی ئۆتومۆبیلەکان چونکە هەر لە کاتی کیمیابارانەکەیەوە لە ساڵی 1988 هەموی تێکچوبون ، ریکخراوەکانی خێرخوازی لە مانگی مایس /1991 دا هاتنە لامان کە بریتی بوون لە ریکخراویك بۆ هاوکاری هەندی کەلوپەلی خوراکی و ئەوی تر بۆ مەبەستی گواستنەوەی ئاوارەکان لەسەر سنورەکانەوە بۆ هەر کوێ بیانەوێت بڕۆن ، هەر چەندە زۆر شارەزای مان لە چۆنیەتی مامەڵە کردن لەگەڵیان نەبوو ، بەلاّم بەراستی زۆر باش پێشوازیمان لێ کردن و کار ئاسانیمان بۆ کردن و ئاماری ئەوانەی لەو ناوچەیەدا بوون بۆمان ئامادە کردن ، چەند لیژنەیەکی

دابەش کردنی خۆراکمان بۆ دروست کردن و زۆر بە سەرکەوتویی یەکەمین جار کەلوپەل دابەش کرا .

بەشی شەشهەم : . لە 1991/5/1 بۆ 2001/12/5

ماوەی دیاری کراوی سەرەوە ماوەی خەبات و تێکۆشان بو لە کوردستانی ئازاد و لە ناو جەماوەری خۆماندا و لەسایەی ئازادی و دیموکراتیەتدا خەباتی حزبی خۆمان جیێ بەجیێ ئەکرد و درێژەمان پییێ ئەدا ، هەر چەندە لەم ماوەیەدا رۆژانی تالێ و ناخۆش و هەلهاتن و ئاوارە بونی تێدا بو بەهۆی کارەساتە دلتەزین و ناهەموارەکەی سەرهەلدانی ڤایرۆسی شەری ناوو خۆوە ، بەلاّم من بەلێنم داوە کە بەهیچ جۆری ناچمە درێژەی بابەت و باسەکانی ئەم رەوشە نالەبارەوە ، تەنها ئاماژە بە گۆرانکاریەکانی خۆم ئەدەم لەم لایە بۆ ئەو لایە و بەس ، چونکە ئەگەر باسیی لیوە بکریێ وەکو باسیی خۆت بکەیت وایە و باسەکان ئەوەندە تالێ و ناخۆشن هیچ کاتی نامەوێت خەلکی کورد و خوێنەرانی ئەم نوسراوەی خۆمی پێوە غەم خوار بکەم ، بۆیە داوای لیبووردن لەوانە ئەکەم کە حەزیان لەو بابەتەیە با لەشوێنێکی ترەوە بیخوێننەوە ، ئەم بەشەش دابەش ئەکەم لەسەر چەند برگەیەکی تایبەتی بە روداوەکان .

1 ـ هەروەکو لە کۆتایی بەشی پێنجهەم دا باسم کردوە کە من وەکو نوینەری پارتی لە لیژنەی بەرەی کوردستانی لە هەلەبجە کارم ئەکرد ، لیژنەکە سەرپەرشتی ئەو خەلکەی ئەکرد کە لە هەلەبجە و دەوروبەری بوون ، لەولاشەوە لیژنەکەی خۆمان کە سەرپەرشتی ئاوارەکانی ئیران بو ، وردە وردە بەرەو نەمان ئەرۆشت ، هەڤالی تیکوشەرو خۆشەویستمان کاکە نصرالدین عابد کرابوە کارگێری لیژنەی ناوچەی دەربەندیخان و بەهوی رەوەکەوە لە شاری دەربەندیخانەوە بەرەو شاخی بەمۆ چوبون و لەوی بارەگایان بە شێوەی کاتی دانابو ، پێش ئەوەی شەهید بێت رۆژێکیان لە ئەحمەد ئاوا چاومان بەیەك کەوتەوە و هەندی باسی کارەکانی خۆمان و ئاوارەکانمان کرد و ئەو بەراستی لەو کارەی لە ناوچەی دربندیخان رازی نەبوو ، ئەی ووت خۆزگە کاتی خۆی نەرۆشتمایە و پێکەوە بوینایە ، بیستبومان بەلینی لیپرسراویەتی ناوچەی سەرچناریان پیێ دابوو بۆیە پێم ووت کە کاری تازەی باشە و پاش گەرانەوەت لە ناوچەی دەربندیخان برۆ بۆ ناوچەکەی خۆت ، زۆر بەداغەوە بە گەرانەوەی بۆ بارەگای ناوچەی دربندیخان و بە هوی تەقینەوەی مینێکەوە لەگەلێ هەڤالی خوالیخۆشبو کاکە سوران اسماعیل کارگێری هەمان ناوچە شەهید بوون ، پاش شەهید بوونی ، من سەردانێکی سەرکردایەتیم کرد لە شەقلاوە ، لەوی چاومان بە رێزدار کاك نێچیرەوان کەوت ، بەرێزیان ووتی ئەبی من سەرەخۆشی لە تۆ بکەم بە بۆنەی شەهید بوونی کاکە نسرالدین چونکە ئیوە هەمیشە پێکەوە بوون ، منیش سوپاسم کرد لەگەلێ داخی گران بووی ، کاك علی شاوەیس گەرابووە بۆ ئیران ، من بەتەنها مابومەوە و پەیوەندیم لەگەلێ مەکتەبی سیاسی هەبوو ، ئاوارەکان ئەوانەی لەگەلێ خۆماندا دابەزیبون و باقی ئەوانی تر کەمابون وردە وردە دادەبەزین و پەیوەندیان بەلق و ناوچەکانی سنوری خۆیان ئەکردەوە ، داوایان ئەکرد کە بەرەسمی بگۆیزرێنەوە بۆ ئەو شوینانە

، له ڕێگای مەکتەبی سیاسیەوە بە لیست هەمووئاوارەکانمان گواستنەوە ، هەریەکە بۆ سنوری خۆی کە زیاتر بۆ لقەکانی 3 و 4 بوون ، لقی 4 پێشنیاریان کرد کە من بچمە ناوچەی چوارتا و بەهوی کۆمەڵێك هەڤاڵی خۆم لەو ناوچەیە بە تایبەتی برای خۆشەویستم کاك شێخ جعفەر شێخ موستەفا لیپرسراوی ناوچەکە بوو ، رازی بوم بەو پیشنیارە و لە 1991/6/2 پەیوەندیم بەو ناوچەیەوە کرد و لە ناو شاری چوارتا بارەگامان دانا ، ئەو ماوەیەی کە تا مانگی1992/9 لەو ناوچەیە بووم زۆر دڵخۆش و ئاسودە بووم چونکە لەگەڵ کۆمەڵێك کادری دڵسۆز و پیشمەرگەی شاخ و بەوەفا و وەکو برا ، کەس خۆی بە لیپرسراوی ئەوی تر نەئەزانی کارمان ئەکرد ، هەڤاڵان (کاك شێخ جعفەر شێخ مستەفا و شەهید کاك کمال صابر و خالە نەجم و کاك مولازم احمد و کاك عبدول تالیب و کاك شیخ نجم الدین شیخ موستەفا و کاك محمد شێخ علی و بەندە) بووین ،

و کۆمەڵێك کەسایەتی و هەڤاڵانی پارتی بەوەفا و دڵسۆز و ڕێکوپێکی تر هاتنە ناو ناوچەکە و تێکەڵ بە ئیمە بوون ، هەمیشە وا هەستمان ئەکرد کە هەموو ساڵانی شۆڕش پێکەوە بووین و بە هەمان هەست و دڵسۆزیەوە کارەکانمان جێ بەجێ ئەکرد، ئەوانەش بەرێزان (کاك شێخ محمودی حەفید و کاك سلێمان ئاغا و کاك مولازم نیاز و کاك علی سعید بێتەل و مامۆستا ئالان) و چەند کەسایەتیەکی تری دڵسۆز کە ناکرێت ناوی هەمویان بنوسین و داوای لیبوردنیان لی ئەکەم ، کارەکانمان بەباشی بەرێوە ئەچو ، خەلکی ناوچەکە ئەوەی گەرابوونەوە بۆ شارۆچکەی چوارتا و ناحیەکانی ماوەت و سیوەیل و بەرزنجە و گوندەکان زۆر کەم بوون ، رژێمی فاشی عێراق پێشتر هەموو ناوچەکەی بە شارو گوندەکانیشەوە راگوێز کردبوون بۆ ئۆردوگا زۆرەملیەکان ، زۆربەی خەڵکەکەی پیش راپەرین گەرابونەوە بۆ ناوشاری سلیمانی ، ئیمەش پێویستیمان بە خەڵکەکە هەبوو . لەبەر ئەوەی جەماوەری کوردستان ساڵانێکی زۆر بوو بەتایبەتی پاش نسکۆی ساڵی 1975 لە شۆرش و پارتی دابرابوون و پێویست بوو کە ئیمە

جارێکی تر بچینەوە ناویان و لە بەرنامە و کارو و پروگرامی پارتی ئاشنایان بکەین و دەست بە ریکخستنەوەیان بکەینەوە ، هانیان بدەین کە پێویستە بگەڕێنەوە سەر زەوی و ئاو و باغ و بێستانەکانیان لە گوندەکانی خۆیان ، بۆئەم مەبەستە ناچار بارەگای ناوچەمان گواستەوە بۆ ناوشاری سلیمانی لە ئاکامی راپەرینی دووهەمی شاری سلیمانی دژ بە دامودەزگا سەرکوت کەرەکان و سەربازگەی ساردئاو لە دەرەوەی شار ، بەرێککەوت ئیمەش وەکو چەند هەڤاڵیکی ناوچە لەو کاتەدا لە بارەگای بەرەی کوردستانی دا بووین ، هێزێکی سەر بازی لەباغی بە ختیاری یەوە هێرشی بە دەبابەوە هێنا بۆ ناو شار، بارەگای بەرەی کوردستانیش لە بینایەی سەندیکای ئەندازیاراندا بو لەسەر جادەی گشتی ، چار ناچار بوو دەبوایە بەرەنگاری ببینەوە ، هەرچەندە لەو کاتەدا وەفدی بەرەی کوردستانی بەسەرۆکایەتی بەڕێز کاك مەسعود بارزانی لەبەغدا بوون و داوایان دەکرد کە لە هیچ شوێنێك شەڕ نەکرێت ، بەلأم ئەم شەڕە بەناچاری بوو چونکە ئەو هێرشی دەهێنا ، ئەم ڕاپەڕینە لەمانگی 7\1991 دا بوو ، لە ئاکامی ئەو ڕوبەڕو بونەوەیە دا پێشمەرگەو جەماوەری شاری سلێمانی بەشداریان کرد هێزی دوژمن شکاو دەبابەیەکیان بە سوتاوی بەجێ هێلاً و ئێمەش کەوتینە کۆکردنەوەی چەند سەربازیك و تەسلیم بەبەرەی کوردستانیمان کرد ، ئەو کاتە کاك شۆڕش ئیسماعیل لە برایانی یەکێتی نیشتمانی لێپرسراوی لێژنەی بەرە بوو ، پاش تەواو بونی شەڕ کاك کەمال حەسەن چاو مار ئەندامی کار گێڕی لقی 4 بەپەلە هاتە بارەگای بەرەو ئێمەش چاومان پیێ کەوت و پاشان کاك قادر قادریش لێپرسراوی لق هات و لەوێوە پێکەوە لەگەڵ ئەوان چوین بۆ لای بارەگای سەربازگەی باغی بەختیاری و لەویشەوە بۆ سەربازگەی تاسڵوجە ، لیپرسراوانی رژێم کە پێك هاتبون لە پارێزگارو و لیپرسراوی بەعسیەکانی سلیمانی و لیپرسراوی ئەمن لەوی بوون ، ئیمە وامان زانی کە ئەمانە ویستبویان بێنەوە ناو شار و جارێکی تر دەست بەسەر شارەکەدا بگرنەوە ، لەولاشەوە سەربازگەی ساردئاو لەلایەن جەماوەرەوە گیرابو ، سەربازەکانیان ناردبوەوە بۆ لای ئەوانی تر ، ئەم کارە وای کرد لیپرسراوانی رژێم داوایان کرد ڕێگایان پیێ بدرێت لە شار هەرچی ئەمن و کەسانی سەر بە حزبی بەعس هەیە لەگەڵ سەربازەکانیان بکشێنەوە و دائرەکان بمینن ، ئەم کارە ئەنجام درا و سەربازو ئەمن و و دەستەو دائیرەی بەعس لە سلیمانی و قەزاکان نەمان و بەرەو کەرکوك گەرانەوە و سەربازگەیەکیان لە پشت چەمچەماڵ لە بەرزایەکانی بانی مەقان دانا ، ئیمەش ئەمەمان بە فرسەت زانی وەکو ناوچە بریارمان دا کە بارەگای خۆمان لەناو بینایەیی سەرای کۆنی سلیمانی لە سەنتەری شار دابنێن ، بینایەکە لەکاتی راپەرینی یەکەم سوتا بو هەندێکمان پاك کردەوە ، شوێنەکە گرنگی خۆی هەبو و جەماوەری ناوچەکە لێمان کۆبوبونەوە ، ئیمەش لەلایەن خۆمانەوە زۆر ڕێزمان لە خەڵکەکە ئە گرت ، دەستمان کرد بە دروست کردنەوەی ڕێکخراوەکان و ڕێکخراوە جەماوەری و پیشەیەکان وەکو قوتابیان و لاوان و ئافرەتان و ئەوانی تر ، بەم هۆیەوە قەرەباڵغیەکی زۆر زۆر مان هەبو ، چەند ئیمە حەزمان ئەکرد خەلکمان لی کۆببیتەوە ئەوەندەش جەماوەر بە جۆش و خرۆشەوە بە ئەرکی سەرشانی خۆی ئەزانی کە بێتە بارەگاکەمان ، جگە لە ڕێکخستنەکان هێزی پێشمەرگەشمان هەبو ، هەندی جار بەهوی کرداری

نەفامانەوە توشی هەندی ئاڵۆزی دەبوین بەڵام هیچ کاتێ ڕێگامان نە ئەدا ئەو ئاڵۆزیانە گەورەببێت و لەگەڵ برایانی مەڵبەندی یەکیەتی چارە سەرمان ئەکرد ، جگە لە کارەکانی ناوشار ئیمە وازمان لە گوندەکان نەهێنابو ، بارەگای ڕێکخراوەکانمان لە سیوەیل و ماوەت و بەرزنجە کردبوەوە و بۆخۆشمان سەردانمان ئەکردن ، ئەو کاتە باری ئیداری تێکچوبو ، کارەبا کەم بو ، بنزین و نەوت و غاز کەم بو زۆر گرانی بوو ، چوینە گوندێك لەسەر ڕێگای سیوەیل تەماشا ئەکەین لە چەمێکدا و لە شوێنیکی ئاشی ئاوی کۆندا چەند کەسیك خەریکی دروست کردنەوەی ئاشێکی ئاون ، ئەمە زۆر خۆشحاڵی کردین کە خەڵکی وا خەریکی ئاوەدان کردنەوەی گوندەکانیانن ، ئەم هەواڵەمان گەیاندە سەرکردایەتی و ئەوان بەخۆشحاڵیەوە هەواڵەکەیان وەکو موژدە بۆ جەماوەری کوردستان و هاندانیان بلاو کردەوە ، بەبروسکەش سوپاس ئێمەیان کرد لەڕاگەیاندنی هەواڵکە و داوایان لی کردین جەماوەر هان بدەین بۆ ئەوەی گوندەکانیان ئاوەدان بکەنەوە ، لەلایەکی ترەوە من پێش ئەوەی پەیوەندی بە ناوچەی چوارتاوە بکەم ئاگاداری ماڵ و مندالم کردبو لە ئۆردوگای دزلی کە من ناتوانم جارێکی تر بگەرێمەوە بۆ لایان و هەرچۆنیان کردوە بگەرینەوە بۆ عیراق بۆ شاری هەڵبجەی شەهید ، ئەوانیش لەلایەن خۆیانەوە هەولی گەرانەوەیان دابو لە کوتایی مانگی 6 بە ماڵ و منالەوە لە ڕێگای پینجوێنەوە گەرانەوە بۆ هەڵەبجەی شەهید و لە حەوشەی خانوە روخاوەکەی شەمسەی خوشکم پیکەوە کەپریکمان بۆ دروست کردن و پاش راپەرینی دووهەمی شاری سلیمانی لە مانگی 7 ماڵەکەمان گواستەوە بۆ سلیمانی بۆ خانوی خۆمان کە پێشتر لە ساڵی 1981 دروستمان کردبوو لە سەرچنار و پاش بەجیی هێلانی و پەیوەندیمان بە شۆرشەوە لە ساڵی 1987 وە لەلایەن پیاوانی ڕژێمەوە داگیرکرابوو لەگەڵ حجز کردنی بە رەسمی ، خانوەکە زۆر تێکچوبو ، هەر وا لەناویا ماینەوە .

2 . سەرکردایەتی بەرەی کوردستانی لەسەر داواکاری سەرۆك بارزانی بریاری هەڵبـژاردنیکی ئازادی لە کوردستان دا ، بۆ هەڵبژاردنی پەرلەمان و پێك هێنانی حکومەتی هەریم بە مەبەستی پر کردنەوەی ئەو بۆشاییە ئیدارییەی لە کوردستان هەبو کە بەهوی کشانەوەی دامو دەزگاکانی رژیمەوە دروست بوبوو ، جگە لەمەش ململانێی لایەنەسیاسیەکان و نەتوانینی بەرێوەبردنی کارەکانی ئیداری لەلایەن لیژنەکانی بەرەی کوردستانیەوە و نەبونی میزانیەکی ئەوتۆی وا کە کارەکانی پیێ جی بەجی بکرێت و ڕێگرتن لە کاری هەرکەس بۆ خۆی ، بریارەکە راگەیەندرا ، لیژنەکانی بالاو پارێزگاکان دامەزران بۆ سەرپەرشتی هەلبژاردن ، هەمووولایەك سەرقاڵی ئەمە بوون ، ئەم بریارە جیگایی خۆشحالی وولاتانی خێرخواز و دۆستی کورد بوو ، نارەزایی و بێزاریشیی بۆ هەندی وولاتی دەوروبەرمان دروست کردبوو ، هەوڵیکی زۆریان دا هەڵبژاردنەکە سەرکەوتوو نەبیت ، ئەم پرۆسەیە بە نسبەت گەلی کوردەوە نامۆ بو ، چونکە پرۆسەی بەو شێوە ئازادی و دیموکراسیە تا ئیستا لە کوردستان نە بینرابو ، ڕژێمی دیکتاتۆری عێراق پێشتر بە پیێ پرۆسەیەکی تایبەتی خۆی ، چەند هەلبژاردنێکی بۆ ئەنجومەنە تەشریعیە کارتۆنیەکەی کردبوو ، هەر کەسی ویستبێتی دیاری بکات بەناو نوینەری ناوچەکان ، ئەوا هەڵدەبژێردرا ، ئەوان لەناو یەك پارتدا هەڵبـژاردنیان ئەکرد ، بەلأم هەڵبـژاردنی ساڵی 1992 ململانی بو لە نێوان

چەندین پارت و بیرو رایی جیاواز ، یاسای هەڵبژاردن یاسایەکی دیموکراسیانە بو کە لە لایەن سەرکردایەتی بەرەی کوردستانی بریاری لەسەر درابو ، ئەگەر کەمو کوریەکیشی هەبوبێت ئەوە ئەگەرایەوە بۆ کەمی ئەزمونی دیموکراسی و ئازادی و ئەمەش لە سەرەتایی دا بو ، لەگەڵ ئەمەش بە هەنگاوێکی زۆر گرنگ حسابی بۆ کرا ، جگە لە لیژنەکانی بەرەیی تایبەت بە سەرپەرشتی کردن ، هەر لایەنەو بۆخۆی لیژنەی تایبەتی دروست کردبو ، ئیمەش وەکو لیژنەی ناوچە لیژنەیەکمان دروست کرد و دەستمان بە کار کرد ، سەردانی گشت گوندەکانمان کرد و لە بارەگای ناوچەش لە سلیمانی چەندین کۆرو کۆبونەوەمان لە سەر ئەم بابەتە کرد و بە تەواوەتی ریکخستنەکان و جەماوەرمان فێری ئەوە کردن کە هەڵبژاردن بۆ چی یە و ئاکامی چۆنە و چی ئەکات و چۆن خەڵکی بەشداری ئەکات و چۆن فورمەکان پرئەکرێتەوە و رەنگەکانمان پێ ناساندن ، لەگەڵ ئەمەش ژیاننامەیەك لە خەبات و تێکۆشانی پارتی لە سەرەتای دروست بونی هەتا ئەو کاتە بۆ باس ئەکردن و پێمان ئەوتن کە بۆخۆیان ئازادن دەنگ بۆ کی بدەن و ئاگادار بن و فریوی دوژمنان نەخون و بەشداری تەواو لە هەڵبژاردنەکەدا بکەن ، ئیمە لە گەرانەکەماندا سودمان وەرگرت بەهوی راستگویمان ، جەماوەر زۆر بەباشی لیمان کۆئەبونەوە ، دووبابەت لەوسەفەرەدا دڵخۆشی کردین .

یەکەمیان : پاش تەواو بونی کاری ئیمە لە گوندەکان چەند کەسێکی تر لە لایەنەکانی تر چوبونە ئەوێ و کۆبونەوەیان لەگەڵدا کردبوون ، خەڵکێکی کەمتر لەوان کۆبوبونەوە ، چونکە ئەوانیش بۆ هەمان بابەت چوبوون ، قسەکانی ئەوان وەکو ئیمە نەبوبو ، باسەکانیان تەنها لەسەر خەبات و تێکۆشانی خۆیان بوبو ، داواشیان لی کردبون ئەبی دەنگ بە وان بدرێت ، خەڵکەکە پاشان پی یان ووتبون بابە ئیوە هاتوون و ئەتانەوێت بە زۆر دەنگ بە ئیوە بدەین ، ئیوە هیچتان بۆ ئیمە روون نەکردەوە ، ئایا هەڵبژاردن بۆچی یە و بۆچی دەنگتان پیێ بدەین ، دۆێنی لیژنەیەکی تر هاتوون وەکو بەرەی کوردستانی قسەیان بۆ کردوین و لە هەمو قسەکان تێ گەیشتوین و ئەزانین هەڵبژاردن بۆچی یە و ئیمەش دەنگی خۆمان ئازادە بە هەر لایەکی ئەدەین ، بۆیە قسەکانی ئیوە بەم شێوەیە باش نی یە .

دووهەمیان : رۆژێکیان جەماوەری شارۆچکەی ماوەت لەلایەن رێکخراوی ماوەتەوە ئاگادار کرابوونەوە کە لیژنەکەی ئێمە دەچێتە لایان بۆ کۆبونەوە لەگەڵیان و ئامادە باشی چاك کرابوو بۆ ئەو مەبەستە ، ئێمە چوینە ماوەت و جەماوەر کۆبوبونەوە ، پێش دەست پیێ کردنی کۆبونەوەکە لە پر برایانی سۆشیالست هاتن و بەمن یان ووت ئێستا کاك دکتۆر محمود عوسمان دێت بۆ ئەم کۆبونەوەیە و دەیەوێت قسە بۆ خەڵکی بکات ، منیش پێم ووتن ئێمە دووڕۆژە خەریکی ئامادە کردنی ئەم کۆبونەوەین ، چۆن دەبیێ کۆڕەکە بکەینە کۆری حزبی سۆشیالست ، پێم ووتن بگەڕێنەوە لای برادەران و بەجەنابی کاك دکتۆر محمود بڵیێ کە کارەکە وایە ، ئەوان گەڕانەوە و برادەرێکی لێپرسراویان هات و ووتی کاك دکتۆر سڵاوی هەیە بۆتان و دە لیێ ئێمەو ئەوان پێکەوە کورەکە دەگرین و ئێمەش ڕازی بوین و جەنابی کاك دکتۆر و کۆمەڵێك لە لێپرسراوانی حزبی سۆشیالیست کە کاکە حمەی حاجی محمودیش یان لەگەڵ بوو هاتن و ئێمە پێکەوە بۆ

کوڕەکە دانیشتین ، جەماوەرەکەمان تیٚ گەیاند کە بەو شێوەیەی لی هاتووە و هیچ جیاوازیەك نیە و من کاك دکتۆرم بە جەماوەر ناساند ، کاك د . محمود کەوتە قسەکردن و باسی ژیانی دروست بونی پارتی و سەرکردایەتی بارزانی لەو ناوچەیە بەتایبەتی لە شارۆچکەی ماوەت کە بارەگای مەکتەبی سیاسی تێدا بوە و پاشان بارەگای لقی 4 ، لە سەرەتای شۆرش ئەیلول هەتا سالّی 1975 و چەندین یادەوەری خۆیان و بارزانی باس کرد . وەکو ئەڵێن هیچی بۆ من نەهێلاّیەوە قسەی لەسەر بکەم ، منیش پاشان سوپاسی کاك دوکتۆرم کرد و هەندی باسم لەسەر چۆنیەتی بەرێوە چونی هەڵبژاردنەکە کرد .
شەوێکیان لیژنەکەمان لە گوندی (کونەماس) بووین کاك مولازم نیاز لە سلیمانیەوە هاتە لامان و ئیمە سەر قاڵی کۆبونەوە بووین لەگەلّ خەڵکی گوندەکە ، پاش کۆبونەوەکە کاك نیاز بە منی ووت دەفتەرنفوس و جنسیەی عیراقی و دوو رەسمی خۆت و چەند دێرێك لەسەر ژیاننامە و ناوی سیانیم بۆ بنوسە با بیبەم بۆ لقی4 ، وابەنیازن تۆ بپاڵیون بۆ ئەندامیەتی پەرلەمان . منیش بەم هەواڵە زۆر خۆشحالّ بووم کە حزب بەو شێوەیە بەسەری کردومەتەوە و تا ئیستاش هەر ئەڵیم کە من هیچ ئاگام لی نەبوو و داواشم نەکردبو ، و کەسیشم رانەسپاردبو کە داوام بۆ بکات و هەمیشە بە ئەرکێکی حزبیم زانیوە ، ئەوەبو پاڵیوراویەکە پەسەند بوو ناوم لە لیستی ئەو سەد پاڵیوراوەی پارتی دەرچوو ، لیژنەی بالاّی هەڵبژاردنەکانی پارتی و لیژنەی پارێزگای سلیمانی پاڵیوراوەکانی سنوری سلیمانیان کوکردینەوە و بەریزان کاك هوشیار زیباری و کاك د. رۆژ و چەند لیپرسراوێکی تری سەرکردایەتی ئامادە بوون ، باسی چۆنیەتی پاڵیوراویمان و یەکەمین کۆبونەوەی پەرلەمان و چۆنیەتی مامەڵە کردن لەگەلّ ماوەی دیاری کراوی راگەیاندنی پروپاگاندەی هەڵبژاردن کرا ، رێگا بەئیمەش درا هەر کاممان ووتەیەکمان هەبیت ، هەر زوو من داوام کرد کە پێشنیارێکم هەیە و ووتم مادام پۆستەکان لەسەر بنەمای لیستی لایەنەکانە و ناوی پاڵیوراوان رائەگەینرێت بۆ جەماوەر ، من پێم باشە ئیمەی پاڵیوراو بچینە ناو جەماوەر و خۆمانیان پی بناسێنین ، ئەویش لەریگای کۆرو کۆبونەوەی جەماوەری ، وەیان سەردانی کەسایەتی و خەڵکانی ناسراو بکریت ، چونکە ئەمەش هەنگاوێکە بۆ بەدەست هینانی دەنگی زیاتر بەهوی کەسایەتی پاڵیوراوەکە ، پێشنیارەکەم بەگورجی پەسەند کرا و لەسەر رازی بونی پاڵیوراوان دابەش بوین بەسەر چەند لیژنەیەکدا و منیش لە لیژنەی کۆرو کوبونەوەکانی جەماوەری لە گشت شارو وشارۆچکە و ئۆردوگازۆرەملیەکانی سنوری سلیمانی دیاری کرام کە هەردوو بەریزان کاك شیخ جعفر شیخ علی و کاك عابد سان احمد پێکەوە بوین ، ئیمەش بریارمان دا دە ست بەکارەکان مان بکەین و ئەو بابەتانەمان دیاری کرد کە قسەی لەسەر بکەین بۆ جەماوەر و وەلاّمی پرسیارەکانیان بدرێتەوە ، بابەتەکان باسێکی تێرو تەسەل لەسەر هەڵبژاردن و ئاکام و سودەکانی و پاشان ژیانی خەبات و تێکۆشانی پارتی بۆ دابین کردنی مافەکانی گەلەکەمان و بەتایبەتی بەدی هێنانی مافی ئۆتونومی لە چوارچێوەی رێکەوتننامەی 11/ئازاری سالّی 1970 ، ئەو درۆشمە تا ئەو کاتەش لای پارتی هەر مابوو ، خەڵکی تر گاڵتەیان پیٚ ئەکرد و داوای سەربەخۆیی بۆ کوردستان یان ئەکرد ، لە شارۆچکەی هەڵەبجەی

تـازەوە دەسـتمان بـە کارەکـە کـردو یەکـەمین کۆبونـەوەی جـەماوەری مـان دەسـت پێکـرد و جـەماوەرێکی زۆرمـان لاکـۆ بوبـوەوە و سـەرکەوتن مـان بـە دەسـت هێنـا ، پـاش ئـەوی لیژنەکـە مایـنەوە تـەنها مـن و کـاك عابـد سـان احمـد و شـۆینەکانی تـر لـە هەڵەبجـەی شـەهید و خورمـاڵ و سیدسـادق و شانەدەری و پێنجوین و چـەندین شـوینی تـر کۆبونـەوەکان مـان بـەجیٚ گـەیاند ، لـە گشت شوینەکان رووبەرووی پرسیاری هەمە جۆرە ئەبوینـەوە کـە هەنـدێکیان رەخنـە ئـامێز بـوون جگە لەوەی تۆمەتبار ئەکراین بەوەی کە ئەمانەوێت ئـەمن و سیخورەکانی رژێم بگەرێنینـەوە بـۆ کوردستان و ئۆتونۆمی باوی نەماوە و ئەبی فریٚ بدرێتە زبڵدانی مێژووە ، توشی چەندین روو بـە روو بونەوەی لیپرسراوانی لایەنەکانی تر ئەبوینەوە ، من لەسەر خۆ و بە هێمنـی قسـەکانی خـۆمم ئەکرد بەبیٚ ئەوەی رەخنـە یـان تۆمـەت کـارم تـیٚ بکـات وە یـان لەسـەر خۆمیـان حسـاب بکـەم و بـە پێچـەوانەوە مـن هـیٚچ رەخنـەو تۆمـەتم بـۆ کـەس نـەبو و مێژویـەکی پـاکو خـاوێنی پـر لـە خـەبات و تێکوشانی گەلەکەمان بە رابەرایەتی پارتی و بارزانی بۆ باس ئەکردن و هەموو خەلکەکـەم ئـەکردە هـاو خـەبات و شـەریکی ئـەو تێکۆشـانە و بـە یـادم ئەهێنانـەوە کـە هـەموویان زیـان لی کـەوتوی شۆرشـی ئـەیلول بـووین ، ئەمـەش یەکێکـە لـە بەرهـەمی ئـەو خەباتـە ، بـەم شـێوەیە کۆتـایم بـە رەخنـەکان و تۆمەتـەکان ئـەهینا و خـەڵکی ووتـەکانی ئیمـەیان زۆر لا پەسـەند بـوو و داواشـم لی ئەکردن کە پێویستە ئەم کارە بە هێمنی و عاقلاٌنە بەرێوە بچی بۆ ئـەوەی ئاکـامی باشـی هـەبێت و بتوانین پرۆسەکە سەر بخەین و ببینە خاوەنی پەرلـەمان و حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان ، تـەنها ئەمـەش بـۆ ئیمـە گرنگـە ، پاشـان بریـاری خۆمـان ئـەدەین لەسـەر چۆنیـەتی کـارکردن و شـێوەی بەرێوەبردنی دەسەلاٌت ، با خۆمان فێری دیموکراسیەت بکـەین ، ئەوکاتـە ئـەتوانین ئارەزوەکـانی خۆمان بە دەست بهێنین و پێویستە خۆمان دور بگرین لـە تۆمـەتبارکردنی یـەکتر و پرۆپاگانـدەش هەر کەس بۆ خۆی کارێکی رەوایە و ئەتوانی لەم رێگایەوە رای خەڵکی بۆ خۆی موسـەوگەر بکـات ، ئەمانـەو چـەندین تـیٚ بـی نـی و ئامۆژگـاری و رونکردنـەوەی تـر مـان هـەبو بۆیـان ، پاشـان هەڵویسـتی خـەڵکیمان ئەبیسـتەوە ، زۆر رازی بـوون لـە کۆبونـەوەکانی ئیمـە و بـاش لـە بابەتـەکان گەیشـتون ، لەگـەڵ ئەمـەش لـەناو شـاری سلیمانی سـەردانی چـەندین گـەرەکمان کـرد کـە بنکـەی راگەیاندنیان تیا بوو لەوێش کۆبونەوەمان لەگەڵ خەڵکەکە ئەنجام ئەدا ،

رۆژی هەڵبـژاردن هـات و دەنگـدان کۆتـای هـات ، دەنگـی نـارەزایی لەسـەر چـەندین زیـادەرەوی لەسەر بنکەکانی دەنگدان بەرز بوەوە ، هەندی توندو تیژی سەری هەڵدا ، بـەڵام شـوکر بـۆ یـەزدان توندو و تیژیەکان گەورە نەبوون ، پاشان لەسەر راگەیاندنی ئاکامی هەڵبـژاردن نـاکۆکی دروسـت بـو ، چـەند رۆژێـك دواکـەوت ، زۆری نـەمابو ئـەو ناکۆکیـە بێتـەخوارەوە و شـەر دروسـت بێـت ، هەموو لایەك خەریکی کۆکردنەوەی هێـز بـوون ، هەسـت بـە لیپرسـراویەتی مێـژویی و وەلاوەنـانی بەرژەوەندیـە تایبەتیـەکان ، سـەرکردایەتی کوردسـتان پـاش رازی بـونی پـارتی ، پۆسـتەکانی دامەزراندنی پەرلەمانی بە (50 بە 50) لە نێوان پارتی و یەکیـەتی بە شـەرتی کـۆی دەنگـەکان وەکو خۆی کە پارتی (./.51) و یەکیەتی (49 ./.) ی هینـاوە رابگـەینرێت ، بـەم شـێوەیە بـارە ئاڵوزەکە گۆردرا بە خۆشی و شادی و پەرلـەمانی کوردسـتان لـە 6/4 /1992 دەسـت بـەکار بـوو ، پەرلەمانێش لە مانگی 992/7 دا یەکەمین کابینەی حکومەتی هەریمی کوردستانی پێك هینـا ، لـە 1992/10/4 جاری فیدراڵیەتی دا .

سەرکردایەتی پارتی لـە کۆبونەوەیـەکی لەگـەڵ (100) پاڵێوراوەکـەی خـۆی کـۆ بـوەوە بـۆ دیـاری کردنی ئەو (50) ئەندامەی رێکەوتنی لەسەر کراوە بۆ دەسـت بـەکار بـوون لـە پەرلەمانـدا ، پـاش ووتو وێژێکی زۆر لەسەر ئەم بابەتە ، من وام هەسـت ئـەکرد لـەو کاتـەدا گـرنگ نـەبو هەرکـەس بـێ بچێتە پەرلـەمان و زیـاتر پێویسـتی بـە کەسـانی شـارەزای یاسـا بـوو ، بۆیـە مـن داوام کـرد کـە سەرکردایەتی بۆخۆی ئازاد بێت لە دیاری کردنی ئەندامەکان .

3 ـ پـاش دامـەزرانـدنی پەرلـەمان ، هەنـدی ئـاڵوگۆر لـە نێـوان کادیرەکـانی سـنوری لقـی4 دا کـرا ، منـیش یـەکێك بـوم لەوانـە ، پێشـنیارم بـۆ کـرا بـوو بکرێمـە لیپرسـراوی ناوچـەی هەڵەبجـە ، بـۆ وەرگرتنی رەزامەندی مەکتەبی سیاسی لەسەر ئاڵوگۆرەکان پێشنیارەکان چوبونە بـەر دەسـتیان ، لەوێ شوێنەکەی منیان گۆریبو لە هەڵەبجەوە بۆ رانیە ، ئاگادار کرامەوە لەو گۆرانکاریـە و منـیش بەبێ هیچ قسەیەك فەرمانەکەم جێ بەجێ کرد و لەگـەڵ کـاك عـرب محمـد امـین وەکـو کارگێرناوچـە پێکـەوە چـوینە ناوچـەی رانیـە بـەبی هـیچ مەراسـیمێك ، کـەس نـەی زانـی هـەتا خۆمـان کـرد بەناوچەدا ، فەرمانەکەم دایە دەست کاك مەلا عمر لێپرسراوی ناوچە ، ناوچەم وەرگـرت و بـەهۆی ناسراویم لەگەڵ بەرێز کاك ئەسوەد فقی اسماعیل کە کـاتی خـۆی لیپرسـراوی ناوچـەی هەڵەبجـە بو لە شۆرش ئەیلول و لە خـواروی عیـراق یـش پێکـەوە لـە دورخراوەکـان بـوین و هـەروەها بـەهۆی کـاری فەرمانبـەریم لـە شـارەوانیەکانی سـلیمانی و هاتوچـۆی قـەزاو ناحیـەکان و زۆربـەی فەرمانبەران و لیپرسراوانی قەزاو ناحیەکان بوبونە دۆست و ناسراو و یەکێ لەوانەش کاك رشـید ئەنوەر بـەگی بێتواتـە بـو کـە کـاتی خـۆی قائمقـامی دوکـان بـو ، بەراسـتی زۆر رێـزی لێ ئـەگرتین ، جگـە لەمـەش هاوکاریـەکی زۆر باشـی کـردین لـە هەوڵـدانمان بـۆ ئـازاد کردنـی پێشـمەرگە کـاك زوالفقار محمود مایجان کە لەلایەن رژێمی عیراقەوە بە دیـل گیرابـوو و فـەرمانی لـە سێدارەدانی بـۆ دەرچوبوو ، ئـەویش لەگـەڵ بـرای بـەرێزم ئەنـدازیار کـاك عمـر حـاجی عنایـت چـوینە لای و پێمـان ووت کە هاوکاریمان بکات و لەرێگای باوکیەوە هەوڵی ئازاد کردنی بدرێت ، زۆر بـە خۆشـحاڵیەوە هاتە پێشەوە بۆ هاوکاریمـان و ووتـی بۆخۆشـم دێـم لەگـەڵتان و رۆژێکـی دیـاری کـرد کـە بـرۆین ،

لەگەڵ چەند کەسایەتیەکی ناوچەی هەڵەبجە و خزمانی کاك زوالفقار چوین بۆ بێتواتە ، کاك سەردار کە لای رژێم ناوی رشید بو لەگەڵ باقی براکانی پێشوازی گەرمیان لێ کردین و چوینە لای باوکی رەحمەتیان ، ئەویش زۆر خۆشحاڵ بو بەرۆشتنمان و پاش قسەکردن ، داواکەی ئیمەی بە خۆشحاڵی وەرگرت و لەبەر چاوی ئیمە داوای لە کاك نەوزادی کوری کرد کە بەو ئەرکە هەڵسێت و ئەویش لەگەڵ کاك داود برای کاك زوالفقار شوین و جێگایان لە بغداد دیاری کرد یەکتر ببینن ، ئاکامی ئەم سەردانەو چەندین هەوڵی تر کە ئەو بنەماڵەیە و خزمانیان بۆ نەجات دانی گیانی ناوبراو دابویان شوکر بۆ یەزدان سەری گرت و فەرمانی لە سیدارەدانی گوردرا بە گرتنی هەمیشەیی لە زیندان و پاشان بە لیبوردنی گشتی ئازاد بو ، ئەم دووبارە بەیەکگەیشتنەوە زیاتر دۆستایەتی و برایەتی نێوانمانی زیاد کرد ، بەتایبەتیش لەگەڵ براکانی تری کاك سرداردا و هەتا ئیستاش بەردەوامی هەیە .

بەهۆی ئەمانەوە ناسرام بە خەڵکەکە ، لەگەڵ ئەمەش چەندین کادر و کەسایەتی دڵسوز و رێکوپێکی تر هەبوون لەوی هەر زوو بوینە دۆست و هەڤاڵی باش و دەستی هاوکاری و کارکردنیان دامێ لەوانە هەردوو کارگێری ناوچە بەرێزان کاك محمد علی و خوالیخۆشبو کاك رسول زەوقە ، ناوی ئەوانە زۆرن ناکرێ لێرەدا هەموویان بنوسم بۆیە داوای لیبوردنیان لێ ئەکەم ، لەگەڵ رێزی زۆرم بۆیان ، کاك نادر محمد قادر ناسراو بە نادر قەلادزەیی ئەوکاتە سەرلەشکری رانیە بوو زۆر خۆشحاڵ بو بە چونی من بۆ ئەوی و ئامادەیی خۆی نیشاندا بۆ هەموو هاوکاریەك ،. شایانی باسە کاتێ لیژنەی سەرپەرشتی ئاوارەکان لە دروست کردندا بوو کاتێ لە ئیران بووین ، ناوی بەرێز کاك نادر قلآدزەیی ئەهات کە ئەویش یەکێك بێت لەو لیژنەیە ، من لە ئیران کاك نادرم نەدیبوو بەهۆی دوریمان لە یەکتر ، کە بەیەکگەیشتین لە رانیە ئەو شتەمان بەبیر هاتەوە ، منیش ووتم هیچ فەرقی نییە وا ئیستا پێکەوە کار ئەکەین ، بەڵینی دامی کە هەموو هاوکاریەکم بکات ، هەروەها کاك سەفیر و کاك زرار کورانی کاك حاجی احمدی خاڵە هاوکاری زۆر باشیان کردین ، ئەوەی لای من زۆر گرنگ بوو هاوکاری و ماندوو بوونی برای بەرێزم کاك حمە علی مەلا سەفی بوو کە بە شەو و رۆژ بەبی وەستان لەکارەکاندا هاوکارم بوو ، دەستمان بەکار کردن کرد لەگەڵ رێکخستەکانی خۆمان و هەڤالأنی لایەنە سیاسیەکانی کوردستانی تر لە ناوچەکە ، پەیوەندی دۆستانە و برایانەمان لەگەڵ هەموولایەکیان دروست کرد .

بەهۆی گرنگی ناوچەکە سەرکردایەتی چەندین لایەنی کوردستانی عیراق و کوردستانی گەورە لەوێ بوون وەکو سەرکردایەتی (بزوتنەوەی ئیسلامی ـ حزبی سۆشیالیست کوردستان ـ حزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران بە هەردووباڵەکەوە ـ یەکیەتی شۆرشگێرانی کوردستانی ئیران ـ حزبی کاوەی کوردستانی تورکیا ـ پەکەکە ـ بزوتنەوەی جوتیارانی کوردستان) جگە لەمانە هەموو لایەنێکی تری کوردستانی عیراق لە ناوچە وە هەتا مەڵبەند و لقیان لەوێ هەبوو ، ئیمەش وەکو لیژنە ناوچەیەك لەویبووین ، کارکردن لەو دەڤەرە زۆر سەخت بوو بەهۆی پێکهاتەی دانیشتوانەکەی کە لە چەندین چین و توێژ دروست بوبوو ، بەتایبەتی ئاغا و جوتیار و رۆشنبیر و کاسبکار و هی تر ، ململانیێ چینایەتی تێکەڵ بە ململانیێ حزبایەتی بوبوو ، هەمیشە

ناوچەکە نائاسای بوو ، چەکداری هەمو لایەك بە ئارەزوی خۆی هەڵسوکەوتی ئەکرد ، کاری قاچاغچیەتی و ئاودیو کردنی ئامێر و شتی تر زۆر زۆر بوو ، گومرگ و شیرینی وەرگرتن ناوبانگی هەبوو ، هەر رۆژەو کارێکی دڵتەزێن روی ئەدا ، تەقە لەیەکتر ئەکرا ، چەکدار کۆئەکرایەوە ، ئیمەش هەوڵمان وابوو کە بە هیچ شێوەیەك نەچینە ناو ئەو بابەتانەوە و خۆشمانی لێ دوور بگرین ، چەند جارێك هەوڵ درا کە ئیمەش توش بکەن بەلاّم بەهۆی بیرکردنەوە وزیرەکی و نەویستنی کارەکە دوورکەوتینەوە ، دوا جار پاش گەرانەوەی من لە رانیە بە گەورەیی رووی لە هەڤالانی پارتی کرد و تووشی شەرە گەورە و نەگریسەکەی کردنەوە کە ئەم جارەیان گەورە تر و زیان بەخش تر و ماڵوێران تر بوو ، کە تا نوسینی ئەم بابەتەش هەر ئاسەواری ماوە و زۆریشی ئەوێت کە بە تەواوەتی لە یاد بچێت سەرەرای بەسەر چونی زیاتر لە هەشت ساڵە کە ئاشتی کەوتوەتە نێوان هەردوولایەنی ناکۆك .

لە ماوەی بونی من لە رانیە لە مانگی 1992/9 وە هەتا کۆتایی مانگی 1994/1 ئەو بابەت و روداوانەی کە جێگای باسن لەم چەند خاڵانەی خوارەوەدا ئەنوسم .

أ ـ بەهۆی چوونە ناو جەماوەر و سەردانیان لە گشت بۆنەکانی کۆمەڵایەتی و خۆ دوور خستن لە گیانی خۆ بە زل زانین و خۆ دور خستنەوە لە جیاوازی کردنی چین و توێژەکان و بەیەك چاو تەماشا کردنیان و رێز گرتن لێ یان ، تا ئەندازەیەك توانیمان رێزی خۆمان و حزبەکەمان لای ئەو جەماوەرە و هەتا لای لایەنەکانی کوردستانیش بەرز را بگرین و خۆشەویستی مان لە جیاتی کینە و ململانێ نا شەریفانە پەسەند کردو و پەیرەومان کرد ، هەستمان ئەکرد کە جەماوەر و خەڵك و لایەنەکانیش بەم هەڵوێستە رێزمان لێ ئەگرن و خەڵکی لیمان کۆ ئەبنەوە ،

(رانیە ساڵی 1992)

ئەگەر هەستمان بە ناکۆکیەك بکردایە لە هەر شوینی بوایە ئەچووین و ئامۆژگاریمان ئەدانێ و هەوڵمان ئەدا کە ناکۆکیەکان پەرەنەسێنێ و کۆتای پێ بێت ، پشتگیری تەواومان لە دامو دەزگاکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەکرد هەر چەندە پۆستی ئیدارەش هی ئیمە نەبوو ، هەمیشە داوامان وابو کە یاساکانی پەرلەمانی خۆمان جێ بەجێ بکرێت ، رێگامان نەئەدا بە هەڤالاّنمان کاری نا یاسای بکەن ، هەوڵی تەواومان بۆ دامەزراندنی یەکیەتی و سەندیکاو

ریكخراوە پیشەیەكان بۆ ئەوەی لەم ڕێگایەوە هەڤاڵان خۆیان ڕۆشنبیر بكەن و مافەكانی خۆیان بپارێزن ، دەزگایەكی تەلەفزیۆنی مان بۆ شاری رانیە دامەزراند بە هاوكاری هەڤاڵان و دۆستان ، ڕۆژنامەیەكی مانگانە مان بەناوی (**ڕاپەڕین**) دەر ئەكرد ، هەوڵیكی زۆرمان دا دەزگایەكی رادێوش دابمەزرێنین ، ئەمانە هەمووی بە هۆی هەوڵ و كۆششی كۆمەڵی لاو و گەنجی خوێن گەرم و دڵسۆز و بە ئەمەكی شاری رانیە و دەوروبەری بوو كە لە كارەكانیاندا زۆر سەركەوتو بوون .

لێرەدا بەباشی ئەزانم هەندیك لەسەر چۆنیەتی دامەزراندنی ئەو دەزگا تەلەفزیۆنە و دەركردنی ئەو ڕۆژنامە و هەوڵی دامەزراندنی رادێۆكە باس بكەم .

1 . تەلەفزێۆن : پاش ئەوەی چومە رانیە و دەست بەكار بووم ، بیرم لەوە كردەوە كە چۆن داوای گەیاندنی پەخشی تەلەفزێۆنی مەركەزی بۆ ناوچەكە وەیان دانانی دەزگایەكی تایبەتی بۆ ناوچەكە بكەین ، هەر كە باسی ئەم بیرۆكەیەم كرد لای برادەرانی ناوچە و گەنجەكان ، ئیتر بوە داوایەكی بەردەوامامان چی لە لیپرسراوانی لقی4 و چی لە سەركردایەتی پارتی ، ڕۆژێكیان سەردانی لقی4 م كرد ، كاك عبدالوهاب علی لیپرسراوی راگەیاندن بوو پیێ ووتم ، وا جهازی پەخشی تەلەفزیۆنی ئێوە ئامادەیە ، زۆر باش بوو هاتی لەگەڵ خۆت ببیە ، منیش زۆر خۆشحاڵ بووم و زۆر سوپاسم كرد و ووتم باشە هەرچەندە ئیوارە هاتومەتەوە بۆ ئیسراحەت بەلام من ئامادەم هەر ئیستا بگەرێمەوە ، برادەرێك لای بوو پیێ ووت كاك (فلان) بەداخەوە ناوەكەیم لەبیر نەماوە بۆخۆی خەڵكی هەولیر بوو ، خۆت حازركە لەگەڵ كاك علی برۆ بۆ رانیە و ئەو جیهازەیان بۆ دامەزرێنە ، ئەویش ووتی باشە و فەرموو كاك علی بابرۆین ، ووتم ئەی كەلووپەلی تەلەفزیۆنەكە ، ووتی تەنها ئەم جیهازەیە ، تەماشای جیهاز ئەكەم ، ئامێریكە وەكو ئامێرێكی ڤیدیۆ و هیچی تر ، منیش سەرم سورما ووتم ئەمە بەتەنها چی ئەكات ، ووتی پەخش ئەكات ، ووتم ئەی پێداویستی تری ، ووتی لای خۆتان هەیە ، منیش زۆر لەسەری نەرۆشتم نەوەكو لێم پەشیمان ببنەوە ، لەگەڵ خۆم سوارم كرد چووین بۆ رانیە ، لە ڕێگا پیداویستیەكانی بۆ باس كردم كە (3 تا 5) ئارێلی تەلەفزیۆنی بۆ بكرین و ئامێرێكی تەلەفزێن و ئامێرێكی فیدیۆ و كاسێتێكی تۆمار كراوی بۆ ئامادە بكەم ، ووتم ئەمانە هەمووی ئاسانە ئەتوانین لای برادەران

پەیدایان بکەین ، هەرکە گەیشتینە رانیە دەستمان کرد بە پەیداکردنی کەلوپەلەکان و ئەویش دەستی کرد بە دامەزراندنی ، هەتا ئێوارە کارەکەی تەواو کرد و تەلەفزیۆنی خستە کار و زۆر بە جوانی لەناو شاری رانیە لە هەموو شوێنێکی وەری دەگرت ، ئەمە زۆر خۆشحاڵی کردین ، ئیتر بۆ خۆمان لەگەڵ لاوان و گەنجانی ئەو ناوچەیە کە زۆر مەردانە لەسەر حسابی خۆیان ئازایانە کەوتنە دروست کردنی ستۆدیۆ بە بەتانی و گونیە و ئەو شتە سەرەتاییانە ، کەموو کوری هەرچی هەبوو لای برادەران و هەڤالان ئەمانهێنا ، هیچمان بە پارە نەئەکری چونکە پارەمان نەبوو ، ماوەیەکی زۆر تەنها کاسێتی بەرنامەکانی مەرکەزیمان ئەهێناو پەخشمان ئەکرد ، هەر چۆن بوو کامێرەیەکی ڤیدیۆیی مان کری پاش ئەوەی لەسەرەوە پارەکەیان بۆ سەرف کردین ، کە ئەمەمان پەیدا کرد ، ئیتر بووینە خاوەن دەزگای سەربەخۆ و هەواڵەکان پەخش ئەکرا لەگەڵ چالاکیەکانی ناوچەکە ، بەم شێوەیە هەتا من لەوێ بووم پەخشی بەردەوامیمان هەبوو .

2 . من کە چومە رانیە ئەو کۆمەڵە گەنج و رۆشنبیرەی رانیە خەریك بوبوون بە دەرکردنی رۆژنامەیەکی مانگانە بەناوی (**راپەرین**) ، باسیان بۆ من کرد و داوایان لێ کردم کە پەرەی پێ بدەین و باسیشیان کرد کە چۆنی دەرئەکەن و چی زەحمەتێك ئەکێشن هەتا دەردەچی ، منیش بەڵێنی تەواوم دانێ کە ئەو پەری هاوکارییان بکەم ، دەزگای چاپ بۆ ئەو کارە تەنها لای لایەنێکی سیاسی کوردستانی ئێرانی دۆست هەبوو ، پارەش نەبوو ئەبوایە تەنها لەلای ئەوان چاپ بکرایە ، بەهۆی تازە چونم بۆ رانیە ، لایەنەکان بە مەبەستی بەخێرهاتن سەردانیان کردین و ئێمەش چوینەوە بۆ لایان ، لەو سەردانە بۆلای ئەو لایەنە دۆستەمان من بەباشم زانی سوپاسیان بکەم بۆ ئەو هاوکاریەیان ، ئەوانیش بەڵێنی بەردەوامیان دا ، ئیتر ئەم کارەش بەم شێوەیە بەردەوامی هەبوو کە بۆ ئەوکاتە کەم لایەن هەبوو بتوانێت ئەو کارە بکات جگە لە لایەنە بەتواناکان نەبێت .

3 . هەڤاڵێکی خۆمان هەبوو شارەزایی لە چاککردنی ئامێری رادیۆ و ئەو شتانە هەبوو ، رۆژێك برادەران هێنایان بۆ لام ووتیان ئەم هەڤاڵە بەتەمایە دەزگایەکی رادیۆییمان بۆ دامەزرێنی و پەخشی پێ بکەین ، هەندی هاوکاری دەوێت بۆ پەیداکردنی پێداویستیەکانی ، منیش ووتم ئامادەم با دەست بەکار بێت بزانین چی ئەوێت هەتا بووی پەیدا بکەین ، ئەو بە کەلەپەلی سەرەتای خۆی رادیۆکەی لەبارەگای ناوچە دامەزراند و دەستی بە پەخش کردن کرد ، لە زۆر شوێنی ناو رانیە کەناڵەکە وەری دەگرت ، بەڵام لاواز بوو ، ئەو ووتی ئەگەر تەقوییەی بۆ دابنرێت ئەوا دەتوانین سودی زیاتری لێ وەربگرین ، منیش بروسکەیەکم بۆ جەنابی سەرۆك کرد و داوام لی کرد کە هاوکاریمان بکات و ئەمر بفەرموێت خەڵکی شارەزامان بۆ بنێری هەتا دەزگاکە دائەمەزرێنین ، بەراستی جەنابی زۆر گرنگی بە کارەکە داو چەند جارێك لەسەر فەرمانی بەرێزیان هەردوو بەرێزان مهندس کاك نەوزاد هادی و مهندس کاك احمد بریفکانی هاتنە لامان و هەوڵی زۆریان دا بۆ ئەو کارە ، بەڵام بەداخەوە بۆمان چارە نەکرا .

ب - پەیوەندی باشمان لە گەڵ گشت لایەنە سیاسیەکانی کوردستانی عێراق هەبوو ، کۆبونەوەی بەرەی کوردستانیمان هەبوو هەتا حکومەتی هەرێمی کوردستان دامەزرا ، بە گیانێکی تەبایی و

هەست بەلێپرسراویەتی لە ناو بەرەدا کارمان دەکرد ، هەوڵمان ئەدا کێشەکان بە ئاسانی و هێواشی جیّ بەجیّ بکرێت ، بۆیە هەمیشە رێز لە راکانمان ئەگیرا ، جگە لەمەش پەیوەندی زۆر باش مان هەبو لەگەڵ سەرکردایەتی ئەو لایەنانەی کوردستانی عیراق و کوردستانی گەورە کەلەوێی بوون ، سەردانی هەموولایەکیان مان ئەکرد و چاومان بە لێپرسراوانیان ئەکەوت .

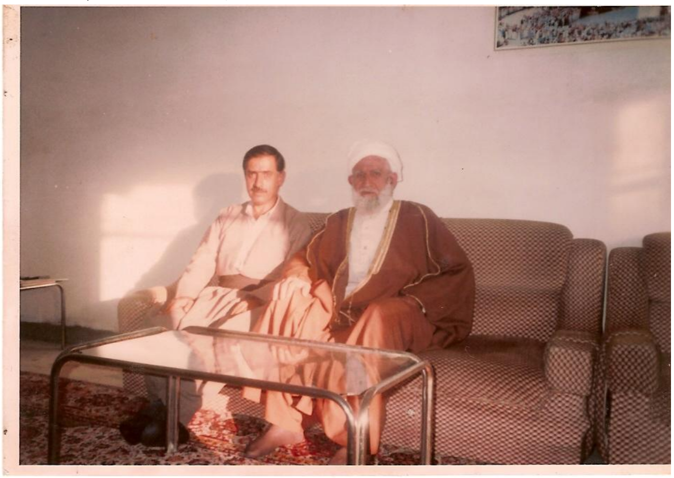

بابەتەکان و کێشەو گیروگرفتەکانی ناوچەکەمان لەگەڵ یان باس ئەکرد ، هەوڵی رەواندنەوەی ناکۆکیەکانیان مان لەگەڵ لایەنی تر ئەدا ، بۆ نمونە هەوڵی زۆر باشمان دا لە نزیک بونەوەی هەردوو باڵی حزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران ، سوپاس بۆ هەردوو سەرکردایەتی ئەو کاتەیان کە رێگایان پیّ داین هەندی وتو وێژلە نێوانیاندا بکەین ، ئەم وتووێژانە ئاکامی باشی هەبوو ، لە مەراسیمی پرسەی خوالیخۆشبو کاك سعید شەرەفکەندی داوامان لە باڵی دووهەمی حزب کرد بۆ بەشداریان لە پرسەکە کە لە شاری رانیە دا بوو ، بەشداریان کرد کە جێگای خۆشحاڵی هەموو لایەك بوو ، هەروەها دەوری بەر چاومان هەبوو لە هێور کردنەوەی ناکۆکی و شەری نێوان (ئاغا و جوتیار ـ حزبی سۆشیالیست وحزبی یەکگرتن ـ بزوتنەوەی ئیسلامی و یەکیەتی نیشتیمانی) نەمان هێلاّ شەری نیوان ئاغا و جوتیار بێتە ناوچەی بتۆین و مەرگە و سەروچاوە سەرەرای هەوڵدان بۆ دروست بونی ، سوپاس بۆ ئەوانەی گویّ یان بۆ ئامۆژگاریەکان مان گرت .

ج ـ هەواڵمان زانی لە بازگەی پێشمەرگەکانی بزوتنەوەی ئیسلامی لە خورماڵ هەردوو کوری هەڤاڵ فارس گوڵپی بەناوەکانی (محمد و جمال) شەهید کراون ، باری نا ئاسایی لەو ناوچەیە رووی داوە ، لەبەر ئەوەی هەڤاڵ فارس و کورەکانی پارتی و نیشتیمان پەروەر بون و هەمیشە لەگەڵ شۆرش بون و پێشمەرگەی شاخ بوون و هەمو کەسوکاریان لە ئاوارەیدا بوون ، جێگای داخی گشت لایەك بون ، سەرکردایەتی پارتی داوای کردبو ئەوانەی بەو کردارە هەڵساون و تەقەیان کردوە بدرێنە دادگا ، لیپرسراوانی بزوتنەوە ئەم داواکاریەیان رەت کردبوەوە ، من ئەو کاتە لە رانیە بوم ، بروسکەیەکی سەرۆك بارزانی مان بۆ هات کە بچینە لای جەنابی مامۆستای خوالیخۆشبو مەلا عوسمان عبدالعزیز رابەری بزوتنەوە لە بێتواتە و بەناوی سەرۆکەوە ئاگاداری

بکەین کە فەرمان بدات ئەوانەی تەقەکەیان کردوە بگیرێن و بدرێنە دادگا ، من و کاک نادر قەلادزەیی شەوانێکی درەنگ ، چوینە بێتواتە بۆ بارەگای سەرکردایەتی بزوتنەوە و چاومان بە بەرێز مامۆستا مەلا عوسمان کەوت و هەر بەو شەوە بروسکەیەکی کرد بۆ لیپرسراوانی هەڵەبجە یان کە ئەو کەسانە بگرن و بیاندەنە دادگا ، وا دیار بو ناوەرۆکی ئەم بروسکەیەش وەکو پێویست جێ بەجێ نەکرابوو ، بۆیە رۆژی دوای کاتێکمان زانی بەرێز کاک کەمال حسن چاومار کە ئەو کاتە جێگری پارێزگاری سلیمانی بو هاتە رانیە و هاتە لای ئیمە و ووتی پێویستە هەر ئیستا بە پەلە بچینە لای رێزدار مامۆستا مەلا عوسمان و ئاگاداری بکەین کە تا ئیستا ئەوانە نەدراونەتە دەست پۆلیس و دادگا ، هیزەکانی پۆلیس و پێشمەرگە کۆبونەتەوە و ماوەیەکیان دیاری کردوە بۆ بەدەستەوەدانیان ئەگەر نا ئەوا بە زۆر لییان وەرئەگرن بە واتا شەر روئەدا ، جا بۆ ئەوەی ئەو شەرە روونەدات ئەبی مامۆستا کارێکی وابکات کە ئەوانە تەسلیم بکرێن ، سەردانەکەمان کرد و مامۆستا فەرمانی دا کە بەبیٚ هیچ بەهانەیەك ئەبیٚ بدرینە دادگا ، ئەو فەرمانە جیٚ بەجیٚ کراو شەرەکە رووی نەدا .

د ـ رۆژێك لە بارەگای ناوچە بوین لە رانیە ، کاتێکمان زانی لە ناو ئۆردوگای رانیە بو بە تەقە و ناردمان بۆ هەواڵ زانین و ووتیان قائمقامی رانیە چوەتە ئەویٚ لەگەڵ خەڵك لەسەر زیادەرەوی لییان بوەتە شەر و پاسەوانەکانی تەقەیان کردوە و دوو کەسیان کوشتوە ، قائمقام کاک عبدالله مام علی بو لە برایانی یەکیەتی نیشتیمانی ، کاک خالد جوهەر ئاغا لەو کاتەدا لای ئیمە بو ، ماڵی باوکی لەو ئۆردوگایەدا بوو ، رۆشت بەدەم تەقەکانەوە ، زۆری پیٚ نەچو هەواڵی بۆ ناردین کە ئیمەش بەشداری بکەین بۆ هیورکردنەوەی خەڵکەکە چونکە کۆ بونەتەوە و ئەیانەوێت برۆنە سەر قائمقامیەت ، ئیمەش وەکو ناوچە بەپەلە چوینە ئۆردوگا و چوینە لای جەنابی کاک جەوهەر ئاغا باوکی کاك خالد ، خۆی خەڵکی گوندی لێوژیی سنوری قەندیل بو و کاتی خۆی گوندەکانی ئەوسنورە راگویزی ئەو ئۆردوگایە کرابون ، تەماشا ئەکەین خەڵکەکە بە گەرمی سەرقاڵی خۆ ئامادەکردنن بۆ چونەسەر قائمقام و ئیمەش لەگەڵ دەربرینی بێزاری خۆمان بەو کارەساتە ، داواشمان لە خەڵکەکە کرد کە بەهێمنی و لەسەر خۆ رێگا چارەی دروست بدۆزینەوە بۆ چارەسەری کێشەکە ، پێش هاتنمان من ئاگاداری سەرکردایەتیم لە کارەساتەکە کردبو و ئاگادارم کردبون کە لە هەوڵی هێورکردنەوەداین ، کەچوینە لای بەرێز کاک جەوهەر ئاغا و سلاوی سەرۆك بارزانیم پیٚ گەیاند و پێم ووت داواتان لیٚ ئەکات کە بە هێمنی کێشەکە چارە سەر بکەن ، خوا هەڵناگریٚ وەلاٚمی کاك جەوهەر ئاغا و کەسوکاری کوژراوەکان و بەتایبەتی کاك محمد برای شەهید عبدالله سور بە شێوەیەکی زۆر رێکوپێك بوو و ووتیان وا ئیمە لەسەر قسەی جەنابی سەرۆك و ئیوە هیچ ناکەین و چۆن ئەڵین وا ئەکەین ، تەرمەکانیان شاردنەوە و پرسەیان بۆ دانان و ئیمە لەگەڵ برایانی یەکیەتی و قائمقام پەیوەندیمان هەبو ، برایانی یەکیەتی بەتایبەتی لیپرسراوانی رانیە هاتن وپێکەوە بەشداری پرسەکەمان کرد ، هەڵوێستی هەردوولا زۆر باش بوو ، هەر زوو سەرکردایەتی یەکیەتی بە تایبەتی جەنابی مام جلال دوو کەسی بە نوینەرایەتی خۆی ناردبو بۆ پرسەکەو چارەسەری کێشەکە ، ئەوانیش بەرێزان کاك حاجی

حاجی أبراهیم و مامۆستا مەلا دەلگەیی بوون ، لەگەڵ ئەوانیش چوینەوە پرسەکە و هەندی قسەی باشیان کرد و بەم شێوەیە کێشەکە هێور بوەوە ، هەوڵمان دا کە کاك عبدالله مام علی یش لەو پرۆسەی هێور کردنەوە و ئاشتیە بەشداری بکەین ، ئاگاداری برادەرانی ئۆردوگامان کرد لەو بارەیەوە ، ئەوان نارازی نەبوون ، ئاگاداری برادەرانی یەکیەتیمان کرد بۆ ئەم مەبەستە زۆریان پێ باش بوو ، وا دیار بو لەسەر ئەوەی کاك عبداللە پێشەکی بچێتە ئۆردوگا یان خەڵکی ئۆردوگا بچنە بارەگای قائیمقامیەت هەندێ ناکۆکی لە نیوان خۆیاندا دروست بوبوو ، پەیوەندیان لەگەڵ من کرد ووتیان چی بکەین ، ووتم با پەیوەندیەك لەگەڵ برادەرانی ئۆردوگا بکەم ، قسەمان لەگەڵیان کرد بۆ راگرتنی هەیبەتی حکومەت ، نەك بۆ خاتری عبداللە ئەوان رازی بوون کە لەگەڵ ئیمە بچنە بارەگای قائیمقامیەت و پاشان کێشە نیە عبداللە دێت یان نایت ، حکومەت هی هەموانە ، بەراستی هەڵویستێکی زۆر بەرز بوو ، جێگای تقدیر بوو ، ئەم هەڵۆیستەم گەیاندە سەرکردایەتی ، ئەوان بەتایبەتی سەرۆك بارزانی سوپاسی کردن ، ئیمە وەکو ناوچە و برادەرانی کۆمیتەی رانیەی یەکیەتی و هەردوو نوینەری بەرێز مام جلال چوینە ئۆردوگا و لەگەڵ چەند کەسایەتیەکی ئۆردوگا پێکەوە چوینە قائیمقامیەت و لەوێشەوە لەگەڵ قائیمقام هەمووومان جارێکی تر چوینەوە بۆ ئۆردوگاو چوینە ماڵی هەردوو کوژراوەکە و بەم شێوەیە کێشەکە چارەسەر کرا .

هـ ـ بۆ خۆ ئامادەکردن بۆ بەشداریمان لە کۆنگرەی (11) ی پارتی کە لە ساڵی 1993 دا بەسترا ، لەسەردەمی کونفرانسی ناوچەی رانیە من سەرقاڵی رێکخستنی کۆمەڵیك خەڵکی تازە هاتووی دۆڵی شاوریی و ناوچەی مەرگە و بتوێن بوم ، بەرێز کاك عزالدین بەرواری هاتبوە لامان بۆ ئەو مەبەستە ، هەڤاڵانی ناوچە بە گشتی خۆیان سەرقاڵی کاری پرۆپاگاندە بۆخۆیان بوون و خەریکی کۆبونەوە بوون ، منیش بە پێچەوانەی ئەوان خەریکی کاری رێکخستن بووم ، کاك عزالدین پیی ووتم باشە تۆ بۆخەریکی هەندی کار نیت بۆ خۆت ، ئەوا هەڵبـژاردن 2 ـ 3 رۆژی ماوە ، ووتم بەرێز ، یەکەم من خەڵکی ئەم ناوچەیە نیم و کەسوکارم لیرە نین ، دووهەم حەزم لە تەکەتولات و کۆمەڵ و کۆمەڵ کاری نیە ، سێهەم ئەگەر بای ئەوەندە کارم کردبێت لەم ناوچەیە ئەوا بۆ خۆیان دەنگم ئەدەنێ و منیش سوپاسیان ئەکەم و جارێکی تریش پێکەوە کار ئەکەینەوە و ئەگەر دەنگیشیان نەدامێ ئەوا بۆ من هیچ جیاوازی نیە ، من کادری حزبم چی لە رانیە یان هەر جێگایەکی تر ، بۆیە بەراستی مەبەستم نیە ئاکامی چۆن ئەبێت ، هەستم بە چرپە و کۆمەڵ و کۆبونەوەکانی هەڤاڵانی تر ئەکرد و ئەمبیست گوایە ئەیانەوێت من جارێکی تر دەرنەچمەوە لەبەر ئەوەی خەڵکی ناوچەکەیان نیم و خەریکی کار کردن بوون بۆ ئەم مەبەستە ، رۆژی کۆنفرانس لە هۆڵیك گشت ئەندامان کۆبونەوە و کۆمیسیونی هەڵبژاردن ووتەی خۆیان پێشکەش کرد و منیش داوام کرد رێگام پێ بدەن بۆ چەند ووتەیەکی کورت ، رێگایان پێ دام و لەپاش سوپاس کردنی گشت لایەك بۆ هاوکاری کردنیان بۆ بەرەو پێش بردنی رێکخستنەکان ، پێشنیارێکم خستە بەردەم هەڤاڵان کە رێگام پێ بدەن کە من خۆم هەڵنەبژێرمەوە و هەڤاڵیکی تری چالاك هەڵبـژێرن بۆ لیپرسراوی ناوچە و داوای لێبوردنم لی کردن ، بەراستی هەرکە ئەمەم

خسته روو دەتوانم بلێم زۆربەی هەرە زۆری هـەڤاڵانی بەشداربوو هەستانە سـەرپێ و هاواریـان لێ بەرز بوەوەکەرازی نین بەو پیشنیارە و ئەگەر تۆ خۆت نـەپالێوی ئـەوا ئێمـەش بەشداری ناکـەین و دەنگ نادەین، هەڤاڵانی کومیسیون وەلامیان دانەوەو ووتیـان ئێمـەش رازی نـابین و خۆیـان بـەبی ئـەوەی مـن داوای پـالاوتن بکـەم ناوەکـەمیان لـە سـەر تەختـە رەش نوسـی ، لەگـەل بـونی هەنـدێ خروقـاتی ئاشـکرا دژبـە هەڵبـژاردنم لـە ئاکامـدا نـاوی مـن یەکـەمین هـەڤاڵ بـو کەزۆرینـەی دەنگـی هێنابولە هەر دوو پۆست چی بۆ کونگرەچی بو ئەندامی ناوچەی تـازە ، ئێمـەش 7 حـەوت هـەڤالی دەرچـوو ، پێویسـتی بـە هەڵبـژاردنێکی تـری بچـوك هـەبو لـە نـاو خۆمانـدا بـۆ دیـاری کردنـی پۆستەکانی لێپرسراو و کارگێرەکان و ئەندامانی ناوچە ، برادەران کەوتنەگەڕ لـەم پروسـەیەدا کـە ئامانجی خۆیان بەجێ بهێنن و من ئەو پۆستە وەرنەگرمەوە ، دیار بوو کـەوا دەردەچیت ، چونکە من بە تـەنها مابومـەوە و ئەوانـەی تـر رێککـەو تبون ، پـاش بەڕێوەچونی پروسـەکە مـن بـە ئەنـدام ناوچـە مامـەوە و ئـیتر هـیچ پاسـاویك نـەما بـۆمن کەلـەو ناوچـەیە کاربکـەم چونکە بـۆم نەئـەکرا، هەرچی حسابم بو ئەکرد چۆن دەتوانم لەگەڵ ئەو هەڤاڵانە کاربکەم کـە ئـەوان نـەیاری مـن بـن ، مـن گویم لە لیپسراویەتی نەبو بەلام قەد نەئەکرا لەگەڵیان کاربکرێت ، بۆیە بڕیاری گەڕانـەوەم بومـاڵی خـۆم لـە سـلێمانی دا و بروسـکەیەکم بـۆ مەکتـەبی سیاسـی بـەڕێز و مەکتـەبی سـەرۆك نـارد و ئاگادارم کردن لە روداوەکە و ئامادەیی خۆم نیشاندا بۆ کارێکی تـری حزبـی لـە هـەر کـۆی بێـت ، زۆر بـە گـورجی وەلامـی بروسـکەکەم هاتـەوە و داوایـان لێ کردبـوم کـە ناوچـەکە بـەجێ نـەهێڵم و چاوەریی نامەیـەکی تایبـەتی ئـەوان بکـەم کە بـە نوینـەری خۆیانـدا بـۆم ئـەنێرن ، لەلایـەکی تـرەوە جـەماوەری پـارتی بـە تایبـەتی کەسـایەتیەکانی ناوشـار و هـەڤاڵانی تـر و کەسـایەتیە رۆشـنبیرو لاوان و قوتابیـان زۆریـان لێ ئـەکردم کـە لـەوێ بمینمـەوە ، لەلایـەك تەماشـای ئـەو هەڵۆیسـتە و هەستە بەرزەی ئەوان و خۆشحاڵی خۆشم بە کارکردن لەگەڵیان و لەلایـەکی تریشـەوە هەڵویسـتی هەڤاڵانی ناوچە کە نایانەوێت کاریان لەگەڵ بکەم ، چۆن بتوانم لە کارەکاندا سەرکەوتن بەدەسـت بهینم ، هەر ئەو رۆژەی بروسکەکەم نارد بو ، نامەکەی مەکتەبی سەرۆکم پێ گەیشت و داوایـان لێ کردبوم کە لـەو سنورە بمێنمـەوە ، بەناو لـەو ناوچـەیە مامـەوە و تـەنها کارەکـانی پێشـووی خـوم تـەواو نـەکراو ، تـەواویان بکـەم و چـاوەریی ئاکـامی بریارەکـانی کـۆنگرە بم ، کـۆنگرە بەسـترا وبریـاری کردنـەوەی لقێکـی دا بـۆ سـنوری (پشـدەر ـ بتـۆین) بـە نـاوی لقـی 11 و لـە یەکـەمین کۆبونەوەی کۆمیتەی ناوەندی دا هەڤاڵی خوالیخۆشبو کاك ئازاد قەرەداغی یان وەکو لیپرسـراوی یەکەمی لق و منیش وەکو تاکە کارگێر دیاری کردبوو کە لقەکە پێك بهینین ، هەردووکمان چوینە رانیە و دەستمان بە پێکهینـانی لقەکـە کـرد و بـەهۆی یـەکگرتنی پـارتی و حزبـی یـەکگرتن (2) دوو هەڤاڵی ئەوان هاتنە لـق وەکو کـارگێر و پاشـان کـارگێرو ئەنـدامانی لـق دیـاری کـران و لقەکـە پێکهینــرا ، جێگــای دڵخۆشــی هــەموو لایــەك بــوو ، بــەگورجی چــەند لیژنــە ناوچــەیەکی تــر لەسەنگەسـەر و چـوارقورنە و سەرووچـاوە دامـەزران و دەسـت بـەکار بـوین و کارەکـان مـان زۆر بەباشــی بــەرێوە ئەچــون ، زۆر بەداخــەوە ملمڵانــێ و نــاکۆکی نێــوان یەکیــەتی نیشــتیمانی و بزوتنـەوەی ئیسـلامی رۆژ لـە دوای رۆژ بـەرەو خراپـی ئەرۆشـت ، وای لیهـات لـە کـلار بـە چـەك

رووبەرووی یـەکتر بوبونـەوە و چـەند کەسـانێك لـە نێوانیانـدا کـوژران ، بـۆ بەمەبەسـتی بـەخاك سـپاردنی چـەند پیشـمەرگەیەکی بزوتنـەوە کـە خـەڵکی ناوچـەی پشـدەر بـوون ، تەرمـەکانیان هێنابونـە رانیـە و سـەرکردایەتی یـان بریـاری دابـو کـە بەشـێوەی ڕێپێوانێك بـەناو شـاری رانیـەدا تەرمەکان بگوازرێنـەوە بـۆ شـوینی خۆیـان ، ئاگـاداری گشـت لایەنـەکانی کوردسـتانیان کردبـو کـە بەشداری لـەو ڕێپێوانـەدا بکـەن ، ئیمـە وەکـو پارتی زۆرمـان هـەوڵ دا کـە ئـەو کـارە نەکـەن و بـەبێ ڕێپێـوان تەرمـەکان بگوازرێنـەوە چـونکە مەترسـی ئـەوەمان هـەبو لـەو کاتـەدا شـتێك روویـدات ، داواکاریەکەی ئیمەیان رەت کردەوە و بەڵینیان دا کە هیچ شتێ روونادات ، بەڵام بـە داخـەوە لـەو ڕێپێوانـەدا هـێرش کرایـە سـەر بارەگـای کۆمیتـەی یەکیـەتی و لـە ئاکامـدا چـەند هـەڤاڵیك لـەو کومیتـەدا کـوژران و بارەگاکـەش سـوتێنرا ، ئـەم رووداوە دڵتەزێنـە زۆر نارەحـەتی کـردین و هـەر بەمەشـەوە نەوەسـتا و لـە گشـت ناوچـەکانی پشـدەر و بتـۆین ، بارەگاکـانی یەکیـەتی گـیران ، روداوەکە زیاتر ئاڵۆز بـوو ، چاوەری ئاکامی خراپتری ل‌ی ئەکرا بەتایبەتی وەڵامـی سـەرکردایەتی یەکیەتی بۆ ئەم هەڵویستە ، وەکو پارتی لەوی هەوڵەکانمان تەنها تکا کردن بوو ، کەسـیش تکـای ل‌ی قبولْ نە ئەکردین ، هەندێ هەوڵم دا کە شتێك بکەین بۆ زیاتر تەشەنە نەکردنی خۆین رشـتنەکە ، بـێ سـوود بـوو ، ئیتر مـن ناوچـەکە و هەڵویستەکانم ل‌ی بیـزرا ، وا چـاوەروان بـووم کـە شـەر لـە بریتی ئاشتی بێتـە کایـەوە ، برینـەکان رۆژ لـەدوای رۆژ قـوڵ تـر ئـەبوون ، ئـەوەبو سـەرکردایەتی یەکیـەتی بریـاری تۆڵـە سـەندنەوەی خۆیـان لـە بزوتنـەوە و دەرکردنیـان لـەو سنورە داو هێرشـی گەورەیان هێنا ، ئەوانیش دیسان بە تکای ئیمـە رانەوەسـتان و ئـەوەی ویسـتیان جـێ بـەجێ یـان کـرد کـە ئاکـامی بـە لەدەسـت دانـی گیـانی چـەندین کـەس تـەواو بـوو ، لەگـەڵ بـەجیهێڵانی بـێ متمانەیی هـیچ لاینێك بـە لایـەنێکی تـر و گـۆرانی ناوچەکـە لـە بارێکی ئاسایی بـۆ بارێکی شـەرو ترسـناك و پـر چـەك بـونی گشـت لایـەك و کـەم کردنـەوەی پەیوەندیـەکانی نێـوان لایەنـەکان و چاوەریی تەقینەوەیەکی تری ل‌ی ئەکرا ، ئەم رووداوە ناهـەموارە کـە بـە کـورتی لەسـەرەوە هەنـدێکم بـاس کـرد مەبەسـت لـەوەدا نـەبوو کـە مـن پـێ شـێلی بەڵینەکـەی خـۆمم کـردوە کـە باسـی شـەری نەگریسـی نـاووخۆ نەکـەم ، بەڵکو بۆ هەڵوێستێکم بـوو کـە پەیوەنـدی بـە خۆمـەوە هەیـە و پاشـتر باسی لیوە ئەکـەم ، هەوڵـەکانم بۆ روونـەدانی شـەر لـەو ناوچـەیە بـە فیرۆ چـوو ، ئـەوەش بـۆ ئـەوە ئەگەرایـەوە کـە مـن بریـار بەدەسـتی یەکـەم نـەبووم لـەوی و تـەنها پێشـنیارم ئـە کـرد و جـێ بـەجێ نەئـەکرا . لـە رۆژی1994/1/31 دا لیژنەیـەکی سەرپەرشـتی بـۆ هەڵبـژاردنـەوەی لقـەکان کـە لـە کۆنگرە بریـاری لەسـەر درابـوو هاتنـە لـق و دەسـتیان بـە کـاری هەڵبـژاردن کـرد بـۆ دیـاری کردنـی کـارگێر و ئەنـدامانی لـق ، مـن (2) دوو هـۆی سـەرەکی هـانی دام کـە بەشـداری لـەو هەڵبـژاردنـەدا نەکـەم ، یەکـەمیان : هـەمان هەڵویسـتی هەڵبـژاردنی پێشـوترم بـەدیی ئـەکرد ، دووهـەمیش : کارکردن بۆمن لەو ناوچەیە بێ سود بـوو چـونکە نەمـدەتوانی هەڵویسـت و راو بۆچـونەکانم لەمـەر کارەکان بسەپێنم وە یان هیچ نەبی هەندی گرنگی پێ بدرێت ، بۆیە بریـاری تـەواوم دا کـە نەچمە ئـەو هەڵبـژاردنـەوە ، هـەڤالان زۆر هـەوڵیان دا کـە بەشـداری بکـەم و لیژنەکـە بـە زۆر ناویـان بـە پاڵیوراو نوسیم و لە ئاکامدا بۆ ژمارەی پێویستی لق دەرچوبوم ، بێ سود بوو ، داوام لە لیژنەکە

کرد کە هەڤاڵیکی یەدەك سەربخەن بۆ جێگای من چونکە من لیرە نامێنمەوە ، منیش گەرامەوە بۆ سلیمانی و ئاگاداری مەکتەبی سیاسی وجەنابی سەرۆکم کرد لەو بارەیەوە .
و ـ من لە ماڵەوە بووم پاش ئەوەی لە لقی 11 گەرامەوە و چەند جارێك سەردانی بارەگای مەکتەبی سیاسیم کرد و هەڤالأنی مەکتەبی سیاسی باسیان لەوە ئەکرد کە لەگەڵ جەنابی سەرۆك لە راوێژدان بۆ دامەزراندنی لقی 12 لە سنوری ناوچەی هەڵەبجە ، ئەوەنەی بە منیان ووت کە بیرۆکەکە دەستی پیێ کردوە و ناوی چەند هەڤاڵیك دیاری کراون بۆ لقەکە لەوانە هەڤاڵ کاك نوری حەمە علی کە جێگری لیپرسراوی لقی3 بو هەروەها ناوی منیش نوسرابوو ، مابولەسەر دیاری کردنی چەند هەڤاڵیکی تر و بریاری بۆ دەدرێت ، ئیمە چاوەریی فەرمانی سەرکردایەتی بووین ، لە ئاهەنگی یەکی مایس ساڵی 1994 دا لە یاریگای سلیمانی هەندی ئاڵۆزی لە نێوان پارتی و یەکیەتی دروست بوبو ، هەروەکو پێشتر باسم کردبوو بیێ متمانەیی پەیدا بوبو لە نێوان لایەنەکاندا و چەند رۆژێك پێش ئەمەش ئاڵوزی لە نێوان پارتی و حزبی سۆشیالیست لە سلیمانی رووی دابوو ، رۆژی 1994/5/2 هەواڵی شەرو پێکدادانمان لەسنوری ناوچەی پشدەر بەتایبەتی لە ناو شاری قەلأدزە بیست ، منیش پەیوەندیم بە تەلەفون لەگەڵ هەڤالأنی لقی11 کرد و هەندیێ هەواڵیان دامیێ ، گوایە شەهید علی حەسومیرخان هاتوەتە ناوچەکە و بەهۆیەوە شەرەکە دروست بووە و هەتا دێت شەرەکە پەرە ئەسینیێ و کەس هەڵویستی خێرخۆازی نیە بۆ راگرتنی ، شەرەکە بەم شێوەیە گەورەبوو کە هەموو کوردستانی گرتەوە ، لیرەدا ئەمەوێت باسی ئەو هەڵوێستە بکەم کە چەند رۆژیك پێش گەرانەوەم لە لقی11 بۆ ماڵەوە ، بە هەمان شێوە هەڤاڵی شەهیدکاك علی حسۆ هاتە رانیە بۆ بارەگای لق و من لەویێ بووم و ئەو کیشەیەی بۆ باس کردم کە لە قەلأدزە هەیبوو , داوای کرد هاوکاری بکەین بۆ چارەسەری کیشەکەی کە پارچە زوییەکیان هەیە لەویێ و لەلایەن چەند کەسانێکەوە زیادە رەوی لەسەر کراوە و دوکانیان لەسەر دروست کردوە ، منیش پێم ووت بەسەر چاو مادام ئیستا ئیمە حکومەتمان هەیە و پەرلەمان و یاسامان هەیە ئەوا لەرێگای ئەوانەوە دەتوانین کێشەکە چارەسەر بکەین و بەتاییەتی قائیمقامی قەلأدزەش کە بەرێز کاك نادر قەلأدزەی یە و لە پۆستی خۆمانە ، پیکەوە ئەچینەلای و بزانین چی ئەکەین ، چوینە قەلأدزە و بارەگای قائیمقامیەت و لەوی بەهوی کاك نادرەوە داوای لیپرسراوی کۆمیتەی یەکیەتی مان کردو هات و بابەتەکەمان لەگەڵیا باس کرد کە پێکەوە چارە سەری ئەو کێشەیە بکەین ، هەردوولامان ریککەوتین لەسەر ئەوەی بنێرین بەشوێن دوکاندارەکاندا و قسەیان لەگەڵ دا بکەین و ناردمان و چەند کەسێکیان هاتن و بابەتەکەمان باس کرد ، وادیاربوو ئەوان نکولیان نەبو لەوەی هەر بریارێك بدەین ، ئیمەش وامان خستە روو کە ئەبیێ شتێك بکەین کە بە زەرەری هیچ لایەك نەبێت ، پێشنیارێکمان کرد کە لایەکیان یان کاك علی دووکانەکان لەوان بکرێتەوە یان دوکاندارەکان زەویەکە لە کاك علی بکرنەوە ، ئەم کارەش لیژنەیکی پسپۆر جیێ بەجیێ بکات پاش رەزامەندی هەردوولایان ، هەردوولایان بە پێشنیارەکە رازی بوون و دوکاندارەکان داوایان کرد کە چەند رۆژێکیان موڵەت پیێ بدرێت بۆ ئەوەی لەگەڵ دوکاندارەکانی تر کە ئامادەنین قسە بکەن و پاشان وەلأمی قائیمقام

بدەنەوە ، کۆنوسێکمان لەسەر ڕێکەوتنەکە نوسی و هەموو لایەکمان ئیمزامان کرد ، منیش زۆر تکام لە لیپرسراوی کۆمیتەی قەلاَدزە کرد لەبەر ئەوەی ئەو لییانەوە نزیکە لەم بارەیەوە هاوکاری بکات ، زۆر لەسەر ئەم کاتە تیّ نەپەری من لقی 11 م بەجیّ هێشت و وادیاربو شەهید علی جارێکی تر گەرابوەوە بۆ تەواو کردنی کێشەکە و ئەو ئاکامەی لیّ کەوتەوە کە بە بروای من ئەمە هۆکار نەبو بۆ دروست بونی شەرەکە بەلاَم کرایە هۆکار .

4 ـ وەکو لەسەرەوە باسم کرد کە شەری ناوخۆی نێوان پارتی و یەکیەتی لە 1994/5/2 دەستی پیّ کرد ، ئەو کاتە من لە مالَەوە بووم هیچ کارێکی حزبیم نەبوو ، شەرەکە ناو شاری سلیمانیشی گرتەوە و من ناچار بۆ خۆپاراستن لە کوشتن و گرتن و سوکایەتی پیّ کردن هەولَی خۆشاردنەوە و دەرباز بوونم دا لە ناو شار چومە چەند شوێنێك هەتا لە شوێنێکیان پەیوەندیم کرد بە هاورێیاتی حزبی شیوعی کوردستان و ئەوانیش مەردانە من و هەورامانی کورم کە ئەو کاتە ئەویش لیپرسراوی لقی سلیمانی یەکیەتی لاوانی دیموکراتی کوردستان بو ، گوێزراینەوە بۆ مەسیف سەلاحەالدین بۆ بارەگای مەکتەبی سیاسی ، پاش چەند رۆژێك لەوی من لەگەلّ بەرێز کاك عارف تەیفور نێردرام بۆ دەڤەری هەلَەبجە و بەهۆی شەرو و چۆلّ کردنی ناوچەکانی سنوری پارێزگای سلیمانی هەڤالاَن بە پەراکەندەیی روویان لەو سنورە کردبو ، تەشکیلاتی لقەکانی 3و4 تێك چوبوون ، لیژنەیەکی سەرکردایەتی کردنی گشت هەڤالّ و هێزەکانی بۆ ئەو سنورە بە ناوی سەرکردایەتی کرکوك ـ سلیمانی پێك هینرا و منیش یەکیك بووم لە ئەندامی ئەو لیژنەیە ، کاری ئیمە یەکخستنەوەی هەڤالاَن بوو و پاشان لقەکان بە لقی 12 شەوە دروست کرانەوە و مەکتەبێك بەناوی مەکتەبی سیاسی3 کە سەرپەرشتی لقەکان و سوپای ئەکرد پێکهینرا و من لەو یدا بە لیپرسراوی بەشی ریکخستن کارم ئەکرد ، لە 1994/6/2 وە هەتا مانگی 1996/9 لەویّ بووین و پاشان هاتینە سلیمانی و لەویشەوە بۆ هەولیر ، کارەکانی ئەو دەڤەرە بەناخۆشترین کاتدا بەرێوە چوو ، هەمیشە لە شەرو پێکدادان و هات هات و بەرگریدا بووین ، لە هەمووی ناخۆش تر ئەوە بوو لەویّ مالَو مندالَمان لەگەلاَ بوون ، لە سالَی 1993 دا یەزدانی مەزن کچێکی تری پیّ بەخشین و ناومان لێنا (کیژان) . هەورامانی کورم بۆ سەردانیکی سەرکردایەتی لاوان چوە مەسیف و لەویوە نیازی چونە دەرەوەی کوردستانی کرد و چووە ولاتی ئەلَمانیا و ماوەیەکی زۆرلە رێگای چوونی لیی بیّ هەوالّ بووین ، هەتا هەوالَمان زانی کە لە ئەسینای یونانە ، دایکی و بێسارانی برای بۆ قسە کردن لەگەلَی لە رێگای گوندی هانەگەرملَەی پشتی بیارە چونە شاری مەریوان و لەوێوە بە تەلەفون هەندی قسەیان لەگەلَدا کردبوو ، ئەو کاتە لە بارەگای پەیوەندیەکانی پارتی لەوی کاری ئەکرد ، ناخۆشیەکان زۆر بوون و زۆریش بەسەر منالَەکاندا هاتبوو لە گرتن و تالاَن کردن و راکردن ، بەلاَم ناچمە درێژەیان چونکە هەر لە ئیمە رووی نەداوە بەلَکو زوربەی خیزانەکان بەسەریان هاتوە ، ئەبیّ لە یەزدان بپارێنەوە کە جارێکی تر ئەو کارەساتە ناخۆشانە نەبینینەوە . ئەوەی لەو ماوەیەدا کە لە هەلَەبجەدا بووین دلَخۆشی کردم ، چەند کارێك بوون کە لە خوارەوە باسیان ئەکەم .

أ . هـەوڵمان دا کـە بتـوانین خزمـەتێك بـە شـاری هەڵەبجـە بکـەین ، لەگـەڵ ڕێگـری بەڕێوەچـونی کارەکـان ، بـاش بـوو هەنـدی ئیش کـرا ، وەکـو : کۆنکرێـت کردنـی جـادەی گشـتی ناوبازارەکـە و گۆرینی هەندی محاویلەی کارەبا کە تێکچوبون ، دروست کردنی حەوزی سەرەکی پـرۆژەی ئـاوی نـاو شـار و بەسـتنەوەی ئـەو حـەوزە بـە ئـاوی سەرچـاوەی زەڵمـەوە ، نـۆژەن کردنـەوەی چـەند قوتابخانەو مزگەوتیك ، جگە لە هەوڵو کوششی برایانی لێپرسراوی ناوچەکە ، برای بـەڕێز کاك عمر حاجی عینایەت وەکو ئەندازیارێکی پسپۆر و شارەزا و هەست بە خزمەت کردنی شارەکەی ، مەردانە سەرپەرشتی ئەو کارانەی ئەکرد .

ب . من لـەوێ لـە زۆربـەی ئیشـوکارەکاندا بـووم ، لەوانـە لێپرسـراویەتی مەکتـەبی رۆشـنبیریم لـە ئەستۆ گرت و یەکی لەو کارانەی لەم مەکتەبەدا ئەنجامم دا ، دەرکردنەوەی گوڤاری (ئـەزمر) بـوو کـە کـاتی خـۆی لقی چـوار لـە شـاخ دەریـان ئـەکرد ، ئـەم گۆڤـارە پـاش راپـەرین و لەگـەڵ بـوونی پێداویستیەکانی دەرچونی لە بەشداری کردنی نوسەری باش و بوونی چاپخانە ، تا ئـەو کاتـەی ئیمە لەو شوینە پر لە ئاڵوزی و ناخۆشی و نەبونی پێداویستیەکانی کارەکە توانرابوو تـەنها یـەك ژمارەی لێ دەربکەن ، ئیمە بەهاوکاری چەند کەسانێکی رۆشـنبیرو دڵسـۆز توانیمـان (10) ژمـارەی تازەی لیی دەربکەین کە جێگای خۆشحاڵی و رەزامەندی گشت لایەك بوو .

ج . لەگـەڵ باری ئاڵۆزو ناهـەمواری ناوچەکە ، توانیمـان دەورەیـەکی رۆشـنبیری بۆ نزیکـی (50) کادری لقەکانی 3و4و12وسوپای رزگاری بکینـەوە و سـەرکوتوانە لـە ئاهـەنگێکی جوانـدا ئاکـامی دەوروکە راگەیندرا .

(هەندێ لە قوتابیانی بەشداربەی خول)

(ئاهەنگی دەچوانی خولی رێکخستن)

5 ـ لە مانگی 1996/10 وە هاتینە هەولێر و بەپیی پەیوەندی کاری من سەر بە مەکتەبی سیاسـی بووم ، داوام کرد لێیان کەمن ئیتر حەقی خۆمە بچمە پەرلەمان و ئەندامێکی ئەو پەرلەمانـە بم ، بۆ ئەو مەبەسـتە هـەوڵێکم دا بـەلاّم سـەری نـەگرت ، سـەرکردایەتی پـارتی هەنـدێ ئـاڵوگۆری کـرد و منـیش یـان دیـاری کردبـوو بـۆ بەرپرسـیاریەتی مەکتـەبی ئیـدارەی گشـتی مەکتـەبی سیاسـی ، ئاگاداریان کردم و پۆستەکەم لە مانگی 1996/11 وە وەرگرت ،

(هەڤاڵانی ئیدارەی گشتی مەکتەبی سیاسی)

نامەوێت باسی خۆم بکەم کە لەو پۆستەدا چیم کردوە و چۆن کارەکانم بەڕێوە بردوون ، ئەوە ئەهێڵمەوە بۆ هەڤاڵەکانم لەو ئیدارەیە و هەڤاڵانی تری مەکتەبە ناوەندیەکان و بەڕێزانی هەڤاڵانی سەرکردایتی و هاووڵاتیان و ئەوانەی هاتوو چۆی ئەویی یان کردوە وە یان کاریان لامان هەبوە ، هەزار شوکر بۆ یەزدان بە سەربەرزی ئەو ماوەیەی لەوی بووم هەتا 2001/12/5 بەسەر برد و دۆستایەتی و برایەتی باش و بەتینم لەگەڵ چەندین هەڤاڵ و براو دۆستدا بەجێ گەیاند کە تا ئیستاش من هەر خۆم بە برایەکی ئەو هەڤاڵانە ئەزانم ، بۆ مێژوو ناوی ئەوانەی شەو ورۆژە پێکەوە بووین ئەنوسم کە بەڕێزان (کاک سوڵتان ، کاک لەتیف ، کاک عوسمان ، کاک نەوزاد ، کاک مەلا قادر ، کاک حسین ، کاک شێخ عمر) جگە لەمانەش ، ئەوانەی پەیوەندی راستەوخۆمان لەگەڵیان هەبوو ، برایان لە مەکتەبی جەنابی سەرۆك وجێگری سەرۆك ، مەکتەبەکانی ئەندامانی مەکتەبی سیاسی ، مەکتەبەکانی دارای ، رێکخستن ، راگەیاندن ، و باقی ئەوانی ترێش ، چونکە کارەکانمان هی بەرپرسیاریەتی نەبوو بەڵکو کارکردنی برا لەگەڵ برا بوو ، لە هەمووی گرنگ تر لای من ئەوە بو کە بەبێ دەنگ و ناو و ناتۆرە لەوێوە گوازرامەوە بۆ پەرلەمان . من نامەوێت لەسەر هیچ کاریکی ئەو پۆستەم باس بکەم ، چونکە جێگایەکە وا نیە باسی لیوە بکرێت ، هەر ئەوەندە ئەڵیم کە خۆشحاڵم لەو ماوەیەدا هەستم بە هیچ نیگەرانیەك لەلایەن هیچ لیپرسراویکەوە نەکردوە بەرامبەر بە خۆم و کارەکانم بەڵکو هەمیشە رێزم لی گیراوە و راکانم و پێشنیارەکانم بە هەند وەرگیراون ، دەمەوێت لە رێگای ئەم نوسینەمەوە سوپاسی یەکە بەیەکەی لیپرسراوان و هەڤاڵانی تر بکەم بۆ ئەو رێزگرتن و گەورەیەی خۆیان بەرامبەر بە ئیمە بویان ، کاتێکی خۆش و گرنگیش بو بۆ من کە توانیم لەو ئاستەدا کارەکانم ئەنجام بدەم بەبی هیچ گلەیی و گازندەیەك ، بەراستی منیش نەبار بووم لەسەریان و نە داواکاریشم هەبو هەتا نارەحەتیان بکەم ، گواستنەوەشم بۆ پەرلەمان لەسەر داواکاری خۆم بوو ، هەڤاڵانیش زۆریان پێ ناخۆش بوو ، بەتایبەتی هەڤاڵانی مەکتەبی دارای بەرێز بە لیپرسراویانەوە (کاک رەمزی شعبان) و یەکە یەکەی ئەندامانی تری ئەو مەکتەبەوە .

ئەوەی زۆر دڵخۆشی کردم چەند کارێك بو لە دەرەوەی کارەکەی خۆم کە توانیم بە سەرکەوتویی خزمەتێك بە خەڵکی بکەم ، ئەوانەش ئەمانەی لای خوارەوەن :

أ ــ پەرلـەمانی کوردسـتان بریـارێکی پەسـەند کردبـو کـاتی خـۆی کـە مـاوەی پێشـمەرگایەتی بـە خزمەت بـۆ ئەوانـەی لـە دامودەزگاکـانی حکومـەت کـار ئەکـەن هـەژمار بکرێـت و بـە خزمـەت بۆیـان حساب بکرێـت ، ئـەم خزمـەت حسـاب کردنـەش پێویسـت بـوو مەکتـەبی سیاسـی دیاری بکـات و پاشان بدرێتە حکومەت بۆ جێ بەجێ کردنـی ، داواکاری تـاکو و تـرا لـەم بارەیـەوە هـەبوو ، بـەڵام چـونیەتی کـارکردن بـۆ ئـەنجام دانـی هـەژمار کردنەکـە دیـاری نـەبوو ، پێشـنیارێکم بـۆ شـەهیدی سەرکردە کاک سامی عبدالرحمن کە ئەو کاتە بەرپرسی کارگێڕی مەکتـەبی سیاسـی بـو کـرد کـە ئیمە وەکو وەفایەك بۆ خـەبات و تێکۆشـانی پێشـمەرگەکانی هـەردوو شـورش (ئـەیلول و گـوڵان) بەڵکو ئـەو بریـارە بخەینـە کـاری جـێ بـەجێ کـردن و چـەند برگەیـەکم دیـاری کردبـو بـۆ دروسـت کردنـی لیژنەیـەك و فـۆرمێکی تایبـەتی و پـڕ کردنـەوەی لـە لایـەن لقەکانـەوە و هەنـدی شـتی تـری پێویست ، ڕەزامەندی لیژنەی کارگێڕ بۆ ئەم مەبەستە وەرگیرا و لیژنەکـە دروسـت بـوو لـە بـەڕێزان (کاك حاکم أسعد و مامۆستا فؤاد حمەلاو و کاك محمد ئامێدی و بەنـدە) لیژنەکـەمان کـەوتە کـار و دەتـوانم بڵـیم کـە زۆربـەی کارەکانمـان ئـەنجام دا و جێگـای خۆشـحاڵی گشـت ئەوانـە بـوو کـە خزمەتی پێشمەرگایەتیان هەبو ، ئەمەش بۆ من کارێکی گەرەو گرنگ بوو .

ب ـ بۆ کۆنفرانسی ناوچەکان لـە سـاڵی 1999 دا بـۆ خـۆ ئامـادە کـردن بـۆ کـۆنگرە ی 12 پـارتی دیمــوکراتی کوردســتان و بەمەبەســتی دیــاری کردنــی ئەنــدامانی کــۆنگرە و هەڵبژاردنــەوەی ناوچەکان ، چەند کۆمیسیۆنێك (لیژنەی ئامادەکاری) دامەزران ، منـیش لەگـەڵ چـەند هـەڤاڵێکی تری خۆشەویست کە ژمارەمان (5) کەس بوین کۆمیسیونیکمان بـۆ پێـك هێنرابـوو ، ئـەتووت بـۆ خۆمان یەکترمان دەست نیشان کردوە ، ئەوەندە باش و ڕێکوپێك بوو ، ئەم هەڤاڵانە بووین (**کاك محمد کەمال ـ د. سەلام خۆشناو ـ کاك عمر نورەدینی ـ کاك ئاراس حەسۆ میرخـان ــ بەنـدە**) هەرچـەندە هـەمومان وەکـو یـەك بـووین بـەڵام بـۆ مەبەسـتی بـەڕێوە بردنـی کـاری کۆمیسـیۆنەکە هەڤالان منیان دەست نیشان کرد بە برا گەورەیان کە من هەمیشە بە برایـەکی بچـوکی ئـەوان خـۆم حساب ئەکرد ،

لیژنەکـەمان هـەر لـە یەکـەم ڕۆژ و یەکـەم کۆبونـەوەی خـۆی بریارمـان دا کـە بـە یەکسـانی و بـێ جیاوازی و بە شێوەیەکی دیموکراتیانە کارەکانی سەرپەرشتی هەڵبژاردنەکان جێ بەجێ بکەین

، ئیمە خۆمان زۆر ماندوو ئەکرد بۆ سەرکەوتنی ئیشەکە ، بەخۆشحاڵیەوە لە هەر کوێ گرنگ بویایە وەیان پیویستی بە زیاتر گرنگی دان بوایە ئەوا لیژنەکەی ئیمە دەست نیشان ئەکرا و بە سەرکەوتوویی کارەکان ئەنجام ئەدرا ، سەرکەوتنمان مایەیی خۆشحاڵی خۆمان و لیژنەی باڵاش بوو جگە لەوەی کە چەندین یادگاری و دۆستایەتی تازەمان بۆ دروست بوو.

لە کۆتایی باسەکانی ژیانم هەر لە منداڵییەوە هەتا ژیانی قوتابخانە و پێشمەرگایەتی و ئاوارەیی چەند جارە ودوور خراوەییمان بۆ خوارووی وولات و ژیانی فەرمانبەری و تێکەلاویمان لەگەڵ زۆر کەسانی جۆراو جۆر و کاری سیاسی لە چەندین شوین و لەگەڵ چەندین لێپرسراوان و کەوادروو وروبەروو بونەوە لەگەڵ هاوولاتیان و ئەوانەی کاریان بە من هەبووە ، هەمووی بە شانازییەوە تەماشای ئەکەم ، ئامادەم لەبەر دەم هەر کەسیك ، یان هەر کۆمەڵیك ، ئەگەر رۆژێك لە رۆژان غەدرێك یان تەجاوزیك یان خوانەخواستە نا شەرعییەکم بەرامبەر بە کەسێك کردبێت ، یان کەسێك کاری بە من بووبێت و توانای جێ بەجێ کردنم بووبێت و جێ بەجێم نەکردبێت ، بە پێ توانای خۆم هەرچیم پێ کرابێ هاوکاری خەڵکم کردوە لە ناسراو و نەناسراو و ئەگەر گلەیەکیش هەبێت کە من پێ نەزانم ، ئەوە بە دڵنیاییەوە ئەڵیم کە ئەو کارە پێم جێ بەجێ نەکراوە ، ئەمە لەلایەك . لەلایەکی ترەوە بەراستی بەباشی ئەزانم چەند شتێك هەیە لیرە باسی بکەم ، ئەویش ئەوەیە کە من هەر لەسەرەتای چونە ناو کاری شۆرشگێریم و کاری تری وەك فەرمانبەری و پەرلەمانتاریم ، هەمووی بۆ هەوڵ و خەبات و تێکۆشانی خۆمی دەگێرمەوە ، جگە لەوەی لەو کارانەدا دۆست و برا و کەسایەتی ترم ناسیوە لە لیپرسراوان و ئەوانەی وەکو خۆم ، ئیتر بەو مانایەی کە کەسێکی لیپرسراو وەکو خزم یان دۆستم وەیان هەر پەیوەندیەکی تر هەوڵی بۆدابم و لەیەکێ لەو لیپرسراویەتیەی کە من کارم تیا کردون دایان نابم ، نەبوە ، چونکە هیچ خزمێکم لەو شوینانە لیپرسراویەتی نەبوە ، تەنها کەسێك کە من پشتم پێ بەستبێت ، خۆم بووم وبەس و کردەوەکانم ، لەم کارانەشدا بەتایبەتی لەم ساڵانەی دوایدا بۆ هەمو کارێك دەبیت کەسێك بناسی وەیان سەر بەیەکێکی بە دەسەڵات بیت ئەنجا کارەکانت بەریوە دەچی ، زۆر جار

ئیمە داماوین بۆ کارێك بە کێ بڵێین بۆمان جێ بە جێ بکات ، هەر ئەمەش بوە زۆر جار لە دواوەی خەڵکی تردا بووین ، جا ئەمەش نەك هەر لەخۆم رووی داوە بەڵکو کورەکانیشمی گرتوەتەوە ، بۆ نمونە هەورامان لە ساڵەکانی 1987 هەتا 1995 کاری لە ریزەکانی قوتابیان و لاواندا دەکرد ، پلەی لیپرسراویەتی گەیشتە ئەندامیەتی سەرکردایەتی ئەو ریکخراوە و لیپرسراویەتی لقی سلیمانی ، بە ئاگاداری سەرکردایەتی خۆیان و پارتیش چوە دەرەوە ، جگە لەوەی کە بە شێوەیەکی زۆر ناخۆش گەیشتە ئەڵمانیا ، لەوی دەستی بە کار کردنەوە کردەوە ، لەبریتی هاوکاری کردنی ، بەپیچەوانەوە هیچ گرنگی پێ نەدرا ، ناچار ئەویش وازی هینا و کەوتە کارکردن بۆ ژیانی خۆی و هەتا ئیستاش هیچ کەسێك ناپرسیت لیی لەکویە و چی ئەکات ، کەچی خەڵکی تر هیچیشی نەکردوە و لە هەندەرانە و لیرەش دایان مەزراندوە و زۆر شتی بۆ کراوە ، زەوی پێ دراوە و هەر کاتێ دیتەوە جێگاو ریگای دیاریە ، هەورامانیش ئەوە بۆ (5)ساڵ ئەچێت سەردانی کوردستانی نەکردوەتەوە ، چونکە ئەوەندە ئیمکانیەتی خەرجی سەفەرەکەی نیە ، مەریوانیش وا بە حسابی خۆی کادرە لە لقی 12 و ئەندامی مەکتەبە ، ئەم پلەی مەریوان دریژترین ماوەی هەیە لە ژیانی حزبایەتی دا ، چونکە لە ساڵی 1993 وە کە لقی 11 دامەزرا وە بە ئەندام مەکتەب وەرگیراوە ، هەتا نوسینی ئەم بیرەوەریە هەر ئەندام مەکتەبە ، بیساران فەرمانبەرە لە گومرگی سلیمانی ، چون دامەزراوە لە ساڵی 1997 وە هەتا ئیستا هەر لەو شوینەی خۆیەتی ، زۆر دەترسم پاش ئەم هەندە رونکردنەوەیە کە تەنها بۆ مەبەستی ئاگادار بون بو نەك گلەیی ، پێم بڵێن سود مەند بووە ، من ئەو سودەی کە بەدەستم هینابی و حسابی بکەن لەسەرم کە سودمەند بووم ، ئەوا نایگۆرمەوە بە شەوێکی مانەوەی خۆم و خیزانم لە ئاوارەی و لە ناو خەیمەدا بە شەوانی زستانی ناو ئۆروگا و وەیان ئەو هەموو ماندو بون و دەربەدەری و ناخۆشیانەی کە هاتوەتە رییمان ، بۆیە ئەو سودمەندیە کە وەکو هەرکەسێکی تری هاوەڵم بە من گەیشتوە ، زۆر بەبی رێزیش تەماشای ئەکەم ، چونکە ئیستا سود مەند ئەو کەسانەن کە ساتێك نە شۆرشیان کردوە و نە هیچ ئازاریکیان کێشاوە ، بۆیە حەزم کرد باسێك لەسەر ژیانی ئابووری خۆشم بکەم نەوەکو ئەوانەی کە من لە نزیکەوە ناناسن ، بزانن چۆن من باری ئابووریم بەرێوە بردوە و ئەوەی هەمە چۆنم پەیدا کردوە ، هەرچەندە ئەوەی من شتێکی ئاساییەو زۆربەی کەسانی وەکو من زیاتریشی هەیە ، بەڵام هەر حەزم لێیە باسی بکەم .

1 . هەر لە منداڵیمەوە هەتا ساڵی1964 ژیانی من لەسەر باوکم بووە ، هەستم بە کەموکوری نەکردوە لە ناو هاوەڵەکانمدا و بگرە لە زۆربەیان باشتر بووم .

2 . لە کۆتای ساڵی 1964 وە کە بوومەتە پێشمەرگە ، هەتا ساڵی 1970 جگە لە یەك جار یارمەتی بەشێوەی گشتی دابەش کراوە ، یارمەتی نەبووە و هەموو ئەرکی خواردن و پۆشاك و پێڵاو لە بارەگاکاندا هەبوە لەسەر حزب ، لە جەولەکانیشدا ئەو ئەرکە لەسەر هاووڵاتیان بووە چی لە گوند بوبێت یان شارو و شارۆچکە ، لە ساڵی 970 وە یارمەتی بەیناوبەین دەدرا ، من لە ساڵی 1971 وە بومەتە فەرمانبەر و موچەی یاسای خۆم هەبووە .

3 . من لە ژییانی فەرمانبەریم چ وە کوو بەرێوەبەری شارەوانی وەیان فەرمانبەرێکی ئاسایی ، هەمیشە خۆم لە پارەی میزانییەی شارەوانی کە هەر ئەمە هەبوە ، پاراستووە ، مەگەر کەسێك دەست نەکەوتبی لە دەورووبەرم کە متمانەی پێ بکەم ، ئەگینا هیچ کاتێ پارەی حکومەتم لە ئەستۆ نەگرتوە و پێم خۆش نەبووە لام بێت ، بە راستی ئەمەش من هەموو ئەو فەرمانبەرانەی کە پێکەوە بووین ئەکەمە شاهید .

4 . پێش ئەوەی ببمە بەرێوەبەری شارەوانی لە بیارە ، پارچە زەوییەکم لە خوالیخۆشبوو کاك شێخ رووف شێخ عوسمان نقشبەندی کری بە 30 دیناری ئەوکاتە ، ئەویش ئاڵتونی دایکی منالأنمان فرۆشت بووی ، خانویەکمان بە هاوکاری باوکم و صابیری برام لەسەر دروست کرد ، کە راگویزی خوارویی عیراق کراین خانوەکەمان فرۆشت و دوکانێکمان بۆ باوکم لە خوارووی عیراق پێ دانا .

5 . هەروەکو لەسەرەوە باسم کردوە ، کە من هاتمەوە بۆ سلیمانی لە خوارووی عیراق ، بە هاووکاری برایانم لە شارەوانیەکانی سلیمانی ، پارچە زەویەکم لە سەرچنار وەرگرت هەر چەندە شوێنەکەش زۆر باش نەبوو ، بەڵام بۆ من زۆر گرنگ بوو ، چونکە هیچ شوێنێکم نەبوو ، بەهۆی وەرگرتنی دوو سلفەی عقار یەکی بۆ بنایەکە و یەکێکی تر بۆ ژێرزەمینی ، لەگەڵ هاوکاری هەندی لە خزمان ، توانیمان خانویەکی تا رادەیەك باش بۆ خۆمان دروست بکەین ، مەسرووفاتی تەواو بوونی نزیکەی (11000) دیناری تێچوو ، من (9000) دینارم بە سلفە وەرگرتبوو ، پاش پەیوەندیمان بە شۆرشەوە داگیر کران هەتا راپەرین ، ئەگەر بە پێ بریاری فەرمی عەفو نەکراین ئەوا ئەو قەرزەشمان لەسەر ماوە .

6 . پاش راپەرین لیژنەی ناوچەی چوارتا سەیارەیەکی داتسۆنی پیکاب یان بۆ کریم ، بە سوپاسەوە کە گویزرامەوە بۆ رانیە ، سەیارەکەیان لێ وەرنەگرتمەوە ، لە رانیە ئاڵووگۆرم پێ کرد ، هەندی پارەم خستەسەر ئاڵوگۆرەکە بە هیوای ئەوەی مەکتەبی سیاسی بەرێز بۆمان ئیعادە بکاتەوە ، کە داوامان لی کردن وەڵامییان وابوو کە مادام پێشتر رەزامەندی ئەوان وەرنەگیراوە رازی نین بە سەرف کردنی ئەو پارەیە ، بۆخۆم پارەکەم قەرز کرد ، ئەو سەیارەیەش کە سۆپەرێکی 82 بوو ، وابریار بو کە لە هەڵەبجە بووین بۆم بگۆرن بەڵام نەگۆردرا ، کە هاتینە هەولیر سەیارەکەمان گۆری بە باجەرۆیەك ، هەتا چووینە پەرلەمان و هەندی باری ئابووری باش بوو ئەو کاتە توانیمان سەیارەیەکی تۆزی باش بکرین . خەڵکی زۆریان لەو سەیارانە کری بەناو (علوج) بەهەرزان بەڵام من پێ رازی نەبووم لەو جۆرانە بکرم .

7 .ماڵمان لە هاوینەهەواری سەلاحەدین بوو لە ساڵی 1996 و 1997 ، خانومان بە کرێ گرتبوو ، کریی ئەوێش گران بوو ، موچەکەشمان نیوەی ئەدرایە کری خانوو ، منالەکانیش بەتایبەتی کچەکان لە قوتابخانە بوون ، وەکو باس ئەکرا دواناوەندی باش لە هەولیر هەبوو ، هەموو رۆژی ئەبوایە منالأن یان بۆ شت کرین یان بۆ سەردانی خزمان هاتوچۆی هەولیریان بکردایە ، لە ساڵی 1998 منالأن ووتیان بۆ نەچینە هەولیر ، ئەو کریی یەی لیرە ئەیدەین ممکنە بە کەمتریش خانومان دەست کەوێ ، بیسارانی کورم و دایکی بە نیازی گەران بە شوێن خانوودا ، لە یەکی لە

نوسینگەکانی گەرەکی برایەتی پێیانووترابوو کە خانویەکی حکومی هەیە و نرخەکەشی بۆ فرۆشتن زۆر باشە بۆ نایکرن ، ئەوانیش پاش تەماشاکردنی و لێکدانەوەی لەگەڵ ئەو کرییەی لە مەسیف دەیدەین زۆر هەرزان بوبوو لایان ، ووتبویان بەیانی دێنەوە بۆ لاتان ، ئیوارە هاتنەوە و باسەکەیان بۆ من کرد ، ووتیان داوای (37000) دینار ئەکەن ، هەرزانە با بیکرین ، منیش رازی بووم و بەیانی چووم بۆ نوسینگەکە و قسەم لەگەڵدا براندنەوە و بەڵینی ئەوەشم لیی وەرگرتن کە هی کەسێکی تر نەبێت ، من تاقەتی محاکەمەو محاکەمەکاریم نییە ، ووتیان هەمو شتی عائیدی خۆمانە ، ئەم خانوانە هی کەس نیە هی حکومەتن ، خانوەکەمان کریی و سوکە دەستکاریەکمان کرد لە چاکردنەوەی کارەبای و بۆیاغێك ، چوینە ناوی زۆر باش بوو لە کریی دان رزگارمان بوو ، ساڵی 2001 هەندێك دەستکاری ترم کرد و دووژوری ترم لەسەرەوە بۆ کردەوە ، ئەم دەستکاریەشم بە پارەی خانویەکی بچوکمان هەبوو لە هەڵبجە لەگەڵ خانویەکی تر لە خانوە حکومیەکانی سەر رێگای عەینکاوە کە ناسرابوون بە عسکەریەکان ، ئەویش مناڵەکان کریبویان بە (13000) دینار و کاتێ فرۆشتمان قازانجی باشی کرد و هاوکاریەکی بچوکی مەکتەبی سیاسیش ، هەروەها هەتا دەمانچەی خۆم و هەرچی هەبوو هەمومان فرۆشت هێشتا لەسەری قەرزارماینەوە ، ئەم خانوە لەگەڵ گشت خانوەکانی حکومی تر لە سنوری دەسەڵاتی حکومەتی هەرێمی کوردستان ، بریاری تەملیك کردنی بۆ دەرچوو ، بریارەکەش وابوو کە بۆ ئەوانە ئەبێت کە تیایانیشتەجێن ، لە دوو لاوە کێشەم بۆ دروست بوو یەکیکیان بەبی ئەوەی هەر بزانی ئەو خانوە لە کوییە لە دائیرە فەرمانێکی دەرکردبو بە هاوکاری بەرێوەبەرەکەی گوایە دراوە بەو ، ئەوی تر لە کاتی راوراوێنی هەردوو لایەنی پارتی و یەکیەتی ، چەند جارێك ئەم و ئەو چونەتە ناوی و رۆشتوون , یەکی لەوانە داوای ئەکرد کە هی ئەوە ، بریاریش دەرچو وە بەناوی ئەوانە تەملیك ئەکرێت کە لە ناویدان ، من ووتم هیچ ناڵیم ئەو کارە بۆ حکومەت بەجێ ئەهیلم و ماوەیەکی زۆر بەهۆی ئەو نزاعەوە مایەوە و دوا جار بریارەکە لە بەرژەوەندی من دەرچوو ، پاش خانەنشین بوونم لە پەرلەمان موچەی شەش مانگی مۆڵەتیم وەرگرت بە پیی یاسا وەکو هەموو خانەنشینێك ، ئەو پارەیم جارێکی تر کردەوە تەعمیری تەواوی خانوەکە و تیبیا دانیشتوێن .

8 . من وەکو لەسەرەوە باسم کردوە تەنها لە ساڵی 1980 دا لە سلیمانی پارچە زەویەکم وەرگرتوە ، پاش دروست بوونی حکومەتی هەریمی کوردستان ، دەست کرا بە دابەش کردنی زەوی بە ناونیشانی جوراو جۆر ، لەوانە سێ جۆریان شمولی منی ئەکرد (ئەیلول ـ گولان ــ کادر) ناوم نە لە ئەیلول نە لە گولان نەبوو ، ئەیان ووت ناووت لە لیستی کادران هەیە ، بەلام تائیستاش بۆم مەعلوم نەبو ، کەچوومە پەرلەمان ، پێش ئیمە داوایان بۆ بەخشینی زەوی بۆ پەرلەمانتاران کردبو ، ناوی ئیمەش نیردرا بۆ زیادکردنی لەسەر ناوەکانی تر ، بە هەر حاڵ و پاش ئەوەی نەجاتمان بوو لە موستەفیدی بە ناو خانووم بۆ تەملیك کراوە ، پارچە زەویەکی 600 مەتری لە نزیکی پارکی هەولێرم وەرگرت ، ئەو زەویەشم لە هاوەڵەکانی خۆم بەکەم تر فرۆشت لەبەر خاتری مناڵەکان کە لای من وابوو هەموویان پێویستیانە و دابەشم کرد بە

سەریاندا و ئەوانیش هەریەکەو پێداویستی خۆی پێ جێ بەجێ کرد . ئیتر جگە لەمە من لە هیچ شوێنێك زەویم وەرنەگرتوە و ئەو زەویەش کە لە هەڵەبجە لەم دواییەدا مەریوانی کورم کردی بە خانو ، کاتی خۆی لقی 12 لە خاوەن زەویەکانیان کریبوو دابەش کرابوو لەسەر کادر و کەسوکاری شەهیدان ، دەستیان بەسەردا گیرابوو لەگەڵ هەندی هەوڵدان بۆ گەراندنەوەیان بەو شێوەیە هەندێکیان وەرگیرانەوە و ئەوانی تر ماونەتەوە ، مەریوانیش وەکو هەموو مرۆڤێکی تر خاوەنی ماڵو منالی خۆیەتی .

ئەمەی سەرەوە هەموو ئەو ماڵومولکەی منە کە بەو شێوەیە پەیدام کردوە ، من نامەوێت باسی هیچ کەسێکی تر بکەم ، ممکنە لە چاو زۆر خەڵکی تردا من زۆر مەغدوربم ، بەڵام الحمدوللە چاوم لە هیچ شتێك نییە و هەمیشەش حەزم کردوە کە دەستی هەژاران و نەبوان بگیری و هاوکاری یان بکرێت . ئیستا بەو موچەیەی وەریدەگرین لە موچەی خانەنشینی ژیانی خۆمانی پێ بەریوەدەبەین و چاومان لە هیچ شتێکی تر نیە و هیچ شتێکی ترمان نیە وناوێت .

9 _ من بەهۆی ئەوەی کە خیزانم کچە مامی خۆم بوو ، توانیم لەو رووەوە و بەهاوکاری ئەو هەمیشە درێژە بە خەباتی شۆرشگیری بدەم ، زۆر جاری وا هەبوە کە بۆ چەند مانگی نەمتوانیوە بگەرێمەوە ماڵەوە ، بەهۆی خۆراگری ئەو گویم نەداوەتی ، لەوەش گرنگتر ئەوەبوە کە لەهەموکاتێك لەگەڵما بوە لە خۆشی و ناخۆشی ، زۆر ئەزیەتی کێشاوە ، لەوەش گرنگتر هەمیشە قەناعەتی بە بوون و نەبوون هەبووە ، ئیدارەیەکی زۆر باشی بەریوەبردوە لە ماڵەوە ، بەراستی دایکێکی دڵسۆز بوە بۆ منداڵەکان و هەزار شوکر بۆ یەزدان کە تا ئیستا ئیمە و منداڵەکان بە هەستی بەرز و سەربەرزیەوە ژیانمان بەرێ کردوە ، هیچ کاتی کارێکی وای نەکردوە کە دڵمان لەیەك زوێر بێت ، بە هیوای ئەوە تا دوا هەناسەمان بەهەمان شێوە تەواوی بکەین .

هەر وەکو لەسەرەوە باسم کردوە من یەکیك بووم لەو (100) پاڵێوراوەی پارتی بۆ ئەندامەتی پەرلەمانی کوردستان و لە رۆژی دروست بوونی پەرلەمان لە ساڵی 1992 و هەتا ساڵی 2001 من هێشتا بەشداریم لەو پەرلەمانەدا نەکردبوو ، چەند ئاڵوگور کرابوو ، ناوی من باسی لێ نەئەکرا چونکی من بە کاری حزبی سەرقاڵ بووم و خۆشم هەوڵم بۆ نەئەدا ، لە ساڵی 2001 بابەتی گۆرانکاری لە پەرلەمان دەنگوباسی پەیدا بوو ، منیش ئەمەم بە فرسەت زانی و داوام کرد کە لەو گۆرانکاریە دا دامبنێن ، داواکاریەکەم پەسەند کرا و بە پێ نامەی مەکتەبی سیاسی ژمارە (1066) لە 2001/11/27 بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان ، ناوی (8) هەشت کەس دیاری کرابووین بۆ جێگای (8) هەشت ئەندامی پەرلەمان کە ماوەیەکی زۆر بوو لەوێ بوون و خانەنشین کران .

لێرەوە ژییانی تازە کە باڵاترین شوێنی دەسەڵاتە دەست پێ ئەکات ، ئەمەش بۆ ئیمە پاش ئەو هەموو خەبات و ماندوبوونە هاتوەتە ئاراوە ، ئەزمونێکی ترە کە پێویستە لە سەرمان زۆر بە رێکوپێکی بە ئەنجامی بگەینین و بۆلایەنەکەمان و جەماوەریشی دەربخەین کە لەو ئاستەشدا دەتوانین بەردەوام بین لە خزمەت کردنی گەلەکەمان ، ئیمە بریارمان وایە کەچۆن هەمیشە لە

خزمەتی خەڵکیدا بووین ، ئەبی لەم کارە تازەیەشدا بە هەمان شێوە و بگرە زیاتر هەوڵەکانمان بەگەر بخەین ، ئەوەی دڵخۆشی کردین ئەوە بوو کە ژیانی تازەمان جیاوازی زۆری لەگەڵ ژیانەکانی تر هەیە ، چونکە لەگەڵ یاساکانی ژیانی مرۆڤایەتیدا کار ئەکەین و بۆخۆشمان لە ژیانی خۆماندا بەو ئاقارانەدا تێپەربوین ، بۆیە زۆر گرنگە بتوانین گفتوگۆ لەسەر ئەو یاساو بریارانە بکەین کە ژیانی ئیمەی مرۆڤی کورد کە بۆخۆمان دەسەلاتی خۆمان بەرێوە ئەبەین پێ چاك بکەین ، من پێش تەواو بوونی دەورەی یەکەمی پەرلەمان بەهۆی بریاری هەڵبژاردنی تازە ، هەتا پێش ئەوەی ناوی ئەندامانی پەرلەمانی تازەش دیاری بکرێت وەیان بزانرێت کێ لە ئەندامە کۆنەکان لە لیستی تازەدا دەمێننەوە ، داوایەکم پێشکەش بە مەکتەبی سیاسی پارتی کە خاوەنی لیستی زەرد بوو کرد ، کە ئاڵو گوریك بکات لە نێوان ئەندامەکاندا ، چونکە هەندی ئەندامی یەدەك مابوون لە لیستی پارتی کە هێشتا نەهاتبوونە پەرلەمان ، داوام کردبوو کە من ئامادەم جێگای خۆم بدەم بەیەکێ لەوانە ، ئەم داواکاریە چەند ئەندامێکی تریش کردیان ، هەندێکی پەسەند کران و هەندێکی تر مایەوە کە من مامەوە و پێشم خۆش نەبوو بەو مانەوە ، چونکە دەمزانی کە کاتی ئیمە تەواو بووە ،

بەشی - حەوتهەم - (ژیانی پەرلەمانتاری)

مەبەست لە نوسینی ئەم ژیاننامەی پەرلەمانتاریم بۆئەوەیە کە باسێك لەو ئەرکو چالاکیانە بکەم کە من لەو ماوەیەی ئەندامی پەرلەمان بووم بەجێم گەیاندوە ، ئەم ژیانە تازەیە قوتابخانەیەکی ترە کەئیمە فیری چۆنیەتی مامەڵە کردن ئەکات لەگەڵ ریکخستنی یاساکانی بەرێوەبردنی وولات لە لایەن دەسەلاتەوە ، دوور لە دیکتاتۆریت و فاشیزمی خەڵکی تر لەسەر گەلەکەمان ، هەر چەندە چالاکیەکان لە دووتوێی دیکیۆمۆنتەکانی پەرلەماندا تۆمار کراون ، بەلام ئەوانە هەموو کەس دەستی ناکەوێت ، بۆیە من لێرەدا ئەو چالاکیانەی خۆم کە لە دیکیومۆنتەکاندا تۆمار کراون ئەیاننوسمەوە لەگەڵ هەندی چالاکی تری دەرەوەی کۆبونەوە رەسمیەکان ، هیوا دارم سودی هەبێت ، جگە لەمەش ئەمەی دەینوسم نە بە تۆمەت وەیان هیچ شتێکی تر لەسەرم حساب نەکرێت ، پاش کۆتای هاتنی دەورەی یەکەم ، دەورەی دووەم هەڵبژیردران لە مانگی 2005/1 دا و دەست بەکار بوون ، هەندێکیان کەووتنە تانوت لیدان لە پەرلەمانتارانی دەورەی یەکەم ، گوایە هیچیان نەکردووە و ئەمەی تازە دەتوانن هەموو شتێ بکەن ، وەیان کۆمەلەکەیان و دروست بوونیان لەوان باشترن و چەندەها ووتەی تر ، من جگە لەمەبەستی سەرەوەشم ، بۆ ئەم مەبەستەش دەمەوێ وەکو ویژدان و خۆ ئارام و ئاسودە کردن ، باسێکی کورت لەسەر کۆی ئەو چالاکی و کارانەی پەرلەمانی کوردستان کردویەتی بخەمە بەر دەست ، چونکە ئەوەی من بۆ خۆم لەپاش ئەو کورتە باسە دەینوسم تەنها ووتەکان و چالاکیەکانی خۆمە و بەس ، ئەگەر لە رووانگەی گشت کارەکانەوە تەماشا بکرێت ، ئەوا ئەوەی من تەنها قەترەیەکی بچوکە لە ناو دەریایەکی گەورەدا ، وەکو نمونە چەند کارێکی گرنگی پەرلەمان لە 1992/6/4 تا 2002/6/4 کە دەکاتە (10) ساڵ لەگەڵ ئەو بارودۆخە ناهەموارەی کوردستان ، دەخەمە روو کە پاش

ئەمەش چالاکیەکان زیاتر بوون ، بەتایبەتی پاش یەکگرتنەوەی گشت فراکسیۆنەکان کە خولی گواستنەوەیان پێك هێنا لە 2002/10/4 تا کۆتای هاتنی دەورەی یەکەمی پەرلەمان لە سالّی 2005 دا .

1 . یاسای پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمان ، ژمارە (1)ی سالّ 1992 .

2 . دەرچواندنی یاسایەك بۆ دروست بوونی ئەنجومەنی وەزیران و یاسای تایبەتی بە گشت وەزارەتەکان .

3 . دەرچواندنی بریارێك بە جاردانی یەکیەتی فیدرالّی لە نێوانی هەرێمی کوردستان و عێراق .

4 . دەرچواندنی یاسای دەسەلاّتی دادوەری .

5 . دەرچواندنی یاسای بەرێوەبردنی شارەوانیەکان و پرنسیپی هەلّبژاردنی سەرۆکی شارەوانی و ئەنجومەنەکان .

6 . دەرچواندنی یاسای گەرانەوەی مالّە دەست بەسەرا گیراوەکانی پێشمەرگە لەلایەن حکومەتی ناوەندیەوە .

7 . دەرچواندنی یاسای چاپەمەنی .

8 . دەرچواندنی یاسای حزبەکان .

9 . دەرچواندنی یاسای هەلّگرتن و هەبوونی چەك .

10 . دەرچواندنی یاسای کۆمەلّەکان .

11 . دەرچواندنی یاسای رێزلێنانی شەهیدان و یاسای دەزگای شەهید .

12 . دەرچواندنی یاسای خوێندنی بالاّ و کردنەوەی زانکۆکانی سلیمانی و دهۆك .

13 . دەرچواندنی یاسای سرینەوەی شەرەف (غسل العار) .

14 . متمانەی داوەتە (4) چوار کابینەی حکومەتی هەرێمی کوردستان .

15 . پارێزگاری لە مانەوەی خۆی کرد لە ماوەی شەری ناوخۆدا و شەرعیەتی بۆخۆی هێشتەوە و بە شێوازی فەرمی ماوەی خۆی درێژە پێ دا تا هەلّبژاردنی سالّی 2005 .

16 . تەنها لە ماوەی 10 سالّی دیاری کراوی سەرەوەدا ، پەرلەمان (30) یاساو بریاری حکومەتی ناوەندی راگرتبوو ، کاریان پێ نەئەکرا و لە جێگایان یاساو بریاری گونجاو کە لەگەلّ بەرژەوەندی گەلی کوردا بێت دانراوە . (118) یاسا دەرچووە . (178) بریار دەرچووە .

17 . بەهۆی بەرپا بوونی شەری ناوخۆ ، پەرلەمان لەگەلّ ئەو هەموو هەولّ و تێکوشانەی بۆ رێگرتن لەو شەرە و چارەسەری لە رێگای شەرعیەتەوە ، لە رۆژی 1994/12/23 وە (59) ئەندام پەرلەمان لە هەر (3) فراکسیۆن بە سەرۆك و سکرتێرەوە ، بۆماوەی (101) رۆژ لە بالّەخانەی پەرلەماندا پەناگیر بوون و سوربوون لەسەر راگرتنی شەروو چارەسەر کردنی کێشەکان بە گفتووگۆ و گەرانەوەی شەرعیەت .

18 . پاش دەست بەکار بوونی خولی گواستنەوە لە 2002/10/4 ، چەندین یاساو بریاری گرنگی پەسەند کردوە کە هەندێکیان پەیوەندی راستەوخۆی بە کێشە و ئایندەی گەلەکەمانەوە بووە ، بەتایبەتی لە کاتی پێش و پاش لیدانی رژێمی عێراق و روخاندنی ، لەوانە لە رۆژانی 5 و

2002/11/6 ، هەردوو پرۆژە یاسای دەستوری فیدراڵی هەرێم و فیدراڵی عێراق ، گفتووگۆیان لەسەر کراو پەسەند کران . هەروەها یاسای هەڵبژاردن هەموار کرا . لەرۆژی 2002/11/6 بریارێك پەسەند کرا کە پەرلەمان چۆن کاروباری خۆی لەگەڵ هەردوو ئیدارەی کوردستان لە ماوەی خولی گواستنەوە بەرێوە ببات هەتا هەڵبژاردن یان یەکگرتنەوەیان . ئەمانەی سەرەوە کاری پەرلەمانی دەورەی یەکەم بوو تا 2002 پاش ئەمەش تا دوارۆژەکانی نزیك هەڵبژاردنی دەورەی دووەم لە 2005/1/31 بە رێکوپێکی کۆبونەوەکانی خۆی بەبێ موڵەت ئەنجام داوە و چەندین یاسا و بریاری گونجاو لەگەڵ بارودۆخی تازەی پاش رژیمی لەناو چووی صدام بەجێ گەیاندووە . هەموو ئەم کۆبونەوانە تۆمار کراون لە دووتویی (34) کتێب بە ناوی دیکیۆمینت کە گشت یاساو بریارەکانی تیدا تۆمار کراوە .

ئەمانەی خوارەوەش ئەو چالاکیانەی خۆمن لە ژیانی پەرلەمانتاریمدا .

1 ــ رۆژی چوارشەمە رێکەوتی 2001/12/5 کاتژمیر (10) سەرلەبەیانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان بەسەرۆکایەتی بەرێز د. رۆژنوری شاوەیس سەرۆکی پەرلەمان و بە ئامادە بونی بەرێز فەرسەت ئەحمەد سکرتێری ئەنجومەن ، دانیشتنی ژمارە (23) ی خولی دووەمی ساڵی 2001ی خۆی بەست . بەرنامەی کاری ئەو کۆبونەوەیە بریتی بوو لە .

أ ـ ئامادەبوونی رێزدار وەزیری ناوخۆ بۆ وەڵامدانەوەی پرسیارەکانی ئەندامانی پەرلەمان .

ب ـ خستنەرووی دەست لەکار کێشانەوەی چەند ئەندامێکی بەرێزی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان .

ج ـ خستنەرووی داواکاری مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان ، لیستی زەردی هەڵبژاردن بۆ قەبوڵ کردنی چەند بەرێزیك و گۆرینەوەی چەند بەرێزیك لە جیاتی ئەوانەی دەست لەکار دەکێشنەوە .

بۆ جێ بەجێ کردنی خاڵی یەکەم ئیمە لە شوینی میوان دانیشتین هەتا خاڵی دەست بەکاری ئیمە هاتە پێشەوە .

سەرۆکی پەرلەمان بەناوی خوای بەخشندەو مهرەبان ، بەناوی گەلی کوردستان دانیشتنەکەی دەست پێ کرد ، بەرێز کەریم سنجاری وەزیری ناوخۆ وەلامی پرسیارەکانی ئەندامانی پەرلەمانی دایەوە کە لە کۆبونەوەی پێشوو ئاراستەی کرابوو ، وادیار بوو لەو رۆژانەدا پەرلەمان سەرقاڵی لیپرسینەوە بوو لە وەزیرەکان و پێش چونی ئیمە بۆ پەرلەمان هەندێك بانگ کرابوون ، وەزیر کاری خۆی تەواو کردو بەمەبەستی ئامادەکاری بۆ جێ بەجێ کردنی ئەو دوو خاڵەی تر سەرۆکی پەرلەمان (10) دەقیقە پشودانی راگەیاند .

پاش پشودان کۆبونەوە دەستی پێ کردەوە و سەرۆکی پەرلەمان دەستی بەقسە کردن کرد .

بەرێزان بەردەوام دەبینەوە لەسەر کاروباری دانیشتنەکەمان ، خۆی خاڵی دووەم و سییەم تۆزی تێکەڵن دەبێ لەبەر مەسەلەی (نیساب) تۆزی زەبتی بکەین ، بۆیە بە دوو سێ وەجبە دەکەین بۆ ئەوەی دائیم نیسابەکەش هەبێت ، لەبەر ئەوە پێشەکی ئیستیقالەی بەرێزان دەخۆینمەوە .

بۆ / سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان .

بابەت / دەست لە کار کێشانەوە .

ئیمەی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان ، ناومان لە خوارەوە نوسراوە دەست لە کار کێشانەوەی خۆمان رادەگەیێنین لە ئەندامیەتی ئەنجومەن ، چونکە ماوەیەکی زۆر تیپەر بووە بەسەر ئەندامەیتیمان ، بۆ ئەوەی رێگا بدریت بە بەرێزان ئەندامانی یەدەك و دەوری خۆیان ببینن ، تکامان وایە داواکاریەکەمان بخرێتە بەردەم ئەنجومەنی بەرێز بۆ بریار دان لەسەری ، لەگەڵ رێزو سوپاس بێ پایانمان . (ناوەکان)

أکرم عزت نجیب ـ د. قیس دێوالی دۆسکی ـ حسین علی کمال ـ نهاد نورالدین ـ رقیب حسین مەلا ـ مەلا تەڵحە سعید قرنی ـ د. سلیم علی ملو ـ مامند محمد أمین بابکر .

پێش ئەوەی دەنگیان لەسەر بدەین هەقە ئیشارەت بەوە بدەین کە بەرێزان تاکو ئیستا لە ماوەی 9 ساڵ دەوری خۆیانیان بەرێکوپێکی بۆ چالاکی لە ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان بردوەتە سەر و گورانکاری لە راستیدا شتێکی ئاساییە بە تایبەتی ئەگەر سەیر بکەین زیاتر لە 9 ساڵ تێپەر بووە بەسەر دامەزراندنی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان کە ئەندامانی پەرلەمان هەر یەکە سەر بە لیستی پارتێکن و ئەو لیستەش لە حەقیقەتدا تەنیا 50 ئەندام نیە یان 20 ئەندام نیە بەڵکو 100 ئەندامە ، لەبەر ئەوە مافێکی رەوای ئەندامەکانی تریشە کە نەهاتونەتە ناو پەرلەمان و نەبوون بە ئەندامی پەرلەمان و هیچ ماف و حقوقێکیان نییە تاکو ئیستا کە ئەوانیش رێگایان پێ بدرێت هەر لە رێگای لیستەکەی خۆیانەوە ببن بە ئەندامی پەرلەمان بۆ ئەوەی دەور لە پەرلەمان ببینن ، چونکە لە راستیدا جیاوازیەك لە نیوان هیچ کەسێك لە ئەندامانی ئەو لیستەدا نییە ، چونکە هەمویان جێگای متمانە و سیقەی ئەو حزبەن لەبەر هوو هۆکاری تایبەتی کەوای لی کردوون ئەو بەرێزانە شایستەی ئەوە بن داخڵی ئەو لیستەیە بن و ببن بە ئەندامی پەرلەمان بۆیە ناویان لەوی ناونوس کراوە ، ئەمە نە لەبەر مەبەستێکی سیاسییە ونەلەبەر مەبەستی لادانە ، بەڵکو بە مەبەستی گۆرانکاریەکی ئاساییە لە ناوەکان روودەدات ، ئەم رونکردنەوەیەم بە پێویست زانی و ئیستا وەکو باسم کرد بەشێوەیەکی وا ناوەکان دەدەینە دەنگدان کە هەمیشە مەسەلەی نیسابەکەمان لە ئارادابێت و نیساب لە دەست نەدەین ، بۆیە بەم شێوەیە دەست پێ دەکەین سێ سێ.

(مەسەلەی نیساب کە سەرۆکی پەرلەمان ئیشارەتی بۆ ئەکرد ، لەبەر ئەوە بوو کە پەرلەمان لەو کاتەدا تەنها 62 ئەندام بەبەردەوامی دەوامی خۆیان ئەکرد ، ئەم ژمارەیە کە لە نیوەی ئەندامان بە زیادەی یەك بەواتا لە 53 زیاترە ، دانیشتنەکانی پەرلەمان شەرعیە ، گورینی 8 ئەندام ، ئەگەر پێکەوە ئیستقالە بکەن و بێنە دەرەوە ئەوا نیساب نامێنی هەتا ئەندامان دەنگ بۆ ئەوانە بدەن کە تازە دێنە پەرلەمان ، ممکن بوو یەك تا دوو ئەندامیش مۆڵەتی فەرمیان هەبوبێت ، بۆیە هانای بۆ مانەوەی نیساب ئەبرد و سێ سێ ئیستقالە و دەنگدانی لەسەر تازەکان ئەدا) .

تکا لەو بەرێزانە دەکەم کە دەست لەکار کێشانەوەی بەرێز أکرم عزت نجیب پەسەند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە ، زۆر سوپاس ، ئەو بەرێزانەی کە دەست لەکار کیشانەوەی أکرم عزت نجیب پەسەند ناکەن دەستیان بەرز بکەنەوە ، بە گشتی دەنگ دەست لە کارکێشانەوەی بەرێز

كاك أكرم عزت نجيب پەسەند كرا ، تكا لەو ئەندامە بەرێزانە دەكەم كە دەست لە كار كيشانەوەی بەرێز نهاد نورالدين پەسەند دەكەن دەستيان بەرز بكەنەوە ، زۆر سوپاس ، ئەو ئەندامە بەرێزانەی كە دەست لە كار كيشانەوەی بەرێزكاك نورالدين پەسەند ناكەن دەستيان بەرز بكەنەوە ، دەست لە كار كيشانەوەی كاك نورالدين بە گشتی دەنگ پەسەند كرا ، تكا لەو ئەندامە بەرێزانەدەكەم كە دەست لە كار كيشانەوەی بەرێز ماموستا مەلا تەڵحە سعيد قرنی پەسەند دەكەن ، دەستيان بەرز بكەنەوە ، زۆر سوپاس ، ئەو ئەندامە بەرێزانەی كە دەست لە كار كيشانەوەی بەرێز مامۆستا مەلا تەڵحە سعيد پەسەند ناكەن دەستيان بەرز بكەنەوە ، دەست لە كار كيشانەوەی مامۆستا مەلا تەڵحە سعيد پەسەند كرا ، ليرە سیٚ يان تەواو بوو بۆ ئەم مەبەستەش نوسراوی مەكتەبی سياسی پارتی ديموكراتی كوردستان دەخوێنمەوە ئەويش لە راستيدا دابەش دەكەين .

بۆ/ سەرۆكايەتی ئەنجومەنی نيشتيمانی كوردستانی بەرێز

سلاۆێكی گەرم

نيشانە بە ماددەی 44 لە ياسای ژمارە (1)ی ساڵی 1992 هەموار كراو و بە مەبەستی گۆرانی ئەم بەرێزانەی ناويان هاتووە بۆ پركردنەوەی شوێنيان بەم بەرێزانەی كە ناويان لە خوارەوە هاتووە پاڵيوراوی ئيمەن بۆ ئەندامەتی پەرلەمانی كوردستان تكايە بۆ جیٚ بەجیٚ كردنی ئەوەی پێويستە ، ناوەكان ئەو بەرێزانە بوون كە خوێنمەوە ، ناوی ئەو هەڤالآنەی كە پاڵيوراون بۆ ئەندامەتی پەرلەمان ئەو بەرێزانەن .

1- فازيل رۆوف 2 - حمە علی تۆفيق ميرزا فتاح 3 - أنوەر شوكر محمد 4 - نادرمحمد قادر 5 - فاتح محمد أمين 6 - حليمە حسين محمد بارزانی 7 - نياز جميل ميران 8 - مامند عباس مامند أغا .

ئيستا تكا لەو بەرێزانە دەكەم كە وەرگرتنی بەرێز كاك فازيل رۆوف بە ئەندامی پەرلەمان پەسەند دەكەن دەستيان بەرز بكەنەوە ، زۆر سوپاس ، تكا لەو بەرێزانە دەكەم كە پەسەندی ناكەن دەستيان بەرز بكەنەوە ، بە گشتی دەنگ كاك فازيل رۆوف وەرگيرا بە ئەندامی ئەنجومەنی نيشتيمانی كوردستانی عيراق ، تكا لەو ئەندامە بەرێزانە دەكەم كە بوونی بەرێز كاك حمە علی تۆفيق ميرزا فتاح بە ئەندام پەرلەمان پەسەند دەكەن دەستيان بەرز بكەنەوە ، زۆر سوپاس ، تكا لەو بەرێزانە دەكەم كە پەسەندی ناكەن دەستيان بەرز بكەنەوە ، بەرێز كاك حمە علی تۆفيق ميرزا فتاح بوو بە ئەندامی ئەنجومەنی نيشتيمانی كوردستانی عيراق بە گشتی دەنگ .

(بەو شێوەيەی سەرەوە يەكەيەكە ئاڵوگۆرەكان كۆتای پیٚ هات و ئەندامانی تازەش يەكە يەكە سوێندی ياساييان خۆارد بەم شێوەيەی لای خوارەوە) .

بەناوی خوای گەورە و میهربان

من ـ حمه علی تۆفیق میرزا فتاح ـ

ـ(سوێند بە یەزدانی مەزن ، پارێزگاری لە گەل و خاکی کوردستانی عیراق و بەرژەوەندییە بالاَکانی دەکەم)ـ

(پاش تەواو بوونی مەراسیمی سوێند خواردن سەرۆکی پەرلەمان بەردەوام بوو لە سەر قسە کردن) .

بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عیراق رێگام پێ بدەن بە ناوی هەمووتانەوە بە ناوی کوتلەکانی ئەنجومەنی نیشتیمانیشەوە پیرۆزبایی گەرم ئاراستەی بەرێزان کاك فازیل رؤوف ـ کاك حمه علی تۆفیق میرزا فتاح ـ کاك أنوەر شوکر محمد ـ کاك نادر محمد قادر ـ خاتوو حلیمه حسین محمد بارزانی ـ کاك د. نیاز جمیل میران ـ کاك مامند عباس مامند أغا ، پیرۆزبای گەرمیان ئاراستە بکەم بەبۆنەی وەرگرتنیان بە ئەندامی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان ، هیوادارم ئەوانیش وەکو ئەندامەکانی پێشوو کە ئیستا جێگایان گرتونەتەوە چالاك بن و دەوری دیاریان هەبیت بۆ پیشخستنی کاروباری ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عیراق و ئالاَ هەڵگری مەشخەڵی دیموکراتیەت و یاسا بن لە ناو هۆڵی پەرلەمان و دەرەوەی هۆڵی پەرلەمان ، مایەیی شانازیمە بە شێوەیەکی تایبەتی پیرۆزبایی لە بەرێز حلیمە حسین محمد بارزانی بکەم ئەویش بەتایبەتی چونکە لەوانەیە کەم کەس مولاحەزەی ئەوەی کردبێت ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عیراق هیچ کەسێکی بارزانی نەبووە تا ئیستا ، هەرچەندە کە دەبوایە جێگای ئەو ناوچەیە زۆر دیار و ئاشکرا بوایە لە ناو ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان ، بە حەق جێگای کورد و ئاشوورییە کە ئەمرۆ کۆبونەتەوە لێرە بە هەمان حەق جێگای دانیشتوانی ناوچەی بارزانە کە پێش هەموو شتێك بە خەبات و تەزحییەیان بەردی بناغەی ئەو

ئەزمونە دیموكراتیەیان داناوە ، جارێكی تر پیرۆزباییتان لێ ئەكەم ، بەناوی هەمووتانەوە هیوای سەركەوتنیان بۆ دەخوازم ، زۆر سوپاس .

2 ـ رۆژی سێ شەممە رێكەوتی 2001/12/11 كاتژمێر (10) سەر لە بەیانی ئەنجومەنی نیشتیمانی كوردستان دانیشتنی ژمارە (25)ی خولی دووەمی ساڵی دەیەمی بەست و بەرنامەی كاری بریتی بوو لە .

أ ـ خستنەرووی دەست لە كار كیشانەوەی (د. قەیس دیوالی) و خستنە رووی داواكاری مەكتەبی سیاسی پارتی دیموكراتی كوردستان (خۆدان لیستی زەردی هەڵبژاردن) بۆ قەبووڵ كردنی (فاتح محمد أمین) بە ئەندامی ئەنجومەن و سویند خواردنی یاسایی .

ب ـ ئامادە بوونی رێزدار وەزیری كشتوكاڵ و ئاودێری بۆ بەرچاوخستنی چالاكیەكانی وەزارەتەكەی و وەڵامدانەوەی پرسیارەكانی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانیی كوردستانی عیراق .

ج ـ ئامادە بوونی رێزدار وەزیری پیشەسازی و وزە بۆ بەرچاوخستنی چالاكیەكانی وەزارەتەكەی و وەڵامدانەوەی پرسیارەكانی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانیی كوردستانی عیراق .

(خاڵی یەكەم جێ بەجێ كرا و پاشان خالیخۆشبو بەرێز ماموستا سعد عبدالله وەزیری كشتوكاڵ و ئاودێری راپۆرتێكی تێرو تەسەلی لەسەر گشت چالاكیەكانی وەزارەتەكەی خوێندەوە و پاشان سەرۆكی پەرلەمان داوای لە ئەندامانی پەرلەمان كرد هەركەسی پرسیاری هەیە با ناوی خوی بنوسی ، منیش بۆ یەكەمین جار بوو كە ناوی خۆم نووسی و كاتی سەرە گەیشە من سەرۆكی پەرلەمان ووتی فەرموون كاك حمە علی) .

بەرێز سەرۆكی ئەنجومەن ، پرسیارێك و دوو پیشنیارم لە جەنابی وەزیری كشتوكاڵ هەبوو ، بەڵام پرسیارەكەم خوشكە حەلیمە كردی ، پیشنیاری یەكەمم ئەوەیە ئەگەر لەمەو دوا بكرێت ئەو شەتڵە كۆرپانەی كە دەچێندرێن لە مەشتەلەكاندا بمیننەوە تاكو گەورە دەبن چونكە ئەو شەتڵانە زوو دەفەوتێن ، رەنگە ئەمەش هۆی كەم كردنەوەی رێژەی سەرنەكەوتنی دارەكان بێت .

پێشنیاری دووەمم هەندی شوێن كە شەتڵیان تیدا دەچێندرێت پاش ماوەیەك ئەو جێگایە دەبیتە رێگا یان بینا ی لەسەر دروست دەكرێت بۆیە پێشنیار دەكەم پێش چاندن گفتو گۆ لەگەڵ وەزارەتە پەیوەند دارەكانی وەك وەزارەتی ئاوەدانكردنەوە و وەزارەتی ئەشغال و وەزارەتی شارەوانیدا بكرێت ، سوپاس .

(پاش تەواو بوونی پرسیارەکان ، وەزیر دەستی بە وەڵام دانەوەی پرسیارەکان کرد و بەم شێوەیەش وەڵامی پێشنیارەکانی من دایەوە) .
کاک حمە علی تۆفیق ، دەربارەی پێشنیارەکانی 100./. راستە ، تەبعەن ئیختیساسەکان کاک عەباس قەرەنی لێرە ئیختیساسی بو ، رەنگە باشتر لیی بزانیٚ ، بەنسبەت مەوزوعی شەتل ئیختیساسیەکان پییان وا بوو بچووك بوایە تەمەنی درێژتر دەبێت ، ئیمەش ئەوانەی کە حەزمان لییە خێرا گەورە بێت دەمانەویت گەورە بێت ، تەبعەن هۆی فەشەل بوونەوەی بە گەورە و بچووکی نییە ، هۆیەکەی وشکایەتییە ، نەزانینە لە چاندن ، پاشان هەندێك هەر دەمری یەعنی خەڵك دەبێت نیسبەی ژیان و لە دایك بوونیان کە ئینسان دایك و باوکی خۆی ئیهتیمامی پیٚ دەدات هەندێکی هەر دەمرێت ، ئینجا شەتڵیکی وا بیٚ خاوەن ، بەس تێبینیەکان لە جێگای خۆیان باشن .
3 ــ رۆژی یەك شەممە رێکەوتی 2001/12/23 ، کاتژمێر (10)ی سەرلەبەیانی ، ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عیراق دانیشتنی ژمارە (27) ی خولی دووەمی ساڵی دەیەمی خۆی بەست و بەرنامەی کاری پێك هاتبوو لە .
أ ــ ئامادە بوونی بەرێز وەزیری پەروەردە بۆ بەرچاوخستنی چالاکییەکانی وەزارەتەکەی و وەڵامدانەوەی پرسیارەکانی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستانی عیراق .
ب ــ ئامادە بونی بەرێز وەزیری رۆشنبیری بۆ بەرچاوخستنی چالاکیەکانی وەزارەتەکەی و وەڵامدانەوەی پرسیارەکانی ئەندامانی پەرلەمان .
(وەزیری پەروەردە راپۆرتی وەزارەتەکەی خوێندەوە و ئەندامانی پەرلەمانیش دەستیان بە پرسیارەکانی خۆیان کرد و منیش دوو پرسیارم هەبوو کە بەم شێوەیە بوو) .
ئایا سەرەتای خوێندنیان ئەو قوتابیانەی کە ئاستی خوێندنیان بەرزە پێشتر خوێندوویانە یان ئەو قوتابیانەی کە سەرکەوتنیان بەدەست هیناوە بۆ قۆناغێکی تر گواستراونەتەوە یان لە پۆلەکانیان جیا دەکرینەوە و ماوەکەشی چەندە ؟ ماوەی پشووی هاوینیان چەندە کە دەخۆینن ئەوە پرسیارێك ؟ پرسیارێکی تر زۆر جار کێشەی ئەو مامۆستایانە هەیە کە بۆ گوندەکانی دوور لە پارێزگا و قەزا و ناحیەکان دادەنرێن ، هەمیشە پەیوەندی نابێت یان کێشەیان ئەبێت ئەوەش رەنگە زیاتر لە بارەی نەبوونی جێگا و رێگا بێت ، ئایا وەزارەتی پەروەردە هیچ هەنگاوێکی ناوە بۆ ئەوەی چەند خانووێك لەو شوینانە بکات ، بۆ ئەوەی مامۆستا تیادا نیشتەجیٚ بن ، زۆر سوپاس .
(ئەم پرسیارەی من لەسەر روونکردنەوەیەکی وەزیر بوو گوایە وەکو ئەزموون قوتابخانەیەکی سەرەتایی لە وەرزی هاوینە بۆ قوتابیانی سەرکەوتوو کراوەتەوە و وەڵامی وەزیر بۆ پرسیارەکانی من بەم شێوەیەی لای خوارەوە بوو) .
کاک حمە علی تۆفیق پرسیاری ئەوە دەکات کە دەوامی قوتابخانەی سەرەتایی لە وەرزی هاوین و مینهاج . مینهاجی ئیمە وەکو مینهاجەکانی تر نییە ، تەرکیزی بەس لەسەر قەزایای لاسەفی

دەكەین نەك یەك مەنهەج ، بەراستی تەركیزی ئیمە لەسەر لایەنی پەروەردەیی ، یەعنی منداڵان فێری بابەتی ئەدەبی بكەین ، واتە فێر بێت چیرۆك بێژێت ، فێر بێت دووسەد قوتابیی لە گۆرەپانی قوتابخانە سرودێك بڵێن یان چیرۆكێك بێژن ، ئەوە لایەنەكە ، دووكتێبمان داینێ ، كتێبێك ئەمساڵ چاپمان كرد ، كە (43) چیرۆكی منداڵانی تێدا هەبوو و ئەوی تر لە (100) شیعر زیاتر بۆ منداڵانی تیدا هەبوو ، دابەشی سەر قەتابخانەكانمان كردووە كە مامۆستا فێری گوتنی چیرۆك و شیعریان بكات ، لایەنێكی تر كەل و پەلی وەرزشی و كەل و پەلی مێنەشمان دابەش كردوە ، لە زۆر قوتابخانەكان ئەگەر ماموستامان دەست كەوتبێ ماموستای مۆسیقامان بۆدابین كردوون ، كە بۆ ئاهەنگێكە بۆ چەند سەعاتێك ، ئیشاللە لە ساڵانی داهاتوو باشتر ئەو كارانە ئەنجام دەدەین ، بۆ دروست كردنی خانوو بۆ مامۆستایان پلانمان داناوە بەتایبەتی لە گوندەكان ، چونكە دەبێت لە هەر گوندێك ئەگەر قوتابخانەمان دروست كرد دەبێت چەند خانوویەك بۆ مامۆستایان دروست بكەین ، بەراستی هەوڵی ئەوەمان داوە و ئیشارەتمان پێ كردووە .

(لە 2002/1/1 وە وە هەتا 2002/3/1 پشووی زستانەی پەرلەمان بوو ، بۆیە لەو ماوەیەدا كۆبونەوەی نە ئاسایی و نە نائاسایی گری نەدرا بەلأم ئەندامانی پەرلەمان بۆ كاركردن لە رێگای لیژنەكانی پەرلەمانەوە دەوامی ئاسای خۆیان ئەكرد) .

4 ــــ رۆژی چوارشـــەممە رێكـــەوتی 2002/3/27 ، كاتـــژمێر (10) ســـەرلەبەیانی پەرلـــەمانی كوردستان كۆبونەوەی ئاسایی خۆی گرێ دا و بەرنامەی كاری بریتی بوو لە یەك خاڵ .

بەرچاو خستنی بارودۆخی هەرێمی كوردستانی عێراق و گفتوگۆ لەسەر كردنی لەلایەن ئەندامانی ئەنجومەنەوە ، لەبەر رۆشنایی وتارەكەی رێزدار سەرۆك مسعود بارزانی كە لە دانیشتنی كردنەوەی خولی یەكەمی ساڵی یازدەمینی ئەنجومەنی نیشتیمانیدا لە رۆژی 2002/3/25 دا .

بە مەبەستی گفتوگۆ كردن ئەندامان داوایان كرد ناویان بنوسرێت ، منیش دووەم كەس ناوم نوسراو حەووتەم كەس رێگام پێ درا قسە بكەم ، بەم شیوەیە دەستم پێ كرد .

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان ، بەراستی لە جێگای خۆیدا بوو كە هێژا كاك (مسعود بارزانی) لە رۆژی 2002/3/25دا ، لەم هۆلەدا هەڵویست و بیرو بۆچونی خۆی لەم كاتەدا لەسەر بارودۆخی كوردستان و عێراق و دەوروبەری ، بۆ جەماوەری خەڵكی كوردستان و گەلانی هاوبەش لەناو عێراق و گەلانی دەوروبەری كوردستان و دەوڵەتەكانیان و رای جیهانی روون و ئاشكرا دەربڕی ، هەر بۆیە پێویستە لەسەر پەرلەمانی كوردستان ئەو هەڵویستە بوێر و ئازایانە تاوتۆیی بكات و لەگەڵ بیرو بۆچوونی خەڵكی كوردستان بەراوردی بكات ، وەكو نوینەری راستەقینەی خەڵكی كوردستان و پشتگیری لێ بكاو ئەو خاڵە گرنگانەی كە پەیوەندی بەداخوازییەكانی گەلەكەمانەوە هەیە باسی لەسەر بكرێت ، رەنگە هەندێكیشی وەكو یاداشتنامەیەكی بەپێز بەناوی پەرلەمانەوە بدرێتە ئەو جێگایانەی كە پیویستن ، سەرۆكی هێژا چەند جارێك ئاماژەی بە بریارە مەزنەكەی پەرلەمان كرد كە بۆ چارەسەری كێشەی مافی كورد لە كوردستانی عێراقدا كە ئەویش بە شێوەی

فیدراڵیە لە چوارچێوەی حکومەتێکی عێراقی فیدراڵی فرە حزبیدا ، ئەو خاڵانەی کە گرنگن و پێویست دەکات پەرلەمان باسی لەسەر بکات بەرای من ئەمانەی خوارەوەن :

أ ـ هەر وەك سەرۆك فەرمووی ناوچەی کوردستان یەکێکە لەو ناوچانەی کە چاوەروانی ئەوە دەکرێ روداوی گەورەی لێ روویدات ، باسەکەش ئەوەیە کە لە عێراق بدرێت یان لیێ نەدرێت ، وەڵامی راستیش لای خاوەن بریارە ، مادام ئەم رووداوە پەیوەندی راستەوخۆی بە چارەنووسی ئێمەوە هەیە ، چی وەکو کورد و چی وەکو عێراقیش ، پێویستە لەسەر پەرلەمان بۆ هەر یەکە لەو دوو ئەگەرە لیی توێژینەوەی لەسەر بکات و بەپێ واقعی ئەو ئەگەرانە چەندین پلان و بیرو بۆچونی گونجاو و بریاری باش ئامادە بکات ، بۆ ئەوەی لەکاتی رووداوەکەدا بتوانرێت کاری تێدا بکرێت .

ب ـ پێویستە لەسەر لیژنەی یاسایی پەرلەمانی کوردستان هەر لە ئیستاوە بەرنامەی دانانیی یاساکانی پێویست بۆ رووبەروو بوونەوەی رووداوەکان ئامادە بکات ، ئیتر ئەم یاسایانە پەیوەست بن بە مافی گەلەکەمان و گەلانی هاوبەش لە عیراق و کوردستاندا ، جۆری پەیوەندی گەلانی عێراق لە دەستورێکی عیراقی تازەدا بۆ ئەوەی لەکاتی خۆی پەسەند بکرێت و کاری پێ بکرێت .

ج ـ پێویستە پەرلەمانی کوردستان چالاکانە و بەشێوەی بەرفراوان یاسای فیدراڵی کوردستانی عێراق بۆ جەماوەری خەڵکی کوردستان زیاتر روون بکاتەوە لە رێگای ئەندامە بەرێزەکانەوە ، چونکە لای هەندی لایەن و کەسان ئەم بریارە لاواز بووە و خۆیانی لێ لائەدەن .

د ـ داواکارین پەرلەمانی کوردستان و حکومەتی هەرێمی کوردستان هەریەکە بە جیا ، یان بە هاوبەش وەفد بۆ چەندین وولاتی دەوروبەر و ئەو وولاتانەی کە پێویست بکات رەوانە بکەن ، هەتا بە شێوەیەکی باش هەڵوێستی خەڵکی کوردستان بە دەوڵەتەکان و گەلانیان رابگەینین ، یان لەلایەن پەرلەمانەوە داوەت نامە ئاراستەی نوێنەرانی ئەو دەوڵەتانە بکرێن کە سەردانی پەرلەمانی کوردستان بکەن ، زۆر سوپاس .

5 ـــ رۆژی چوارشەممە رێکەوتی 2002/4/3 ، کاتژمێر (10) ی سەرلەبەیانی پەرلەمانی کوردستان کۆبونەوەی ژمارە (3) ی خۆی گرێ دا بەم شێوەیەی لای خۆارەوە .

(بەرنامەی کاری دانیشتنەکە بریتی بوو لە یەك خاڵ)

أ- باس کردنی سەفەرەکەی ئەم دواییەی سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتیمانیی کوردستانی عێراق . وەفدێکی پەرلەمان بە سەرۆکایەتی سەرۆکی پەرلەمان و چەند ئەندامێکی تر سەردانی بەریتانیا یان کردبوو کە لە لایەن پەرلەمانی ئەو وولاتەوە داوەت کرابوون ، سەفەرەکەیان لە 2002/2/5 وە دەستی پێ کردبوو ، سەرۆکی پەرلەمان زۆر بە درێژی باسیی ئەو سەفەرەو چاو پێکەوتنەکانیان کرد ، کە بەراستی زۆر کرنگ بوو بۆ ئەو کاتە ، پاش تەواو بوونی باسەکەی داوای لە ئەندامان کرد ، هەر کەسی پرسیاری هەیە ناوی خۆی بنوسی و پاشان وەڵامی ئەدەمەوە ، منیش ناوی خۆم نوسی و بەم شێوەیە دەستم بە قسەکردن کرد .

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان . یەکەم پیرۆزبایی لەو سەفەرە سەرکەوتووەتان دەکەم کە بەراستی ئاکامێکی باشی هەبوو ، بێجگە لەو شتانەی جەنابت باست کرد بەدەست هاتی شتی باش لە سەفەرەکە ، ئەمرۆ لە رۆژنامەی برایەتی دیمانەیەك لەگەڵ (تۆم کلارك) کراوە ، کە سەرۆکی ئەو کۆمیتەیە لە (40) ئەندامی پەرلەمانتاری بەریتانی پێکهاتوە ، بەراستی ئەوە جێگای خۆشحاڵیە و من وای دەزانم کە بەرهەمی سەردانەکەی جەنابتانە بۆ ئەوێ ، باس لە یەك دوو شت دەکات کە برادەران بۆیان هەیە بیخویننەوە لە رۆژنامە زۆر گرنگن ، یەکێ لەوانە باسی سەردانەکەیان دەکات بۆ ئێرە ، جا من لیرەدا دەمەوێ باسی ئەوە بکەم کە پێویستە بەراستی ئێمە بەشێوەیەکی بەرفراوان پێشوازی لەو وەفدە بکەین کە دێنە کوردستان و بتوانین ئەوەی لەلای هەمووومان هەیە بۆیان باس بکەین و ئەو شوێنانەی کە پێویستن ئەوان بیان بینن ، وەکو ئەوەی جەنابت فەرمووت لە قسەکاندا کە ئێمە وەزعمان چۆنە و بە چ شێوەیەکە ، دیارە بۆخۆشیان بە پێ ئەو دیمانەیە حەزیان لەوەیە کە ئەو شوێنانە ببینن ، ئەو کەسانە ببینن کە پەیوەستن بە چارەسەری کێشەی ئێمە و زۆر سوپاس .

پاش تەواو بوونی پرسیارەکان سەرۆکی پەرلەمان بەم شێوەیەی لای خوارەوە وەڵامی پرسیارەکانی دایەوە ، لە وەڵامی ووتەکانی من ووتی :

(زۆر سوپاس بۆ کاك حمە علی تۆفیق ، هەندێکیان پێشنیار بوو ، تێبینیەکان دیراسەت ئەکەین و پرسیارەکانیش وەڵام دەدەمەوە) ، لە نێوان قسەو و وەڵامەکانی هەندێ لە وەڵامەکانی منیش هاتن ، لەوانە .

(ئەوانەی لەو لیژنەیەن ئەوانەن کە هاتوون سەیری ئێرەیان کردووە ئەوانەن کە لێرەوە ئیتیسالیان پێ کراوە ئەوانەن کە موتابەعەی قەزیەی کوردی دەکەن ئەمانە هەمووی عاملێ بوون کە ئەو ئامادەکارییەی کردووە تا ئەم لیژنەیە دروست بێت ، لە راستێدا لیژنەیەکی زۆر گرینگە و پێویستە ئێمەش لێرە پشتگیرییان لێ بکەین ئیهتیمامی زیاتریان پێ بدەین ، زانیاری تەواویان بدەینی چی هەیە لێرە چی نییە چی دەکری چی ناکرێت دەنگی خۆمانیان پێ بگەینین و بەرنامەیەکی باشیان بۆ دابنێن ، کاتی سەردانمان بۆ ئەوی ، سەرۆکی لیژنەکە خۆی (تۆن کلارك)ە چەند جارێك هاتووە بۆ ئێرە تەبیعی (تۆن کلارك) یش یەکێکە لەو شەخسیەتانەی کە ئەندامی پەرلەمانی بەریتانیە و ئەندامی حزبی کرێکارانە ، ئەندامی حزبی حاکمە ، دەنگی دەگات بە سەرۆك وەزیران و خۆی دکتۆرە بەڵام موهتەمە بەلایەنی رۆشنبیری تەندروستی و شوێنەوار و چی دەکرێت بۆ خەڵك ، مرۆڤێکە لەراستیدا لەوانەی ئەو سیاسەت مەدارانەی کە لە بەریتانیان بەراستی موحتەرەمە و مەرکەز و مەکانەتێکی دیاری هەیە ، باسی موقابەلەی هینبلایەتی کرا کە لەگەڵ یانیوهین کردوویەتی ، برادەری خۆی کە لەوێ شێرکۆ حەبیب موقابەلەیەکی لەکەڵ کردبوو لە برایەتی بڵاوکراوەتەوە ، باسی لیژنەکەی بەتەفسیلی دەکات بۆ زانیاریتان ئەگەر بیخۆیننەوە خراپ نییە) .

6 ـ رۆژی پێنجشەممە ڕێکەوتی 2002/4/4 ، کاتژمێر (10) سەرلە بەیانی پەرلەمانی کوردستان دانیشتنی ژمارە (4) خولی یەکەمی ساڵی یازدەهەمی خۆی دەست پێ کرد و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە سێ خاڵ .

أ ـ پێش چاوخستن و گفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژەی بڕیاری دەسەلاّتدان بە بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران ، کە لێبوردنی تایبەت بە حوکمدراوەکان دەر بکات .

ب ـ بەرچاو خستنی پێك هاتەی لیژنەهەمیشەییەکانی ئەنجومەن ، تا ڕەزامەندی ئەنجومەنی لەسەر وەربگیرێت .

ج ـ بەرچاو خستن و گفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژەی یاسایەکی تایبەت بە حوکمەکانی یاسای سزاکان .

(خاڵی یەکەم پاش گفتوگۆیەکی زۆر بڕیارەکە پەسەند کرا و ئەنجا خاڵی دووەم دەست پێ کرا کە بەهۆی ئەو گورانکاریەیی کە ئیمەی پێ بووینە ئەندامی پەرلەمان ، لیژنەکان کەموکووری پەیدا کردبوو بۆیە پێویستی بە ئاڵوگۆڕ ئەکرد ، ئەوان بڕیاریان دا کە جارێکی تر گشت لیژنەکان پێك بهێننەوە و من لەم ئاڵو گۆڕەدا لە دوو لیژنە دانرام ، یەکەم بوومە ئەندام لە لیژنەی کاروباری دارای و ئابووری ، دووەم بە ئەندامی لیژنەی شارەوانیەکان و گواستنەوە و گەیاندن ، گشت لیژنەکان یەکەیەکە خرانە دەنگدانەوە و پەسەند کران ، بۆ هەڵبژاردنی سەرۆك و جێگر و بڕیاردەر ، هەر لیژنە بۆخۆی هەڵبژاردنی کرد و منیش لەلیژنەی دارایی و ئابووری هەر بە ئەندم مامەوە و لە لیژنەی شارەوانیەکان و گواستنەوە و گەیاندن بە هۆی شارەزاییم لەو بوارەدا بە بڕیاردەری لیژنە هەڵبژێردرام) .

7 . رۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی 2002/4/9 ، کاتژمێر (10) سەرلەبەیانی پەرلەمانی کوردستان دانیشتنی ژمارە (5) خولی یەکەمی ساڵی یازدەهەمی خۆی دەست پێکرد ، بەرنامەی کاری بریتی بۆن لە :

أ ـ خستنە روو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی بڕیاری تایبەتی بە غیابی فەرمانبەرو دابرانی لە وەزیفەکەی ، کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

ب . خستنە روو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی بڕیاری دەرکردنی دابەشنامەی شەرعی و وەفاتنامە بۆ کەس وکاری شەهیدان لە دەرەوەی هەرێم و لەناو حکومەتی مەرکەزی نیشتەجێن ، کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

ج . خستنە روو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی بڕیاری تایبەتی بە دابراندنی کتێبخانە گشتییەکان لە وەزارەتی ناوخۆ / ئیدارەی محەلی و لکاندنیان بە وەزارەتی رۆشنبیری ، کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

د ـ خستنە روو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی یەکەمی یاسای ژمارە (18) ی ساڵی (1999) یاسای خانەنشینی پارێزەرانی کوردستان ، کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

هـ ـ خستنه روو و گفووگۆ كردنی پرۆژەی یاسای یەكیەتی مامۆستایانی هەرێمی كوردستانی عێراق ، كه له لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوه پێشنیار كراوه .

(بریاری تایبەت به غیابی فەرمانبەران خوێندرایەوه كه بەم شێوەیه بوو : أذا انقطع الموظف عن دائرته بدون عذر مشروع لمدة ثلاثين يوما خلال السنة التقويمية سوا كان الانقطاع بصورة مستمرة أو متقطعة ، يعتبر مستقيلا : دەرگای گفتووگۆ كرایەوه و منیش داخڵی گفتووگۆ كه بووم بەم شێوەیه) .

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان : بەنیسبەت ئەم خاڵەی ئیختار ، ئیختار شتێكی زۆر زەروریه كه هەبێت له هەردوو حالەتەكەدا چونكه به تایبەتی حاڵەتی ئینقیتاعی موتەقەتیعەكه ، یەعنی من پێشنیار ئەكەم كەوا (15) رۆژ دابنرێت بۆ ئیختار ، جاران (7) رۆژ بوو با ئیسته ببێته (15) رۆژ بۆ ئەوەی ئەو فەرمانبەره بەڵكو حاڵەتێكی ئیستیسنائی وای هەبێت كه نەتوانێت مەسەلەن یان ئاگای له غیاباتەكانی خۆی نەبێت چونكه غیابات هەندی جار (3) رۆژ ئەروات دوای ئەگەرێتەوه ، راسته غیابی بوو قەتعه راتب دەكرێت بەڵام چونكه مەحسوبه بۆ ئەوەی مانگەكه تەكمیل بكات و ئیعتیبار بكرێت به موستەقیل حەق وایه ئینزارێكی پێ بدرێ له (15) رۆژی یەكەم و پێی بوترێت كه تۆ (15) رۆژت تەواو كرد ، (15) رۆژی نێوەی دوایی تۆ موستەقیلی ، زۆر سوپاس .

وەڵامی ئەندامان لەلایەن سەرۆكی لیژنەی یاسایی درایەوه ، وەڵام بۆ ووتەكانی من بەم شێوەیەی لای خوارەوه بوو ،

كاك علی فەرمووی (انزار) لەوێ بۆخۆی هاتۆته ئیختار ئەوانه غایەیان ئەوەیه مەسەلەی ئیختار نەمێنێت مەسائیلی تەوبیخ گرانه ئەگینا ئیختار هەیه ئەگەر كابرایەك (7) رۆژ غائب بێت رەئسەن سەرۆكی فەرمانگه حەقی هەیه ئیختاری بكات بەپێ یاسای كۆن پیویست نییه ئیمه لێرەدا دووباره ناوی ئیختار بهێنینەوه خۆ یاساكەی پێ ناوێت ئەگەر مەسائیلی ئیختاره (7) رۆژ حەقی هەیه و پاش (7) رۆژ دێتەوه بەس یەك خاڵ هەیه لێرەدا ساڵی رۆژ ژمێری هاتووه لەسەر ئەو ئەساسه هاتووه مەسەلەن (3) رۆژ غائیب بوو دوایی بێتەوه بۆ دەوام دوای (3) رۆژی تر غائیب بێت دەكا فەرمانبەرێكی موستەهتیر بەرای من فەرمانبەرێك بەوشێوەیه موستەهتر بێت (3) رۆژ بێت و دوای نەیەت دوای رۆژێكیش به كەیفی خۆی بێت ئەوه حەق نییه فەرمانبەر وابێت پیویسته فەرمانگه بەجێ نەهێڵیت بەبێ موافەقەتی سەرۆكی فەرمانگەی خۆی یان بەبێ ئیجازه ، یان عوزرێكی مەشروعی هەیه به تەلەفۆن ئاگاداری دەكا ، وەسائیلی پەیوەندی هەیه و زۆره تەلەفۆن بۆ برادەرێك دەكا جا لەبەر ئەوه بەرئی من یاساكه زۆر باش هاتووه (30) رۆژ فەرمانبەرێك بەبێ مۆڵەت غائیب بێت چ به پچر پچری له ماوەی ساڵێك بۆ خۆشی حەقی ساڵێك مۆڵەتی هەیه بەرئی من ئیعتیبار بكرێت به موستەقییل خراپ نییه .

(ئەم بریاره پاش گفتووگۆ یەكی زۆر وەكو خۆی خرایه دەنگدانەوه و من دەنگم بۆ نەدا بەڵام به زۆرینەی دەنگ پەسەند كرا . هەروەها باقی خاڵەكانی تریش گفتووگۆ یان لەسەر كراو پاش دەنگدان لەسەریان پەسەند كران) .

8 ـ رۆژی چوارشەممە ڕێکەوتی 2002/4/10 پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (6) ی خۆی دەست پێ کرد ، بەرنامەی کاری بریتی بوو لەم خاڵانە :

أ ـ خستنە رووی زیاد کردنی ئەندامانی دیکە بۆ ئەو لیژنە پەرلەمانییانەی کە بەپێی بڕیاری ژمارە (2) ی رۆژی 2002/4/6 پێک هێنراون و وەرگرتنی رەزامەندی ئەنجومەن بۆ ئەو زیاد کردنە .

ب ـ خستنە روو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای یەکیەتی مامۆستایانی هەرێمی کوردستانی عێراق ، کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

(خاڵی یەکەم زیاد کردنی ئەندامان بۆ لیژنەکان کران و بڕیاری لەسەر وەرگیرا . دەست کرا بە خوێندنەوەی یاسای یەکیەتی مامۆستایان و گفتوگۆ کردن لە سەر مادەکانی ، لە مادەی (چوار ـ یەکەم ـ خاڵی /9) من مداخەلەیەکم هەبوو کە نەصیی خاڵکە بەم جۆرە بوو : التعاون و تطوير العلاقات مع النقابات و المنظمات و الاتحادات و الجمعيات المهنية والجماهيرية داخل الاقليم و خارجة : من داوام کرد خاڵەکە بەم شێوەیەی لێ بێت : التعاون و تتوير العلاقات مع النقابات والمنزمات والاتحادات والجمعيات المهنيه والجماهيريه داخل الاقليم ـ والعراق ـ و خارجه .

سەرۆکی پەرلەمان لە وەڵامی داواکەم ئیشارەتی بە خاڵی (10) دا کە ئەڵی (تمتين العلاقه مع المعلمين فى بقيه أنحأ العراق) .

9 ـ رۆژی یەک شەممە ڕێکەوتی 2002/4/14 پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (7) ی دەست پێ کرد ، بەرنامەی کاری تەنها یەک خاڵ بوو .

أ ـ بەردەوام بوون لەسەر خستنە روو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای یەکیەتی مامۆستایانی هەرێمی کوردستانی عێراق .

لە دانیشتنی ژمارە (6) دا چوار مادەی یاساکە پەسەند کرابوون ، لە مادە پێنجەوە دەست بە گفتووگۆ لەسەر یان کرا ، لە مادەی هەشت دا من پێشنیارێکم بۆی هەبوو ، کە بەم شێوەیەی لای خوارەوە بوو .

مادەکە خۆی ئەڵی (يشترط فيمن ينتخب رئيسأ للاتحاد أن يكون من مواطنى ألاقليم ولة خدمة لا تقل عن خمسة عشره سنة) پێشنیاری من بەم شێوەیە بوو .

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان ، من پێشنیار ئەکەم بۆ ئاخیری ئەو جوملەیە رابردوی پاک بێت ، ئیزافە بکرێت ، ئەو کەسەی کە خۆی هەڵدەبژێرێ بۆ سەرۆکایەتی یەکیەتی مامۆستایان رابردوی پاک بێت ، بۆی ئیزافە بکرێت ، زۆر سوپاس .

سەرۆکی پەرلەمان وەڵامی ئەندامانی سپارد بە لیژنەی یاسایی پەرلەمان و سەرۆکی لیژنە بەرێز کاکە رەش محمد نقشبندی وەڵامەکانی دایەوە و لە وەڵامی پێشنیارەکەی من ووتی .

(ئەوەی بەرێز کاک حمە علی تۆفیق فەرمووی رابردووی پاک بێت ، تەبعەن ئەو پیاوە مەندووبە دێتە ناو موئتەمەر (400) یان (500) مامۆستا ئەگەر نەیانتوانی تەقدیر بکەن کابرایەک خۆی تەرشیح دەکات رابردووی پاک نیە دەنگی دەدەنێ؟ وەڵلاهی حەقە رێزی ئەو دەنگدانە بگیرێ ، ئیمە رامان وابێت دەبێت رابردووی پاک بێت (500) مامۆستا لەناو هۆڵ نەتوانێ تەقدیری ئەوە

بكات ئەو مامۆستایە رابردووی پاکە و بە کەڵك نایێ ، یەعنی حەقە ئەو (400) مامۆستایە یان ئەو (500) مەندوبەی کە تەمسیلی (27000) کەس دەکەن حەقە رێزی ئەو رایە بگرن ، مادام کابرایەکی ناپاکیان پێ باش بێت ، بەس دەبێت یەکیکی پاك هەڵبژێرن) .

10 ــ رۆژی دووشەممە رێکەوتی 2002/4/15 ، پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (8) خۆی دەست پێ کرد ، بەرنامەی کاری بریتی بوو لە .

أ ـ بەردەوام بوون لەسەر خستنەروو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای یەکیەتی مامۆستایانی هەرێمی کوردستان .

ب ـ خستنەروو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی یەکەمی یاسای ژمارە (18) ی ساڵی 1999 (یاسای خانەنشینی پارێزەرانی کوردستان) کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

(لە نێوان گفتووگۆکانی باقی فەسڵ و مادەکانی یاسای یەکیەتی مامۆستایانی هەرێمی کوردستان ، کە لەم دانیشتنەشدا بەردەوامی هەبوو ، گفتووگۆ لە سەر فەسڵی چوارەم (مالیة الاتحاد) زۆر بوو چونکە هەندی برگەی تازەی بۆ دیاری کرابوو ، هەر چەندە ئەم یاسایە زیاتر پەیوەندی بە چیینی مامۆستایانەوە بوو ، بەلاَم هەندی جار هەندی لە ئەندامانی تریش داخلی گفتووگۆ یەکە دەبوون ، منیش لەم فەسڵەشدا کە دواین کەس بووم بۆ قسە کردن بەم شێوەیە داخڵ بووم) .

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان ، ئەو ئیرادە تازەیەی کە ئیستا هاتە کایەوە ، مینەح و ئەو شتانە ، بەراستی چۆنیەتی سەرفی دیار نیە ؟ چونکە تەنها ئەو سەرفانەیە کە ئیقراری بۆ ئەکا لە کۆنگرە ، بۆ ئەو ئیستیقتاعانەیە کە لە بەدەلی ئیشتیراك دەبێ ، مەفروزە ئەو ئیراداتە تازەیەی کە ئیستا دەرج کرا چارەسەری چۆنیەتی سەرفی بکرێت ، لەگەڵ رێزماندا .

سەرۆکی پەرلەمان بەم شێوەیە وەلاَمی دامەوە : خۆی عادەتەن ئەوە لە میزانیە دەکرێ لە میزانیەی ساڵانە کە دائەنری ، قازانجەکەی هەمووی دیاری دەکرێت ، کە چەندە و ئەبوابی چیە ، تەوەجوهی سەرفی چۆن دەبێ بۆ ساڵی داهاتوو ؟ ئەمانە هەمووی لە میزانیە دیاری دەکرێت .

11 ــ رۆژی دووشەممە رێکەوتی 2002/4/22 ، پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (10) ی خولی یەکەمی ساڵی 2002 ، دەست پێ کرد و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە :

أ ـ خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی هەموار کردنی یەکەمی یاسای ژمارە (10) ی ساڵی 1993 ، یاسای چاپەمەنی هەرێمی کوردستانی عێراق .

ب ـ خستنەرو و گفتووگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی یەکەمی یاسای ژمارە (18) ی ساڵی 1999ی یاسای خانەنشینی پارێزەرانی هەرێمی کوردستان کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

ج ـ خستنەرو و گفتووگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی دووەمی یاسای ژمارە (17) ی ساڵی 1993 یاسای حزبەکانی کوردستان .

(خاڵی یەکەم تەنها خوێندنەوەی یاساکە بوو ، سەرۆکی پەرلەمان ڕەوانەی لیژنەکانی تایبەت بەو یاسایەی کرد ، هەروەها خاڵی دووەم کە تایبەت بو بە یاسای چاپەمەنی هەرێمی کوردستان ، پاش خوێندنەوەی ڕەوانەی لیژنەکانی پەیوەست و تایبەت بەو یاسایە کرا ، خاڵی سێ یەم کە پرۆژەی هەموار کردنی یاسای خانەنشینی پارێزەران بوو خرایە بەر گفتووگۆی ئەندامان ، هەموارەکەش تەنها یەك خاڵ بوو (يؤسس في مقر النقابة صندوق لتقاعد المحامين تحدد موارد و نفقاتة و تدار من قبل هيئة بموجب أحكام هذا القانون و تلحق بوزارة المالية و الاقتصاد) .

ئەم بابەتە زۆر قسە و باسی لەسەر کرا و وەزیری دارایش ئامادەی دانیشتنەکە بوو ، منیش بە شێوەی پرسیارێك چومە ناو بابەتەکەوە ، هەرچەنە ئەو مەوزوعە نەگەیشتە کۆتای و دواخرا ، پرسیارەکەی من بەم شێوەیە بوو :

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان ، لە قانونی خدمەی مەدەنی ، من دەمەوێت پرسیارێ لە برادەرانی یاسا بکەم ، ئایا ئەو پارێزەرانەی پاش ماوەیەکی پارێزەرایەتی هەندێکیان وەزیفە وەردەگرن ، ئایا ئەو ماوەیەی کە پێشان لە پارێزەرایەتی بوویانە ، زیاد دەبێت بۆ وەزیفەی تازەیان یان نا ؟ ئەگەر ببێت ، بەراستی دەبێت ئیلحاق بکرێت بە وەزارەتی داراییەوە چونکە لەوێ پەیوەستیەك لە نێوان خدمە و تەقاعودا ئەبێت ، زۆر سوپاس .

سەرۆکی لیژنەی یاسای پەرلەمان بەم شێوەیە وەڵامی دامەوە :

ئەوەی جەنابی کاك عەلی فەرمووی هەر پارێزەرێك ئەگەر تەعین بێت خزمەتەکەی دەچێتە سەری و ئەو پارەیەی کە لە صندوقی پارێزەران ئیستیقتاع کراوە دەگوازرێتەوە بۆ وەزارەتی دارای بۆ دائیرەی تەقاعود کە لێ وەرگیراوە بە ئیعتیباری تەوزیف بووە پێچەوانەش ڕاستە ئەگەر هاتە پارێزەرایەتی دەتوانێ ئەو فەرقەی تەقاعودیەکەی هەیە بێتەوە ئەوە کە ئیعتیباری ئەسڵەن ئیستفادە لە تەقاعودیەکەی دەکات ئەو عەمەلیەتە عەمەلیەی نەقڵی پارەی تەقاعودی بە هەردوو لایەن دادەروات .

12 - ڕۆژی چوارشەممە ڕێکەوتی 2002/4/24 ، پەرلەمان کۆبویەوە و بەرنامە کاری بریتی بوو لە :

أ ـ خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی یاسای یەکیەتی گشتی سەندیکاکانی کرێکاران لە هەرێمی کوردستانی عیراق .

ب ـ بەردەوام بوون لەسەر خستنەروو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی یەکەمی یاسای ژمارە (18) ی ساڵی 1999 (یاسای خانەنشینی پارێزەرانی کوردستان) .

ئەو ڕۆژە یادی بۆمبابارانکردنی شاری قەڵادزی بوو کە لە 1974/4/24 دا بۆردوومان کرابوو ، پاش چرکریەك وەستان بۆ گیانی پاکی شەهیدانی ئەو ڕۆژە ، سەرۆکی پەرلەمان ڕێگای دایە چەند ئەندامێك لە سەر ئەو یادە قسە بکەن ، بەرێزان کاك د.ناصح و کاك یونادەم یوسف کنا و کاك عبدالخالق زەنگەنە و کاك نادر محمد قادر و کاك د. رزگار ، ووتەی باشیان ووت ، پاشان سەرۆکی پەرلەمان ووتی : لە حەقیقەتدا لەوانەیە هەر یەکێك لە ئێوەی بەرێز بیەوێ لەم بارەیەوە بدوێ مەداخەلەیەك پیشکەش بکات هەقی خۆشیەتی بەس لە حەقیقەتدا لەبەر ئەوەی کاتەکەمان

بۆ ئەو بابەتە بەدەرەجەی یەکەم تەرخان نەکردووە بەرنامەی کاری خۆمانمان هەیە ، ئەو بەڕێزانەی کە قسەیان کرد لە جیاتی هەموومان قسەیان کرد و ئەبێ بمان بوورن کە ناتوانین بوار بە هەموویان بدەین ، دوا ووتار بۆ فەوزیە خانە .

ئەویش ووتاری خۆی لەسەر هەمان بابەت خویندەوە و پاشان چووینە سەر بەرنامەی کاری دانیشتنەکەو خاڵی یکەم : پێشنیاری پرۆژەی یاسایی یەکیەتی گشتی سەندیکاکانی کریکاران لە هەرێمی کوردستان ، لە لایەن (10) ئەندامی بەرێزی پەرلەمانەوە پێشکەش کابوو خوێندرایەوە و سەرۆکی پەرلەمان پرۆژەکەی ئاراستەی حکومەتی هەرێمی کوردستان و لیژنەکانی یاسای و کۆمەڵایەتی و مافی مرۆڤ کرد . خاڵی دووەم خرایەوە بەر گفتو گۆ .

مادەی دووی هەموار کردنەکە گفتوگۆی زۆری لەسەر کراو منیش بە رونکرنەوەیك لەو بابەتە بەشداریم کرد بەم شێوەیە :

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ، بەراستی ئەوەی پارێزەر بێت مەشمولە بە صندووقی نەقابەی پارێزەران ، لەبەر ئەوە مادام هەر دەعوایەك ببینێت ئەتعابی پارێزەرایتی وەردەگرێت لە هەر شتێك بێت ، حەقە مەساهەمەی هەبێت ئەویش بۆ صندووقەکە ، چونکە ئیستا ئەو فیکرەی وەزارەتی دارایی نەما بۆ خۆیان دەبێت ، داهات بۆخۆیان پەیدا بکەن ، داهاتەکەشیان ئەتعابەکەیانە ، لەبەر ئەوە من برگەی یەکەم لە ئەسڵی یاساکە بە راستتر دەزانم کەوا مشوەرەی یاسایی تێدا بێت ، چونکە ئەویش بەشداری صندووقی دەبێت هەبێ ، بۆ ئەوەی داهاتیان هەبێت . دووهەم : ئەو برگەی (ب) پێویست ناکات بەو تەعدیلە ، چونکە ئەسڵیەکە هەموو شتێکی تێدایە بە ڕێکوپێکی ، زۆر سوپاس .

سەرۆکی پەرلەمان داوای لە لیژنەی یاسایی کرد ووەڵامی قسەکانی من بدەنەوە ، بەرێز کاکە رەش نەقشبەندی بەم شێوەیە ووەڵامی دامەوە :

بەنیسبەت ئەوەی کاك حمە علی فەرمووی ، ئیستا جەنابی کاك شیروان تەوزیحی کرد ، خۆی ئیمە دوو جهەتمان هەیە ، جهەتێك نەقابە ، جهەتێك صندووقی نەقابە ، تەبعەن نەقابەش پێویستی بە واریداتێك هەیە بۆ ئیشوکاری خۆی ، صندووقیش مەسەلەکەی تەقاعودە ، دەعاوی حکومی دەعاویەکانی سابیتە ، نیهائیەن هیچ غەل و غەشی تێدا ناکرێت ، چونکە دائیرەکە موکەلەفە ، ئەو نیسبە میئەویەی کە بریاردەدرێت لە کرێیەکەی دەبردرێت ، یەکسەر تەحویلی صندووق دەکات بە کتابی رەسمی ، ئیعتیادی دەچێتە وەزارەتی دارای ، ئەوەی نەقابە هی مشوەرەی یاسایی ئەو عەرزی کردین دوو جۆر مشوەرە هەیە ، هەندێکیان هەیە پرسیان پێ دەکرێت بە نەقابەی ، هەنێك هەیە مشوەرەکە لە نیوان وەزارەتەکە و ئەوەی مومکینە لە موکافەئە سەرف دەکرێت بۆ پارێزەرەکەی ، پارێزەرەکە هەر موراجەعەتی نەقابە ناکات ئیشەکەیان هەیە ، بەس ئەوانەی سابیت لە کۆمپانیاکانن ، تەنیا کاك شیروان ئیشارەتی بەوە دا کە ئەوانەی سابتن ، کۆمپانیاکە داوا لە نەقابە دەکات کە مشاورێکمان بدەنێ ، شەخسێك ئەگەر پرسیان پێ دەکات ، ئەوان تەعینیان دەکەن ، کە تەعینیان بکەن بەشێك لەو (10./.) یەی کە دێتن لە مشوەرەکە بێتە نەقابەی بۆ ئیدامەی ئیشوکاری خۆی ، یەعنی هەر لیی وەردەگیرێ لەکابرای ، بەس لەباتی

بچێتە صندووق دێتە نەقابەی ، دوو جهەت هەیە نەقابە و صندووق ، دوو جهەتی جیاوازن هەردووکیان پێویستیان بە مادده هەیە (15./.) دەچێتە صندووق بەنیسبەت دەعاوی حکومی هیچ نابێ بۆ نەقابە ، هی مشوەرەکە دێتە نەقابە بۆ ئەوەی ئیشوکاری خۆی پێوە بەرێوە ببات ، زۆر سوپاس .

پاش گفتوگۆیەکی زۆر یاساکە بە گشتی پەسەند کرا .

13 ــ لە رۆژی دووشەممە رێکەوتی 2002/4/29 ، پەرلەمانی کوردستان دانیشتنی ژمارە (12)ی خۆی دەست پێ کرد و بەرنامەی کاری بریتی بوو لەم برگانەی خوارەوە .

أ . خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی بریاری دەسەلاّتدان بە وەزیری ئەوقاف .

ب . خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی بریاری ماف و ئەرکی سەرشانی ئەوانەی بە تەبەروع مزگەوت یان تەکیە دروست دەکەن .

ج . خویندنەوەی یەکەمی پرۆژەی هەموار کردنی یاسای سەندیکای پارێزەران .

د . خستنەروو و گفتوگۆ کردن لەسەر بارودۆخ و گورانکارییە ئیقلیمی و نیودەولەتییەکان کە تا چ رادەیەکیش کار لە ئایندەی کوردستان و عیراقیش دەکەن .

لیژنەی یاسایی پەرلەمان هەر سێ پرۆژەی پێشنیار کراویان خویندەوە و سەرۆکی پەرلەمان پرۆژەکانی ئاراستەی لیژنەکانی پەیوەست پێ یانەوە کرد و پاشان ، هاتە سەر خالّی کۆتای کە خستنەروو و گفتوگۆ کردن بوو لەسەر بارووداۆخ و گورانکارییە ئیقلیمی و نیودەولەتییەکان تا چ رادەیەکیش کار لە ئایندەی کوردستان و عیراقیش دەکەن . تکای لەو ئەندامانە کرد کە دەیانەوێت لەسەر ئەم بابەتە بدوێن دەستیان بەرز بکەنەوە بۆ ئەوەی ناویان بنوسرێت ، ئیمە کە ژمارەمان (17) ئەندام بوو ناوی خۆمان نووسی بۆ قسە کردن لەسەر بابەتەکە .

هەندی لە ئەندامان قسەی خۆیان کرد و سەرەش هاتە سەر من و سەرۆکی پەرلەمان فەرمووی لی کردم . (بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ، بەراستی دەنگوباسەکان زۆرن لەم رۆژانەدا چ لەرۆژنامەکان و رادیۆ وتەلەڤزیۆن و ئەنتەرنێت دا ، بەلاّم ئەوەی بەلای ئیمەوە گرنگە ، دوو باسە ، یەکەم : ئەوەیە کە ئیمە ئەو ئاشتیەی کە هەیە لە نێوان ئیمەو یەکیەتی نیشتیمانی چۆنی بچەسپێنین ، بەتایبەتیش باس لەوە دەکرێت کەلەم دوواییەدا لە کۆبونەوەی هەردوو بەرێزان کاك مەسعود و مام جلال تالّەبانی لە ئەلّمانیا دیسان ئەو رێکەوتنە خراوەتە بەر باس و لێکۆلّینەوە ، بەلاّم بەراستی پیویستە ئەو ئیتیفاقانە وەکو ئەوانی تر نەبێت کە پێشتر لە دەرەوە باسی لێ ئەکراو لەناوەوە بە ساردی جێ بەجێ دەبوون . دووهەم : ئەو گورانکاریانەی کە لە ئایندەی عیراق روو دەدەن و پێش بینی دەکرێت کە گۆرانکاری لە عیراق بکرێت ، پیویستە ئیمە هەر ئیستاوە بزانین کە مافی گەلەکەمان چییە لەو گورانکاریانە و بەتایبەتی پێویستە دەستورێکی عیراقی ئامادە بکرێت و پێش وەخت بخرێتە بەردەم ئەو کەسانەی کە خاوەنین یان ئەیانەوێ ئەو گۆرانکاریانە دەکەن ، وە مافی گەلی ئیمە لە چوارچێوەی عیراقێکی فیدرالّی دیموکرات و فرە حیزبیا بە ئەنجام بگات ، ئیمەش حەقی خۆمانە لە کوردستان بە مافی فیدرالّی خۆمان بگەین چونکە ئەوە

بریارێکە لە پەرلەمان بریاری لەسەر دراوە ، هەروەها مافی کەمە نەتەوایەتیەکان لەژێر دروشمی ئەو دیموکراتیەت و فیدراڵیەی کە ئەبێت مسەوگەر بکات ، زۆر سوپاس) .
پاش تەواو بوونی گشت ئەندامان لە ووتوکانیان ، سەرۆکی پەرلەمانیش ووتەیەکی تێروو تەسەلی لەم بارەیەوە پێشکەش کرد ، باسەکان بەگشتی باش بوون و پێشنیاری باش کرا بۆ رووبەروو بونەوەی هەر ئەگەرێك .
14 ـ لە رۆژی دووشەممە رێکەوتی 2002/5/6 ، پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (13) خۆی بەست و بەرنامەی کاری ئەمانەی لای خوارەوە بوون .
أ . خستنەروو وگفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژەی یاسایەکی تایبەت بە حوکمەکانی یاسای سزاکانی ژمارە (111)ی ساڵی 1969 .
ب . خستنەروو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی دووەمی یاسای ژمارە (17)ی ساڵی 1993 (یاسای حزبەکانی هەرێمی کوردستان) .
لەم دانیشتنەدا بەرێزان وەزیرەکانی (ناوخۆ . داد . دارای . هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان) ئامادە بوون ، بۆ گفتوگۆ لەسەر خاڵی یەکەم ، ئەو پرۆژەیەی کە پێشتر هاتبوە پەرلەمان و خوێندرابویەوە بە رەسمی لە یەکی لە دانیشتنەکانی پێشوودا ، لای لیژنەی دارای بە پەسەند نەزانرابوو ، بۆیە لەگەل ئەندامێکی لیژنەی تەدوینی قانونی و وەزیری هەریم بۆ کاروباری پەرلەمان ، ئاڵوگۆر لە پرۆژەکەدا کرابوو ، سەرۆکی پەرلەمان داوای کرد پرۆژە تازەکە بخوێننەوە ، پاش خوێندنەوەی داوای کرد لە ئەندامان کە رای خۆیان بدەن لەسەر ئەوەی ئەم پرۆژە تازەیە گفتوگۆی لەسەر بکرێت یان ئەوەی پێشتر کە خوێندراوەتەوە ، هەندی لە ئەندامان قسەیان کرد ، قسەکان بەو ئاقارەدا دەرۆشت کە پرۆژە تازەکە کاری لەسەر بکرێت ، جگە لەمەش یاسای (111)ی ساڵی 1969 ، رژێمی عیراق بۆ بەرژەوەندیەکانی خۆی سزاکانی توند و دوور لە مافەکانی مرۆڤ دانابوو ، بۆیە پێویستی بە راگرتن و هەموار کردن هەبوو ، هەروەها بریارێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش عیراق بە ژمارە (104) لە1988/1/27 دەرچووبو راگیرا .
منیش ووتەیەکی کورت کە لای من وا باش بوو ، دەقی ماددەکانی ئەو یاسایە ئاشکرا بکرایە بویە بەم شێوەیە موداخەلەم کرد :
بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ، جەنابی لیژنەی یاسایی ئیشارەتیان بەو ماددەو ئەو خاڵانە بکردایە کە ئیلغایان کردووە لە ئەسڵی قانونەکەی حکومەت ، لەبەر ئەوە پێویستە بەراستی لێرە قانونی ژمارە (111) چی لیٚ ئیلغا کراوە ، بەدیلەکەشی بوتریٚ چونکە قانونەکە لە بەر دەستمان نییە رەنگە تۆزی زەحمەتیش بیٚ ، زۆر سوپاس .
سەرۆکی پەرلەمان وەلأمی دامەوە و ووتی : قانونەکە زەحمەت نییە ، ئەخوێندرێتەوە ماددە لە دوای ماددە موناقەشە ئەکریٚ ، ئیمە موناقەشەمان لەسەر ئەم مەوزوعە بۆیە کردەوە بۆ ئەوەی پیشانی بدەین کە ئیستا ئەبی تەسویت بکەین لەسەری ، ئیمە بە مەشرووع ئەو ئیتیفاقیەی نێوان لیژنەی قانونی و دیوانی تەدوینی قانونی ، ئەوە بە مەشرووع ئیعتیبار ئەکەین ، ئەیخەمە دەنگ دانەوە ، خرایە دەنگدان و پرۆژەی تازە دەنگی لەسەر درا بۆ گفتوگۆ کردن لە سەری .

پاشان گفتوگۆی تێرو تەسەلی لەسەر کراو یاساکە پەسەند کرا . (پێم باش بوو ئەم تێ بینیەی لای سەرەوە بنوسم هەتا بۆ ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بە پەرلەمان لاوازە ، بزانن کە پەرلەمانتاران و لیژنەکانی پەرلەمان دەتوانن دەستکاری پرۆژەکان و بڕیارەکانی هاتوو لە هەر شوینێك بێت بکەن ، هەروەها ئەتوانن بە پێ یاسا لە لایەن (10) ئەندام پەرلەمانەوە پرۆژە پێشکەش بکەن) .

15 ـ ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی 2002/5/7 ، پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (14)ی خۆی بەست و بەرنامەی کاری بریتی بۆ لەتەنها خاڵیك کە ئەویش : بەردەوام بوون بوو لەسەر گفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموارکردنی دووهەمی یاسای ژمارە(17)ی ساڵی 1993ی حزبەکانی هەرێمی کوردستانی عیراق .

سەرۆکی پەرلەمان داوای لە وەزیری ناوخۆ کرد ئەگەر ڕوونکردنەوەیەکی هەبێت ، ئەویش هەندی قسەی لەسەر ئەو هەموارکردنە کرد بەم شێوە : بەڕێزان وەك دەزانن یاسای ژمارە (17) یاسای حزبەکانی کوردستانە و لە بارووددۆخێکی تایبەت هاتە ئاراوە لە ساڵی 1993 ، ئیستاش دوای تێپەربونی نزیکەی 9 ساڵ بەسەر دەرچوونی ئەو یاسایە هەست دەکەین لەگەڵ واقعی حاڵ بۆ بەرەو پێش چوونی زیاتری پرۆسەی دیموکراتیەت پێویستی بە هەموار کردن و پێداچوونەوە هەیە ، هەر بۆیە لەلایەن لیژنەیەکی ناوخۆ تاوتۆێ یاساکە کراوە ، دوای دیراسەت کردنێکی تێروتەسەل ، ئەم پرۆژە یاسایەمان ئامادە کردوە ، ئیستاش لەبەر دەستی بەرێزتانە و مەبەستمان لەم هەموار کردنەش زیاتر بۆ ڕێکخستن و پاراستنی یاسا و ماف و ئەرکەکانە کە وەك مەبدەئێکی یاسایی پێویستە لەسەر هەموو کەس و چین و توێژ و لایەنی سیاسی ماف و ئەرکیان دیاری بکرێت و سەروەری یاساش هەمیشە پارێزراو بێت . هەروەها چەند ڕوونکردنەوەی تری کرد لەسەر چۆنیەتی باری کۆمەڵایەتی هەیئەی تەئسیسی .

پاشان وەزیری دادیش چەند رونکرنەوەیەکی تری لەسەر هەمان بابەت کرد ، سەرۆکی پەرلەمان پرۆژەکەی خستە بەر گفتوگۆ و هەندی لە ئەندامان ناوی خۆیان نوسی و منیش یەکێك بووم لەوانە ، من لە سەرەی خۆمدا چەند تێ بینیم هەبوو و ووتم : بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ، بەراستی من رەئیم وایە ئەم پرۆژەیە بۆ دروست بوونی ئەو حزبانەیە کە لە کوردستاندا دروست دەبن ، بەڵام ئیستا لەم بارودۆخەی ئیمەدا تەقریبەن 20 تا 30 حزب لە کوردستاندا هەیە ، بەهەموو ئەو نەتەوانەش کە لەگەڵ ئیمەدا هەن و بە تێکرای ئاینەکانیشەوە ، بەراستی ئەو بۆشاییەی کە بووە ، بووەتەهۆی دروست بوونی ئەو حزبانە ، ئەمانەش پاش یاساکە بووە ، چونکە بۆشاییەك دروست بوو ، شەری ناوخۆ وای کرد کە ئەو حزبانە بەم شێوەیە دروست بن ، ڕەنگە ئەوەش بوبێتە هۆی دروستبونیان کە مەکاسبی تایبەتی و شەخسی خۆیانی تێدا هەبووبێت ، ئەگەر مەجالیش بدرێت ڕەنگە لەمەو دوا زیاتر خەڵك پرۆژە پێشکەش بکات ، ئەگەر 10 کەس یان 20 کەسیش بێت ، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەو پرۆژەیەم کە تەقدیم کراوە ، بەڵام لێرەدا چەند خاڵێك هەیە کە دەست نیشان بکرێت :

یەکەم ئەوە زۆر باشە کە (50) کەس موئەسیس بن و (500) کەسیش موئەزیر ، بەلاّم مەفروز نییە کە موئازیرەکان هەمووی ئەو حوکمەیان لەسەر بێت ، ئیستا (50)کەسەکە بۆ موئەسیس و بۆ موئازیر هاتووە ، لەبەر ئەوە بە رەئی من (وان لایکون الاعزاء المؤسسین محکوماً علیهم بجنایە او جنحە) لە فەقەرەی 3 دیسان (یجب ان یلاحز علی الهیئە الموئسسە والموئازرین) لا بچێت ، هەروەها (سمات الحزب السی من حیس المستوی السقافی و النشات الاجتماعی) لێرە کۆتای پێ بێت (والتوزیع الجغرافی والسکن ..الخ) ئەوە حەزف بکرێت لەو فەقەرەیە ، لەگەڵ رێزماندا .

16 ـ رۆژی دووشەممە رێکەوتی 2002/5/13 ، پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (15)ی خولی یەکەمی ساڵی 2002ی خۆی بەست و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە :

أ . یەکەم خوێندنەوەی پرۆژەی بریاری تایبەت بە پێ لێراکێشان (التجاوزات) .

ب . خستنەروو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموار کردنی یەکەمی یاسای ژمارە(10)ی ساڵی1993 (یاسای چاپەمەنی هەرێمی کوردستانی عیراق) کە لەلایەن ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عیراق پێشنیار کراوە .

ج . خستنەروو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی بریاری دەسەلاّتدان بە وەزیری ئەوقاف ، کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

د . خستنەروو وگفتوگۆ کردنی پرۆژەی بریاری ماف و ئەرکی سەرشانی ئەوانەی بە تەبەروع مزگەوت یان تەکیە دروست دەکەن ، کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

خاڵی یەکەم بریاری تجاوزات خوێندرایەوە و ئاراستەی لیژنەکانی پەیوەندیدار کرا کە یەکی لەو لیژنانە لیژنەی ئیمە بوو ، من جگە لەوەی بریاردەری لیژنەکە بووم لەم بابەتەش دا هەندی شارەزایم هەبوو ، خاڵی دووهەم بەهۆی ئامادەنەبونی وەزیری رۆشنبیری دواخرا ، خاڵەکان هەندی پاش و پێشی پێ کرا و دەنگ لەسەر ئەمەش وەرگیرا ، بۆیە خاڵی چوارهەم هاتە پێشەوە و خرایە بەر گفتوگۆ ، نوینەری لیژنەکانی پەیوەندیدار کەیەکێکیان لیژنەی ئیمە بوو لەگەڵ لیژنەکانی تر چونە سەر سەکۆی گفتوگۆ ، نوینەری لیژنەی ئیمە من بووم ، پاش خویندنەوەی نەسی بریارەکە ، داوای رای لیژنەکان کرا ، رای لیژنەی ئیمە بەم شێوەیەی لای خوارەوە بوو :

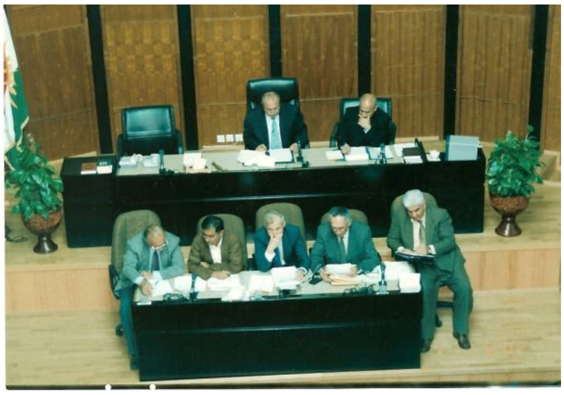

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ، لیژنەمان بەو نامەیە کە بۆ بەرێزتانی ناردووە ، رای خۆی دەربریوە .

بۆ / سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عیراقی بەرێز

ب / پرۆژەی بریار

نوسراوی بەرێزتان (ك/28) لە 2002/5/4 دەربارەی پرۆژەی بریاری ماف و ئەرکی سەرشانی ئەوانەی بە تەبەروع مزگەوت یان تەکیە دروست دەکەن ، کە لە دانیشتنی ژمارە (12)ی رۆژی 2002/4/29ی ئەنجومەنی نیشتیمانی خویندنەوەی یەکەمی کراوە ، لیژنەکەمان لە رۆژی 2002/5/6 بۆ ئەم مەبەستە کۆبونەوەی خۆی گرێ دا ، پاش تاوتوێ کردنی برگەکانی پرۆژەکە ، هیچ تێبینیەکمان لەسەری نەبوو ، ئیمەش لەگەڵ پرۆژەکەداین .

لەگەڵ رێزماندا   لیژنەی شارەوانیەکان و گواستنەوە وگەیاندن

پاشان ئەندامانیش گفتوگۆ یان لە سەر کردو بە گشتی دەنگ بریارەکە پەسەند کرا .

خالی سێ هەم بوە خالی بریاری دەسەلأتدان بە وەزیری ئەوقاف ، ئەم بریارە کاتی خۆی کە خویندراوەتەوە ، ئاراستەی لیژنەی ئیمە نەکرابوو ، بەلأم بەهۆی گفتوگۆی لیژنەمان لەگەڵ لیژنەی یاسا بۆ بریاری پرۆژەی ماف و ئەرکی سەرشانی ئەوانەی بە تەبەروع مزگەت یان تەکیە دروست دەکەن ، ئەو بریارەش تاوتوی کرا و لیژنەی یاسا بە پەسەندیان نەزانی و ئیمەش هەمان رامان هەبوو ، من وەکو نوینەری لیژنەی شارەوانیەکان هەر لەسەر سەکۆ مابومەوە و داوایان لێ نەکردبووم بچمەوە شوێنی خۆم و نوینەری ئەو لیژنەیەی تر کە پەیوەندی بەو بریارەوە هەیە بێتە جێگای من ، پاش خوێندنەوەی پرۆژەکەو دانی رای لیژنەکانی تر ، داواش لە لیژنەی ئیمەش کرا کە رای خۆمان بدەین . منیش ووتم : بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ، ئیمە وەکو لیژنەی شارەوانی و گەیاندن پشتگیری لە رای لیژنەی یاسا دەکەین و داوای دواخستنی دەکەین ، لەگەڵ رێزماندا .

سەرۆکی پەرلەمان ووتی : هۆیەکی چیە ؟

ووەلأمی من : هۆیەکەی ئەوەیە ، ئەورۆژە لە فراکسیۆن بە تێرو تەسەلی لەم پرۆژەیە موناقەشە کرا و رای هەموو برادەران و لیژنەکان وابوو دوا بخرێت هەتا باش دیراسەی بەرز بونەوەی ئەو نیسبەیە بکرێ .

سەرۆکی پەرلەمان ووتی : خۆی مەفروزە لیژنەکە رای نەدات تەسبیبی بکات ، تەسبیبەکە پەیوەندی بە فراکسیۆنەوە نییە ، ئەو کارە باشە یان ئەو کارە کەم وکورتی هەیە ، لەبەر ئەوە ئەمەوێ دوای خەم ئەبێ هۆیەکان تەحدید بکرێ بۆ جارێکی تر ، ئەم جارە هەر ئەوەتا ئیمە تەئییدی رای فلأن لیژنە ئەکەین ، ئەمە تەواو بوو ، فەرموو کاك حەمە علی :

بەراستی من نەمدەویست ئەم قسەیە بکەم ، بەلأم کە زانیم خەریکە گوناهبار بین ووتم :

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ، ئەو پرۆژەیە بە رەسمی بۆ ئیمە نەهاتووە .

سەرۆکی ئەنجومەن ووتی : زۆر باشە ، ئەی پرۆژەی یەکەم بۆ ئیوە نەهاتووە ؟

ووەلأمی من تەنها بە ، (بەڵێ) بوو . سەرۆکی پەرلەمان ووتی : هەردووك بە یەك کتاب هاتووە ، بەلأم مەبەستمان بە گشتی بۆ هەموو لیژنەکانی ئەنجومەنە کە رایەك ئەدەن نەخێر ئیمە تەئییدی فلأن لیژنە ئەکەین ، بە رای خۆتان بڵێن ، پرۆژەکە باشە پێویستی بە فلأن گۆران هەیە ، ئەگەر ئاوابێت ئەو وەختە لە رووی ئوسولیەوە رێك وپێك ئەبێت و کارەکەمان بەرەو پێش ئەخات

، مەبەست لەو لیژنە تایبەتە نییە ، تکا لەو بەڕێزانە دەکەم کە تێبینییان هەیە لەم بارەیەوە دەستیان بەرز کەنەوە بۆ ئەوەی ناونوسیان بکەین ، با هەر ئەوانەش قسە نەکەن کە ئەیانەوی پرۆژەکە تەئجیل بکریٚ ، چونکە دوو لیژنە داوای تەئجیلی کردووە ، با ئەوانە قسە بکەن کە نایانەویٚ تەئجیل بکریٚ زیاتر .

پاشان هەندی قسەی تر لەلایەن ئەندامان و وەزیری ئەوقاف و لیژنەی کاروباری ئیسلامی ، بڕیارەکە بە زۆربەی دەنگ دوا خرا . ئاخر برگە کە هەموار کردنی یاسای چاپەمەنی بوو ، خرایە بەر گفتوگۆ ، منیش دوو موداخەلەم هەبوو ، یەکەم :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن ، ئەو ژمارانەی کە لە برگەکاندا هاتووە ، وەکوی ماوەتەوە ، برگەیەکی تازەش لەم پرۆژەیەدا هاتووە بە موقابیلی ئەوە ، لەبەر ئەوە پێویست دەکات برگەی دوو ئیلغا بکرێت ، چونکە ئەو برگە تازەیە ئەڵی (يحق للاحزاب السياسية والمنظمات الجماهيرية والمؤسسات العامة تغير صاحب الامتياز أو رئيس تحرير المطبوع الدوري) لەگەڵ رێزمدا .

دووهەم :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن ، بە نیسبەت فەقەرەی یەك ، مادام وەزارەتەکە گۆرا لە وەزارەتی داد بۆ وەزارەتی رۆشنبیری ، بۆ ئەوی شکوك پەیدا نەبێت لە خوێندنەوەی ئەو برگەیەدا ، من وای بە باش دەزانم کە (من قبل وزارة الثقافة)ی بۆ وەزارەتەکە زیاد بکرێت باشترە ، چونکە پێشتر وەزارەتی داد بووە ، بۆ ئەوەی بە تەواوەتی بێت ، لەگەڵ رێزمدا .

ئەم هەموار کرنەش پاش گفتوگۆیەکی زۆر و باش دەنگی لەسەر وەرگیرا .

17 ـ پەرلەمان لەرۆژی 2002/5/22 دانیشتنی ژمارە (17)ی خۆی بەست ، بەرنامەی کاری بریتی بوو لە :

أ . خستنەروو و گفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژەی بڕیاری هەڵوەشاندنەوەی ئەو موزایەدانەی لە رۆژی 1996/8/31 لە شاری هەولێر کراون .

ب . خستنەروو و گفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژەی یاسای یەکەم هەموار کردنی یاسای ژمارە سیٚ ساڵی 1993ی رەسمی پول .

ج . خستنەروو وگفتوگۆ کردنە لەسەر پرۆژەی یاسای لەکار خستنی مەبلەغ و رێژە و سنوری ئەو دەقانەی کە لە یاسای 114ی هەموار کراوی ساڵی 1981ی رەسمە عەدیەکاندا هاتووە .

لە گفتوگۆ کردنی هەڵوەشاندنەوەی موزایەدەی رۆژی 1996/8/31 دا ، من بەم شێوەیە داخڵی گفتوگۆکان بووم :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن ، من ویستم پێش وەخت بپرسم کە ئایا ئەو موزایەداتانە کراون ، عایدی چ فەرمانگەیەك بوون ؟ چ فەرمانگەیەك پیٚ هەستاوە ؟ چونکە هەندیٚ ئەموالی دەوڵەت هەیە ئەفرۆشرێت بە موزایەدە ، بەڕێز کاك مامەند دیار بوو بەشێکی باس کرد ، کە علاقەی بە ئەموالی شەخسیەوە هەیە ، رەنگە بتوانم بیخەمە خانەی تەزویر ، چونکە ئەو رۆژە هیچ فەرمانگەیەك نەبووە ، نە مەحکەمە هەبووە نە فەرمانگەی تر هەبووە ، لەبەر ئەوە چەندشتێك بۆ ئەوەی مەسڵەحەتی چەند کەسانێك بەرێوە بچێت ، بۆیە ئەمە زیاتر حەق وایە لیی بپرسرێت ،

لەوانەی کە موقەسرن بەرامبەر بەو ئیشەی کە کردویانە ، بە شێوەیەکی عام رۆژی 8/31 هیچ فەرمانگەیەك نەبووە ، هەر کارێك کرابیّ و رەنگە شتی تریش کرابیّ وەك کاك مامەند فەرمووی رەنگە ئەموالی دەولەش ، هەندی مەشاریعی دەولەش فرۆشرابێت ، لەبەر ئەوە لە جێگای خۆیەتی کە ئەو موزایەدانە ئیلغا بکرێت لەو رۆژەدا ، زۆر سوپاس . (سەرۆکی پەرلەمان بەم شێوەیە وەلامی دامەوە)

سوپاس ، با هینی تێی نەچیّ ، مەوزوعەکە لێرە تەزویرو ئەوە نییە ، ئیمە ئەڵێن موزایەدە لەو رۆژەدا بەشێوەیەکی تەبیعی ناتوانریّ بکرێت ، زەرفێکی ئیستیسنائیە ، داواکەی حکومەت بەو شکڵەیە ، ئەگەر موزایەدەش کرابیّ بە شێوەی تەبیعی نەبووە ، چونکە هەموو هاووڵاتیان نەیان توانیوە حازر بن ، ئەبوایە موزایەدات نەکرایە لەو رۆژەدا ، ئیمە بەنییەتێکی باشەوە سەیری مەوزوع ئەکەین و واجبی ئێمە نییە بڵیین ئەمە واکراوە و واکراوە ئەوە علاقەی بە مەحاکم و حکومەت خۆیەوە هەیە ، بەس وەکو حکومەت داوا ئەکەن کە ئەو موزایەداتانە لەو رۆژەدا ئیلغا بکرێتەوە و ئیمە موناقەشەی ماددەی (1) خاڵی یەکەم تەنها ئەکەین ، خاڵی یەکەم تەنها ئەوە ئەڵێت ئەو موزایەداتانەی لە شاری هەولێر لە 1996/8/31 کراون ئیعتیبار ئەکرێن بە مەلغی ، ئەوە خاڵی یەکەمە ، جا تکام وایە با موناقەشەکە تەرکیز بکاتە سەر ئەو مەوزوعە .

(بۆ خۆی قسەکانی سەرۆکی پەرلەمان راستن ، بەلام پێویستی بە زیاتر روونکردنەوە هەبوو ، چونکە کە بابەتێك دەخرێتە گفتووگۆ ، پێویستە ئەو بابەتە روون بێت) . گفتووگۆکان و داواکاری بۆ زیاتر روونکرنەوەی ئەم بابەتە وای لێهات کە پرۆژەکە دوا بخرێت بۆ رۆژێکی تر .

خاڵی دووهەم پرۆژەی هەموار کردنی رەسمی پول ، گفتووگۆی لەسەر کراو پەسەندیش کرا .

هەروەها خاڵی سیّ هەمیش بە هەمان شێوە پەسەند کرا .

18 ــ رۆژی 2002/5/27 ، پەلەمان دانیشتنی ژمارە (18)ی خۆی بەست و بەرنامەی کاری ئەمانەی خوارەوە بوون :

أ . خستنەرووگفتووگۆ کردنی پرۆژەی بریاری تایبەت بە پیّ لێراکێشان (التجاوزات) ، کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

ب . خستنەرووگفتوگۆ کردنی پرۆژەی بریاری هەڵوەشاندنەوەی هەر موزایەدەیەك لە رۆژی 1996/8/31 لە شاری هەولێر کرابێت ، کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

لەم دانیشتنەدا وەزیری شارەوانیەکان ئامادە بوو ، داوا کرا نوینەرانی لیژنەکانی پەیوەست بە خاڵی یەکەم کە پەیوەندی بە تەجاوزاتەوە هەبوو ، بچنە سەر سەکۆی گفتووگۆ ، من بە نوینەرایەتی لیژنەی شارەوانیەکان چومە سەر سەکۆ ، نەسیی بریارەکە لەلایەن نوینەری لیژنەی یاسایی خوێندرایەوە ، پاشان سەرۆکی پەرلەمان داوای رای لیژنەکانی (یاسا . دارای . شارەوانی . مافی مرۆڤ) کرد ، لیژنەی ئێمە هەر لە کاتی بەدەست گەیشتنی بریارەکە بۆی ، دەستمان کرد بە کار کردن لەسەری ، سەردانی شارەوانی هەولێر و شارەوانیەکان و وەزارەتمان کرد و لەگەڵ کەسانی پەیوەندیدار بەو مەوزوعە کۆبوینەوە ، جگە لەمەش کۆبونەوەیەکی تایبەتیشمان لەگەڵ وەزیری شارەوانیەکان کرد ، ئەم بریارە هەندێکی پەیوەندی بە ناو شاری

هەولێرەوە هەبوو ، چەند شوێنێك هەبوون زۆر لە کۆنەوە خانوو و دووکان یان لەسەر دروست کرابوون ، دەگەڕایەوە بۆ ساڵانی چلەکان ، هێشتا تاپۆ نەکرابوون ، تاپۆیان بە شێوەی قتعەی گەورە بەناوی خەڵکێکەوە بوو کە چەندەها وەرەسەی هەبوو ، ئەم مەوزوعە بە شێوەی بڕیارێکی تایبەتی نەبوایە چارەسەر نەئەکرا ، ئەم بڕیارە زۆر لە جێگای خۆی بوو ، ئەگەر موشکلەی شوینی بازرگانیشی چارەسەر بکردایە ، چونکە ئەو حاڵەتە بوبووە ئەمری واقع ، لیژنەی ئیمە بۆ ئەم مەبەستە کارمان بووکرد ، لەگەڵ هەموو لایەك رێکەوتین کە ئەو موشکیلەیە چارەسەر بکەین ، ئەو رۆژە لیژنەکەمان وای پێ باش بوو کە رای لیژنەی ئیمە بەرێز کاك سعید هەروری جێگری سەرۆکی لیژنەکەمان بخوێنێتەوە و من موناقەشەکان بکەم ، ئەو رای لیژنەکەمانی خوێندەوە کە بەم شێوەی لای خوارەوە بوو :

پێش ئەوەی بچمە سەر خوێندنەوەی رای لیژنەکە ، ئەمەوێت ئیشارەت بەوە بدەم کە بەهۆی پەیوەنی راستەوخۆی لیژنەی ئیمە لەگەڵ ئەم جورە کارانەدایە و بە چالاکیەکی زۆر باشمان زانی ، کە بتوانین کێشەیەکی موزمن لە ساڵەکانی چلەکانەوە دروست بووە و چارە نەکراوە ، ئیمە چارەی بکەین ، لە جێگای خۆیدا بوو ئەو بڕیارە پێشکەش کرابوو ، لەگەڵ ماندوو بونێکی زۆر و هەولێکی زۆر کە لیژنەی یاساش لە پەرلەمان پشتگیرمان بوون ، بەلاّم بەداخەوە ، هۆیەکەمان نەزانی چی بوو کە راکەی ئیمە پەسەند نەکرا و ئەو کیشەیەش هەتا ئیستاش هەر ماوەتەوە ، بۆیە من لیرەدا چومەتە ناو هەندی دریژەی گفتووگۆیەکان ، بە داوای لیبوردنەوە ، ئەمەش رای لیژنەی ئیمە بوو .

لیژنەکەمان بە نوسراوی ژمارە 7 لە 2002/5/25 رای خۆی لەسەر نوسراوی بەرێزتان (ك/30 لە 2002/5/15) بە کۆنوسی کۆبونەوەی رۆژی 2002/5/19 کە دەقەکەی لە خوارەوە دەخوێنمەوە کە بۆ بەرێزتانمان ناردووە :

کۆنوسی کۆبونەوە

لیژنەکەمان لەرۆژی 2002/5/19 کۆبونەوەی خۆی گرێ دا و نامەی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان ژمارە ك/30 لە 2002/5/15 کە بۆ لیژنەکەمان هاتبوو خستیە بەردەم کۆبونەوەکە ، کە دەربارەی پرۆژەی بڕیاری بەناو کردنی زیادەرویەکان لەسنوری شارەوانیەکان ، پاش خوێندنەوەی پرۆژەکە و گفتووگۆ کردن لەسەر یەکەیەکەی خاڵ و برگەکانی ، ئەمەی خوارەوە رای لیژنەکەمانە ، بەهیوای رەزامەندی بەرێزتان و ئەندامانی بەرێزی ئەنجومەن :

یەکەم :

1 . لەبەر ئەوەی هەندی لەو پارچە زەوی و شوێن و جێگایانەی کە لە لیستی هاوپێچی پرۆژەکەدا هاتووە بە تایبەتی ئەو پارچە زەویانەی کە لە پێش ساڵی (1975)ەوە زیادەرەوی لەسەر کراوە بریتییە لە خانوو و دوکان ، نەك تەنها خانوو وەك لە پرۆژەکەدا هاتووە ، بۆیە پێویست دەکات لە خاڵی یەکەم برگەی/1 شوێنی بازرگانی بۆ زیاد بکرێت ، برگەکە بەم شێوەی خوارەوەی لێ بێت :

أولا/1ـ تسجل كافة ألاراضى الزراعية المملوكة ملكأ صرفأ للاشخاص التبعيين والاراضى المملوكة للدولة وحق التصرف فيها للاشخاص ضمن القطع المبينة فى الجداول المرفقة والتى أنشأ المواطنون عليها دورأ سكنية أو محلات تجارية بصورة غير قانونية قبل عام 1975 والواقعة داخل المناطق السكنية حسب التصاميم الاساسية بأسم البلدية .

2 . له برگەی (اولا/2) ناوی محلات تجاری نەهاتوه کە پێویستە و هەروەها رای لیژنەمان لەسەر زیاد کردنی مەبلەغی 50 فلس بۆ 100 فلس بۆ ئەوانەی حق التصرف یان هەیە کە بگاتە نیوەی ئەوانەی مولك صرفن ، بۆیە پێمان وایە ئەو برگەیەش بەم شێوەی لای خوارەوە بێت :

أولا/2 . على البلديات افراز هذة الاراضى حسب واقع حال الدور المشيدة والمحلات التجارية وتعويض مالكى تلك الاراضى وأصحاب الحقوق التصرفية فيها بمبلغ قدرة (200) مائتى فلس للمتر المربع الواحد للاراضى المملوكة ملكأ صرفأ للاشخاص و(100) فلس مائة فلس للمتر المربع الواحد للاراضى المملوكة للدولةوحق التصرف فيها للاشخاص .

3 . له برگەی 3خاڵی یەکەم لە پرۆژەکە ناوی شوینەکانی بازرگانی نەهاتووە و هەروەها پێویستە نرخی بەناو کردنی ئەو شوێنەبازرگانیانە دیاری بکرێت ، داوا دەکەین ئەو برگەیەش بەم شێوەیە بێت :

أولا/3 . يحق للمتجاوز الذى أنشأ دارأ للسكن أو محلا تجاريأ على هذة الاراضى ، أن يتملكها ببدل قدرة (4) أربعة دنانير للمتر المربع الواحد للدور السكنية و ببدل قدرة (20) عشرون دينارأ للمتر المربع الواحد للمحلات التجارية .

دووەم :

1. دوا كات بۆ دياری كردنی بەناوكردنی زيادەرەويەكان لە پرۆژەكەدا كاتی پێش (2000/1/1) دانراوە ، بۆئەوەی كێشەی شارەوانيەكان كەمتر بێتەوە ، داواكارين ئەو كاتە بكرێتە (2001/1/1) .

2 . رستەی (الاراضى المملوكة للاقليم) هەڵگيری و تەنها (الاراضى المملوكة للدولة) بمێنی چونكە ئەو رشتەیە تا ئيستا لە كارەكانی تسجيل عقاری و سەنەداتی تاپۆی رەسمی بەو ناوەوەیە .

3 . لەبەر ئەوەی ئەم زيادەرەويانە تازەن و پێويست دەكات كە بە پيیّ تەصاميمی تفصيلی كاريان لەگەڵ بكرێت ، چونكە ئەو شوێنانە پێويستيان بە جێگاكانی خزمەتگوزاری هەيە وەكو (شەقام , باغچە ، بينای قوتابخانە و شتی تر) بۆيە پێش بەناو كردن ، تصميمی تفصيلی دەبی هەبێت ، چونكە ئەمەش مەرجێكی ترە و باشترە بۆ هەلگرتنی زيادەرەويەكان .

4 . لە دروست كردنی ليژنەی خەملاّندن پێويست بە نوينەری وەزارەتی كشتوكاڵ و ئاودێری ناكات ، چونكە هيچ پەيوەنديەكی ئەو وەزارەتە لەگەڵ كاری شارەوانيەكان نييە ، بۆيە داواكارين ئەم خاڵە بەم شێوەی لای خوارەوە بێت .

سانيأ/ للبلديات تمليك الاشخاص الذين أنشأوا دورأ للسكن قبل 2001/1/1 على الاراضى المملوكة للدولة و حق التصرف فيها للاشخاص والواقعة ضمن القطع المبينة فى الجداول

المرفقة والتى تقع داخل المناطق السكنية حسب التصاميم الاساسية والتفصيلية وباسعار مناسبة تقدرها لجان التخمين التى تشكل من قبل وزارة البلديات والسياحة و يشترك فيها ممثلون من وزارة المالية والاقتصاد و دوائر التسجيل العقارى .

سێیەم :

1 . لە برگەی/1 لە خاڵی /3 بە شێوەی گشتی ناوی (جميع المصاريف) هاتووە کە ووشەی مصاريف لە یاسای شارەوانیەکاندا نییە ، بەڵکو ووشەی (رسوم) هەیە بە تایبەتی لە کاتی بەناو کردنی زیادەرەویەکان پێویستە لەگەڵ وەرگرتنی نرخی پارچە زەویەکە رەسمی ئیجازەی بینای لێ وەربگیرێت ، ئەم رەسمە شەرعیەت دەداتە ئەو خانووە بۆیە داوا دەکەین کە برگەکە بەم شێوەیە بێت :

رەسم اجازەت البنا ء خرايە جێگای المصاريف .

2 . جارێکی تر لە برگەی/2 لە خاڵی /3 پێویستە ووشەی المصاريف بگۆردرێت بە (الرسوم) .

3 . مادام لە یەك پارچە زەوی زیاتر بەناو ناکرێت بۆ زیادەرەویەکان پاش ئەمەش پێویستە مەرجێکی تر هەبێت کە بۆ ئەوەی بەناوی دەکرێت کە لە ناو ئەو مۆڵکەدایە .

بە پێی ئامۆژگاریەکانی ئەنجومەنی وەزیران بۆ شارەوانیەکان هەیە کە تەنها رووبەری (200) مەتر مورەبەع لەناو سنوری پارێزگا و (250) مەتر مورەبەع لە سنوری قەزاکان و (300) مەتر مورەبەع لە سنوری ناحیەکان دابەش دەکرێن بۆ خانوو ، بۆیە پێویست دەکات ئەو ژمارەیەی بۆ زیادەرەویەکان دیاری کراوە وەك ئەوەی کاری پێ دەکرێت وایان لێ بکرێت .

سالسأ/4 . لايجوز تمليك أكثر من قطعة أرض واحدة لطالب التمليك و أن يكون شاغلا لها على أن لاتزيد مساحتها على (200)متر مربع من مراكز المحافظة و (250) متر مربع من مركز القضاء و (300) متر مربع من مركز الناحية و يتم تقدير المساحات الزائدة بالاسعار السائدة على أن لا تتجاوز مساحة القطعة فى جميع الاحوال (800) متر مربع .

لیژنەکەمان لەگەڵ باقی خاڵ و برگەکانی تری پرۆژەکەدایە .

لەگەڵ رێزماندا

پاش راپۆرتی لیژنەی ئیمە داوا لە وەزیر کرا بۆ تێبینی و رای لەسەر راپۆرتەکان . ئەویش بەم شێوەیە رای خۆی دەربری کە هەندێکی دەنوسم ، ئەوانەی پەیوەندیان بە لیژنەی ئیمەوە هەبوو :

تەبعەن لێرە تێبینی چوار پێنج لیژان پێکەوە هات ، من وامزانی قانونەکە برگە برگە دەخوێندرێتەوە ئەنجا تێبینی لەسەر بکەین ، بە نیسبەت ئەوەی کە محلاتی تیجاری تەملیك نەکرێن ، ئەو تێبینیەی کاك جەمیل تەبعەن ئەوە لە قانونی ئیمە نەهاتووە ، ئیمە کە دانیشتین لەگەڵ لیژنەی شارەوانی پەرلەمان ئەم بابەتە تەرح کرا تەنها بۆ ئەوانەی پێش ساڵی 1975 عەلائەساس حاڵەتێکی کۆن و مەوزمن پێویستە ئەوە بێتە ناو قانونەکە هەتا بە نیهائی ئەو گرفتە نەمێنێت ، بەڵام تەبعەن ئەوە لە یاسای عیراقی دا نەهاتووە ، محلاتی تیجاری تەنها ئەگەر تەجاوز هەبێت تەنها بۆ سەکەن هاتووە ، جا لێرە ئەگەر بێتە گفتووگۆ کردن و رای برادەرانی

ئەندامانی پەرلەمان وەربگرین ئایە کامە باشە ئەوە پەسەند دەکرێتن بەلأم پاش ساڵی 1975 باسی محەلاتی تیجاری نەهاتووە .

سەرۆکی پەرلەمان ماددەی یەکی خستەروو بۆ گفتوگۆ کردن لەسەری ، پێشەکی رای لیژنەکانی وەرگرت ، لیژنەی یاسای رایان بەم شێوەیە بوو :

بەرێز کاکە رەش نەقشبەندی : رای لیژنەی یاسا زیاد کردنی ووشەی (المحل التجاری) پاش (دوراً سكنيه) لە برگەی یەك و دوو و سێ ، جگە لە برگەی سێش (يحق للمتجاوز أو ورسته الشرعيين) نەوەك متجاوز خۆی نەمابێت ، مردبێت و وەرەسەکانی لەناو خانوەکە بن ئەوحەقەیان هەبێت داوای خانوەکە بکەن ، هەدەفیش لەوە ئەوەیە کە دەڵێن (المحلات التجاريه) هەروەکو بەرێز وەزیری شارەوانی فەرمووی تەبعەن ئەوە پێش ساڵی 1975 ئەو زەویانەش زەوی حکومەت نییە زەوی ئەشخاص بووە بە هی دەولەت و حەقی تەصەروف کردنی هەیە ئەوانەی دوکانیان کردوە ، خانوویان کردوە بەم شێوەیە ئەگەر بەتەنها حەسری بکەین بە دوور سەکەنی مانای وایە ئەو جادانەی کە دوکانەکانی لێ دروست کراوە موشکلەی دوکانەکان هەر قائیمە مانای وایە دەبێت گرفتی ئەو دوکانانەش بە بریارێکی تر چارەسەر بکرێت چونکە دووبارە دەبێت ئەوانەش تەملیك بکرێنەوە چونکە ئیمە ئیستا زەویەکان هەموو تەملیکی شارەوانی دەکەین ، خانوەکان و دووکانەکان مانای وایە دەبێت بە عەمەلیەکی تر دووبارە ئەو دووکانانە تەملیك بکرێتەوە ......هتد) .

سەرۆکی پەرلەمان داوای رای لیژنەی ئیمەی کرد ، منیش بەم شێوەیە ووەلأمم دایەوە :

بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ، ئەم پرۆژەیە دوو حاڵەتی لە خۆی گرتووە ، حاڵەتی یەکەمیان کە فەقەرەی یەکەمە بەراستی بۆ ئەو ئەرزانەیە کە لە ساڵی (1940) تا پێش (1975) خانوو و دوکان و هەموو شتێکی لەسەر کراوە و لەمەرکەزی شاری هەولێرە ، لە جەدوەلەکەشدا هاتووە لەگەڵ پرۆژەکە ، هەتا ئەمیان ئەو حاڵەتە ئەگرێتەوە ، ئەمە بەراستی کە واقع حاڵە ، لە تەصمیمی ئەساسی حاڵەتی خۆی وەرگرتووە ، تەسبیت بووە ، ئەرزەکانیش ئەرزی موڵك صورف و حەقی تەصەروف بووە ، ئەرازی مەملوکە للدەولە نەبووە ، ئێستا بۆ خاتری خەڵکەکە ئەکری بەناوی شارەوانی و بۆیان تەملیك دەکرێت ، تا ئێستا ئەو خانوو و دوکانانە هیچیان تاپۆیان نییە ، لەبەر ئەوە پێویستە ئەو دوکان و محل تجاریانە لەگەڵ خانوەکاندا پێکرا تەملیك بکرێن و بخرێنە ناو ئەو پرۆژەیەوە ، بۆیە ئیمە پشتیوانی لەوە دەکەین ، لە خاڵی سێیەمدا دەبێت پارەی بەدەل تەملیکی دوکانەکان وەربگیرێت کە مەتری بە (20) دینارمان داناوە ، ئەو حەقی موڵکانەش کە ئەدرێت بە خەڵکەکە جاری پێشوو لە پرۆژەکەدا (100 فلس) دانرا بوو ، مادام (100فلس)ەکە گۆڕاوە بە (200فلس)، ئیمە پێمان باشە (50) فلسەکەش بۆ ئەسحابی حەقی تەسەروف بکرێت بە (100) فلس ، لەگەڵ رێزماندا .

بەرێز سەرۆکی پەلەمان داوای لە لیژنەی یاسایی کرد رای خۆیان لەسەر راکەی ئیمە بدەن :

بەرێز کاکەرەش نقشبەندی ووتی ، من تەسەورم وایە تێکەڵاوییەك هەیە لە بابەتەکە ، چونکە کە دەڵێن بە هیچ شێوەیەك حکومەت ئەرازی بۆ محەلاتی تیجاری تەملیك نەکردوە ، ئەرازی خۆی

بووە ، ئەرازی ئەو خەڵکانەی کە تەجاوزی لەسەر ئەرازی حکومەت کردیە ، ئەوە ئەرازی حکومەت نییە ، ئەوە ئەرازی ئەشخاصە ، یەعنی ئەگەر ناوی لێ نەنێین تەجاوز دەتوانیین بڵێین بە موخالەفەی تەصمیم ، ئەسڵەن هەر تەجاوز نییە موڵکی خەڵکە ، ئەگەر وانەکەین بەو شێوەیە ، ئەبێ بەلەدیە ئیستیملاکی ئەو ئەرزانە بکات و ئەوە موڵکی خەڵکە ، خۆ بەناو ئیستا ئەگەر ئەوانە تەملیك نەکەین دەگەرێتەوە بەناو خاوەنەکانیان ، کە گەراوە بەناو خاوەنەکانی دەبێت ئیستیملاك بکرێت ، لەبەر ئەوە زۆر زەرووریە ئەو واقع حاڵەی کە مەوجودە ئەو موشکیلەیە لە کۆڵ بکینەوە ، لەبەر چی ئیمە لە حاڵەتی دووەم داوامان نەکردووە ؟ چونکە تەجاوز لەسەر ئەرزی حکومەتە ، بەهیچ شێوەیەك مەجال نادرێت لەسەر ئەرزی حکومەت تەجاوز بە محلاتی تجاری بکرێت ، بەس ئەوە موڵکی غەیرە موڵکی ئەشخاسە ، موڵکی حکومەت نییە و هیچ پەیوەندیەکی بە حکومەتەوە نییە ، خەڵکێك بە سەنەداتی خارجی بە ئەوراقی خارجی فرۆشتویەتی و زۆربەشیان برادەران تەئید دەکەن هەموو موڵەتی بینایان هەیە و موڵەتی مووەقەتیان وەرگرتووە کاتی خۆی کە دوکانەکانیان دروست کردوە یان شتی تریان دروست کردووە ، لەبەر ئەوە ئەو محەللە تیجارییە ئەو واقیع حاڵە لە کۆڵ ببێتەوە هەمووی تەملیکی شارەوانی بکرێت و ئەو ئیتیجاهەی کە لیژنەی شارەوانی بۆی رۆیشت زۆر باشە (4) دینار بە نیسبەت دور سەکەنی و (20) دیناریش واریداتەکە بۆ شارەوانی ئەوانەی کە محەلی تجاری ئیفراز دەکەن ، مەتری تەملیك بکرێت بە (20) دینار و تەبعەن واریداتەکە زۆر شتەکی گونجاوە ، لەگەڵ رێزماندا .

موناقەشەیەکی زۆر کرا لەلایەن ئەندامانەوە کە راکەی ئیمە سەر بگرێ بەڵام وەڵامی بەرێز سەرۆکی پەرلەمان بەم شێوەیە بوو :

مەناتیقی تیجاری لەناو پرۆژەی حکومەت خۆی نییە ، تکا ئەکەم لە لیژنەی قانونی شوێنی تیجاری لەناو پرۆژەی حکومەتدا نییە ، حکومەت ئەو بریارەی وەرگرتووە بۆ ئەوەی چارەسەری سەکەنی هاووڵاتی بکا نەوەك مەحەلاتی تیجاری ، ئەگەر بییەوێ مەحەلاتی تیجاری بکا حکومەت پرۆژە تەقدیم ئەکا ، ئەگەر حکومەت پرۆژە تەقدیم نەکا (10) ئەندامی پەرلەمان بۆیان هەیە پرۆژە تەقدیم بکەن ، ئیستا ئیمە تەرکیز دەکەینە سەر ئەو تەڵەبەی حکومەت ئەیکا ، حکومەت ئەیەوێ چارەسەری سەکەنی هاووڵاتی بکا ، ئەیەوێ لە عەینی کاتیشدا چارەسەری ئەو موشکیلانە بکات کە رووی ئەو تەجاوزاتانە پەیدا بووە جا تکایە با مەوزوعەکە نەبەین بەلایەکی تر ، چونکە مەجبورم ئەو کاتە تەئجیلی موناقەشە بکەم ، موشکلەکە حەل نابێ .

من جارێکی تر داوام کرد رێگام پێ بدرێت کە قسە بکەم ، رێگایان پێ دام و ووتم :

بەراستی ئەم حاڵەتەی فەقەرەی یەك تایبەتە ، یەعنی ئەتوانین بڵێین لەگەڵ وەزعی موتەجاوزین نییە ، چونکە موتەجاوزین بە هیچ شێوەیەك تەملیکی دوکان و ئەو شتانە ناکەن ، بەڵام ئەوە واقیع حاڵێکەو دروست بووە هێناویشیانە لێرە دایانناوە ، ئیمە خەرائیتی مەسحی مەوقعیمان دیوە ، ئەو جادانەی کە ئیستا هەنە دووسایە و یەك سایە لەناو شاری هەولێر بەتایبەتی لە تەیراوە وسەیداوە میحوەری تیجاری دروست بووە لە سەر جادەکان ، قتعە هەیە ئەکەوێتە ئەم

بەروئەوبەری جادە بە خەریتە و بە تاپۆ یەك قەتعەیە جادە بەناویا رۆیشتوە ئەم بەرو ئەوبەریشی هەمووی بووەتە دوکان لە مەسحەکەشدا ئەو دوکانانە نوسراوە (دورسەکەنی)یە ، یەعنی ئەگەر بێ توو دوکانەکان تەسجیل بکرێن ئەو دوکانانە بە دوری سەکەنی تەسجیل ئەکرێن ، ئەبێ بەناوی خاوەنەکانیان ، لەبەر ئەوە شارەوانیش زەرەر ئەکات ، حکومەتیش زەرەر ئەکا و ئەم قانونەش ئەگەر ئەوەی تیا نەبێ ، بەراستی جێگای خۆی ناگرێ ، یان ئەوەیە ئیمە ئەو فەقەرەیە دوابخەین بۆئەوەی زیاتر دیراسەتی لەسەر بکرێ لەلایەن وەزارەتی شارەوانیەکان و ئەنجومەنی وەزیران ، وە یا ئەوە بکری بەراستی ئەو محەلە تیجاریانە بووەتە واقیع حاڵ ، چونکە ئەو ئەرزە تۆ تاپۆی ئەکەی بەناوی شارەوانی ، کە بوو بەناوی شارەوانی ئەم بەرو ئەوبەری تیایە خانوشی تیایە محەلاتی تیجایشی تیایە ، یائەبێ ئەو نەخشانە مەحلاتە تیجاریەکانی لێ جیا بکەنەوە ، چونکە ئەرزەکەی ئەبی بەناوی شارەوانی ئەو کاتەبە حاڵەتێکی تریان لەگەڵ بکرێ ، لەگەڵ رێزم .

بەهەر حاڵ لەسەر ئەم مەوزوعە زۆر قسە کرا ، ئیمە وەکو لیژنەی شارەوانیەکان سوور بووین لەسەر رای خۆمان ، بەڵام بێ سود بوو ، پرۆژەکە لەگەڵ هەندی گورانکاری بچوك ، وەکو خۆی خرایە دەنگدانەوە و پەسەند کرا .

19 ـ رۆژی سێ شەممە رێکەوتی 2002/6/4 ، پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (20)ی خۆی بەست ، ئەم رۆژە (10) ساڵ بەسەر یەکەمین دانیشتنی پەرلەماندا تێدەپەری و لەم یادەدا کۆبونەوەکە تەنها ووتار خوێندنەوە و راپۆرتی لیژنەکان بوو لەسەر چالاکیەکانیان لە ماوەی ئەو (10) ساڵەدا ، لەم کۆبونەوەیەدا بەرێزان کاك مسعود بارزاتی سەرۆکی پارتی و خوالیخۆشبوو کاك سامی عبدالرحمن و میوانێکی زۆر لە وەزیر و نوینەری لایەنەسیاسیەکانی کوردستان ئامادە بوون . بەم بۆنەیەوە ووتارەکان کە بەشێوەی لای خوارەوە بوون و خوێندرانەوە :

أ . ووتاری بەخێر هاتن لەلایەن بەرێز سەرۆکی پەرلەمانەوە .

ب . ووتاری رێزدار سەرۆك بارزانی .

ج . بەیاننامەی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران ، لەلایەن بەرێزی خوالیخۆشبوو سامی عبدالحمن وە .

د . ووتاری سەرۆکی فراکسیۆنی پارتی دیموکراتی کوردستان و فراکسیۆنی مۆر و ئەندامان .

هـ . خستنەرووی راپۆرتی لیژنە هەمیشەییەکانی ناو پەرلەمان .

ووتارەکان خوێندرانەوە ، پاشان پشویەك راگەیەندرا و جارێکی تر کۆبونەوە دەستی پێ کردەوە و لیژنەکان دەستیان کرد بە خویندنەوەی راپۆرتەکانیان ، ئەو رۆژە هەتا ئیوارەیەکی درەنگ ، هێشتا هەندی لیژنە مابوون کە راپۆرتەکانیان بخوێنرێتەووە ، یەکی لەو لیژنانە لیژنەی ئیمە بوو کە کۆبونەوەکە تەواو بوو ، بریار درا کە لە رۆژی چوارشەممە بە واتا سبەینێ ئەوانیش بیخوێننەوە . بۆیە لە رۆژی 2002/6/5 ، پەرلەمان کۆبووەوە بۆ مەبەستی تەواو کردنی راپۆرتەکان . لیژنەی ئیمە راپۆرتێکی تێرو تەسەلمان ئامادە کردبوو کە من زۆری پێوە مەشغوڵ

بووم ، بریارمان دا کە سەرۆکی لیژنەکەمان بەڕێز کاك مەلا هادی خدر بیخوێنێتەوە و بەم جۆرە بوو :

ئەمرۆ 2002/6/4 (10) ساڵ بەسەر دەست بەکاربوونی پەرلەمانی کوردستان تیٚ دەپەریٚ کەلەم رۆژەدا و پاش ئەو هەڵبژاردنە ئازادو دیموکراسیەی لە کوردستاندا بە ئەنجام گەیشت ، پەرلەمان یەکەم کۆبونەوەی خۆی بەناوی گەلی کوردستانەوە بەست کە تاکە دەزگایەکی شەرعی یە بۆ رێکخستنی ژیانی مرۆڤی کورد کە ساڵەهای ساڵە گەلەکەمان خەباتی شۆرشگێری و رامیاری بۆ دەکرد و چەندین رۆڵەی دڵسۆزو نیشتیمان پەروەری لەو رێگایەدا گیانیان بەخشی .

بەڕێزان پاش دەست بەکاربونی پەرلەمانی کوردستان و پاش بریار دان لەسەر پەیرەوی ناوخۆی ، لیژنەکانی پێویست و هەمیشەیی بۆ کارکردن لەنێوان ئەندامانی بەرێزی پەرلەماندا هەڵبژێردران کە یەکیٚ لەو لیژنانە لیژنەی (شارەوانیەکان و گواستنەوە و گەیاندن) بوو ، لەسەرەتای دروست بوونی هەتا ئیستا بەبەردەوامی کارەکانی خۆی بەپییٚ ئەو پەیرەوە جیٚ بەجیٚ کردووە ، لیژنەمان بە پێویستی زانی لەم رۆژەدا و لەم یادەوەریە مەزنەدا بەکورتیی چەندین چالاکی خۆی پێشکەش بە بەڕێزتان بکات ، هەر چەندە لە ساڵی 1992 وە هەتا ساڵی 1994 لیژنەکەمان چەندەها پرۆژە و راپۆرت و پێشنیاری باش وبەسودی ئاراستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان کردبوو ، بەلاٌم بەداخەوە بەهۆی ئەو بارودۆخە نالەبارەی شەری ناوخۆ لە ساڵی 1994 ئەو راپۆرت و پرۆژە و چالاکیانە لەناو چوون و فەوتان . پاش گەرانەوەی شەرعیەتی کۆبونەوەکانی پەرلەمان لەساڵی 1996 وە تا ئیستا لیژنەکەمان جارێکی تر کەوتەوە نواندنی چالاکیەکانی ، بەو هیوایەی جێگای رەزامەندی بەرێزتان بێت .

1 . لیژنەکەمان هەر لە رۆژی دروست بونیەوە هەتا ئیستا دەوری چالاکانەی خۆی هەبووە لە هێنانە کایەی هەموو ئەو یاساو بریارانەی کە لە پەرلەماندا دراون بە تایبەتی ئەو بریارانەی کە پەیوەندیان بە لیژنەکەمانەوە هەبووە و هەمیشە هەوڵی بەتینمان داوە کە یاساو بریارەکان لە بەرژەوەندی گشتی دابن .

2 . پاش دەست بەکار بوونی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عیراق هەر لە یەکەمین کابینەوە هەتا کابینەی چوارەم ، لیژنەمان پەیوەندی تەواوی لەگەلٚ ئەو وەزارەتانەی کە پەیوەندیان هەبووە بە لیژنەکەمانەوە کردوە ، بۆ نمونە هەندیٚ لەو چالاکیانەی لیژنەمان لەگەلٚ وەزارەتەکان دەخەینە بەرچاو لەکاری موتابەعەو بەدواداچونەوەدا .

أ . داواکردنی وەزیرە بەرێزەکانی شارەوانی و گەشتوگوزار و گواستنەوە و گەیاندن بۆ هۆڵی پەرلەمان و ئاراستە کردنی ئەو پرسیارانەی کە پەیوەست بوون بەکارو باری ئەو 2 دوو وەزارەتەوە .

ب . ئامادەبوونی چەندین جارەی هەردوو وەزیری بەرێزلە هۆڵی پەرلەمان بۆ گفتوگۆ کردن لەسەر کارو وچالاکییەکانی وەزارەت و هەر بابەتێك کە پەیوەندی هەبوبێت بە کێشەی هاوولاٌتیان و هەر پرسیارێکی ئەندامانی بەرێزی پەرلەمانتاران بووبێت وەلاٌمیان داوەتەوە .

3 . لیژنـەمان لەسـەر داوای بـەرێز سـەرۆکی پەرلـەمان چـەند جـار هەڵسـاوە بەسـەردانی گشـت دامووودەزگاکـانی سـەر بـە هـەردوو وەزارەت چ لـە شـارەکانی هـەولێر و دهـۆك و چ لـە شـارو و شارۆچـکەکانی تـری وەکـو (سـۆران و ئـاکرێ و سمیـڵ و زاخـۆ و شـەقلاوە) و جێگـای تـر بـە مەبەسـتی بەدواداچـونی کارووچـالاکیەکانیان ، پاشـان بـە راپـۆرت ئاکـامی ئـەو سـەردانانە ئاراستەی بەرێز سەرۆکایەتی پەرلەمان کراوە .

4 . ئەو پرۆژەو کارانەی کە تا ئیستا و بەتایبەتی لە هەردوو کابینـەی 3و4 بە ئـەنجام گەیشتوون و زۆر گرنگیـان هەیـە بـۆ ژیـانی هاوولاتیـان ، و بـە هەنـد وەردەگیرێـن کەلـەم رۆژەدا پێویسـتە ئاماژەیـان پـێ بدرێت بە کـورتی و ئیمـە لـە نزیکـەوە لییـان بە ئاگـاین و سـەردانی هەنـدێکیانمان کردوە و موتابەعەی زۆربەیانمان کردوە لە رووی جێ بەجێ کردن .

وەزارەتی شارەوانی و گەشتو گوزار .

أ . دروست کردنـی پـرۆژەی ئـاوی بێخـاڵ بۆ شاری سـۆران و پـرۆژەی ئـاوی حەسارۆك بـۆ شـاری هەولێر و هەروەها پرۆژەکانی ئاو لە شاری دهۆك و گشـت شـارو شارۆچکەکانی دەوروبـەریان کـە ئەمانە لەسەر بووجەی حکومەتی هەرێم جێ بەجێ کراون .

ب . دروست کردنی ئـاوەرۆی صندووقی لـەناو شـاری هـەولێر و دهـۆك و شـارەکانی تـر لـەو پـلان دانانـەی کـە لەسـەر بریـاری 986 بـە ئـەنجام گەیانـدراون جگـە لەمـەش پـلان دانـراوە بـۆ دروسـت کردنی پرۆژەکانی ئاوەرۆی ئاوی پیس لە داهاتودا بە ئەنجام دەگەینرێت .

ج . دروست کردنی پرۆژەکانی گەشت و گوزار وەکو چاك کردنـی هاوینـە هـەوارەکانی کوردسـتان بەتایبەتی (خانزاد و جونـدیان و شیراتۆن) جگـە لەمـەش پـرۆژەی چاك کردنـی هـەردوو هاوینـە هەواری (سیپە لە ئاکرێ و بێخاڵ لە رەواندوز) لەبەر دەستدایە بۆ جێ بەجێ کردن .

د . دروسـت کـردن و قیرتـاو کردنـی چـەندین شـەقامی تـازە لـەناو شـارو و شارۆچکەکاندا لەگـەڵ جوانکـاری نـاو شـارەکان و ریکخسـتنی باخچـەکان و دروسـت کردنـی پـارکی هـەولێر و دروسـت کردنی پردی پەرینەوەی سەیارە لە چوار رییانی شۆرش (أوڤر باس) لە هەولێر .

ه . تصـمیمی ئەساسـی و تەفصـیلی بـۆ گشـت شـارو شارۆچـکەکان کـراوە و زۆربـەیان کەوتونەتـە حاڵـتەی کـار پـێ کـردن و لـە هـەولێر و دهـوك و سـوران و ئـاکرێ و چـەند شـارێکی تـر هـەزارەها پارچە زەوی ئامادە کراوە و دابەش کـراون بەسـەر هاوولاتیـان ئەوانـەی کـە پێویسـت بـووە پێیـان بدرێت .

وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن

أ . گورین و بەرفراوان کردنی بەددالەکانی هەولێر و دهۆك و پیرمام .

ب . پەیوەست کردنی پەیوەندی تەلەفونی نێوان هەولێر و دهـۆك لـە رێگـای مایکرۆیفـەوە راسـتەو خۆ .

ج . بەددالەیەکی تازە بۆ ناو شاری ئامێدی دانراوە کە راستەوخۆ لەگەڵ دهۆك پەیوەندە هەیە .

د . دانـانی بەددالـەکانی تـازە لـە (زاخـۆ ، ئـاکرێ ، مێرگەسـور ، رەوانـدوز ، خـەبات ، باتوفـە ، خـانکێ ، سیمێڵ) و ئیسـتا کاردەکـەن و بەددالـەکانی (چـۆمان ، بـارزان ، دێرەلـوك ، بنەسلاوە)

دامەزراون و كاری دروست كردنی تۆڕەكانی بۆ دەكرێن ، هەروەها پرۆژەی دانانی دوو بەددالەی تازە لەناو شاری هەولێر لە هەردوو گەرەكی (نەورۆز و برایەتی) لەگەڵ دانانی تۆری كێبلاَت بۆیان ، ئەمانە هەمووی كارەكانیان لەسەر بوجەی حكومەتی هەرێمی كوردستان جێ بەجێ كراون و دەكرێن .

ه . شەریكەی كۆرەك تیلكۆم (مۆبایل) بەپێی گرێ بەستێك لەگەڵ وەزارەت ، تەلەفوناتی مۆبایلی خستوەتە ناو هەرێمی كوردستان و ئیستا لەكاردایە و رۆژبە رۆژ پەرە بە كارەكانی دەدات ، وەزارەت پرۆژەیەكی لەم جۆرەی داوەتە (یوئێن) لەسەر فێسی (5) لەسەر بریاری 986 كە جێ بەجێ بكرێت ، هەروەها مولەتی دانانی سەنتەرو نوسینگەی فاكس و تەلەفوناتی جیهانی داوەتە داواكاران بەشێوەیەكی بەرفراوان ، ئەم كارە بۆەتە مایەی هەرزان بوونی نرخی تەلەفونات بۆ دەرەوەی وولاَت .

و . وەزارەت لەگەڵ پرۆژەی كوردستان نێت (انترنێت) گرێ بەستی هەیە كە هەموو هاوولاَتییەك دەتوانێ لە رێگای تەلەفونەكانیانەوە هاوبەشی بكەن ، جگە لەمەش قاوەخانەیەكی ئەنتەرنێتی زۆر لەلایەن كەرتی تایبەتی بۆهەمان مەبەست مۆلەتیان پێیدراوە .

ز . كاری گەیاندنی پۆستە كە ئیستا لەناو هەرێمدا بەدووشێوە بەرێوە دەچی ، یەكەمیان پۆستی ناوخۆیی كە بەرێكو پێكی نامەو كەلوپەلەكان بۆ گشت جێگایەك لە هەرێم دەگوازرێتەوە ، دووهەم پۆستەی دەرەوەی هەرێم كە ئەوەش بە ئاسانی بەرێوە دەچی و ئەم كارەش رۆژ لە دوای رۆژ لەزیادبون و پەرەسەندندایە .

ح . گواستنەوەی هاوولاَتیان بەهۆی ئوتۆمۆبیلەوە ئیستا هیچ كاری پێ ناكرێ بەهۆی نەبوونی ئۆتۆمۆبیل ، بریارە لەسەر بریاری 986 ژمارەی (300) پاصیی جۆراو جۆر بۆ وەزارەت دابین بكرێت هەتا بتوانێت بەرێكو پێكی ئەم كەلێنەش پربكاتەوە .

لە كۆتاییدا ئومێدەوارین كە پەرلەمانی كوردستان زیاتر و زیاتر چالاكیەكانی خۆی ئەنجام بدات و بەو هیوایەش ئاشتی و ئارامی سەرتاسەری سەقام گیر بێت و ئەم یادەوەریەش هاندەرێك بێت بۆ برایانمان لە لیستی سەوز كە پەرلەمانە ئازیزو خۆشەویستەكەی خەڵكی كوردستان بەیاد بێننەوە ، بەپێی ریكەوتننامەی ئاشتی واشنتۆن بگەرێنەوە بۆ ئەوەی هەموو لایەكمان بەیەك دەنگی و یەك ریزی پەرە بە ئەزمونەكەمان بدەین و هیچ كەلێنیك و درزێك بۆ ناحەزانی گەلەكەمان نەهێڵینەوە و بەرەو پێشەوەی بەرین و سوپاستان دەكەین .

لەگەڵ رێزماندا

20 ـ لە دانیشتنی ژمارە (25) رۆژی سێ شەممە رێكەوتی 2002/6/25 ، پەرلەمان كۆبونەوەی ئاسای خۆی بەست و بەرنامەی كاری بریتیی بوو لەم خالانەی لای خوارەوە :

أ . خوێندنەوەی یەكەمی پرۆژەی هەموار كردنی بریاری ژمارە (7)ی ساڵی 2001 .

ب . خوێندنەوەی یەكەمی پرۆژەی یاسای ژمارە (10)ی ساڵی 2002 .

ج . خستنەرووگفتوگۆ كردنی پرۆژەی یاسای باڵای وەرزش لە هەرێمی كوردستانی عێراق ، كە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشكەش كراوە .

خاڵەکانی یەکەم و دووەم ، تەنها خوێندنەوەی پرۆژەکان بوو ، ئاراستەی لیژنـەکانی پەیوەندیـدار کران ، پاشان دەست کرا بە گفتوگۆ کردنی یاسای باڵای وەرزش ، ئەم یاسایە تـازە بـوو ، قسـەی زۆری لەسـەر کـرا و لـەم دانیشـتنەدا کۆتـای بـە پەسـەند کردنـی گشـت ماددەکـانی نـەهات ، مـن موداخەلەیەکی حسابیم هەبوو لەم دانیشتنەدا کە بەم شێوەیە بوو :

(حساباتی ختامی لە هەموو ساڵێك لە مانگی پێنج دەبێت لەبەر ئەوەی سەری ساڵ ئـەو کۆبونـەوە دەکرێ ناتوانی حساباتی ختامی پێشکەش بکەن ، بۆیە پشتگیری لە رایەکەی کاك جمیل دەکـەم کە ئەوە هەڵگیرێ لەوێ تەقریری موحاسب لەسەر ئوموری حسابی ئـەو سـاڵە کیفایەتـە ، سـوپاس .)

21 ـ پەرلەمان دانیشتنی ژمـارە (26)ی خـۆی لـە رۆژی یـەك شـەممە رێکـەوتی 2002/6/30 ، کـە ئەم کۆبونەوەیە دوایین کۆبونەوەی ئەو خولە بوو ، چونکە لە 7/1 وە پشـووی هاوینـە دەسـت پـێ ئەکات ، بەرنامەی کاری دانیشتنەکە بریتی بوو لە :

أ ـ بەردەوام بوون لەسەر خسـتنەرووگفتوگۆ کردنـی پـرۆژەی یاسـای ئەنجومـەنی بـاڵای وەرزش لـە هەرێمی کوردستان .

ب ـ خستنەرووگفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموارکردنی بریاری ژمارە (7)ی ساڵی 2001 .

ج ـ خستنەرووگفتوگۆ کردنی پرۆژەی هەموارکردنی یاسای ژمارە (10)ی ساڵی 2002 .

یاسای ئەنجومەنی بـاڵای وەرزش بـاقی ماددەکـانی تـری گفتووگـۆی لەسـەر کـراو دەنگـی بـۆ درا ، پاشـان هـەموار کردنـی بریـاری ژمـارە (7)ی سـاڵی 2001 کـە پەیوەنـدی بـە مـەوزوعی سـجلاتی دەوائیری تاپۆی زاخۆ وە هەبوو کە کاتی خۆی سوتاوە ، ئەم بریـارە بـەهۆی هەنـدێ کـەموکوری و کارنەکردن لەسەری جێ بەجێ نەکرابوو ، بۆیە هەندی ئـاڵوگۆری تێـدا کـرا بـۆ ئـەوەی جـێ بـەجێ ببێت ، لیژنەی ئیمەش بریارەکەی ئاراستە کرابوو ، مـن لـە موداخەلەیەکـدا ، رای لیژنـەی خۆمـانم لەسەر بریارەکە بەم شێوەیە دا :

(ئەو پرۆژەیەش رەوانەی لیژنەی ئیمەش کرابوو ، ئیمەش رای خۆمان دابوو لەسەری ، جـا لەبـەر ئـەوە ئـەو لیژنەیـە کـە تەشـکیل نـەبووە هـۆی یەکـەمی تـەنفیز نـەکردنی ئـەو قەرارەیـە ، چونکە لـە راپۆرتی کاك سەعید هەر وا هاتوە کە تا ئیسـتا لیژنەکـە تەشـکیل نـەبووە ، لەبـەر ئـەوە زەروورییـە ئیستا لەو هەموارکردنەدا دەسەڵاتیك بدرێت بە جیهەتێك کە ئـەو لیژنەیـە تەشـکیل بکـات ، لەگـەڵ رێزماندا) .

وەزیـری داد کـە لـە کۆبونەوەکـەدا بەشـدار بـوو ، وەڵامـی منـی دایـەوە (لیژنەکـە تەشـکیل کـراوە ، بەسـەرۆکایەتی حاکمێـك و چـەند ئەنـدامێك ، بـەڵام هـەر بـەهۆی ئـەو کەموکورتیـە بـوو کـە لـە قەرارەکەدا بوو ، وەستان تا ئەو تەعدیلە دەکرێت و ئەو کاتـە هەڵدەسـتین بـە جـێ بـەجێ کردنـی ، سـوپاس) . پـاش ئەمـە بریارەکـە پەسـەند کـرا . هـەمواری دووەمـیش گفتووگـۆی لەسـەر کـراو پەسـەند کـرا ، پـێش کوتـای هـاتنی کۆبونەوەکـە بـەرێز سـەرۆکی پەرلـەمان چـەند ووتەیـەکی پێشکەش کرد ، کە ئەمەی خوارەوە ئەو ووتانەیە :

بەرێزان ئەمرۆ 2002/6/30 کۆتایی خولی یەکەمی ساڵی یازدەهەمی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عێراقە ، بەم بۆنەیەوە سوپاسی هەریەك لە ئێوەی بەرێزدەکەم بۆ ئەو کارانەی لەم ماوەیەدا ئەنجامتان داوە ، لەراستیدا کارێکی باش و رێکوپێکتان ئەنجام داوە ، جێگای سەربەرزی هەموولایەکمانە ، لەلایەکی ترەوە پێم خۆشە ئەوە بخەمە روو کە سوپاسی هاوکاری و تەنسیق لەگەڵ حکومەتی هەرێمدا بکەم ئەنجومەنی وەزیران کە ئەویش بووەتە هۆیەکی پێشکەوتن و زیاتر سەرکەوتنی کارەکانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عێراق ، هیوادارم لە خولی دووەمدا دانیشتنەکانمان بە هەمان رۆحییەت و بە هەمان گیان ، دەست پێ بکاتەوە ، بەرهەمی زیاتر پێشکەش بە هاووڵاتیانی خۆشەویستمان بکەین ، تکام وایە زۆر دوور نەرۆن ، ئەگەر دووریش رۆیشتن لەم ماوەیە حسابی ئەوە بکەن لەوانەیە لە هەر کاتێکدا بانگتان بکەینەوە ، دەبێ لەو کاتەدا لە راستیدا هەموو ئامادەبن کە کارێکی گرنگ ئەگەر هاتە پێشەوە پێویستی بە دانیشتنێکی پەرلەمان کرد کە بەزووترین کات بێنەوە ئێرە ، لێتانی ناشارمەوە وەزعی سیاسی و بارودۆخی ئەمرۆی ووڵاتەکەمان ، کوردستان و عێراقیش بە گشتی ، لەوانەیە پێویست بەوە بکات چەند دانشتنێکی ئیستیسنائی بکەین ، جارێکی تر سوپاسی هەموو لایەکتان دەکەم بژین ، بەوە کۆتایی دێت بە دانیشتنەکانمان .

22 ـ پەرلەمان بەهۆی هەندی کاری پێویست ، چەند دانیشتنێکی نائاسای بەست کە لە رۆژی 2002/8/13 دا کۆبونەوەی ژمارە (2)ی بەست و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە :

أ . خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسایەکی تایبەت بە تێوەگلانی جەریمەی کرینەوەی نامووس (غسل العار) کە لە چوارچێوەی پۆزشە یاسایەکاندا (الاعذار القانونیة) یان لەو هەلومەرجو دادگاییانەدا (الضروف القضائیة) کە سزاکەی دادەشکێنی لە قەڵەم بدرێت .

ب . خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری بریاری ئیلغاکردنەوەی بریاری ژمارە (31) لە 1997/11/6ی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عێراق .

ج . خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای حساب کردنی ماوەی خزمەتی دادوەری بە کرداری ئەندامە حقوقیەکانی پەرلەمان بۆ دامەزراندنیان و تەرقیە و تەرفیع .

خاڵی یەکەم لەبەر گرنگی بابەتەکە و ئامادەبوونی سەرۆکی حکومەت و چەند وەزیرێك ، پاش خوێندنەوەی لە لایەن ئەندامێکی لیژنەی یاسای ، وا دیار بوو ئەو پرۆژەیەی لە حکومەتی هەرێمەوە هاتبوو ، ماددەی (128) یاسای سزاکانی عێراق ژمارە (1)ی ساڵی 1969ی لە هەرێمی کوردستان رائەگرت و لە جیاتی ئەوە دوو ماددە پێشنیار کرابوو ، لیژنەی یاسای پەرلەمان پێ وابوو کە دەستکاری ئەو یاسایە نەکرێت ، پەرلەمان بۆخۆی یاسایەکی تایبەتی بۆ ئەو مەبەستە پەسەند بکات و ئەوان یاساکەیان دارشتبوو کە لە لایەن (10) ئەندام پەرلەمانەوە پێشکەش بە پەرلەمان کرابوو ، داوایان کرد ئەو پرۆژەیە بخوێندرێتەوە ، پاش خوێندنەوەی هەردوو پرۆژەکە خرانە بە گفتووگۆ ، ئەم بابەتە زیاتر پەیوەندی بە لیژنەی یاسا و لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی و لیژنەی مافی مرۆڤ و لیژنەی مافی ئافرەت و لیژنەی کاروباری تەندروستی و کۆمەڵایەتی هەبوو وەزیرەکانی داد و ئەوقاف مافی مرۆڤ و کشتوکاڵ و پەروەردە

و وەزیری هەرێم و سەرۆکی یەکیەتی زانایانی ئایینی و نوینەرانی رێکخراوەکانی ئافرەتان لە هەرێمی کوردستان بەشداری کۆبونەوەکەیان کرد ، گفتووگۆکان گەرم بوون و زۆر ، یاساکە بۆ هەرێمی کوردستان زۆر پێویست بوو ، لە نیوان ئەو قسانەدا منیش موداخەلەیەکم کرد بەم شێوەیە :

بەراستی پرۆژەی لیژنەی یاسا لە جێگەی خۆیەتی کە بە یاسایەکی تایبەت ئەو مەوزوعەی هێنایە ئاراوە ، دووەمیش مادام ئەم بابەتە هیچ خیلافێکی لەگەڵ ئەحکامی ئیسلامی و باقی ئایینەکانی تر نییە و هەروەها مافەکانی مرۆڤیش دەپارێزرێن ، کاتی خۆی ئەم یاسایانەی لە لایەن رژێمی عێراق دانراوە هیچ کاتێ لەوێ مافی مرۆڤ نەبووە و ئیستاش نییە ، بەلآم ئێستا لە کوردستاندا مافی مرۆڤ پارێزراوە و ئیمە تەنها ئەوەندەیە پاداشتی موجریم لا ببەین ، ئەو پاداشتە کە تەخفیفی سزاکەیەتی ئێمە ئێستا ئەوەندە لائەبەین ، لەبەر ئەوە لە جێگە خۆیەتی ، سوپاس .

پاشان ئەو پرۆژەی ئەندامانی پەرلەمان پێشکەشیان کردبوو پەسەند کرا و بووە چەپڵە رێزان لەلایەن گشت ئامادەبووانەوە .

خاڵی دووەم دواخرا بۆ کاتێکی تر ، چونکە خاڵەکە پەیوەندی بە بریارێکی سیاسیەوە هەبوو .

خاڵی سێیەم خرایە بەر گفتووگۆ ، من بە دوو پێشنیار بەشداریم لەو گفتووگۆیەدا کرد کە بەم شێوەیە بوو :

ئەو یاسای (السلطة القضائیة) کە پێشتر دەرچووە لە یاسای ژمارە (14)ی سالی 1992 حەقی مومارەسەی فعلی دەدات بەو کەسانەی کە دەرچووی کۆلیژی یاسان و هەندی زەوابتیشی داناوە کێن کەوا تەعین دەبن بە حاکم ، من پیّم وایە لێرە ئەو فەقەرەیە هەموار بکەینەوە ، فەقەرەی حەوت (أ) باشترە لەوەی کە یاسایەکی تایبەتی دابنێین ، هەروەها وەکو کاك فازیل یش روونی کردەوە ، حەز ئەکەین ئیزافەی ئەو برا حقوقیانەش بکرێت کە لە شۆرش بەشداریان کردووە تا راپەرین ، ئەوانیش با مەغدور نەبن وەکو حاکم ئەو مودەیەیان بە خزمەت بۆ حساب بکرێت ، لەگەڵ رێزماندا .

لیژنەی یاسای بەم شێوەیە وەلآمیان دامەوە :

(ئەوەی کاك علی فەرمووی تەعدیلی قانونی سولّتەی قەزائی ، پێمان باش نەبوو دەستکاری قانونی سولّتەی قەزائی بکەین ، چونکە زۆر مەبادیئی تێدایە و نەمان ویست دەستی لێ بدەین ، تەنها مەوزوع بریارێکە بۆئەوەی ئەو خزمەتە ئیعتیبار بکرێت ، ئەو برادەرانە مەغدوور نەبن) هەروەهاش پێشتر لەسەر حساب کردنی خزمەتی برا حقوقیەکانی بەشدار لە شۆرش ، داوایان کرد کە بە بریارێکی تر ئەوەش جێ بەجێ بکرێت .

23 ـ لەرۆژی هەینی رێکەوتی 2002/10/4 ، پەرلەمان کۆبونەوەی یەکەمی خولی گواستنەوەی بەست کە فراکسیۆنی زەوز لەگەڵ ئەوانی تر بە یەکگرتوویی ، دەستیان بە کۆبونەوەکانی خۆیان کردەوە ، ئەم خولە ناونرا (خولی گواستنەوە) لەم کۆبونەوەیەدا بەرێزان کاك مەسعود بارزانی و

مـام جـلال تالّـەبانی و مـەدام میتـەران و سـەرۆکی وەزیرانـی هـەردوو ئیـدارە و وەزیرەکـان و سەرکردەی لایەنەسیاسیەکانی کوردستان و چەندین میوانی تر ئامادە بوون ،

بەم بۆنە مێژووییەوە ، چەندین ووتار پێشکەش کران ، لەوانە ووتاری سەرۆکایەتی پەرلەمان ، بروسکەی پیرۆزبایی وەزیری دەرەوەی ئەمریکا (کۆڵن پاوڵ) و ووتاری مەدام میتەران و پاشان پرکردنـەوەی نیسابی پەرلـەمان بـە پـێ ڕێکەوتننامـەی واشنتۆن ، ووتاری بـەڕێز کـاك مەسعود بـارزانی و ووتـاری بـەڕێز مـام جـلال تالّـەبانی ، هـەروەها خوێندنـەوەی چـەندین بروسـکەی پیرۆزبایی تر . لە رۆژی سیشەممە ڕێکەوتی 2002/10/8 دووەمین کۆبونەوەی خولی گواستنەوە لـە شاری سلیمانی بەسترا و هـەدوو بـەڕێزان مـام جلال و کـاك مەسعود ووتاریـان خوێنـدەوە ، پاشان لیژنەی تنسیقی بالآی هەردوو لایەنی پارتی و یەکیەتی لە سەر کارەکانیان هەتا ئەو رۆژە باسیان لێوە کـرد . لـە رۆژی سێشـەممە ڕێکـەوتی 2002/10/15 ، کۆبونـەوەی سـێیەمی خـولی گواستنەوە لە تـەلاری پەرلـەمان بە شێوەی ئاسای خۆی دەستی پـێ کـرد ، بەرنامـەی کاری بـەم جۆرە بوو :

أ . تەواو کردنی ژمارەی ئەندامانی کتلەی یەکیەتی نیشتیمانی بە پـێ ڕێکەوتننامـەی واشنتۆن ، (بۆ 49 ئەندام) .

ب ـ تەواو کردنی ژمارەی ئەندامانی کتلەی پارتی دیموکراتی کوردستان ، بە پـێ ڕێکەوتننامـەی واشـنتۆن ، (پێشـتر هـەتا ئـەم ڕێکەوتنـە کتلـەی پـارتی هـەر 50 ئەنـدامی دەوامـی ئـەکرد ، لـەم ڕێکەوتنەدا ژمارەی بووە 51 ئەندام) .

ج . بەرچاوخستنی پـرۆژەی بریـاری نـاوزەد کردنـی خـولی گواسـتنەوە (ألانتقالی) و چەسـپاندنی سەرۆکایەتی ئەنجومەن و جێگرایەتی سەرۆك .

د . خوێندنـەوەی وەلآمـی ئـەو بروسـکەیەی کـە ڕێـزدار کـۆڵن پـلـوڵ وەزیـری دەرەوەی ئـەمریکا ناردبووی بۆ پیرۆزبایی کۆبونەوەی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان بە گشت ئەندامانیەوە .

هـ . خوێندنەوەی ئەو پەیامەی کە بەناوی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عێراقەوە بۆ ڕێزدار (مەدام میتران) ئاراستە دەکرێ بۆ گرنگی دان بەو هەڵوێستەی بەرامبەر ئەزموونی دیموکراتی کوردستانی عێراق نواندی و نرخاندنی ئەو ماندوبوونەی سەفەری کە لە ڕێی ئامادەبوونی لە دانیشتنەکەی ڕۆژی 2002/10/4 ئەنجومەندا کێشابووی .

خاڵەکانی یەك و دوو ، تەواو بوون ، خاڵی سێیەم پرۆژە بریاری ناوزەد کردنی خولی گواستنەوە و چەسپاندنی سەرۆکایەتی ئەنجومەن و جێگرەکەی بوو ، خرایە بەر گفتووگۆ ، هەندی را و قسە لەسەر ئەمە کرا و هەندێك قسەکان تێکەڵ دەبوون لەگەڵ ڕێکەوتننامەی واشنتۆن ، منیش بەم چەند ووتانە بەشداریم کرد :

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن ، بەراستی ئەو بەرنامەی لەبەردەستدایە بەرنامەی ڕێکخستنی کاروبارەکانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانە لە فەترەی گواستنەوە ، ئەمە پەیوەندی بەوەوە نییە کە چوون و لەسەر چی ڕێك بکەوین ، مەبەستەکە ئەوەیە کە کاروباری خۆمان تەنزیم بکەین بۆ ئەو فەترەیەی تاکو هەڵبژاردنی تازە دەکرێ ، ئەوەی تر کە پەیوەندی بە ئیتیفاقیەی واشنتۆن هەیە ئەوە بریارێکی ترە لەبەر دەستماندایە ، پاش ئەوە بریاری لەسەر دەدرێت ، ئیتر هەر خاڵێك لە ئیتیفاقیەی واشنتۆن هەبیت لەوێ تەسبیت دەبێ ، لەبەر ئەوە ئەم بریارە من پێم وایە تەنها ڕێکخستنی کاروباری خۆمانە بۆ ئەو فەترەیەی کەوا گواستنەوەیە کاری لەسەر دەکەین و بە تەئکید دەستنیشانی سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتیمانی و جێگری سەرۆك کراوە ، کە هەر لێرە ئیستا دەنگی بوو دەدەین ، سوپاس .

24 ــ ڕۆژی پێنجشەممە ڕێکەوتی 2002/10/31 پەرلەمان کۆبونەوەی ژمارە (4)ی خولی گواستنەوەی خۆی گرێدا و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە ، یەکەم ووتاری دۆستی دێرینی کورد بەڕێز د.برناردکوشنەر بوو ، دووەم خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری پرۆژەی دەستووری هەرێمی کوردستان عێراق ، سێیەم خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری پرۆژەی دەستووری کۆماری فیدراڵی عێراق . لە ڕۆژی سێ شەممە ڕێکەوتی 2002/11/5 ، دانیشتنی ژمارە (5) بەسترا و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە :

أ . خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری بریارێك دەربارەی چۆنیەتی پەیوەندی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عێراق لەگەڵ هەردوو ئیدارەی هەرێم لە ماوەی خولی گواستنەوەی ئەنجومەندا .

ب . بەرچاوخستن و گفتووگۆ لەسەرکردنی پرۆژەی پێشنیارکراوی دەستووری هەرێمی کوردستانی عێراق .

ج . بەرچاو خستن و گفتووگۆ لەسەرکردنی پرۆژەی پێشنیار کراوی دەستووری کۆماری فیدراڵی عێراق .

خاڵی یەکەم تەنها خوێندنەوە بوو و ئاراستەی لیژنەکانی تایبەتی پەیوەست بەو کارەوە کرا و پاشان دەست کرا بە گفتووگۆ کردن لەسەر پرۆژەی دەستووری هەرێمی کوردستان ، باب بە باب

دەخوێندرایەوە و موناقەشەی ئەکرا ، بابی یەکەم خوێندرایەوە ، لەسەر ئەم بابە زۆر موناقەشە کرا چونکە مادە سەرەکیەکانی تێدا بوو ، منیش موداخەلەیەکم هەبوو بەم شێوەیە :

بەراستی زۆر گوترا لەسەر ئەم خاڵە ، بەلأم ئەوەی لای من گرینگە پێویستە ئەوە رێك بخرێت ئەو پارێزگاو قەزاو ناحیەی ئەو سنورانەن ، من پێم وایە بەعەرەبکردن لە ساڵی 1964 وە دەستی پێ کردووە ، بەلأم لە ساڵی 1968وە دەستکاری وەحەداتی ئیداری کراوە و ئیلحاق کراون بەو شوێنانەی کە ویستوویانە ، دەربارەی کرکووك من پێم وایە ئەمە مادام پرۆژەیە ، مادام شتێکە ئیمە ناتوانین بە تەواوەتی بیچەسپێنین ، لێرە وەك پرۆژەیەك دەچێتە چەند شوێنێکی تر و دانوستاندنی لەسەر دەکرێت بۆیە نابێ واز لە بوونی کەرکووك بە پایتەختی کوردستان نەهێنین ، هێچی تریشی بۆ زیاد نەکەین ، ئەگەر هاتوو لەویٚ لەو شوێنانە کە مەبەستە و جێگا دەگرێت ، لەویٚ لە دانوستاندندا ئەگەر وەکو کورد شتێك لەسەر ئەم بابەتە بکرێت باشترە لەوەی ئیستا ئیمە وازی لیٚ بێنین ، بە نیسبەت ماددەی حەوتەمیش (هێزی چەکدار) بەراستی ئەوە (زەمانە) ، پێویستە ببێت ، ئیمە ئەوەشمان لەیاد نەچێت لە رێکەوتننامەی (11) ئازاری ساڵ 1970 دا (12) فەوج حەرەس حدودمان هەبوو ، یەعنی پێشمەرگەکانی خۆمان هەموو رێکخران لەو (12) فەوجەدا ، ئێستاش دەبێت ئەو پێشمەرگانەی کە هەن لە کوردستان رێك بخرێن ، بەلأم ئەگەر نزامیش بن وەك هێزی چەکدار باشترە ، زەمانێکە ، جگە لەمەش وەکو برادەران باسیان کرد لێرەش لەبەر دەستدایە لە دەستووری عێراقی فیدراڵی ئەوەش جێگیر بووە ، من پێم باشە وەکو خۆی بمێنێت ، لەگەڵ رێزماندا .

لە گفتووگۆی بابی دووەمیش موداخەلەیەکم هەبوو بەم جۆرە :

(لە ماددەی 15 شتێکی باشە کە سەفەر بۆ دەرەوە و ئەو خەڵکانە لەدەرەوە بگەرێنەوە ، بەلأم شتێك هەیە لێرەدا لەبەر بارودۆخی کوردستان کە لە بارودۆخێکی نائاسایی دا بووە ، رەنگە بە سەدان هەزار خەڵکمان لەدەرەوە بێت ، لێرە لەم پرۆژەدا هیچ مافێك بۆ ئەوان دیاری نەکراوە لە گەرانەوەیان بۆ کوردستان ، چ حەقە حقەقێکیان هەبێت ، بۆنمونە و بەتایبەتی مەسەلەی

هەڵبژاردنە و مەسەلەی ترە ، جا حەق وابوو حەقێك بۆ ئەوانە دیاری بکرێت ، چونکە ئەوانە لە باروودۆخێکی نائاسایی و لە بارودۆخێکی تایبەتیدا ئەو هیجرەیەیان کردووە لەوانەشە بگەرێنەوە بۆ کوردستان ، جا بەشێوەیەکی کاتی بێت یان بەشێوەیەکی یەکجارەکی بێت ، زۆر سوپاس .

25 ـ رۆژی چوارشەممە رێکەوتی 2002/11/6 کۆبونەوەی ژمارە (6)ی بەست و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە :

أ . بەرچاو خستن و گفتوگۆ کردن لەسەر پێشنیاری بریاری چۆنیەتی پەیوەندی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانی عێراق لەگەڵ هەردوو ئیدارەی هەرێم لە ماوەی خولی گواستنەوەی ئەنجومەندا .

ب . بەردەوام بوونی بەرچاوخستن و گفتووگۆ لەسەر کردنی پرۆژەی پێشنیار کراوی دەستوری هەرێمی کوردستانی عێراق .

ج . بەردەوام بوونی بەرچاو خستن و گفتووگۆ لەسەر کردنی پرۆژەی پێشنیارکراوی دەستووری کۆماری فیدراڵی عێراق .

خاڵی یەکەم ، بریاردان لەسەر چونیەتی پەیوەندی ئەنجومەنی نیشتیمانی لەگەڵ هەردوو ئیدارە ، پاش خوێندنەوەی و گفتووگۆیەکی کەم دەنگی بۆ درا ، خاڵی دووەم ، بەردەوام بوونی گفتووگۆ لەسەر پرۆژەی دەستوری هەرێمی کوردستان بوو ، بابی پێنجەم ، منیش دوو تێبینیم هەبوو بەم جۆرە :

راستی هەرچەندە برادەران باسی ئەو مەوزوعەیان کرد ، ئیمە لە ماددەی (70) فەقەرەی سێ (المنح) مینەح ئەوەیە کەلە مەرکەز دێت ، لەبەر ئەوە ئەوەی کە مەرکەزە مەسئەلەی نەوتەکەیە ، ئیستا ئیمە حصەمان بۆ دیاری کراوە بە رەسمی لە (13./.) ، یەعنی پێویستە لە دەستوور ئیمە ئەوە دیاری بکەین ، هەرچەندە بەپێ نفوسە ، بەڵام ئەوە لە مەرکەزدا هەیە ، لێرە لە دەستوور شتێکی وادیاری نەکراوە ، برادەرانی یاسایی بیرێك لەوە بکەنەوە کە شتێك دیاری بکەن بۆ مەسەلەی نەوتەکە ، زۆر سوپاس .

دووەم موداخەلەم لە سەر بابی یەکەم لە پرۆژەی دەستووری عێراقی فیدراڵی بوو :

بەنیسبەت ماددەی دوو ، داوا لە لیژنەی یاسا دەکەین بە هەمان شێوەی ماددەی دووی پرۆژەی هەرێمی کوردستانی لێ بکرێت ، چونکە ئەوە تەقریبەن هەمان صیغە و هەمان شێوازی ئەوی هەیە ، سوپاس .

26 ـ رۆژی پێنجشەممە رێکەوتی 2002/11/7 ، دانیشتنی ژمارە (7)ی خولی گواستنەوە دەستی بەکارەکانی خۆی کرد کە بریتی بوو لە سویند خواردنی یاسای سێ وەزیری ئیدارەی سلیمانی ، جارێکی تر هەردوو پرۆژەی دەستووری هەرێمی کوردستان و عێراقی فیدراڵ خرانەوە بەر گفتووگۆ ، لە دانیشتنەکانی پێشوودا ، تێبینیەکان بەگشتی وەرگیرابوون ، لیژنەی یاسا لەگەڵ دەستەی سەرۆکایەتی هەردوو پرۆژەکەیان لەسەر ئەساسی ئەو گفتووگۆیانە گونجاندبوو ، بۆیە لەم کوبونەوەیە تەنها پرۆژەکان بە دەستکاری تازەوە خوێندرانەوە و خرانە

دەنگ و لەلایەن پەرلەمانەوە پەسەند کران ، پاشان سەرۆکی پەرلەمان ئەم چەند تێبینیەی روونکردەوە :

هەر بۆ تەعقیب لەسەر مەوزوعەکە ، ئەو پرۆژەیەی وەرگیراوە وەکو پرۆژەی دەستووری هەرێمی کوردستان لە چوارچێوەی عێراقێکی فیدراڵی دیموکراتیدا ، ئەمە حاڵی حازر دەستوور نییە ، شتێك نییە کە جێ بەجێ بکرێت ، ئەم پرۆژەیە وەکو پرۆژە دەمێنێتەوە ، پرۆژەش کە ناوی پرۆژەی لەسەر بوو قابیلی گۆرانکاری زۆری هەیە مومکینە کەموکوری تیا هەبێت ، مومکینە لە ناحیەی صیاغەوە هەندی شتی تیا هەبێت ، مومکینە هەندی تێبینی گوترابێت دەستکاری نەکرابێت ، یان لەو ئیشەی کە کراوە نەخرابێتە سەری ، بۆیە ئەندامانی بەرێز بە بەردەوامی دەتوانن موراجەعەتی لیژنەی یاسایی بکەنەوە بۆ مەسەلەی صیاغە ، هەروەها ئەگەر تەعدیلاتیان هەبێت یان شتێکیان هەبێت بە نوسراو ئاراستەی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی بکەن ، زۆر سوپاس .

27 ـ لە رۆژی سێ شەممە ریکەوتی 2002/11/12 ، پەرلەمان دانیشتنی ژمارە (8)ی خۆی بەست و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە :

أ . بەرچاو خستنی پێکهاتەی لیژنە هەمیشەیەکانی ئەنجومەن .

ب . پێکهێنانی لیژنەی ئامادەکاری هەڵبژاردن .

ج . گفتووگۆیەکی کراوە لەسەر بارودۆخی ئیستا .

خاڵی یەکەم ، لیژنەکان پێکهێنران ، من لە لیژنەی شارەوانیەکان و گواستنەوە وگەیاندن دانرام ، پاشان بەپێ هەڵبژاردنێکی ناوخۆیی لیژنەکە من بە بریاردەر هەڵبژێردرامەوە .

خاڵی دووەم ، لیژنەیەك بەپێ رێکەوتننامەی واشنتۆن پێویست بوو دیاری بکرێت بۆ ئامادەکاری هەڵبژاردنەوەی پەرلەمان ، لەبەر ئەوەی ئەم بابەتە لە رێکەوتنەکەدا هاتبوو و پەرلەمانیش دەنگی بۆ رێکەوتننامەکە دابوو ، بۆیە پێویست بوو کە ئەم لیژنەیە دیاری بکرێت ، لیژنەکە دیاری کراو دەنگی بۆ درا . من بەش بەحاڵی خۆم هەر لە یەکەمین رۆژی دروست بوونی ئەم لیژنەیە ، وام ئەزانی کە شتێکی زیادەو و کاری پێ ناکرێت ، بارودۆخەکان بەرەو گورانکاری گەورە دەرۆشت ، رۆژ لەدوای رۆژ بابەتەکانی ئەو گورانکاریانە گەرم تر دەبوو ، لیژنەکە هێشتا کۆبونەوەیەك یان دوو کۆبونەوەی نەکرد ، دەست کرا بەلێدانی عێراق و گوران بەسەر وولات و عێراقدا هات ، لە یەك دوو کۆبونەوەی نارەسمی باس لە کاری ئەو لیژنەیە دەکرا بۆیە من هەمیشە رام وابوو کە کاری پێ ناکرێت ، هەرواش بوو . کۆمیسیۆنی باڵای هەڵبژاردن لە عێراق دروست بوو و سەرپەرشتی هەڵبژاردنەکانی کرد .

خاڵی سێ یەم ، گفتووگۆ بوو لەسەر بارودۆخەکان ، من لەم بارەیەوە ئەم چەند رونکردنەوەیەم هەبوو :

بەراستی بەرێزان زۆریان بە دوورو درێژی باسیان لە بریاری ئەنجومەنی ئاسایش و ئەو ئەگەرانەی کەوا پاش ئەوە دێتە ئاراوە کرد ، بەڵام من دەمەوێت شتێك بڵێم کە بەراستی پێویستە ئێمە لە کاتی لێدانی عێراق وەکو کورد ، بڵێین و نە ڵێین ئاژاوە و شت درووست دەبێت

، مانای شپرزەییەك لە كوردستان لە رووی ئابووری ، لە رووی سەربازی ، لە رووی كۆمەلأیەتی دروست دەبێت ، پێویستە ئێمە وەكو كورد ، هەر لە ئیستاوە خۆمان ئامادە بكەین ، بۆ رووبەرووبونەوەی ئەو بارە ئالۆزەی كە دێتە كایەوە ، من پێشنیار ئەكەم كە پەرلەمانی كوردستان لیژنەیەكی بالأ بۆ سەرپەرشتی كردنی ئەو بارودۆخە كە دێتە ئاراوە پێك بێنێ هەتا جیگای خۆی دەگرێت و هەتا دەسەلأت شوێنی خۆی دەگرێت لە عێراق ، ئەو لیژنە بالأیە لە كوردستان و ئەو شوێنانەی تر كە پێویست دەكات كورد هەنگاوی بۆ بنێت ، ئیش و كارەكانی بەرێت بەرێوە . دووەم خالم دەربارەی مەسەلەی كۆنگرەی موعارەزەیە ، بەراستی زۆر باس كرا لەسەر وەزعی موعارەزە و فیدرالی كورد ، من پێم وایە چەند جارێك مەعارەزەی عێراقی دانیان بە فیدرالیەتی گەلی كورد ناوە ، بەلأم ئەم كونگرەیە تا رادەیەك ئێمە ئاگادار نیین لە وانەی كە بەشداریی دەكەن و كێن ، حەق وایە نوێنەرانی گەلی كورد رێگە نەدەن بەو كەسانەی كە هەمیشە دژایەتی گەلی كوردییان كردووە ، ئێستاش لەم كۆنگرەیە بێن و رایەكی خراپیان بەرامبەر بە گەلی كورد هەبێت ، زۆر سوپاس .

28 ـ رۆژی پێنجشەممە رێكەوتی 2003/1/9 ، پەرلەمان كۆبونەوەی ژمارە (11)ی خولی گواستنەوەی خۆی بەست و بەرنامەی كاری بریتی بوو لە یەك خال ، ئەویش : خستنەرووگفتوگۆ كردن بوو لەسەر پرۆژەی بریاری پەیوەندی نێوان لیژنەی بالأی تەنسیق و دەستەی سەرۆكایەتی ئەنجومەنی نیشتیمانی كوردستان .

بۆ گفتووگۆ لەسەر ئەو پرۆژەیە ، من چەند سەرنجێكم هەبوو كە بەم شێوەیە بوو :

لیژنەی تەنسیقی بالأ ماوەی چەند سالێكە ئیش دەكات ، ئیشەكانیشی دیارن ، یەكێك لەو ئیشانەی كە توانیویانە بەهۆی ئەوانەوە ئێمە لێرە ئاوەها یەك بگرینەوە ، لەبەر ئەوە من پێشنیار دەكەم بۆ ئەوەی لەمەودووا وەكو لیژنە كە لە برگەی چوار هەیە ، لیژنە دائیمیەكان لەگەل ئەوان ، بەواتا لیژنە هەمیشەیەكانی پەرلەمان كار بكەن یان موتابەعە بكەن ، ئەو كارانەی كە كردوویانە پێش ئیستا ، پێش دەرچونی ئەم بریارە ، لیژنەی تەنسیقی بالأ بە راپۆرتێكی تێروتەسەل بیداتە پەرلەمان و تەوزیع بكرێن لەسەر لیژنە هەمیشەیەكان بۆ ئەوەی بزانن چی كراوە چی نەكراوە لەكارەكان ، لەگەل رێزماندا .

بەرێز سەرۆكی پەرلەمان لێمی پرسی : رای جەنابتان لەسەر خالی دوو چییە ؟ .

وەلأمی من : خالی دوو بەراستی رێكوپێكە من پشتگیری لێ دەكەم ، لەبەر ئەوەی ئیشێكی باشە ، بەلأم ئەگەر ئەو پێشنیارەش بكرێت شتێكی زۆر باشە ، راپۆرتێك لەسەر ئیش و كارەكانی پێشویان بدرێتە پەرلەمان ، لەگەل رێزماندا .

29 ـ رۆژی چوارشەممە رێكەوتی 2003/1/15 ، پەرلەمان كۆبوونەوەی ژمارە (12)ی خۆی گری دا ، بەرنامەی كاری بریتی بوو لە :

أ ـ خستنەروو وگفتووگۆ كردن لەسەر پرۆژەی بوجەی سالی 2003 .

ب ـ خستنەروو وگفتووگۆ كردن لەسەر ئەركی لیژنەكانی پەرلەمان و شێوەی كاركردنیان .

ج . خستنەروو وگفتووگۆ کردن لەسەر دراوی هەرێم وهۆی ئەو گۆرانکارییە ناسروشتیەی بەسەری دادێ .

خاڵی یەکەم بریارێك بوو کە لەلایەن هەردوو ئیدارەی هەرێمەوە پەسەند کرابوو ، ئەویش بریاردان بوو لەسەر پەسەند کردنی میزانیەی ساڵی 2003 لەسەر ئەساسی میزانیەی ساڵی 2002 ، بریارەکە دەنگی بۆ درا .

خاڵی دووەم تایبەت بوو بە کاری لیژنەکانی هەمیشەیی ناو پەرلەمان کە چۆن کارەکانیان لەگەڵ هەردوو ئیدارە جێ بەجێ بکەن ، رایەکان بەوشێوەیە بوو کە هەر لایەو بۆ خۆی موتابەعەی کاری وەزارەتەکان بکات هەتا یەکگرتنەوەی هەردوو ئیدارە ، منیش لەسەر ئەم خاڵە چەند ووتەیەکم هەبوو بەم جۆرە :

من ویستم ئەم خاڵە روون بکەمەوە ، بەرێز کاك د. رۆژ باسی کرد ، چونکە بە حەقیقەت لیژنەی تەنسیقی باڵا چەند لیژنەیەکی هەیە ، تەنها لیژنەیەك نییە کە لیژنەیەکی پەرلەمانی موتابەعەی ئیش و کارەکانی بکات ، لەبەر ئەوە ئەوان چەند لیژنەیەکیان هەیە ، کێشەکانیش موتەفەریقەن ، هەموو شێوەکان دەگرێتەوە ، لەبەر ئەوە پێویستە لیژنە هەمیشەیەکان بەتێکرا بەشداری لەو کارانە بکەن وەکو لە دانیشتنی پێشودا بریارمان لەسەردا . بەنیسبەت کۆبوونەوەی لیژنەکان بەراستی شتێکی زۆر پێویستە لە مانگێك دووجار ، حەقە ئەوە بکرێت بە بریارێك ، بریارێکی ناوخۆیی لەسەرۆکایەتیەوە بدرێتە لیژنەکان وەکو ئیجبار ئەم لیژنانە کۆببنەوە بۆ ئەوەی ئەو ئیشانەی کە هەیانبێت لەو مانگەدا بتوانن لەم کۆبوونەوانە جێ بەجێ بکەن ، لەگەڵ رێزماندا .

خاڵی سێ یەم باسکردنی باروودۆخی دراوی هەرێم بوو کە ئاڵوزی پێوە دیار بوو ، زۆر قسە لەسەر ئەم بابەتە کرا ، منیش بەم شێوەیە هەندی قسەم کرد :

قسەی زۆر کرا لەسەر ئەم بابەتە ، بەڵام هۆکارەکانی لەو دواییە کاك شەوکەت هەندێکی باس کرد ، راستە بازرگانی شەر زۆر ئیستیفادەی لەو وەزعە کردووە کە بازرگانی بەو پارەوە دەکەن ، هەروەها کەمتەرخەمی هەردوو ئیدارەکە لە کارەکاندا ، بەتایبەتی هەندێ جار بریار دەدرێ کە دڵمان خۆشە بەوەی بریارەکە لە هەردوو لا جێ بەجێ دەکرێ ، بەڵام دەبینی لەلایەك جێ بەجێ دەکرێ و لەلایەکی تر جێ بەجێ ناکرێ ، ئەزمەیەکی تاك دیناری هەبوو ماوەیەك لەمەوپێش بەراستی ئەمە شتێکی بۆخۆی دروست کرد لە بازار ، کە دوایی بەناچاری بە خراپی بەسەردا شکایەوە ، بۆیە من پێم باشە زیاتر لەسەر ئەم بابەتە ئەوەندە نەڵێین ، ئەوەندەیە تەنها لەم وەزعەی کە نائاساییە و هیچی ترمان بۆ ناکرێ تەنها ئەوە نەبێ کە هەردوو ئیدارەکە و هەردوو وەزارەتی دارایی بە هاوکاری لیژنەی دارایی پەرلەمان دانیشن رێگە چارەیەك بۆ ئەو وەزعە بدۆزنەوە کە چۆن بەرەنگاری ئەمە ببنەوە ، چۆن ئەو پارەیە تەلەف دەبی ، ئەو پارەیە خەڵکی بازرگانی پێوە دەکات ، خەڵکی ناحەزانی دەورووبەرمان ئەیکێشنەوە و کەمی دەکەنەوە بۆ ئەوەی رەصیدەکەی بەو شێوەیە بێت بازارەکە تووشی ئاڵوزی بکات ، هەروەها من دەمەوێت بپرسم لە دەستەی سەرۆکایەتی و لە لیژنەی دارایی ئەگەر گۆییان لێم بێت ، نازانم سەدا

سیانزەی نەوت بۆ کوردستان ئەو بەشەی کەوا تەرخان کراوە لەلایەن (یۆئین) وە بەشێکی نابێتە رەصید بۆ ئەوەی خەڵکی کوردستان لەو ئەزمەیە رزگاری بێت . سوپاس .

30 ـ رۆژی چوارشەممە رێکەوتی 2003/1/29 ، پەرلەمان کۆبونەوەی ژمارە (13)ی بەست ، برنامەی کاری تەنها خاڵێك بوو لەسەر وەزعی بازار و باری ئاڵۆزی دراوی هەرێمی کوردستان کە دراوە سویسریەکە بوو ، لیژنەی دارایی پەرلەمان بۆ ئەم مەبەستە راپۆرتێکی ئامادە کردبوو ، راپۆرتەکە خوێندرایەوە و خرایە بەر گفتووگۆ و منیش چەند سەرنجێکم لەسەری هەبوو کە بەم جۆرەی لای خوارەوە بوو :

لە راستیدا وەزعی بازار و دۆلار هەندێك ئاڵۆزی تێکەوتووە ، رەنگە ئەم ئاڵوزیە ئیمە وەکو حکومەتی هەرێمی کوردستان هەردوو لا ، ئەگەر موشارەکە بکەین بەشێوەیەکی مەدروس و بە شێوەیەکی باش هەندێك کەمتر بکرێتەوە ، لەو ئاڵۆزیە زەرەرمەند خاوەن پارەکانن یا بڵێین خەزێنەی حکومەتی هەرێمی کوردستانە ، وە ئیلا فەقیر و هەژار ئیستفادەی لێ کردووە و کەلوپەل هەرزان بووە . بەلام ئەوەی من رام هەیە لەسەری تەحدیدی دیناری عیراقی بە دۆلار بکرێت ، وەکو ئەوەی بۆ نمونە کە کراوە ، مەعاش هەر (100) دۆلار ، هەزار دینار ئەدرێت ، بە پێ دیراسەیەك ، من ناڵیم لەسەر هەزار دینار ، لەسەر هەر شتێکی تر تەحدید بکرێت باشترە ، بۆ ئەوەی حکومەتی هەریمی کوردستان لەسەر هەمان شێوە پارە لە خەڵکی وەربگرێت ، نەك دۆلار بدات بەلام دینار وەربگرێت ، لەبەر ئەوە ئەم ئاڵۆزیە بەم شێوەیە دەمێنێت ، بەلام ئەگەر هاتوو حکومەتیش موشارەکەی کرد و دۆلاری دابە مەعاش و دۆلاریشی وەرگرت لە بواری داهاتی زاتی خۆی ، پێم وایە ئەو شتە تەوازن دەکات ، دووەم نرخی کالاکان لە بازار پێویستە تەحدید بکرێت و وابکرێت بە دۆلاریش تەعامولی لەگەڵدا بکرێت ، چونکە زۆربەی کالاکان لە دەوروبەری کوردستان دێن و نرخەکانیان نرخی دۆلارە بۆ بە دینار موعامەلە بکرێت ، ئەو شتەی لە تورکیا دێت لە ئیران دێت ، هەتا لە عیراق ئیستا تەعامولی ئەم پارە تەبعە لەگەڵ دۆلار ئیسیتیقراری وەرگرتوە و کەم و زیاد ناکات ، لە ئیران لەگەڵ تومەن بە هەمان شێوە ، ئەگەر بیشیکات شتێکی زۆر کەمە ، حەق وایە لێرەش لیژنەیەکی پسپۆر دیراسەی ئەم بابەتە بکات ، وابکات ئەو دینارەی کە ئیستا ئیمە تەعامولی پێ دەکەین و پێ دەڵین (سویسری) کە مەفعولی نیە لە هیچ شوێنێکی تر ، لێرە نەبێت ، ئەو لیژنەیە بتوانێت لەگەڵ ئەوە تەفاهومێك لە نێوان دینارو و دۆلاربکەن ، سعرێکی بۆ دابنێن ، بۆ ئەوەی ئەو پارەیەش ئیستیقرار بکات و خەڵك بتوانێ لە بازار دیناری پێ یە دینار سەرف بکات ، دۆلاری پێ یە دۆلار سەرف بکات ، یان دۆلار بە زەریبە و بە رسومات بدات بە حکومەت و حکومەتیش بەهەمان شێوە دۆلار یان دینار یان هەر پارەیەك بێت لەو پارانە سەرف و ئیرادی لەسەر بکرێت و هەوڵیش بدرێت وردەیەکی باش لە دۆلار لە تاك دۆلاری و لە سەنت و ئەوانە بکەوێتە بازار بۆ ئەوەی خەڵك بتوانێت زیاتر بە ئیستیقرار ئیشی لەسەر بکات . لەگەڵ رێزماندا .

31 – رۆژی چوارشەممە رێکەوتی 2003/2/5 پەرلەمان کوبونەوەی ژمارە (16)ی خۆی بەست و بەرنامەی کاری بریتی بو لە دوو خاڵ .

1. ئامادەبونی بەڕێز وەزیری ناوخۆی ئیدارەی سلیمانی .

2 . خویندنـەوەی یەکـەمی پـرۆژەی تایبـەت بـەخانوو بـەرە کـە لـە لایـەن ئەنجومـەنی وەزیرانـەوە پێشنیار کراوە .

مەبەست لـە ئامادە بوونی وەزیری ناوخۆی ئیدارەی سلیمانی بۆ ئەوە بو کە چی ئامادەکاری کـراوە لـە سـنوری ئـەوان بـۆ کـاتی پێویسـت و ئەگـەری روودانـی شـەر لـە عـیراق ، کـاك فریـدون عبـدالقادر وەزیـری نـاوخۆ راپـۆرتێکی باشـی لـەو بارەیـەوە پێشـکەش کـرد و پاشـان ئەنـدامان کەوتنە پرسیار و لیکۆڵینەوە لەسەر بابەتەکە و منیش موداخەلەیەکم هەبوو کە بەم شێوەیە بوو بـەخیرهاتنی کـاك فریـدون دەکـەم ، دەسـت خۆشـی لیدەکـەین دەربـارەی ئـەو راپۆرتـەی کـە پێشکەشی کرد ، بەڵام من لەگـەڵ ئـەوەی چەند پرسیارێك و چەند پێشنیارێکم هەیە ، پێشـەکی دەمـەوێت شـتێکیش بڵـیم ، بە راسـتی بـرادەران زۆر باسیان لەسـەر وەزعەکـە کـرد ، لای هەنـدێك وایە ئا لـەم سـات و کاتـەدا رژێـم هێـرش بـۆ سـەر ئیمـە بهێنێـت ، بـەڵام خـۆی لـە ئەسـڵدا وا نییـە ، ئیستا گەلان هێرش بۆ سەر رژێم ئەبەن ، ئەو موعادەلەیە راستە کە دەبێت هەندێك ئیحتییاتی وا بـۆ خۆمـان بکـەین . ئـەو مەترسـیەش کـە ئیسـتا وا باسـی دەکـەن ، بەراسـتی میلەتەکـەمان لـە ئیستاوە خەریکی (رەو) ئەبێت ، بەراستی نابێت نە بەم شێوەیە بروانینە وەزعەکە و نە بـەم شێوە زەقەش باس لە هەندێ مەسائیل هەیە بکرێت ، ئیمە ساڵانی تر گیرۆدەی ئـەم مەسـئەلانە بـووین ، لەبەر ئەوە پێویستە لەمەو دوا زۆر بە هوشیاری باس لەسەر ئەم مەسئەلانە بکـەین . شتێك کـە لـە راپۆرتەکەی بەڕێز کاك فریدون نەهاتووە ، چۆن بەرگری لە پرۆ پاگاندەی دوژمنـانی کوردسـتان و گەلی کوردستان بکەین کە رۆژانە پرۆپاگاندەی خراپ لەم بارەیەوە لـەم وەزعـەوە ئەکـەن ، بەرامبـەر بە گەلەکەمان و بەرامبەربەم ئەزمونە ، چۆن ئیمـە بتـوانین بـەرەنگاری ئـەم پرۆپاگاندانـە ببینـەوە ؟ ئەوە یەك ، دوو ، مەسەلەی ئەو کەمپانەی کە دروست کراون ، بە رای من ئەگـەر کەمپێکی تایبـەت بۆ سەربازەکانی عیراقی دروست بکرێت ، باشە ، رەنگە پێش ئـەوەی شـەر دروسـت بێـت ئەوانـەی کە لەو حدودانەش لـە سـەنگەردان هـەموویان خۆیـان بگوێزنـەوە ئـەو کەمپانـە ، واز لـەو دەسـەڵاتە بهێنن کە هەموو رۆژیك بەشـەر و شـەرخوازی ئـەیان هێنـی و ئـەیان بـات . پێشنیاریکیشـم هەیـە ، خـۆی هەقـە لەسـەر ئاسـتی هـەرێم غورفەیـەکی عەمـەلیات هـەبێت ، ئـەم غورفەیـە بـۆ روو بـە رووبونەوەی ئەو ئالۆزیانەی کە دروست ئەبیت ، بەڵی ، لـە گورانکاریـدا ئەگـەر بـە سـلمیش بێـت ، یەعنی بە شێوەیەکی ئاشتیانەش ئاڵو گۆرلە عیراق ببێت ، هەندێ پشێوی هەر ئـەبێت ، پێویسـتە هەر لە ئیستاوە بەرنامە بۆ ئەوانە هەبێت ، فعلـەن بەرنامەشـیان دانـاوە ، بـەڵام بەرنامـەکان هەنـدێ کەمووکوریان هەیە ، هەندێ وەزارەت هەیيە کە بەراستی حەساسـن ، وەکـوو وەزارەتـی ئەشـغاڵ و گواسـتنەوەوگەیاندن و رۆشـنبیری ، ئەمانـە دەورێکـی بـاش ئـەبینن لـە ئاسـایی کردنـەوەی بارودۆخـەکان ، لەبـەر ئـەوە پێویسـتە ئـەوانیش لیژنەیـەکی باڵایـان هـەبێت بـۆ ئـەوەی بتـوانن رووبەرووی هەموو ئەو شتانە ببنەوە کە عیلاقەیان بە وەزارەتەکەی خۆیانەوە هەیە ، وەزیـری ئـەو وەزارەتانەش پەیوەندی بەو غورفە عەمەلیاتەوە هەبێت ، کە لەسەر ئاستێکی باڵا دروسـت ئـەبێت ، دەربارەی مەسەلەی هەڵگرتنی چەك ، پێویستە لە ئیستاوە هەردوو وەزارەتی نـاوخۆ ئـەو بابەتـە

زۆر بە گەرمی چاودێری بکەن ، جگە لەوانەی کە بە رەسمی ئەناسرێن ، سەر بە دام و دەزگاکانی وەزارەتەکانی حکومەتی هەرێمن ، رێگا نەدرێت خەڵکی تر چەك هەڵگرێت ، رێگە نەدرێت نەوەکو خوانەخواستە لە فرسەتێکی وادا ئەوان ئاڵوزیەکی زیاتر دروست بکەن ، لە ئیستاوە قەدەغەی چەك هەڵگرتن بکری ، لەگەڵ رێزماندا .

32 . رۆژی پێنج شەممە رێکەوتی 2003/2/6 ، پەرلەمان کۆبونەوەی ژمارە (15) گری دا و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە .

أ. ئامادە بوونی بەرێز وەزیری ناوخۆی ئیدارەی هەولێر .

ب . خستنە روو وگفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژەی تایبەت بە خانووبەرە کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیار کراوە .

خاڵی یەکەم بەردەوامی بوو لەسەر خستنە رووی ئەو ئامادەکاریانەی حکومەتی هەریم ئیدارەی هەولێر بوو ، بۆ ئەگەری لیدانی عیراق ، وەزیر راپۆرتی خۆی خویندەوە و ئەندامان بیرورای خۆیان لەسەری خستە روو .

خاڵی دووەم بە هۆی گرانی کرێ خانو و باری ئاڵوزی ئابوری خەڵك ، هەردوو ئیدارەی هەریم پرۆژە بریاریکیان ئامادە کردبوو ، پرۆژەکە خرایە بەر گفتوگۆی ئەندامان ، منیش بەم چەند ووتانەی خوارەوە بەشداریم کرد .

بە حەقیقەت قسەکانی منیش هەر پشتگیریە بۆ قسەی ئەو بەرێزانەی کە کردیان ، کە کەرتی هەژار رەچاو بگیری ، زۆربەی زۆری خەڵکی هەژارەو خانووی نییە و خانووی بەکرێ گرتووە ، یان دوکانی نییە و دوکانی بەکرێ گرتووە کاسبی تێدا ئەکات ، لەبەر ئەوە پێم وانییە ئەم بریارەش لەکەداری قانون و یاسا و ئەو شتانە بکات ، هیچ ئیشارەتێکی بۆ یاسای کرین و فرۆشتنی خانووبەرە نەکردوە ، تەنها ئەوەندەیە لەم باروو زروفەدا تەخویلی سەرۆکی وەزیران بکرێت ، ئەویش لە رێگای وەزارەتی داراییەوە تەعلیمات و ئەو شتانە دەربکەن بۆ چۆنییەتی سازدانی سەنەدی ئیجار لە بەینی موئەجیر و موستەئجیر ، لەبەر ئەوە پێم باشە لەم کاتەدا بکرێت و ئەمەش هەر خۆی بۆ خۆی دەبیتە شێوەیەکی کاتی ، چونکە لە ئایندەیەکی تردا ئەگەر گۆرانکاری هەبێت ، یاساکان دەبێت هەمووی پیاچونەوەی بەسەردا بکرێت ، لەبەر ئەوە من پشتگیری لەوە دەکەم وەکو خۆی جێ بەجێ بکرێت ، لەگەڵ رێزمدا .

33 ـ رۆژی چوارشەممە رێکەوتی 2003/2/19 پەرلەمان کۆبونەوەی ژمارە (16) گرێ دا و بەرنامەی کاری بریتی بو لە .

أ. تاوانبار کردنی تیرۆر کردنی پەرلەمانتاری دێرین شەهید (شەوکەت حاجی مشیر) .

ب . گفتوگۆکردن لەسەر باری نائاسایی لە هەندێ ناوچە سنورییەکان .

ج . لێکۆڵینەوە لە بارودۆخی ئیستای کوردستان بۆ بریاردانی پیویست بەرامبەر ئەگەری هێرش بۆ سەر عیراق .

خاڵی یەکەم خرایە بەر گفتوگۆ و بەشێوەیەکی گشتی شەهید کردنی کاک شەوکەت بە توندی مەحکوم کرا ، هەندی راو سەرنج لەسەر بونی گروپی تیرۆریست لە کوردستان خرانە روو کە منیش بەم شێوەیە رای خۆم دەربری .

بەراستی جیی خۆیەتی ئەمرۆ باس لەو بارودۆخانە بکەین کە تایبەتن بە ناوەوەی کوردستان ، بەلاّم ئیمە ئەبی ئەوەشمان لەیاد نەچیّ ئەم بارودۆخە نائاساییە کە ئیستا ماوە هەمووی تەرەسوباتی ئەو بارە ناخۆش و ئەو بارە بووە کە لە ئاکامی شەری براکوژی ، شەری کوردستان هاتونەتە کایەوە ، بە حەقیقەت پێشتر لەم پەرلەمانە بریارێك دەرچوو ، بریاری قەدەغە کردنی هەڵگرتنی چەك ، یا دروست بوونی میلیشیات ، پاش شەهید بوونی شەهید فەرەنسۆ هەریری ئەو تیرۆرستانە لە سنوری ناوچەی ئەم هەرێمەی سەر بە پارتی دیموکراتی کوردستان دەرکران ، راو نران ، ئەوانەی کە گیران ، گیران ، ئەوەشی دەرچوو رۆیشت ، بەلاّم بەراستی لە هەرێمەکەی تر لەویّ خۆیان گرتەوە ، خۆشیان درووست کرد ، توانیان تا ئیستا بەو ئاکامە بگەن کە بتوانن بەو شێوەیە دەست لە هەڤالاّنی سەرکردایەتی یا پێشمەرگە دێرینەکانی شۆرش بوەشێنن ، هەروەها ئیمە وەکو پەرلەمانتاران بەراستی پێویستە داوا لە سەرکردایەتی سیاسی هەردوو لایەنی پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکیەتی نیشتیمانی کوردستان بکەین ، نەك ئیمە لێرەوە بریارێك بدەین ، ئەوان لەویّ بتوانن بارودۆخەکە زیاتر بە وردی هەڵسەنگێنن و رێگەچارەیەك بۆ ئاسای بوونەوەی هەموو بارودۆخی کوردستان و سەر سنورەکانیش کە بە حەقیقەت ئەمانە هەمووی دەستی بێگانەن و ئەیانەویّ ئەم ئەزمونەی ئیمە تێك بدەن و نایانەویّ ئیمە وەکو کورد بە ئاوات و ئامانجەکانی خۆمان بگەین ، لەلایەکی تریشەوە پێویستە ئیمە جارێکی تر بە هەردوو حکومەتی هەرێمی کوردستان بڵێین ، کە یاسای قەدەغەکردنی هەڵگرتنی چەك و ئەوانە زۆر بە جدیی لەم کاتەدا جیّ بەجیّ بکەن و میلیشیاتی جۆراوجۆر لە شوێنەکاندا نەهێڵن ، بە تایبەتی لەشارو لە شارۆچکەکاندا ، هەتا هیچ نەبیّ ئینسان بتوانیّ لەو مەنتیقانەدا هاوولاّتیان و هەڤالاّنی خۆیان بپارێزن ، هەوڵیش بدریّ ئەو تیرۆریستانە بخرێنە ژێر چاودێریی توند ، بۆ ئەوەی نەتوانن جارێکی تر هەتا بە یەکجارەکی پاك دەکرێنەوە لە کوردستاندا بتوانن دەستێکی وا بوەشێنن کە زیان بە گەلەکەمان و بە هەڤالاّن بگەینن ، لەگەلّ رێزمدا .

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان کورتە وەلاّمێکی دامەوە (سوپاس بۆ کاك حەمە علی تۆفیق ، بێگومان ئیمەش نیازمان لەو پێشنیازە هەر ئەوەیە کەوا لێرە بریارێکی لەسەر بدریّ لە پاشان جیّ بەجیّ بکەین ، هەر بەرەو رووی ئیدارەکانی حکومەتی کوردستان دەبێتەوە) .

پاشان بەرێز کاك مەلا بەختیاریش لە دەربرینی رای خۆی لەسەر بابەتەکە هەندی ئیشارەتی بۆ ووتەکانی منی خستە روو کە بەم شێوەیە بوو .

من بەش بەحاڵی خۆم ئەو قسەیەی برای بەرێزم کاك علی تۆفیق کردی سەرنجی راکێشام ، بێگومان ئەمە زایەدەی کۆمەڵێك هەڵەیە کە کراوە بە حەقیقەت ، هەڵەکە هەر لایەك کردبێتی بە یەکیەتی نیشتیمانیشەوە داپۆشینی کارێکی باش نییە ، من بەش بەحاڵی خۆم لە کردنەوەی سەکۆی ئازادی ، پارکی ئازادی دوو هەفتە لەمەوبەر ئەو رەخنەیەم لە یەکیەتیی نیشتیمانی

کوردستان لەبەر چاوی دووهەزار کەس گرت ، کە یەکیەتی نیشتیمانی نەدەبوو رێگە بە جوندی ئیسلام بدات لەوێ بن ، کە ئەو تاوانانە بکەن کە ئیستا ئەنجامی دەدەن ، ئەمە حەقیقەتێکە هەر لایەنێك لە لایەنەکانی شەری ناوخۆ سەیر بکەن هەڵەی بەرامبەر هەڵەی لەو بارەیەوە کردبێ ، سەرنجام باجەکەی ئاوائەدرێتەوە ، بەلام پێم وابێ کاك علی دیقەتێکی تیا بەکار نەهێنا ، لە حەقیقەتدا ، ئەویش مەسەلەی شەهید کردنی کاك فرنسۆ لە کاتێکدا بوو کە ئەوانە لەوێ کۆبوبونەوە و خۆیان راگەیاندبوو و راگەیاندنیشیان هەبوو ، ئەمە یەك ، دوو ، باوەر ناکەم کەس نکولی لەوە بکات کە (48) سەعات تێنەپەری ، ئێمە بکوژانی فەرەنسۆ هەریریمان تەسلیم بە عەدالەتی حکومەتی هەرێمی ئێرە کرد ، کە ئەوە یەکەمین جار بوو لە دوای شەری ناوخۆ بکوژێك لە ناوچەیەکەوە تەسلیم بە ناوچەیەکی تر بکرێت ، سێش ، هەر بۆ مێژوو یانی ئەمە تۆمار دەکری وە بیبلۆگرافیایەك رووداوەکان ئەنوسرێن ، لە حەقیقەتدا یەکیەتی نیشتیمانی کوردستان لە سالی 1994 ، هەموو هێزە چەکدارەکانی ئیسلامی تەفرو وتونا کرد ، بەلام بەداخەوە دیسان ئەو ناکۆکی و مەشاکیلانە هەبوون و دالدە دران و دروست کرانەوە و بوون بەو بەلایە بۆ هەردوولامان ، یانی ئەگەر تأریخ باس بکەین ، ئەوراقەکان بخەینە سەر مێز لە کۆنەوە تا ئیستا بەراستی جیاوازی هەیە لەسەر مەسەلەکان بەلام لەگەڵ ئەوەشدا هیچمان نابێ هەڵەکان داپۆشین بەراستی ، من بەش بەحالی خۆم تەئییدی هەموو قسەکان دەکەم ، ئەوەی کە پەیوەندی بەو هەڵەوە هەیە کە کراوە لەو مەنتیقەوە ، بەلام رووداوەکان لەوە فراوانترو پەل و پۆدارترن ، زۆر سوپاس .

34 . رۆژی یەك شەممە رێکەوتی 2003/3/16 پەرلەمان کۆبونەوەی ژمارە (19) ی بەست و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە .

أ . تەسریحاتی بەرێز (جۆرج بۆش) ی سەرۆکی ولاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا لە رۆژی 3/6 سەبارەت بە سیستەمی فیدرالیەت بۆ عێراقی داهاتوو .

ب . بەبیر هێنانەوە و گفتوگۆ لەبارەی تاوانی کیمیابارانی هەڵەبجە و ناوچەکانی تری کوردستان ، لەلایەن رژێمی دیکتاتۆری عێراقەوە ، بەبۆنەی تێپەر بوونی (15) ساڵ بەسەر ئەم تاوانەدا .

خۆشحالی پەرلەمانتاران بەگشتی دەربارەی ووتەکانی جۆرج بۆش بەرامبەر بە فیدرالیەتی عیراق و گەلانی هاوبەشی ، پاشان بۆ یادی هەڵبجەش ئەندامان بیروڕای خۆیان دەر بری و منیش بەم شێوەیەی لای خوارەوە ووتەی خۆم پێشکەش کرد .

ئەمرۆ2006/3/16یادی رۆژێکی رەش و تاڵ و پر مەترسیی و کارەساتی شەهید بوونی پینج هەزار کوردی شاری هەلەبجە ی شەهید پەروەر دەکەینەوە ، لەم رۆژەدا لەسالی 1988 بەهوی رق و کینەی دوژمنانی گەلی کوردەوەو ئەنجام درا ,

بەرێزان هەر کە ئەم رۆژە ناهەموارانە سالانەی دێتەوە ئیتر ئێمەی هەلەبجەیی دەچینەوە ئەو سات و کاتانەی کە ئەو تاوانەی بەرامبەر شارەکەمان و دانیشتوانی هەژاروو بێ بەرگریەکەی کرا بەراستی نازانم بلێم ئەمە نەویژدان و نە هیچ ئادەمیزادێك لەسەر رووی ئەم زەمینە ناتوانێت ئەم کارە ئەنجام بدات جگە لەو خوێن مژوو دڵ رەقانە نەبێت کە بەم کارانە هەستان هیچ کاتێك

نەبيستراو و نەبينراوە كە دەسەلات داری وولات بەم شێوازە بكەوێتە گيانی هاوولاتيانی خۆی كە رەش و سپی لە يەك جيا نەكاتەوەو بە ژەهری كيمياوی هەولی كوشتن و خنكاندنيان بدات , شارێك نزيكەی (75) هەزار هاوولاتی خۆی لەناو بەرێت .

بەرێزان ، من ناچمە ناو درێژەی چۆنيەتی ئەو كارە پر لە شەرمەزارييەی رژێمی عيراق كە چۆن و چۆنی ئەنجامدا ، چونكە زۆری لەسەر گوتراوە و زۆر لە وردەكاريەكانی ئەو كارەساتە گێرراوەتەوە ، تەنها من ئەوەندە دەلێم كە لەو كاتەدا ويژدانی مرۆڤ دۆستان ، بەتايبەتی بەرامبەر گەلی كوردی هەژار و بێ دەسەلات و بێ پشت و پەنا كەم بوو ، تەنها كۆماری ئيسلامی ئيران توانی يارمەتی دانيشتوانی ئەو شارە بدات بە گواستنەوەيان و تيمار كردنی برينەكانيان و حەوانەوەيان و هاوكاری كردنی لە شاردنەوەی تەرمی شەهيدەكان و ، گواستنەوەی ئەو هاوولاتيانەی كە نەجاتيان بوبوو لەو مەرگەساتە ، كە هەميشە جێگای سوپاسن ، پێش ئەم كارەساتەش رژێمی عيراق چەندين تاوانی دەرهەق ئەم شارە ئەنجام داوە ، لەوانە ، تاقی كردنەوەی چەكی قەدەغە كراوی ناپالم ، لەسالی 1974 دا ، بەكاری هێنا ، هەروەها تاوانی زيندە بەچالكردنی دەيان كەسی بێ گوناە ، ئەمانەش هەمووی لەبەر ئەوە بوو كە ئەم شارە شارێكی نيشتيمان پەروەر و شارێكی رۆشنبيران و ووشيار و راپەرين بوو ، هەميشە پشتيوانی لە شۆرشەكانی گەلی كورد كردوە .

بەرێزان ، ئەوەی پێويستە ئەمرۆ بوترێت ، خۆشبەختانە لە پاش چەند سالێك لەو تاوانە گەورەيە لە هەلەبجە و چەندين شوێنی تری كوردستان ، وەكو باليسان و شێخ وەسان و قەرەداغ و بادينان ، كۆمەلگەی نێونەتەوەی هەستی پێ كرد ، كە ئەم چەكە كۆكوژيە لەلای رژێمی عێراق هەبووە و مەترسيدارە ، بۆيە رايەكی گشتی لەسەر ئاستی جيهان دروست بوو بۆ لەناو بردنی ئەم چەكە خەتەرناكە ، ئەنجومەنی ئاسايشی نەتەوەيەكگرتوەكان بەتێكرای دەنگ ، بۆ لەناوبردنی ئەم جۆرە چەكانەی رژێمی عێراق ، برياری 1441ی دەركرد ، و دەست بەكاربوون ، تا ئەم رۆژەش ململانێی زۆر هەيە لەسەر پاك كردنەوەی يەكجارەكی چەكەكان ، كە ئيمە دلنياين رژێمی عێراق ئەو چەكەی هەيە و ماويەتی ، پێويستە لەناو ببردرێت ، هەر بۆيە ئێمەی خەلكی هەلەبجە و دەوروبەری ، كە پاشماوەی كارەساتی زيانی ئەم چەكەين ، هەميشە داوامان لە هەموو دۆستانی كورد و خێرخوازان و دەسەلاتدارانی جيهان ، بە نەتەوەيەكگرتوەكانيشەوە كردووە ، كە هەولی لەناو بردنی بدەن لەناو عێراقدا ، ئيستاش ئۆمێدەوارين ئەم بريارە بە شێوەيەكی باش بێتە جێ بەجێ كردن ، و رژێمی عيراق ناچار و مل كەچ بكەن بۆ لەناو بردنی و هيچ فرتوو فێلێكی لێ قەبوول نەكرێت ، كە ببێتە هۆی مانەوەی يان شاردنەوەی و پاشانيش تاوانكاران بدرێنە دادگای نێودەولەتی ، بۆ ئەوەی ببنە نموونە بۆ گشت ئەوانەی تر كە بەنيازی كۆكردنەوە و حەشاردان و بەكارهێنانی ئەم چەكە ترسناكەن .

بەرێزان ، بە پێويستی دەزانم بەناوی شاری هەلبجەی شەهيد پەروەرەوە سوپاسی ئەو هەموو كەسايەتی و لايەن و رێكخراو و مرۆڤ دۆستانە و ئەو ولاتانە بكەم كە پشتگيريی و هەولَ و

کۆشش دەدەن ، بۆ لەناو بردنی ئەو چەکە کۆکوژە و گەلی کورد و گەلانی عیراق لە دەستی رزگار دەکەن .
بەرێزان ، لەسەر ئاستی ئاوردانەوەیەك لە خەڵکی هەڵەبجە و دەوروبەری ، دەمەوێت بڵێم لە پاش راپەرینەکەی ساڵی 1991 وە تا ئیستا بەو شێوەیە نەبووە ، کە جێگای رەزامەندی ئەو خەڵکە غەدر لێ کراوە بووبێت ، رەنگە هەندێ شتی بچوك بچوك کرابێت ، کە جێگای سوپاسە ، بەڵام ئەو شتانە چ لەرووی ئاوەدانکردنەوە و هاوکاری و قەرەبووی زەرەروو زیانەوە هیچ نەکراوە ، بۆیە ئەمرۆ لە هەموو کاتێکی تر شایستە ترە کە دەنگی زوڵاڵ و غەدر لێ کراوانی هەڵەبجە لەم مینبەرەدا بە ئیوەی بەرێز و گشت خاوەن ویژدان و دۆستانی گەلی کورد رابگەیێنم بەم چەند خاڵەی خوارەوە :
یەکەم : داوا لەو کەسایەتی و لایەن و وڵاتانە دەکەین ، کە ئیستا هەوڵی پشتگیریی کردن لەو رژیمە دەکەن ، با چاوێك بەو تاوانە گەورەیەدا بخشێننەوە و ویژدانی خۆیان بکەنە دادوەر و هەندێ بەزەییان بە گەلی کوردو گەلانی عێراقی بێتەوە و لەو مەترسیانە رزگاریان بێت .
دووەم : داوا لە دەسەڵاتدارانی جیهان و بەتایبەتی لە نەتەوە یەکگرتوەکان دەکەین ، کە لایەك بە تەواوەتی لەشاری هەڵەبجە و دەوروبەری بکەنەوە و شارەکە ئاوەدان بکەنەوە ، زەرەروزیانی ئەو خەڵکە لێ قەوماوە قەرەبوو بکەنەوە ، کە تا ئیستا هیچیان بۆ نەکراوە .
سێیەم : داوا لە ئیدارەی حکومەتی هەرێمی کوردستان دەکەین ، کە بە شێوەیەکی تایبەتی بەرنامەیەکی هەبێت بۆ حکومەتی ئایندەی عێراق ، بۆ تەرخان کردنی مەبلەغێك بۆ بژاردنی زەرەرو زیانی هاووڵاتیانی ئەو شارە ، کە بەراستی زەرەر مەند بوون ، هەموو سەروەت و سامانیان لەو کارەساتەدا لەدەست داوە ، هەروەها داواکارین بەشێوەیەکی گشتی هاوکاری مانگانە بۆ گشت ئەو شەهیدانە ببردرێتەوە ، چونکە ئەوانە شەهیدێکی غەدر لێ کراون و کوسوکاریان هەژارن ، لە کۆتایدا هەزاران سڵاو بۆ گیانی ئەو شەهیدە سەربەرزانەو کەسوکاریان و گشت شەهیدانی رێگای رزگاری کوردستان دەنێرین و ، سوپاستان دەکەین .
35 – رۆژی چوارشەممە رێکەوتی 2003/3/19 ، پەرلەمان کۆبونەوەی ژمارە (20) ی بەست و بەرنامەی کاری بریتیی بوو لە تەنها یەك خاڵ .
(بریاردانی باری لە ناکاو (حالە التوارئ) ی هەرێمی کوردستان ، کاتی دەست پێ کردنی شەری عێراق) .
ئەم بابەتە بریارێك بوو بەهۆی نزیك بوونەوەی لیدانی عیراق بوو لە لایەن هێزی هاوپەیمانانەوە ، پێویستە لەکاتی شەرو باری ئاڵوز بۆ پاراستنی ئەمنی ناوچەکە ئەم جورە بریارانە بدرێت ، بۆ گفتوگۆ کردنی ئەم بریارە منیش بەشداریەکم تێدا کرد کە بەم شێوەی لای خوارەوە بوو :
بەراستی ئەم پرۆژەیە لە جێگای خۆیەتی ، بەڵام من کەمو کورییەك بە خاڵی یەکەمەوە دەبینم ، ناوی ئەو حاڵەتی تەوارییە کە دەدرێت ، ناوی نەهێنراوە و سەبەبەکەی چییە ؟ باش بوو شتێك بگوتری چونکە ئەوە دەچێتە مێژووە ، کە ئەو رۆژەبۆ ئەو حالەتە تەوارییە دیاری کراوە ، جا من

پێشنیارێکم هەیە کە برگەی یەك بەم شێوەیە بێت (یعلن حالە التوارئ فی اقلیم کوردستان العراق فی حالە نشوب الحرب وحتی اشعار اخر) ئەگەر شتێکی وابێت ، زۆر سوپاس .
لیژنەی یاسا لە وەلأمی پێشنیارو پرسیارەکانی ئەنداماندا بەم شێوەیە وەلأمی پێشنیارەکەی من یان دایەوە .
(کاك حمە علی دەڵی دەبێت حاڵەتی تەواری دیار بکرێت ، حاڵەتی تەواری لە قەوانینی نافیز دیاری کراوە ، یەك لەو حاڵەتانە شەرە ، جا شەرت نییە ئێمە لێرە دەست نیشانی بکەین ، ئیمە لێرە دەست نیشانی بدایەتی دەست پێکردن بە حاڵەتی تەواری دەکەین ، کەی کۆتای بە شەریش هات لەو حاڵەتە سوڵتاتی تەنفیزی یان ئیمە دەتوانین بەیانێك دەربکەین بە کۆتای هاتنی حاڵەتی تەواری ، زۆر سوپاس)
(لێرەوە پرۆسەی ئازادی عیراق دەستی پیٚ کرد و رژیمی دیکتاتۆری بەعس کۆتای پیٚ هات)
36 – رۆژی دووشەممە رێکەوتی 2003/4/21 ، پەرلەمان کۆبونەوەی خۆی گریدا و بەرنامەی کاری بریتیی بوو لە (3) خاڵ ، دوانییان خاڵی پەیوەند دار بوو بە گۆرینی ئەندامەتی دوو ئەندام لە لیژنەکانی هەمیشەیی پەرلەمان ، خاڵی سیەم ، بریتیی بوو لە : گفتوگۆکردن لەسەر بارودۆخی عیراق بەگشتی و هەرێمی کوردستان بەتایبەتی ، لە هەلومەرجی ئیستادا ، منیش بۆ دوایین قسەکەر ناوم تۆمار کرا کە (35) ئەندامی بەرێز لەسەر ئەم بابەتە قسەیان کرد و منیش بەم شێوەیە هاتمە قسە کردن :
بەراستی بەرێزان ، زۆربەیان لەسەر بابەتەکان قسەیان کرد و زۆر جێگای خۆشحاڵی بوو ، هەندێکی زۆر زۆر باش بوون ، بەس ئەوەی لای من گرنگە کە بیڵێم بەراستی ئیمە دەبیت ئەوە بزانین ، یەعنی ئەوە لەبەر چاویی خۆمان دابنێن ، کە ئەم بارودۆخەی ئیستا هاتوەتە پێشەوە ، ئەو بارودۆخە نییە ، کە چەند ساڵیك لەوەو پێش کوردهەیبووە ، ئەمە شتیکی تازەیە ، فەرقی زۆرە ، هەتا لەگەڵ ئەو بارودۆخە نزیکانەی راپەرین و شاخ و پێشتریش کە لە زەمانی حوکمرانەکانی عیراق بوو بۆمان ، ئیستا بارودۆخێکی تازەیە ، سیاسەتێکی تازەیە ، بەراستی دەبێت لەگەڵ ئەو سیاسەتە زۆر بە نەرمی و بە شێوەیەکی وا برۆین کە بتوانین لەگەڵیدا بگونجێن ، و هەدەفی ئێمەش کە فیدراڵیە ، بتوانین لەو حکومەتە تازەیەی کە دێتە کایەوە بچەسپێنین ، من پێم باشە شتێکی تر ئیزافە بکەم ، کە بەراستی وەکو برادەرانیش ئیشارەیان بۆ کرد ، تاکە دەزگایەك ئەمرۆ لەچوارچێوەی سنووری عێراقدا کە شەرعیەتی هەبێت ، ئیستا تەنها ئەم پەرلەمانەی ئیمەیە ، دەبوو ئێمە وەکو پەرلەمانی کوردستان پێشتریش ئەو کۆبوونەوانەمان کردبوایە و دەوریشمان هەبوایە لەو گورانکاریانە ، بەتایبەتی لیژنەکانی هەمیشەیی پەرلەمان ، حەق وابوو دەوری خۆیان ببینن ، ئیستاش نەچووە ، داوا لە سەرکردایەتی پەرلەمان دەکەم ، کە ئیشوکار بۆ لیژنەکان دیاری بکات ، بۆ ئەو شوێنانەی ئازاد بوون و ئەو شوینانەی تر وەکو برادەرێك باسی کرد ، ئەو کەلوپەلانەی کە دەبردرێن بۆ کەرکوك ، یان بۆ بەغدا ، یان بۆ موصڵ ، یان بۆ هەرشارێك ، یان بۆ هەر شوێنێك ، پێویستە ئەو لیژنانە بە هەماهەنگی لەگەڵ ئیدارەکە بکرێت باشترە ، دەبێت ببێتە یەك دەنگ و یەك سەرچاوە ، هەروەها من داوا دەکەم لە کۆنگرەی

بەغدا ، کە لە داهاتوودا دەگیرێت ، هەر چەندە ئەو بەرێزانەی کە لەوێ بەشداری دەکەن ، تەعبیر لە هەموو مافی گەلەکەمان دەکەن ، بەڵام ئەگەر بکرابوایە وەفدێکی پەرلەمانی کوردستان بەشدار بوایە و داکۆکی لە پرۆژەی ئەو دەستورەی خۆی بکردابوایە ، کە فیدراڵیە ، شتێکی زۆر باش بوو ، هەروەها ئەوەی کەلەسەر مەسەلەی تەعریب و راگواستنە ، چەند بە هێمنانە و لەسەرخۆ و رێکوپێك بکرێت ، رەنگە ئێمە زیاتر قازانجی لێ بکەین ، هەوڵیش بدەین کە خەڵك هەتا ئەگەر بە زۆریش بێت بگەرێنینەوە سەر جێگاو شوێنی خۆی ، بۆ ئەوەی ئێمەش لەوێ مەرکەزیەت و وەزعی خۆمان لەو شوێنانە هەبێت ، لەگەڵ رێزماندا .

37 – رۆژی سی شەممە رێکەوتی 2003/5/6 پەرلەمان کۆبویەوە و بەرنامەی کاری بریتی بوو لە (10) خاڵ .

بەداغەوە سەرەتای دەست پێ کردنی کۆبوونەوەکە لە هۆڵی پەرلەمان ، من توشی ناساغیەکی کوتوپری هاتم ، باری تەندروستیم زۆر خراپ بوو ، بۆیە هانام بردە بەر برای بەرێزم کاك حسن صالح ئاغا کە لە تەنیشتم دا بوو ، ئەویش مەردانە ووتی هەستە بابرۆین بۆ دەرەوە ، ئیتر بەبێ ئیزن لە هۆڵەکە چوینە دەرەوە و داواشی کرد لە برای بەرێزمان کاك حاجی شفیق ئەمین کە لەگەڵمان بێت ، ئەویش بەبێ ئیزن هاتە دەرەوە ، بە پەلە بە سەیارەی خۆیان گەیاندمیانە نەخۆشخانەی فریاکەوتن ، بە زووی بەرێز د. سامی ئاکریی یان هێنا بۆ لام ، ئەویش بە پەلە داخڵی کردم و کەوتە پشکنینی ئەوەی پیویێست بوو ، پاشان دەرکەوت کە یەکی لە شادەمارەکانی دڵم گیراوە و شەش رۆژ لە نەخۆشخانە هێڵامیەوە ، پاشان پێ راگەیاندم کە دەبێت برۆم بۆ عیلاج لە دەرەوەی هەریم ، پاش ئەوەی ئیسراحەتی پێویست و عیلاجی پێویستی دامی ، لە رێگای پەرلەمانەوە داوام بۆ کرا کە بچمە ئیران ، خۆشم ئەویم پێ باش بوو چونکە خزمانمان لەوی هەبوون و هاوکاری و شارەزایی و هاتوچۆ یان بۆ ئاسان دەکردین ، چومە تاران لە رێگای مەکتەبی پەیوەندیەکانی پارتی لە تاران ، بەتایبەتی زۆر بەرێز کاك شێرزاد ، چوینە لای دکتۆری تایبەتی دڵ و بەپەلە داخڵی نەخوشخانەی ئەهلی کردم ، رۆژی دوایی نەشتەرگەری (قەستەرە) ی بۆ کردم ، شەوێك لەوێ مامەوە ، لە ئاکامی ئەو قەستەرەیە دەرکەوت کە دەمارەکە لە 100/100 گیرابوو ، پێ ووتم هەولم دا نەکرایەوە ، پێویستە بە پەلە باڵون و شەبەکە دابنێت ، هەموو شتەکانی ئەو بە پارە بوو ، ئەو پارەیەش کە درابووپێم لە پەرلەمان و ئەوەی خۆشم پێم بوو تەنها بەشی ئەو قەستەرەو مەسروفاتەی کرد بۆ چونم و هاتنەوەم ، بۆیە بە دکتۆرم ووت من چەند رۆژی تر دێمەوە لات ، ئەویش ووتی من زامنت نابم چونکە شاهید ئیستا یان کاتێکی تر سەکتە بکەیت ، لە دڵی خۆم ووتم خوا گەورەیە ، بەراستی ناعیلاج بووم ، چونکە ئەو پارەیەم شك نەئەبرد بۆ ئەو کارە بەو پەلەیە پەیدای بکەم ، بۆیە بریاری گەرانەوەم دا بۆ کوردستان ، داوایەکم بۆ پەرلەمان بەرز کردەوە بێ وەڵام بوو ، هەوڵێکی ترم دا ئەویش بێ ئاکام بوو ، هەڤاڵانی مەکتەبی دارای مەکتەبی سیاسی بەم کارەیان زانی ، ئەوان بەپێ دەسەڵاتی خۆیان مەبلەغێکیان بۆ سەرف کردم ، لەو کاتەدا موچەکەمان زۆر کەم بوو ، بارودۆغەکەش وا نەبوو هەتا هانا بۆ فرۆشتنی خانوو بەرین ، لەگەڵ بوونی بارودۆخی ئاڵوزی

بەغدا ، ناچار بووم بۆ ئەو عیلاجە روو لە بەغدا بکەم ، لەرێگای برای زۆر بەرێزم کاك دکتۆر کامل نامیق وە کە ئەویش باسی لە تالآن کردنی ئەو نەخۆشخانەیەی کرد کە خۆی لێ بوو ، بە نامەیەکی رێکوپێکەوە ناردمیە لای دکتۆرێکی برادەری خۆی بە ناوی (محمد غبان) ،

(د . محمد غبان و بەندە – بێخاڵ)

هەر کە چومە لای ناوبراو و سەیری ئاکامی پشکنینەکانی ئیرانی کرد ، ووتی ئەبی بەیانی زوو بێتە نەخۆشخانە و بالۆن و شەبەکەت بۆ دابنێم ، زۆر خۆشحاڵ بووم و بەو شێوەیە ئەوەی پێویست بوو بۆم کرا بە سەرکەوتویی ، من لەو بارودۆخە ئالۆزەی بەغدا ، پاش ئەو جارە سێ جاری تر بۆ مەبەستی عیلاج سەردانی ئەو دکتۆرەم کردەوە ، شوکر بۆ یەزدان توشی هیچ ناخۆشیەك نەبووین ، لە بەغدا کاکی بەرێز (محمد حمه کریم) ناسراو بە حمە قەتە زۆر خزمەتی کردین لە ئوتیلی خۆی و بە سەیارەی خۆی ، کە جێگای سوپاسمە ، ئەم چەند دێرەی سەرەوەم تەنها بۆ ئەوە نوسی ، کە خوێنەری ئەم یاداشتەم سەرنجێك بدات ، ئایا دەبوو من بەو شێوەیە ئەو عیلاجە ترسناکە جێ بەجێ بکەم ، تەنها هەر ئەوەندەی باس ئەکەم . لە رۆژی 2003/8/26 وە گەرامەوە بۆ پەرلەمان بوو کاری ئاسای خۆم .

38 – رۆژی شەممە رێکەوتی 2003/10/11 ، پەرلەمان کۆبویەوە و بەرنامەی کاری بریتی بوو لەم سێ خاڵەی لای خوارەوە ،

أ – گفتوگۆکردن و بریاردان لەسەر پرۆژەی پێشکەش کراو لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان ، تایبەت بە خەرجکردنی مووچە و دەرماڵە ، لەماوەی موڵەتی دایکایەتی و منداڵبوون

ب – خویندنەوەی یەکەمی پرۆژەی درێژکردنەوەی خولی دیاریکراوی هەر سەندیکا و کۆمەڵەو رێکخراوێك بۆ ماوەی یەك ساڵ لە رۆژی کۆتایی هاتنی خولەکەیەوە .

ج – گفتوگۆیەکی کراوە لەسەر بارودۆخی ئیستای کوردستان و عێراق .

خاڵی یەکەم بەهۆی ئامادەنەبوونی رای وەزارەتی دارایی ، پاش هەندی هەڵسەنگاندنی بریارەکە ، بریاردان لەسەری دواخرا بۆ کۆبونەوەیەکی تر . خاڵی دووەم ، پرۆژەکە خویندرایەوە و

هەواڵەی لیژنەكانی پەیوەست بە پرۆژەكە كرا . خاڵی سێ یەم ، دەست كرا بە گفتوگۆكردنی بارودۆخەكانی كوردستان و عێراق .

پێشەكی لەسەر ئەم بابەتە ، بەرێز سەرۆكی پەرلەمان داوای لە ئەندامان كرد كە هەر كەسێ پرسیارێكی هەبێت ، یان پێشنیاریكیان هەبێت كە باسی چی بكەین ، چونكە بۆ خۆمان وەكو دەستەی سەرۆكایەتی هەندی پێشنیارمان هەیە .

ئەندامان دەستمان بەرز كردەوە و هەر یەكی پێشنیارێكی كرد ، منیش ئەم پێشنیارەم كرد .

بەراستی زۆر بابەت هەیە ئەمرۆ پیویستی بەوە هەیە كە ئیمە لەسەر ئاستی پەرلەمان قسەی لەسەر بكەین ، ئەوانەی باسیان كرد شتی باشن ، بەلأم حەز دەكەم لەسەر مەسەلەی ریفراندۆمیش موناقەشە بكەین وەكو پەرلەمان ، لەگەڵ رێزماندا .

كۆی ئەو بابەتانەی كە بە باش زانرا قسەی لەسەر بكرێت ئەمانەی لای خوارەوە بوون :

1- هاتنی جەیشی توركیا .
2- چونیەتی فیدراڵیەت .
3- هەڵبژاردن .
4- ناوچە رزگار كراوەكان .
5- یەك بوونی ئیدارە .
6- مەجلیسی حوكم .
7- لیژنەی ئامادەكاری دەستوری .
8- فایل .
9- ئالأی كوردستان .

لەسەر ئەم بابەتانە زیاتر لە (30) ئەندام قسەیان كرد و منیش یەكێك بووم لەوانە كە بەم شێوەیە بوو :

بەراستی برادەرانی ئەندامانی پەرلەمان زۆر بەرێك و پێكی ئەمرۆ باسیان لەو بابەتانە كرد كە بەرێزتان خستتانە بەردەستیان ، من تەنها لێرە ئەڵیم چەند پێشنیارێكم هەیە بۆ سەرۆكایەتی پەرلەمان و بۆ ئەندامانی بەرێز كە ئیمە چی بكەین پاش ئەم هەموو دەردەشەو روونكردنانەوەی كە كران لەسەر بابەتەكان ، لەسەر مەسەلەی سوپای توركیا من پێشنیار دەكەم بەزووترین كات یاداشتێك ، نارازی نامەیەك بدرێتە تەحالوف و مەجلیسی حوكم و بلأویش بكرێتەوە بۆ رای گشتی و بەتایبەتیش بۆ خەڵكی كوردستان ، هەروەها داواش بكەین خۆپیشاندانێكی گەورە لەسەرانسەری كوردستان بكرێ ، هیچ نەبێ پشتیوانی لەو خۆپیشاندانەی خەڵكی كورد بكەین كە لە توركیا ئەكرێ ئەمرۆ دژ بە هاتنی ئەو جەیشە بۆ عێراق ، بەتایبەتی كە ئەڵێن لە رێگەی كوردستانەوە داخڵ بێن ، ئەوە یەكەم ، دووەم ، بە نیسبەت ئالأ ، من پێشنیار دەكەم كە سەرۆكایەتی پەرلەمان نامەیەك ئاراستەی هەردوو ئیدارە بكات كە تەنها ئەو ئالأیەی لەم پەرلەمانە بریاری لەسەر دراوە ، ئیستا ئەوە هەڵبكرێ و ئالأی تر بەلاوە بنرێ ، هەتا حكومەتی ئایندەی عێراق ، یا حكومەتی ئینتیقالی عێراقی ئالأیەكی تر كە رەمزی كوردی تیا بێت

دەستنیشـان بکـەن ، بەنیسـبەت مەسـەلەی یەکگرتنـەوەی حکومـەتیش مـن رام وایـە کـە لێـرەوە دیسـان یاداشـتێك یـان نامەیەك ئاراسـتەی سـەرکردایەتی سیاسـی کوردسـتان بکـرێ ، بەتایبـەتی سـەرکردایەتی پـارتی و یەکیـەتی بـۆ ئـەوەی پێیـان بـووترێ ئـەوە رای پەرلەمانـە ، ئـەوە رای جـەماوەرە ، ئـەوە رای هـەموو خـەڵکێکی کوردسـتانە لـە دەرەوە و نـاوەوە ، کـە هـەوڵ بـدرێت بـە زووترین کات ئەمرۆ پێویستە ئەوەی نەکراوە ، ئەوەی ئیهمال کراوە ، ئـەوەی پشـت گـوێ خـراوە بـۆ یەکگرتنـەوەی هـەردوو حکومەتەکـە ، بیهێننـەوە بەردەسـت و بـەزووترین کـات وابکـەن کـە هەردوو حکومەتەکە یەك بگرنـەوە ، بەلام ئێمـە بەراسـتی ئـەوەش ئـەڵێن رەنگـە بیرۆکـەی پـەنجا بـە پـەنجا هەنـدێ تەئسـیری لەسـەر دواخسـتنی ئـەم مەسـەلەیە کردبێـت ، ئەمـەش وازی لێ بهێنـرێ و بگەرێنەوە بۆ ئەو واقیعەی کە ئەمرۆ جارێکی تر لە پەرلـەمان پێکەوە دانیشتین پەرلـەمانمان یـەك خسـتوەتەوە و حکومەتەکـەش یـەك بگرێتـەوە ، بەنیسـبەت مەسـەلەی کۆمـەڵێك دروسـت بـوون و ناویان لە خۆ ناوە کۆمەڵەی بانگەشەی ریفراندۆم ، نـازانم ئەوانـە لـە کـوێ شـەرعیەتیان وەرگرتـوە ؟ حـەق وابـوو ئـەوان بگەرێنـەوە بـۆ پەرلـەمانی کوردسـتان ،چـونکە تـەنها دەزگایـەك کـە ئـەمرۆ شـەرعیەتی هـەبێ لـە کوردسـتاندا باسـی ریفرانـدۆم بکـات ، باسـی دەسـتوور بکـات ، باسـی هـەر بابەتێك کە بۆ کورد و بۆ ئاینـدەی کوردبێ ، ئەبێ پەرلـەمان بێ ، لەبەر ئەوە ئەوانە حـەق وایـە ئیـدارەی کوردسـتان بانگیـان بکـەن و پێیـان بڵـێن ، ئەوانـە لـە کـوێن ؟ چونکە بەراسـتی خـەریکن وائەکـەن لـەباتی ئـەوەی بانگەشـەی خـتـابی سیاسـی کـورد بکـەن ، ئیسـتا ئـەفکاری خـەڵکی کـورد بڵاوە پێ ئەکەن ، هەریەکێك بەنەوعێك بانگەشەی شتێك ئەکات کە تێش ناگـەین ، تـا ئیسـتا روون نییـە ئـەوان ئـەڵێن چـی ، چـییان ئـەوێ و خـەڵکی کـورد چـی بکـات ؟ بەنیسـبەت مەسـەلەی هەڵبژاردنیش بـەرێز کاکـەرەش کـە لیپرسـراوی لیژنەکەیـە روونـی کـردەوە و بـرادەرانیش زۆربـەی زۆریـان روونیـان کـردەوە ، بەراسـتی حـەق نییـە ئێمـەی ئەنـدامانی پەرلـەمان لەمـە زیـاتر شـتی وا بڵێێن کە دڵی خەڵکی ناخۆش بکەین ، کـە لایـەك لـە لایەنـەکان ئامـادە نییـە ئینتیخابـات بکـرێ ، بەراستی ئەمە تاوانە ، یانی ئەمە راست نییە ، لەبەر ئەوە داوا دەکەین کـەوا برادەرانـی ئەنـدامانی پەرلـەمان لـە هـەر مسـتەوایەکن کـە ئەنـدامی پەرلـەمانن ئیلتیـزام بـە قسـەکان و وتوویـژەکانی نـاو پەرلـەمان بکـەن ، زیـاتر ئەگـەر بـە نـاوی خۆیانـەوە شـت بڵـێن موشـکلە نییـە ، بـەلام بـەناوی پەرلەمانەوە شتێك بلاونەکەنەوە ، کە جێگەی نیگەرانی خەڵك بێت ، زۆر سوپاس .

بەرێز کاك احمد شەریف بۆ جاری دووەم هەستا ، وا دیار بوو هەندی وەلامی بۆ قسەکانی مـن هەبوو ، لەوانە ووتـی (داوای لێ بوردن دەکـەم دوو خـاڵ هـەبوون حـەزم کـرد ئەنـدامانی پەرلـەمان لییـان ئاگـاداربن ، یـەکێکیان ئەوەیـە خـۆش نییـە ئەنـدامانی پەرلـەمان بەرامبـەر بـە هەڵبـژاردن و ریفرانـدۆم حەساسـیەتیان هـەبێ ، چـونکە دەبـێ خۆمـان حـەز بکـەین هەڵبـژاردن ببـێ .....هـەتا دوایی) . پاش تەواو بوونی ووتەکانی ، بەرێز سەرۆکی پەرلەمان بەم شێوەیە وەلامی دایەوە .

(وام زانـی شـتی تـازەت هەیـە ، نـەمزانی وەلامـی خـەڵك دەدەیتـەوە ، ئـەگینا نەمدەهیشـت قسـە بکەیت ، چونکە ئەو وەلامـەی جەنابت هەنـدێ بـرادەری تـر هەیـە لەوانەیـە بیـەوێ ئـەویش جـواب بداتـەوە ، بـەلام قـەیناکا مـەجالمان داویتـێ دیموکراتیەتـە ، بـەلام یـەك مولاحـەزە بـۆ ریفرانـدۆم و

هەڵبـژاردن لـە کـاتی گونجـاودا لـە کاتێکـدا زەرەرت لێ نـەدا ، بکـرێ کـەس حەساسـیەتی نییـە بەرامبەری ، باوەر ناکەم هیچ ئەندامێکی پەرلـەمان حەساسیەتی هـەبێ ، هەڵبـژاردن دەبوایـە نـەك ئیسـتا بکـرێ ویـان مـانگێکی تـر بکـرێ ، هەڵبـژاردن ئەبوایـە پێنج سـاڵ لەمـەوپێش بکرابوایـە و شەش ساڵ لەمەوپێش بکرابوایە ، چونکە تا تۆ هەڵبژاردن تکرار نەکەیتـەوە ئـەم وەزعـە کـە هەتـە نابێ بە وەزعێکی چەسپاو و هەروا دەمێنێ ، مەسەلەی ریفراندۆم ، تۆ ریفرانـدۆم لـەناو میللـەتێك ئەکەیت ئەبێ دەزگایەکی رەسمی بیکات یان ئەبێ حکومـەتی هـەرێم بیکـات ، یـان ئـەبێ پەرلـەمان بریـاری لەسـەر بـدات ، ریفرانـدۆم بکرێـت ، جەماعـەتێك لەخۆیانـەوە هەسـتن ریفرانـدۆم بکـەن ، حـەقی ئـەوەیان نییـە ، هـیچ جەماعـەتێك حـەقی ئـەوەی نییـە بـەبێ دەزگایـەکی شـەرعی یـان دەزگایـەکی رەسمـی کـە دەسـەڵاتی هـەبێ رێگـەی پـێ بـدات ، هـیچ دەزگایـەك حـەقی ئـەوەی نییـە داوای ریفرانـدۆم بکـات ، دوایـی ریفرانـدۆم بۆچـی بکـات ، ئـەوەش سـوئالێکە لەوانەیـە خـەڵك بپرسێ ، ببورە ئەوە وای لیکردم کە جواب بدەمەوە) .

پاشـان بـەرێز جێگـری سـەرۆکی پەرلـەمان کـاك دکتـۆر کمـال فـۆادیش لەسـەر هـەمان بابـەت چـەند روونکردنەوەیەکی دا .

(لەبارەی دوو مەسەلەوە حەزم کرد هەندێ روونکردنەوەتان بۆ باس بکـەم ، مەسـەلەی ریفرانـدۆم وەکو کاك ئەحمەد شەریف گوتی ئەوە نییە ئێمە سڵی لێ بکەینـەوە ، بەراسـتی ئـەو کـارەی کـەوا ئـەوان دەیکـەن هـیچ موعـارەزەی نییـە لەگـەڵ بۆچـونەکانی پەرلـەمان ، خـۆی هەڵبـژاردنی پەرلەمانیش هەروەکو ریفراندۆم وایە ، ئەو شتە مەنع نەکرێت باشە ، یـەعنی خۆیـان ئـەو کەسـانە کە ئەو ئیشانەیان کردووە ، بەتەسەوری خۆیان با کاری خۆیان بکەن ، چونکە ئەگـەر ئیسـتا ئێمـە رێگایـان لێ بگـرین ، کـە شـتەکە سـەرنەکەوت ، ئـەوە بارەکـەی دەخەنـە ئەسـتۆی ئێمـە ، بـەڵام مـن لەگەڵ هەندێکیان قسـەم کـردووە ، خۆشیان ئـەڵێن ئەگـەر ئـەو دوو دەسـەڵاتە یـان ئـەو دوو حزبـە لەگەڵ ئەو مەسەلەدا نەبن سەر ناگرێت ، ئێمە ئاگادارمان کردونەتەوە ، گوتمان ئێمە ئـەم شـتەمان نەکردووە ، یەعنی ئێمە دەستمان پێ نەکردووە ، وەکو دەسەڵاتی ئیدارە لە سلێمانی ، یـان وەکـو یەکیـەتی نیشـتیمانی کوردسـتان ، ئـەو رێگایـەشمان لێ نـەگرتوون ، بـا ئـەوانیش بـەختی خۆیـان تاقی بکەنەوە بزانن دەکەونە کوێ ، یـەعنی ئەوەنـدە مەسـەلەکە زل نـەکرێت باشـە ، یـەعنی ئەگـەر بێتـو ئێمـە رێگایـان لێ بگـریین ، لەوانەیـە سـبەینێ ئەگـەر سـەری نـەگرت ، ئۆباڵەکـەی دەخەنـە ئەستۆی ئێمە ، ئێمە لە بارەی ئەم راپرسەوە کەوا ئیستا دەیکەن ....هەتا دوای) .

ئاکامی ئـەو هـەموو گفتوگۆیانـە ، سـەرۆکایەتی پەرلـەمان (7) خـاڵی ئامـادە کـرد کـە کـاری لەسـەر بکرێت ، پاش خوێندنـەوەی خاڵـەکان ، بۆ پەسـەند کردنـی خرانـە دەنگدانـەوە و بـە کـۆی گشـتی پەسەند کران ، کورتەی خاڵەکان بەم شێوەیە بوو :

1- یاداشـتنامەیەك ئاراسـتەی پـۆل بریمـەر بکرێـت ، دەربـارەی هـاتنی جەیشـی تـورکی ، وێنەیەکی بدرێتە مەجلیسی حوکم .

2- لیژنەیـەك دروسـت کـرا کـە لـە (5) ئەنـدام پێـك هـات ، بـۆ مەبەسـتی هاوکـاری پەرلـەمان وموئەسیر بێت بۆ یەکگرتنەوەی هەردوو ئیدارە .

3- بریارێك ئامادە بكرێت بۆ ئالاّ ، بریارێكی پەرلەمان هەیە دەربارەی ئالاّ .
4- پرۆژەی فیدرالّیەت كە لە پەرلەمان پەسەند كران وەك پرۆژە ، بە ژمارەیەكی زۆر لە دووتۆیّ نامیلكەیەك چاپ بكرێن و دابەش بكرێن بەسەر هاوولاّتیاندا ،
5- لیژنەی هەلّبژاردن كارەكانیان ئەنجام بدەن و پەیوەندی بە لایەنەكانەوە بكەن ، بەتایبەتی بە حولەفاوە ، بۆ ئەوەی رەئی ئەوانیش بزانین ، دەبێت لیژنە بپرسێت ئێمە دەمانەوێت لە هەموو كوردستاندا بیكەین ، لە كركوك و سنجار و خانەقینیش بیكەین ، ئایا دەتوانین تەنها لە كوردستان هەلّبژاردن بكەین و لە عێراق نەكرێت ؟
6- ئەم جۆرە یاداشتنامەیەش ئیقتیراحێكی زۆر بەجێیە ، زوو زوو بیكەین و بیخەینە جەدەلەوە ، دوو هەفتە یان سیّ هەفتە جارێك كۆبونەوە بكرێت .
7- بەنیسبەت مەلەفەكانەوە ، لیژنەی یاسایی دیراسەی ئەو مەوزوعە بكەن ، چۆن پەرلەمان كار بكات ، یان چی بكەین بۆ ئەوەی بریارێكی راست وەرگرین ، بۆ ئەوەی تەعامول لەگەلّ ئەو مەلەفانەدا بكەین ، با لیژنەی مافی مرۆڤیشیان لەگەلّدابێت .

39- رۆژی شەممە رێكەوتی 2003/10/18 ، پەرلەمان كۆبویەوە و بەرنامەی كاری بریتی بوو لە :

1- گفتوگۆ كردن و بریاردان لەسەر پرۆژەی پێشكەش كراو لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان ، تایبەت بە خەرجكردنی مووچە و دەرماڵە لە ماوەی مولّەتی دایكایەتی و منداڵ بوون .

2- بەردەوام بوونی گفتوگۆكردن لەسەر بارودۆخی ئیستا .

لە گفتوگۆ كردنی پرۆژەی تایبەت بە خەرجكردنی مووچە و دەرماڵە لە ماوەی مولّەتی دایكایەتی و منداڵ بوون ، زۆری لەسەر ووترا و هەندی رای جیاواز هەبوو ، منیش بەم چەند ووتانە بەشداریم كرد :

(من رئیەكم هەیە لەسەر مولاحەزەی وەزارەتی دارای هەردوولا كە باس لەوە دەكەن كە موخصصات نەیانگرێتەوە ، من دەلّێم بە عكسی ئەوە ، بەراستی میزانیە كە تەخمین دەكرێت ساڵانە هەموو میلاكێك بە ئافرەت و پیاو ، هەركەسێك تەعیین بووە ، میزانیەی هەیە و تەخمین كراوە ، موخصصاتی بۆ دیاری كراوە و هەموو شتێكی بۆ دیاری كراوە ، كە مادام ئێمە لێرە ئەو ئیمتیازە دەدەین بە ئافرەت حەقە موخصصاتەكەشی لەگەلّ دا بێت بە كاملی ، چونكە هیچ نوقسانییەك بۆ وەزارەتەكە نابێت و هیچ ئیزافەیەك بۆ ئەوان نابێت ، لەگەلّ رێزماندا) .

بەرێز سەرۆكی پەرلەمانیش هەندی قسەی لەسەر ئەم بابەتە كرد بەم شێوەیە : (بەرێزان منیش یەك دوو قسەم هەیە لەو مەوزوعە ، لە راستیدا من تەئیدی بیجگە لە قسەكانی كاك د. كمال فۆاد كە سەدا سەد تەئیدی دەكەم ، قسەكانی كاك عماد و كاك كاكەرەشم زۆر بەدلّ بوو بە حەقیقەت ، یەعنی شتێك بە دەستێك نەدەین و بە دەستێكی تر وەریبگرینەوە ، ئەو مەوزوعەی كە كاك حمە علی تۆفیق باسی كرد ، هەر مەوزوع پارەو میزانیە یە ، ئەو میزانییە ساڵی جارێك دادەنرێت ئەمە هەموو مەحسوبە ، حسابی هەموو مخصصات كراوە ، حسابی هەموو مەعاش كراوە ، تۆ

ئەگەر نەیدەیتیٚ لە میزانییەکە هەیە ، پارەکەی هەموو بۆ حازر کراوە ، بەلاّم تۆ نایدەیتیٚ ، ئەیگێریتەوە بۆ خەزێنە ، لەبەر ئەوە من تەصەور ناکەم بێتە هۆی ئەوەی تووشی عەجز بین لەمەوزوعەکە ، ....هەتا دوایی) .

ئەو بریارە بەو شێوەیەی ئامادە کرابوو ، پەسەند کرا .

بۆ گفتوگۆ کردن لەسەر بارودۆخەکان ، سەرۆکی پەرلەمان ئاماژەی بە ئاکامی کۆبونەوەکەی پێشودا ، داوای لە لیژنەی پێکهێنراو بۆ ئەو مەبەستە کرد کە چییان کردووە باسی بکەن ، وادیار بوو لیژنەکە کارەکەیان تەواو نەکردبوو . بۆیە گفتوگۆیەکە دواخرا بۆ کۆبونەوەیەکی تر ، لە کۆبونەوەی پێشو بریار درا کە هەموو شتەکان لە راگەیاندن باس بکرێت ، بەتایبەتی ئەو موزەکەرەیەی کە ئامادە کرابوبۆ تەحالوف و مەجلیسی حوکم ، بەلاّم ئەمە جیٚ بەجیٚ نەکرابوو بۆیە من لە داواکاریەکی تایبەتدا ووتم :

بەرێز سەرۆکی پەرلەمان ، من داوادەکەم ئەو موزەکەرەیە بدرێتە ئیعلام ، ئیعلامیش باسی بکات ، چونکە ناوەرۆکی ئەو موزەکەرەیە لە ئیعلام هیچ باسێکی لەسەر نەکراوە ، سوپاس .

بەرێز سەروك بەم شێوەیە وەلاّمی دامەوە : موزەکەرەکە دراوەتە ئیعلام ، بەلاّم تەنها کوردستانی نویٚ بلاّوی کردوەتەوە بە تەواوەتی ، ئینجا ئەوە گلەیەکە بۆ وەسیلەی تری ئیعلام .

40 – رۆژی شەممە رێکەوتی 2003/10/25 ، پەرلەمان کۆبویەوە و بەرنامەی کاری بریتی بوون لە :

1– خویندنەوەی یەکەمی پرۆژەی یاسای وەستاندنی کار بە مادده (2)برگەی (و) لە یاسای هاتووچۆی ژمارە (48) ی سالّی 1971ی هەموار کراو ، کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشنیاز کابوو .

2– گفتوگۆ کردن و بریاردان لەسەر پرۆژەی درێژکردنەوەی خولی دیاریکراوی هەر سەندیکا و کۆمەلّە و رێکخراوێك بۆ ماوەی یەك سالٚ لە رۆژی کۆتایی هاتنی خولەکەیانەوە .

3 – بەردەوام بوونی گفتوگۆ کردن لەسەر بارودۆخی ئیستا .

خالّی یەکەم ، یاساکە خویندرایەوە و درایە لیژنەکانی پەیوەست ، خالّی دووەمیش خرایە بەر گفتوگۆ و پاشان بریارەکە پەسەند کرا ، خالّی سی یەم کە لەسەر بارودۆخەکان بوو ، سەرۆکی پەرلەمان داوای لە لیژنەی تایبەتی کرد کە ئاکامی کارەکانیان بخەنە روو ، لیژنەکەش راپۆرتێکیان ئامادە کردبو ، خویندیانەوە ، بۆ هەر یەکە لەو خالاّنەی کە دیاری کرابوو و قسەی لەسەر کرا بوو ، چەند راو بۆچونیان خستبوە روو .

سەرۆکی پەرلەمان جارێکی تر داوای کرد کە هەر کەسی دەیەوێت لەو بارەیەوە قسە بکات ، با بفەرموێت ، ژمارەی (9) ئەندام ناوی خۆیان نوسی و یەکیٚ لەوانە من بووم کە بەم شێوەیە باسم کرد :

(منیش هەر لەسەر مەسەلەی یەکگرتنەوەی ئیدارە سەرنجێکم هەیە ، بەراستی لیژنەکە کاریان کردووە ، بەلاّم من بە نیسبەت ئەم خالّەوە ، ئەلّیم ئەبوایە لیژنەکە زیاتر لەسەر ئەم خالّە بووەستایە و کاری بکردایە ، دوو شوێن هەبوو کە ئەیانتوانی پەیوەندیان لەگەلاّ بکەن و

لەگەڵیان دانیشن ، بۆ ئەوەی زیاتر هۆیەکانی بزانرێ و بێتە پەرلەمان و باس بکرێت ، یەکەمیان ئەبووایە لەگەڵ لیژنەی ئاشتی هەردوومەکتەبی سیاسی پارتی و یەکیەتی دابنیشتنایە ، چونکە ئەوان ماوەیەکی زۆر لەسەر ئەم مەوزوعە کاریان کردبوو ، ئەتوانرا هۆکارەکانی یەکنەگرتنەوە بە دیار بخرێت ، دووەم ، لە گەڵ سەرۆکایەتی هەردوو ئیدارەکەش دابنیشتنایە و رای ئەوانیشیان وەرگرتایە لەسەر بابەتەکە ، زیاتر ئیستا ئەتوانرا لەسەر ئەو مەسەلانە قسەی لەسەر بکرێ ، لەگەڵ رێزماندا) .

پاش تەواو بوونی راکان ، بەرێز سەرۆکی پەرلەمان ووتی : ئیستا ئەو بەرێزانەی کە ویستیان قسە بکەن لەو بارەیەوە بیروڕای خۆیان پێشکەش کرد ، بە نیسبەت ئەو خاڵانەوە حەز ئەکەین ئیمەش پوختەیەکی بیروڕای خۆمانتان پێشکەش بکەین ، لە پاشا دەنگی لەسەر بدەین بزانین ئەو هەنگاوانە بەلای ئێوەوە پەسەندە یان نا ؟ یەکەم لە بارەی یەکگرتنەوەی هەردوو ئیدارەکە ، ئیمە وامان پێ باشە کەوا وەفدێك دروست بێت لە هەر یەکێك لە فراکسیۆنەکان ، زائیدەن لیستی ئاشوری ، سێ بە سێ بە یەك ، ئەو وەفدە یاداشتێك ببەن پێشکەش بە هەردوولای بکەن ، یەعنی خۆیان بچن داوای دیدار بکەن و یاداشتەکە پێشکەش بکەن ، ئەو داخوازیانە بخەنە روو کە لەم کۆبونەوەدا باس کرا لەبەر رۆشنایی ئەو شتانەی کە نوسراوە، هەروەها ئەو سەرنج و تێبینیانەی لێرە پێشکەش کران ، ....بەم شێوەیە لەسەر گشت بابەتەکانی تر رای خۆیان دەربری و خاڵ بەخاڵ خرانە دەنگ دان و پەسەند کران .

41 – بەهۆی گورانکاری لە دەسەڵاتدا لە عیراق و سەرقاڵی زۆربەی سیاسەتمەدارانی کورد لەوکارانەدا ، کۆبونەوەکانی پەرلەمان کەمتر دەبەسترا ، جاروبار بە مەبەستی گونجاندنی هەندی برگە لە یاساکانی خۆمان لەگەڵ یاساکانی عیراق ، چەند هەموارکرنێك ئەکرا ، هەروەها چەند یاسایەکی تازە بۆ چەند وەزارەتێکی تازە ، لەگەڵ سوێند خواردنی یاسای بۆ هەندی ئاڵوگۆری وەزیرەکانی هەردوو حکومەتی هەرێم ، بۆیە بەشداری ئیمە لەم جۆرە کارانەدا کەمتر هەبوو ، ئەوەشی کە هەبووە ، لەبەر کەمی و پچر پچری موداخەلەکان بە پێویستم نەزانی باسیان لێوە بکەم ، تەنها ئەم چەند بەشدارییەی لای خوارەوەم بە پەسەند زانی کە باسیان بکەم :

1 – لە کۆبونەوەی رۆژی دووشەممە رێکەوتی 2004/6/19، کە بەرنامەی کاری بریتی بوو لە دانان و ئاڵوگۆرکردنی چەند ئەندامیك لە کارەکان لە لیژنەکاندا ، جگە لەمەش (14) یاساو بریار خرابونە روو بۆ هەموار کردن و پەسەند کردن ، من تەنها لە یەکی لەهەموار کردنی پرۆژە یاسای تایبەت بە بەگەنکردنی (اختبار) ئەوانەی داوای ئیجازەی شۆفێری دەکەن ، ئەم پرۆژەیە بۆ ئەوەبو کە رێگا بدات بەوانەی کە خوێندەوارییان نییە بۆ وەرگرتنی ئیجازەی شۆفێری ، چەندین کەسی شۆرشگێر هەبوون بە تایبەتی هەندێ لە پێشمەرگەکانی شاخ کە بە هۆی بەشدارییان لە شۆرشدا نەیانتوانیبوو بخوێنن ، بۆیە لەوەرگرتنی ئیجازەی شۆفێری بێ بەش بوون ، ئەم یاسایە لە پەرلەمان گفتوگۆی زۆری لەسەر کرا ، ئەوەی موعاناتی ئەوانەمان دەزانی زۆر داکۆکیمان لەسەر پەسەند کردنی یاساکە کرد ، من بەم شێوەیە باسم کرد :

(بەراستی ئەو پرۆژەیە لە جێگای خۆیەتی و مودەشی بۆ داناوە ، ئەو یاسای ژمارە (18)ی ساڵی 1971 بۆ ماوەی ساڵیك راگرتووە ، واتە پاش ساڵیك ئیتر ئەتوانن موعامەلەی لەگەڵ بکەن بەوەی کە خوێندەواری نییە ، بەلاّم بەراستی ئێمە وەفاداریمان بۆ ئەو پێشمەرگە خۆراگرانە چییە کە لە دیباجەکەدا هاتووە کە نەیتوانیوە بخوێنێت و ئیستاش ناتوانێت بخوێنێت ، با ئەوانە جیا بکرێنەوە و ئیجازەیان پیٚ بدرێت ، بەلاّم ئیستا ئەوی تر کە هەیە ئیعتیبادییە و خوێندەواری هەییە و ئیجازەی ئەدرێتیٚ ، بەلاّم ئەوانەی تر کە تایبەت بوون و پێشمەرگە بوونەو نەخویندەوارن ، مەجموعەیەکی کەمن هەق وایە پرۆژەکە بروێنین و لە جێگای خۆیەتی ، سوپاس) .

2 – لە کۆبونەوەی رۆژی سیٚ شەممە رێکەوتی 2004/9/28 ، لەناو چەند یاسایەك ، پرۆژە یاسای دەزگای گەشت و گوزار لە هەرێمی کوردستان ، گفتوگۆی لەسەر دەکرا ، ئەم پرۆژەیە پێشتر رەوانەی لیژنەی شارەوانیەکان کرابوو کە من بریاردەری ئەو لیژنەیە بووم ، دوو پرۆژە هاتبوو ، یەکی لە ئیدارەی هەولێر و ئەوی تر لە ئیدارەی سلێمانیەوە ، وەکو لیژنە بۆ خۆمان کوبونەوەمان لەسەر هەردوو پرۆژەکە کردبو ، تەنها لەسەر یەك خاڵ ناکۆکیمان هەبوو ، ئەویش لە پرۆژەی ئیدارەی سلیمانی وا هاتبوو کە شوینەوارەکان لەگەڵ دەزگای گەشت و گوزار پێکەوە بن ، ئیمەش رامان وابوو کە شوێنەوار پەیوەندی بە وەزارەتی رۆشنبیریەوە هەیە و ئەکری بۆ گەشت و گوزار سودی لی وەربگیریٚ ، ئەم ناکۆیەمان هەڵگرت بۆ دوا بریاری ئەندامانی پەرلەمان ، لەو کۆبونەوەیەدا من چومە سەر مەنەسەی لیژنەکان ، لیژنەی یاسای پرۆژەی ئیدارەی هەولێری خویندەوە چونکە پێشتر ئەوە خویندرابووە ، بەرێز کاك شێخ عبدالکریم محمد کە جێگری لیپرسراوی لیژنەکەمان بوو ، داوای قسەکردنی کرد پێش گفتوگۆکردنی مادەکانی پرۆژەکە ، ووتی کە دوو پرۆژە هاتوە و ئیمە وەکو لیژنە موناقەشەی هەردووکیانمان کردوە ، هەندی ناکۆکی هەیە و بە مەحزەر کاك علی دەیخوێنێتەوە ، بۆ جەنابتان و ئەندامان . سەرۆك فەرمووی لە من کردوو منیش بەم شێوەیە هاتمە قسە کردن :

ئێمە وەکو لیژنەی شارەوانیەکان هەردوو پرۆژەی هاتوومان گفتوگۆ کردووە ، تەقریبەن هەردوو پرۆژەکە ناوەرۆکیان یەکە ، تەنها ئەوە نەبێت ئیدارەی سلیمانی شوێنەواری دەمج کردووە لەگەڵ سیاحە ، کە بەراستی بەرای شەخسی ئێمە ئەو شوێنەوارە شتێکی تایبەتمەندیە و عیلاقەی بە وەزارەتی رۆشنبیریەوە هەیە ، واتا شتی تأریخی و رۆشنبیری و سەقافیە ، یەعنی ئەوە لەگەڵ سیاحیەوە ناکرێت ، بەلاّم لە پرۆژەی ئیدارەی هەولێر (لغرزالمشاهده) تەنسیق دەکات لەگەڵ شوینەوار کە سییاح بی بینیٚ ، بۆ ئەوەی موشاهدەی ئەو شوێنانە بکات ، کەوا تأریخی بەسەرەوەیە ، هەتا ئیشوکاریشی بۆ نمونە بۆ دروست کردنی میوانخانەکان و گازینویەکان و پارك و ئەو شتانە ، ئینجا ئیمە وەکو لیژنە بە چاکمان زانی ئەم بابەتە بخەینە بەر دەستی ئەندامانی ئەنجومەن بۆ گفتوگۆ کردن لەسەری ، ئایا ئەوە کامیان چاکە ؟ ببیٚ ، یان نەبێت ، باقی ئەوانی تر ، بەراستی تەقریبەن هەمووی وەکو یەکن ، هەموو فکرەکان یەکە ،

هەموو یەك بابەتە ، لەبەر ئەوە هیچ كێشەیەك لە نێوانماندا نییە ، ئەوەش كێشە نییە ، برادەران با گفتوگۆی لەسەر بكەن ، لەگەڵ ڕێزماندا .
بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان ، سەرنجەكانی هەلادوو لامانی خستە بەر گفتوگۆی ئەندامان ، ئەوانیش زۆربەی زۆریان هەمان رای ئێمەیان هەبوو ، بۆیە سەرۆك خستیە دەنگدان و ئەو پرۆژەی ئیدارەی هەولێر خرایە بەر گفتوگۆ و پاش هەڵسەنگاندنی مادەكانی پرۆژەكە ، بە تیكرای دەنگ پەسەند كرا .
3 – رۆژی سێ شەممە رێكەوتی 2004/10/5 ، پەرلەمان كۆبوەوە و بەرنامەی كاری بریتی بوو لە (10) خاڵ كە تەنها یەكەمیان بریتی بوو لە یادكردنەوەی راگەیاندنی فیدراڵیەت و یەكگرتنەوەی ئەنجومەنی نیشتیمانی كوردستانی عێراق ، ئەوانی تر هەمووی بریار و یاسای تازەو هەمواركردن بوو ، بۆخاڵی یەكەم ، سەرۆكی پەرلەمان لەو بارەیەوە و هەندی بابەتی تازەی بارودۆخەكان باس كرد و داوای كرد هەر كەسی بیەوێت لەو بارەوە قسە بكات بفەرموێت ، ئیمەی ژمارەی(11) ئەندام قسەمان كرد و ئەمەی خوارەوە قسەكانی من بوو :
بەراستی هەڤالان لەسەر بابەتەكە زۆر دوان و حەقی خۆشیان پێدا ، پاش پیرۆز بایی و سەركەوتنی فیدراڵیەت لە پەرلەمانی كوردستان بۆ میللەتی كورد و چوونە ناو دەستوری كاتیی عێراقی كە یاسای بەرێوەبردنە لە خاڵی چوارەمی ، كارێكی زۆر پیرۆزو زۆر چاكە ، بەلآم بەراستی من دەبینم ئیمەش و حكومەتی كاتی عێراقیش سستی لە بەرێوەبردنی ئەو خاڵە یان لە بەرێوەبردنی جیّ بەجیّ كردنی فیدراڵیەكەدا دەبینین ، ئیمەش وەكو كورد دەبێت بەراستی گەرم بین لەسەر ئەوەی كە چۆن جێبەجیّ بكەین ، راستە جەنابت ئیستا فەرموت واناكریّ ، چەمچەماڵ و كفری و كەلار و فایدە و مەخمور ، ئەمانە بێنەوە سەر كوردستان ، كە هەندێكیان لەساڵی 1991 لە دەستی ئیمە چوون ، كە ئەمە حەقێكی شەرعی خۆمان سەد لە سەدی كوردە ، هیچ پاساوێك نییە بۆ ئەوەی ئەم شوێنانە دابرێن لە كوردستان ، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئیمە ئەگەر داكۆكی بكەین و زیاتر هەوڵ بدەین ، بتوانین ئەو شوێنانە هەتا پێش ئینتیخابات بگەرێنینەوە سەر كوردستان ، ئەوان بۆ پێیان خۆش بوو پردیّ لە ئێمە وەرگرن بچێتە سەر كركوك ، بۆ پێیان ناخۆشە مەخمور بدرێتەوە هەولێر یان فایدە بدرێتەوە بە دهۆك یان خانەقین بچێتە سەر هەرێمی كوردستان ، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەو فیدراڵیەتە جوگرافییە مێژوویە ، كەوا لە یاسای بەرێوەبردنی كاتی عێراق باسی دەكات ، ئەم شتانە دەگرێتەوە ، چ لە رووی جوگرافی و چ لەرووی مێژووییەوە ، ئێمە پێویستە داكۆكی لەسەر بكەین ، هەروەها من داواشم وایە پەرلەمانی كوردستان بپرسیّ لە ئەنجومەنی كاتی عێراق ، چ پەیوەندییەك هەیە لە بەینی ئێمەو ئەوان ، تا ئیستا هەڵویستی ئەو ئەنجومەنە دەربارەی فیدراڵیەت دیار نییە ، ئایا ئەوان رئیان چییە ؟ ئێمە ئەم بابەتانە لەگەڵ ئەواندا باس بكەین ، ئەوان چی ئەڵێن ؟ لەبەر ئەوە من حەز دەكەم ، پێشنیار دەكەم كە پەیوەندیەكی پتەو و دۆستانە لەنێوان پەرلەمانی كوردستان و ئەنجومەنی نیشتیمانی كاتی عێراق دروست ببێت پێش هەڵبژاردن بۆ ئەوەی بتوانین هەندی مەكاسب بە دەست بهێنین ، ئیمە تەنها لە مەوقیفی بەرگریدا نەوەستین ، ئیستا ئەوەتا برا عەرەبەكان هەوڵ دەدەن عەرەب

بگێرنەوە بۆ خانەقین ، جەلەولا وا لێ بکەن کە کوردی تێدا نەمێنێت ، ئەی ئێمە بە پیێ یاساکەی خۆمان هەوڵ نەدەین ئەو شوێنانەی کە هی خۆمانە لە رووی جوگرافی ، لە رووی تأریخ ، لە رووی هەموو شتێکەوە بگەرێتەوە کوردستان ، ئاوات و ئامانج و داواکاری خەڵکی کوردستانیش هەر ئەمەیە ، بۆیان بە دەست بێنین ، لەگەڵ رێزو سوپاس .

پاشان بریار و یاساکان خرانە بەر گفتوگۆ و پەسەند کران .

4 – چەند کۆبونەوەیەکی تر هەتا کۆتای ساڵی 2004 ئەنجام دران ، ئەوانەش هەندی یاسای تازەو هەموار کردن بوون ، لەساڵ 2005 هەتا رۆژی 2005/4/7 ، پەرلەمان (دەورەی یەکەم) بەردەوامی هەبوو ، هەرچەندە هەڵبژاردن لە 2005/1/31 ئەنجام درابوو ، بەلاّم تا ئەو کاتەش ئەندامانی تازە هەڵبژێردراو (دەورەی دووەم) دەست بەکار نەبوبوون ، لەرۆژی 2005/4/7 دوا کۆبوونەوەی پەرلەمان بەسترا بۆ کۆتای هێنان بە کاری دەورەی یەکەم ، و اعتیبار لە 2005/5/1 وە ئەندامانی ئەو دەورەیە جگە لەوانەی جارێکی تر دانرانەوە ، فەرمانی خانەنشینیمان بۆ دەرچوو ، بەم شێوەیەش ژیانی پەرلەمانتارێم کۆتای هات .

بەشیی هەشتهەم : کارەکانی دەرەوەی پەرلەمان

لەگەڵ ئەوەی کە رۆژانە دەوامی رەسمی خۆم ئەکرد ، ئەگەر کۆبونەوە ببوایە یان نەبوایە ، حەزم ئەکرد کە لە کاتەکانی بێکاریماندا ، وەکو لیژنەی شارەوانیەکان و گواستنەوە و گەیاندن ، هەندی کار لەو دوو وەزارەتەدا بکەین ، بەتایبەتی شارەوانیەکان ، چونکە من شارەزاییەکی باشم لە گشت کاروبارەکانیا هەبوو ، پیّم وابوو هیچ نەبێت هەندی هاوکارییان بکەم لە راپەراندنی کارەکانیان ، لە لایەکی تر بۆ خۆم وا حساب ئەکرد کە من وەکو نوێنەری جەماوەری هەڵەبجە بوومەتە ئەندامی پەرلەمان ، بۆیە پێویستە لەسەرم هەندی کار بۆ ئەو ناوچەیەو جەماوەرەکەی بکەم ، منیش لەو بارەیەوە و بەپیێ توانای خۆم ، بەم شێوەیە هەندی جموجۆڵم لەگەڵ برایانی تر لە لیژنەکەدا جیێ بەجیێ کرد :

1 – لە یەکەمین کۆبونەوەم لەگەڵ برایانی لیژنەکە ، کە ئەو کات تەنها هەردوو فراکسیۆنی زەرد و مۆر لە پەرلەمان بووین ، داوام لێ کردن کە پێویستە لە بواری خۆماندا جگە لە کارە فەرمیەکان ، هەندی ئەرکی چاودێری کارەکانی ئەو وەزارەتانە بکەین کە لیژنەکەمانی بۆ پێکهێنراوە ، وادیار بوو ئەوانیش زۆریان پیێ باش بو ، ئەوان پێشتر کاریان لەم بارەیەوە کردبوو ، هەندێ پێشنیەیان هەبوو کە بۆ ئیشەکانی تازەمان سودی هەبوو ، بریارمان دا سەردانی هەردوو وەزارەتی شارەوانیەکان و گواستنەوە و گەیاندن بکەین ، لەگەڵ بەرێزان هەردوو وەزیر و جێگرەکان و بەرێوەبەرەکانی وەزارەتەکان و هەندی بەشی پێویست دانیشین ، هەندی پرسیارو پێشنیارمان ئامادە کردبوو لەسەر کارەکانیان ، پرسیارەکانیش زیاتر ئەوانە بوون کە پرسیاری خەڵکی بوون ، ئەم کارەمان زۆر بە چاکی ئەنجام دا و توانیمان ئەوەی لامان جێگای پرسیار بوو لێمان کردن و وەلاّمی پێویستمان لی وەرگرتنەوە ، پێشنیارەکانمان دایە دەستیان و بەتایبەتی ئەوانەی تایبەت بوون بە پرۆژەی یاسای وەزارەتەکانیان ، سەردانەکانمان زۆر بەسوود بوو ،

ئێمە لە سەرجەم کارەکانی ئەوان گەیشتین ، ئەوانیش سوودیان لە ئامۆژگاریکانی ئێمە کرد ، ئەم سەردانانەمان بە راپۆرتێکی تایبەتی لە بیرەوەری یەکەمین دانیشتنی پەرلەمان خویندرانەوە ، ئەم کارە بەردەوامی هەبوو هەتا دەست پێکردنی خولی گواستنەوە کە برایانی لیستی سەوز هاتنەوە ناو پەرلەمان ، لیژنەکان جارێکی تر هەڵبژێردرانەوە ، من هەر لە هەمان لیژنە مامەوە ، بەڵام بەهۆی یەکنەگرتنەوەی هەردوو ئیدارەوە ، کاری ئەم لیژنەیە وەکو پێویست نەما ، چونکە وا بریار درا کە ئەندامانی فراکسیۆنی زەرد تەنها چاودێری کارەکانی ئیدارەی هەولێر بکەن و ئەندامانی لیستی سەوز هی سلیمانی ، بۆیە وەکو پێویست نەئەکرا ، ئاکامی چاودیری یان سەردانەکان ئەبوایە بهاتایەتە لیژنە و موناقەشەی بکرایە ، ئەمەش نەئەکرا ، هەر چەندە هەندی کارمان هەر ئەنجام دا لەوانە ، چەند جار سەردانی کاری دروست کردنی فرۆکەخانەی نیودەوڵەتی هەولیرمان کرد و راپۆرتی تایبەتی لەو بارەیەوە درایە سەرۆکایەتی پەرلەمان ، بە بەرواری 2004/6/3 ، لەوێشەوە راپۆرتەکە دابەش کرا بەسەر گشت وەزارەتەکانی حکومەتی هەریمی کوردستاندا ، ئەوەی لەو راپۆرتەدا گرنگ بوو ، ئیمەلە پێشەکییەکیدا بەم چەند ووشانە دەستمان پیّ کردبوو .

(پرۆژەی دروست کردنی فرۆکەخانەی نێودەوڵەتی هەولێر لەسەر پانتای زەویەك دەکرێت کە پێشتر رژێمی دیکتاتۆری بەعس کردبوویە سەربازگەیەکی سەرەکی بەناوی سەربازگەی هەولێر کە چەندین کەرەستەی روخێنەرو و کاولکاری و لەناوبردنی خەڵکی کوردی تێدا بووە ، لەگەڵ بونی رێرەوێکی تایبەتی بۆ نیشتنەوە و هەڵساندنی فرۆکە جەنگیەکان بە مەبەستی بۆردومان کردن و کاولکردنی شار و شارۆچکە و گوندەکانی کوردستان ، بەکار هێنانی ئەم شوێنە پر لە شەرمەزاری و تۆقێنەرە لە هەریمی کوردستان بە شوێنێکی تر کە دروست کردنی پرۆژەیەکی پر لە ئاسودەیی و پیرۆزی و ئاوەدانی و پێشەوەچوون و گەیاندنی ناوبانگی کوردستان بە گشت جیهان ، کارێکە ناتوانرێت لە ئاستیدا هیچ بگوترێ ، تەنها ئەوە نەبێت کە ستایشی بیروبۆچون و هەوڵی مەردانەی سەرکردایەتی کورد و حکومەتی هەرێمی کوردستان – ئیدارەی هەولێر بکرێت بۆ ئەو کارە گرنگ و پیرۆزەیان ، پێویستە ئەم هەنگاوە جوامێریە بچێتە ناو پەرەکانی مێژووی کوردەوە بۆ ئەوەی لە ئایندەی دوور و نزیکی خەڵکی کوردستان لە هەر جێگایەك بێت سوودی لێ وەرگرن) ،

(ئەندامانی لیژنە لەگەڵ سەرپەرشتیارانی دروستکردنی فرۆکەخانە)

جگە لەمەش پێشتر لیژنەکەمان لە کاتی دروست بوونی پارکی هەولێر کە دواتر بووە پارکی (شەهید سامی عبدالرحمن) سەردانی ئیشوکارەکانی دەکرد ، کارەکە جێگای ڕەزامەنیمان بوو چونکە بەراستی بە شێوەیەکی راستەو خۆ ، شەهید کاك سامی بە جوانی و بە بەردەوام سەرپەرشتی دروست کردنی ئەکرد ، بەراستی کارێکی جوان و ڕێکوپێك دەرچو کە ئیستا هاووڵاتیانی هەولێر و دەوروبەری سودی لێ وەرئەگرن ، حەقی خۆی بوو کە ئەو ناوەی لێ نرا ، چەند کارێکی تری لەم جۆرە رۆژانە پێوەی خەریك بووین کە هەندێکی دڵخۆشی ئەکردین ، هەندی جارێش ئەوەی ئێمە دەمانویست نەئەکرا ، ئەوەی لەدەستی ئێمەدا بوو تەنها راپۆرت بوو کە بەرزمان دەکردەوە .

2 _ پاش لێدانی عیراق و موڵگاکانی تیرۆریستان لە ناوچەی هەورامان کە ماوەیەك بوو بوبونە هۆی ئاڵوزی ناوچەکەو تێکدانی ژیانی خەڵکی ئەو ناوچەیە ، ئێمەی نوینەرانی خەڵکی هەڵەبجەو هەورامان لە پەرلەمان ، پێشنیارێکمان کرد کە بتوانین بە ناوی پەرلەمانەوە سەردانی ئەو ناوچەیە بکەین ، بۆیە سەرکردایەتی پەرلەمان بریاری دا کە لیژنەیەك لەم بەرێزانە پێك بێت بۆ ئەو مەبەستە ، کە ئەم بەرێزانە بوون (**خوالێخۆشبو مام یار احمد بەگ – کاك بکر حاجی سەفەر – کاك شێخ عفان نەقشبەندی – کاك رۆوف حاجی فەرەج – کاك شێخ موحسن موفتی – کاك حسین عارف – کاك کمال شاڵی – خۆم**) ، سەردانەکەمان لە کۆتای مانگی 2003/4 دەست پێ کرد بە کۆبونەوەیەك لە بارەگای پەرلەمانتارانی سلیمانی کە بەرێز کاك دکتۆر کمال فؤاد جێگری سەرۆکی پەرلەمان بەشداری لەگەڵمان کرد ، کۆبونەوەکەمان بۆ مەبەستی دانانی پلانێك بو بۆ سەردانەکەمان ، لەو کۆبوونەوەیەدا بریار درا کە ئاگاداری لێپرسراوانی ناوچەی هەڵەبجە بکەن بۆ ئاسانکاری گەشتەکەی ئێمە و هاوکاری کردن ، ئێمەش رێکەوتین لەسەر ئەوەی کە وەکو یەك گرۆپ و تەنها بۆ پشتیوانی کردنی هاووڵاتیانی ناوچەکە هەنگاوەکان بنێن و دوّر لە بیروبۆچونی حزبی ، رۆژی دوای سەردانەکەمان دەست پێ کرد و لە سێ ریانی هەڵەبجە – خورماڵ – شارەزور ، لەلایەن لێپرسراوانی ناوچەکە لە حزبی و حکومی و کەسایەتی ئەو دەڤەرە پیشوازی مان لیکرا ، لەویوە چوینە بارەگای نوینەرایەتی حکومەت (ئیدارەی سلیمانی) لەخورماڵ ، جەماوەری شارۆچکەی خورماڵ لەوی کۆبوبونەوە ، لەو کۆبونەوەدا لەلایەن چەند ئەندامێکی بەریزی پەرلەمانەوە چەند ووتەیەك پێشکەشی جەماوەرەکە کرا ، پاشان چوینە شارۆچکەی بیارە و پاش ئەوەی ئەو شوێنانەمان بەسەر کردەوە کە مۆڵگای تیرۆرستان بوو بو و بەر بۆردومانی هێزەکانی هاوپەیمانان کەوتبوون ، بەم هۆیەوە چەندین خانو و بەرەی خەڵکی بیارەش بەر کەوتبوو ، چەندباغ و باغاتیش زەرەریان پێ کەوتبو ، جەماوەری بیارەش لە ناو خانەقای بیارە دا کۆبوبونەوە و ئێمەش چوینە لایان ، پاش ئەوەی ئەو دیمەنە نامرۆڤانەی ئەو تاقمە کە بەناوی ئیسلامی پیرۆزەوە ئەنجامیان دابوو لە هەڵتەکاندنەوەی مەرقەدی پیرۆزی شێخەکانی بیارە و گواستنەوەیان بۆ جێگای تر ، چاو پێ

کەوت ، لەو کۆبونەوەیەدا نوینەری حکومەتی ئیدارەی سلیمانی هەندی قسەی کرد و پاشان من بەناوی سەرۆکایەتی پەرلەمانەوە سەرەخۆشی ئەو کارەساتە دڵتەزینەم لیکردن ، دڵنیامان کردنەوە کە داواکاری و پێشنیارەکانیان دەگەیێنینە پەرلەمان .

لەوێشەوە بەرەو گوندی بەڵخە و شارۆچکەی تەوێڵە بەرێکەوتین ، لەو دوو شوێنەش جەماوەریکی زۆر کۆبوبونەوە ، بەهەمان شێوە قسە یان بۆ کرا ، بۆ رۆژی دوای لە شارۆچکەی سیروان و ناو شاری هەڵەبجەش هەمان کۆبونەوەمان ئەنجام دا ، کۆبونەوە لەگەڵ بەرپرس و پیاوماقوڵ و روشنبیرانی هەلەبجە پاش ئەوە هات کە وەفدەکەمان چوە سەر مەزاری شەهیدانی کیمیابارانی هەڵەبجە ، لەو کۆبونەوەدا زۆر بابەت خرانە روو ، جێگای خۆشحاڵی ئەو جەماوەرە بوو کە وەفدەکەمان لە هەردوو لیستی سەرەکی پەرلەمان پێك هاتبوو ، و بە یەکگرتوویی ووتەکانمان پێشکەش دەکرد ، هەر بۆیە لەویدا داوایان کرد لێمان کە نوسینگەیەکی پەرلەمان لە شاری هەڵەبجە بکریتەوە ، بۆ ئەوەی لە نزیکەوە پەرلەمان ئاگاداری کاروبارەکانی ئەو شارە بێت ، بەگەرانەوەی وەفدەکەمان بۆ هەولێر ، هەرچی داواکاری جەماوەر و فەرمانگەکان و ریکخراوەکانی مەدەنی بوو ، هەموویمان گەیاندە سەرۆکایەتی پەرلەمان ، هەروەکو لەبەشێکی تری ئەم باسەدا لەسەرەوە باسم کردوە من لەرۆژی 2003/5/6 ، تووشی نەخۆشییەکی کتوپر هاتم ، ئەتوانم بڵێم کە هەندی لەو کارانەو لێپرسینەوەی بەو هۆیەوە دواکەوتن ، بەتایبەتی بابەتی کردنەوەی نوسینگەکەی پەرلەمان لە هەڵەبجە ، هەر بە گەرانەوەم بۆ کارەکانم لە پەرلەمان پاش عیلاج ، دەستمان کرد بە داواکردن لە سەرۆکایەتی پەرلەمان بۆ کردنەوەی نوسینگە لە هەڵەبجە ، نامە یەکی تایبەتی کە لەلایەن ئەو ئەندامانەی خەڵکی ئەو سنورە بووین دامانە سەرۆکی پەرلەمان ، ئەویش رەزامەندی لەسەر دا ، ئیمەش بەشێوەیەکی توند و تۆڵ ئەو کارەمان دەست پێ کرد و بە ئامادە بوونی جەماوەرێکی زۆری هەڵەبجە لە کەسوکاری شەهیدان و سەرۆکی فەرمانگەکان و لێپرسراوانی لایەنە سیاسیەکانی ئەو ناوچەیە و لە ئاهەنگێکی خنجیلانەدا لە رۆژی 2004/3/16 دا لە یادەوەری رۆژی کیمیابارانی هەڵەبجەدا ، بارەگای نوسینگەکەمان کردەوە ، جێگای خۆشی و ئومێدی ئەو جەماوەرە بوو ، ئیمەی (5) ئەندام

پەرلـەمانی سـنوری ئـەو ناوچـەیە بەرنامـەمان بـۆ خۆمـان دانـا کـە چـۆن دەوام لـەو نوسـینگەیەدا بکەین و نەهێڵین چۆڵ بێت ، ماوەیەك هاتوچۆ بۆ لامان بە گەرمی هـەبوو ، لـەو ماوەیـەدا توانیمـان هەندی کاروبار کە پەیوەندی بە کاری ئێمەوە بو ئەنجامی بدەین ، لەوانە :

أ - پشـتگیری کـردن لـە داواکـاری کۆمـەڵێك قوتـابی و رۆشـنبیری هەڵەبجـە بـوو بـۆ کردنـەوەی زانکۆیەك لە هەڵەبجە ، توانیمان (4000) چوار هـەزار ئیمـزای ئـەو بەرێزانـە بگەیەنینـە پەرلـەمان و سـەرۆکایەتیش بـە فـەرمی داوای لـە حکومـەتی هـەرێم ئیـدارەی سـلیمانی کـرد کـە داواکاریەکـە دیراسەت بکەن و ئاگادار بکرێنەوە ، جگە لەمەش بۆ خۆمـان داواشمـان لـە ئەنجومـەنی فێرکردنـی باڵاوتویژینەوی زانستی لە ئیدارەی هەولێر بـۆ هـەمان مەبەسـت کردبوو کـە هاوکاریمـان بکرێـت ، ئەوانیش لەلایەن خۆیانەوە بە سوپاسەوە ئەوەی لەدەستیان هـات بریـاری خۆیـان دا بـۆ هاوکـاری کردنی قوتابیانی ئەو دەڤەرە ، وەکو :

1 - تـەرخان کردنـی 1./. لـە کورسیەکانی خوێنـدن لـە زانکـۆی سـەلاحەدین / هـەولێر و زانکـۆی دهـۆك و دەسـتە پـەیمانگاکان بـۆ قوتابیـانی سـنووری قـەزای هەڵەبجـە بـۆ مـاوەی (5) سـاڵ لـە دەرەوەی پلانی وەرگرتنی قوتابیان .

2 - قوتابیـانی سـنووری قـەزای هەڵەبجـە بـەپیێ کـۆی نمرەکانیـان لـە نیوخۆیانـدا بەربـەرەکانی دەکەن لەسەر ئەم کورسییانە .

3 - ئـەم دەسـکەوتە تـەنیا بـۆ قوتابیـانی سـنووری قـەزای هەڵەبجـە دەبێـت کـە خوێنـدنی پـۆلی پێنجەم و شەشەمی ئامادەییان لە قوتابخانەکانی سنووری قەزای هەڵەبجە تەواوکردوە .

ب - کاتێ لە رۆژی 2004/7/1 لە شاشـەی تەلەڤزیۆنـەکانی نـاوخۆ و جیهـانی وێنـەی دیکتـاتۆر صدام حسین بە گیراوی لە لایەن هێزەکانی هاوپـەیمانان و عیراقیـەوە نیشـان درا ، هـەروەها لەبـەر دەم دادوەرێکـی عیراقـی بـە چـەند تاوانێـك تاوانبـار کـرا ، بـۆ ئـەوەی بدرێتـە دادگـای تایبـەتی بەرەسمی بۆ لێکۆڵینـەوە و دادگـایی کردنـی لەسـەر ئـەو تاوانانـەی کـە بـە درێـژایی دەسـەڵاتی لـە 1968/7/17 وە تـا 2003/5/1 دەرحـەق بـە خـەڵکی عێـراق و وولاتـانی دراوسـێ کردویـەتی ، ئێمەی نوینـەرانی سـنووری هەڵبجـە لـە پەرلـەمانی کوردسـتان ، لـە هـەمان کـات و سـاتدا ئـەوەمان بەپەسەند زانی کە ئیتر کات کاتیی روبەروو بونەوەی تاوانبارانە بەرامبەر بە یاسا ، راستە هـەر لـە رۆژی کارەسـاتەکانەوە و بـە تایبـەتی کارەسـاتی کیمیابـارانی هەڵەبجـە لـە 1988/3/16 دا کـاری سیاسی و مرۆیی بۆ ئەنجام دراوە و لەم بارەیەوە هیچ درێغی نەکراوە بۆ دەرخستن و نیشـاندانی تاوانەکان بە هەموو جیهان و کۆکردنەوەی پشتگیری زیاتر بۆ تاوانبار کردنی ئەو تاوانانـە ، ئەمـە لایـەکی گـرنگ بـووە بـۆ ئاشـکرا کـردن و تاوانبـارکردن ، بـەلاّم تـاکی خـەڵکی زیـان لیّ کـەوتوو کێشەکەی لای خۆی ماوەتەوە چی لـە رووی لەدەسـت دانـی چـەند ئەندامێکی خێزانەکـەی جـا بـە شـەهید بـوون بێـت یـان برینـداری ، وەیـان کـاول بـوونی هەرچـی مـاڵ و مـوڵکی بوبێـت و هـەر کارەساتێکی تری دژی مرۆڤایەتی کە دەرحەقی کرابێت ، بۆیـە دەسـت بـەجێ بیرۆکـەی داواکـاری تـاکی خـەڵکی هەڵەبجـە و دەوروبـەری مـان نیشـان بـە جـەماوەری هەڵەبجـە دا بـەم شـێوەی لای خوارەوە :

1 – لـه رۆژی 2004/7/3 کۆبونەوەیـەکی تایبـەتیمان لـە بارەگـای نوسـینگەی هەڵبجـە لەگـەڵ لیژنـەی هاوبەشـی ریکخراوەکـانی هەڵەبجـەی شـەهید سـاز دا ، ئـەم لیژنەیـە نوێنەرایـەتی (22) رێکخراوی جەماوەری هەڵبجەیان دەکرد ، لە گشت چین و توێژەکانی ئەو سنورە پێك هاتبوون ، لەو کۆبونەوەیەدا باسمان لەو بابەتە کرد کە پێویستە داواکاری دژی صدام و دارودەستەکەی بدرێتە ئەو دادگایە ، ئەوەشمان بە پەسەند زانی کە داواکاریەکان بە پێ فۆرمێکی تایبەتی بێت ، بۆئەوەی لە کۆتای تەواو بوونی فۆرمەکان بتوانین ئامارێکی باش لەسەر گشت زیانەکان بەدەست بهێنین ، لیژنەکە زۆر بە گەرمی پێشوازییان لە داواکاریەکەی ئیمە کرد و ئامادەیی خۆیان نیشاندا بۆ جێ بە جێ کردنی هەر پێویستیەك .

2 – پـاش وتوویـژ لەگـەڵ بـەرێز قائیمقـامی هەڵەبجـە لەسـەر ئـەم بابەتـە ، وارێکـەوت بریـاری خۆپیشـاندان و رێپێـوانێکی گـەورە درابـوو لەلایـەن کەسـوکاری شـەهیدانی کیمیابارانـەوە ، داواکاریەکیان ئامادە کردبوو کە لەسەر مەزاری شەهیدان لە رێگاری ئێمەوە بیدەنە پەرلەمان ، لە رۆژی 2004/7/5 ئـەم کـارە ئـەنجام درا و داواکاریەکـە بریتـی بـوو لـە (3) خـاڵ ، ئیمـەش لەگـەڵ راپۆرتێکی خۆمان گەیاندمانە سەرۆکایەتی پەرلەمان .

3 – لە رۆژی 2004/7/8 لە هۆڵی پارێزەرانی هەولێر ، کۆرێك بۆ پارێزەر (عبدالرحمن زێباری) بەسترا کە تایبەت بوو بە قسەکردن لەسەر دەستپێکی دادگایی کردنی صدام ، ئیمەش لەو کۆرەدا ئامادە بووین ، لەنێوان ئەوانەی بەشداری گفتوگۆیان لەسەر بابەتەکە کرد ، منیش باسم لەو بیرۆکەیە کرد و داواشمان لێ کردن کە هاوکاریمان بکەن ، هەروەها داوامان لە دادوەرەکانی ئامادەبووی کۆرەکە کرد کە فۆرمێکی یاسایی مان بۆ دروست بکەن هەتا بتوانین بۆ یەکەیەکەی جەماوەری زیان لێکەوتووی هەڵەبجەی پر بکەینەوە ، هەر لەوی ئەتوانم بڵێم کە گشت پارێزەران ئامادەی خۆبەخشیان نیشان دا ، هەروەها چەند دادوەرێك داوایان کرد کە سەردانیان بکەین بۆ دروست کردنی فۆرمەك ، ئەمانە هەمووی جێ بە جێ کرا ، جگە لەمەش فۆرمێکی تری تایبەتی کە لەلایەن سەندیکای پارێزەرانەوە ئامادە کرابوو ، لە رێگای سەرۆکی سەندیکا رێزدار کاك شێخ کاکە رەشەوە پێمان درا ، بەئامادە بوونی فۆرمەکان و لە کۆبونەوەیەکی تری نوسینگەی پەرلەمان لەگەڵ نوێنەرانی لیژنەی هاوبەشی رێکخراوەکان ، باس لە چۆنیەتی پرکردنەوە و دروست کردنی چەند لیژنەیەك بۆ ناو شار و ناحیەکان و هەندی وردەکاری تر باسی لێوەکرا و توانیمان مەبلەغێك ئامادەبکەین بۆیان کە لە رێگای بەرێز سەرۆکی پەرلەمانەوە بۆمان وەرگرتبوون ، ئەوەش تەنها بۆ کاری کوپی و هەندێ مەسروفاتی هاتوچۆی لیژنەکان بوو ، کارەکە بە فەرمی لە رۆژی 2004/8/11 وە بە کردار دەستی پێ کرد ، ئەم کارە زۆر ئاسان نەبوو ، چونکە پێویست بوو لیژنەکان ماڵ بە ماڵ و خێزان بە خێزان ببینن ، لە خەڵکی هەڵەبجەو دەوروبەری ، هەندی خێزان لە شوێنی خۆیان نەمابوون ، پێویست بوو پەیوەندی لەگەڵ ئەوانەش بکرێت ، بۆ ئەم مەبەستە رێوشوێنی تایبەتی دانرا بو کە چۆن پەیوەندیان لەگەڵ بکەن ، بە راستی ئەو بەرێزانەی لەو کارەدا کاریان کرد ، زۆر بە دڵسۆزی و ماندوبونێکی زۆرەوە کاریان کرد ، کاتێك گەرمەی ئەوە هات کە پێویستە داواکاریەکان بگاتە دادگای تایبەت لە رێگای

دادگای ناوچەییەکانەوە ، لیژنەکان تا ئەو کاتە نزیکەی (4500) چوار هەزارو پێنجسەد فۆرمیان تەواو کردبوو ، هەندێ کاری تری پێویستی یاسای لە ڕێگای سەندیکای پارێزەرانەوە جێ بە جێ کرابوون ، بۆیە ئەو فورمانە بە دەستی بەرێزی ئەندامێکی پەرلەمان (مامۆستا عبداللتیف بامۆکی) و چەند ئەندامێکی لیژنەکە برابوونە دادگای هەڵەبجە بۆ مەبەستی کارکردن لەسەری ، زۆر بەداخەوە دادگا داواکاریەکانی لێ وەرنەگرتبوون ، گوایە بۆخۆیان لێکۆڵینەوە لەو بارەیەوە ئەکەن ، ئەم کارە زۆر زویری کردین و ئاگاداری سەرۆکایەتی پەرلەمانیشمان کرد ، ئێمە هیچ وەڵامێکمان لە هیچ لایەك پێ نەگەیشتەوە ، بۆیە بەناچاری وازمان لە کارەکە هێنا ، ئیتر نازانین دواتر چیی کرا ،

3 – لە کۆتای ساڵی 2004 بە هۆی سەرۆکی فراکسیۆنی زەرد ، ئاگادار کرام کە وەفدێکی پەرلەمان داوەت کراوە بۆ وولاتی (هۆڵندە) ، داوەتەکە لەلایەن پارتی سۆشیالیستی ئەو وولاتەوەیە ، گوایە منیش یەکێکم لەو وەفدە ، لەرۆژی 2005/1/12 وەفدەکە کە بریتی بوو لە (کاك سیروان کاکەی و من لە فاکسیۆنی زەرد و کاك نعمەت عبداللە و کاك بکر حاجی سەفەر و کاك شێخ مەزهەر هیرانی لە فراکسیۆنی سەوز و کاك شومائیل بنیامین لە فراکسیۆنی مۆر) بەرەو تورکیا بەرێکەوتین ، هەتا رۆژی 1/17 لە تورکیا ماینەوە بۆ مەبەستی وەرگرتنی ڤیزای هوڵندە و لە رۆژەدا چوینە هوڵندە و لە فرۆکەخانەی ئەمستردام ، لەلایەن چەند کەساییەتیەکی کورد و عیراقی و ئەندامێکی سەرکردایەتی پارتی سوشیالیستی هولندەوە پیشوازی کراین ،

(فرۆکەخانەی ئەمستردام)

بردینیانە بینایەیی شارەوانی ئەمستردام ، لەوێش لەلایەن چەند ئەندامێکی باڵای ئەو حزبەوە و چەند کەسایەتیەکی تری عیراقی و کورد پێشوازی کراین ، کۆبونەوەیەکی کورت بۆ مەبەستی خۆناساندن وئاشنا بوونمان لە بەرنامەی کاروسەردانەکانی وەفدەکەمان ساز درا ، هەندیکیش قسە لەسەر کاری ئەو شارەوانیەمان بۆ کرا ، وادیاربوو سەرۆکی شارەوانیەکە لەو پارتە بوو ، پاشان بردینیان بۆ شاری (لاهای) ، بۆ شوێنی حەوانەوەمان ، زۆربەی کاری وەفدەکەمان لەو شارەدا بە ئەنجام دەگەینرا ، شەو ی 18/17 ی2005/1/ کۆبونەوەیەك ئەنجام درا لە نێوان ئیمەو ئەوان کە ئەم کەسایەتیانە ئامادەی بوون :

1- تینی کۆکس – سیناتۆر لە ئەنجومەنی پیرانی هوڵندە .

2- هاری ڤان – ئەندامی پەرلەمانی هوڵندە .
3- هانس ڤان هینێڤن – ئەندامی سەرکردایەتی پارتی سۆشیالیستی هوڵندە .
4- خدێو ڤان لیمبۆت – ئەندامی سەرکردایەتی پارتی ناوبراو .
5- سەردار دۆسکی – ئەنامی سەرکردایەتی پارتی ناوبراو .
6- کریستاڤان – ئەندامی پارتی ناوبراو .

لەو کۆبونەوەیەدا چەند بابەتێك لەسەر بارودۆخی کوردستان و عیراق باسکرا ، هەروەها لەسەر کارەساتی کیمیابارانی هەڵەبجەش هەندی باسکرا ، ئەویش بەهۆی ئەوەی کە زانیان من خەڵکی هەڵەبجەم , و ئەو خدێو ناوەش لێپرسراوی مەلەفی کارەساتی هەڵەبجە بوو ، ئەوان ووتیان کە کابرایەکی بازرگانی هوڵندی مان داوە بە گرتن کە ناوی (فرانس فان برانت) و کاتی خۆی چەکی کیمیاوی فرۆشتوە بە صدام حسین سەرۆکی عیراق ، لەسەر دانپیانانی خۆی لەسەر ئەم بابەتە ئیمەش شکاتمان لێ کردوە لە دادگا و ئیستا بەندە ، داوایان لە ئێمە کرد کە هاوکاریان بکەین لە پەیدا کردنی هەندێ مستمسەکات ، من پرسیارم کرد لە چۆنیەتی ئاگادار بونیان لەو کارە ، ووتیان ئیمە سەردانی هەڵەبجەمان کردووە و کاك (ابراهیم هەورامی) لێپرسراوی مینیمۆنتی هەڵەبجە ئەم مەعلوماتەی داوە پێمان و کە گەراینەوە راست بوو بۆ خۆی دانی بەو کردارەیدا ئەنێ ، بەلاّم ئیمە هەندی بەڵگەی تری زیاترمان ئەوێت بۆ تاوانبار کردنی لە دادگا ، ئەترسین ئەو دان پیانانەی خۆی بەس نەبێت و بەرەلاّی بکەن ، منیش بەڵینم دانێ کە گەرامەوە چی لەگەڵ کاك ابراهیم و چی لە شوێنانی تر هەوڵ بدەم و هەرچیم دەست کەوت بۆیان بنێرم ، بۆ خۆم هەندی زانیاریم دایی لەسەر جۆری کارەساتەکە ، لە رۆژی 1/18 وەفدەکەمانیان بردە بارەگای پەرلەمانی هوڵندە و لەیەکی لە هۆڵەکانی پەرلەمان کە تایبەت بوو بە فراکسیۆنی پارتی سۆشیالیست کۆبونەوەیەك لەگەڵ ئەم کەسایەتیانە ساز درا : **تینی کۆکس – سیناتۆر ، هاری ڤان یۆمل – ئەندامی پەرلەمان ، رۆناڵد ڤان راك – سیناتۆر ، هانس ڤان هینیڤن -- ئەندامی سەرکردایەتی پارت ، سردار دۆسکی – ئەندامی سەرکردایەتی پارت ، فیصلێ ناصر – سەرۆکی ئیتیحادی جمعیاتی عیراقی ، ئاریان فلیحر – عالم لە جامیعەی ئەمستردام** ، لەو کۆبونەوەیەدا ئەم بابەتانە باس کران :

أ – هاری ڤان ، باسێکی لەسەر کاری پەرلەمانی هۆڵندە کرد و چۆنیەتی هەڵبژاردن و درووست بوونی حکومەت لەوێ

ب – رۆناڵد ڤان ، باسی باری دیموکراتیەتی لە هوڵندە کرد و چونیەتی درووست بوونی هەردوو پەرلەمانی یەکەم و دووەم بە واتا پەرلەمان و ئەنجومەنی پیران کرد .

ج – ئاریان فلیحر ، باسێکی لەسەر مەکانەتی هۆلندە لە یەکیەتی ئەوروپادا کرد .

د – هانس ڤان ، باسێکی لەسەر حزبەکەی خۆیان کرد کە چۆن درووست بوون و کار بۆ چی دەکەن لەگەڵ جۆری تەشکیلاتیان .

(كۆبونەوەی شاند لەگەڵ ئەندامانی پەرلەمانی هۆڵندە)

پاش نیوەرۆش وەفدەکەمان لە شوێنی تایبەتی لە هۆڵی پەرلەمان ، ئامادە بوون بۆ تەماشاکردن و ئاگادار بوون لەکاری پەرلەمانی هوڵندە لە کۆبوونەوەیەکی ئاسایی خۆیاندا ، ئەو کۆبوونەوەیە تایبەت بوو بە داواکردنی (3) وەزیر بۆ پەرلەمان ، ئەوانەش وەزیرەکانی (**بەرگری ، ناوخۆ ، کاری کۆمەڵایەتی**) بوون ، لەلایەن پارتی سۆشیالیستەوە بانگیشت کرابوون بۆ لێپرسینەوە .

لە ئیوارەی هەمان رۆژ وەفدەکە سەردانی ئەنجومەنی پیرانی هوڵندەی کرد ، لە لایەن سیناتۆرەکانی سەر بە پارتی سۆشیالیستەوە (تینی کۆکس ، ئانیا مۆلۆن بیلت ، تینکە سلافری) وە پێشوازی کراین ، لە یەکی لە هۆلەکانی ئەو ئەنجومەنە ، کۆبونەوەیەکی گرنگ ئەنجام درا ، جگە لەو سیناتۆرانەش ، پرۆفیسۆر (ئیرك یۆرگنس) جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی پیران لەسەر لیستی پارتی سۆسیال دیموکرات ، وە ئەندامی کۆمسیۆنی سیاسی بەناو (دیموکراتی بەحەق) لە پەرلەمانی ئەوروپا و مامۆستای قانونی دەولیش بوو ، ئامادە بوو لەو کۆبونەوەیەدا ، ناوبراو باسی لەسەر ئەوە کرد کە ئەوان لە ماوەی (100) ساڵ خەبات ئەنجا توانیویانە ئەو دیموکراتیە بەدەست بهێنن ، خۆشحاڵ بوو بە دەست بەکار بوونی کورد و عیراق بۆ دیموکراتیەت ، ئێمەی ئامۆژگاری کرد کە زوڵم نەکەین ، چونکە سەرکەوتوو نابین و هەوڵی پێکهاتن بدەین لە ناو خۆمان باشە ، نمونەی دیموکراتی هوڵندەی بە زۆر باش نیشان دا و ووتی ئیمە هەموومان پێکەوە کاردەکەین ، لەسەر پەرلەمانی ئەوروپی قسەی کرد کە چۆن دامەزراوە و لە چەند وولات پێکهاتووە و ئەو کۆمیسیۆنەی ئەو ئەندامە تیایدا کاری چییە ، ئەمە ئیرشادات دەداتە یەکیەتی ئەوروپا ، ئەوان ئەساسی دیموکراتیەت دائەنێن ، خیبرەیان هەیە ، تەقییمی دیموکراتی دەکەن و دەستورو یاساکان دادەنێن ، داوای لە ئێمە کرد کە چیتان بۆ بکەین ، ئیمەش وەڵاممان وا بوو کە بە نامە داواکاریەکانی خۆمان پێشکەش دەکەین ، سیناتۆر (تینی کۆکس) یش لەو کۆبونەوەیەدا باسێکی لەسەر پەیوەندیەکانی ئەوان و هەرێمی کوردستان کرد

، ووتی لە هەوڵی ئەوەداین کە پەیوەند دروست بکەین لە نێوان زانکۆیەکانی کوردستان و زانکۆیەکانی هوڵندە دا ، هەروەها باسی ئەوەی کرد کە ئومێدیان بە حکومەتی هەڵبژێردراوی تازەی عێراق هەیە بۆ پەیوەندی باش لەگەڵیا و ووتی ئێمە پێمان باشە کە بتوانین لە رێگای حکومەتی تازەی عێراقەوە وا بکەین پەیوەندی هوڵندە لەگەڵ حکومەتی هەرێمی کوردستان هەبێت . پاش ئەو کۆبونەوەیە ئامادەی یەکێ لە کۆبونەوەکانی ئەنجومەنی پیرانی هوڵندەش بووین کە بریتی بوو لە بانگ کردنی (2) وەزیر و ئاراستە کردنی پرسیاری چەند سیناتۆرێك .

لە رۆژی 2005/1/19 لە بارەگای ئەنجومەنی پیران کۆبونەوەیەکمان لەگەڵ چەند سیناتۆرو ئەندامانی سەرکردایەتی پارتی سۆشیالیست ئەنجام دا ، لەو کۆبونەوەیەدا کە (مارخاڤان برۆکهوفن) ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی سۆشیالیست باسێکی لەسەر حزبی خۆیان کرد و ووتی ئیستا ئیمە حزبی سێهەمین لەم وولاٌتە ، بە نزیکی (44000) ئەندامان هەیە ، لە وەلاٌمی پرسیاریکی ئیمە بۆ کەمی ئەم رێژەیە ، ووتی خەڵکی لێرە زۆر کەم دەبنە حزبی و سەرجەم 2،5./. ی خەڵك بوونەتە ئەندامی پارتەکان ، کاری ئەندامان لەسەر ئاستی ناوخۆی حزب و کاری دەوڵەتی و یەکیەتی ئەوروپایە و چالاکیەکانیان لەو شوینانەدا گرنگی پێ دەدەن ، زۆر گرنگی بە راگەیاندن دەدەین ، گەورە بوون و خۆدەرخستن و خۆ ئامادەکردن بۆ هەڵبژاردن لەو رێگایەوە کاری بۆ دەکەین ، ئەندامانی حزب لە نیوەی زیاتری داهاتی خۆیان دەدەنە حزب بۆ ئەو کارە ، هەروەها (اینا مولون بیلت) ی سیناتۆر بابەتێکی لەسەر چۆنیەتی پەیوەندی لەگەڵ کەمە نەتەوەکان و مەزاهبی ئاینی لە دەوڵەتی دیموکراتی دا باس کرد و ووتی کە هوڵندە پەناهیندەیەکی زۆری جۆراوجۆری تیدایە و هەمیشە نیزاع دروست دەبێت ، حکومەت هەوڵ دەدات کە ئەمانە واز لە کەلتوری خۆیان بهێنن و بە کەلتوری هوڵندی کار بکەن ، ئیمە وەکو پارتی سۆشیالیست تا ئیستا حەلێکمان نییە لەم بارەیەوە و رامان وایە کە ئەم کارە نەکرێت و هەرکەسە کەلتوری خۆی بەکار بینێ و رێز لە یاساکان بگرێت و ئەوان پێویستە تێکەڵ بن لەگەڵمان و بەشداری لایەنەکانی ژیانمان بن ، (هانس ڤان) بابەتێکی لەسەر تەشکیلاتی خۆیان باس کرد کە کاریان لەسەر ئەساسی لیژنەیە و لیژنەکانیش سەربەخۆن و حەقی هەڵبژاردنی نوینەری خۆیان هەیە ، بەلاٌم پیویستە بە پێ تەعلیمات کار بکەن .

کاتژمێر 30، 12 دەقیقەی هەمان رۆژ وەفدەکەمان سەردانی بارەگای دادگای عەدلی نێو دەوڵەتی کرد لە شاری (لاهای) کە ناسراوە بە دادگای لاهای ، سکرتێری یەکەمی دادگا (**ارتوهیر**) پێشوازی لیکردین ، داوای لێبوردنی کرد لە جیاتی سەرۆکی دادگا کە بە کارێکی یاسای مەشغوڵ بوو بۆیە ئامادە نەبوو ، لەو هوڵەدا لەگەڵی کۆبوینەوە کە سەرۆکی دادگا پێشوازی لە میوانەکانی دەکات ، ئەو باسێکی تێروو تەسەلی لەسەر ئەو دادگایە و کارەکانی کرد و ووتی لیژنەیەکی دادوەری هەیە کە لە (15) دادوەر پێك هاتووە و بە هەڵبژاردن لە بارەگای (U N) هەڵدەبژێرێن ، ئەم دادگایە ئەو کێشانە چارەسەر ئەکات کە لە نێوان دوو دەوڵەت یان زیاتر روو دەدات ، یاساکانی دەولی لێرە تەتبیق دەکرێت ، هەروەها ئەم دادگایە کاری ئیستیشاری دەکەن بۆ بریارەکانی (u n) ، پرسیارێکی وەفدەکە لەسەر ئەوە بوو کە رێکەوتنی نێوان حکومەتی

عێراقی بوو لەکاتی دامەزراندنی لە ساڵانی بیستەکاندا لەگەڵ (عەسبەت الامم)ی ئەو کات ، کە مافی کورد لە عێراقدا پارێزراو بێت ، ئەم ڕێکەوتنەوەش گوازراوەتەوە بۆ ئیرە بۆچی کاری پێ ناکرێت ، لە ووەڵامدا ئەو ووتی ئەم پرسیارە کاری سیاسیە من ناتوانم وەڵامی بدەمەوە ، ئێوەش حەقی خۆتانە ، پاشان گەشتێکمان بەناو تەلاری دادگادا کرد ،

(ئەندامانی شاند لە گەڵ سکرتێری یەکەمی دادگای لاهای)

هەمان ڕۆژ وەفدەکە سەردانی بارەگای مەکتەبی یەکیەتی ئەورووپای لە هوڵندە کرد ، لەلایەن (یان فرلانك) جێگری لێپرسراوی مەکتەبەکەوە پێشوازی لێکرا ، لە کۆبونەوەیەکدا چەند زانیاریەکی بە سودمان وەرگرت ، وەکوو کاری ئەو مەکتەبانە کەلە (25) ووڵاتی ئەوروپی هەیانە ، هەروەها چۆنیەتی پێکهاتەی پەرلەمانی ئەورووپی و ژمارەیان ، چەند پرسیارێکی تر ئاراستەی کراو ، لەوانە چۆنیەتی داواکاری بۆ هاوکاری کردن لە یەکیەتی ئەورووپا ، ئەو چەند ڕێگایەکی ئاماژە پێ کرد کە دەتوانرێت داواکاری لییان بکرێت .

پاش نیوەڕۆی ڕۆژی 2005/1/19، وەفدەکە بەرەو ووڵاتی (**بەلجیکا**) بەرێ کەوت و ئێوارە گەیشتینە شاری (برۆکسل)ی پایتەخت ، لەوی لە لایەن (**ئاریك میر**) ئەندامی پەرلەمانی ئەورووپا و (یاسپەر ڤان) ئەندامی پارتی سۆشیالیستەوە پێشوازی کراین ، لە ڕۆژی 2005/1/20 ، وەفدەکەمان بە یاوەری (ئاریك میر) سەردانی تەلاری پەرلەمانی ئەورووپای کرد و لەوێش لەلایەن ئەم پەرلەمانتارانەی لای خوارەوە پێشوازی لێکرا :

میلۆسلڤ را – ئەندامی پەرلەمان لە پارتی کۆمۆنیستی چەپ

ئاریك میر – ئەندامی پەرلەمان لە پارتی سۆشیالیستی هوڵندە

فەلەك ناز – ئەندامی پەرلەمان ، کوردی تورکیا ، لە پارتی سۆسیال دیموکرات لە ئەڵمانیا

کارین کارتیکا – ئەندامی پەرلەمان لە پارتی سۆسیال دیموکرات لە ئەڵمانیا

جارۆمەر کولیچیك – ئەندامی پەرلەمان لە پارتی کۆمەنیستی چیکی
ریك – ئەندامی پەرلەمان
لەگەڵ ئەمانە کۆبوینەوە و فەرمانبەرێك لە فراکسیۆنی چەپەکان و (یاسپەر ڤان) و سەردار دۆسکی ، ئامادەی کۆبونەوەکە بوون ، ئەمانە زۆربەیان لەسەر چەند بابەتێك قسەیان کرد ، هەروەهاش ئێمەش چەند پرسیارو روونکردنەوەمان هەبوو لەسەر بابەتەکان ، گرنگترین ئەو بابەتانە ئەمانە بوون :
ئاریك مییر – بابەتێکی لەسەر چۆنیەتی دروست بوونی یەکیەتی ئەوروپا کرد و ئامانجەکانی ئەم یەکیەتیە ، ووتی ئیستا ئەم یەکیەتیە کار بۆ ئەوە دەکات کە ببێتە گەورە ترین وولات لە جیهاندا ، چونکە ئابوریەکی باشی هەیە و کار بۆ دروست کردنی سوپایەکی یەکگرتوو دەکەین ، یەك وەزیری بەرگری ، دەستورێك دادەنێن ، هەر دوو ساڵ جارێك سەرۆکێك هەڵدەبژێرین .
فەلەك ناز – خۆشحاڵی خۆی لەو دیدارە دەربری و ووتی من زۆر حەزم کرد کە کورد لە باشور لە هەڵبژاردنەکان بە یەك لیست دابەزین چونکە گرنگە سەرکەوتن ، ئەو کاتە دەنگێکی ئیمەی کورد لەم پەرلەمانە و لە پەرلەمانی عیراق و پەرلەمانی کوردستان زۆر دەبێت ، بەهۆی کاری بەپەلەی نەیتوانی لەوە زیاتر لەگەڵمان بدوێت .
میلوسلڤ را – پرسیاری کرد لە ئایندەی هەڵبژاردنی عیراق ، کاك شمایل ئەندامی وەفدەکەمان وەڵامی دایەوە ، پاشان منیش پرسیارێکم ئاراستەی هەموویان کرد ، ووتم هەڵوێستی یەکیەتی ئەوروپا بەرامبەر بەو کاولکاری و ئەنفال و کیمیاباران و پێشێل کردنی مافی مرۆڤەی لە کوردستان دەرحەق بە گەلی کورد کرا چی بوو ؟
ئاریك – وەڵامی دامەوە و ووتی ئیمە لە پەرلەمانی ئەوروپا نەمانتوانیوە هیچ هەڵوێستێکمان هەبێت ، چونکە ئەو کاتە ئەوروپا لەگەڵ صدام بوون و ئەمریکاش دۆستی صدام بوو ، ئەو دژی ئیران بوو ، تاجرێکی هوڵندی کیمیاوی داوەتە صدام ، ئیستا لە سجن دایە ، ئەگەر موستەمسەکات هەبێت ئیمە دژی ئەو کابرایە دەوەستین ، ئەوروپا تاوانی نییە لەو کارەساتە ، یەکیەتی ئەوروپا بەشێك پارەی حازر کردوە بۆ ئاوەدانی عیراق کە (500) ملێون یۆرۆیە ، ئیمە ناتوانین ئیستا بڵێن هەندێ لەو پارەیە سەرف بکەن بۆ هەڵەبجە ، بەڵام شتێك هەیە دوای دادگایی کردنی ئەو تاوانبارە ئەوە دەتوانین شت بڵێین ، پێویستە ئێوەش هاریکاریمان بکەن بە موستەمسەکات بۆ دادگایی ئەو کابرایە .
میلوسلڤ – هەر لەسەر ئەم بابەتە قسەی کرد و ووتی بەس ئەو بازرگانە هولندیە نەبووە کە کیمیاوی بداتە صدام ، بەڵکو چەندین معامل و شەریکاتی ئەڵمانیا هاوکاری صدام یان کردووە و ئەمریکاش هەروەها ، پاشان پرسیاری کرد لەسەر بارودۆخی موسڵ و کرکوك .
کاك شمایل لەسەر بارودۆخی موسڵ و کاك سیروان کاکەیی لەسەر بارودۆخی کەرکوك وەڵامیان دایەوە ، هەروە کاك نعمەت هەندی زیاتر لەو بابەتەی باس کرد ، جارێکی تر بابەتی هاوکاری هەڵەبجە هاتەوە باس کردن ، ئەوان وایان ووت گوایە ئیستا ئەوروپا کوردستان لە رێگای عیراقەوە دەناسی ، من بۆم روونکردنەوە کە ئیمە تایبەتمەندیەکی خۆمان هەیە ، ئیستا (UN)

له 13./. داهاتی عیراق له نه‌وت به‌رامبه‌ر به خۆراکی ته‌رخان کردوه به بریارێکی تایبه‌تی ، ئێوه‌ش ده‌توانن له‌سه‌ر هه‌مان شێوه ئه‌و هاوکاریه‌یی کوردستان بکه‌ن به تایبه‌تی خه‌ڵکی هه‌ڵه‌بجه .

جارومه‌ر – ووتی ئێمه وه‌کو حزبی کۆمۆنیستی چیکی ئاماده‌ین بۆ هاوکاریتان و داواتان لێ ده‌که‌ین لیستی داواکاریه‌کانی خۆتان مان بده‌نێ .

(شانده‌که له هۆڵی کۆبونه‌وه‌کانی په‌رله‌مانی ئه‌وروپا)

پاش راگۆرینه‌وه و گفتوگۆکردن له‌سه‌ر چۆنیه‌تی هاوکاری کردنیان ، داوای دیکۆمێنتی ئه‌م دوو بابه‌ته‌یان کرد :

1) بریاری ئه‌و رێژه‌یه‌ی که حصه‌ی کوردستان له میزانیه‌ی عیراق هه‌یه‌تی بۆ ئه‌وه‌ی داوای ئه‌و حصه‌یه بکه‌ن له‌و پاره‌یه‌ی ته‌رخان کراوه بۆ عیراق .
2) لیستێك به ناوی ئه‌و کاره‌ئاوه‌دان کردنه‌وه‌یانه‌ی پێویستن له کوردستان .

شایانی باسه من پێش گه‌یشتنمان بۆ برۆکسل ، داوام کرد که رێگام بده‌ن به جلوبه‌رگی کوردییه‌وه بچمه ناو په‌رله‌مانی ئه‌وروپا ، زۆریان پێ خۆش بوو ، خۆزیاری ئه‌وه‌بوون که هه‌مومان به‌و شێوه‌یه ببین ، به‌داخه‌وه ته‌نها من ئه‌و جلوبه‌رگه‌م له‌گه‌ڵ خۆم بردبوو ، بۆیه به‌و شێوه‌یه چومه ئه‌وی و به‌شداری کۆبونه‌وه‌کان بووم .

کاتژمێر سێی ئێواره وه‌فده‌که سه‌ردانی باره‌گای نوینه‌رایه‌تی حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان له یه‌کیه‌تی ئه‌ورووپای کرد و له لایه‌ن به‌رێز کاك (بورهان جاف) ه‌وه به گه‌رمی پێشوازی کراین و باسێکی کاری خۆیانی کرد که له ساڵی 1998 ه‌وه وه‌کو قنصلّیه یه‌ك که نوێنه‌رایه‌تی کورد

دەكات كار دەكەن و ئاماژەی بە هاوكاری كردنی هەندێ لە كتلەكانی ناو پەرلەمانی ئەورووپا دا كە بريتی بوون لە چەپەكان و سەوزەكان و ووتی كتلەی ليبراڵيەكانيش خەريكە باش دەبن .

(شاندەكە لە بارەگای نوێنەرايەتی حكومەتی هەريم لە برۆكسل)

كاتژمێر پينجی ئيوارە وەفدەكە سەردانی بارەگای ئەنستيتۆی كوردی لە بەلجيكا كرد ، لەوێ لەلايەن (دەروێش فەرحۆ) سەرۆكی ئەنستيتۆ و ئەندامێكی پەرلەمانی بەلجيكا و سيناتۆرێكی پێشوی ئەنجومەنی پيرانی بەلجيكا و چەند كەسێكی تری كوردی توركيا ، پێشوازی كراين و چەند ووتو وێژيك لەسەر وەزعی كوردستان و كارەساتی هەڵەبجە كرا و خۆشحاڵی خۆيان بۆ ئەو سەردانە دەربری .

لە رۆژی 2005/1/21 **لە بەلجيكاوە گەراينەوە بۆ هوڵندە و سەردانی بارەگای مەڵبەندی (ی . ن . ك) مان كردو لەوێ لە لايەن (جمال محمد) و چەندين كارگێر و ئەندامانی مەڵبەند پێشوازی كراين ، بۆ ئێوارەی هەمان رۆژ سەفارەتی كۆماری عيراق لە هوڵندە بە ئامادە بوونی سەفيری بەرێز (سيامەند بەنا) ئيوارە خوانێكی لەسەر شەرەفی وەفدەكەمان ئامادە كرد كە چەندين كەسايەتی دياری لايەنە سياسيەكانی عيراق و كوردستان ئامادە بوون ، چەندين ووتە لەلايەن نوينەرەكانيان پێشكەش كرا ، بەناوی وەفدەكەمانيش كاك شمائيل سوپاسی گشت لايەكی كردن .**

(شاندەك لە میوانداری سەفیری عیراق لە هۆڵەندە)

لە رۆژی 2005/1/22 لە هۆتێلی هێڵتوون لە شاری (رۆتردام) لە هوڵندە کۆبونەوەیەکی فراوان لەگەڵ جالیەی کوردی سازکرا ، لەو کۆبونەوەیەدا باسێك لەسەر سەفەرەکە و ئەو شوێنانەی کە سەردانمان کردبوون کرا ، دەرگای پرسیار کرایەوە ، چەندین پرسیارمان لێ کرا و وەلاّمیان درانەوە ، لەوانە :

1- بۆچی میدیایی کوردی گرنگی بەو سەردانە نەدا ؟

2- دوای 12 ساڵ ئەنجا ئەندامانی پەرلەمان رووبەرووی خەڵکی دەبنەوە ، لە ساڵی 1992 جارێك هاتوون ، ئەمەش دووهەمین جارە ، کەناڵێکی راستەو خۆ لە نێوان جالیەی کوردی و پەرلەمان نییە .

3- بە داخەوە هاتنەکەتان بە کپی بوو و بەکپیش دەرۆنەوە ، دەبوایە یەکێك لە پەیامنێرانی کوردستان تی ڤی تان لەگەڵ بوایە بۆ گواستنەوەی هەواڵەکانی سەفەرەکەتان .

4- چۆن دەتوانن ئەو چالاکیانە بۆ خەڵکی کوردستان روون بکەنەوە ؟

5- لەسەر هەڵبژاردن و مادەی 58 و کرکوك زۆر پرسیار کرا .

پاش ئەم کۆبونەوەیە کۆتای بەسەفەرەکەمان هات ، ئەندامانی وەفدەکە کەوتنە هەوڵی پەیداکردنی فیزە بۆ گەرانەوە ، فیزەکان تا رۆژی 1/27 لە سەفارەتی تورکیا تەواو بوون ، لەبەر داخستنی سنورەکانی عیراق بە هۆی پرۆسەی هەڵبژاردن ناچار هەریەکەمان لای خزم و دۆستێکی خۆی لەوێ مایەوە ، هەتا رۆژی 2005/2/2 ، گەراینەوە بۆ کوردستان ، من ئەو چەند رۆژانە چومە وولاّتی ئەڵمانیا بۆ لای هەورامانی کورم کە لە شاری (کریفلیت) لە نزیك شاری (کۆڵن) بوو ،

(ئەڵمانیا – کۆڵن / لە گەڵ هەورامانی کورم)

ئەو ماوەیە لای ئەوان مامەوە و چەند شارێکی ئەو دەورو بەرانە مان دییت و چەندین کەسایەتی دۆست و خزممان چاو پێکەوت کە جێگای خۆشحاڵی یان بوو ، ئەو چەند رۆژانە لە بارودۆخی ئەو خەڵکەی ئەوی گەیشتم کە هەندێکیان زۆر بەنارەحەت ژیان بەسەر ئەبەن ، من پێم وابوو کە ئەوان بە کورەکەی خۆشمەوە بینەوە کوردستان زۆر باشترە لەو دۆخەی کە ئەوانی تیا ئەژین ، بۆ من فرسەتێکی باش بوو کە ئەو شوینانەم چاوپێکەوت ، هەروەها سەردانی دکتۆرێکم کرد بە هاوکاری هەردوو برای بەرێزم کاک نەوشیروان حسین بگ و کاک هەورامان محمد رشید ، بە مەبەستی پشکنینی ئەو نەخۆشیەی کە توشی بووبوم ، شوکر بۆ یەزدان ئاکامی پشکنینەکان زۆر باش بوو ، ئەمەش بۆ دڵنیا بوون بوو .

بەگەرانەوەمان بۆ کوردستان ، لەگەڵ برای بەرێزم کاک سیروان کاکەیی راپۆرتێکی جوان و تێرو تەسەلمان لەسەر سەفەرەکە ئامادە کرد بەو نیازەی کە ئەگەر بانگیان کردین بەو بۆنەیەوە ئەوا پێشکەشیان بکەین ، ئیمە چاوەروان و ئەوان لێنەپرسینەوە ، نە لە پەرلەمان و نەلە حزبەوە ، بۆیە ئیمەش بەبێ دەنگ هەروا ماینەوە ، بەو شێوەیە نە ئیمە ئەو سەفەرەمان کردوە و نە سەر بە هیچ لایەکین ، ئیتر ئەوەی وەرمان گرت و قسەمان لەسەر کرد هەروا لای خۆمان مایەوە ، هەندێکیم لە سەرەوە باس کردوە ، پرسیاری جالیەی کوردی لە هوڵندە کە لێمان کرا وەکو خۆی دەرچوو ، چۆن بە کپی چووین و کەس لەو سەفەرەمان ئاگادار نەبوو هەرواش لە گەرانەوەمان بێ ئاگا بوون ، ئەمە بۆ لایەنی پەیوەندار بەجێ دەهێڵم .

من بەڵێنم دابوو بەو برایانە کە بگەرێم بە شوین موستەمسەکات ئەگەر دەستم بکەوێت لەسەر کابرای هوڵندی بە نیسبەت چەکی کیمیاوی ، پاش چەند رۆژیکی کەم سەردانی هەڵەبجەم کرد و چومەلای بەرێز کاک ابراهیم هەورامی بەرێوەبەری مینۆمینتی هەڵەبجە ، ئەو باسەم لەگەڵ کرد ، ئەو ووتی بەڵی ئەوان سەردانی لای ئیمەیان کرد و منیش ئەو مەعلوماتانەم دانی و پێشم ووتن کە لەمە زیاتر لای ئیمە نییە ، ئەوان کە چونەتەوە کابرایان

بەگرت داوە و داوای بەلگەی تر ئەکەن ، منیش ووتم هەرچۆن بووە ریگا چارەیەکی تر بدۆزینەوە ، بەهەردووکمان وامان بەباش زانی کە یاداشتێکی شکایەت ئامێز بە ناوی کەسوکاری شەهیدانی کیمیابارانی هەڵبجەوە بدەینە دادگای لاهای ، ئەگەربکرێت بە حدودی چەند هەزار ئیمزایك كۆبکینەوە بۆ ئەو یاداشتنامەیە و بینێرین بۆ پارتی سۆشیالیستی هوڵندە ، ئەم کارەمان زۆر بەباش زانی و ئەو ووتی من بەم کارە هەڵدەستم و ئیمزاکان ئەنێرم بۆ تۆ بۆئەوەی بۆیان رەوانە بکەیت ، کاك ابراهیم لە ماوەیکی کورتدا زیاتر لە (1500) ئیمزای بۆ ناردم و منیش لەگەڵ یاداشتنامەکە رەوانەی شوێنی دیاری کراوم کرد ، جگە لەم ئیشە کە ئەویش شەخسی بوو ئیتر هیچی ترمان بۆ جێ بەجێ نەکرا ، بەراستی ئەم هەڵویستە زۆری نیگەران کردین و هیچیشمان پێ نەکرا ، نەشمان زانی هۆی چیی بوو هەتا ئیستاش .

4 – پاش ئەوەی لە رۆژی 7/ 2005/4وە کۆتای بەکاری ئەندامانی دەورەی یەکەمین هات و لە 2005/5/1 وە وەکو خانەنشێنیك لە ماڵی خۆمان دانیشتین ، لەم بەروارە بەدواوە ئیمە هیچ پەیوەندیەکمان نەما بە هیچ لایەکەوە ، وەکو ئەوەی قەت نە شۆرشمان کردبێت و نە پارتایەتی ، بۆ کاریکی ئاسایی ژیانی ئیداری یان هەر بابەتێکی تر نەمان ئەزانی روو لە کوی بکەین ، کەس خۆی بە خاوەنمان نە ئەزانی ، ئەم حاڵەتە زۆر دڵگرانی کردبووین ، هەر خەڵك و دۆست و خزم هەبوو ئەیپرسی ، ئیستا لە کوێن ؟ وەڵاممان ئەوەندە بوو کە لە ماڵەوەین ، ئاخر چۆن ئەبی ؟ وابووە ، ماوەیەك بەم شێوەیەماینەوە ، ئەم دڵگرانیە تەنها هەر لای من و ئەو چەند کەسایەتیەی ترکە لەیەکتر نزیك بووین نەبوو ، بەڵکو لای زۆربەی ئەوانی تریش هەبوو ، من و بەرێز کاك نادر قەڵادزەیی پێکەوە ووتمان رەنگە ئەم هەڵویستە سەرۆك بارزانی لیی ئاگادار نەبێت ، بۆچی نامەیەکی بۆ نەنوسین و ئاگاداری بکەین چونکە برادەران دڵ گرانن لەوەی کە چۆن رەوانەی ماڵەوە کران ، نامەیەکی زۆر جوان و بە تێروتەسەل مان نوسی ، لە بەرواری 2005/11/26 ، هەردووکمان کە ئەو حەقەمان دا بەخۆمان نامەکەمان برد بۆ بەرێز مەکتەبی سەرۆك و دامانە دەست بەرێز کاك ووریا ناجی بەگ و زۆر تەکلیفمان لێ کرد کە نامەکەمان بگەینێ ، ژمارە تەلەفونی خۆمانمان لا دانا کە ئەگەر وەڵامی هەبوو ئاگادارمان بکاتەوە ، ئیستا کە ئەم ووتانە ئەنوسم رۆژی 5/ 2007/3 کە هیچ وەڵامێکمان دەست نەکەوتوتەوە ، بەرای ئیمە ئەو برادەرانە کاریان بە کەسانی وەکو ئیمە مانان نەماوە ، یان کەسانی تازە هاتوون و کۆنەکان بە کەڵك نەماون ، هەر جۆرە بۆچینیك هەیە لەم بارەیەوە ، ئەوە بۆخۆیان ئەگەریتەوە و ئیمە لیی بەرپرسیار نین ، هەتا توانامان هەبووە دریغیمان نەکردوە ، ئیمەش بریاری هەر کەس بۆ ماڵی خۆمان داوە .

5 – وەرنەگرتنەوەی وەڵامی نوسراوی سەرەوەمان ئەوەندەی تر بێتاقەتی کردین ، ناچار بیرمان لەوە کردەوە کە لەگەڵ کاك نادر و چەند برادەرێکی تری ئەندام پەرلەمانی خانەنشین باس لەسەر دروست کردنی رێکخراوێکی وا بکەین کە لەگەڵ بارودۆخی ئیمە بگونجی و خۆمانی پێوە مەشغوڵ بکەین ، ئەم بابەتەمان زۆر هێناو برد هەتا رۆژێك ئەندامێکی کۆنی

پەرلــەمانی عــیراق ســەردانی ســەندیکای پــارێزەران دەکــات بــۆ مەبەســتی تازەکردنــەوەی ناسنامەی پارێزەری خۆی و لەوێ برادەران لێ ئەپرسن ، ئایا کاتی خۆی لە عیراق هیچ شتێك بوو ئیوەی ئەندامانی پەرلـەمان نـەبووە ؟ ئـەویش وتبووی بـەڵێ ئیمـە یاسایەکمان هـەبوو بـە ناوی یاسای (کۆمەڵـەی پەرلـەمانتارانی عیراقی) ، داوایـان لێ کردبوو چۆن ئـەو یاسـایەیان دەست کەوێت ، هەر زوو ووتبوی وێنەیـەکم لایـە و ئیستا لـە ئۆتۆمۆبیلەکـەم دایـە ، برادەران یاساکەیان هێنـا بـوو ، هـەر زوو ئاگـاداری مـن و کـاك نـادر کـرا لـە لایـەن بـەریز کـاك نعمـەت عبداللـە وە ، ناوبراو جێگری سـەرۆکی فراکسیۆنی سـەوز بـوو لـە پەرلـەمان ، ئـەویش وەکـو ئیمـە وابـوو ، چوینە لای و تەماشای یاسا کـەمان کـرد ، زۆرمـان پـێ بـاش بـوو ، هـەر لـەوێ هەنـدێ ئاڵوگورمـان تێداکرد و بریارمـان دا کـە بیدەینـە دەسـت رێـزدار کـاك شـێخ کاکـە رەش نەقشـبەندی ســەرۆکی ســەندیکای پــارێزەران بــۆ زیــاتر دەســتکاری کردنــی بــەپێی ئــەو شارەزاییەی کە هەیـەتی و بکرێتـە پرۆژەیـەك و بدرێتـە پەرلـەمان بۆ بریـار دان لەسـەری ، ئـەم کــارە بەراســتی هــەمومانی دڵخــۆش کــرد ، پرۆژەکــە لەلایــەن ئــەو برایانــەوە تــەواو کــرا و بۆخۆشیان چوبونە پەرلـەمان و لەگـەڵ بـەرێز سـەرۆك و جێگـر و سـکرتێری پەرلـەمان باسـیان کردبـوو ، هـەروەها لەگـەڵ لیژنـەی یاسـایش ، هەموولایـەك پێیـان بـاش بوبـوو ، پرۆژەکـە لـە لایەن لیژنەی یاسایەوە هەندێ دەستکاری کرابوو بە مەبەستی زیاتر رێکوپێککردنی یاساکە و ناوەکـەش گـۆردرا بـە (یاسـای یەکیـەتی پەرلـەمانتارانی کوردسـتان) ، یاسـاکە لـە مـانگی 2006/12 لە لایەن پەرلەمانەوە پەسەند کرا ، ئیمەش بەهیوای گرد بوونـەوە لـەو یەکیەتیـەدا و بەپێ ئەو یاسایە بتوانین جارێکی تر خزمەتێك بە گەلەکەمان بکەین .

لـە کۆتایـدا سـوپاس بـۆ ئـەو کەسـانەی هاوکاریـان کـردم لـە تـەواو کردنـی ئـەم نوسـینە ، هەرچەندە زۆربەی نوسینی بە کۆمپیوتەر بۆخۆم نوسیومە ، بەڵام مەریوان و بیساران و لانە خان و کیژان خانیش هەندی جار هاوکاریان کردووم .